Kumdiki Bovak

Casus Kim ?

Karatağ Neşriyati - Kumul

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قۇمدىكى بوۋاق

جاسۇس كىم؟

قاراتاغ نەشرىياتى ــ قۇمۇل

مۇندەرىجە

1. "ئۇيغۇر ئايغا چىقتى"
2. تۈرمىدە
3. يېڭى ھەرىكەت پىلانى
4. ھەربى ھالەتتىكى شەھەردە
5. بىر خىتاي چۇجاڭنىڭ 'پاجىئەسى' نى پىلانلاش
6. قايتا تۈزۈلگەن پىلان
7. كامېرىدىكى سۆھبەتلەر
8. دېموگراتچى خىتاينىڭ ئەسلى غەرىزى
9. "يېڭى كېلىن"
10. "يېڭى ئاي قوشۇنى" دا
11. گۈلباھار
12. خاسىيەت
13. "يانچۇقچى"
14. ئەلۋىدا
15. ئۆزگىرىش
16. يېڭى ئىشلار
17. ئىمىن ھەرىكەتتە
18. مەخپى ئارخىپ
19. ئاخىرقى سۆز ئورنىدا

رومانىن پارچىلار

20. چوڭچىڭدىكى مەخپى پىلان
21. 7995- مىللىي قىسىمدا
22. ئابلىز مەخسۇم ئۆز ئالدىغا ھەرىكەتتە
23. مىللىي قوشۇنىمىزنىڭ پاجىئەلىك ئاقىۋىتى
24. ئابدۇرېھىمغا سۆزلەش نۆۋىتى كەلگەندە

ئۇيغۇر كىتاب تورپىكتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

1. "ئۇيغۇر ئايغا چىقتى"

"تۇگە كۆردۈڭمۇ؟ - ياق، كۆرمىدىم!"

_ دوخمۇشتىكىلەرنىڭ سۆھبىتىدىن

... ...

ئالەم كېمىسىنىڭ دېرىزىسىدىن پايانسىز كەتكەن تەكتىماكان چۆللىگىنىڭ قۇم بارخانلىرى گويا ئىنسان ئايىغى تەگمىگەندەك ئىلان باغرى سوزۇلۇپ ياتماقتا ئىدى.

ئۇ، ئالەم كېمىسى ئىچىدە سەل تەۋرىنىپ قويۇپ، شاردەك ئەينەك قالپىقى ئىچىدىن ئۇدۇلىدىكى قاتار- قاتار تىزىلغان ئىمىر- چىمىر بولۇپ يېنىپ تۇرغان ھەرخىل رەڭلەردىكى كونۇپكا- سېگنال چىراقلىرىنى بىر قۇر كۆزۈتۇپ چىقتى. ھەرخىل خرۇستال ئېكرانلاردىكى تىنماي ئۆزگىرىپ تۇرغان كوئوردىنات سىزىقلىرى، راكېتانىڭ ئۇچۇشقا تەييار ھالغا كەلگەنلىگىدىن بىشارەت بېرىپ تۇراتتى.

ئۇ، ئىنتايىن ھاياجانلىق بىلەن ئاخىرقى ئۇچۇش مىنۇتلىرىنى كۈتمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ چىرايى يېنىدىكى ھەمراھلىرىنىڭكىدىن ئەندىشىلىك كۆرۈنگەندەك قىلسىمۇ، ئۇنىڭ قورۇق باسقان يۈزلىرى ھاياجان، خوشاللىق، مەغرۇرلىنىش، ئەنسىرەش، ... قاتاردىكى قالايماقان ھىسسىيات ئالامەتلىرى بىلەن تولغانىدى. ئۇ، ئانا ۋەتىنى شەرقىي تۈركىستاننىڭ تۇنجى ئالەم كېمىسى ئىچىدە كائىنات بوشلۇقىغا ئۇچۇشنىڭ ئەڭ ئاخىرقى پەيتلىرىنى خوشاللىق ۋە ئەندىشىلىك بىلەن كۈتمەكتە ئىدى. "مانا قارا، بىزنىڭمۇ سۇنئىي ھەمراھىمىز، ھەتتا ئالەم كېمىمىز بولىدىغان كۈنلەر كېلىدىكەن-ھە!" — ئۇ، ھاياجانلانغان ھالدا ئۆزىچە مىيىغىدا كۈلۈمسىرەپ قويدى.

ئۇنىڭ يۈرەك سوقۇشلىرى بارغانسىرى تېزلىشىپ، جىددىيلەشكەنلىگى مانا مەن دەپلا بىلىنىپ تۇراتتى. يۈز- كۆزلىرىمۇ بىر قىزىرىپ، بىر تاتىرىپ ئۇنى ئەنسىرىتىشكە باشلىدى. "قېرىغانلىغىمنىڭ ئالامىتىمۇ- قانداق؟ _ ئويلىنىپ قالدى ئۇ ئۆزىدىن ئەنسىرەپ، تەتقىقات گۇرۇپپىسىدىكىلەر ئۇنىڭ بۇ ئالەم ساياھىتى ئۈچۈن ئالاھىدە كۆچ چىقارغانلىغىنى مۇكاپاتلاش يۈزىسىدىن، تۇنجى ئۇچۇشقا ئۇنى مەسئۇل قىلىپ بېكىتىشكەنىدى. — بۇنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالارمەنمۇ؟ _ ئۇ، ئەنسىزلىك بىلەن جايىدا

قىمىرلاپ قويدى. — خۇدايىم ماڭا مەدەت بەرگەيسەن!" — دەپ ئۆزىنى ئۆزى رىغبەتلەندۈرۈشكە تىرىشىشتى.

"ئۈچۈش تەييارلىقى تاماملاندى! ... ئون، ... توققۇز، ..." _ كەينىگە ساناش باشلانغانىدى.

ئۇنىڭ يۈرىكى تېخىمۇ قاتتىق دۈپۈلدەپ سوقۇشقا باشلىدى. "خۇدايىم، كۈچ-قۇۋۋەت ئاتا قىلغايسەن- ئامىن!" — دەپ دۇئامۇ قىلىنۋالغان بولدى. ئۇنىڭ ھاياجىنى چەكسىز خۇشاللىق بىلەن ئارىلىشىپ كەتكەنىدى. ئىنتايىن لەززەتلىك دۇنياغا كىرىپ كېلىۋاتقانىدەك، ئۆزىنى دۇنيادىكى بىردىن- بىر بەختلىك ئىنسانىدەك ھېس قىلىشقا باشلىدى.

"... تۆت، ... ئۈچ، ..."

ئەندى ئۇ، خۇشاللىقىدىن ھاياجانلىنىپ ئۆپكىسى ئاغزىغا تىقىلىپ قېلىۋاتقانىدەك بولۇپ كېتىۋاتاتتى.

"... ئىككى، ... بىر، ..."

بىردىنلا كۆز ئالدى يورۇپ ئىللىق، ھۇزۇرلۇق بىر مۇھىتقا كىرىپ قالغانىدەك، چەكسىز خۇشاللىقتىن يۈرەك سوقۇشلىرىمۇ توختاپ قېلىۋاتقانىدەك بىلىنمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن گويا ۋاقىت توختاپ قالغانىدەك، ئەنە شۇ بەختلىك ھالىتىدا مەڭگۈلۈك قالىدىغانىدەك ھېسسىياتلارغا كىرىپ قالماقتا ئىدى: "نېمە دېگەن لەززەتلىك مىنۇتلار بۇ! — پىچىرلاپ قويدى ئۇ ئۆزىچە، _ جەننەتكە كىرىپ قالغانىدەكلا بەختلىك ھېس قىلىمەنغۇ! ياكى راستىنلا جەننەتكە كىرىۋاتامدىم- قانداق؟! _ چەكسىز بەختلىك ھېسسىيات ئىچىدە كەلىمە شاھادەت يېڭىلىۋېلىشقا ئالدىرىدى، _ **لا ئىلاھە ئىللاللاھۇ، مۇھەممەدىن رەسۇلۇللاھ!**"

"گۈلدۈۈۈر!"

ئۇ، قاتتىق بىر سىلكىنىشنى ھېس قىلغانىدەك قىلدى. ...

كارىۋاتتا ياتقان كېسەلنىڭ يېنىدا ئولتۇرۇشقان يېزىلىق ئىككى بوۋاي، ياتقان كېسەلنىڭ بوغۇق خىرقىراشلىرىدىن كېيىن چىقارغان ئاۋازىغا دىققەت قىلىشقا تىرىشاتتى:

"**... لا ئىلاھە ئىللاللاھۇ، مۇھەممەدىن رەسۇلۇللاھ!**"

"جىم، بىچارە كەلىمە شاھادەت كەلتۈرۈۋاتىدۇ!" — دېدى بوۋايلاردىن بىرسى قولىغىنى كېسەلنىڭ ئاغزىغا دىڭ تۇتۇپ، ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىسىلا دەرھال ئورۇنلىرىدىن

www.uyghurkitap.com

تۇرۇشۇپ كېسەلنىڭ ئالدىدا ھۆرمەت بىلەن قول قوشتۇرۇپ تۇرۇشتى. ياتقان كېسەل كۈچلۈك بىر سىلكىنىپ قويۇپ جىمىپ قالدى.

بۇ ئىككى بوۋاي سەل كۈتۈپ تۇردى. ئۆرە تۇرغان بوۋايلاردىن بىرسى ئالدىغا سەل ئېڭىشىپ تۇرۇپ ياتقان كېسەلنىڭ ئاقىرىشقا باشلىغان ئورۇق بىلىكىدىن تۇتۇپ تومۇرىنى تىڭشىغان بولدى:

"ئۇ كەتتى. ئۇنى ئاللاھ رەھمەتلىك قىلسۇن!" — دېدى. ئىككىلا بوۋاي مېيىتنىڭ ئالدىدا تۇرۇپ ئۆزۈندىن- ئۆزۈنغا پىچىرلىشىپ دۇئالار ئوقۇشتى. ئاندىن مېيىتنىڭ ئىڭىكىنى قوشتۇرۇپ بولۇپ، ئۈستىنى ئاق خەسە كىرلىك بىلەن يېپىپ قويۇپ ئۆيدىن چىقىشتى.

يولدا كېتىۋېتىپ بوۋايلاردىن بىرى يېنىدىكىسىگە سوزلىدى:

"بۇ بىچارە شۇنچە يىراق يەرلەردىن كېلىپ ياپ- يالغۇز تىرىكچىلىك قىلىشى، ئاخىرى مۇشۇنىڭ ئۈچۈنمۇ بۇنچە يەرلەرگىچە كەلگەن بولغىيدى؟"

"كەلگەن يېرىنى نېمە دىگەنتى؟ _ سورىدى يېنىدىكى بوۋاي، _ تۈركىستانمۇ- تۈركمەنىستانمۇ؟ ئۇ يەرلەرنى بەكلا يىراقتا دېيىشىدۇ، شۇنداقمۇ؟"

"بىچارە تېخى ئالدىنقى كۈنىگىچىلا ئىشلەپ يۈرەتتى. _ دېدى يەنە بىر بوۋاي يېنىدىكىسىنىڭ گېپى قۇلىقىغا كىرمىگەن ھالدا. _ بۈگۈن پېشىنگە چاقىرغىلى كىرمىسەم ئۇنىڭ ئاغرىپ يېتىپ قالغانلىقىنى نەدىنمۇ بىلەتتۇق، ھەي بىچارە مۇساپىر!"

"راست دېگەندەك، كەلىمە شاھادەت كەلتۈرگىنىدىن كېيىن نېمىشكە شۇنچە قاتتىق سىلكىنىپ كېتىدۇ؟" — دەپ سورىدى بوۋايدىن بىرسى يېنىدىكىسىدىن.

"جان چىقىۋاتقىنىدا شۇنداق بولىدۇ دېيىشىدىكەن. — دېدى بوۋايلاردىن بىرسى گەپ سورىغانغا جاۋابەن، _ بىچارە ھالال ئىشلىگىنى ئۈچۈن ئىمانى بىلەن كەتتى." — دەپ، ھەر ئىككىسىلا تەڭ تەكبىر كەلتۈرۈشۈپ دوخمۇشتىكى يېزا مەسچىتىگە قاراپ يۈرۈپ كېتىشتى. ...

قايسى بىر يۇرتدېشىمىز شۇنچە تاتلىق تامالىرى بىلەن قايسى بىر ئەلنىڭ چەت بىر يېزىسىدا يوشۇرۇنۇپ يۈرۈپ ئەنە شۇ شەكىلدە ئۇ ئالەمگە كەتتى. يەنە قانچىلىغان يۇرتدېشىمىز ئەنە شۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان ئۇلۇغۋار غايىلىرى بىلەن يەنە نەلەردە ئۇ ئالەمگە كېتىۋاتىدىكىن؟!

ھەي، بىچارە ئۇيغۇرلار!

2. تۇرمىدە

"ھەپىلەشمىگىن ئەرباپ بىلەن،

ئېلەپ سالار ھەر باپ بىلەن."

— ئۇيغۇر ماقالىسى

قاسىم، تۇرمە كامېرىنىڭ ئوتتۇرىسىدا داق سېمونت يەردە خۇدىنى بىلمىگەن ھالدا ئوڭدىسىغا ياتاتتى.

ئۇ، خېلى ۋاقىتلارغىچە ھوشىغا كېلەلمەي قىمىر قىلماي جىم يېتىپ كەتتى. بىر ۋاقىتلاردا ئاران ھوشىغا كېلىپ سەللا مىدىراپ كەتكەندەك قىلىۋىدى، مىڭلىغان يىڭنە پۈتۈن ۋۇجۇدىغا بىرلا ۋاقىتتا تەڭ سانچىلىۋاتقاندەك قىلىپ بەدەنلىرى ئوت بولۇپ يېنىپ كەتتى: "ۋايجان" — دەپ بوش ئىڭراپ قويدى. ئۇ، تىتىۋېتىلگەندەك ئاغرىپ كېتىۋاتقان بەدىنىنى ھەرىكەت قىلدۇرماي جىم يېتىشى كېرەكلىكىنى سەزگەندەك قىلدى. ... ئۇ قايتىدىن ھوشىدىن كەتكەندى. ...

تۇيۇقسىز ھوشىغا كېلىپ قالغان قاسىم، قاچانلاردىن بېرى بۇنداق ھوشسىز ياتقانلىقىنى زادىلا ئەسلىيەلمىدى. ئۇشتۇمتۇت باشلىنىپ كەتكەن ئاغرىق، ئۆتتۈر بېرىپ مېڭىسىگىلا تاقالغانىدى: "ھوشسىز يېتىۋەرگەن بولساممىكىن- كاشكى!" — دەپ ئۆزىگە ئۆزى دوق قىلىپ غۇدۇڭشۇپ قويدى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدا بىر- بىرسىگە ئوخشىمايدىغان ھەرخىل ھەرياڭزا ئاغرىقلار ئايلىنىپ يۈرەتتى. ئۇ دىققەت بىلەن تىڭشىغانىدى، بەدىنىدىكى ئەڭ قاتتىق ئاغرىغان يېرىنىڭ مىق قېقىلغان ھوشىغىدىن كېلىۋاتقانلىقىنى پەملەپ قالدى: "قېنى ئاغرىغىنە، ئاغرىقنىڭ ئەڭ نوچىسى سەن ئوخشىمامسەن؟! ئاغرى، تېخىمۇ قاتتىق ئاغرى، قولۇڭدىن كەلسە ئاغرىۋېرىپ مېنى قايتىدىن ھوشۇمدىن كەتكۈزىۋەتمەمسەن! — ئۇ، نەرىنىڭ بەكرەك ئاغرىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلسا، شۇ يېرىگە خىتاب قىلاتتى. — سەن بالا تەككەن بەدەن، ماڭا ئاغرىپ بېرىشتىن باشقا نېمە قىلالايسەنكىن قېنى! سەن ئاغرىشنىلا بىلسەن، ئاغرىغىنە قېنى، يەنە قانچىلىك ئاغرىيالايسەنكىن!" ...

قاسىم قانداقلار قىلىپ ئاغرىقلىرىنى ئۇنتۇپ ئەسلىمىلەر دۇنياسىغا غەرق بولۇپ

كەتكەنلىكىنى سەزمەيلا قالغانىدى. ئۇنىڭ خىيالى نېمىنشقىدۇ تونجى ھەرىكەت باشلىشىغا باھانە بولۇپ بەرگەن بىر قېتىملىق ئىچى سىرىش ۋەقەسىنى ئەسلەشكە كەتكەنىدى. ئۇ كۆڭلىگە ۋەقە ھەرقانچە كۆلكىلىك تۇيۇلسىمۇ، شۇ قېتىمقى ئىچى سىرىش ۋەقەسىگە مىڭ قېتىم رەخمەت ئېيتاتتى. شۇ قېتىملىق كېلىشمەسلىك ۋەقەسى، ئۇنىڭ ئۆزىنى يىللىق پىشقەدەم مەخپى ئازاتلىق ھەرىكىتى جەڭچىسىگە ئايلىنىشىغا تونجى سەۋەب بولۇپ قالغانىدى. ...

قاسىم، بىر كۈنىسى باشلىرى تاشتەك چىڭقىلىپ ئاغرىغان ھالدا ئويغانغانىدى. "ئاخشام ئولتۇرۇشتىن سائەت قانچىلاردا تارقالغان بولغىيدۇق؟! ئۆيۈمگە قاچان ۋە قانداقلارچە كەلگەن بولغىيدىم؟! _ ئۇ، شۇنچە باش قاتۇرۇپ تىرىشىپ ئەسلەشكە ئۇرۇنۇپ باققان بولسىمۇ، ھېچنېمىنى ئېسىگە ئالالمىدى. _ بىرەر كېلىشمەسلىك بولمىغاندۇ ھەر ھالدا، بۇ يېقىنلاردا مەستلىكىمدە دائىم رەسۋا بولۇپ كېتىدىغانلا بولۇپ قېلىۋاتىمەن، ھەي شۇ ھاراق دېگەن مەرەزنى!" _ ئۇ، ئۆزىگە ئۆزى غودۇڭشۇپ قويۇپ بېشىنى يوتقىنىغا تېخىمۇ چىڭ پۈركىدى.

بېشىنىڭ ئاغرىشى بارغانسىرى ئېغىرلىشىپ كۆزىگە زادىلا ئۇيقا كەلمىدى. ئۇ ئاخشامقى ئولتۇرۇش مەنزىرىسىنى قايتا ئەسلەشكە تىرىشتى. شۇنچە تىرىشىپمۇ ئۇ ئولتۇرۇشتا قانچىلىك ئىچىۋەتكەنلىكىنىمۇ ئەسلىيەلمىدى. ئادەم بېشىغا بىرەر پوتولكىدىن داچۇي بار ئىدى دەپ ئويلىدى قاسىم، ئۇلارنىڭ تۇگەپ- تۈگىمىگەنلىكىنىمۇ ئەسلىيەلمىدى. "ئاۋال شۇ ھاراقنىڭ چېشىنى چېقىشنىڭ ئامالىنى قىلمىسام بولمىدى، بۇ قېتىم ھاراق خېلى بەك چىشلىگەندەك قىلىدۇ مېنى." _ دەپ ئورنىدىن مەجبورى تۇرۇپ، سوغۇق سۇدا يۈز- كۆزىنى غىل- پاللا بىر نەملەشتۈرىۋېلىپ، ئۆيىدىن چىقىپ تونۇش تونگىگانىنىڭ لەڭپۇڭخانىسىغا قاراپ يۈرۈپ كەتتى. ...

كوچىدا خېلىدىن بېرى ئايلىنىپ، ئادەتلەنگىنىدەك ھېلى لەڭپۇڭ، ھېلى سېرىقاش، ھېلى سۇيۇقاش- پىنتاڭلارنى ئىچىپ باققان بولسىمۇ ئوڭشىلىپ كېتەلمىگەن قاسىم، بىر ۋاقىتلىرىغا كېلىپ قورسىقى چىڭقىلىپ قىستاپ كەتكىنىدە ئۇياق- بۇياقتىن ھاجەتخانا ئاختۇرۇپ تەرەپ- تەرەپكە چېپىشقا باشلىدى. مىڭ تەستە بىر كوچا ھاجەتخانىسىنى تېپىپ ئالدىراشچىلىقىدا پۇل تۆلەشكىمۇ ئۇلگۇرەلمەي، پۇل يىغىدىغان لوخەنىنىڭ ھاي دېيىشىگىمۇ قارىماي ئۇچقاندەك كىرىپ ئارانلا ئۇلگۇرەلىدى. خېلى ئارام تېپىپ قالغىنىدىن كېيىن، ئۇدۇلىدا ئىشكتىكى مىققا ئېسىغلىق تۇرغان قارا يالتىراق خالتىغا كۆزى چۈشتى. ئىختىيارسىزلا قولىنى ئۇزارتىپ خالتىنى

ئاپتور ئىسمى ئورنىدا "ئىزچى مەن" يېزىقلىق تۇراتتى. قاسىم ھەرقانچە ئويلاپمۇ بۇ خىل تەخەللۇستىكى بىرەر ئاپتورنى ئېسىگە ئالالمىدى. "ئىزچىمەن، ياكى شۇ «ئىز» رومانىنىڭ بىرەر پارچىسىمۇ قانداق؟! بىر يىللىرى خىتايلار ئۇ رومانلارنىمۇ كۆيدۈرىمىز دەپ تويلىتىپ يۈرگەندەك قىلىشقانىدى. _ ئۇ قولىدىكى كىتاپلارنىڭ ئۇ يەر- بۇ يەرلىرىنى ئوقۇپ باقتى، _ ياق، بۇ باشقا بىر كىتاپتەك قىلىدىغۇ!" _ دەپ، قارا تاشلىق كىتاپنى بېشىدىن باشلاپ ئوقۇشقا كىرىشتى. ئۇنىڭ سەل ئاۋالقى مۇگىدەك باسقان چىرايىدىن ئەسەرمۇ قالمىغانىدى. ئۇ پۈتۈنلەي دېگىدەك سەگەپ كەتكەنىدى. ئۇنىڭ تېنچلىقىقا كۆنۈپ كەتكەن يۈرىگى قورقۇشتىن بارغانسىرى قاتتىق دۈپۈلدەپ سوقۇشقا باشلىدى.

"نېمە دېگەن قورقۇنۇشلۇق گەپلەر بۇ!" _ قاسىم بۇنچە ھاياجانلاندۇرالىغىدەك بىرەر ئۇيغۇرچە كىتاپ ئوقۇپ باقمىغانلىقىغا خېلى ئۇزۇن يىللار بولۇپ كەتكەچكە، بۇ كىتاپلارنى رەسمىيلا ئوقۇشقا كىرىشىپ كەتتى. ئوقۇپ بىر يەرلىرىگە كەلگىنىدە قايىل بولۇش ئىپادىسى بىلەن باش لىڭشىتىپ قويسا، يەنە بەزى يەرلىرىنى قايتىلاپ ئوقۇپ كېتەتتى. ھەتتا بەزىدە ھاياجانلىنىپ ئورنىدىن تۇرۇپمۇ كېتەتتى: "توغرا دەيدۇ بۇ ئىزچى دېگىنى!" _ دەپ ئۈزىچە غۇدۇڭشۇپمۇ قوياتتى. يەنە بىر يەرلىرىگە كېلىپ ئولتۇرۇپ چوڭقۇر ئويغا پېتىپمۇ قالاتتى.

ئۇ، ئاخىرى بۇ ئىككى كىتاپنى ئوقۇپ پۈتتۈرىۋەتتى. ئەڭ ئاخىرقى بىر تال تاماكىسىنى چېقىرىپ چەككەش، ئۇن- تۈنسىز بىر ھازا ئولتۇرۇپ كەتتى. ئاندىن بۇ كىتاپلارنى قايتىدىن قولىغا ئېلىپ ئالدى- كەينىلىرىنى ئۆرۈپ- چۆرۈپ سىنچىلاپ قاراشقا باشلىدى. ئىچىدىكى ساددا قىلىپ سىزىلغان خەرىتە- رەسىملەرگىچە، مۇقاۋىلىرىغىچە دىققەت بىلەن كۆزۈتۈپ چىقتى. بۇ ئىككى كىتاپ، ئۇنى خېلى ئوبدانلا جەلىپ قىلىۋالغانىدى. قاسىم خېلى يىللاردىن بېرى بۇنچە بېرىلىپ ئۇيغۇرچە كىتاپ ئوقۇپ باقمىغانىدى. شۇڭا ئۇ، بۇ كىتاپلارنى زادىلا قولىدىن چۈشەرگىسى كەلمەيتتى.

"ئۇف ف ف!" _ قىلىپ بىر ئۇلۇغ- كىچىك تىنىۋېلىپ ئورنىدىن تۇردى. تۇيۇقسىزلا بېشىنىڭ پىر قىلىپ قېيىشىدىن قورسىغىنىڭ ئاللىمۇقاچان ئېچىپ كەتكەنلىگىنى ھىس قىلدى. سائىتىگە شۇنداقلا بىر قارىۋىدى، ئۆزىچىلا چۆچۈپ كەتتى: "ۋاي- ۋوووي، تاڭ ئېتىپلا قاپتۇغۇ! توختا، ئاۋال ئاز- پاز بىرنېمىلەر قىلىپ يەۋالاي." _ دەپ، كىتاپلارنى ئاۋايلاپ بىر چەتكە قويۇپ ئاشخانا ئۆيىگە قاراپ ماڭدى. بۇ ئارىدا سەل ئەنسىرەپ تاشقاقى ئىشىگىنىڭ تاقالغان- تاقالمىغانلىغىنى بىر تەكشۈرۈپ قويۇپ بېرىپ تاماققا تۇتۇش قىلدى. "ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇشلۇق كىتاپلار." _ دەپ كۆڭلىدىن ئۆتكەزدى تۇخۇم قورۇۋاتقىنىدا.

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

سىرتىدىن تۇتۇپ كۆرۈۋىدى، قولىغا كىتاپ- دەپتەردەك بىرنىمىلەر ئۇرۇلغاندەك بىلىندى. خالتىنى قولىغا ئېلىپ ئىچىدىن نېپىز قارا تاشلىق ۋە قېلىنىراق زەڭگەر تاشلىق ئىككى كىتاپ چىقاردى:

«مۇستەقىللىقىمىزدىن ئۈمىد بارمۇ؟!»

«يا مۇستەقىللىق _ يا ئۆلۈم!»

"نېمە دېمەكچىسەن يەنە! _ دەپ غۇدۇڭشۇپ قويدى ئۇ كىتاپلارنىڭ مۇقاۋىسىغا پەرۋاسىزلارچە قاراپ قويۇپ، _ شۇنچە ۋەيرانە ھالەتكە چۈشۈپ قالغىنىمىزنى كۆرمەي يەنە ئۈمىدىم بار دېمەكچىمۇسەن؟!"

قاسىم، ئۇيغۇرچە كىتاپ ئوقۇمىغىنىغا خېلى يىللار بولۇپ كەتكەنىدى. شۇڭا ئۇ، بۇ كىتاپلارنىمۇ ئېرىنچەكلىك بىلەن خالتىسىغا سېلىپ، ئېشىنى پۈتتۈرۈپ كوچىغا چىقتى. سېسىق تاماكىسىنى قىڭغىر چىشلەپ چەككەش بىر ھازا كوچا ئايلاندى. بۈگۈن شەنبىلىك دەم ئېلىش كۈنى بولغاچقا، كوچىلار مىغىلداپ خىتاي بىلەن تولۇپ كەتكەنىكەن، قىستا- قىستاڭچىلىقتا ئارانلا ماڭغىلى بولاتتى. "يىگىرمە يىل بۇرۇن بۇ كوچىلار نېمە دېگەن ئازادە ئىدى- ھە!" _ دەپ غۇدۇڭشۇپ قويۇپ، يېڭىدىن ئاغزىغا قىستۇرۇۋالغان تاماكىسىنى تۇتاشتۇرۇش ئۈچۈن بىر قولىدا چاخماق چېقىپ كېلىشتۈرەلمەي، قولىدىكى ھېلىقى قارا خالتىنى بېلىكىگە ئۆتكۈزۈۋېتىپ تۇرۇپ ئېسىگە كەلدى: "بۇ خالتىنى نېمىشكە ئېلىۋالغان بولغىيدىم؟!" _ ئەتراپىغا قاراپ ئەخلەت تاشلىغىدەك بىرەر يەر تاپالماي ئىلاجىسىز ئۇ خالتىنى كۆتۈرۈپ يولىنى داۋام قىلدى. بىر ۋاقىتلاردا ئايلىنىپ يۈرۈپ ئۆيىنىڭ ئالدىغا كېلىپ قالغانلىقىنىمۇ سەزمەيلا قالغانىدى.

ئۆيىگە كىرىپ ئۆزىنى كارىۋىتىغا تاشلاپ كۆزلىرىنى يۇمدى. بۇ ئارىدا، بىر قولىدا ھېلىقى قارا خالتىنى تۇتۇپ ياتقانلىقى ئېسىگە كېلىپ، ئاستا بىر پارچە كىتاپنى چىقىرىپ ئېرىنچەكلىك بىلەن پەرۋاسىزلارچە ۋاراقلاپ قويدى. بەزى بەتلىرىگە شۇنداقلا بىر كۆز يۈگۈرتۈپ قويۇپ، گويا ئۇيغۇرچە ئوقۇشنى ئۇنتۇپ قالغان- قالمىغانلىقىنى سىناپ قويغاندەك بىر- ئىككى قۇر ئوقۇپ قويدى. ئاندىن بۇ كىتاپلارنى يانىدىكى تۇمبۇچكىنىڭ ئۈستىگە تاشلاپ قويۇپ قايتىدىن كۆزىنى يۇمدى.

ئۇ، تۇيۇقسىزلا ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ كەتتى!

"... ئۇچۇي- باغىرلىرىنى چۈشۈۋېتىيلى! ..."

كىتاپتىكى بۇ قۇرلار ئۇنىڭغا ئەندىلا تەسىر قىلىشقا باشلىغانىدى. ئۇ دەرھال ھېلىقى كىتاپلارنى قايتىدىن قولىغا ئېلىپ قاراشقا كىرىشتى. ھەر ئىككىلا كىتاپنىڭ

ئولتۇرۇش- سۆھبەت سورۇنلىرىدا ئالاھىدە ھەۋەسلىنىپ ئۆگۈنۈپ باققانىدى. بۇ جەھەتتە مىللىتىم، ۋەتىنىم ئۈچۈن دەپ بەزى ئىلمىي ماقالىلارنى، تېخنىكىغا مۇناسىۋەتلىك كىتاپلارنى تەرجىمە- تۈزۈش ئىشلىرىغىمۇ خېلى كۆپ قاتنىشىپ باققانىدى. بۇ جەريانلاردا مۇۋاپىق سورۇنلارغا كىرىپ قالغانلىرىدا مىللىتىم، ۋەتىنىم دەپ جوزا مۇشلاپ سەكرەپ كېتىدىغان جوشقۇنلۇق يىللارنىمۇ ياشىغانىدى. بۇ خىل سوھبەتلەرنىڭ بەزىلىرىدە ئالاھىدە ئۈمىدۋارلىنىپ، ۋەتىنى ئەتىلا مۇستەقىل بولۇپ كېتىدىغاندەك ھاياجانلىق كۈنلەرنى ياشىسا، يەنە بەزىدە گويا بۇ ۋەتەن، بۇ مىللەتتە قىلچىمۇ ئۈمىد قالمىغاندەك ھىسلارغىمۇ كىرىپ قالاتتى. قىسقىسى، قاسىم بۇ جوشقۇنلۇق يىللىرىدا مىللىتىنىڭ، ۋەتىنىنىڭ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن قۇتۇلۇشى ئۈچۈن جەمىيەتتە قىلچىلىكمۇ بىر ئىلگىرلەش ئېھتىمالىنى ھىس قىلالماي كەلگەنىدى. ئەمما ئەمەلىيەتتە بولسا ۋەتىنى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى تەرىپىدىن كۈندىن- كۈنگە ئېغىر دەپسەندە قىلىنىپ، بۇرۇن ئاتا- بوۋىلىرىمىزنىڭ قان بەدىلىگە كەلگەن نۇرغۇنلىغان ھەق- ھوقۇقلىرىنىڭ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى تەرىپىدىن بىرمۇ- بىر بىكار قىلىنىۋېتىلىشلىرى، ئەڭ ۋەھىمىلىكى — خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ھەسسىلەپ ئارتىپ كېتىۋاتقانلىقى ئۇنى بەكلا ئۈمىدسىزلەندۈرۈپ كەلمەكتە ئىدى. شۇنداق ئېغىر مىللىي بوھرانلارنىڭ كۆرىلىۋاتقانلىقىغا قارىماي، جەمىيەتتە ئۆزلىرىنى ئالاھىدە ۋەتەنسۆيەر، مىللەتپەرۋەر قىلىپ كۆرسىتىپ يۈرۈشكەن كىشىلىرىمىزنىڭ بۇلۇڭ- پۇچقاقلاردا سۆزۈشۈپ يۈرۈشكەن "بىردىن- بىر ھەل قىلىش چارىلىرى" نىڭ ھەممىسىلا دېگۈدەك نۆۋەتتىكى مىللىي بوھران تەرەققىياتىنى ئۆزگەرتىشكە قىلچىلىكمۇ رولى بولمايدىغان قۇرۇق داۋراڭلار ئىكەنلىكىنى ئويلىغىنىدا، ئۇنىڭ ئۈمىدسىزلىكى تېخىمۇ ئەۋجىگە چىقاتتى. ھەتتا بىر تۇرۇپ قارىغاندا، خىتايلار ۋەزىيەت جىددىيلىشىش ئېھتىمالى كۆرۈلىدىغانلىقىنى مۆلچەرلەشكەن ھامان، بۇ تۈردىكى 'مىللەتچى، بۆلگۈنچى، ... پانچى، ..." لارنى قايتىدىن قەپەزدىن چىقىرىشىپ، مىللىي داۋالغۇشلارنىڭ ھەل قىلغۇچ يولغا قاراپ كېتىپ قېلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشتا پايدىلىنىپ يۈرۈشكىنىدەكلا بىلىنەتتى. بۇلارنى ئويلىغانلىرىدا، ئۇنىڭدىكى ئازغىنە ئۈمىدۋارلىقلارمۇ بىردىنلا توزۇپ كېتىۋاتقىنىدەك بولۇپ تۇيۇلاتتى. ۋەتەن ئىچىدىكى 'داھى' لاردىن ئۈمىدىنى ئۈزگەن قاسىم، چەتئەللەردە مۇساپىر بولۇپ يۈرگەن كونا- يېڭى 'داھى' لىرىنىڭ پىكىر- ھەرىكەتلىرىگە مۇناسىۋەتلىك ماتېرىياللارنى مىڭ- بىر بالالاردا تېپىپ ئىگەللەپ تەھلىل قىلىش ئارقىلىق، ئۇنىڭ ھەيرانلىقى تېخىمۇ ئەۋجىگە چىققانىدى: گويا ۋەتىنىدىكى شۇنچە ئېغىر مىللىي بوھرانلارنىڭ بىردىن- بىر كېلىش مەنبەسى شۇ چەتئەللەردىكى 'داھىچاقلار'

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

"... ۋەتىنىمىزنى بېسىپ ياتقان بارلىق خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىزنىڭ ئەڭ ئەشەددىي مىللىي دۈشمىنىمىز! ... شۇنداق ئىكەن، بۇ تاجاۋۇزچى دۈشمەنلەرنى ئەڭ ئېغىر ۋەھىمىلىك مەخپىي ھەرىكەتلەرنى پەيدا قىلىپ قورقۇتۇپ قوغلاش پائالىيىتى — بىزنىڭ بۈگۈنكى قولىمىزدىن كېلىدىغان ئەڭ ئاخىرقى چارىمىز، ... باش تارتىپ بولمايدىغان بىردىن- بىر ۋەزىپىمىز! ..."

قاسىم چاي ئىچكەش ئولتۇرۇپ، بېشىدىن ئۆتكۈزگەن مەنىسىز ھاياتىنى ئەسلەشكە باشلىدى.

گەرچە ئۇ، باللىق دەۋرلىرىدە مەكتەپتىكى ئوقۇشىدىن باش كۆتۈرەلمەي بەخۇداشلىق قىلىشقا ۋاقىت چىقىرالماي قالغان بولسىمۇ، يېڭى ئۆيلەنگەن يىللىرىدىن باشلاپ تۇرمۇشنىڭ لەززىتى ئىچىگە پېتىشقا باشلاپ، ئۆز خەلقىنىڭ تەغدىرى ئۈستىدە باش قاتۇرۇشنى بارغانسىرى ئۇنتۇتقانىدى. كېيىنكى يىللاردا يەنە نېمىشقىدۇ بۇنىڭدىنمۇ زېرىكىپ، كەيپى- ساپالىق ھايات ئىچىگە پېتىپ كېتىۋاتاتتى. شۇڭا ئۇ، بىر بالىسىنى يېتىم قالدۇرۇشقىمۇ چىداشلىق بېرىپ، ئائىلە ھاياتىدىن كەيپى- ساپانى ئۈستۈن كۆرۈپ ئايالىدىن ئاجرىشىپ كەتكەنىدى. بويتاق قالغىنىغا خېلى يىللار بولغىنىغا قارىماي، قايتىدىن رەسمىي ئۆي- ئوچاقلىق بولۇش ئىشىنى زادىلا خىيالىغا كەلتۈرۈپ قويمىغانىدى. "ئۆي تۇتۇشنىڭ نېمىسىگە ھەۋەسلىنىمەن؟! — دەيتتى ئۇ ئۆز- ئۆزىگە، — ئەتىگەن تۇر- ئىشىڭغا ماڭ، ئاخشىمى كەل- يوتقانغا كىر، بەك بولۇپ كەتسە ھايۋانى قىياپەتتە بىر- بىرىڭنى يالاش، ... زېرىكىپ قالساڭ مەنىسىز جېدەل چىقار، 'ئىشەككە كۈچۈڭ يەتمىسە ئۇر توقۇمىنى' دېگەندەك، جەمئىيەتتىكى ناھەقچىلىكلەر، سىياسىي ياكى ئىقتىسادىي زۇلۇملار، ھەتتا ئۆز ئىشلىرىدىكى ئوڭۇشسىزلىقلار دەردىدە كىرىپ يا ئايالىڭ بىلەن جېدەللەش ياكى بولمىسا بالاڭنى ئازارلا! ..." — قاسىم بۇنداق تۇرمۇشتىن ئېغىر مەست بولۇۋېلىپ، بۇلارنىڭ ھەممىسىدىن ۋاقىتلىق بولسىمۇ خالىي بولۇشنى ئەۋزەل كۆرگەنىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇ يەنىلا نېمىدۇ- بىرنېمىسىنىڭ كاملىقىنى ھېس قىلىپلا يۈرگەنىدى.

ئەسلىدە قاسىم بۇنچىلىك بەخۇداش بىرسىمۇ ئەمەس ئىدى. ئۇ، ياشلىق دەۋرلىرىدە دەرسلىرىنىڭ ئېغىر يۈكىدىن ھەرقانچە باش كۆتۈرەلمىگىدەك قىلسىمۇ، يەنىلا ۋاقىت چىقىرىپ ئۆز مىللىتى، ئۆز ۋەتىنى، ئۆز دىنىغا مۇناسىۋەتلىك ئەدەبىيات، تارىخ، پەلسەپە ۋە جەمئىيەتشۇناسلىققا دائىر يېڭىچە قاراشلىرىنى شارائىت بولغىنىدا مەكتەپتە، ۋەزىيەت يول قويمىغىنىدا كىتاپ- ژۇرناللاردىن ئۆگىنەتتى. ھەتتا دىنىغا، مىللىتىگە ۋە يۇرتىغا دائىر تارىخىي ياكى سىياسىي مەلۇماتلارنى ھەرخىل غەيرى- رەسمىي يىغىلىشلاردا،

بۇنداق ئىقتىدار ئىگىلىرىنىڭ نامزاتلىرى مۇتلەق تۈردە ئىنسانىيەتنىڭ تۈپكى ئېھتىياج پائالىيەت ساھەلىرى بويىچە يېتەرلىك ساندا ساقلىنىدىغانلىقىنى، ئۇلارنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش پۇرسىتىنى يارىتالىغان مىللەت شەكسىز تۈردە ئاپەتلىرىدىن، مىللىي دۈشمەنلىرىدىن، توسالغۇلىرىدىن غالىپ كېلىپ ئالغا ئىلگىرىلەش يولىنى تاپالايدىغانلىقىنى، ئەمما بىر مىللەتكە ھاكىم بولۇشنى قولغا كەلتۈرۈۋالغۇچى ياكى ۋاكالىتەن كىرگۈزۈۋېلىشقا ئۇرۇنىدىغانلار خالىغان بىر ساھە بويىچە شۇ ساھەگە خاس ئىقتىدار ئىگىلىرىنىڭ ئورنىنى ئىگەللىۋېلىشقىلا ئۇرۇنىشىدىكەن، بۇ مىللەت مۇقەررەر تۈردە قۇتقۇزۇلۇشتىن، ئىلگىرلەشتىن ياكى قۇدرەت تېپىشتىن مەھرۇم بولۇپ قېلىش خەۋپىگە دۇچ كېلىدىغانلىقىنى پەرەز قىلدى. قاسىم ئويلايدىكى، مىللىي مۇستەقىللىقنى ئۆزلىرىگە تۈپكى غايە قىلىشقان بىزنىڭ ھەرقانداق بىر قوشۇنىمىز، تەشكىلاتىمىز، پارتىيىمىز ياكى جەمئىيەتلىرىمىز ئىقتىدار ئىگىلىرىنى بايقاش، ئۇلارغا شارائىت يارىتىپ بېرىش ۋە ئۇلاردىن پايدىلىنىشنى ئۆزلىرىنىڭ ئىنتايىن مۇھىم تۈپكى تەشكىلى يېتەكچى پىرىنسىپلىرىدىن بىرى قىلمىغانلا بولىدىكەن، بۇنداق بىر تەشكىل ھېچقانداق بىر ئىشنى غەلىبىگە يېتەكلىيەلمەيدۇ. ئاددىي كىشىلەرنىڭ ھەرىكىتى مەڭگۈ ئاددىي پائالىيەتلەر دائىرىسىدىلا چەكلىنىپ قالىدۇكى، ئۇنداقلار ھەرگىزمۇ مۇرەككەپ ۋە چىگىش مەسىلىلەر ئىچىدىن چىقىش يولى تېپىشالمايدۇ!
قاسىم يەنە ئىجتىمائىي قانۇن بولۇپ بىلىنگەن شۇ قاراشلارنىمۇ پات- پات كۆز ئالدىغا كەلتۈرەتتى: ھەرقانداق بىر ئىشتىكى ئىقتىدار كۈچى ھەرگىزمۇ يادلىۋېلىش بىلەن، دورامچىلىق قىلىش بىلەن، پۇل- مېلىغا تايىنىشى بىلەن قولغا كەلمەيدۇ. ئىقتىدار كۈچى — بەلگىلىك كىشىلەرگە تەبىئەتنىڭ، تەڭرىنىڭ بىۋاستە ئاپىرىدىسىدىنلا مەۋجۇت بولىدۇ. بۇنداق بىر تەبىئىي ئىقتىدار كۈچىنىڭ ھەممىمىزدە بىرخىل ياكى بىر تەكشى بولماسلىقىدىن- مەيۇسلىنىشىمىزنىڭمۇ ھاجىتى يوق. كىم بىلىدۇ، بىزدىمۇ ئۇ ئىشلارنىڭ داھىلىرىدا تېپىلمايدىغان باشقا بىرەر ئىقتىدار ئامىللىرى ساقلانغانمۇ تېخى! ھېچ بولمىغاندا بۈگۈنكى مىللىي ۋە ۋەتەن ئېھتىياجىمىزغا ماس كېلىدىغان ئىقتىدار ئىگىلىرىگە پۇرسەت يارىتىپ بېرىش، ھەتتا ئۇنداق ئىقتىدار ئىگىلىرىنى تونۇۋېلىش، ئۇنداقلارغا ئەگىشىش پۇرسىتىگە ئېرىشەلىسەكمۇ ئۆزىمىزنى بەختلىك ھېساپلىشىمىزغا يېتىپ ئاشىدۇ. چۈنكى، ھەرقانداق بىر ئىقتىدار ئىگىسى مۇتلەق تۈردە بىزدەكلەرگە تايىنىش ئارقىلىقلا ئۆز ئىقتىدارلىرىنى نامايەن قىلىش پۇرسىتىگە ئېرىشەلەيدۇ. دېمەك، بۈگۈنكى كۈندە مەۋجۇت بولۇپ تۇرغان بىزنىڭ ھەرقانداق بىر تەشكىلاتىمىزدا ئىقتىدارنى ئېتىراپ قىلالايدىغان، ئىقتىدار ئىگىلىرىنى بايقىيالايدىغان، ئۇلارغا پائالىيەت سورۇنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىن ئادرېسى

بولىۋاتقاندەكلا تونۇشقا كېلىپ قالغانىدى. بەك بولۇپ كەتسە، بۇلار ئىككىسى ئوتتۇرىسىدىكى پەرق — خۇددى بىر ئۆيدىكى ئىككى ئوغۇلنىڭ بىرسى ئەكىلەپ يۈرۈپ ئاتا- ئانىسىغا ئىشنى ھەل قىلغۇزۇش يولىنى تۇتقان بولسا، يەنە بىرسى يىغلاپ يۈرۈپ ئىشنى ھەل قىلغۇزۇش يولىنى تاللىۋالغاندەكلا بىر پەرق ئىدى. ھالبۇكى، بىزنىڭ ئىشىمىز بىر ئائىلىنىڭ ئىچكى جېدىلى بولماستىن، پۈتۈنلەي دوست- دۈشمەن دەرىجىسىدىكى بىر مەسىلە ئىدى.

قاسىم بۇ خىلدىكى ئويلىنىشلىرىدىن كېيىن، مىللەت- ۋەتەن دېگەن مەسىلىلەردە پۈتۈنلەي دېگىدەك ئۈمىدسىزلىك پاتقىقىغا پېتىپ قالغان بىر قىياپەتكە چۈشۈپ قالغانىدى. بۇنىڭغا قوشۇلۇپ دىنىي ئەقىدىلەر توغرىسىدىكى ئاجايىپ- غارايىپ گەپ- سۆزلەرمۇ ئۇنىڭ بېشىنى ئايلاندۇراتتى. ئۇنىڭچە بولغاندا، ئۇيغۇر جەمئىيىتى يېپ- يېڭى بىر قىياپەت بىلەن ئوتتۇرىغا چىقىشقا مەجبۇركى، ئۇ ئەندى كەسكىن بىر بۇرۇلۇش ياساپ يا دۈشمىنىدىن قۇتۇلۇش يولىنى تېپىشى، يا بولمىسا پۈتۈنلەي گۇمران بولىشىلا قالغانىدى. جوغراپىيىلىك ئەۋزەل بىر مۇھىتتا تۇرىۋاتقان ھەرقانداق بىر مىللەت، بۇ ئىككى يولدىن بىرىنى تاللىۋېلىشقا مەجبۇر ئىدى. ئەمما بۇنداق كەسكىن بۇرۇلۇش يولىنى شۇ مىللەتنىڭ يۇمشاقباش كىشىلىرىنىڭ قولىغا تاشلاپ قويۇش بىلەن ھەرگىزمۇ ئىشقا ئاشۇرۇشقا بولمايتتى! بىر مىللەتنىڭ قۇدرەت تېپىشى ھەرگىزمۇ شۇ مىللەتنىڭ ھەربىر ئەزاسىنىڭ ئورتاق ئاۋانگارتلىق كۆرسىتىشىنى تاما قىلىش بىلەنلا مەيدانغا كېلىدىغان ئىشلاردىن ئەمەس. بۇنداق بىر ئىمكانىيەتمۇ ھەرقانداق بىر مىللەتتە مەۋجۇت بولۇپ باقمىغان ۋە بىرىدىمۇ بولمايدۇ. ئورتاق ئىرىشچانلىق روھى پەقەت شۇ مىللەتنىڭ مەۋجۇتلىقىنىلا كاپالەتكە ئىگە قىلالىشى مۇمكىن بولاتتى. بىر مىللەتنىڭ قۇتقۇزۇلىشى، گۈللەندۈرۈلىشى ياكى قۇدرەت تېپىشى مۇتلەق تۈردە ئەڭ يېڭىلىقچى، ئەڭ جەڭگىۋار، ئەڭ ئىقتىدارلىق، ئەڭ پىداكار، ئەڭ تەۋەككۇلچى ۋە ئەڭ ئەمەلىيەتچى ئادىمىنىڭ ئۆزىنى پىدا قىلىشى، خەلقىنى يېتەكلىشى ۋە باشقىلارنى مەجبۇرى بولسىمۇ ھەرىكەتكە ئاتلاندۇرىشى ئارقىلىقلا ئىشقا ئاشۇرىلىشى مۇمكىن دەپ ئويلايتتى. بۇنداق بىر داھى تەربىيىلىنىشتىن ياكى سايلىنىشتىن بارلىققا كەلمەيدىغانلىقىنىمۇ قاسىم ياخشى بىلگەنىدى. خۇددى شۇنىڭدەك، ھەرقانداق بىر ئاممىۋى تەشكىلاتنىڭ مەركەزىيەتچىلىكىدىنمۇ ئوتتۇرىغا چىقمايدىغانلىقىنى، يەنە شۇنىڭدەك بۇنداق بىر يېتەكچى ئىقتىدار ئىگىسى ئەمەلىي ھەرىكەتكە جەلىپ قىلىنماي تۇرۇپمۇ ھەرگىز ئۆز ئىقتىدارىنى جارى قىلدۇرالماسلىقىنىمۇ بىلەتتى.

قاسىم، ئۆگەنگەن ئىجتىمائىي قانۇنىيەتلىرىگە ئاساسەن، بىر مىللەت تەركىۋىدە

تۇغقانلىرى قامىلىپ، ئۆلتۈرۈلۈپ، سۈرگۈن- بوھتانلار بىلەن خانىۋەيران قىلىنىۋېتىلىشىمۇ 'غىڭ' قىلىشماي يۈرگىنىدە، مەن نېمانچىۋالا باش قاتۇرۇپ ئويلىنىپ كېتىدىكەنمەن!" _ دەپ، ۋىجدانىنىڭ سادالىرىغا پەسەنت قىلماي بېشىنى چۆكۈرۈپ جىم يۈرۈشكە تىرىشقاندى. زادىلا تاقىتى قالمىغىنىدا، ھېلىقى 'دوستى' نى _ ھاراقنى تېپىۋېلىپ جۇرىسىغا تىكىلىپ قويۇپ ۋاقىتلىق بولسىمۇ ئارام تاپقاندەك بولىۋالاتتى.

قاسىم، يەكشەنبە كۈنىسىنىمۇ ئەنە شۇنداق خىياللار بىلەن كەچ قىلىۋەتتى. قەلبىنىڭ چوڭقۇر يەرلىرىدىكى بىر داۋالغۇش، بىر ۋىجدانىي چاقىرىق ساداسى ياڭراپ ئۇنى ئارامىغا قويمايتتى. ئۇ ئاخىرى بەرداشلىق بېرەلمەي بۇ كىتابلاردا كۆرسىتىلگەن ھەرىكەت ئۇسۇللىرى ھەققىدە ئويلىنىپ كۆرۈشىدى، ئۇنى بىر تۈرلۈك قورقۇنۇش، تىترەك ئورىۋالدى: ھە- دېگەندىلا قولىغا پارقىراپ تۇرغان مۇزدەك كويزا سېلىنىغان، تۇرمىلەردە ۋەھشىلەرچە قېيىن- قىستاقلارغا ئېلىنىۋاتقان پاجىئەلىك قىياپىتى كۆز ئالدىغا كېلىۋېلىپ بەدەنلىرى شۈركىنىپ كەتتى: "ياق، بۇنداق ئىشلار مەن قىلالايدىغان ئىشلاردىن ئەمەس!" _ قاسىم خۇددى چوغقا ئولتۇرۇپ قالغىنىدەك ئورنىدىن سەكرەپ تۇرۇپ كەتتى. "نەدىنمۇ يولۇقتى شۇ كىتابلار!" _ دەپ غودۇڭشىغىنىچە، ئۆرىگە ھاي بېرەلمەي ھېلىقى كىتابلارنى ياستۇقىنىڭ ئاستىدىن چىقىرىپ دېرىزىسىدىن سىرتقا چۆرىۋەتمەكچى بولۇپ ماڭدى- يۇ، يەنە توختاپ قالدى: "توختا، تۆۋەندە بىرەرسى كۆرۈپ قالسا قانداق بولىدۇ؟! بۇ بىنادا مەندىن باشقا بىرمۇ ئۇيغۇر بولمىغانلىقىنى بۇ خىتايلار تازا ياخشى بىلىدۇ! _ دەپ ئەنسىرەپ قالدى ئۇ، _ ئەڭ ياخشىسى كۆيدۈرىۋېتەي!" _ دېگەن خىيالغا كېلىپ ئاشخانا ئۆيگە كىردى.

ئاشخانا ئۆيگە كىرىپ گاز ئوچاقنى ئاچتى. ئاۋال قارا تاشلىق كىتابنى يىرتىپ كۆيدۈرمەكچى بولۇپ ئۇنى قولىغا ئېلىپ ئىختىيارسىز ۋاراقلاشقا كىرىشتى. ئەمما نېمە ئۈچۈندۇ ئۇنى يىرتىشقا كۆزى قىيمىدى. "قورقۇنچاق، توخو يۈرەك!" _ ئۇنىڭ ئىچىدىن بىر سادا ئۇنىڭغا ۋارقىراۋاتقاندەك تۇيۇلۇپ قوللىرى تىترەپ كىتابنى يىرتىشقا قولى بارمىدى. كىتابنى قايتا ئاۋايلاپ ۋاراقلاشقا، ئۇدۇل كەلگەن قۇرلارنى قايتىدىن ئوقۇشقا كىرىشتى:

"... خالىسىڭىز تەپسىلى ئوقۇپ چىقىڭ، ... خالىمىسىڭىز باشقا بىرسىگە مەخپىي شەكىلدە بېرىۋېتىڭ، ... بۇنداق قورقۇنچاق كىشىلىرىمىزنى ... خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى يېتىشتۈرۈپ چىققان كىشىلەردۇر، ..."

قاسىم شۇ يەردىلا زوڭ ئولتۇرۇپ كىتابلارنى قايتىلاپ ۋاراقلاشقا، ئارىلاپ ئوقۇشقا كىرىشىپ كەتتى. ئۇ، بۇ كىتابلاردىن زادىلا ئايرىلغۇسى كەلمەيۋاتقانلىقىنى ھېس

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يارىتىپ بېرەلەيدىغان ۋە ئۇلارغا بويى سۇنىدىغان يېتەكچى روھ بولمىسا بىرەك، دېگەنلەرنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزگەن قاسىم، بۇ ھەقتە نېمە قىلىش كېرەكلىكى ئۈستىدە تولا باش قاتۇرۇپ زادىلا بىرەر چىقىش يولى تاپالماي، بۇ ئىشلار ئۈستىدە بىھۇدە باش قاتۇرۇشنى تاشلاپ، ھاراققا تايىنىپ ئۆزىنى مەست- خۇشلۇق دېڭىزىغا غەرق قىلىش يولىنى تاللىۋالغانىدى.

مانا ئەندى ئۇنىڭ قولىدا بۇ قېيىن سوئاللارنىڭ جاۋابى تۇراتتى.

"بۇ كىتاپلار ئىنتايىن ئاددىي سۆزلەر بىلەن بۇ مەنىسىز ئۆتۈپ كېتىۋاتقان ھاياتىمىزنىڭ تۈپكى سەۋەبلىرىنى ۋە چىقىش يوللىرىنىمۇ ئوچۇق كۆرسىتىپ بېرىپتۇ. ھەتتا بۇ غايىمىزنى ئىشقا ئاشۇرۇش يولىدا ئاتلىنىشنىڭ قەدەملىرىنى شۇنچىلىك تەپسىلىي ۋە ئاددىي كۆرسىتىپ بەرگەنكى، بىزنىڭ "ئۇلۇغ" لىرىمىز، "داھىي- يېتەكچى" لىرىمىز تەرغىب قىلىپ يۈرۈشكىنىدەك ئۇنداق ھە- دېسىلا ب د ت نىڭ دەرۋازىسى ئالدىغا بېرىپ يېتىۋېلىش، ئا ق ش نىڭ پارلامېنت بىناسىغا تەلمۈرۈپ ئولتۇرۇۋېلىش، قايسى بىر خوشنا ئەل، قايسى بىر كۈچلۈك دۆلەت، قايسى بىر ئاق كۆڭۈل دۆلەتنىڭ پارتىيىلىرى، قۇراللىق ئارمىيىسى، ... دېگەندەكلەرنى تەسىرلەندۈرمىگىچە بۇ ئىشلىرىمىزنى باشقا چىقارغىلى بولمايدۇ دېيىشكەنلىرىدەك قىلغىلى بولمايدىغان چىگىش ۋە نازۇك ئىشلاردىنمۇ ئەمەسلىكىنى، ئىشنى ئاۋال ئۆزىمىز باشلىۋېلىشىمىزنىڭ بۇنچە كۆپ شارائىتلىرىغا ئىگە ئىكەنلىكىمىزنى ئويلىسا ئادەمنىڭ ئەقلى ھەيران قالىدىكەن!" _ قاسىم ئۆزىنى روھىي جەھەتتىن خېلىلا يەڭگىللەپ قالغاندەك ھېس قىلىشقا باشلىدى. ئۇ، باشقىلاتتىن ئۈمىد، غايىلارغا ئېرىشمەكتە ئىدى. ئۇ ئىككى كىتاپتا دېيىلگەنلەر بىلەن ئۆزىنى سېلىشتۇرۇپ كۆرگىنىدە، ھەقىقەتەنمۇ ئۆتكەن ھاياتىنىڭ يالغۇز ئاخماقانىلىقلار بىلەنلا تولغان بولۇپ قالماي، ھەتتا ۋەتىنىگە، مىللىتىگە، دىنىغا خائىنلىق قىلغانغا تەڭ دېگىدەك بىر مۇنچە ئىش- ھەرىكەتلەرنىمۇ ۋەتەنپەرۋەرلىك پائالىيىتىم دەپ قىلىپ يۈرگەنلىكلىرىدىن ئۆزىدىن يىرگىنىپمۇ كەتتى.

ئۇ، ئۆزىنى كارىۋىتىغا تاشلاپ چوڭقۇر خىياللارغا پېتىپ كەتتى. ...

ئۆتكەن يىللاردا خىزمەت باھانىسىدا ۋەتىنىنىڭ جەنۇپ- شىمالىنى بىر قۇر ئايلىنىپ چىقىپ، خىتايلار بىلەن ئۇيغۇر- قازاقلار ئارىسىدا ئاسمان- زېمىن پەرق قىلىدىغان ھەرخىل تەڭسىزلىكلەرنى، مىللىي زۇلۇم ۋە كەمسىتىلىشلەرنى، چېكىدىن ئاشقان نامرات ۋە نادانلاشتۇرۇلۇشلارنى كۆرۈپ، ئىچى تىت- تىت بولۇپ كەلگەن بولسىمۇ، بۇ ناھەقچىلىكلەردىن قۇتۇلۇش چارىلىرى ئۈستىدە قىلچىمۇ چىقىش يولى تاپالمىغانىدى. ۋىجدانى بەكىرەك قوزغىشىپ كەتكىنىدە، "ماڭا نېمىدى، شۇنچە كىشىنىڭ ئۇرۇغ-

ئۇنىڭ ئىچى بەكلا تىتىلداشقا باشلىدى: ئۇ ھاياتىدىكى ئەڭ مۇھىم بىر قارارنى بېرىش ئۈستىدە قىينىلىپ يۈرەتتى. ئادەتتى بويىچە دوستلىرىنىڭ ئۆيلىرىگە بېرىپ ئاللانېمىلەرنى خاتىرلەش نامىدا ئويۇشتۇرۇلىدىغان ھاراقكەشلىك ئولتۇرۇشلىرىغا بېرىشنىمۇ زادىلا خىيالىغا كەلتۈرمەيتتى. ئۇنىڭ پۈتۈن پىكىر- خىيالى بىرلا ئىشقا مەركەزلىشىۋالغانىدى. دوستلىرىمۇ بۇ كۈنلەردە نۆۋەتتى ئۆتۈپ كېتىۋاتسىمۇ، ئولتۇرۇش تۈزەپ ئۇنى چاقىرىشنى ئۇيلاپمۇ قويۇشمىسا كېرەك؟! دوستلىرىدىن سادا چىقمايتتى. شۇنىڭغا قارىماي، بۇ قېتىم قاسىمنىڭ خىيالى ھاراققا قارىغاندا ھېلىقى كىتاپلاردىلا قالغانىدى: "قانداق قىلىشىم كېرەك؟!" ...

ئېتىكاپنىڭ ئىشىگىنى شاراقشىتىپ ئېچىپ كامېرغا كىرىپ كەلگەن ئىككى خىتاي گۇندىپاي قاسىمنىڭ ئەسلىمىلىرىنى يېرىمىدا ئۈزۈۋەتتى. ئۇنى دارقىرىتىپ سۆرىشىپ سوراقخانىغا – توغرىسى جازاخانىغا ئېلىپ چىقىشتى. يەنە بۇرۇنقىدەك سوراقلار، يەنە ئۇرۇپ قىيناشلار، ...

قاسىم يەنە كامېرنىڭ مۇزدەك سېمونت يېرىدە ھوشىغا كەلدى: ئۇ، كامېرنىڭ ئوتتۇرىسىدا دۈم ياتاتتى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىن سوڭەكلىرىنى سۇغۇرۇپ تارتىۋەتكىنىدەك قىمىرمۇ قىلالماي ياتاتتى. ئەمما ئاغرىق جېنىنى ئالىدىغاندەك پۈتۈن بەدىنىنى ئايلىنىپ يۈرەتتى. ... بىر ھازا ھوشىنى يوقۇتۇپ قايتا ئېسىگە كەلگىنىدىن كېيىن، ئاغرىقلىرىنى ئۇنتۇتۇشنىڭ ھېلىقىدەك چارىسىنى قىلىشقا شۇنچە تىرىشىپ كۆرگەن بولسىمۇ، قىلچە پايدىسى بولمىدى. بەدىنىدىكى ئاغرىقلار بارغانسىرى كۈچىيىپ ئاغرىماقتا ئىدى. ئۇنىڭ ۋايساشقىمۇ قۇرۇبى يەتمەيتتى. ئوت بولۇپ يېنىپ ئاغرىۋاتقان بەدىنىنىڭ نەلىرى بەكرەك ئاغرىۋاتقانلىغىنىمۇ پەرق قىلالماي، جىم يېتىپ چىداشلىق بېرىشتىن باشقا چارە تاپالمىدى. ...

ئۇ، پات- پاتلا ھوشىدىن كېتىپ ۋە قايتىدىن ھوشىغا كېلىپ دېگەندەك خېلى ۋاقىتقىچە ئۆزىنى بىلەلمەي ياتتى.

بىر ۋاقىتلاردا ئۇ ئاغرىغىنى قايتىدىن رەسمى ھىس قىلىشقا باشلىدى. "بايتىدىن نەدە قالغانتىڭ سەن ئاغرىق؟!" دەپ كۆزىنى ئېچىپ قاراڭغۇلۇقتا ئەتراپقا قاراشقا ئۇرۇنۇپ باقتى. كامېرنىڭ ئىچى شۇنچىلىك گۇرۇستان قاراڭغۇلۇق بولۇپ تۇيۇلدىكى، ئۇ كۆزلىرىنى ئېچىپ- ئاچمىغانلىغىنىمۇ پەرق قىلالماي خېلىغىچە يېتىپ باقتى. ئۇنىڭ پۈتۈن بەدىنى چىڭقىلىپ يېرىلىپ كېتىدىغاندەك ئاغرىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ بەدەنلىرى ئىششىپ گويا بىر تولۇمغا كىرىپ قالغاندەكلا بىلىنەتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

قىلماقتا ئىدى. "ياق، بۇ كىتاپلارنى ھەرگىزمۇ تاشلىمايمەن، ھەرگىزمۇ قولدىن چىقىرىپ قويماسلىقىم كېرەك!"

ئەندى ئۇ، بۇ كىتاپلارنى يوشۇرىدىغانغا يەر ئاختۇرۇش بىلەن ئاۋارە ئىدى. ئۇ يەر- بۇ يەرلەرگە تىقىپ باقتى- يۇ، يەنە خاتىرجەم بولالماي ئۇ يەردىن ئېلىۋالاتتى. بىر ۋاقىتلىرىغا كېلىپ ئۇ قولىدىكى بۇ كىتاپلارنى تىققىدەك يەر ئاختۇرۇپ ئەپلىك ۋە بىخەتەر بىرەر يوچۇق تاپالماي، قولىدا كىتاپلار، بىر ھازا جىم بولۇپ ئولتۇرۇپ كەتتى. بىرەر ئىش قىلىپ بېقىشنى ئويلايتتى- يۇ، يەنە بىر يەرلىرىدىن قورقاتتى. ئەمما ئۇنىڭ قەلبىنىڭ چوڭقۇر بىر يەرلىرىدىن "بىر ئىش قىل! بۇ يېشىڭغىچە جىم ياتقىنىڭمۇ يېتەر، نېمىدىن قورقىسەن! تېخى تۇنۇگۈنلا بولۇپ ئۆتكەن بارىن، غۇلجا ۋەقەلىرىنى ياراتقان باتۇرلىرىمىزدىن سېنىڭ نېمەڭ كام؟! قارا، ئارىلاپ پەيدا بولۇپ تۇرغان مەخپى ۋەھىمە ياراتقۇچىلارنىڭ بىرسىمۇ دېگىدەك قولغا چۈشۈپ باقمىدى. سەن نېمىدىن قورقاتتىڭ؟" — دېگەندەك خىتاپلار قۇلىقىنىڭ تۈۋىدىلا ياڭرىغاندەك قىلاتتى. يەنە بىر يېرىدىن "ئەگەر تۇتۇلۇپ قالساڭ جازا ئاۋازىغا چىدىماي قالارسەنمىكىن؟" — دېگەن ئېغىراشلارمۇ بىرلىكتە تۇيۇلۇپ، بەدەنلىرىنى شۈركۈندۈرۈۋەتتى: ئۇرۇپ قىيناشلار، تاختايغا مىخلىنىشلار، تىتىلغان بەدەنلىرىنى تۇز- لازا سۈيىگە پاتۇرۇشلار، ... قورقۇپ تىترەپ كەتتى. دەرھال كىتاپلارنى كارىۋىتىنىڭ ئۈستىگە تاشلىۋېتىپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى. ئارقا كوچىدىكى بىر تۇڭگان ئاشخانىسىغا كىرىپ تەرلەپ ئولتۇرۇپ بىر غېدىر 'نيۇ رۇ مەن' دېيىدىغان بەتتام سۇيقاشتىن ئىچتى. ئامال قانچە، بۇنداق ئىدارە ئاھالىلىرى زىچ يەرلەردە ئۇيغۇر ئاشپەزلىرىگە يەر چىقمىغاچقا، ئەنە شۇنداق نەرسىلەرنى ئىچمەكتىن باشقا نېمە چارە؟! مەنتاڭخانىدىن چىقىپ يول بويىدىكى ھاراق بوتكىلىرىغا سىنچىلاپ قاراشقا باشلىدى. "ياق، شۇنچە ئىچكىنىم بۇ ھەپتىگە يېتەر!" — دەپ ئۆزىگە ئاران ھاي بېرىپ كەينىگە بۇرۇلدى. ...

قاسىم، بۇ ھەپتىنى ئىشقا بېرىپ كەلگەندەك ئۆتكۈزسىمۇ، ئەمما ئۇنىڭ مېڭىسى پۈتۈنلەي ھېلىقى كىتاپلاردىكى چاقىرىقلارنى ئويلاش بىلەنلا بەنت بولغانىدى. "لاۋكا يەنە جىق ئىچىۋالغان ئوخشىمامدۇ، بېشىنى كۆتۈرەلمەيلا قاپتۇغۇ؟!" — دېيىشەتتى ئۇدۇلىدىكى خىتاي خىزمەتداشلىرى بىر- بىرسىگە پىچىرلىشىپ. "جىم، بۈگۈن ئۇنىڭدىن يىراق تۇرىشىمىز كېرەك. ھاراقتا پۇلى تۈگەپ بىزدىن قەرز سورايدىغانغا شۇنداق بولىۋالىدۇ. ھېجىيىپلا قويدۇڭمۇ- بولدى، بالادا قالغىنىڭ شۇ. دەرھال سەندىن قەرز سورايدۇ!" — قاسىم ئۇلارنىڭ گېپىنى ئاڭلىمىغانغا سېلىپ ئۆز ئىشى بىلەن بولىۋالدى.

تەلەپ قىلىدىكەنمەنغۇ؟! بۇ تەلەپ مېنىڭ ئاددىي بىر ئىنسانلىق تەلىۋىم، ئەقەللىي كىشىلىك ھەققىم ئەمەسمىدى؟! يا بولمىسا مەن بۇ جەمئىيەتتىن، توغرىسى بۇ خىتايلاردىن ھەممىگە قابىل خاسىيەتلىك ئادەم بولۇشنى، ياكى مىليارتلارچە دوللارنى بېسىپ ياتىدىغان روكېفېللېر بولۇشنى، ۋەياكى دۇنيانى ئاستىن- ئۈستۈن قىلىۋېتەلىگىدەك بىلىم كەشىپ قىلالايدىغان ئۇيغۇر 'ئەينىشتېيىن' ى بولۇشنى تەلەپ قىلىۋاتقانمىدىم- يا؟! بۇنداق تەلەپ قىلىشقىمۇ ھەققىم بار ئەمەسمىدى؟! بۇنداق تەلەپلەر ئىنسانلىق جەمئىيىتىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان ھەققانىي تەلەپلەر ئەمەسمىدى؟!" — ئۇنىڭ پىكىر دۇنياسى تىنىماي پىكىر قىلماقتا ئىدى. ...

توغرا، قاسىم تېخى ئۆتكەن يىلىلا بېرىپ كۆرۈپ كەلگەن ئۇيغۇر قاتارىدىكى ئون مىليونلىغان قېرىنداشلىرىدىن ئالاھىدە ئۈستۈن سەۋىيىلىك تۇرمۇشتىن بەھرىمەن بولىۋاتقانلىقىنى تولۇق ھېس قىلغانىدى. بۇنداق تەلەيلىك بىر ئۇيغۇر بولغانلىقىدىن ھەقىقەتەنمۇ پەخىرلىنىشى كېرەك ئىدى. ھالبۇكى، شۇندىن ئېتىۋارەن قاسىم ئۆزىنىڭ بۇنچە تەلەيلىك بولغانلىقىدىن پەخىرلىنىش تۇرماق، بۇنىڭ دەل ئەكسىچە ئەڭ ئېغىر نومۇس، ئەڭ چوڭ گۇناھكار ھېس قىلىدىغان بولۇپ ئۆزگەرمەكتە ئىدى. "مەن شۇ خار- زارلىقتا قالغان مىليونلىغان ئۇيغۇرلارنىڭ تېنىۋالغىلىمۇ بولمايدىغان بىر ئەزاسىمەن. ئەگەر مەن بىر خىتاي بولغىنىمدا ئىدى، بەلكىم مېنى ئېنجىنېرلىقتا ئەمەس، بەلكى كامىناغا ئەزا قىلىپ ئىشلىتىشكىمۇ شەرتىم توشمايدىغان بىرسى بولىشىم مۇمكىن ئىدى! مەن ئەنە شۇ مىليونلىغان قېرىنداشلىرىمنى تېنجىتىش ئۈچۈنلا بۇ ئورۇنغا تاللانغان بولىشىم كېرەك! ئەگەر شۇ ئۇيغۇرلار بولمىسا ئىدى، مەن بۇ ئالەمگە تۆرۈلۈشۈمنىمۇ قىياس قىلالماس بولاتتىم. مەن ئۇلار بولغىنى ئۈچۈنلا مەۋجۇتمەن. ئۇلار مېنىڭ ھاياتىم، مېنىڭ قېنىم! ئۇنداقتا مەن قانداقمۇ ئۇلارنىڭ شىلىلىسىگە دەسسەپ تۇرۇپ بۇ ھاياتىمنى ياشىيالايمەن؟! ياق! مەن ئۇلارنىڭ ئۈستىگە چىقىۋالالمايمەن، بۇنداق قىلىشقا مېنىڭ قىلچىلىكمۇ ھەققىم يوق! مەن ئۇلارنىڭ ئاستىدا تۇرۇشۇم، ئۇلارنى يۆلىشىم ۋە ئۇلارنى ئۆشنەمگە ئېلىپ كۆتۈرۈپ مېڭىشىم كېرەك! بۇنىڭ ئۈچۈن ئېزىلىپ كەتسەممۇ ئۆزۈمنى شەرەپلىك ئىنسان دەپ پەخىرلىنىشىم كېرەك!"

قاسىم، چوڭقۇر غەپلەت ئۇيقىسىدىن ئەندىلا ئويغىنىۋاتقاندەك قىلاتتى.

ئۇ، ھاياجانلانغىنىدىن ئۆيدە جىم تۇرالماي ئالدى- كەينىگە مېڭىشقا باشلىدى. ئەندى ئۇ كەسكىن قارارغا كەلگەنىدى: "مىللىتىم، ۋەتىنىمنىڭ ھۆرلىكى ئۈچۈن چوقۇم بىرەر ئىش قىلىشىم، مىللىي ئازاتلىق ھەرىكىتىنى قوزغاشقا پايدىسى بولىدىغان بىرەر ئىش قىلىشىم كېرەك!"

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

باشقا كامېرلاردىن ئارىلاپ جۆيلۈپ ۋايساشلار ۋە كىممدۇ بىرسىلىرىنىڭ تۇڭگۈزدەك خورەك تارتىشلىرىدىن باشقا، تۈرمە ئىچى جىم- جىت بولۇپ كەتكەنىدى. گۈندىپاي خىتايلارنىڭ ئاياق تىۋىشلىرىمۇ بېسىققانىدى. "يېرىم كېچىدىن ئاشسا كېرەك؟" _ دەپ ئويلىدى قاسىم، ئاستا- ئاستا ئاغرىقلىرىنى ئۇنتۇپ قايتىدىن ئەسلىمىلەر دېڭىزىغا غەرق بولماقتا ئىدى. ...

قاسىم، ھېلىقى ئىككى كىتاپنى ئوقۇغىنىدىن كېيىنكى كۈنلەردە ئۆز ھاياتىنىڭ قىممىتىنى ئەندىلا تونۇۋاتقاندەك ھېس قىلماقتا ئىدى. ئۇنىڭ غورۇرى قەلبىنى قايتىدىن مۇجىماقتا ئىدى: "ھاياتىڭنىڭ قىممىتىنى بىل! مەنىسىز ئۆتكۈزگەن كۈنلىرىڭگە ئەندى بەس!" _ ئۇنىڭ ۋىجدانى قانداقتۇ بىر ئىشلارغا چاقىرىپ ئارامىغا قويمايۋاتاتتى.

سىرلىق بۇ ھايات، قاسىمنى گاڭگىرىتىپلا قويىۋاتاتتى. ئۇ، بۇ كۈنلەردە زادىلا ئۆزىنىڭ پىكىرلىرىگە ئىگە بولالماي قېلىۋاتاتتى. ئۇنىڭ پىكىر- خىيالىنى قەلبىنىڭ سىرلىق ھەرىكىتى ئۆز ئىسكەنجىسىگە ئېلىۋالغاندەكلا قىلاتتى. "قەلب، ئاھ سەن قەلب! سەن نەدە، سەن نېمە؟ سەن كىمنىڭ؟" _ قاسىم بۇ سوئاللارغىمۇ جاۋاپ تاپالمىدى. قاسىم ئۇزۇن يىللاردىن بويان ئۆزىنىڭ ئىچىدە ئىكەنلىكىدىن گۇمان قىلغىلى بولمايدىغان، ئەمما ئۆزىگە يات بولغان قەلبىنىڭ چوڭقۇر بىر يەرلىرىدىن چىقىرىۋاتقان نالىلىرىگە زادىلا قۇلاق سالماي كېلىۋاتقانىدى. مانا ئەندى ئۇ سىرلىق يەردىكى سادالارنىڭ ئىگىسى ئۆز كۈچىنى كۆرسىتىشكە ئاتلىنىۋاتقاندەك قىلاتتى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىغىلا تەۋە بولغان، ئەمما ئۇنىڭغا زادىلا بوي سۇنماي كېلىۋاتقان چوڭقۇر قەلبى ئۇنىڭغا ئەڭ مۇكەممەل بىر ئىنسان بولۇش سۈرىتىنى سىزىپ ئۇنىڭغا ئۈلگە قىلىپ كۆرسەتمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ ئىچىدىكى نامەلۇم يەردىن ئۇرغۇپ چىقىۋاتقان بۇ ئىنسانلىق سۈرىتى قاسىمدىن ئارتۇق بىرنىمە تەلەپ قىلىۋاتقاندەكمۇ قىلمايتتى: "ئەقەللىي بىر ئادەم بولۇشىڭنىلا تەلەپ قىلىمەن!" _ مانا بۇ، ئۇنىڭ قەلبىدىن چىقىۋاتقان سادانىڭ بىردىن- بىر تەلىۋى ئىدى. ئەپسۇسكى، قاسىم ياشاۋاتقان بۇ جەمئىيەتتە بۇنچىلىك ئەقەللىي تەلەپنى قاندۇرۇش ئىمكانىيەتلىرىگىمۇ يول قويۇلمايتتى. ئۇ، ئۆز ئىچىدىكى بۇ ئەقەللىي تەلەپنى قاندۇرۇش ئۈچۈن قىلچىلىكمۇ تىرىشچانلىق كۆرسىتەلمەي كېلىۋاتقانلىقىدىن قەلبىنىڭ سوتلىشىغا ئۇچۇرىماقتا ئىدى. بۇ يېقىنقى كۈنلەردىن بويان قاسىم قەلبىنىڭ سادالىرىنى پەرق قىلالايدىغان ھالغا كەلمەكتە ئىدى. شۇڭا ئۇ ئويلىنىپ قالدى: "راست ئەمەسمۇ، مەن ئەڭ ئەقەللىي بىر ئادەم بولۇپ ياشاشنىلا

تەخسلىرىگە ھۇجۇم قىلىشىۋاتقان خىتايلارنىڭ يىرگىنىشلىك، ۋەھشى قىياپىتىنى ئەندىلا كۆرۈۋاتقىنىدەك يىرگىنىپ كەتكەن قاسىم، دەرھال بۇ مىغ- مىغ خىتاي قايناپ كەتكەن بازاردىن چىقىپ ئۆزىنى قاراڭغۇ بىر تار كوچىغا ئاتتى.

قاسىم يولدا كېتىۋېتىپ مانا مۇشۇ خىتايلار تەرىپىدىن قىيناپ ۋەھشىلەرچە ئۆلتۈرۈلگەن تۆمۈر خەلىپىنى، ئابدۇخالىق ئۇيغۇرنى، مەمتىلى تەۋپىق ئەپەندىنى، غوجا نىياز ھاجىمنى، سابىت داموللىنى، لوتپۇللا مۇتەللىپنى، ئەخمەتجان قاسىمنى، ... ئىمىنوپ هامۇتنى، ئاخۇنوپنى، مىجىت سىلىڭنى، ... زەيىندىن يۇسۇپنى، بارىن، پەيزىۋات، غۇلجا شېھىتلىرىنى، ... شۇنىڭدەك يەنە ئەتىراپىدىكى تونۇش- بىلىشلىرىنىڭ ئائىلە- تاۋابەتلىرىنى بىر- بىرلەپ كۆز ئالدىغا كەلتۈرمەكتە ئىدى. شەرقىي تۈركىستان ئىككىنچى جۇمھۇرىيىتىدە ئۇيىسىر بولغان دەپ تۈرمىدە قىيناپ ئۆلتۈرۈلگەن ساۋاغدىشى مەمەتىنىڭ دادىسى، چوڭ دادا ئىڭ بىر ناھىيىدە قازى بولغانىكەن دېگەن باھانا بىلەن پۈتۈن يەر- زېمىن ۋە مۈلۈكلىرىنى مۇسادىرە قىلىشىپ چەت يېزىلارغا سۈرگۈن قىلىنىپ ۋەيران قىلىۋېتىلگەن ئۇسماننىڭ ئائىلىسى، مىللەتچىلىكنى تەشۋىق قىلدىڭ دەپ نازارەت ئاستىغا ئېلىنىپ ئۇرۇپ قىيناپ بىر ئۆمۈر ناكا قىلىۋېتىلگەن سەمەت مۇئەللىمنىڭ خانىۋەيران ئائىلىسى، ... ھەتتا ئەڭ يېقىن بالىلىق دوستى بولغان ئىمىننىڭ دادىسىنى ھەرگىزمۇ ئېسىدىن چىقىرالماي كەلگەنىدى: مەھەللىسىنىڭ ئەڭ مويسىپىت شەپقەتچىسى دەپ تونۇلىدىغان بولغىنى ئۈچۈنلا، ماڭلۇر بولۇپ كېلىپ ئاچ قېلىپ كوچا دوخمۇشىدا خۇدىنى بىلمەي يېتىپ قالغان يېرىدىن قول هارۋىسىغا سېلىپ سۆرەپ ئىدارىسىغا ئاپىرىپ خىتاي شۇجىسىغا يالۋۇرۇپ مىڭ تەستە ئىشقا ئالدۇرۇپ قويغىنى ئۈچۈنلا، قوتۇلدۇرۇلۇپ قېلىنغان چولاق ماڭلۇر خىتاي ئۇنى ئۇرۇپ بىر ئۆمۈرلۈك ناكار قىلىۋەتكەنىدى! بىر قېتىم قاسىم دوستى ئىمىن بىلەن بىرگە ئۇنىڭ دادىسىنى كۆرۈش قىلىپ قاماپ قويغان يېرىگە تاماق ئاپىرىپ بېرىشكە بىرگە بارغىنىدا، بىر ئىشخانىنىڭ پەنجىرىسىدىن ھېلىقى چولاق خىتاينىڭ ئىمىننىڭ دادىسىنى ھە- دەپ ئۇرۇپ مۇشلاۋاتقانلىقىنى، دۇنيادىكى ئەڭ مېھرىبان ئادەم دەپ تونۇيدىغان ئىمىننىڭ دادىسى تاياق زەربىسىدىن يۈز- كۆزلىرى قانغا بويۇلۇپ كەتكەنلىكىنى كۆرگەن ئىككى ئاغىنە نېمە قىلارىنى بىلەلمەي ھۆڭگىرىشىپ يىغلاپ كېتىشكەنىدى. ...

مانا بۈگۈن، ئەنە شۇنداق ئاچچىق دەرتلەرنى تارتقان، ھەتتا ئاتا- ئانىسى، ئاكا- ھەدىلىرى، يېقىن ئۇرۇغ- تۇغقانلىرى ئۆلتۈرۈلۈپ- قامىلىۋاتقان ئائىلىلەرنىڭ بالا- چاقىلىرىمۇ بىرخىيالىدا يوق خىتايلارنىڭ قويرۇغىدا پايپاسلىشىپ كوچاڭ- چۇجاڭلىقىنىڭ، ھەتتا بىرەر ئەبگا ئىشچىلىقىنىڭ غېمىدە خۇدىنى بىلمەي چېپىشىپ

ئۇ، نېمە قىلارىنى بىلەلمەي تېپىرلاپلا قالغانىدى. بۇ ئىش ھەقىقە[illegible]يا بىرسىلىرىگە مەسلىھەت قىلىشقىمۇ پېتىنالماي بىر- ئىككى ھەپتىنى گاراڭدەك ئۆتكۈزىۋەتتى. ئارىلاپ ھېلىقى كىتاپلارنى تىقىپ قويغان يېرىدىن چىقىرىپ ئوقۇيمۇ قوياتتى. ئەندى ئۇ، بۇ كىتاپلارنى ياد بىلىدىغان ھالغا كەلگىدەك بولسىمۇ ئەمما بۇ كىتاپلاردىن زادىلا ئايرىلغۇسى كەلمەس ھالغا كېلىپ بولغاندەك قىلاتتى. قاسىم ئۆز كەسپى ساھەسى بويىچە كىتاپتا كۆرسىتىلگەن ئىشلاردىن بىرەرسىنى بولسىمۇ قىلىپ بېقىش نىيىتىگە كەلگەن بولۇپ، دەرھال كىتاپ تەكچىسىدىن بۇ ئىشلارغا يارىغىدەك بىرەر يىپ ئۇچى بېرەلىگىدەك كىتاپلىرىم بارمىكىن دەپ، جىددى ئاختۇرۇشقا كىرىشتى. بىر نەچچە سائەت كىتاپ ئاختۇرۇشتىن قىلچە نەتىجىگە ئېرىشەلمەي، ئۈمىدسىزلىك بىلەن قالايماقان چېچىلىپ ياتقان كىتاپلار دۆۋىسى ئىچىدە ئولتۇرۇپ قالدى. "ئەجەبا، ئۆگەنگەن بىلىملىرىمنىڭ ھەممىسىلا خىتايلارنىڭ پايدىسى ئۈچۈنلا لايىھەلەنگەن بولىشى مۇمكىنمۇ- يا؟! ... ياق، ئۇنداق بولىشى مۇمكىن ئەمەس!"

ئۇ، بىر ئۆمۈر خىتاي مەنپەئەتى ئۈچۈنلا خىزمەت قىلىشنىڭ تەلىمىنى ئېلىپ كەلگەچكە، مىللىي تەغدىرىنى بوھراندىن قۇتقۇزۇپ چىقىش ئۈچۈن ئۆگەنگەن بىلىملىرىدىن پايدىلىنىش يولىغا تېخى كىرىشەلمىگەنىدى. قاسىم ئون نەچچە يىللىق بىلىم جوغلانمىلىرىدىن ھەر قانچە قىلىپمۇ ۋەھىمە يارىتىشقا ئەسقاتىدىغان تۈزۈكرەك بىرەر لايىھە چىقىرالمىدى.

يەنە شۇنداق شەنبە كۈنلىرىنىڭ بىر ئاخشىمى ئىدى. بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ كۈچىدىكى كەچلىك خىتاي بازىرىغا كىرىپ قالغانلىقىنى ئۆزىمۇ سەزمەيلا قالدى. گويا ئادىمنى بىر ھاپ بىلەنلا يۇتىۋېتىدىغاندەك ھىڭگاڭ چىشلىق خىتايلار بىر قولىدا ساپلىق، يەنە بىر قولىدا يالپاڭ قازان، ئادەم "ھۇۆ" قىلغىدەك سېسىق پۇراقلار چىقىرىشىپ ھايۋانمۇ يىمەيدىغان ئالىلىقاندىقتۇ بىر نېمىلەرنى قورۇشۇپ، كىكىرتەكلىرى يىرتىلغىچە ۋارقىرىشىپ خېرىدار چاقىرىشماقتا ئىدى. ئۇلاردىن بىرسى ئۇدۇلىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان قاسىمنىڭ ئۇيغۇر ئىكەنلىكىنى پەرق قىلدى ئەتىمالىم، پۇرلىشىپ كەتكەن كاۋىنىڭ ئۈستىگە ئەھمىيەتسىزلا تىلىپ ياساپ قويغاندەك پەگەز كۆزلىرى بىلەن ئۇنىڭغا ئالىيىپ قاراپ قويۇپ، باشقا خېرىدار چاقىرىش بىلەن بولۇپ كەتتى. قاسىم بۇ خىتاينىڭ چىرايىدىن "سەن خەق ئىشلىتىشنى بىلمىگەن بۇ زېمىننى مانا بىز ئىشلىتىمىز، ئەقلى يوق ھايۋانلار!" _ دەپ مەسخىرە قىلىۋاتقان قىياپىتىنى كۆرگەندەك قىلدى ۋە غىزىۋىدىن يۈزلىرى قىزىرىپ كەتتى. كەنتىر- ئورۇندۇقلاردا يېرىم يالىڭاچلىنىپ جاھاننى 'ھاپ' قىلىپ يەۋىتىدىغاندەك ئەلپازلىرى بىلەن قوموش چوكىلىرىنى تۇتۇشۇپ

ۋاقىتتىكى دوستى ئىسمىنىڭ دادىسىغا خۇددى مىڭ يىللىق ئۆچى باردەك كېيىنگە داجىپ تۇرۇپ ئۆچقاندەك ئېتىلىپ كېلىپ كۆچەپ مۇش ئېتىۋاتقان قىياپىتى قايتىدىن گەۋدىلىنىپ، ئۇنىڭ ۋۇجۇدىنى غەزەپتىن كەلگەن نامەلۇم بىر قارا كۈچ ئورىۋالغانىدى. ...

"تارس!"

قاسىم ئېسىگە كېلىپ، ئالدىدىكى قورقۇنۇشلۇق مەنزىرىنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى!

يىراقتىن كەلگەن غۇۋا يورۇقتا لوخەنىنىڭ تاقىر بېشى ئۇ قولىغىدىن بۇ قولىغىچە ئىككى ئېلىك پاتقىدەك ئېچىلىپ، قان ئارىلاش مىڭە قېتىغى بىر قولىغى تەرەپكە قويۇق ئېقىپ چىقىۋاتقان، بىر چېكە تومۇرىدىن ئىنچىكە چىرىلداپ ئېتىلىپ چىقىۋاتقان قان خۇددى كىچىك بالىنىڭ سىيدۇگىدەك بىنانىڭ ئۆگۈپ كەتكەن قىزغۇچ خىشلىرىنى قايتىدىن قېپ- قىزىل قانغا بويىماقتا ئىدى. لوخەنىنىڭ يەگەز كۆزلىرى پەۋقۇلئاددە پارقىراپ كۆز چانىقىدىن چىقىپ كېتىدىغاندەك پولتىيىپ بىر يانغا تىكىلىپ قېلىۋاتاتتى. ئۇنىڭ قايناقسۇ شىشىسىنى تۇتقان قولى دىر- دىر تىترەپ ئاستا قۇچىقىغا چۈشۈپ، شىشىدىكى قايناقسۇمۇ تۆكۈلۈپ ئېغىنى ھۆل قىلىشقا باشلىدى. ئورۇندۇقىدا بىر ھازا تۇپ- تۈز كىرىشىپ تۇرغان قېرى لوخەن، بىر يانغا قىڭغىيىپ سىمونت يەرگە "گۇپ!" قىلىپ يىقىلىپ چۈشتى. ئېچىلىپ قالغان مىڭىسىدىن قان ئارىلاش ئېقىپ چىقىۋاتقان مىڭە قېتىغى سىمونت يەرگە يېيىلىشقا باشلىدى. جان تالىشىۋاتقان لوخەنىنىڭ بىر قولى بىلەن بىر پۇتى خۇددى يېڭى بوغۇزلانغان قوينىڭكىدەك تىپچەكلەپ سىلكىلىنىپ ئارقىچىلاپ تېپىپ قوياتتى. ھەر تىپچەكلىگىنىدە يېرىلغان چېكە قان تومۇرىدىن جىرىلداپ ئېقىۋاتقان قانمۇ بىر كۆچۈيۈپ، بىر پېسىيىپ ئاقاتتى. ئاخىرى ئۆلىۋاتقان لوخەن دىرىلداپ تىترەشكە كىرىشتى. تىپچەكلەشلىرى بارغانسىرى ئازىيىپ، ئاخىرى بېرىپ دىرىلداپ تىترەپلا ياتاتتى. ...

بۇ پاجىئەلىك مەنزىرىنى كۆرگەن قاسىم، قورقىنىدىن غالىلداپ تىترەشتە ئۆلىۋاتقان لوخەندىنمۇ قېلىشمىغىدەك ھالغا كېلىۋاتاتتى. بولۇپمۇ مىڭە قېتىغىنى كۆرۈپ مەيدىسى تەتۈر ئۆرۈلۈپ كېتىدىغاندەك ئاغزىغا قاپلىشىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ، ئۆزىنى ئارانلا تۇتقان ھالدا تام تۈۋىگە چۈشكەن ھېلىقى نىپىز تاشنى ھاپىلا- شاپىلا ئېلىپ نېرىدا تۇرغان بىر قارا يالتىراق خالتىغا سېلىپ، ئالدى- كەينىگە قارىماي باشقا بىر قاراڭغۇ كوچىغا كىرىپ كەتتى. ...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يۈرگەنلەرگە ئۇنىڭ زادىلا ئەقلى يەتمەيتتى. قاسىم بۇ خىل غەيرى ھادىسىلەرنىڭ يىرگىنچلىكلىرىنىڭ سەۋەبىنى ئەندىلا تونۇغاندەك قىلىۋاتاتتى. "ئىزچى مەن ھەقىقەتەنمۇ توغرا دېگەن ئىكەن، خەلقىمىز ئارىسىدا مۇستەملىكە- قۇللۇق روھى ئىللەتلىرى ھەقىقەتەنمۇ چوڭقۇر يىلتىز تارتىپ كەتكەنىكەن!" — قاسىم ئەنە شۇنداق چىگىش خىياللار ئىچىدە زىچ بىنالار بىلەن قورشالغان ئارقا كوچىلارنىڭ بىرىدە كېتىۋاتاتتى.

ئۇ، بىر بىنانىڭ دوخمۇشىدا ئىختىيارسىزلا توختاپ قالدى.

قاسىم، ياندىكى بىنانىڭ دوخمۇشىدا سالقىنداپ ئولتۇرغان قېرى لوخەننى يىراقتىكى كوچا چىرىغىنىڭ غۇۋا يورۇقىدا تونۇغاندەك قىلدى. قاتلىما ئورۇندۇقتا چىغ يەلپۈگۈچ بىلەن ئۆزىنى يەلپۈپ ئولتۇرغان بۇ قېرى لوخەن، بىر بارمىقى يوق چولاق قولىدا تۇتقان ئېينەك كونسېرۋا قۇتىسىدىكى قايناق سۇيىنى قېرى ھىندى خورىزىنىڭ پۈكۈنىدەك ساڭگىلاپ كەتكەن گېلىغا تۆكۈپ غورتۇلدىتىپ يۇتۇپ بىر خىيالدا يوق ئولتۇراتتى. بۇ لوخەن ھەرقانچە قېرىپ، چىرايى- بېشى چىپەرقۇتتەك قورۇق بىلەن قاپلىنىپ كەتكەن بولسىمۇ، قاسىم ئۇنىڭ چولاق قولىدىن باشقا يۈزسىز ۋە رەزىل چىرايىنى بىر قاراپلا تونۇغانىدى. بۇ قېرى خىتاي جاللاتنىڭ باشلىرى تاقىرلىشىپ كەتكەن بولۇپ، ئاسما مايكىسى ئۈستىدە كۆرۈنۈپ تۇرغان كۆكرىكى پۈرلىشىپ قېرى كالىنىڭ بويۇن تېرىسىدەكلا ساڭگىلاپ كەتكەنىدى. "بۇ خىتاي، ئىمىننىڭ دادىسىنى مۇشلىغان ھېلىقى چولاق خىتاينىڭ دەل ئۆزى شۇ!" — قاسىم كەينىگە بىر قەدەم يېنىپ بۇ قېرى لوخەنگە سىنچىلاپ يەنە بىر قاراۋالدى. بۇ خىتاي جاللاتنىڭ بىر پۇتى ئاللىمۇقاچان گۆرگە ساڭگىلاپ قالغانىكەن. قاسىمنىڭ كۆز ئالدىغا ئىمىننىڭ دادىسى يۈز- كۆزى قېپ- قىزىل قانغا بويالغان ھالدا قايتا نامايەن بولغاندەك قىلدى. "ياق، بۇ جاللات خىتاينىڭ ئارامخۇدا ئۆز ئەجىلى بىلەن ئۆلۈۋېلىشىغا ھەرگىزمۇ يول قويماسلىقىم كېرەك!" — ئۇ ئەتراپىغا ئىتتىك بىر قۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى. سەل نېرىدا تۇرغان شەپكىچىلىك بىر نېپىز تاشقا كۆزى چۈشكەن قاسىم، ئىتتىك بېرىپ ئۇنى قولىغا ئېلىپ خۇددى دېسكا ئاتىدىغان يېنىك ئاتلىتكا تەنھەرىكەتچىلىرىدەك تەييارلىقتا تۇردى.

قېرى لوخەن يۇمۇق كۆزلىرىنى زورۇقۇپ ئېچىپ قاسىمغا يىرگىنگەن قىياپەتتە مەڭسىتمىگەندەك شۇنداقلا بىر قاراپ قويۇپ قايناق سۇيىنى ھىڭگاڭ چىشلىرى ئارىسىغا تۆكۈشنى داۋام قىلماقتا ئىدى. قاسىم ئاغىنىسى ئۈچۈن قىساس ئوتى ئىچىدە ئوت بولۇپ يانماقتا ئىدى. ئۇ، يەڭگىل قەدەملەر بىلەن بۇ قېرى جاللاتنىڭ كەينىگە يېقىنلاشتى. ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا بۇ لوخەننىڭ يىگىرمە نەچچە يىل ئاۋال بالىلىق

يۈز ئۇنىڭ ئۆزىنىڭ يۈزى ئىكەن! لوڭگىدە يۈزلىرىنى سۈرتۈپ تۇرۇپ سول يېڭىغا بىر پارچە قان ئارىلاش مىڭە قېتىغى دېغىنىڭ قېتىپ قالغانلىقىنى كۆرۈشى بىلەن تەڭ، قايتىدىن ئاشقازىنى تەتۈر ئۆرۈلۈپ ئاغزىغا كەپلىشىپ كەلمەكتە ئىدى ...

سەل ئوڭشالغىنىدىن كېيىن قايتا ئاغزى- بۇرنىنى چايقاپ، ھاجەتخانىسىدىن چىقىپ ياتاق ئۆيىگە كىرىپ كارىۋىتىغا ئۆزىنى ئېتىپ بېشىنى كىرلىشىپ كەتكەن يوتقىنىغا پۈركىدى. ئۆزۈندىن بۇيان يۇيۇقسىز قالغان كىر يوتقىنىنىڭ ئايلاپ كەتكەن ئاچچىق پۇرىغى ھەممىنى بېسىپ چۈشتى بولغاي ئەتىمالىم، كۆڭلىنىڭ ئايلىنىشى سەل بېسىلغاندەك قىلىپ، ھىس- تۇيغۇلىرى ئىشلەشكە باشلىغاندەك قىلاتتى. قولىغا بىر نېمە ئۆرۈلگاندەك قىلىۋىدى، سىلاشتۇرۇپ ئۇ نەرسىنى تۇتۇپ باقتى. قولىغا ئۆرۈلگان نەرسىنىڭ ھېلىقى كىتاپلار ئىكەنلىكىنى سەزگىنىدىن كېيىن، دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ ئۇ كىتاپلارنى پىرقىرتىپ ئىشىگى تەرەپكە ئاتتى:

"سەن كىتاپلار مېنى مۇشۇ ھالغا قويۇشقان!" _ قايتىدىن گويلا قىلىپ يوتقانغا ئۆزىنى ئاتتى. ئۇنىڭ تىترەشلىرى تېخىچە توختىمىغانىدى. بەدىنىنىڭ تىترىشىدىن كارىۋىتىمۇ بىلىنگىدەك غىچىرلاپ تۇراتتى.

"ياق، ياق! مەن بۇ ئىشلارنىڭ ئەھلى ئەمەسمەن! مەن دېگەن ئۇيغۇرلار ئارىسىدا كام تېپىلىدىغان بىر ئېنجېنېرمەن، بۇنداق ئىشلارغا ئۆزەمنى خوراتسام خەلقىمگە بىر كەسىپ ئەھلىنى زىيانغا ئۇچۇراتقان بولۇپ قالمامدىم! بۇنداق ئىشنى كىم قىلسا قىلىۋالسۇن! ئۇنىڭ ئۇستىگە قېيىن- قىستاقتا ئېلىنىپ ئۆلتۈرۈلگەن، ناكا قىلىپ تاشلىۋېتىلگەن، خانىۋەيران قىلىۋېتىلگەنلەر مېنىڭ ئائىلەم ياكى مېنىڭ ئۇرۇغ- تۇغقانلىرىمدىنمىدى؟! خەققە نېمە قەرزىم بار مېنىڭ؟! ۋەتىنىم، مىللىتىممىش! خالىسا ھېلىقى ئىزچى دېگىنىڭ چىقىپ ئۆزەڭ قىلىۋال بۇ ئىشلىرىڭنى! قايسى بىر دۆلەتتىكى مۇھاجىرىمىز خويمۇ ياخشى ئىش قىلغانىكەن: 'بۇ ئىزچىمەن دېگەننىڭ كىتاپلىرىدا پالانى يېرىمنى سۈرتۈپ تاشلايمەن! ... نوچى بولسا ئۆزى قىلىپ باقمىسۇنمۇ بۇ دېگەنلىرىنى! ... ئىزچىمەن دېگەننىڭ كىتاپلىرىنى بىرنىمۇ قويماي ئۇچۇرىغان يەرگە كۆيدۈرۈپ تاشلىشىمىز كېرەك! — دېگەن بويرۇقلارنى چىقىرىشىپ نەچچە مىڭ پارچىسىنى ئوتقا سېلىپ كۆيدۈرۈپ بەكلا ياخشى قىلغانىكەن، ئەقلى بار نېمىلەركەن شۇ مۇھاجىر دېگەنلەرنىڭ!"

قاسىم ۋارقىراپ چالۋاقاشقا، ھوڭگىرەپ يىغلاشقا باشلىدى. غالىلداپ تىترەيتتى، قورقۇپ ئەتىراپىغا قارايتتى، يەنە كۆڭلى ئاينايتتى، ئۆلگىدەك پۇشايمان قىلاتتى.

"ۋەتەن، مىللەت، غۇرۇر، ۋىجدان دېگەنلەرنى ئۆمۈر بويى ئېغىزىمغا ئېلىپ قويمايمەن!" _

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئۇ نەلەرنى ئايلىنىپ ۋە قاچانلاردا ئۆزىگە كېلىۋالغانلىقىنىمۇ بىلەلمىدى. ئۇ ھېلىقى تاش سېلىنغان يالتىراق قارا خالتىنى تۇتقان پېتى مېھمانخانا ئۆيىدە نەپەسى نەپەسىگە ئۇلاشماي ھەسىرىگىنىچە ئولتۇراتتى. قورقىنىدىن غالىلداپ تىترەپ چىشلىرى رەسمى كاسىلدىماقتا ئىدى. بىردىنلا ھېلىقى لوخەننىڭ قان ئارىلاش قوڭۇق ئېقىپ چىقىۋاتقان مىڭە قېتىغىنىڭ سىمونت يەرگە بىر كېلىشى كۆز ئالدىغا كېلىۋېلىپ پۈتۈن ئۇچەي- باغرى ئاغزىغا قاپلىشىپ كەلگىلى تۇردى. ئۇ دەرھال ئورنىدىن چاچراپ قوپۇپ ھاجەتخانىسىغا ئارانلا ئۈلگۈرەلىدى. ... ھېلىمۇ ياخشى ھاراقكەشلىكتە قوسۇش ماھارىتىنى خېلىلا يېتىلدۈرۈۋالغانىكەن، بولمىسا بۇ قوسۇشقا زادىلا بەرداشلىق بېرەلمىگەن بولاركەندۇق. ئەمما قورقۇشتىن كەلگەن تىترەك بارغانسېرى كۈچىيىپ رەسمى بەزگەكتەكلا غالىلداپ تىترەيتتى. ئاخىرى ئۇنىڭ تىزلىرى ۋۇجۇدىنىڭ ئېغىرلىقىنى كۆتۈرۈپ تۇرۇشقا بەرداشلىق بېرەلمەي، ئەۋرەزنىڭ ئالدىدىلا موككىدە ئولتۇرۇپ قالدى. ئەتىگەندىن بېرى تۇزۇكرەك بىر نېمە يېمىگەنلىكىدىن بولسا كېرەك، تولغۇنۇپ- تولغۇنۇپ قۇرۇق قەي قىلاتتى. گويا بىر ئۆمۈرلۈك دەرت- ئەلەم، قان- يىغىلىرىنى بىراقلا قوسۇپ تازىلىۋېتىدىغاندەك، قەي قىلغانسېرى ئارامىغا كېلىۋاتقاندەك ھېس قىلماقتا ئىدى. بىر ھازا قۇرۇق قەي قىلغىنىدىن كېيىن، ياشقا تولغان كۆزلىرىنى سۈرتۈپ ئورنىدىن تۇرۇشقا تىرىشتى. ئەمما بىر قولىدا ھېلىقى قانلىق تاش پارچىسىنى ھېلىغىچە چىڭ قولتۇغلاپ تۇرغانلىقىنى كۆرۈپ، دەرھال ئۇنى خالتىسىدىن چىقىرىپ تازىلاشقا كىرىشتى- يۇ، ئۇنىڭ ئۈستىدىكى قانلىق مىڭە قېتىقلارنى كۆرۈشى بىلەن تەڭ يەنە باشقىلاتتىنلا بۇغۇلۇپ- بۇغۇلۇپ قۇرۇق قەي قىلىشقا كىرىشىپ كەتتى.

...

بىر ھازادىن كېيىن سەل ئوڭشالغاندەك ھېس قىلىپ ئۇ تاشنى كۆزنى يۇيۇپ تۇرۇپ سۇغا تۇتۇپ چوتكىلاپ يۇدى. ئاندىن يۈز- كۆزىنى ئۇزۇندىن- ئۇزۇنغا سوپۇنداپ يۇدى. ئاغزىغا سۇ ئېلىپ ئۇدا بىر قانچە قېتىم غار- غار قىلدى. ئازىراق سۇ ئىچىپ ئۆزىگە كېلىۋالغاندەك ھېس قىلدى. تىرمىشىپ يۆرۈپ ئورنىدىن تۇرۇپ مېھمانخانا ئۆيىدىكى تامئەشكاپ ئەينىكىنىڭ ئالدىغا كەلدى: قاسىم ئەينەكتە ئۆزىنىڭ سۈرىتىنى شۇنچە قاراپمۇ تاپالمىدى! ئەينەكتىكى ئۇ چىراي، ئۇنىڭغا تونۇش بولغان ئۆزىنىڭ چىرايىغا زادىلا ئوخشىمايتتى. ئەينەكتىكى شەكىلنىڭ كۆزلىرى قىزىرىپ قان تامچىپ تۇراتتى. رەڭگى- روھى تاتىرىپ ئۆلۈكنىڭكىدىنمۇ بەتتەر ساغىرىپ كەتكەن، يۈزىنىڭ تېرىلىرى گويا كۆكۈيۈن قورۇۋاتقان كالىنىڭ كاسىسا تېرىلىرىدەك لىپىلداپ تىترەيتتى. بۇ چىرايغا ئاۋايلاپ قولىنى ئۇزاتقاندەك قىلىۋىدى، بىر نېمىلەرنى سەزگەندەك قىلدى — دېمەك بۇ

كەتكەنلىكىدىن قولىدىكى چويلا- پويلىسى بىلەن تەڭلا چۆپى يەرگە تۆكۈلۈپ يېيىلىپ كەتتى!

"ئۆلدۈڭمۇ! چاققانىراق ئاچمامسەن ئىشىكىڭنى!"

ئۇنىڭ يۈرىكى سەل جايىغا چۈشكەندەك قىلدى: بۇ كەلگەنلەر ھېلىقى دائىملىق ھاراقكەشلىك ئولتۇرۇشىنىڭ كونا ئۇلپەتلىرىدىن ئىدى. خاتىرجەم بولىۋىراق بېرىپ تاشقاقى ئىشىكنى ئېچىپ بەردى.

"نەگە يوقالدىڭ شۇنچە ۋاقىتتىن بېرى؟! — دېيىشىپ ۋاراڭ- چۇرۇڭ بىلەن ئىشىكتىن كىرىپ كېلىشتى ئۈچ ئاغىنە، — بىزنى تاشلىۋېتىش نىيىتىڭگە كەلمىگەنسەن ھەر ھالدا! — ئۇلار قاسىمنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا تەكەللۇپسىزلىك بىلەن ئۇدۇل مېھمانخانا ئۆيگە كىرىپ كېلىشتى. ئۇلار جوزىغا تىزىلغان ھاراق پوتولكىلىرى ۋە تەخسىلەردىكى ھەرخىل زاكۇسكىلارنى كۆرۈشۈپ بوسۇغىدىلا تۇرۇپ قېلىشتى. — مانا دېمىدىممۇ، دوستىمىز بىزدىن يوشۇرۇنچە بىرسىلىرى بىلەن ئولتۇرۇش ئويناپ يۈرگەنىكەن ئەمەسمۇ!" — ئۇلار قايتىدىن قىييا- چىييا ۋارقىرىشىپ كېتىشتى.

قاسىم دۇدۇخلاپ بىر نېمىلەرنى دەپ ئۆزىنى ئاقلاشقا تىرىشىپ باققان بولسىمۇ كېلىشتۈرەلمىدى: جوزىغا تىكلەكلىك تۇرغان ئۈچ بوتولكا ھاراق ئۇنىڭ ئۆزىنى ئاقلىشىغا قىلچىلىكمۇ ئىمكانىيەت قالدۇرمىغانىدى.

"قېنى ئولتۇرايلى ئاغىنىلەر، ھەرقانچە ئىسىل مېھمانلىرىڭ بولسىمۇ بۇ ھاراقلىرىڭدىن ئۈمىدىڭنى كەس. ئورنىغا ئېلىپ بېرىمىز! — دېدى بويىنى بىلەن بېشىنىڭ پەرقى قالمىغان خامسېمىز ئاغىنىسى، — بۈگۈن بىز ئىنتايىن مۇھىم بىر ئىشنى تەبرىكلەپ ئىچىشىمىز!"

ئاغىنىلەر ۋاراڭ- چۇرۇڭ قىلىشىپ دەستىخاننى قايتىدىن رەتلەشكە كىرىشىپ كەتتى. بىرسى ئاشخانا ئۆيدىن قاچا- قۇچىلارنى ئېلىشقا كىرىپ كېتىپ چۇچۇپ ۋارقىرىۋەتتى: "ۋاي بۇ نېمە ۋەقە! يەرلىرىڭنىڭ ھەممىسىلا چۆپكە توشۇپ كېتىپتۇغۇ؟! قارىغاندا مېھمانلىرىڭ بىلەن جېدەللىشىپ قالغان ئوخشىمامسەن؟! ئەممازە، قوۋۇرمىلىرىڭ بەكلا مىزىلىك پۇراۋاتىدۇ. قارىغاندا تازىمۇ ئوخشاپكەتكەندەك قىلامدۇ- قانداق؟!"

"قېنى، مېھمانلىرىڭنى چاقىرىپ كىرمەمسەن، بىرگە ئولتۇرۇشتىن قىزغىنامسەن- يا؟! — دېگىنىچە بىر دوستى ياتاق ئۆيگە ماراپ باقماقچى بولىۋىدى، قاسىم قولىدىكى قىلىۋاتقان ئىشىنى تاشلاپ ھاپىلا- شاپىلا ئۇ ئاغىنىسىدىن بۇرۇن ئۆيگە كىرىپ كەتتى. — ھوي ئاغىنە، نېمە ئانچىۋالا ھولۇقىسەن، قىز- پىز بولۇپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

دەپ ھېلىدىن- ھېلىغا ئۆزىگە ئۆزى قەسەملەر قىلاتتى.
قاسىم تۇگەشمەكتە ئىدى. ...

"قورقۇنچاق ئاخماق!" ـ دەپ ئۆزىنى ئۆزى شاڭخو قىلىۋالدى ئەسلىمىلەر قاينىمىدىن چىققان قاسىم، كامېر ئوتتۇرىسىدا ئوڭدىسىغا يېتىپ تۇرۇپ. ئۇ، ئۆزىنىڭ شۇ تۇنجى ھەرىكەت قىلغان ۋاقتىدىكى قىياپىتىنى پات- پاتلا ئېسىگە كەلتۈرۈپ ئۆزىچە كۈلۈپ كېتەتتى. ئۇ، بەدىنىدىكى ئاغرىقلىرىنى پۈتۈنلەي ئۇنۇتقاندەك قىلاتتى. ئەڭ ئاخىرقى مىنۇتلىرىدا، قولىدىن كېلىدىغان بىردىن- بىر ئىشى، تاتلىق ئەسلىمىلىرىنى قايتىدىن كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈشلىش بولىدىغانلىقىنى ياخشى بىلگەچكە، بۇ پۇرسەتنى بىكارغا ئۆتكۈزۈۋېتىشنى زادىلا خالىمايتتى.
ئۇ، كامېردا يېتىپ كونا ئىشلىرىنى ئەسلەشنى داۋام قىلماقتا. ...

قاسىم، شۇ تۇنجى قورقۇنۇشلۇق ۋەقەدىن كېيىن ئەتىدىن كەچكىچىلا قورقۇشتىن چۈچىپلا يۈرىدىغان بولۇپ قالدى. "مانا ساقچىلار كېلىدۇ، ئەنە تۇتۇپ كېتىدۇ، ..." ـ دىن باشقا ھېچ نېمە خىيالىغا كەلمەيتتى. ھەرھالدا غالىلداپ تىترەشلىرى بىلەن كۆڭلى ئايىنىشلاردىن قۇتۇلغاندەك قىلاتتى. شۇنداقتىمۇ يۈز يىللىق يوتقان تۇتۇپ يېتىپ قالغان كونا كېسەل كۆرپىسىدەك تاتىرىپ، كۆزلىرى چوڭقۇرلىشىپ ئورىدەكلا بولۇپ قالغانىدى. بەدىنىمۇ ئورۇغلاپ بارغانسىرى قورۇق كۆتەككە ئوخشاپ قېلىۋاتاتتى. ئىدارىسىدىكى خىتايلارمۇ "ھاراقنى ئۆلگىدەك ئىچىدىغان بولۇپ كەتتى، قارىغاندا ئاخشام يەنە ئۆلگىدەك ئىچىۋالغان بولسا كېرەك؟! ..." ـ دېگەندىن باشقا ئۇنىڭدىن قىلچە بىر ئىشتىن گۇمان قىلىشمىغانىدى. شۇنىڭدەك، ئىدارىسىدىكى خىتايلاردىن پاجىئەلىك ئۆلتۈرۈلگەن ھېلىقى خىتاي لوخىنى توغرىسىدىمۇ بىرەر گەپ تۇيمىدى. شۇنىڭغا قارىماي "لاۋكا ساڭا تېلېپون! ... كاسىمۇ، سېنى بىرسى چاقىرىدۇ! ..." ـ دېيىشلەردىن خۇددى ئېلىپ تىك تۇرۇپ كېتەتتى.
شۇنداق قىلىپ، قاسىم مىڭ بىر باالاردا بۇ بىرنەچچە ھەپتىنى تۈگەتكەن بولدى. بىر جۈما كۈنى ئاخشىمى بۇ ئەنسىزچىلىكلەردىن ئۆزۈل- كېسىل قۇتۇلۇپ كېتىش، بۇ ھەقتە ئۆمۈر بويى قايتا ئويلىماسلىق ئۈچۈن ئۆلگىدەك ئىچىپ مەست بولىۋېلىشنى پىلانلاپ، كۈچلۈك داچۈي ھاراقلىرىدىن ئۈچ پوتولكا ۋە بىر مۇنچە زاكوسكىلارنى ئېلىپ ئۆيىگە كىردى. راسا ئوخشىتىپ گۆشلۈك قورىما قورۇپ تەييار چۆپ سالدى. چۆپنى ئەندىلا سۈزۈۋاتقىنىدا تۇيۇقسىزلا ئىشىكى گۈلدۈرلەپ ئۇرۇلۇشقا باشلىدى. قاتتىق چۆچۈپ

ئاڭقىرالماي، ئەنسىرەش ئىچىدە ئاغىنىلىرىگە قوشۇلۇپ بەردى. ئۇ، هارىغىنى ئادىتى بويىچە سوزۇپ تۇرۇپ ئاغزىغا توشقۇزىۋېلىپ بىراقلا بوغۇزىغا يوللىدى.

ئۇ، هارىغىنى يۇتار- يۇتمايلا ئاغزىنى ئىككى قوللاپ ئەتكىنىچە هاجەتخانىسىغا قاراپ ئۇچقاندەك چېپىپ كىرىپ كەتتى. ...

بىر هازادىن كېيىن قاسىم ئۆڭ- سولى يوق كۆزلىرى ياشقا تولغان، ئاپپاق تاتارغىنىچە چىقىپ كەلدى. هەممە تەڭلا قاسىمغا قارىشىپ هەيران بولماقتا ئىدى. هەتتا قاسىمنىڭ ئۆزىمۇ هەيران بولۇپ ياشقا تولغان كۆزلىرى بىلەن ئەتراپىغا هاڭۋېقىپ قارايتتى. قارىغاندا ئۇ، هېلىقى ۋەقەدىن كېيىن ئۇزۇن يىللىق بۇ هەمراسىدىن — هاراقنىڭ 'لەززىتى' دىن مەڭگۈلۈك ئايرىلىپ قالغاندەك قىلاتتى. ئۇنىڭ هازىرقى ئەلپازى ئاغىنىلىرىنى بەكلا چۆچۈتىۋەتتى. ئۇنىڭ چىرايى هەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇشلۇق تۈسكە كىرىپ قالغان بولۇپ، تاتىرىپ ئۆلۈكتەك ئاقىرىپ كەتكەن، ئۇرۇغلاپ كۆزلىرى ئۆڭكۈرەك چوڭقۇرلاپ كەتكەندى.

"قاسىم، سەن بۇ بىر ئايدىن بېرى ئاغرىپ- تارتىپ قالمىغانسەن- هە؟! _ سورىدى دوستلىرىدىن بىرسى، _ بايا ئۆيگە كىرىپلا مېجەزىڭنىڭ يوقلىغىنى پەرق قىلغانىدىم. ئەمما يالغۇز بېشىڭغا شۇنچە كۆپ هاراقنى تىكلەپ قويغىنىڭغا قاراپ سەل خاتىرجەم بولغانىدىم. دېگىنە، نېمە بولدى ساڭا بۇ كۈنلەردە؟!" _ قاسىم كۆزلىرىنى سۈرتكەن بولىۋېلىپ گەپ قىلىشتىن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا تىرىشتى.

"ئۇنى توۋلا بەك قىستىمايلى، هېلىمۇ بويتاق بىر ئەر كىشىنىڭ شۇنچە ۋاقىتتىن بويان ساغلام تۇرالىشىمۇ بىر كارامەت. _ ساقى گەپكە ئارىلاشتى. _ مەيلى، ساڭا بۈگۈنلۈك كېچىرىم قىلدۇق. ئەمما كېيىنكى قېتىمغىچە ئوڭشىلىپ نۆۋىتىڭنى چوقۇم تولىۋېتىسەن، ئۇنۇتما!" _ دېگىنىچە باشقىلارغا هاراق قويۇشنى داۋام قىلدۇردى.

"هە، گېپىمىزگە كېلەيلى، بۇ ئەلپازىڭدىن قارىغاندا بۇ بىر ئايدىن بۇيانقى ۋەقەلەردىن دېگەندەك خەۋىرىڭ بولمىسا كېرەك؟! _ دەپ گەپ باشلىدى ئاغىنىلىرىدىن بىرى، _ بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە شەهەر ئىچى ئۆڭدى- دۈمدى بولۇپ كەتكەندەك قورقۇنۇشلۇق ۋەقەلەر بىلەن توشۇپ كەتتى. ئەمما هېچ كىمگە دېمەيدىغانغا هەممىڭلار قەسەم قىلىپ بەرسەڭلار، سىلەرگە ئوقۇپ بېرىدىغان ئاجايىپ بىر تەشۋىق ۋارىقىم بار. _ ئۇ، ئالدىرىماي قويۇن يانچۇقىدىن بىر ۋاراق قەغەزنى چىقاردى. _ قېنى، قەسەم قىلىپ بېرەمسىلەر ئەمىسە؟!"

"سەنمۇ ئەندى هەددىڭدىن ئاشقىلى تۇردۇڭ. _ دېدى ساقى رومكىلارنى يېڭىلاپ تۇرۇپ، _ ئەندى كېلىپ ساڭا بىزمۇ ئىشەنچىسىز بولۇپ قالدۇقمۇ؟! قاسىمنىڭ ئۆيگە

ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
www.uyghurkitap.com

قالمىسۇن يەنە؟!" _ دېگىنىچە ئۇنىڭ ئارقىسىدىن ياتاق ئۆيگە بېشىنى تىقىپ ئۇلگۇردى. ئەمما قاسىم ئىنتايىن چاققانلىق بىلەن يەردە چېچىلىپ ياتقان ھېلىقى ئىككى كىتاپنى ئېلىپ كېيىم ئىشكاۋىنىڭ ئۈستىگە ئېتىپ ئۇلگۇردى ۋە: "ئاغىنىلەر، ئۆيدە ھېچ كىم يوق. بەكلا رەتسىز ئىدى، شۇ. ..." _ دېگەندەك بىر نېمىلەرنى دەپ غودۇڭشىغان بولدى. "ئۆزىچىلا بىزدىن نومۇس قىلىدىغان بولۇپ كېتىپسەنغۇ ئاغىنە، ماياقتا تۇرغىنە مەن بىر كىرىپ قاراپ باقاي." _ كىرگەن ئاغىنىسىمۇ ئۇنىڭ بۇنچە ھولۇققىنىغا قاراپ تېخىمۇ گۇمان قىلىشقا باشلىدى. ياتاق ئۆيگە كىرىپ ئەتراپقا بىر قۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقىپ، يەنىلا ئىشەنگىسى كەلمەي، ئىشكاپنىڭ ئىچلىرىگە، ھەتتا كارىۋاتنىڭ ئاستىلىرىغىچە قاراپ چىقتى:

"ساقى، بۇ ئۆيدە بىرسى يوق، قىز- پىز يۇرىغىمۇ كەلمەيدۇ!"

"ھا،ھا،ھا! ئاغىنىمىزنىڭ ئۆيدە قىز جىنىسى تۇرماق، چىشى چىۋىننىڭ كىرمەس بولغىنىغىمۇ بىر ئەسىردىن ئاشتى!" _ دەپ ۋالاقشىپ كۈلدى مىھمانخانىدىكى يوغان بويۇن.

ياتاق ئۆينى ئاختۇرۇپ يۈرگىنى يەنىلا قايىل بولالماي ھاجەتخانا تەرەپكە قارىۋىدى، قاسىم يەنە ئىتتىك بېرىپ ھاجەتخانىغا كىرىپ ھېلىقى تاشنى يېرىدىن ئېلىپ سۇ چۈشۈرگە ساندۇقىنىڭ ئۈستىگە ئېلىپ ئۇلگۇردى. ھەممىگە قىزىقىدىغان بۇ ئاغىنىسىمۇ ياتاق ئۆيدىن چىقىپ قاسىمنىڭ كەينىدىنلا ھاجەتخانىغا بېشىنى تىقىپ بىر قۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى: "بۈگۈن بەكلا غەلىتە قىلىقلارنى قىلىسەنغۇ دوستۇم." دەپ قاسىمنىڭ چىرايىغا دىققەت قىلدى دوستى. ئەمما ھېچ نېمىنى ئاڭقىرالماي ھەيران بولغان ھالدا مىھمانخانىغا كىرىپ ئولتۇردى.

زىياپەت رەسمىي باشلىنىپ كەتتى. قاسىمنۇ ئاڭغىچە چۆينى تۈكمۈلگان ئاش سۈيىگە نان توگرۇپ قورسىغىنى تويغۇزۇپ، ئۆزىنى ھاراققا تەييار قىلىپ ئۇلگۇردى. چوڭ ئىككى تەخسە چىققان گۆشلۈك قورىما دەرھال چوكىلارنىڭ بىردەك بۇلاڭ- تالىڭىدا قالدى. قائىدە بويىچە پىشقەدەم ساقىلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتەپ كېلىۋاتقان يوغان بويۇن، بۈگۈنمۇ ساھىپخانلىقنى قولدىن بەرمىگەنىدى. پىشقەدەم ساقى تۆت رومكا ئالغۇزۇپ ھاراقنى پەم بىلەن تەڭشەپ قويۇپ ئاغىنىلىرىگە بىردىن تارقىتىپ چىقتى.

"قېنى ئاغىنىلەر، ئۇزۇن گەپنىڭ قىسقىسى، بۈگۈن بىز ھېلىقى 'ئايپالتا قوشۇنى' نىڭ غەلىبىسى ئۈچۈن كۆتۈرەيلى!"

ھەممىنىڭ ئاغزىدىن "ئايپالتا قوشۇنى ئۈچۈن!" دېگەن سادا ياڭرىدى. تۆت رومكا بىر- بىرسى بىلەن نازۇك جىرىڭلىغان ئاۋاز چىقىرىپ ئۇرۇشتۇرۇلدى. قاسىم ھېچنىمىنى

ھەيران بولغان دوستلىرى تېڭىرقاش ئىچىدە بىر- بىرىسىگە قارىشىۋېلىپ بىرھازا جىمىپ قېلىشتى. ئاندىن ساقى سۆزگە كىرىشىپ بۇ جىمجىتلىقنى بۇزدى:

"قاسىم ساكا نېمە بولدى؟! بۇنداق ئىشلارنى ئاڭلىساڭ خوش بولىدىغان ئادەم ئارىمىزدا سەنلا ئىدىڭغۇ؟! ھەر قېتىملىق ئولتۇرۇشىمىزدا مىللەت، ۋەتەن دەپ بېشىمىزنى ئاغرىتىدىغان كىشى سەن ئەمەسمىدىڭ؟!" _ ساقى قاسىمنىڭ كۆزىگە تىكىلىپ قارىدى.

ئۇنىڭ سۆزلىرىنى باشقىلارمۇ باش لىڭشىتىپ ماقۇللىشىپ بېرىشتى.

قاسىم، ھۇدۇقۇقىنىدىن نېمە دېيىشىنى بىلەلمەي ھاڭۋېقىپ بىردەم تۇرۇپ قالدى: "ياق، بۇلار راستىنلا سەمىمىي سۆزلەۋاتقاندەك كۆرۈنىدۇ." دەپ كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى. خەۋەرچى دوستىدىن بايىقى تەشۋىقات ۋارىقىنى سوراپ قولىغا ئېلىپ بىرقۇر ئوقۇپ چىقتى. ئۇ قايتىدىن دوستلىرىغا كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى. ئاغىنىلىرىنىڭ يۈزلىرىدىكى سەمىمىيلىككە ئىشەندى. ئۇنىڭدىكى قورقۇنۇشلار، ئەنسىرەشلەر بارغانسىرى تارقىلىپ، خېلىلا روھلىنىپ قالماقتا ئىدى.

"قاسىم بۇ كۈنلەردە راستىنلا كېسەل بولۇپ سىرتتىكى ئىشلاردىن خەۋىرى يوق ئىكەن، ئۇنى بەك زورلىمايلى. _ دەپ گەپكە ئارىلاشتى باياتىدىن گەپ قىلماي ھەدىسىلا گېزىت قەغىزىدە موخوركا يۆگەش بىلەنلا مەشغۇل بولۇپ ئولتۇرغان دوستى. ئۇ يېنىدىن كۆپ- كۆك موخوركىدىن بىر چىمدىم ئېلىپ قەغەزگە قويغاش گېپىنى داۋام قىلدى _ قېنى ساقى، ۋەزىپەڭنى ئۇنتۇپ قالمىغانسەن؟!"

تەشۋىقاتچى قاسىمنىڭ قولىدىكى ۋاراقنى قايتۇرۇپ ئېلىپ ئاۋايلاپ قاتلاپ ئىچكى يانچۇقىغا سېلىپ قويۇپ، قاسىمغا قاراپ دېدى:

"ئىشەنگىم كەلمەيدۇ ساكا قاسىم ئاداش، بۇ ئىشلاردىن سېنىڭ خەۋەرسىز قېلىشىڭ ئەسلا مۇمكىن ئەمەس بولىشى كېرەك ئىدى. يا سەن بىزگە ئىشەنمەيدىغان بولۇپ قالدىڭ، يا بولمىسا ..."

"خاپا بولماڭلار ئاغىنىلەر، بۇ يېقىنلاردا مەن راستىنلا ئاغرىپ قالغانىدىم. كوچىلاردا بولىۋاتقان ئىشلاردىن راستىنلا خەۋىرىم بولماي قاپتۇ. سىلەرنىڭ پۈشقاقتىن چىققاندەكلا تۇيۇقسىز بۇنداق قورقۇنۇشلۇق گەپلەرنى قىلىشىڭلارغا ھەيران قالغانىدىم _ ئۇ سەل جايىغا چۈشۈپ ئورنىغا كېلىپ ئولتۇردى. _ دېگىنىڭلار راستمۇ؟! يەنىلا چاقچاق قىلىۋاتقىنىڭلاردەكلا ھېس قىلىۋاتىمەن، زادىلا ئىشەنگىم كەلمەيدۇ بۇ دېگەنلىرىڭلارغا."

"قاراپ تۇرۇپلا بۇنچە چوڭ ئىشلار توغرۇلۇق ساكا قانداقمۇ يالغان سۆزلەيتتۇق؟!

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بىز بۈگۈن مۇشۇنىڭ ئۈچۈنلا كەلمىدۇقمۇ، ئاز گەپنى قىلىپ ئوقى ئوقۇيدىغىنىڭنى!"

قاسىمنى بۇ چۈشۈنۈكسىز گەپلەر تېخىمۇ ھولۇقتۇرماقتا ئىدى. ئۇ دوستلىرىنىڭ نېمە دېيىشقانلىقىنى پەرەز قىلالماي ئەتراپىدىكىلەرگە قارايتتى. ھولۇققۇشتىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي ھېلى چۆكىنى، ھېلى چىنىسىنى تۇتۇپ قوياتتى. ئۇنىڭ تىزلىرى باشقىلاتىن تېتىرىشكە باشلىدى.

"قاسىم ئاداش، سەنمۇ ئاڭلىغانسەن، بۇ بىر ئايدىن بېرى تويۇقسىزلا ئاجايىپ قورقۇنۇشلۇق ۋەقەلەرنى ئاڭلاۋاتىمىز، ئۇ يەردە بىر باشنىڭ قېتىمغى چىقىرىۋېتىلگەن، ...

_ قاسىم چۆچىگىنىدىن ئەندىلا ئاغزىغا ئالغان چېيىنى پۈركىۋەتتى! خەۋەرچى دوستى ئوقۇشتىن بېشىنى كۆتۈرۈپ قاسىمغا ھەيرانلىق بىلەن قاراۋالدى. _ دېمىدىممۇ، ئۇ خېلىدىن بېرى ئاغرىق دەپ. ... شۇ، شۇنداق، نېمە دەۋاتقانتىم؟! ھە، ئۇ يەردە بىر خىتاينىڭ بېشى، بۇ يەردە بىر خىتاي بالىسى بوغۇزلاپ تاشلىۋېتىلگەن، ئۈگۈنى قارىساڭ بىر لوخەنىنىڭ قارنى بوسىۋېتىلگەن! ساقچىلارمۇ ئاخماق، ئۇلار ھە دېگەندىلا بىر مۇنچە ئۇيغۇر قاسساپلىرىدىن گۇمانلىنىپ سولاپ قويۇشقىنىنى دېمەمدىغان! ئەسلىدە بۇ ئىشلارنى قىلىۋاتقانلار مانا مۇنۇلار ئىكەن ئەمەسمۇ!" _ دېگىنىچە ئۇ قولىدىكى ۋاراقنى ئوقۇشقا تەمشەلدى. قاسىممۇ ئاغزى بۇرنىنى سۈرتىۋېتىپ ئۇ قەغەزدە نېمىلەر يېزىلغانلىقىنى بىلىپ بېقىشقا تاقىتى تاق بولۇپلا تۇرغانىدى.

"بايانات! قەدىرلىك يۇرتداشلار! خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ سالغان زۇلۇمى چېكىگە يەتتى! بىز ئەندى ئۇلارنى قوغلاپ چىقىرىشقا دەرھال ئاتلانمىساق، ئۇلار بىزنى ئومۇمىي يۈزلۈك تازىلاشقا ئاشكارە ئاتلانماقتا! بىزنىڭ مەخپىي قوشۇن ئەزالىرىمىز مەلۇم بىر شىركەتتىكى پېنسىيىگە چىقىۋالغان قاتىل لوخەنىنى پالتا بىلەن چاناپ ئۆلتۈرۈپ تۇنجى ھەرىكىتىمىزنى باشلىغىنىمىزدىن بۇيان، بۈگۈنگىچە جەمئىي ئون بىر قېتىم خىتاي قوغلاش ۋەقەسى پەيدا قىلدۇق. بىز كۈنسايىن تەجرىبىسى ئېشىپ كۈچىيىۋاتقان مەخپىي ۋەھىمە پەيدا قىلغۇچى قوشۇن ئەزالىرىمىزغا تايىنىپ ۋەتىنىمىزدە بىرمۇ خىتاي تاجاۋۇزچىسى قالمىغىچە بۇ مۇقەددەس ھەرىكىتىمىزنى قەتئىي جان تىكىپ داۋاملاشتۇرىمىز! - ئايپالتا قوشۇنى"

ھەممە بىردەك چاۋاك چېلىپ بۇ "بايانات" نى تەبرىكلەشتى. ئاڭسىز ھالدا دوستلىرىغا قوشۇلۇپ چاۋاق چېلىشىپ بەرگەن قاسىم دەرھال ئورنىنى تۇتىۋېلىپ چاۋاك چالغان قولىغا ھەيران بولۇپ قارىدى ۋە دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ دېرىزىلەرنى تاقاشقا كىرىشتى:

"ئاغىنىلەر، نېمە قىلاي دېيسىلەر ماڭا! مېنى بالاغا تىقاي دەمسىلەر- يا!"

"بۇنى ئۇلارنىڭ باشلىقلىرىمۇ بىلمەيدىكەن دېيىشىدۇ. بىر- بىرىنى تونىمايدىغان ئاجايىپ بىر مەخپىي تەشكىلات قۇرۇپ چىقىپتىدەك. ..."

قاسىم بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ رەسمىي ھاياجانلىنىپ، يۈزلىرىگە قان يۈگۈرەشكە باشلىدى. ئۇ نەچچە ۋاقىتتىن بۇيان ئۆزىگە بېرىپ يۈرگەن قىسمەتلىرىنى ئۇنتۇپ قېلىۋاتاتتى. ھەتتا ئۆزىگە ھاي بەرمىسە، ھاياجانلانغىنىدىن نېرىقى ئۆيدىن ھېلىقى كىتاپلارنى ئېلىپ چىقىپ دوستلىرىغا كۆرسىتىشتىنمۇ يانمىغىدەك ھالغا كەلگەنىدى. "ھاي- ھاي، ئۆزەڭنى تۇتىۋال، ئۇلار تېخى بۇ كىتاپلار توغرىسىدا بىر نېمە دېيىشكىنى يوق!" _ دەپ ئۆزىنى ئارانلا بېسىپ ئولتۇراتتى.

ئولتۇرۇش يەنىلا بۇرۇنقى كونا پاسونى بويىچە داۋام قىلماقتا ئىدى. پوتولكىدىكى ھاراقنىڭ ئازىيىشىغا ئەگىشىپ ئاغىنىلىرىنىڭ ئاغزى ئېچىلىشقا باشلاپ، يېڭى- يېڭى پوتولكىلارنىڭ جوزىغا تىكلىنىشىگە ئەگىشىپ ئۇلارنىڭ ھاياجىنى ئارتىپ، ئاخىرى بىر- بىرىگە گەپ بېرىشمەي ھەممىسى تەڭ سۆزلەيدىغان ھالغا كېلىشتى. يېرىم كېچىدىن ئاشقاندا كونا ئادىتى بويىچە ساقى بولغىنى غىپلا قىلىپ ياتاق ئۆيگە كىرىپ كارىۋاتنى قولدىن بەرمەي بوغۇزلىۋېتىلگەن قويدەك خارقىراپ خورەككە چۈشۈپ كەتتى. يەنە بىرسى قۇرۇق ھاراق شىشىنى مەيدىسىگە بېسىپ ئۆزىچە بىر نېمىلەر دەپ نالە قىلغىنىچە مۆلدۈرلەپ يىغىغا چۈشۈپ كەتتى. ئاخىرىدىكىسىمۇ يېرىم كۆلۈمسىرىگىنىچە سافاغا قىڭغىيىپ تاتلىق ئۇيقۇسىغا پېتىپ قالغان بولۇپ، سافانىڭ قولتۇقىغا بوشىتىلغان قۇيۇق قوسۇق ئۇنىڭ ئارامىنى بۇزۇشقا يەتمىگەندەك قىلاتتى. بىر ھازادىن كېيىن يىغلاۋاتقىنىمۇ جوزىدىكى تەخسىنىڭ ئىچىگە يۈزىنى چىلاپ پۈكۈلگەن خورىگىنى ئىنچىكە تارتقىنىچە ئاچچىق ئۇيقۇسىغا غەرق بولدى. ...

قاسىم، ئادەتلىنىپ كەتكەن بۇ مەنزىرىگە قاراپ قىلچە نارازىلىق ئىپادىسىدە بولماي، بىر چەتتە خىيالغا پېتىپ ئولتۇراتتى. ئۇ بىرىنچى رومكىسىنى ياندۇرىۋەتكىنىدىن كېيىن قايتىدىن ھاراققا قول ئۇزارتمىغان بولسىمۇ، ئاغىنىلىرىنىڭ نوتۇقلىرىنى ھاياجان بىلەن بېرىلىپ باشتىن- ئاخىرغىچە زېرىكمەي ئاڭلاپ ئولتۇردى. ئۇنىڭ روھى ئالاھىدە كۆتۈرۈلۈپ قالغانىدى. ھەتتا بىر يەرلىرىگە كېلىپ 'ئايپالتا قوشۇنى' دىكىلەرنىڭ ھېلىقى چولاق لوخەن ۋەقەسىنىمۇ ئۆزلىرىنىڭ قىلىۋالغانلىقىدىن قىزغىنىپ ئۆزىچە غىدىڭشىپمۇ ئولگۇردى. دېمەك، قاسىم خاتا ئىش قىلمىغان ئىكەن. ئۇ، ئورۇندۇقىغا يۆلىنىپ ئولتۇرۇپ گىدەيگىنىچە مەغرۇر قىياپىتى بىلەن تاماكىسىنى شوراپ بىر ھازاغىچە دوستلىرىنىڭ ئۇخلاشلىرىنى تاماشا قىلدى. ئۇ ئۆزىچە بۇ بىر ئايقى ۋەقەلەرگە سەۋەبچى بولغان كىشىنىڭ دەل ئۆزى ئىكەنلىكىنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

مەن تېخى بايىلا بۇ يەرگە كەلگىچە بىرسىدىن ئاڭلىغىنىمنى نېمە دەيسىلەر؟ تۈنۈگۈن كېچىدە ساقچى ئائىلىلىكلەر قوراسىدا بولغان ۋەقەنى دېمەمسىلەر، قارىغاندا بۇ قېتىمقىسى خىتايلارنى بەكلا چۆچىتىۋەتكەندەك قىلىدۇ. ئۇ قورادىكى بىر خىتاي ساقچى سوجاڭنىڭ بېشىنى كېسىۋېلىپ دەرۋازىسىغا ئېسىپ قويۇشقانىكەن. بەدىنىنى قورانىڭ ئوتتۇرىسىغا قارىنىنى تۆكىۋېتىپ ئۈچەي- باغرىنى چۇۋۇپ يېيىۋېتىپتۇدەك! نېمە دېگەن ۋەھشىلىك، قورقۇنۇشلۇق!" _ دېدى خەۋەرچى دوستى.

"ھەقىقەتەن قورقۇنۇشلۇق ئىكەن! _ دېگىنىچە موخوركىسىنى تۇتاشتۇردى كۆك تاماكىچى. _ شۇنىڭ ئۈچۈن بىزنىڭ ئىدارىدىكى خىتايلار بىز ئۇيغۇرلاردىن يىراق قېچىپ تۇرىدىغان، بىز خەققە تىكىلىپ قارىيالمايدىغان بولۇپ يۈرگىنىكەن- دە، ئىپلاسلار!"

ساقىمۇ "راستىنلا قورقۇنۇشلۇق ئىشلار، ..." _ دەپ غودۇڭشىغىنىچە رومكىلارغا هاراق قويۇش بىلەن ئاۋارە ئىدى.

"ھەممىدىن قىزىق يېرى، _ دەپ قوشۇمچە قىلدى تەشۇىقاتچى، _ بۇ ۋەقەلەرنىڭ ھەممىسىگىلا ھېلىقى 'ئايپالتا قوشۇنى' دېگەن ئىمزانى تاشلاپ قويىشىدىكەن. بىزنىڭ ئىدارىدىكى خىتاي باشلىقلار كۆرۈنۈشتە يۇغان گەپ قىلىشقىنى بىلەن يوشۇرۇنچە قېرى ئانىسى بىلەن بىر نەۋرىسىنى ئىچكىرىسىگە قاچۇرىۋېتىپتۇ. بۇنىڭدىن خەۋەر تاپقان باشقا سوكا باشلىق خىتايلارمۇ بانكىدىكى ئامانەتلىرىنى قايتۇرۇۋېلىشىپ، بالا- چاقىلىرىنى خىتايغا يولغا سېلىۋېتىش كويىدا يۈرگىدەك."

"مۇنداق دېگىنە، مەھەللىدىكى دوللارچىلار نېمىشكە پويىز ئىستانسىغا يوغلايدىغان بولۇپ قېلىشتىكىن دەپ ھەيران قالغانىدىم. ئۇلار خىتايلارغا بىلەت سېتىشنىڭ پېيىغا چۈشكەنىكەن- دە!"

"ئاڭلىسام پويىز ئىستانسى قېچىۋاتقان خىتايلار بىلەن لىق توشۇپ كېتىپتۇ دېيىشىدۇ."

"ئۇ نېمە دېگىنىڭ، قايسى كۈنىسى دادام پويىز ئىستانسىغا بىر ئىش بىلەن بېرىۋېكەندۇق، پويىزغا چىقىدىغان خىتايلارنىڭ ئۆچىرىتى ئۇزىراپ قويرىغىنى كۆرگىلى بولمايدۇ دېگەنتى."

"يەنە ھېلىقى ۋېتنام ئۇرۇشىدىكىدەك خىتاي قېچىش باشلىنىپتۇ- دەڭلا."

"يەنە نەدىكى گەپنى قىلىسەن، ئۇ يىلدىكى خىتاي قېچىشى بۈگۈنكىسىنىڭ ئالدىدا قولىغا سۇمۇ قۇيۇپ بېرەلمەيدۇ!"

"ھە، مۇنداق دېگىن، ئاپىرىن بۇ 'ئايپالتا قوشۇنى' دىكىلەرگە. بۇ قوشۇندىكىلەر قانچە كىشى بولغىيدى؟"

3. يېڭى ھەرىكەت پىلانلىرى

— جاھان بەكلا ئىگىز- پەس. بىزنىڭ ئوغۇلنى كەلسە- كەلمەس ئىشلارغا ئارىلىشىپ قالمىسۇن دەپ بەكلا ئەنسىرەيمەن.

— راست دەيسەن، قايسى كۈنىسى كېچىدە تۇردى ئۇستامىنىڭ ئوغلىنى تۇتۇپ كېتىپتۇدەك. ...

— پاڭچىلارنىڭ سۆھبىتىدىن.

قاسىمنىڭ بەدىنىدىكى يارىلار كۈندىن- كۈنگە يېڭىلىنىپ تۇراتتى. ھەر قېتىم سوراققا تارتىلىشىدا يېڭىدىن يارىلار قوشۇلۇپلا قالماي، كونىلىرىمۇ قايتىدىن ئېچىلىپ تۇراتتى. ۋەھشى خىتاي جاللاتلىرى ھېلى مىق قېقىش، ھېلى تۇزغا مېلاش، ھېلى تاسمىلاش، ھېلى توك ئۆتكۈزۈش، جىنسىي ئورگانلىرىغا قىل تىقىپ كولاش، ... قىسقىسى بۇ خىتايلارنىڭ ئادەم قېلىپىدىن چىققان ئەڭ ياۋايى ۋەھشى تاجاۋۇزچىلار ئىكەنلىكىنى تۈرمە ئىچىدە ئاپ- ئاشكارە كۆرۈنۈشلىشقا بولاتتى – باشقىلارنىڭ ۋەتىنىگە تاجاۋۇز قىلىپ بېسىۋېلىشتا ھەقىقەتەنمۇ ئادىمىي قىياپەت تېپىلمايتتى! قاسىم بۇلارنى كۆرۈپ، نۇرغۇنلىغان 'ۋەتەنپەرۋەر داھي' لىرىمىزنىڭ مانا مۇشۇ خىتايلاردىن خالىغان بىر شەكىلدىكى تېنچلىق ئۇسۇلىغا تايىنىپ ۋەتىنىمىزنى مۇستەقىل قىلىشقا بولىدۇ، دېيىشىپ خەلقىمىزنى شۇنچە ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان تېنچ پائالىيەتلەرگە ئىشەندۈرۈپ كېلىۋاتقانلىقىغا زادىلا ئەقلى يەتمەيتتى. ھەتتا بەزىدە ئەنە شۇ خىتايلاردىن، ھەرقانداق بىر تېنچلىق يولى بىلەن مىللىي مۇستەقىللىقنى قولغا كەلتۈرۈشكە بولىدۇ دەپ شۇنچە نۇرغۇن كىشىنى كەينىگە سېلىپ يۈرگىنىگە قاراپ، "بۇ داھىلىرىمىز خەلقىمىزنى قايمۇقتۇرۇشقا ئورۇنلاشتۇرۇلغان خىتاي جاسۇسلىرىمۇدۇ- يا؟!" — دېگەن گۇمانلارغىمۇ كېلىپ قالاتتى.

خىتاي گۇندىپايلىرى بەزىدە قاسىمنى ھەپتىلەرگىچە كارى بولماي تاشلىۋېتىشەتتى. ئەسلىدە بۇنداق ۋاقىتلاردا سىرتتا يېڭى ۋەقەلەر كۆپىيىپ كېتىپ، گۇمان بىلەن قولغا ئېلىنغانلاردىن قولى بوشىماي قالغان ۋاقىتلىرى ئىدى. ئۇلار

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

خىيال قىلىپ "يارايسەن!" دەپ كۆڭلىدە ئۆزىنى ئۆزى ماختىۋالغانمۇ بولدى. ئەمدى ئۆزىنىڭ كاللىسىدا كىلەر قېتىملىق قىلىشقا تېگىشلىك ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتىنىڭ ھەرخىل پىلانلىرى تۈزۈلمەكتە، كەينىدىنلا ئۇ پىلانىغا قايىل بولماي يەنە رەت قىلىپ يېڭىسىنى پىلانلىماقتا ئىدى.

ئۇ، تۈنجى ھەرىكىتىدە ھەقىقەتەنمۇ بەكلا بىخەستەلىك قىلغانىكەن. ئىز قالدۇرۇپ قېلىشى ياكى بىرەرسىنىڭ كۆرۈپ قېلىشىنى قەتئىي خىيالىغا كەلتۈرمەي ھەرىكەت قىلغانىكەن. شۇنداقتىمۇ ئۇ يەنىلا ھەيرانىدى: "راست دېگەندەك شۇنچە پىلانسىز ۋە شۇنچە بىخەستەلىك بىلەن قىلىنغان ۋەھىمىلىك ھەرىكىتىنى نېمە ئۈچۈن ھېلىغىچە پاش قىلىشالمىدى؟! دېمەك، بۇنداق ئىشلارنى قىلغاندا بىخەتەرلىكىنى تولۇمۇ بەك مۇبالىغىلەشتۈرۈۋېتىشنىڭ ھاجىتى يوق ئىكەندە. ئەسلىدە بۇنداق ئىشلارنىڭ خەتىرىنى بەك مۇبالىغىلەشتۈرۈۋېتىشتىكى مەقسەت – بۇنداق ئىشلارنى قىلىشتىن ئۆزىنى قاچۇرۇشنىڭ بىر باھانىسى ئوخشىمامدۇ؟!" _ دەپ ئويلاپ قالدى. دوستلىرىنىڭ گېپىدىن قارىغاندا، خىتاي رازۋېتچىكلىرى ئاللىمۇ قاچان تۈنجى ۋەقەنى ۋاقتىنچە ئۇنتۇتقان بولۇپ، ھازىر ئۇلار تېخىمۇ پاجىئەلىك پەيدا قىلىنغان كېيىنكى ۋەقەلەر ئىچىگە چۆكۈپ قالغاندەك قىلاتتى. قاسىم بۇلارنى ئويلاپ پۈتۈنلەي خاتىرجەم بولۇپ قالغانىدى.

"ئۆتكۈر ئەپەندىنىڭ «ئىز» شېرىدا توغرا دېيىلگەن: 'تاپىدۇ بۇ ئىزلارنى بىر كۈنىسى نەۋرىمىز ياكى ئەۋرىمىز!' نېمە دېگەن داھىيانە ئالدىن كۆرەرلىك- ھە!" _ قاسىم خېلىلا روھلىنىپ قالغانىدى. ئۇنى بۇ كېچىدە پۈتۈنلەي ئەسلىگە كېلىپ بولدى دېيىشكىمۇ بولاتتى. ...

قاسىمنىڭ ئەسلىمىلىرى باشقا كامېرلاردا كۆتۈرۈلگەن سەھەرلىك ئېڭىراش-ۋايساشلاردىن بۆلۈنۈپ كەتتى. ئۇ، بۇ ئەسلىمىلىرىنى قاچانلاردىن باشلاپ ئەسلەپ ياتقانلىقىنى ئېسىگە ئالالمىدى. ئەمما ئاغرىقلىرىنى ئۇنتۇتۇپ خېلىلا ئارام تېپىپ قالغانىدى. تۈرمە ئىچىدە يېڭىدىن ئېڭىراشلار، ۋايساشلار، خىتاي گوندىپايلىرىنىڭ ئاياق تىۋىشلىرى ئاڭلىنىشقا باشلىغانىدى. تاڭ ئاتقان بولسا كېرەك؟! قاسىمنى شىرىن بىر ئۇيقا تۇتقاندەك قىلاتتى. ...

قاسىمنىڭ تىرىك ساقلىنىپ تۇتۇپ تۇرۇلىشىمۇ خىتاي فاشىستلىرىنىڭ بىرلا مەخسىدىگە خىزمەت قىلىش ئۈچۈن ئىدى: يېڭى قولغا چۈشكەنلەرنى ئۇنىڭ ئىچىنىشلىق قىياپىتىنى كۆرستىش ئارقىلىق قورقۇتۇپ ئىخرا قىلدۇرۇش ياكى پاش قىلدۇرۇشقا ۋاستە قىلىش ئىدى. بۇنىڭ ئۈنۈمىنىمۇ خىتاي جاللاتلىرى كۆرمىدى ئەمەس، بەزى تەجرىبىسى يوق ھاياجىنىغىلا تايىنىپ ھەرىكەتكە قاتنىشىپ قويۇپ قولغا چۈشۈپ قالغانلار ياكى شەخسى ئابروي قوغلىشىپ بۇ ئىشلارغا چېتىلىپ قالغانلار قاسىمنىڭ ئىچىنىشلىق قىياپىتىنى كۆرگەن ھامان پۈشمىنىنى ئالىدىغان قاچا تاپالماي ئىخرا بولىشىدۇ. ئەمما ئۇلارنىڭ ئىخراسى ياكى پاش قىلىشى ئۇلارنىڭ تېخىمۇ ئېغىر جازالىنىشىغا سەۋەپ بولۇپ، ئاخىرى تۈگىمەس قىيىن- قىستاقلار نەتىجىسىدە بەكلا ئىچىنىشلىق تۈردە ئۆلتۈرۈلۈشىگە سەۋەپ بولۇپ قالاتتى. ...

قاسىم شۇنچە ئېغىر ئازاپلىنىشلار ئارىسىدا يەنىلا ئۆزىگە ئەسلىمە ئۈچۈن زىھىن چىقىرالايتتى. بۇگۈنمۇ خۇددى بۇرۇنقىدەك، مىسىر پىرامىدىلىرىدىن چىقىرىلغان مومىيالاردەك تېڭىۋېتىلگىنىگە قارىماي، ئۇنىڭ قېلىن داكىغا ئورالغان مېڭىسى يەنىلا شىرىن ئەسلىمىلىرىنى ئەسلەشتىن توختىمىغانىدى. ...

قاسىمنىڭ ئەسلىمىلىرى يەنە ھېلىقى تۇنجى ۋەقە پەيدا قىلغاندىن كېيىنكى ئاغىنىلىرى بىلەن بىرگە بولغان كۈنلىرىگە كېتىپ قالغانىدى. ...

شۇ قېتىمقى ئۆلتۈرۈشتا خېلى ئارام تېپىپ قالغان قاسىم، ئۆزىدىن ئۆزى غۇرۇرلىنىپ تۇرىدىغان بولۇپ قالدى: "ياق، ئەسلىدە بىرەر ئىش قىلىشقا جۈرئەت قىلماي كېلىۋاتقانىكەنمىز. مانا قارا، مەنمۇ ۋەتىنىمگە پايدىلىق ئىشلارنى قىلالايدىكەنمەن!"

قاسىم، ھەقىقەتەنمۇ بۇ بىر ئاي ئىچىدە سىرتتا ئاجايىپ- غارايىپ ۋەقەلەرنىڭ پەيدا قىلىنىۋاتقانلىقىنى ئاڭلىماقتا ئىدى. ھەتتا بەزى ۋەقەلەر شۇنچىلىك مۇبالىغىلەشتۇرۇلۇپ رىۋايەت قىلىنماقتىكى، گويا بۇ ھەرىكەتلەرنى ئامېرىكىنىڭ مەركەزى ئاخبارات ئىدارىسى _ س ئى ئا تەرىپىدىن پەيدا قىلىنىۋاتقانلىقى، قايسى بىر پلانىتتىن كەلگەن بىر خاسىيەتلىك ئادەمنىڭ ئۇيغۇرلارغا ئىچى ئاغرىپ، ئۇلارنى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ چاڭگىلىدىن قۇتقۇزۇپ قويۇش نىيىتىگە كېلىپ بۇ ھەرىكەتلەرنى پەيدا قىلىۋاتقانلىقىنى خېلى بىلىملىك دەپ قاراشقا بولىدىغان كىشىلىرىمىزنىڭمۇ ئاغزىدىن ئاڭلاش مۇمكىن ئىدى. شۇڭا، خەلق ئارىسىدا تارقىلىپ يۈرگەن رىۋايەتلەردە بۇ ھەرىكەتلەرنى گويا تىلسىماتتىن كەلگەن كۆرۈنمەس بىر سۇلايمان قالپاقلىق خىزىر تەرىپىدىن قىلىنىۋاتقانلىقىغا ئىشىنىپ يۈرگەنلەرگە ھەيران قالغۇچىلىقى يوق ئىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

يېغىلاردىن بىر نېمە چىقىپ قالارمۇ دېگەن تامادا قاسىمغا چولىسى تەگمەي قالغان بولاتتى. بىر- ئىككى ھەپتە ئۆتمەيلا، قايتىدىن ئۇنى ئۆلگىدەك قىيناپ ئازاپلىشاتتى. قاسىمۇ تۈرمىگە تۇنجى قېتىم چۈشۈپ قالغىنىغا قارىماستىن، روھىي جەھەتتىن قىلچىمۇ سۇنغاندەك قىلمايتتى. "قىينا كاپىرلار، قىينا! بۇ قىيناشلىرىڭ مەن سىلەرگە بۇ بىر قانچە يىلدىن بېرى قىلغان نەچچە ئون قېتىملىق خىتاي قوغلاش مەخپىي پاجىئە پەيدا قىلىش ھەرىكەتلىرىم ئالدىدا قولىغا سۇمۇ قويۇپ بېرەلمەيدۇ! — ئۇ، بەكلا خاتىرجەم بولۇپ، ئەنسىرەش، قورقۇش، پۇشايمان قىلىش دېگەنلەردىن قىلچىمۇ ئەسىر يوق ئىدى. — يالغۇز بېشىمغا يۈزگە يېقىن خىتاي تاجاۋۇزچىسىنى يوقىتىپ، نەچچە ئون مىڭ خىتاي تاجاۋۇزچىسىنىڭ دۆلىتىگە قېچىشىغا بىۋاستە سەۋەپ بولالىدىم؛ نۇرغۇنلىرىنىڭ بىزدىن بۇلاڭ- تالاڭ قىلىپ توپلىغان مال- مۈلۈكلىرىنى ۋەيران قىلىۋەتتىم؛ ئەڭ مۇھىمى ۋەتىنىمىز تەۋەسىدە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ سۇنئىي كۆپىيىشىنى توساش ھەرىكىتىنىڭ رەسمىي بىر دولقۇن ھالىغا كېلىشىنىڭ ئەڭ ئالدىنقى قاتارىدىكى باشلامچىلىرىدىن بىرى بولالىدىم. تېخى يەنە مېنىڭ بىۋاستە ياكى ۋاستەم بىلەن نۇرغۇنلىغان خىتاي قوغلاش مەخپىي قوشۇنلىرى تەشكىللىنىپ، ۋەتىنىمىزنىڭ مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىنىڭ بىرىنچى باسقۇچىنى ئاخىرقى باسقۇچىغا يېقىنلاشتۇرۇشتا تارىخقا يېزىلمايدىغان تۆھپىلىرىمنى دېمەيلا قوياي. بۇلارنى ئويلىغىنىمدا، ئەگەر خىتايلار مېنى بىلىپ قالسا تىرىك تۇرغۇزۇپ يەۋەتمەمدۇ دېسىمۇ ئازلىق قىلىدۇ!"

قاسىم ھەقىقەتەنمۇ خاتىرجەم ئىدى. ئۇ، ھەربىر سوراقتا ئېلىپ چىقىپ قىيناشقانلىرىدا خۇددى ناركوز قويۇپ ئاپېراتسىيە قىلىنىۋاتقىنىدەكلا خاتىرجەم مۇئامىلە قىلاتتى. ئېھتىمال مۇۋەپپەقىيەت ئادەمنى ئەنە شۇنداق سۇنماس ھالغا كەلتۈرەلىسە كېرەك؟! بەزى كىتاپلاردا كوپېرنىكنى ئۆلۈم ئالدىدا قىلچە پەسەنت قىلماي تۇرۇپ بېرەلىگەن دېيىشىدۇ؛ بىزدىن چىققان ئابدىخالىق ئۇيغۇرمۇ خىتاي ۋەھشىلىرى تەرىپىدىن پارچىمۇ- پارچە توغرىلىنىشىنى خەلقىي- ئالەم ئالدىدا تىك تۇرۇپ كۈتىۋالالىغانىكەن! ... قاسىممۇ ئەنە شۇنداقلارنىڭ ئېرىشكەن جاسارىتىنى ئۆزىدە نامايەن قىلماقتا ئىدى. ھەتتا ئۇنىڭغا جازا بېرىۋاتقان بىر ياش خىتاي جاللىتى بۇنچە ئېغىر ئادەم قېلىپىدىن چىققان قىيناشلارغا بەرداشلىق بېرىۋاتقان قاسىمغا قاراپ رەسمىي ئېلىشىپ ساراڭ بولۇپ قالغان! بۇ خىل قىيناشلاردا تەرجىمان بولۇپ قاتناشقان بىر ئۇيغۇر مۇناپىقىمۇ بۇنچە دەھشەتلىك مەنزىرىگە چىدىماي، ئاخىرى تاپانچىسى بىلەن ئۆزىنى ئېتىپ ئۆلتۈرىۋالغانىكەن!

ئۈستىدە نەچچە كىچە ھەپىلەشتى. ئىنتايىن ئېھتىيات بىلەن ئاپتوماتىك چاقماق، مىكرو لامپۇچكىلار، مىكرو ئاۋاز چىقىرىش قۇرۇلمىلىرىنى ئىنچىكىلىك بىلەن تەكشۈرۈپ كۆردى. تۈگمە باتارىيىلەر تىزمىسى بىلەن توك بېسىمى ۋە توك ئېقىمىنى كۈچەيتىش، سىگنال بېرىشنى كۈچەيتىش، ھەر خىل قىل ۋولفرام سىستېمىلىرىنىڭ يورۇغلۇق كۈچىنى سىناق قىلىش، سەرەڭگە بېشى، ھەر خىل پوجاڭزا دورىسى، پىستان دورىسى، پىلىك دورىسى قاتارلىقلارنىڭ قايسى خىل سائەت قۇرۇلمىلىرىغا، قايسى خىل سىگنال سىستېمىلىرىدا، قانچىلىك توك بېسىمى ئاستىدا، قايسى خىل باتارىيە تىزمىلىرىدا، قانچىلىك ۋە قايسى خىل دورىلاردا قايسى دەرىجىدە يېنىشنى پەيدا قىلالايدىغانلىقى قاتارلىقلار ئۈستىدە بىرمۇ- بىر زېرىكمەي سىناق قىلىپ چىقتى. بۇ جەرياندا ئۇنىڭ ئوقۇغان ئېلېكترىستاتىستىكا ۋە يېرىم ئۆتكەزگۈچ ئەسۋاپلىرى توغرىسىدىكى بىلىملىرىنىڭ كارغا كەلگەنلىكىدىن سۆيۈنۈپ كەتتى. ئەمما خىمىيە ساۋادىنىڭ بەكلا يېتەرسىز ئىكەنلىكىنىمۇ ھېس قىلدى. ئۇ بۇ جەھەتلەردە قايتىدىن تىرىشىشى لازىملىقىنى قارار قىلىپ بۇ ھەقتىكى كىتابلارنى سېتىۋېلىشقا ۋە ئۆگىنىشكە كىرىشتى. ...

قاسىم بۇ جەرياندا ھېلىقى ئۆلپەتلىرى بىلەن ئۆتكۈزىلىدىغان ئولتۇرۇشلارنىمۇ قولدىن بەرمىدى. ھەر ھالدا ھاراق ئىچىشنى يەنە بىر قانچە قېتىم سىناق قىلىپ كۆرگەن بولسىمۇ، راستىنلا ئىچەلمەيدىغان بولۇپ قالغانلىقىنى بىلىپ قالغانىدى. دوستلىرىمۇ بۇنداق ئەرزان ئۆلپەتتىن ئايرىلىپ قېلىشقا كۆزلىرى قىيماي، سورۇندىن بىر كىشىلىك ئورۇن ئاجرىتىشنى ھەرگىزمۇ ئۇنۇتمىدى. دەرۋەقە، قاسىممۇ نۆۋەتتى كەلگەندە مائاشىنى يۇيۇش، قايسى بىرلىرىنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى، توي قىلغان كۈنىنى، ھەتتا بەزىدە ئامال بولمىغىنىدا ئايالىدىن ئاجراشقان كۈنىنى خاتىرلەش، ... دېگەندەك باھانىلار بىلەن بولسىمۇ سېخىيلىك بىلەن ئۆز ئۆيىدە ئولتۇرۇش تۈزەشكە تىرىشاتتى. بۇنداق ئولتۇرۇشلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى يەنىلا ھاراق ئىچىشنىلا مەقسەت قىلغىنىدەك كۆرۈنسىمۇ، ئارىلاپ ئۇزۇن قۇلاق ئاغىنىلىرىدىن يېڭى خەۋەرلەر، يېڭى مەلۇماتلار، يېڭى تېخنىكىلار، يېڭى ۋەزىيەتلەر ھەققىدە مەلۇماتلارمۇ بولۇپ تۇراتتى. بۇ تۈردىكى ئولتۇرۇشلارنى بىر ھېساپتا قاسىمنىڭ جەمئىيەتتىكى ھادىسىلەردىن، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى ھۆكۈمىتىنىڭ يېقىنقى ئەھۋاللىرى جەھەتتە خەۋەردار بولۇشىنىڭ بىردىن- بىر مەنبەسى دېيىشكىمۇ بولاتتى. ئاغىنىلىرىنىڭ سۆھبەتلىرى كۆپىنچە دەسلەپكى بىر پوتولكىنىڭ تۈگىشىگىچىلا قىممەتكە ئىگە بولۇپ، ئۇنىڭدىن كېيىنكىلىرىگە ھاراقنىڭ كۈچى ئارىلىشىپ كەتكەچكە، دېگەندەك قىممىتى قالمايتتى. شۇنداقتىمۇ بۇنچىلىك

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

... ئەسلىدە بۇ خىلدىكى رىۋايەتلەرنىڭ ھەممىسى خەلقىمىزنىڭ ئۆزىگە، ئۆز كۈچىگە ۋە ئىرادىسىگە ئىشەنمەي كېلىۋاتقانلىقىنىڭ بىر ئىپادىسى ئىدى. ... قىسقىسى، خەلق ئارىسىدا بىر خىل ئۈمىدۋارلىق قىمىرداشلىرىنىڭ شەپىسىنى مەخپىي بولسىمۇ ھېس قىلغىلى بولىدىغان ۋەزىيەت شەكىللىنىشكە باشلىغانىدى. دېگەندەك، بىر قىسىم كالتا پەملىكلەر ئۆزىنى تۇتۇپ ئالالماي تەۋەككۈل قىلىپ نەق مەيداندا بىكاردىن- بىكارغىلا تۇتۇلۇپ قالىدىغان، ياكى بەزى ھارامزادىلەر ئۆزىنى قەھرىمان كۆرسىتىۋېلىشكە ئالدىراپ كېتىپ قۇرۇقتىن- قۇرۇق پو ئېتىپ سۆزلەپ قويۇپ، بىھۇدە ئۆزىنى بالاغا تۇتۇپ بېرىدىغان غەلىتىلىكلەرمۇ كۆرۈلمەكتە ئىدى.

قاسىم بۇ تۈردىكى زامانىۋىي تۈسلەرگە كەلتۈرۈلگەن چۆچەكلەرنى مۇنداقلا ئاڭلاپ ئۆتۈپ كەتكەندەك قىلسىمۇ، بۇ خىل ئەجايىبىي ۋەزىيەتنىڭ شەكىللىنىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ ئىچ- ئىچىدىن خۇشال بولۇپ كېتەتتى.

ئۇيغۇر قىمىرلاشقا باشلىغانىدى!

قاسىم بۇلاردىن قايتا جاسارەت ئېلىپ، باشلىغان ئىشىنى قەتئىي داۋاملاشتۇرۇش ئىرادىسىگە كەلدى. ئەندى ئۇ، قىلىدىغان مەخپىي زەربە بېرىش ھەرىكىتىنى ئەستايىدىل پىلانلاش ئويىغا كەلدى. بۇ قېتىم بۇرۇنقىدەك ئۇنداق ئۇدۇل بېرىپ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ پاجىئەسىنى پەيدا قىلىش ئورنىغا، ئون نەچچە يىل بۇرۇنقى بارىن مىللىي ئازاتلىق ھەرىكىتىدىن كېيىن ئوتتۇرىغا چىققان مەخپىي پارتىلىتىش ئۇسۇلىدىن ئىلھام ئېلىپ، مۇددەتلىك پارتىلايدىغان بومبا قويۇش ئۇستىدە باش قاتۇرۇش قارارىغا كەلگەنىدى.

ئۇ ئاۋال بىر قاتار ئاپتوماتىك سىگنال بېرەلەيدىغان ئېلېكترونلۇق ئەسۋاپ- ئۈسكۈنىلەر ھەققىدە ماتېرىيال ئىزدىنىشكە كىرىشتى. بۇنىڭ ئۈچۈن يان تېلېپونى، تېلېۋىزور- ئۈنئالغۇلارنىڭ يىراقتىن تېزگىنلەش تۇتقۇچلىرى، ئېلېكترونلۇق چاقماقلار، ھەر خىل ئېلېكترونلۇق قول سائەتلىرى، ئېلېكترونلۇق ئويۇنچۇقلار، ... بۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ كۆپ تېپىلىدىغان، ئەڭ ئەرزان ۋە ئېلىپ يۈرۈشكىمۇ ئەپلىك دەپ قارىغان ئېلېكترونلۇق قول سائەتلىرىنى نوقتىلىق تەتقىق قىلىپ كۆرۈشنى تاللىۋالدى.

ئۇ دەرھال بېرىپ خىتاي توپ تارقاتقۇچىلىرى بازىرىدىن بىرمۇنچە سودىلىشىپ يۈرۈپ بىراقلا ئون نەچچە دانە ھەر خىل ئېلېكترونلۇق قول سائېتىنى سېتىۋالدى. ئۇلاردىن بىر قانچە خىلىنى چۇۋۇپ كۆردى. بۇ سائەتلەرنىڭ توك يوللىرى، سىگنال سىستېمىلىرى، توك كۈچى، سىرتتىن سىگنالنى كۈچەيتىش چارىلىرى قاتارلىقلار

بىلەن سوۋغىدىشىپ كېلىشتىن بىراقلا ۋاز كېچىشكەنىدى. ھەقىقەتەنمۇ بۇ تۆت كىشىنىڭ ئولتۇرۇشىدا يات خوتۇن خەق قاتنىشىش ئۇياقتا تۇرسۇن، ھەر قانداق بىر جىنسى چاقچاقلارمۇ بەكلا كام بولۇپ قالاتتى. ئۇلار ھەقىقەتەنمۇ ئىسمى جىسمىغا لايىق 'ئەخلاقلىق' ھاراقكەشلەردىن ئىدى. بۇلارنىڭ ئولتۇرۇشلىرىغا ھەۋەسلەنگەنلەردىن بىر قانچە كىشى كېلىپ قاتنىشىپ باققان بولسىمۇ، بۇ يېڭى ئۇلپەتلەر قېلىپلىشىپ كەتكەن بۇ 'تۆت كىشىلىك گۇرۇھ' ئىچىگە سىڭىشىپ بولالماي، پاتلا يوقاپ كېتىشكەچكە، ئولتۇرۇش ئەھلى پىشقەدەم تۆت كىشىلىك ئۇلپەتلەر ھالىتىنى بۇزماي داۋام قىلىشىۋەردى.

خەيرىيەت، قاسىم ئىنتايىن خاتىرجەم ھالدا يالغۇز بېشىغا پىلان تۈزۈپ ئۆز ئالدىغا كېتىشىۋېرىشنى توغرا كۆرگەنىدى.

ئۇ، ئاۋال ئېلېكترونلۇق سائەتلەردىن ئەڭ مۇۋاپىق دەپ بىلگەن بىر خىلىنى تاللاپ ئالغىنىدىن كېيىن، ئىنتايىن بىخەتەر ۋە ئىشەنچىلىك پىستان تاللاش ئىشى بىلەن بىر مەزگىل ھەپىلەشتى. ئەمما ئۇ يەنىلا ئىشەنچىلىك بىر شەكىلدە ئوت ئالدۇرالايدىغان ۋاقىت تېزگىنلىك ئېلېكترونلۇق قول سائەت پىستانى تەييارلىيالمىدى. قانداقلا قىلسا پىستان يانغىلى ئۇنىماي، ياكى بولمىسا كۈچلۈك يانغىلى ئۇنىماي تۇرىۋالاتتى. نېمە قىلارىنى بىلەلمەي بېشى قېتىپ تۇرغىنىدا، خەۋەرچى دوستى بىر قېتىملىق ئولتۇرۇشتا "ئالمۇتىدىن كەلگەن يېڭى پىستان تېخنىكىسى" دېگەن بىر تەشۋىقات ۋارىغىنى ئوقۇپ بەرگىنى قاسىمغا بەكلا چوڭ ياردىمى تەگكەن بولدى. ئۇنىڭدا، ئېلېكترونلۇق قول سائىتىنىڭ ئىچكى قۇرۇلمىلىرى بەكلا سەزگۈر بولغاچقا، ۋاقىت توشقاندا پىستان تەرەپكە ئۇلىنىدىغان توك يولىغا كۈچلۈك توك ئېقىمى مېڭىش ئارىلىقىدا، كۈچلۈك توك بېسىمى سائەت تەرەپكىمۇ كېتىپ قېلىپ، سائەتنىڭ مېڭىشىنى كاردىن چىقىرىپ قويۇپ، ۋاقىت تېزگىنلەش رولىنى ئۈزۈپ قويىۋاتقانلىقىنى، شۇڭا، سائەتنىڭ ئاۋاز ياكى چىراغ سىگنالى ئۇلىنىدىغان پىلوس قۇتۇبى تەرەپكە بىر كىلولۇق بىر قارشىلىق، ئاندىن 1401 تىپلىق ئىككى قۇتۇپلۇق كرىستال لامپىدىن بىرى ئارقىمۇ- ئارقا ئۇلىنىشى لازىملىقى، ئاندىن كېيىن بۇنىڭدىن چىققان بىر ئۇچىغا يۈز مىكرو فارادلىق بىر كوندېنساتورنىڭ پىلوس قۇتۇپى ئۇلۇنىشى لازىملىقى، بۇ ئارىدا ئىككى قۇتۇپلۇق كىرىستال لامپىنىڭ باتارېيىگە ئۇلىنىدىغان ئۇچىغا ئۈچ قۇتۇپلۇق ن پ ن شەكىللىك Q1815 كرىستال لامپىنىڭ بېشى ئۇلىنىپ، ئۇنىڭ پىلوس قۇتۇپىغا 12 ۋولتلىق باتارېيىنىڭ پىلوس قۇتۇبى، يەنە بىر ئۇچىغا پىستانىنىڭ پىلوس سىمى ئۇلىنىشى لازىملىقىنى، پىستانىنىڭ يەنە بىر

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى

مەلۇماتلارمۇ ئۇنىڭ ئۈچۈن بىباھا ئۇچۇرلار ھېسابلىناتتى.

ئۇ بەزىدە تۈزگەن پىلانلىرىدىن دېگەندەك قايىل بولمىغان كۈنلىرىدە، ئېغىر يالغۇزلۇق ھېس قىلىپ، ئاغىنىلىرىنىمۇ بۇ ئىشقا جەلپ قىلىش ئۈستىدە ئويلىنىپ باقاتتى. قاسىم بۇنداق ئىككىلىنىپ قالغان كۈنلىرىدە ھېلىقى ئىككى كىتاۋنى تېپىپ قويغان يېرىدىن ئاستا چىقىرىپ يالغۇز ئولتۇرۇپ قايتىلاپ ئوقۇپ باقاتتى- دە، ئاخىرى ئاغىنىلىرىنى بىردىن- بىردىن تەھلىل قىلىپ، بۇ پىكرىدىن يېنىۋالاتتى. ئەمما ئۇ قىلىۋاتقان بۇ مەخپىي ھەرىكىتىنى بىرسىلىرىگە دېگىسى كېلىپ قورسىقى پارتىلاپ كېتىدىغاندەك قىينىلىپمۇ كېتەتتى. شۇنداقتىمۇ ئۇ بۇ خەتەرلىك سىرلىرىنى گۆرىگىچە بىرگە ئېلىپ كېتىش توغرىسىدىكى 'ئىزچى مەن' تەلىماتلىرىغا بويسۇنۇشقا ئۆزىنى مەجبۇرلايتتى. شۇڭا، ئۇ ئۆزىنىڭ بۇ سىرىنى ھەر قانچە ئىچى پۇشۇپ كەتسىمۇ دوستلىرىدىن يوشۇرۇشقا غەيرەت قىلدى. دېمىسىمۇ ئۇنىڭ بۇ ئاغىنىلىرىنىڭ ھېچ قايسىسىدا 'غىت قىسىپ سىڭگەن نېنىڭنى يە!' دېگەندىن باشقىچە بىرەر ئالامەت سىزەلمىگەنىدى. قاسىممۇ بۇ ئولتۇرۇشلاردىن بىخەتەر مەلۇمات ئېلىشتىن نېرىغا ئۆتمەي كېتىۋەردى. دەرۋەقە، بۇ خىل ئولتۇرۇشلار كۆپىنچە ۋاقىتلاردا دوستلىرىنى بىر يەرگە چاقىرىدىغانغا باغاق كەلمىگەن كۈنلىرىدە تەييارلىنىدىغان بولغاچقا، شەنبە- يەكشەنبە كۈنلىرىدە ئولتۇرۇش قىلىشنىڭ ئېنىق بىر بەلگىسىمۇ يوق ئىدى. ئەمما شەنبە- يەكشەنبە كۈنلىرى ئولتۇرۇش بولماي قالغىنىدا، قاسىم بويتاق بولغاچقا، ئولتۇرۇش ھەپتە ئىچىدىكى خالىغان بىر كۈنىسىدە ئۇنىڭ ئۆيىدە ئۆتكۈزۈلەتتى. رەسمىي بولمىغان بۇنداق ئولتۇرۇشلار ئۇنىڭ بويتاقلىقى سەۋەبىدىن ئاساسەن يىگانە ئەرلەر ئولتۇرۇشى شەكلىدىلا ئۆتكۈزۈلەتتى. لېكىن كېيىنكى يىللارغا كەلگەندە، موخوركىچى دوستىنىڭ بويتاق قېلىشى بىلەن، سورۇن تۈزەش ئىشى ئاساسەن بۇ ئىككى بويتاقنىڭ ئۈستىگە چۈشكەن ئىدى. شۇنىڭغا قارىماي، بۇ ۋەزىپىلىرىدىن ئىككى بويتاقنىڭ ھەر ئىككىسىدىنلا نارازىلىق ئىپادىسى كۆرۈلۈپ باقمىدى. ھەتتا بۇنىڭ دەل ئەكسىچە، سورۇن تەييارلاش ئىشى ئىككى بويتاق ئارىسىدا يوشۇرۇن رىقابەتنى پەيدا قىلىپ، بىر- بىرسى بىلەن تالىشىپ ئولتۇرۇش تۈزەش ھالىتى شەكىللەنگەنىدى. قالغان ئىككىسىنىڭ ئاياللىرى دەسلىۋىدە بۇ خىل ئەرلەر ئولتۇرۇشىدىن خاتىرجەم بولالماي، بىر نەچچە قېتىم بىرگە كېلىشىپ باققان بولسىمۇ، ئەرلىرىنىڭ شۇنچە تۈتامى يوق گەپلەر بىلەن يېرىم كېچىگىچە ئولتۇرۇپ ئىچىشلىرىدىن زېرىكىشتى. ئەڭ مۇھىمى، ئەرلىرىدىن كۈنلىشىدىغان بۇ ئاياللار، ئولتۇرۇشتا بىرەر ئايال گېپىنىڭ بولسىمۇ تىلغا ئېلىنمايدىغانلىقى ئۇلارنى خاتىرجەم قىلىپ، ئاخىرى بۇنداق ئولتۇرۇشلارغا ئەرلىرى

بولاتتى. ئەندىكى ئىش، بۇلارنى ئەڭ مۇۋاپىق شەكىلدە قۇراشتۇرۇپ چىقىشتىلا قالغانىدى.

ئۇيان ئۆيلاپ، بۇيان ئۆيلاپ يۈرۈپ ياسايدىغان بومبىسىنى كونسېرۋا ياكى مېۋە قۇتىسى شەكلىگە كەلتۈرۈپ ياساش نىيىتىگە كەلدى، دۇكانلارنى ئاختۇرۇپ يۈرۈپ بىر نەچچە چىرايلىق كاردون مېۋە سۈيى قۇتىسىنى تېپىپ، ئۇنىڭ ئىچىگە دورا- پىستانلارنى پەم بىلەن جايلاشتۇردى. قۇتىنى خۇددى تېخى ئېچىلمىغان شەكىلگە كەلتۈرۈپ پېچەتلەپ، ئاپتوماتىك ۋاقىت تېزگىنىنى توپ-توغرا ئىككى سائەتتە پارتلايدىغانغا تەڭشەپ قويغانىدى. 'مېۋە سۈيى قۇتىسى' نى ئېھتىيات بىلەن سومكىسىغا سېلىپ دەرھال كوچىغا چىقتى. يولدا ئۇدۇل كەلگەن بىر ئاپتوۋۇزغا چىقىپ ئايلىنىشقا باشلىدى. ئۇ يەنە بىر ئاپتوۋۇزغا ئالمىشىپ، ئالدىن كۆرۈپ قويغان بىر نەچچە نوقتىنى كۆزىتىشكە باشلىدى. ئاندىن شەھەرنىڭ راسا مىغىلداپ تۇرىدىغان خىتاي بايىۋەتچىلىرىنىڭ يىغىلىدىغان بىر يەردىكى كافىخانىدىن بىرنى مۆلچەرلەپ ئاپتوۋۇز ئالماشتى. قېرىشقاندەك، ئۇدۇلىدىكى يول دوخمۇشىدا ئىككى پىكاپ يول ئوتتۇرىسىدا بىر- بىرى بىلەن سوقۇلۇپ يولنى توسىۋالغانىدى. ئۇ ھېلىدىن- ھېلىغا سائىتىگە قارايتتى. سومكىسىدىكى ئاپەتكە قاراپ مۇزدەك تەرلەشكە باشلىدى: ھەر قانچە ئېشەنچىلىك دېگىنى بىلەنمۇ دەرھاللا پارتلاپ كېتىشى مۇمكىن ئىدى. ئۇ ئەتراپىغا بىر قۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقىپ، ئاپتوۋۇز ئىچىدىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدەك كۆرۈنگەنلىكىگە ئىشەنچ قىلغىنىدىن كېيىن خاتىرجەم بولۇپ، سومكىسىنى ئولتۇرغان ئورۇندۇقىغا قويۇپ سىرتقا قارىغان بولىۋېلىپ بىر بېسىپ- ئىككى بېسىپ ئىشىك تەرەپكە سۈرۈلۈشكە باشلىدى. ھەممىنىڭ كۆزى سىرتتىكى قاتناش ۋەقەسى بولغان تەرەپكە تىكىلگەنلىكى ئۈچۈن، قاسىمنىڭ بۇ ھەرىكىتىگە ھېچكىممۇ دىققەت قىلمىي كەتمىگەندەك قىلاتتى.

"ئاكا، سومكىڭىزنى ئۇنتۇپ قالماڭ!" _ دېگەن بىر ياش ئۇيغۇر قىزنىڭ نازۇك ئاۋازى ئۇنى چۆچۈتىۋەتتى! بۇ قىزنىڭ ياسىنىشى نەقلا خىتاينىڭ ئۆزى ئىدى. قىزنى ئىچىدە مىڭنى قاغىغان قاسىم، يالغان ھېجايغىنىچە كەينىگە يېنىپ قىزغا رەخمەت ئېيتقان بولۇپ قولىدىن سومكىسىنى ئېلىپلا دەرھال ئاپتوۋۇزدىن چۈشىۋالدى. ئۇ ئالاق- جالاق بولۇپ ئەتراپىغا قاراشقا باشلىدى. سومكىسىدىكى جانىۋارنى ئاۋايلاپ تۇتۇپ قوياتتى. ئۇ، سومكىسىنى تاشلىۋەتكىدەك بىرەر بولۇڭ ئاختۇراتتى. بۇ ئارىدا ئۇدۇلىدىكى بىنالارنىڭ ئاستىدىكى ھەشەمەتلىك بىر جىۋبانى كۆرۈپ قالدى. قاسىم ئۆتكەن يىلىسى بىر ئاشنىسىنى بۇ يەرگە ئېلىپ كىرگەنلىكىنى ئەسلەپ ئۇدۇل شۇ بىناغا قاراپ ماڭدى.

سىمىنى، باتارېيىنىڭ مىنۇس سىمىنى، كوندېنساتورنىڭ مىنۇس قۇتۇبىنى ۋە سائەتنىڭ سىگنال سىملىرىدىن مىنۇس ئۇچىنى يەر سىمىغا ئۇلاش كېرەكلىكىنى ئۆگىنىۋالغان بولدى. قاسىم بۇ قۇرۇلمىنى تەييارلاپ بولغىنىدىن كېيىن، پىستان ئورنىغا ھەرخىل ۋاتلىق لامپۇچكىلارنى قويۇپ سىنىغاندا، قول سائەت تەڭشىگى بۇرۇلماي، توغرىلانغان ۋاقىتلاردا لامپۇچكىنى تولۇق ياندۇرۇشقا بويرۇق بېرەلەيدىغان بولدى. بۇنداق پىستان ئۇچۇن قىلىنغان سىناقلىرىدا رەسمىي كاسىيو سائەتلىرىنىڭ بەكلا ئىشەنچلىك ئىكەنلىكىگە ھەيران قالاتتى. بۇ يەردىكى مەسىلە، باتارېيە سەرپىياتىنى ئازايتىش ئۈچۈن تېخىمۇ سەزگۈر ۋە تېخىمۇ كۈچلۈك پىستان دېرىسى قوللىنىشتىلا قالغانىدى. قاسىمنىڭ تەييارلىغان بۇ ۋاقىت تېزگىنلىگۈچلۈك پىستىنى 10مىنۇت بىلەن 24 سائەت ئارىلىقىدا، تېخىمۇ بىخەتەر دېگەندە 12 سائەت بىلەن 10 مىنۇت ئارىلىقىدىكى خالىغان ۋاقىتلارغا توغرىلاش ئىمكانىغا ئىگە ئىدى. قاسىم بۇ يەرگە كەلگىنىدە، ھەپتىلىك ياكى نەچچە ئون كۈنلۈك ۋاقىت تېزگىنلەش ئۈچۈن بۇ سائەتنىڭ دېگەندەك ئىشەنچلىك بولمايدىغانلىقىنى، ئۇنىڭ ئۈچۈن سائەت ئورنىغا مەخسۇس تۈپلانما توك يولى سېتىۋېلىشى لازىملىقىنى ئويلىدى. شۇنداقتىمۇ قاسىم ئۈچۈن بۇمۇ يېتەتتى. چۈنكى ئۇنىڭ ئۈچۈن ھازىرچە بىر نەچچە سائەتتىن ئۇزۇن ۋاقىتقا توغرىلىنىدىغان پىستاننىڭ زۆرۈرىيىتىمۇ يوق ئىدى. قاسىم بۇ ئىشتىن بەكلا مەمنۇن قالدى. ئەندىكى ئىشى رەسمىي بومبا پروخى تەييارلاشقا مەركەزلەشتۈرۈلدى. قاسىم، بۇ ئىشتىمۇ بىرمۇنچە ئەگرى يوللاردىن مېڭىپ، تۈزۈك بىر نەتىجىنى قولغا كەلتۈرەلمىدى. شۇنچە جاپالار بىلەن بىر قۇتا- بىر قۇتىدىن سەرەڭگە، بىر بولاق- بىر بولاقتىن پوجاڭزا يىغىپ دورىلىرىنى چىقىرىپ سىناق قىلىشلىرىدىن بىرەر نەتىجە چىقمايتتى. بىر كۈنلىرى ئىدارىسىنىڭ ئىشى بىلەن كېتىۋاتقىنىدا بىر خىتاينىڭ تاشلىۋەتكەن تاغ پارتىلىتىش ماتېرىياللىرىنى ساقلايدىغان كونا ئىسكىلاتىغا ئۇچراپ قېلىپ، ئۇيەردىن ئوغۇرلۇقچە كىرىپ بىر سومكا رەسمىي ت ن ت دورىسىدىن تېپىۋالدى. يەنە بىر كۈنلىرى بىر يەردىن بىر قانچە لېتىر دىۋ زەھىرىدىن ۋاستىلىق يوللار بىلەن سېتىۋالدى. ئەندى ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ مۇۋاپىق بىر پىستانلا كام قالغان ئىدى. كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ مەسىلىمۇ ھەل قىلىنغان بولدى: ئىدارىسىنىڭ خىزمىتى بىلەن بىر ئىدارىغا بارغىنىدا، ئۇ يەرگە كانچىلىق ماتېرىياللىرىنى ساتقىلى كەلگەن بىر سىچۈەنلىك خىتاي ئۇچراپ قالدى. ئۇنىڭ سومكىسىدا بىرمۇنچە رەسمىي توكلۇق پىستانلار تۇراتتى. قاسىم باشقا نەرسىلەرگە قارىغان بولۇپ تۇرۇپ، ھېلىقى پىستانلاردىن بىر قانچىنى يېڭىنى دالدا قىلىپ تۇرۇپ ئېلىۋالدى. مانا ئەندى، ئۇنىڭ بارلىق ماتېرىياللىرى تەل بولغان دېيىشكە

تامىلارلا چوخچۇيۇپ تۇراتتى! پۈتۈن ئەتىراپ كۆمۈرلىشىپ كەتكەن ياغاچ- تاش پارچىلىرى بىلەن توشۇپ كېتىپتۇ.
ئەتىراپنى ساقچى- ھەربىلەر قاپلاپ كەتكەن بولۇپ، ھېچكىمنى بىنانىڭ يېنىغا يېقىن يولاتمايتتى. بۇنى كۆرگەن قاسىمنىڭ يۈرىكى يېرىلغۇدەك دۈپۈلدەپ سوقۇپ كەتتى. قورقىنىدىن ئاپتۇۋۇزدىن چۈشمەي ئايلىنىپ ئاپتۇۋۇز ئالماشتۇرۇپ يۈردى. مىڭ تەستە ئۆيىگە كېلىۋېلىپ، ئۇ يەرگە نېمىشكە بارغاندىمەن دەپ ئۆزىنى كايىپ كەتتى. يۈرىكىنىڭ سوقۇشى ھېلىغىچە جايىغا چۈشمىگەن بولۇپ، ئولتۇرۇپ بىر قانچە تال تاماكا چېكىپ سەل جايىغا چۈشكەندەك قىلدى. ھەرھالدا، بۇ قېتىم ئۇ، تۇنجى قېتىمقىسىدەك ئۈنچىلىك پەرىشان بولۇپ كەتمىدى. بۇ قېتىمقىسىدا ئۇنىڭ ئەنسىزلىگىنى بېسىشقا بىرقانچە تال تاماكا يەتكەندەك قىلاتتى.
بۈگۈنمۇ يەنە ئۆتكەندىكىسىگە ئوخشاش تۇيۇقسىزلا ئىشىگى گۈلدۈرلەپ ئۇرۇلدى. دېمەك يەنە ھېلىقى ئاغىنىلىرى كەلگەن بولىشى كېرەك ئىدى. بېرىپ ئىشىگىنى ئېچىۋىدى، چىرايلىرىدىن مۇز يېغىپ تۇرغان ئاغىنىلىرى بىر- بىرلەپ كىرىپ كېلىشتى. ئۇلار ئىشىكتىن كىرەر- كىرمەيلا ئالدىكىملەرنى قارغىشىپ تىللىشىپ يانلىرىدىن بىرەردىن داچۇي چىقىرىشىپ جوزىغا يىغىلىشتى.
"قاسىم ئاداش، بۈگۈن بىز ماتەم تۇتۇش ئۈچۈن ئىچىمىز! _ ساقى جوزىغا تىكلەنگەن پوتولكىنىڭ ئاغزىنى چىشلەپلا ئاچتى. بىر قانچە رومكا ئالغۇزۇپ ھاراق قۇيدى. _ بۈگۈن سەن ئاۋارە بولما، مۇسىبەت ئۈچۈن ھاراقنى ئاچچىق ئىچىمىز! شۇڭا قۇرۇق چاي دەملىسەڭلا يېتىدۇ. سەي- پەي قورۇيمەن دەپ ۋاقتىنى زايا قىلماي كېلىپ ئولتۇر، گېپىمىزنى ئاڭلا، تايىنلىق بۇ قېتىممۇ ئوخشاشلا ھېچنېمە بىلمەس بولىۋالارسەن!"
قاسىم ئاغىنىلىرىنىڭ پەيلىگە قاراپ نېمىگە بۇنچىلىك خاپا بولۇشقانلىغىنى بىلىشكە ئالدىرىدى. ساقى گەپ باشلىغاچ، ئالدىدىكى رومكىلارنى ئاغىنىلىرىگە تارقاتتى: "بۇ قېتىم ئۇلار بەكلا ھەددىدىن ئېشىپ كەتتى. ھەر قانچە قىلىشسىمۇ ئەتىراپىدا ئۇيغۇرلارنىڭمۇ بار- يوقلىقىغا قاراۋىراق ئىش قىلىشسامدۇ! ۋاپات بولغان ئۇيغۇر قىزلىرىنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك داڭلىق كىشىلىرىمىزنىڭ پەرزەنتلىرى دەڭلا! بىچارە نازىرىمىزنىڭ بېشىغا كەلگەن بۇ ئېغىر مۇسىبەتنى دېمەمدىغان! ئۇ نازىر باشقا چوڭ كادىرلىرىمىز ئىچىدىكى ئەڭ غورۇرلىغى ئىدى. مانا ئەندى مىللەت غېمىنى قىلىشىپ بېرەلەيدىغانغىمۇ ئەمەلدار تېپىلمايدىغان بولدى! ۋاي دەپ قويساق بۇ 'ئايپالتا' چىلارمۇ چېكىدىن ئاشقىلى تۇردى!" _ ساقى غەزەپتىن پۈرلىشىپ كەتكەن چىرايىنى 'غۇرت'

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئۇ چاغدا، قاسىم ئاشىنىسى بىلەن ئىككىسى بىلمەستىنلا ئىچكەن ئىككى قوشۇق كەلمەيدىغان سېسىق ئىككى رومكا ۋىسكى دېگىنى ئۈچۈن ئالەمنىڭ پۇلىنى ئېلىپ كېتىشكەنىدى. قاسىم ئۇدۇل كىرىپلا رەڭگارەڭ هاراقلار تىزىلغان پوكەينىڭ ئالدىغا بېرىپ بىر ئىستاكان پىۋا بۇيرۇتۇپ، ئىگىز بىر كۇلدان – ئەخلەت چېلەكنىڭ يېنىدىكى ساپاغا كېلىپ ئولتۇردى. كۈتكۈچى خىتاي قىزى كەينىگە ئۆرۈلۈشى بىلەن تەڭلا سومكىسىدىكى هېلىقى 'مىۋە سۈيى قۇتىسى' نى چىقىرىپ ياندىكى شۇ ئەخلەت چېلەكنىڭ مەش ئاغزىدەك ئېچىلىپ تۇرغان يان ئېغىزىدىن ئىچىگە سېلىۋەتتى. ئەتراپىغا قارىغانىدى، نېرىسىدىكى چىرايلىق بېزەلگەن ئايرىم هۇجرا بۆلۈملىرىنىڭ بىرىدىن بىرنەچچە ئۇيغۇر قىزنىڭ ۋىلىقلىغان كۈلكىسى بىلەن بىرنېمىلەر دېيىشكەنلىكىنى تۇيۇپ هولۇقۇپ كەتتى. "ئاپلا، ئەندى قانداق قىلىشىم كېرەك'؟!"

بۇ ئاردا ئۇ بۆلۈمنىڭ ئىشىكى ئېچىلىپ راست دېگەندەك چىرايلىق ياسىنىۋالغان بىر ئۇيغۇر قىزى لەلەڭشىگىنىچە يەنە بىر سەت خىتايغا يۆلۈنۈپ قولتۇقلاشقىنىچە كەينى تەرەپكە ئۆتۈپ كېتىشتى. ئۇ قىز هېلىقى خامسېمىز خىتايغا خۇددى دادىسىغا ئېسىلغاندەك چاپلىشىپ كېتىۋاتاتتى. دەل بۇ ئاردا سىرتتىن بىرمۇنچە قىز- ئوغۇل خىتاي بايۋەتچىلىرى كىرىشىپ بۇ جىيۇباني لىقلا توشقۇزىۋېتىشتى. قاسىمغا پىۋا ئېلىپ كېلىدىغان كۈتكۈچى خىتاي قىزىمۇ ئۇنى ئۇنتۇتتى بولغاي ئەتىمالىم، دەرهال يېڭى كىرگەن خىتايلىرى بىلەن بولۇپ كەتكىنىدىن پايدىلىنىپ قاسىم غىپلا قىلىپ سىرتقا چىقىپ كەتتى.

ئۇ دەرهال سائېتىگە قارىدى. ئەڭ كۆپ بولغاندىمۇ يېرىم سائەتتىن ئارتۇق ۋاقىت قالمىغان بولىشى كېرەك ئىدى. كوچىدا قاتناشمۇ جايىغا چۈشۈپ قالغانىكەن. ئۇ، دەرهال بىر ئاپتوۋۇزغا ئېسىلىپ يۈرۈپ چىقىۋېلىپ بۇ يەردىن يىراقلىشىۋالدى. ئۇ، ئۆيىگە بارغىچە خەستەڭگە بىرقانچە يولنىڭ ئاپتوۋۇزىغا ئالمىشىپ ئۆزىچە ئىزىنى يوقاتقان بولىۋېلىپ، مىناسىنىڭ سائىتى توغۇرلانغان ۋاقىتقا دەل ئۇلگۇرۇپ ئۆيىگە كىرىۋالدى-دە، دەرهال كىيىملىرىنى سېلىپ يوتقانغا كىرىپ يېتىپلاۋالدى. ...

ئەتىسى ئۇ، كىتاب ئوقۇپ، تاماق ئېتىپ يەپ دېگەندەك ئىشلار بىلەن كۈننى مىڭ تەستە چۈشتىن كېيىنگە يەتكۈزەلىدى. ئاخىرى ئىچى پۇشۇپ چىدىيالماي، كىيىملىرىنى يوتكەپ قېتىۋالغان قىياپىتى بىلەن سىرتقا چىقتى. يىراقتىن ئاپتوۋۇز ئالماشتۇرۇپ يۈرۈپ هېلىقى جىيۇبانىڭ ئالدىدىن ئۆتىدىغان بىر ئاپتوۋۇز بىلەن نىشانغا قاراپ يولغا چىقتى. چىرايلىق بېزەلگەن هېلىقى جىيۇبا بار ئالتى قەۋەتلىك بىنادىن ئەسەرمۇ قالمىغان بولۇپ، ئۇنىڭ ئورنىدا كۆيۈپ كۇل بولۇپ كەتكەن بىر خارابىلىق

ھەقتە يەنە نېمە يېڭى خەۋەرلەر چىقىۋاتقانلىقىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن ھەممە سىرتقا چىقىپ خەۋەر ئوقۇشقا كېلىشتى. ...

بۇ بىر- ئىككى كۈن ئىچىدە جەمئىيەتتە ھەر خىل غەلىتە سۆزلەر تارقىلىپ يۈرەتتى. ھۆكۈمەت ئورۇنلىرىدا ئىشلەيدىغان مىللىيلەرلا ئەمەس، ھەتتا تىجارەتچى- باققاللارمۇ بۇ ئىشتىن قاتتىق نارازى بولغانلىقىنى ئىپادىلەشمەكتە ئىدى. بىر قىسىم كىشىلىرىمىز ھۆكۈمەت ئىگىلىگەندىكى ئورۇنلاردا ئىشلەيدىغان كىشىلەر ئارىسىدىن ، ھۆكۈمەتكە قاتىلنى تۇتۇپ بېرىشلىرى توغرىسىدا مۇراجەتنامە يېزىپ ئىمزا قويدۇرۇپ يۈرگەنلىكى، مېچىتلەردىمۇ بۇ خىل قارامىلىق ھەرىكەتلىرى بىلەن شوغۇللانغۇچىلارنى 'دوۋزىخى' دەپ پەتۋا بېرىشلەر، ھەتتا بۇ ئۈچ قىزنىڭ جەسەت كۈلى بولغانلىقىمۇ نامەلۇم بىر خالتا كۈلنى بىر تاۋۇتقا سېلىپ ئالدىغا بۇ قىزلارنىڭ چوڭايتىلغان شوخ رەسىملىرىنى ئېسىشىپ چوڭ مېچىتتە مېيىت نامىزى چۈشۈرۈلگەندىن كېيىن، قەۋرىستانلىققا بارماي كوچىلاردا بىر مۇنچە ۋاقىت نامايىش قىلىشىپ قاتىللارغا لەنەتلەر ياغدۇرۇشتى. بىر قىسىم سودىگەرلىرىمىز مېيىتنىڭ ئۆيلىرىگە بېرىپ تۇتام- تۇتاملاپ پۇل 'ئىئانە' قىلىشىپمۇ كېلىشمەكتە ئىدى. ...

بۇ كۈنلەردە 'ئايپالتا قوشۇنى' مۇ مەخپىي تەشۋىقات ۋارىقى تارقىتىشىپ بۇ ۋەقەنى پەيدا قىلغانلارنى 'ئادەم قېلىپىدىن چىققانلىق، جاللاتلىق، دۈشمەنگە ياردەم قىلغان خائىنلىق، مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىمىزگە زىيانكەشلىك قىلغانلىق، ...' دېگەندەك مەزمۇنلاردا باياناتلار ئېلان قىلىشقا باشلىدى.

يەنە بەزى ئىچكى ماتېرىياللارغا قارىغاندا، بۇ قېتىمقى ۋەقەنى خىتاي مەركىزى ھۆكۈمىتى ئالاھىدە لېنتىغا ئالغۇزۇپ نۇرغۇنلىغان خەلقئارالىق تەشكىلات ۋە ئاخبارات ئاگېنتلىقلىرىغا تارقىتىپ بەرگەنمىش. «ئامېرىكا ئەركىن ئاسىيا ئاۋازى» قاتارلىق رادىئولارمۇ كەينى- كەينىدىن مەخسۇس ئاڭلىتىشلار بېرىپ بۇ ۋەقە توغرىسىدا 'مەلۇمات' بەرگۈچىلەرنى، دېموكراتىك خىتاي ۋەكىللىرىنى، ھەتتا چەتئەللەردىكى بىر قىسىم ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ رەھبەرلىرىنىمۇ سۆھبەتلىشىش پروگراممىلىرىغا تەكلىپ قىلىپ پىكىر ئالغان نەق مەيدان ئاڭلىتىشلىرىنى بەرگەن. روشەنكى، خىتاي دېموكراتچىلىرىنىڭ ۋەكىللىرى ئۇيغۇر ئەركىنلىك ھەرىكەتلىرىنىڭ خېلى ئۇزۇن يىللاردىن بۇيان يولىنى ئۆزگەرتىشىپ تېررورلۇققا قاراپ يۈزلىنىپ بولغانلىقىدىن قاتتىق ئەپسۇسلىنىدىغانلىقلىرىنى بايان قىلىشقان؛ ئۇيغۇر تەشكىلاتلىرىنىڭ سەرگەردان رەھبەرلىرىمۇ شەرقىي تۈركىستان مىللىي داۋاسىنىڭ ئۆزلىرىنىڭ بىر تۇتاش قوماندانلىقى ئاستىدا كىشىلىك ھوقۇق پرىنسىپلىرىغا قەتئىي بويسۇنغان ھالدا

قىلىپ يۈتتۈتكەن ئاچچىق هاراق بىلەن تېخىمۇ پاجىئەلىك بىر هالغا كەلتۈردى.
قاسىممۇ گەپنىڭ نېمىدە ئىكەنلىكىدىن خەۋەر تاپقاندەك بولدى: "خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا يوقۇرى دەرىجىلىك كادىر بولۇپ ئىشلەپ بېرىۋاتقان كادىرلىرىمىزنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرنىڭ جېنى ئادەتتىكى ئۇيغۇر پەرزەنتلىرىنىڭكىدىن قىممەتلىك ئوخشىمامدۇ بۇلارنىڭ دېيىشچە؟!" دەپ كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى.

"قالغانلارنىڭ ئائىلىسىنى دېمەمسىلەر، _ دېدىدى تەشۋىقاتچى، _ كۆيۈپ ۋاپات بولغانلارنىڭ بىرسى داڭلىق بىر ئوقۇتقۇچىنىڭ بالىسى، يەنە بىرسىمۇ خېلى موسىپەت خەلپەم مىجەزلىك بىر ئائىلىنىڭ بالىلىرى دېيىشىدۇ. بىچارىلار!"

"ئۇ دېگىنىڭ مېنىڭ ئالىي مەكتەپتىكى پەلسەپە مۇئەللىمىمنىڭ قىزى ئىدى. _ دەپ ماتەم قىياپىتى بىلەن گەپ قىستۇردى موخوركىچى يانچۇقىدىن گېزىت پارچىسىنى چىقىرىپ تۈرلىگەچ، _ ئۇ مۇئەللىم دەرسنى بەكلا ياخشى سۆزلەيتتى."

"ئۆچىغىراق سۆزلىسەڭلارچۇ، يەنە نېمە ۋەقەنى تېپىپ كېرىشتىڭلار؟!" _ دېدى قاسىم ۋەقەنىڭ تەپسىلاتىنى بىلىشۋېلىشقا ئالدىراپ. ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا يوغان قورساق خىتاي بايىشۈتچىسى بىلەن چىرمىشىپ كېتىۋاتقان هېلىقى سەتەڭ قىز قايتا نامايەن بولغاندەك قىلدى. شۇلار بىزنىڭ داڭلىق ئەرباپلىرىمىزنىڭ بالىلىرىمىدۇ؟! دەپ هەيران بولاتتى.

"هوي، سەن بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە قايسى قۇدۇقنىڭ ئىچىدە ياشاۋاتىسەن؟! _ دېدى تەشۋىقاتچى ئەجەپلىنىپ، _ پۈتۈن شەهەرگە پۇر كەتكەن تۈنىگۈنكى پارتىلاشتىن خەۋىرىڭ يوقمۇ سېنىڭ؟! تۈنىگۈن شەهەرنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى بىر ئالى رېستۇراندا مىنا پارتىلىغانىكەن. نەق مەيداندا يىگىرمىگە يېقىن ئادەم كۆيۈپ كۇل بولۇپ كېتىپتۇ، ئۇختۇڭمۇ ئەندى؟! شۇلارنىڭ ئىچىدە بايا ساقىمىز گېپىنى قىلىۋاتقان ئۈچ ئۇيغۇر قىزىمۇ كۆيۈپ كۆمۈرلىشىپ كەتكەن گەپ!"

"هېلىمۇ ياخشى شەنبە كۈنى بولغاچقا، ئۇستۇن قەۋەتتىكى شىركەتلەر دەم ئېلىش قىلغانىكەن. بولمىسا يەنە قانچىلىغان ئادەم ئۆلەر بولغىيىدىكەن!"

"ئەتە ئۇ قىزلارنىڭ مېيىتلىرىنى كۆتۈرۈپ نامايىش قىلىشىدىكەن خەلق."

"كىمگە قارشى؟!"

"... ...؟!"

بۇ قېتىم ئاغىنىلەر هاراقنى جىق ئىچىشەلمىدى. هەممىسلا بۇ نامەلۇم مەخپى هەرىكەتچىلەرنى قارىلاشقا كىرىشىپ كەتكەنىدى. ئولتۇرۇش هەقىقەتەنمۇ 'مۇسىبەتلىك' قايغۇلۇق تۈسكە كىرىپ قالغانىدى. ئۇزۇنغا قالماي ئولتۇرۇش يىغىشتۇرۇلۇپ، كوچىدا بۇ

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى

يەرلىك كىشىلەرنى كۆچىدىلا توختىتىۋېلىپ يانلىرىنى، سومكىلىرىنى، ھەتتا كۆسار-پايپاقلىرىنىمۇ سالدۇرغۇزۇپ ئاختۇرۇشلار ئەۋجەپ كەتتى! ئاپتوۋۇزلار، تاكسىلار، بولكىۋايلار باھانە كۆرسىتىشىپ بولسىمۇ ئۇيغۇر يولۇۋچىلىرىنى ئالماسلىققا تىرىشاتتى. ھەتتا بىر قىسىم دۇكان- بازارلارغا يەرلىك مىللەت كىشىلىرىنىڭ كىرىشى ئاشكارە ھالدا قاتتىق چەكلىنەتتى ياكى ئەخلاقسىزلارچە يالىڭاچلاپ ئاختۇرۇشقا قىستىلاتتى. بىر ھەپتىدەك مىللىي باشلانغۇچ- ئوتتۇرا مەكتەپلەر ئوقۇشتىن توختىتىلدى. ئالىي مەكتەپلەر ۋە تېخنىكوم مەكتەپلىرىدە مىللىي ئوقۇغۇچىلارنىڭ سىرتقا چىقىشى قەتئىي مەنئىي قىلىندى. ... ھەر قايسى جايلاردىن بىرەر يۈز مىڭغا يېقىن ئۇيغۇر، قازاق، موڭغۇل، قىرغىز ۋە تۇڭگان قاتارىدىكى يەرلىك مىللەتلەردىن بولغان كىشىلەر رەسمى گۇمانلىق ئۇنسۇر دەپ قولغا ئېلىنىپ سوراققا تارتىلدى. شەھەرلەردە، يېزا- قىشلاقلاردا قالايماقان ئۆي ئاختۇرۇشلار، سەۋەبسىز مۇسادىرىلەر، كېچىلەردە تۇيۇقسىز نويۇس تەكشۈرۈشلەر، مەخپى تۇتقۇنلار ئەۋجەپ كەتتى. ھەتتا نۇرغۇنلىغان ئىدارە، جەمىيەت، شىركەت، زاۋۇت، كان، كارخانا ۋە خىتاي ئىگىلىكلىرىدىكى يېڭى قوبۇل قىلىنغان يەرلىك ئىشچى-خىزمەتچىلەرنى ئىشتىن توختۇتۇپ تۇرۇش، ئىشتىن قوغلاشلارغىچە بېرىپ يەتتى. پەۋقۇلئاددە ئەھۋال دېگەن باھانا بىلەن شۇ يىلقى ئالىي مەكتەپ- تېخنىكوملارغا قوبۇل قىلىنىدىغان مىللىي ئوقۇغۇچىلار پىلانىنى ئەمەلدىن قالدۇرغانلىغىنى ئاشكارە ئېلان قىلىشتى، ... قاسىم، بىر قانچە مۇھىم شەھەر مىللىيلار ئۈچۈن جىددى ھەربىي ھالەت ئاستىغا ئېلىنىپ، ئىشلەپچىقىرىش بىر مەزگىل توختىتىلىپ، ئىدىيىنى توغرىلاش، مەسىلە پاش قىلىش ياكى مەيدانىنى ئوتتۇرىغا قويۇش دېگەندەك ۋاقىتلىق پاش قىلىش ئۆگىنىش كورۇسلىرىغا قاماپ قويۇلغانلىقىنىمۇ ئاڭلىدى.

ئىككىنچى ھەپتىدىن باشلاپ بىر قىسىم چەكلىمىلەر ئاستا- ئاستا ئەمەلدىن قالدۇرۇلغاندەك قىلىسىمۇ، بۇنىڭدىن يەرلىك مىللەتلەرگە نىسبەتەن يوق دېگىدەك ئىدى. جەمىيەتتە غۇل- غۇلا ھەممىلا يەرنى قاپلىغان بولۇپ، بەزى چەكلىمىلەردىن يەرلىك كادىرلارلا ئەمەس بەلكى خىتاي كادىرلىرىنىڭمۇ نارازى بولۇشقا باشلىغانلىغى سېزىلمەكتە ئىدى. شۇنداقتىمۇ بىر ئايغىچە ئىشلەپچىقىرىش خاراكتېرىنى ئالمىغان نۇرغۇنلىغان ئورۇنلاردا مىللىيلار خىزمىتى تاشلاتقۇزۇپ جىددى سىياسىي ئۆگىنىش كورۇسلىرىغا يىغىۋېلىنغانىدى. ... نۇرغۇن يەرلىك مىللەت كىشىلىرى گويا بۇ تۇردىكى ۋەقەلەرنى بىر ئۈچۈم يامان نىيەتتىكىلەر ئەمەس، بەلكى بارلىق يەرلىك مىللەتلەرنىڭ پەيدا قىلىۋاتقانلىغىنى، شۇڭا بارلىق يەرلىك مىللىي خادىملار جىنايەتچىلەرنى پاش قىلىپ تېپىپ بېرىش مەسئۇلىيىتى بولىدىغانلىق مەجبورىيىتى خىتايلار تەرىپىدىن

www.uyghurkitap.com

تەشكىللىك ۋە تېنچلىقچى بىر يولدا غەلىبىلىك كېتىۋاتقانلىقىنى، ئەمما بۇ خىلدىكى ئادەم قېلىپىدىن چىقىدىغان ھېرىكەتلەرنى پەيدا قىلغۇچى ئادەملەرنىڭ ھەرىكەتلىرى پۈتۈنلەي شەخسى دۈشمەنلىشىش ياكى شەخسى غەرەزلىرىنى مەقسەت قىلىشقان لۈكچەكلەرنىڭ ئىشى ئىكەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ ھەرىكىتى مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىمىز بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوقلىقىنى دۇنيا جامائېتىگە ئالاھىدە تەكىتلەشكە تىرىشقان. ئەگەر خىتاي دائىرىلىرى ئۇلارغا پۇرسەت يارىتىپ بەرگەن بولسا ئىدى، ۋەتەن ئىچىدە بۇ خىل خۇلىگانلارغا ھەرگىزمۇ پۇرسەت قالدۇرماسلىقىغا كاپالەتلىك قىلالايدىغانلىقىنى ئالاھىدە قەيت قىلىشقان. بۇنىڭغا قوشۇلۇپلا خىتاي مۇھاجىرلىرى ئىمزا يىغىشىپ ئامېرىكا مەركىزى ئاخبارات ئىدارىسى، سابىق سوۋېتلەر ئىتتىپاقى دۆلەت بىخەتەرلىك كومىتېتى، ئىسرائىل موسساتى قاتارىدىكى داڭلىق جاسۇسلۇق تەشكىلاتلىرىنىڭ بۇ دېلونى پاش قىلىشتا خىتاي دۆلەت بىخەتەرلىك مىنىستىرلىكى بىلەن ھەمكارلىق ئورنىتىپ رازۋېتكا قىلىشىپ بېرىشىنى تەلەپ قىلىش مۇراجىتى ئېلان قىلىشقان. ...

قاسىمنىڭ قارىشىچە ئەھۋال ھەقىقەتەنمۇ جىددى تۈسكە كىرمەكتە ئىدى. ئۇ يەنە باشقىلاتىن ئۈمىدسىزلىنىش، ئەنسىزلىنىش پاتقىقىغا پېتىشقا باشلىدى. بۇ قېتىم ئۇنىڭدىكى ئەنسىزچىلىك پسىخولوگىيىلىك مەنبەدىن كەلگەن بولماي، 'ئىزچى مەن' پىكىرلىرىنىڭ رەت قىلىنىشىنى مەنبە قىلماقتا ئىدى. ئۇ، ئۆيدە يالغۇز قېلىپ بىر ھازا ئويلانغىنىدىن كېيىن، ئورنىدىن تۇرۇپ ئۆيدە بار بولغان مەخپى ۋەھىمە ھەرىكىتىگە ئالاقىدار بارلىق نەرسىلەرنى يىغىشتۇرۇپ بىر كونا تاشلاندۇق قۇدۇققا تاشلىۋەتتى. ھېلىقى ئىككى كىتاپنىمۇ بىرگە تاشلىۋەتمەكچى بولدى- يۇ، نېمە ئۈچۈندۇ ئۇلارنى ھازىرچە ئىدارىسىگە ئاپىرىپ ئۆزىلا بىلىدىغان بىر يەرگە يوشۇرۇپ قويۇش قارارىغا كەلدى. شۇنداق قىلىپ، بۇ كىتاپلار قاسىمنىڭ ھاياتىدا ئەڭ يامان كۆرۈپ قەتئىي تاشلىۋېتىشكە تېگىشلىك ۋە يەنە ئۆز ۋاقتىدا ئەڭ ئەتىۋارلىنىپ جاندىن ئېزىزلىنىدىغان تۈپتىن قارمۇ- قارشى قارارلارنى چىقىرىشقا سەۋەپ بولغان بىردىن- بىر كىتاپلار بولۇپ قالدى. "ھېلىقى مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ بىر يىللىرى بۇ كىتاپلارنى كۆيدۈرىۋېتىش قارارىنى ئېلىشىپ نەچچە مىڭ نۇسخىسىنى بىراقلا مەشكە سېلىپ كۆيدۈرۈپ تۈگەتكەنلىكىنىڭ سەۋەبى مۇشۇلار بولسا كېرەك'؟" دەپ ئويلاپ مېيىغىدا كۈلۈپ قويدى. قىسقىسى، قاسىم ئۆيدە قىلغان ئىشلىرىغا دائىر قىلچىلىكمۇ يىپ ئۇچى قالدۇرمىغانىدى.

بۇ كۈنلەردە، شەھەر ئىچىمۇ پەۋقۇلئاددا جىددى تۈسكە كىرگەنىدى. كوچىلاردا دوخمۇش- دوخمۇشتا ساقچى- ھەربىلەر قوراللىق مىغىلداپ يۈرۈشەتتى. ئۇچۇرىغانلا

بولدى. شۇڭا، ھەر قايسى پويىز ئىستانسىلىرىلا تىنىقمۇ- تىنىقما بولۇپ كېتىش بىلەنلا قالماي، يەنە يول بويىدىكى بارلىق بېكەتلەرمۇ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ دائىملىق قونالغۇ ماكانلىرىغا ئايلىنىپ كەتكەنىدى. خىتاي يولۇۋچىلار پويىزىغا بىلەت ئالالمىغانلىرىدا ياكى پويىزغا چىقالمىغانلىرىدا يۈك پويىز ۋاگونلىرىغا بولسىمۇ ئېسىلىپ قېچىشقا كىرىشكەنىدى. بۇنىڭ نەتىجىسىدە، تېخى يېڭىلا مەبلەغ سېلىپ ئىش باشلىشىۋاتقان خىتاي بايۋەتچىلىرىدىن تارتىپ خېلى كونىراپ قالغانلىرىغىچە مال- مۈلكىنى زىيىنىغا سېتىپ، ھەتتا تاشلاپ قاچىدىغانلارمۇ كۆپەيمەكتە ئىدى. ...

قاسىم، بۇ كۈنلەردە ئالاھىدە تەكشۈرۈشلەرگە دۇچ كەلمىگەنىدەك قىلسىمۇ، يەنىلا ئېھتىياتچانلىق بىلەن يۈرەتتى. ئۇ، دەسلەپتە كوچىدىكى نارازىلىق شامالىلىرىغا قاراپ قىلغان ئىشىنىڭ سەل ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەنلىكىنى مۆلچەرلىشكە باشلىغان بولسىمۇ، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ يوقۇرقىدەك ھادىسىلەرنى كۆزەتكەنسىرى، قايتىدىن جاسارەتلىنىشكە باشلىدى. ھەتتا بەزىدە تاشلىۋەتكەن قۇراللىرى ئۈچۈن پۇشايمانمۇ قىلىپ قوياتتى. ھېلىمۇ ياخشى، ھېلىقى ئىككى كىتاۋنى ئىدارىسىغا ئاپىرىپ پەقەت ئۆزىلا بىلىدىغان مەخپىي بىر يەرگە تىقىۋەتكەنىكەن. بۇنىڭ ئۈچۈن بولسىمۇ ئۆزىچە خوشال بولۇپ قالدى. ئۇ، شۇ بىر قېتىملىق پارتىلىتىش ۋەقەسىنىڭ بۇنچە زور پاراكەندىچىلىك پەيدا قىلىپ، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا شۇنچە ئېغىر زىيانلارنى كەلتۈرۈپ بېرىشكە سەۋەپ بولالايدىغانلىقىنى زادىلا خىيال قىلمىغانىدى. مانا ئەندى، بۇ سەۋەپتىن پاش قىلىنىپ ئۆلتۈرۈلسىمۇ قەتئىي پۇشمان قىلماس ئىرادىسىگە كېلىپ بولغانىدى.

جەمىيەتتىكى پاسسىپ غۇل- غۇللارمۇ تەدرىجى شەكىلدە نارازىلىق تۈسىگە ئۆزگىرەپ، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا بولغان نەپرەتلىنىشلەر كۈنسايىن ئارتىپ بارماقتا ئىدى. ھەتتا شۇ رېستوران پارتىلىتىشنى قاتتىق تەنقىت قىلىپ مەخپىي تەشۋىقات ۋارىقى تارقىتىشقان 'ئايپالتا قوشۇنى' دىكىلەرمۇ ئۆتكەندىكى تەنقىتلىرىدىن قىلچە ئېغىز ئېچىشماي، خەلقنى جاسارەتلەندۈرىدىغان تەشۋىقات ۋاراقلىرىنى مەخپىي تارقىتىشقا جىددى كىرىشمەكتە ئىدى. ئىش بۇنىڭلىق بىلەنلا توختاپ قالمىغانىدى: يەنە قانداقتۇ 'قوزغۇنلار قوشۇنى'، 'نەۋرىلەر تاپىدۇ بۇ ئىزنى قوشۇنى'، ... دېگەنىدەك ناملاردىكى يېڭىچە مەخپىي قوشۇنلارمۇ ۋەھىملىك ھەرىكەتلەرنى رىغبەتلەندۈرىدىغان تەشۋىقاتلارنى ئۇيغۇرچە ياكى خىتايچە قىلىپ تارقىتىشقا كىرىشكەنىدى. يەنە بىر مەزگىلدىن كېيىن شۇ قېتىملىق رېستوران پارتىلىتىش ۋەقەسىنى مەدھىلىشىدىغان، ئۇنىڭدىن ئۈلگە ئېلىشنى تەشەببۇس قىلىشىدىغان مەخپىي ۋاراقلارمۇ تارقىلىپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

ئۆچۈق دېگىدەك ئوتتۇرىغا قويۇلۇۋاتقانلىقىنى ھېس قىلغانىدى. يەنى، خىتايلارغا تەھدىت بولىدىغان ھەرقانداق ئىشنىڭ مەنبەسى يەرلىك مىللەت دەيدىغان ئومۇمىي ئۇقۇم رەسمىي ئاشكارىلىنىپ، يەرلىكلەرنىڭ خىتايغا يات كىشىلەر ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىش مەسىلىسى ھەممە يەرلىكنىڭ ئويلىنىشىغا تېگىشلىك مەسىلە بولۇپ ئالدىدا تۇرماقتا ئىدى.

بۇ ۋەقەدىن كېيىن، ئۇيغۇرلارلا ئەمەس، ھەتتا باشقا خىتاي بولمىغان بارلىق يەرلىك مىللەت كىشىلىرىگىچە ئۆزلىرىنىڭ خار ۋە قۇل مىللەت ئىكەنلىكىنى تونۇشقا باشلىغان ۋەزىيەت بارلىققا كەلمەكتە ئىدى. كۈننىڭ ئۇزىرىشىغا ئەگىشىپ رىستۇران ۋەقەسىنىڭ پاجىئەلىرى تەدرىجى ئۇنتۇلۇپ، خەلق ئارىسىدا ھۆكۈمەتكە بولغان نارازىلىق ئۇندۇرمىلىرى بارغانسىرى كۈچىيىپ ئىپادىلىنىشكە باشلىدى. بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە خىتايغا قاچىدىغانلارنىڭ ھەر قايسى پويىز بېكەتلىرىدىكى تىقما- تىقمىلىقى ھەيران قالغىلى بولمايدىغان ئادەتتىكىچە ئەھۋالغا ئايلىنىپ، قىلچىلىك پۇرسىتى بولغانلىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى ئۆز ھۆكۈمىتىنىڭ تەھدىت سېلىشلىرىغا پەرۋا قىلىشماي خوتۇن- بالىلىرىنى، قېرى- چۆرىلىرىنى ۋەتىنىگە يولغا سېلىۋېتىشىنى داۋام قىلدۇرماقتا ئىدى. ھەر قايسى شەھەرلەردە مىغىلداپ كەتكەن خىتاي مالچىلىرى، يايمىچىلىرى، باققاللىرى، كۆكتاتچىلىرى، ياماقچىلىرى، مەدىكارلىرى، ... خۇددى يەر يېرىلىپ كىرىپ كەتكەندەكلا غايىپ بولۇشقانىدى. بۇ ۋەقەنىڭ ئىككىنچى ئېيىغا كىرەر- كىرمەيلا بىر قىسىم ئاساسلىق يېمەكلىكلەر نوپۇس دەپتىرىگە قاراپ ئۆلچەملىك تارقىتىلىشلارمۇ كۆرۈلۈشكە باشلىدى. شەھەرلەردە ئېلېكتر، سۇ ۋە گاز قاتارلىقلارنىڭ كېسىلىپ تۇرۇشلىرىمۇ پەۋقۇلئاددە ئارتىپ كېتىۋاتاتتى. بەزى مۆلچەرلىگۈچىلەرنىڭ پەرەزلىرىگە ئاساسلانغاندا، بۇ بىر ئايدىن ئارتۇق ۋاقىت ئىچىدە ئەڭ كامىدا بىرەر مىليونغا يېقىن خىتاي تاجاۋۇزچىسى دۆلىتىگە قېچىپ كەتكەنمىش! خىتايدىن كېلىدىغان ۋاگونلارمۇ ئاساسەن بوشاپلا كېتىدىكەنمىش.

ئۆتكەن بىر قانچە ئايدىن بۇيان ئارىلاپ كۆرۈلۈپ تۇرغان قاراڭغۇ ئارقىلىقلاردىكى ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكەتلىرى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى بۇنچە ئېغىر ئالاقزادە قىلالمىغان بولسا، بۇ قېتىمقى رىستۇران پارتىلىتىش ۋەقەسى خىتاي دائىرىلىرىنىڭ ھەددىدىن ئارتۇق جىددىيلىشىشىنى كەلتۈرۈپ چىقارغانىدى. ئۇلار بۇ ۋەقەنىڭ جىنايەتچىسىنى ئېنىقلاپ چىقىش ئۈچۈن ھەددىدىن ئارتۇق داۋراڭ پەيدا قىلىۋەتكەنلىكىدىنمىكىن، ئۆتكەنكى ئۇششاق- چۈششەك ۋەھىمىلىك ۋەقەلەردىن تولا بەك تەسىرلەنمىگەن بىرمۇنچە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىمۇ ئېغىر پاراكەندە قىلىۋەتكەن

4. ھەربىي ھالەتتىكى شەھەردە

— دادا، دادا، بۈگۈن پالانى كوچىدا يەنە بىر خىتاينىڭ بېشىنى ...
— ئاغزىڭنى يۇم، بالا تەككۈر!
— بىر ئاتا- بالا سۆھبىتىدىن

كامېردىكى قاسىم، سوئال- سوراقسىز ياتقىنىغىمۇ خېلى كۈنلەر بولۇپ قالغانىدى. بەدىنىدىكى جاراھەتلىرىمۇ ئاستا- ئاستا قېتىشىپ، بېلىنىڭ ئۈستىدىكى داكىلارمۇ سۆكۈۋېتىلگەن بولۇپ، پەقەت بېشىغا تېڭىلغان داكىسى بىلەن پۇتىغا ئېلىنغان گىپسلا قالغانىدى. شۇڭا قاسىم كامېر ئىچىدە سۆرۈلۈپ ماڭالىغىدەك بولۇپ قالغانىدى. ئۇ، بۇ كۈنلەردە ئۆلۈمنى كۈتۈش ئۈچۈن ئەمەس، بەلكى ئەسلىمىلىرىنى بىر قۇر كۆز ئالدىدىن ئۆتكۈزۈۋېلىش ئۈچۈنلا ياشىماقتا ئىدى. قاسىمغا ئۆتكەن كۈنلىرىنى ئەسلىۋېلىش نېمىشكە شۇنچە زۆرۈر بولۇپ قالدى؟! بۇنى ئۇنىڭ ئۆزىمۇ بىلمەيتتى. ئىش قىلىپ ئۆتكەن كۈنلىرىنى ئەسلىۋېلىش، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئەڭ لەززەتلىك بىر پائالىيەت بولۇپ بىلىنمەكتە ئىدى، خالاس.

"تۇۋۋا خۇدايىم، ئەسلىمىلەرنىڭمۇ ئادەمگە شۇنچە لەززەت بېرىدىغانلىقىنى ھەرگىزمۇ ئويلىمىغانىكەنمەن." دەپ مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى ئۇ. شۇ سەۋەپتىن بولسا كېرەك، ئۇنىڭ بۇ يېقىنلاردىكى ئەسلەش پائالىيەتلىرى ھەقىقەتەنمۇ بەرىكەتلىك ئۆتمەكتە ئىدى.

ئۇنىڭ ئەسلىمىلەر لېنتىسىدىن تېز- تېز كۆرۈنۈپ ئۆتىۋاتقان مەخپىي ۋەھىمە پەيدا قىلىش پائالىيەتلىرىنىڭ بەزىلىرىنى ھەقىقەتەنمۇ ھەسرەت بىلەن ئەسلەشكە مەجبۇر ئىدى: ئىنسانلار نېمە ئۈچۈن بىر- بىرسىنى چىرايلىق گەپلەر بىلەن سۆزلىشىپ چۈشىنىشەلمەيدىغاندۇ؟! يەنە نېمە ئۈچۈن باشقىلارنىڭ مەنپەئەتلىرىگە دەخلى- تەئەررۇز قىلىشتىن نومۇس قىلىشمايدىغاندۇ؟! ئۆز ۋاقتىدا خىتايلار ياپونلارنىڭ بېسىپ كىرىشىگە قانداق غەزەپلەنگەنلىكىنى، ئۇلارنى ۋەتىنىدىن قوغلاپ چىقىرىش ئۈچۈن قانچىلىك جاپالارنى تارتقانلىقلىرىنى نېمە ئۈچۈن ئۇنۇتۇپ قېلىشىدىغاندۇ؟! ھېچ بولمىغاندا بىز

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

يۈرىدىغان بولدى. ئاخىرى بىر كۈنلىرىگە كېلىپ، شۇ قېتىملىق ۋەقەنى 'بىز پەيدا قىلدۇق' دەپلا ئۆزىنىڭ قىلىۋالىدىغان باياناتلارنى ئېلان قىلغان 'ئالجائىدې بومبا قوشۇنى' دېگەندەك غەلىتە ئىسىملارنى قويىۋالغان قوشۇنلارنىڭ مەخپىي ۋاراقلىرىمۇ كۆرۈلۈشكە باشلىدى! بۇلارغا قوشۇلۇپ يەنە ئارىلاپ- ئارىلاپ ئارقا كوچىلاردا، خىتاي ئۆيلىرىدە، ئىشخانىلىرىدا خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى بوغۇزلىۋېتىدىغان ۋەقەلەرمۇ كۆرۈلمەكتە ئىدى.

ۋەزىيەت قايتىدىن جانلانماقتا ئىدى. ...

تۇرمە كامېرىدا مومىيالانغاندەك تېڭىشىۋېتىلگەن قاسىم، بىر- ئىككى ھەپتىدىن بۇيان سوئال- سوراقسىز تاشلىۋېتىلدى. ئارىلاپ بىر خىتاي سېستىرا كىرىپ قانغا بويالغان قېتىپ كەتكەن داكىلارنى دەرمەننىڭ قۇۋۋىتىنى سويغاندەك تاراخشىتىپ سويۇۋېتىپ، قايتىدىن قىپ- قىزىل قانغا بويالغان بەدىنىنى مومىيالىۋېتىپ چىقىپ كېتەتتى. شۇنىڭغا قارىماي، ئۇنىڭ قېلىن تېڭىشىۋېتىلگەن بېشىدا مېڭىسى كونا ئەسلىمىلىرى ئۈچۈن داغلىق رومېر سائىتىدەك ئىشلەشنى داۋام قىلماقتا ئىدى. ...

كوچەمەن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا ۋە ئېغىر پاراكەندىچىلىك ئىچىدە خانىۋەيران بولۇپ قېچىشىۋاتقان خىتاي تاجاۋۇزچىلار ئاھالىسىنىڭ تارتىۋاتقان بىھۇدە جاپالىرىغا قاراپ ئۇلارغا ئىنسانى ئىچ ئاغرىتىپ قوياتتى. ھەر نېمە دېگەن بىلەن، ئۇمۇ ئىنسانلىق ئەۋلادىنى قوتۇلدۇرىمەن دەپ ھەرىكەت قىلىۋاتقان بىرسى- دە!

ئامال قانچە؟! بۇ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىزنىڭ ئارزۇلىرىمىزنى پۈتۈنلەي رەت قىلىپ، خەلقىمىزنى ۋەتىنىدىن مەھرۇم قىلىۋېتىشكە شۇنچە ۋەھشىلىك بىلەن تىركىشىپ تۇرغان يەردە، ئۇنىڭ بۇ خىل مەخپى ۋەسىمە پەيدا قىلىش پائالىيەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىپ، ۋەتىنىنى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن قايتۇرىۋېلىشنىڭ شارائىتىنى يارىتىشقا ھۇل ھازىرلاش ئۈچۈن بىر كىشىلىك تۆھپە قوشۇشتىن باشقا چارىسى قالمىغانىدى. "ئامال يوق _ دەپ پىچىرلىدى ئۇ ئۆزىگە ئۆزى. _ بۇ ئىشىمنى ئاخىرغىچە داۋاملاشتۇرۇشقا مەجبۇرمەن. مەن ھېچ بولمىغاندا بۇ ۋەتەنىنىڭ مېنىڭ ۋەتىنىم ئىكەنلىكىنى دۇنياغا ئۇختۇرالىسامىمۇ ئەرزىيدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە، خىتاي تاجاۋۇزچى كوچمەنلىرىنىڭ بوگۇنكىدەك ۋەھىمىگە قېلىش ھالىنى مەن ئەمەس، ئۇلارنىڭ ئۆزلىرى ئويلىنىۋالسۇن!"

قولغا چۈشۈپ قالغان ۋاقىتلىرىدىكى قاسىم، ھەقىقەتەنمۇ نەچچە يىل بۇرۇن تۇنجى ھەرىكەت باشلىغان ۋاقىتلىرىدىكى قاسىم ئەمەس ئىدى. ئۇنىڭ خاراكتېرى تۈپتىن ئۆزگەرگەنىدى. ئۇ ھەر قېتىملىق پاجىئەلىك خىتاي قورقۇتۇش ۋەقەسىنى پەيدا قىلىپ، ئەتراپىدىكى خىتاي تاجاۋۇزچى كەلگىندىلىرىنىڭ پاراكەندە بولۇپ قېچىشىغا سەۋەپ بولىۋاتقانلىقىنى كۆرگەنسىرى، بۇ ھەرىكىتىنىڭ ئاخىرقى غەلىبىگە ئېرىشتۇرۇش يولىنى ئېچىپ بېرەلەيدىغانلىقىغا بولغان ئىشەنچى شۇنچە ئارتىپ بارماقتا ئىدى. قاسىم بىر قانچە قېتىملىق مەخپى ۋەسىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرغىنىدىن كېيىن ئۇنىڭدىكى قورقۇش، يىرگىنىش، ئەنسىزلىنىش ئالامەتلىرى بارغانسىرى ئازىيىپلا قالماستىن، ھەتتا كېيىنكى يىللارغا كەلگىنىدە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ئۈچەي- باغرىنى بۆسۈۋېتىپ، يوللارغا سۆرىۋەتكەن، ئارىلاپ بەزىلىرىنىڭ قول- پۇتلىرىنى، باش- قۇلاقلىرىنى كېسىۋېلىپ ئادەم كۆپ يەرلەرگە تاشلاپ قويۇشلاردىمۇ خۇددى ئۆز كەسپىگە پۇختا ئادەتتىكى بىر قاسساپنىڭ قوينى سويۇپ پارچىلاپ شۇلىۋاتقىنىدەك نورمال ھەرىكەت قىلالايدىغان ھالەتنى يېتىشتۇرگەنىدى. ئۇنىڭ ئۈچۈن بىر خىتاي تاجاۋۇزچىسىنىڭ بېشى ھەرگىزمۇ بىر ئادەم بېشىلا بولۇپ قالماستىن، گويا خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى قولىدىكى زامانىۋى ئادەم ئۆلتۈرۈش قوراللىرىدىن پايدىلىنىپ خەلقىمىزنى قورقۇتۇشتا نورمال قورال سۈپىتىدە

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

خىتاي دۆلىتىنى تارىختىكى موڭغۇل ياكى مانجۇلاردەك بېسىۋالغان دەپ خاتا تونۇپ قالغانمىدۇ- يا؟! بۇنداق ناھەقچىلىكنى نېمە ئۈچۈن بۈگۈن بىزگە راۋا كۆرۈشىدىغاندۇ؟! باشقىلارنىڭ يۇرتىنى بېسىۋېلىشنىڭ قانچىلىك ناھەق بىر جىنايەت ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىشماي، بىزنى بۇ ئىشلارغا نېمە ئۈچۈن مەجبۇر قىلىشىدىغاندۇ؟! ياكى ئۆزلىرى ئىشلىتىشنى بىلمىگەن مىللەتلەرنىڭ يېرىنى ئىشلىتەلەيدىغانلارنىڭ ئىگەللىۋېلىشى كېرەك دەيدىغان بىر دۇنيا قانۇنى بارمىدۇ- يا؟! ... قاسىم ئىلاجىسىز قىلىۋاتقان ۋەھىمىلىك ھەرىكىتىنىڭ ئاقىۋىتىنى كۆرگىنىدە ھېچ قاچان قىلغان ئىشىدىن رازى بولۇپ باققان ئەمەس. ئەگەر خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى ۋەتىنىمىزدىن دەرھال شەرتسىز چىقىپ كېتىشنى قوبۇل قىلىشسا ئىدى، قاسىم بۇ خىل رەھىمسىز تەدبىر قوللىنىشنى ھەرگىزمۇ ئۇخلاپ چۈشىگىمۇ كەلتۈرۈپ قويمىغان بولار ئىدى! ئۇنىڭ بۇ ھەسرىتى ھەرگىزمۇ بۇ ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىشقا مەجبۇر قېلىشىنى ھېس قىلغان كۆڭۈللىرىدىلا بارلىققا كەلگەن بولۇپ قالماي، بۇنداق ئىشلارنى زادىلا خىيالىغا كەلتۈرمىگەن ۋاقىتلىرىدىلا شۇنداق ئويلاپ كەلگەنىدى. شۇڭا، ئۇ ۋاقىتلاردا بۇ خىل خىياللاردا بولۇپ قېلىشىنىمۇ ئېغىر ئىنسانلىق ئەيىۋى دەپ تونىغاچقا، باشقا تېنچلىق چارىلىرىنى ئاختۇرۇشقا ياكى خىتايلارنىڭ ئەقلىنى تېپىۋالىدىغان كۈنلەرنىڭ كېلىشىنى كۈتۈشكە بېغىشلاپ ئۆمرىنى ئۆتكۈزگەنىدى. مانا ئەندى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى قاسىمنىڭ ۋەتىنىنى بىزنىڭ يېرىمىز، ئۇيغۇرلار كېيىن كېلىپ قالغان دېيىش بىلەنلا قالماي، ئون مىليونلاپ خىتاي كۆچۈرۈپ كېلىپ، ئەسلى بۇ ۋەتەننىڭ ئىگىلىرىگە قىلچىلىكمۇ ھاياتلىق ئىمكانلىرىنى قويماسلىقى ئۇنىڭ تاقىتىنى چېكىگە يەتكۈزگەنىدى. ئەندى بۇنداق ئۇتوپىيىلىك، ئەمەلگە ئاشمايدىغان خام خىياللارغا ئىشىنىپ كېتىۋەرگىلى بولمايتتى. بۈگۈن بۇنداق كېتىۋىرىشكە بولىدىغان ئىمكانلارمۇ ئاللا بۇرۇنلا تۈگىتىۋېتىلگەنىدى. شۇڭا ئۇ، قىلىۋاتقان ئىشلىرىدىن پۇشايمان قىلىشقا ھەققى يوق ئىدى. ئەمما ئۇنىڭ ئەقلى يەتمەيۋاتقىنى، ۋەتىنىدىكى خىتاي تاجاۋۇزچى كۆچمەنلىرىنىڭ ئۆزىنىڭ بولمىغان بۇ يات ۋەتەن تۇپراقلىرىدا نېمە ئۈچۈن شۇنچە جاھىللىق بىلەن تىركىشىپ تۇرىۋالغانلىقى ئىدى: "بۇ خىتايلار نېمە ئۈچۈن ئۆزىنىڭ بولمىغان بىر ئەلگە شۇنچە جاھىللىق بىلەن مىخلىنىپ تۇرىۋالىدىغاندۇ؟! ئەگەر ئۇيغۇرلارمۇ خۇددى بۇ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا ئوخشاش خىتاي شەھەرلىرىنى تولۇق ئىگەللىۋېلىپ، بارلىق سىياسىي، ئىختىسادىي، ھەربىي كۈچ ئامىللىرىنى پۈتۈنلەي ئۇيغۇر مەنپەئەتلىرى ئۈچۈنلا ئىشلەتكىنىدە، بۇ خىتايلار بىزگە قانداق قارىغان بولار ئىدى؟! ..." ئۇ، بۇ سوئاللارنى پات- پاتلا خىيالىغا كەلتۈرۈپ، ئېچىنىشلىق ئۆلتۈرۈلگەن

يىگىتكە بەتلەپ تۇتۇپ ئۇنىڭ دۇمبىسىگە دىسكىسىدىكى پۇتۇن ئوقىنى سىرىۋەتتى! بىچارە يىگىتنىڭ دۇمبىسىدىن كىرگەن ئوق تىزمىسى ئۇنىڭ كۆكرىكىنى سۆكۈپ چۇشۇرۇپ، قىپ- قىزىل يۈرىكى پولتىيىپلا ساڭگىلاپ چۈشتى! يىگىتنىڭ ساڭگىلاپ تۇرغان يۈرىكى تېخىچىلا لوپۇلداپ سوقۇپ تۇراتتى. بۇ ياش يىگىت، ئالدىغا ئۇزاتقان قولىنى ئايالىغا سۇنۇپ تۇرۇپ، "جېنىم ..." دېگىنىچە گۈپپىدە يىقىلىپ ياش ئايالىنىڭ ئالدىغا يېقىلىپ چۈشتى. بىچارە ئايال دەرھال ئېرىنى قۇچىقىغا ئېلىپ يىگىتنىڭ غەزەپتىن يېنىپ تىكىلىپ قالغان كۆزلىرىگە سۆيۈپ يىغلىغىنىچە، يولدىشىنىڭ قان كۆلى ئىچىگە چۆكۈپ قالدى! ...

ئاپتوۋۇزنىڭ پەنجىرە تەرىپىدە ئولتۇرغان قاسىم، يەردە يىگىتنىڭ قان كۆلى ئىچىگە چىلىشىپ ئولتۇرغان چىرايلىق ياسانغان ئۇيغۇر قىزنىڭ بۇلاقتەك ياش تۆكىۋاتقان كۆزلىرىنى كۆرۈپ ئورنىدىن چاچىراپ تۇرۇپ كەتتى. يەردىكى قىزنىڭ ئىستىخىيىلىك بىر شەكىلدە يىگىتنىڭ كۆكرىكىدىن سىرتقا چىقىپ لوپۇلداپ سوقۇپ تۇرغان يۈرىكىنى بىر قولى بىلەن قايتا قېپىغا سېلىشقا تىرىشىۋاتقان ھالدا قۇچىقىدا تۇرۇپ جېنى چىقىۋاتقان يىگىتنى باغرىغا باسقىنىچە ئولتۇرۇپ كىملەرگىدۇ نالە قىلغاندەك كۆككە قارىغان ئېچىنىشلىق قىياپىتىنى كۆرگەن قاسىم، نېمە قىلارىنى بىلەلمەي ھاڭۋاقىنىچە تۇرۇپ قالدى.

بىر دەمدىلا كۆكتىن چۈشكەندەك بىر مۇنچە خىتاي قوراللىق ساقچىلىرى پەيدا بولۇپ بۇ ئۇيغۇر قىزنىڭ ئەتراپىنى ئورىۋېلىشتى. ساقچىلارنىڭ ئاپتوۋۇز شوپۇرىغا قاراپ بىر نېمىلەر دەپ ۋارقىرىشى بىلەن ئاپتوۋۇز دەرھال قوزغىلىپ يۈرۈپ كەتتى. بىچارە ئايالنىڭ ئاپپاق بىلەكلىرى يولدىشىنىڭ قىپ- قىزىل قېنىغا بويىلىپ كەتكەن كۆرۈنۈشى ماشىرەڭ كېيىملىكلەر ئارىسىدىن غىل- پال كۆرۈنۈپ ئۇزاقلاشماقتا ئىدى. قاسىمنىڭ كۆز ئالدىدا ھېلىقى ناتونۇش ئۇيغۇر قىزنىڭ قۇچىقىدا ياتقان يىگىتنىڭ قانلىق يۈرىكى كۆرۈنۈپ نېرى كەتمەيتتى.

"بۇ بالىنىڭ قىساسىنى چوقۇم ئېلىپ بېرىمەن!" _ كۆزلىرى ئوت بولۇپ يېنىۋاتقان قاسىم، ئۆزىگە ئۆزى قايتا- قايتا پىچىرلاپ قەسەم قىلاتتى. ...

بۇ يىگىتنىڭ قىساسىنى ئېلىش ئىشى كۆپ ئۇزۇنغا سوزۇلمىدى: شۇ كۈنى كېچىدە شەھەرنىڭ خىتاي كەلگىندىلىرى زىچ ئولتۇراقلاشقان ئائىلىلىكلەر بىنا مەھەللىرىنىڭ بىرىدە ئىنتايىن كۈچلۈك بىر پارتلاش ئاڭلاندى. بۇ خىتاي مەھەللىسىنىڭ گۈلدۈرگىدە كېچىلىك ئىسسىقتىن قېچىپ سالقىنداپ ئولتۇرۇشقان بىرمۇنچە خىتايلارنىڭ ئوتتۇرىسىغا بىر موتوتسىكىلىت ئۇچقاندەك كىرگىنىچە شىددەت

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

پايدىلىنىپ كېلىۋاتقىنىغا ئوخشاش، ۋەتىنىدىكى قالغان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى قورقۇتۇپ قوغلاش ئۈچۈن تاپالىغان ئەڭ ئاخىرقى ئۈزگىچە بىر خىل قۇرالىم دەپلا ھېساپلايتتى. ئۇ، شۇنچە يىللىق ئېچىنىشلىق قان تۆكۈلۈش ھەرىكىتىنىڭ تېزىراق ئاخىرلىشىپ، تېنچ بىر شەكىلدە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ۋەتىنىنى بوشىتىپ شەرتسىز چىقىپ كېتىشىنى نەقەدەر ئارزۇ قىلاتتى- ھە! "بۇنداق ئۇيلايدىغان ئەقىللىق خىتاي بۇ دۇنيادا تۇغۇلغان بولسا كېرەك؟!" _ دەپ ئېغىر بىر تىنىپ قويدى.

ئۇنىڭ مېڭىسى يەنە شۇ ئۆتكەن كۈنلىرىنىڭ خاتىرىلىرىنى ئەسلەش قاينىمىغا كىرىپ كەتكەنىدى. ...

رېستۇران پارتىلىتىش ۋەقەسىدىن كېيىنكى ئايلاردىن بىرى ئىدى. شۇ ۋەقەدىن كېيىن تېخىمۇ ۋەھشىلەشكەن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى، ھەر بىر ماگىزىنىنىڭ ئىشىگىگە، ھەر بىر ئاپتوۋۇز بېكىتىگە، ھەتتا ھەر بىر كوچا ھاجەتخانىسىنىڭ ئالدىغىمۇ قۇراللىق پوس قويۇپ يەرلىكلەرنىڭ ھەرىكىتىنى نازارەت قىلىشنى كۈچەيتتى. كوچا- كوچىدا، دوخمۇش- دوخمۇشتا خىتاي فاشىست ھەربىلىرى، ساقچىلىرى، زوراۋانلىرى قوللىرىدا ئاپتومات- ناگانلىرى، توك كالتەكلىرى، كويزا- كىشەنلىرى بىلەن خەلقىمىزگە ھەيۋە قىلىشىپ، خالىغانچە توختىتىپ يانلىرىنى، سومكىلىرىنى ئاختۇرۇشاتتى. سەل- پەللا ئالىيىپ نارازىلىق بىلەن قارىغانلارنى بېسىۋېلىپ ئۇر- توخماقلىشاتتى. بۇ خىل كوچا تەكشۈرۈشلىرى ھەددىدىن ئېشىپ بۇلاڭچىلىق قىلىپ پۇل تاپىدىغان، قىزلىرىمىزنىڭ كۆكسى- چاتىراقلىرىنى سىلاپ- سىپاشلارغىچە بېرىپ يەتكەنىدى!

بىر كۈنىسى، قاسىم ئاپتوۋۇزدا ئىشىغا كېتىۋاتقىنىدا، ئىككى خىتاي زوراۋىنى بىر جۈپ ياش ئۇيغۇر ئەر- خوتۇننى ئاپتوۋۇز بېكىتىدە ئاپتوۋۇزغا چىقىشىدىن توسىۋېلىپ يانلىرىنى ئاختۇرىمىز دەپ تۇرىۋېلىشتى. بۇ خىتاي خۇلىگەنلىرىنىڭ بىرسى تاپانچىسى بىلەن ئۇيغۇر يىگىتىنى تامغا تىرەپ تۇتۇپ بەردى. يەنە بىر خىتاي قارا توخمىقىنى قولتىقىغا قىستۇرىۋېلىپ ياش قىزنىڭ كۆكسىگە قولىنى تىقىپ سىلاپ- سىپاشقا باشلىدى. قىز غەزەپلىنىپ يىغلىغىنىچە ۋارقىراپ يىگىتىگە تەلمۈرەتتى. بۇنىڭغا چىدىمىغان يىگىتى، ئۆزىگە تاپانچىسىنى تىرەپ تۇرغان خىتاينى كاللىسى بىلەن كېلىشتۈرۈپ بىرنى قويۇپ ئاغزى- بۇرنىنى قان قىلىۋەتتى. كەينىدىنلا ئېتىلىپ بېرىپ ئايالىنى سىلاشتۇرىۋاتقان خىتاينىڭ ئېڭىكىگە پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن سەكرەپ بېرىپ بىر پەشۋا ئاتتى. ئىڭىكىگە پەشۋا يىگەن بۇ خىتاي ئىككى مېتىر نېرىسىغا تىك- موللاق چۈشتى. بۇ ئارىدا كەينىدە تۇرغان ئاغزى- بۇرنى قانغا بويالغان خىتاي تاپانچىسىنى

ئارلاشتۇرۇپ، سۇدا تولۇق ئارىلاشقىچە قايىنىتىمىز. ئەگەر تولۇق ئارىلىشىشقا ئۈلگۈرمەيلا سۇ تۈگەپ كەتسە قايتا سۇ تولۇقلىنىدۇ. ئاندىن سۈزگۈچ قەغەزدە ياكى قېلىنىراق داكىدا سۈزۈپ پلاستىماسسا بولمىغان نەرسىلەر ئۈستىگە يېيىپ تەبىئىي قۇرۇتىمىز. قۇرۇغاندىن كېيىن مۇۋاپىق مىقداردا چىڭ ئوراپ، ئەتىراپىغا ساقا- شارەكلەرنى تېڭىپ بومبا قىلىشقىمۇ بولىدۇ. ئەمما نىسبەتەن كۈچلۈك پىستان قوللىنىش كېرەك. بۇ ماددىنى ئەملىنىپ قىلىشتىن، ئوتتىن ۋە پلاستىماسسىلاردىن يىراق تۇتۇشىمىز لازىم." قاسىم، بۇ ماددا ئۈچۈن لازىم بولغان ماددىلارنىڭ ھەممىسىنى دېگىدەك ئىدارىسىنىڭ لابوراتورىيىسىدىن ئاسانلا ئوغرىلاپ چىقالايتتى. ...

قاراڭغۇ كامېر ئىچىدە ياتقان قاسىم، ئەسلەپ بۇ يەرگە كەلگىنىدە ھېلىقى يىگىتنىڭ قىپقىزىل يۈرىكىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ، غەزەپتىن كۆزلىرى ئوت بولۇپ يېنىپ كەتكەنىدى. ...

بىلەن پارتىلاپ كەتكەن بولۇپ، بىر مۇنچە قىرى- ياش خىتايلارنىڭ گەۋدىسى پارچە- پارچە بولۇپ ئۇچۇپ تەرەپ- تەرەپكە چېچىلىپ كەتكەن. نەق مەيداندىلا ئون نەچچە خىتاي تىتما- تىتما بولۇپ توزۇپ جان بەرگەن بولۇپ، يەنە بەزىلىرىنىڭ قولى يوق، بەزىلىرىنىڭ يۈز- كۆزى تىتىلغان، يەنە قايسى بىرىلىرىنىڭ ئۈچەيلىرى سۆرۈلۈپ جان تالىشىپ تەرەپ- تەرەپتە ئېڭىراپ يېتىپ كەتكەن! ئەتراپتىكى بىنالارنىڭ بەزىلىرىگە پارچىلانغان ئادەم گۆش پارچىلىرى چاپلىشىپ قالغان بولۇپ، پۈتۈن ئەتراپ قان كۆلىگە ئايلانغان. ۋەقە مەيدانىنىڭ مەنزىرىسى بەكلا قورقۇنۇشلۇق تۇسكە كىرگەن بولۇپ، بۇ پاجىئەلىك مەنزىرىنى كۆرگەن بەزى خىتايلار دەرھال ھوشىدىن كېتىپ ئاغزىدىن كۆپۈك چىقىرىپ تىترەپ يېتىپ قالغان. بۇلار قوشۇلۇپ ۋەقە مەيدانىنىڭ مەنزىرىسىدىكى پاجىئەنى تېخىمۇ قورقۇنۇشلۇق تۇسكە كەلتۈرۈۋەتكەن!

ئۇزۇنغا قالماي بۇ يەر دوختۇر ماشىنىلىرىنىڭ چىقىراشلىرى بىلەن ساقچى- قوراللىق ساقچى خىتايلىرى بىلەن توشۇپ كەتكەن. ...

قاسىمنىڭ بىرقانچە كۈندىن كېيىن خەۋەر تېپىشىچە، پاجىئەلىك ئۆلتۈرۈلگەن ھېلىقى يىگىت ئەسلىدە تېخى يېقىندىلا ئۇنىۋېرسىتېتنى تۈگىتىپ ئالدىنقى دەم ئېلىش كۈنىدە توي قىلغاندىن كېيىن، ئايالىنى تۇنجى قېتىم جۇمالتىپ قېيىنئاتا- ئانىسىنىڭ ئۆيىگە كېتىۋاتقان يول ئۈستىدە شېھىت قىلىنغانىكەن. بۇ پاجىئەدىن خەۋەر تاپقان يىگىتنىڭ يىگىت قولدىشى بولغان ساۋاقدىشى شۇ كۈنى ئاخشىمى بىر ساقچى موتوتسىكلىتىنى ئوغۇرلاپ چىقىپ، بېلىگە ئون نەچچە كىلو رەسمى پارتىلاتقۇچ دورىسىنى تېڭىپ ھېلىقى خىتايلار ئۆلتۈرۈشقان قوراغا بېسىپ كىرىپ بىرلىكتە پارتىلاپ شېھىت بولغانىكەن.

بۇنىڭدىن خەۋەر تاپقان قاسىم سەل ئارام تاپقاندەك قىلسىمۇ، ئەمما ھېلىقى قاتىل خىتايلارغا بىۋاستە جازا يۈرۈشى قىلىش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ ئادرىسلىرىنى ئىزدەشكە كىرىشىش بىلەن بىرگە، دەرھال پارتىلاتقۇچ دورىسى تېپىشنىڭ كويىغا چۈشتى. قاسىم، ئۆتكەن بىر ھەپتىدە بىر بۇلۇڭدا ئۇچۇپ يۈرگەن بىر ۋاراق ئۇيغۇرچە يېزىقتىكى قەغەزنى تېپىۋالغانىدى. ئۇنىڭدا ئىنتايىن ئاددى بىر پارتىلاتقۇچ دورىسى ياساش رېتسېپى تونۇشتۇرۇلغان بولۇپ، ئۇنىڭغا كېتىدىغان نەرسىلەرنى تېپىش قاسىمغا ئانچە بەك تەسكە چۈشمەيتتى. شۇڭا قاسىم ئامال قىلالمىغاندا پارتىلىتىش دورىسىنى ئۆزى ياساشنىمۇ كۆڭلىگە پۈكۈپ قويغانىدى. مانا بۈگۈن شۇ رېتسېپتا تونۇشتۇرۇلغان ماددىلارغا قايتىدىن بىر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى. رېتسېپ بەكلا ئاددى كۆرۈنەتتى: "ئاتمىش گىرام كالىي نىتراتقا يىگىرمە گىرام ساپ گۈڭگۈرت ۋە ئون سەككىز گىرام ساپ كاربوننى تەكشى

www.uyghurkitap.com

تاجاۋۇزچىلىق جىنايى قىلمىشلىرى، يەرلىك مىللەتلەرگە بولغان ئۆچمەنلىك سۆزلىرى، يېقىن دوستلىرى، شەخسى ھەۋەسلىرى قاتارىدىكى مەلۇماتلىرىمۇ ئىنچىكىلىك بىلەن تونۇشتۇرۇلغانىكەن. ئاخىرىدا يەنە ئوق چىقارغان خىتاينىڭ خىتايدىن كەلگىنىگە تېخى ئەندىلا ئىككى يىل بولغان بىر ھەربى سەپتىن كەسىپ ئالماشتۇرغان سابىق ۋۇزۇۋوت كوماندىرى ئىكەنلىكى ۋە ھازىر ئۇنىڭ خىتاي خۇبى ئۆلكىسى ماشەن ناھىيىسىدىكى ئاتا-ئانىسىنىڭ يېنىغا قېچىپ كەتكەنلىكى، يەنە بىرسى كادىرلار ئىدارىسىنىڭ بىر بۆلۈم باشلىقى ۋەزىپىسىدىكى دادىسىنىڭ كەسىپ ئالماشتۇرۇپ كەلگەن بىڭتۇەن ئالتىنچى دىۋىزىيىسىگە يوشۇرۇنۇپ يۈرگەنلىكى يېزىلغان. قاسىم يېقىن ئەتراپتا بىرەرسىنىڭ يوقلىغىدىن پايدىلىنىپ بۇ ئېلاننى تەپسىلى تەرجىمە قىلىپ كۆچۈرىۋالدى. ئەتىسىلا ئىدارىسىدىكى كومپيۇتېردا بۇنى لاتىنچە يېزىپ كومپيۇتېر يۇمشاق دېتال تەخسىسىگە ئېلىپ ھەم بىر نۇسخا يازدۇرىۋالدى. ئاندىن بۇ قەغەزنى تىببىي مەكتەپنىڭ بېغىدىكى مىللىي ئوقۇغۇچىلار كۆپ ئولىشىدىغان بىر ئورۇندۇقتا قىستۇرۇپ قويۇپ كېتىپ قالدى. يەنە بىر كۈنىسى قولىدىكى يۇمشاق دېتال تەخسە نۇسخىسىنى كۆپەيتىپ يازدۇرۇشنىڭ غېمىنى قىلىپ يۈرگىنىدە، بۇ خەۋەرنىڭ كونا يېزىق نۇسخىسى ئىنتايىن ئۇستىلىق بىلەن نىقاپلىنىپ 'قاراخان' نامىدا ئىنتېرنېت سەھىپىلىرىدىن بىرسىگە بېرىلگەنلىكىنى كۆرۈپ قالدى. بۇ ئىشتىنمۇ ئارام تېپىپ قالغان قاسىم، ئەندى ھېلىقى خىتاي كوجاڭنىڭ ئائىلىسىنى جايلىۋېتىش پىلانىنى تۈزۈشكە كىرىشىدۇ. ئەمما بۇ كوجاڭ خىتاينىڭ ئانىسى سابىق ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم مۇئاۋىن بۇجاڭلىرىدىن بىرى بولغاچقا، ئالاھىدە قوغدىلىدىغان كادىرلار قوراسىدىكى بۇ ئانىسىنىڭ ئۆيىگە كۆچۈپ بېرىۋالغانىكەن. قاسىم ھەرقانچە قىلىپمۇ بۇ قوراغا كىرىشنىڭ يولىنى قىلالمايدۇ. ئىككى ھەپتىگىچە بۇ قورانىڭ ئەتراپىنى يوشۇرۇن كۆزىتىپ يۈرگىنىدە، بۇ كادىرلار قوراسىنىڭ مەخپى تۈردە بارغانسىرى قاتتىق مۇھاپىزەت قىلىنىۋاتقانلىقىنى سېزىپ قالىدۇ. ھەتتا قورانىڭ ئەتراپىدا بىر قانچە چەسنىچە ياسانغان پايلاقچىلارنىڭمۇ ئايلىنىپ يۈرگەنلىكىنى سەزگەندەك قىلىپ، ئاخىرى بۇ خىتاي ئائىلىسىنىڭ پېيىگە چۈشۈشنى توختىتىشقا مەجبۇر بولىدۇ. ئامال يوق، بۇ خىتاينىڭ بۇرۇنقى ئۆيىنى بولسىمۇ بىرنىمە قىلىۋېتىشنى ئويلايدۇ. بۇ ئاردا ئۇ ئۆينىمۇ نامەلۇم كىشىلەر تەرىپىدىن كۆيدۈرىۋەتكەنلىكىنى ئاڭلاپ، بىر ھىساپتا بۇ خىتاي كوجاڭنىڭ پېيىغا چۈشۈش ئىشىنى رەسمى پىلانىدىن چىقىرىپ تاشلاشقا مەجبۇر بولدى.

قاسىم، ھەرىكىتىدە دائىم بىرسىلىرىنىڭ كەينىدە قېلىۋاتقانلىقىنى سېزىپ ئۆزىچە كۆڭلى يېرىم بولۇشقا باشلىدى. دېمەك، بۇ ئىشلاردا پىلانلىق ھەرىكەت قىلىشى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

5. بىر خىتاي كوجائىنىڭ "پاجىئەسى" نى پىلانلاش

— ئۇيغۇلارمۇ؟ قويغىنە بىز خىقنى!

— دوغمۇشتىكىلەرنىڭ سۆھبىتىدىن

قاسىمنىڭ گېپىسقا ئېلىنغان سول پۇتى قىچىشىپ ئارام بەرمىگىلى تۇردى. مىڭ تەستە گېپىسنىڭ بىر بۇرجىگىنى سۇندۇرۇپ قارىغانىدى، تۈرمە كامېرىنىڭ ئىشىگىدىكى يوچۇقتىن غۇۋا كىرىۋاتقان يورۇقتا گېپىس بىلەن ئورالغان داكىنىڭ ئىچى مىغىلداپ پىتلاپ كەتكەنلىكىنى كۆردى. ئۇنىڭ پۇتۇن كېيىملىرىمۇ رەسمىلا پىتلىشىپ، ئۇنى زادىلا ئارامىغا قويمىغانىدى. ئۇ بىر ھازا تاتىلاپ بەدىنىنىڭ بىرمۇنچە يەرلىرىنى قانىتىۋېلىپ، پىتنىڭ ئاچچىغىنى ئاغرىق بىلەن بېسىپ ئارام تاپقاندەك بولدى.

ئۇنىڭ خىيال دۇنياسى يەنە شۇ يېڭى كېلىن ۋەقەسىنى ئەسلەشكە كېتىپ قالدى. ...

قاسىم ئىككى ھەپتىدەك سوراۋشتە قىلىپ يۈرۈپ ئۇ ئىككى قاتىل خىتاينىڭ بىرسىنى خىتاي ساقچىلىرى دۆلەتكە قاچۇرىۋەتكەنلىكىدىن خەۋەر تاپتى. بۇنىڭدىن قاتتىق ئەپسۇسلانغان قاسىم، ئىككىنچىسىنى سوراۋشتە قىلىشقا كىرىشتى. ئۇ، ئىككىنچى قاتىل خىتاينى نەدىن باشلاپ سوراۋشتە قىلىشنى ئويلاپ يۈرگەن كۈنلىرىنىڭ بىرىدە، بىر چەت ئاپتونوم بېكىتىنىڭ تاختىسىغا چاپلانغان خىتايچە ئۇششاق قىلىپ يېزىلغان بىر ئېلانغا كۆزى چۈشۈپ قالدى. بۇ ئېلان ھېلىقى ئىككى قاتىل خىتاينىڭ ئادرېسى ھەققىدىكى بىر ئېلان ئىدى. ئېلاندا بۇ ئىككى خىتاي قاتىلى ھەققىدە بەكلا تەپسىلى مەلۇمات بېرىلگەن بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئىش ئورنى، ئائىلە ئەھۋالى، تەپسىلى ئادرېسى، ۋەزىپىلىرى قاتارلىق مەلۇماتلار بەكلا ئېنىق بېرىلىش بىلەنلا قالماي، ھەتتا ئۇلارنىڭ شەخسى مىجەز- خاراكتېرلىرى، ئىختىسادى ئەھۋاللىرى، بۇرۇنقى

قېلىن سۇپ- سۈزۈك چاۋا ماي بىلەن قاپلانغان ئۆچەي- باغرى تۆكۈلۈپ چۈشۈپ يەردە سۆرۈلۈپ قالغان بولۇپ، ئۇ خىتاي نېمە ۋەقە بولغانلىقىنىمۇ ئاڭقىرالماي ھاڭۋاقىنىچە "ئەيىيو، ئەيىيو" دەپ ئۆچەيلىرىنى قولىغا ئېلىپ تارتىشتۇرۇپ قاراۋاتاتتى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئالدىغا سەنتۈرۈلۈپ يەردە سۆرۈلۈپ ياتقان ئاچچىق ئۆچەيلىرىنى دەسسەپ پاقىلدىتىپ يارغىنىچە گۇپپىلا قىلىپ ئۆز ئىچ باغرىنىڭ ئۈستىگىلا دۈم چۈشتى. بۇنچە ئېغىر يۈككە بەرداشلىق بېرەلمىگەن ئۇنىڭ ئۆچەي- باغرىلىرى ئاستىدا قېلىپ يېرىلىپ، ساپسېرىق يېغلىرى ياندىن جىرىلداپ چاچىراشقا باشلىدى. يېنىدىكى خىتايلار شۇ چاغدىلا بۇ ھەمرايىغا دىققەت قىلىشىپ، "لاۋ جياڭ، لاۋ جياڭغا نېمە بولدى؟!" دېيىشكىنىچە ئۇ خىتاينى يۆلەپ تۇرغۇزۇشقا ئۇرۇنۇشماقتا ئىدى. قاسىم بۇ تۇيۇقسىز بولغان پاجىئەنى كۆرگىنىدىن كېيىن بايامقى بالىنىڭ ئۇچقاندەك يۈگۈرۈپ ئۆتۈشىنىڭ مەقسىدىنى ئەندىلا قىياس قىلدى- دە، قورققىنىدىن ئىتتىك قەدەملەر بىلەن غىپپىلا قىلىپ يەنە بىر كوچىغا كىرىپ تىكىۋەتتى. ...

قاسىم ئۆيىگە كېلىۋالغىنىدىن كېيىن ھېلىقى بالىنى ئويلاپ قالدى: "تۇۋۋا، نېمە دېگەن چەبدەستلىك، نېمە دېگەن ئاددى ھەرىكەت بۇ؟! ھەم پاكىزە ھەم ۋەھىملىك! مەن ئۆزەمچە قىلىدىغان ئىشلىرىمنى ئالاھىدە ئېغىر ۋەزىپە دەپ قىلمىغان ئېھتىياتلىرىم قالمايدىكەن، قارا بۇ بالىنى!"

ھەر نېمە دېگەن بىلەن ئۇنىڭغىمۇ بۇ ئىشنى مەن قىلدىم دەپ يالغان قوشۇن نامىدا ماختىنىپ بىر ۋەھىمە خەۋىرى تارقىتىش پۇرسىتى كەلگەنىدى. ...

قاسىمنىڭ خىيالىنى بەدىنىدىكى ئېچىشىپ ئاغرىش يېرىمىدا ئۈزۈۋەتتى. بايىتىدىن تاتىلاپ قانىتىۋەتكەن يەرلىرى ئەندىلىكتە قىزىرىپ ئاغرىپ ئارامىدا قويماۋاتاتتى. ئۇ ئەسلىملىرىنى يېرىمىدا توختىتىپ ئاستا تىركىشىپ ئورنىدىن تۇرۇپ كامېر ئىچىدە ئايلىنىپ مېڭىشقا كىرىشتى. بۇ يېقىنلاردا ئۇنى رەسمىيەت ئۈچۈنلا سوراققا تارتىپ، يۈز- كۆزىنى قانغا بويىۋېتىپ قايتىدىن كامېرىغا سۆرەپ ئەكىرىپ تاشلىۋېتىشەتتى. بۇ كۈنلەردە كامېردا ئۇ يالغۇز ئەمەس ئىدى. سوراق ئۆيىدە قىينىغانلىرىدىمۇ ئەتراپىدا بىر نەچچە يېڭى- ياچە ياش 'جىنايەتچى' لەرمۇ بىرگە بولاتتى. جاللاتلار ئۇنى بۇ يېڭى تۇتۇلغانلىقلىرى كۆرۈنۈپلا تۇرغان تەجرىبىسىز ياش بالىلار ئالدىدىلا كەلسە- كەلمەس ئۇرۇپ قىيىنىشاتتى. روشەنكى، بۇ قىيناشلار ئۇنى سوراق قىلغىنىدىن كۆرە، يېڭى مەھبۇسلارغا سۈر كۆرسىتىش ئۈچۈنلا قىلىنىۋاتقان ئىشلار ئىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئۇنىڭغا تەسكە چۈشمەكتە ئىدى. بۇنىڭ ئۈچۈن بىرەر مەخپىي قوشۇنغا ئەزا بولۇش ياكى ئۆز ئالدىغا ئايرىم بىر قوشۇن تەشكىللەپ ھەمكارلىق ئاساسىدا ئىش قىلىش لازىم بولماقتا ئىدى.

قاسىم، ئۆتكەن ئىككى قېتىملىق ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتى جەريانىدا پارتىلىتىش مىناسى قويۇشنىڭ ئەڭ بىخەتەر ۋە ئەڭ ئاسان چارە بولىدىغانلىقىنى بىلىپ قالغانىدى. ئەمما قورقۇپ كەتكەنلىكىدىن ئۆيىدە بار بولغان بارلىق پىروخ، پىستانلىرىنىڭ ھەممىسىنى تاشلىۋەتكەنلىكى ئۈچۈن، قايتىدىن بىرەر ۋەقە چىقىرىشقا تەييارلىنىش مەقسىتىدە باشقىلاتىن دورا- پىستان تەييارلاش ئىشىغا كىرىشىپ كەتتى. ئۇ ھەرقانچە قىلىپمۇ ئىدارىسىدىن قولىدا بار رېتسىپقا كېرەكلىك دورىلارنى ئوغۇرلاپ چىقالماي، ئىلاجسىز دۇكانمۇ- دۇكان ئارىلاپ يۈرۈپ سەرەڭگە ياكى پوجاڭزا يىغىشقا مەجبۇر بولدى. يىغقان سەرەڭگىلىرىنى زېرىكمەي ئولتۇرۇپ بېشىنى قىرىپ چىقىرىشقا تۇتۇش قىلدى. بۇ كۈنلەردە دۇكانلاردا ئەركىن سېتىلىدىغان پوجاڭزىلارمۇ يوقاپ كەتكەنىدى. ھەتتا بىر دۇكاندا كىچىك بىر ئۇيغۇر بالىسى پوجاڭزا ئالىمەن دەپ كىرگىنىدە، ئۇ بالىنى تۇتىۋېلىپ زوراۋانلىق ئەترىتىگە تاپشۇرۇپ بەرگەن. زوراۋان خىتاي جاللاتلىرى ئۇ بالىنى ئادەم قېلىپىدىن چىققان ۋەھشى ئۇسۇللاردا قىيناپ ۋە تاجاۋۇز قىلىپ تاشلىۋېتىش بىلەنلا قالماي، ئۇ بالىنىڭ چوڭ ئاكىسىنى بوھتان بىلەن سولاپ قويۇشقانلىق خەۋەرلىرىمۇ تارقىلىپ يۈرگەنىدى. ئۇندىن باشقا كېرەكلىك دورا- دەرمەكلەرنىمۇ 'زوراۋانلىققا قارشى كومىتېت' نىڭ تونۇشتۇرۇشى بولماي تۇرۇپ ئالغىلى بولمايدىغان قىلىۋەتكەنىدى. شۇڭا، ئۇنىڭغا ئەندى سەرەڭگە- ھاراقلاردىن پايدىلىنىشتىن باشقا چارە قالمىغانىدى.

قاسىم، يىغقان سەرەڭگىلىرىنىڭ ئازلىق قىلىدىغانلىقىنى كۆرۈپ، يەنە ئازىراق يىغىپ كىرىش ئۈچۈن بىر كۈنىسى ئارقا كوچىلاردىكى ئۇششاق دۇكانلارنى ئارىلاپ ئائىلىلىك بىنالىرى بىلەن تولغان بىر تار كوچىدا كېتىۋاتاتتى. تۇيۇقسىزلا بىر ئۇيغۇر بالا ئۇنىڭ يېنىدىن غۇيۇلداپ چېپىپ ئۆتۈپ ئۇنى سوقۇپ ئۆرۈۋېتىشكە قىل قالدى. ئۇ بالا ئۈچقاندەك يۈگۈرگىنىچە ئۇدۇلىدىكى بىر بىنانىڭ ئالدىدا سالقىنداپ تۇرغان بىر نەچچە خىتاينىڭ ئارىسىدىن يەنە شۇنداق چېپىپ ئۆتۈپ، ياندىكى بىر تار كوچىغا بۇرۇلۇپلا كۆزدىن غايىپ بولدى. قاسىم بۇ بەخۇۋاش بالىنى ئارقىدىن غوتۇلداپ كايىغىنىچە كېتىۋاتقىنىدا، ئۇ بالا ئارىسىدىن ئۆتۈپ كەتكەن ھېلىقى سالقىنداپ تۇرغان خىتايلارنىڭ ئىچىدىكى سېمىز بىر پوق قورساق خىتايغا كۆزى چۈشكەندەك قىلدى. ئۇ خىتاينىڭ ئاسما مايكىسى كىندىك تەرىپىدىن ئېنىغا يىرتىلىپ ئېچىۋېتىلگەن، ئۇ يىرتىقتىن

پارچىلانغان خىتاي گەۋدىلىرى ئۇچىراپ تۇرىدىغان، ... دېگەندەك ۋەھىمىلىك كۆرۈنۈشلەرمۇ ئارىلاپ بولۇپ تۇراتتى. يەنە شۇنىڭدەك ئارىلاپ بىرەر يۈك ماشىنىسى، بىرەر خىتاي بولكىۋاي ماشىنىسى، تاكسىلىرى كېتىۋېتىپ ئوتتۇرىدىلا پارتىلاپ كېتىدىغان، بەزى خىتاي ئۆيلىرىمۇ پارتىلاپ كۆيۈپ كېتىدىغان ھادىسىلەرمۇ يوق ئەمەس ئىدى. شۇڭلاشقا، چەت ناھىيە بازارلىرىدا خىتايلار بەكلا ئاز كۆرۈنىدىغان، يول بويى پوپىز بىكەتلىرى خىتاي قاچقۇنلىرى بىلەن تولۇپ تاشىدىغان ئەھۋاللار ئادەتتىكى ھالغا ئايلىنىپ قېلىۋاتاتتى. تاجاۋۇزچىلار ھۆكۈمىتىمۇ ھەربى- قوراللىق ساقچىلىرىنى ھېلى ئۇ ياققا، ھېلى بۇ ياققا تۇشۇپ بېشى قېيىپلا كەتكەنىدى. خىتاي ھۆكۈمىتى بارلىق ئورگانلىرىدىلا ئەمەس، ھەتتا ھەربىر ئىدارە، ھەربىر زاۋۇت، ھەربىر مەھەللىگىچە دېگىدەك ئەنچۈەتىنىڭ شۆبىلىرىنى كۆپەيتىپ قۇرۇپ، چەسىنچە ياسانغان ساقچى- جاسۇسلىرىنى كۆپەيتىش بىلەن ھە- دەپ شوغۇللانماقتا بولۇپ، مەركىزى ھۆكۈمەتمۇ بۇ رايوندىن ئالىدىغان بارلىق باج- سېلىقلىرىنى پۈتۈنلەي 'زوراۋانلارغا زەربە بېرىش' ئۈچۈن ئىشلىتىش ئىختىيارىنى بەرگەنىدى. بۇ كۈنلەردە خىتايدىن كېلىدىغان 'بىچارە ئىشلەمچىلەر' ئورنىغا قوراللىق ھەربىلەر، قوراللىق ساقچىلار، مەخسۇس كۇرۇسلاردا تەربىيەلەنگەن جاسۇس- زوراۋانلىرىنى توشىماقتا ئىدى. دۆلەت تۇسىنى ئالغان بۇ خىل خىتاي تېررورچىلىق ھەرىكىتىنى كۈچەيتىش بىلەن بىرگە، خىتايغا قاراپ قاچىدىغان قاچقۇنلىرىنى چەكلەش ئۈچۈن قايتىپ كەلگىنىدە نوپۇسقا ئالمايدىغانلىقى، كەتكەن ھامان ئىشتىن چىقىرىلغان ھېساپلىنىدىغانلىقى، خىتايغا بارغىنىدا نوپۇسقا ئېلىنماسلىق، ئىشقا ئالماسلىق، دۇكان- كارخانا ئاچتۇرماسلىق، خىتايغا كېتىش ئۈچۈن بىلەت ئالغانلاردىن ھەسسىلەپ 'چېگرادىن چىقىش بېجى' ئېلىش، ... دېگەندەك چارىلارنى ئىشقا سېلىشقا كىرىشتى. بۇنداق بېسىم، چەكلىمە ياكى قورقۇتۇشلار دېگەندەك ئۈنۈم بەرمەيۋاتاتتى. قارىغاندا تىگى بوش ياكى تېنچ كەيپى- ساپالىق ھاياتقا كۆنۈپ قالغان خىتايلارنىڭ خېلى كۆپ قىسمى بۇ ئەلنى تاشلاپ قېچىشقا تەييار بولۇپ قالغاندەك قىلاتتى.

بۇنىڭغا ماس ھالدا بۇ كۈنلەردە يەرلىكلەر ئۈچۈن خىتاي بېسىمى ھەددىدىن ئارتۇق ئېغىرلاشماقتا ئىدى. قىزىق يېرى يەرلىكلەردىن قورقۇپ ئۇلارنى بىر تەرەپتىن ئىشتىن بوشاتقىلى تۇرسا، يەنە بىر تەرەپتىن كامىيىپ كەتكەن ئەمگەك كۈچىنىڭ ئورنىنى توشقۇزۇش ئۈچۈن نازارەت ئاستىدا بولسىمۇ ئىشلىتىشمەكتە ئىدى. يەرلىكلەرنىڭ كۈچىلارغا چىقىشى ئاختۇرۇلۇشقا شەرتسىز بوي سۇنغانىنىڭ ئۈستىگە، قولىدا ئىدارىسىنىڭ، مەھەللىسىنىڭ، كوپېراتىپ ياكى جەمىيەتلىرىنىڭ، مەھەلە

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

قاسىممۇ بۇ تۇردىكى رەسمىيەت تۇسىنى ئالغان قىيناشلارغا خېلى بۇرۇنلا كىرىپ قالغاچقا، ئۆزىنى تۇتىۋالغان ھالدا جازا ئۆيىگە كىرىپ ئۈن- تۈنسىزلا جازالىنىشنى كۈتۈپ تۇرىدىغان بولىۋالدى. ئۇ، جازالىنىۋاتقىنىدا خىتايلارنى ئاربلاپ تىللاپ قويغىنىدىن باشقا، قىيناشلىرىغا تولا بەك ئېگىراپمۇ كەتمەيتتى. جاللاتلارمۇ ئۇنى باشقىلارنىڭ ئالدىدا ئەڭ ۋەھشى ئۇسۇللاردا قىيىنىشىپ، ھوشىدىن كەتكىنىدە سۆرىشىپ ئېلىپ چىقىپ كامىرىغا تاشلىشاتتى. كېيىنكى كۈنلەردە قاسىمنىڭ بۇ خىل چىداملىق ئىرادىسى خىتاي جاللاتلىرىنى زىرىكتۈرۈپلا قالماي، يېڭى تۇتۇلغانلار ئۈچۈنمۇ سەلبى رول ئويناپ، ئۇلارنىڭ ئىرادىسىنى كۈچەيتىشكە ئۈلگە بولۇپ تەسىر قىلىدىغان بولدى. شۇ سەۋەپتىن يېڭى قولغا ئېلىنغانلار ئىچىدىمۇ قان كۆلىگە پاتۇرۇلغىچە قىيىن- قىستاقلارغا ئېلىنغىنىغا قارىماي، 'غىڭ' قىلماي بەرداشلىق بېرىدىغان جاسارەتلىك ياشلار كۆپىيىشكە باشلىغانىدى.

بۇلارنىڭ ئارىسىدا بىر ياش بالا ئۇنى ئىنتايىن تەسىرلەندۈرگەنىدى: قارىغاندا باشقىلارنىڭ تاپشۇرىغى بىلەن تەشۋىقات ۋارىغى تارقىتىۋاتقىنىدا ئېھتىياتسىزلىقىدىن نەق مەيداندا قولغا چۈشۈپ قالغان 17 ياشلىق بىر بالا، تاياق زەربىسىگە بەرداشلىق بېرەلمەي ياكى كۈنلەرچە ئۇيقۇسىز قالدۇرۇلغىنىدا جۆيلۈپ سېلىپ تەشۋىقات ۋاراقلىرىنى كىمنىڭ بەرگەنلىگىنى پاش قىلىپ قويىشىدىن قورقۇپ، تىلىنى چىقىرىپ تۇرۇپ ئۆز ئېڭىكىگە قاتتىق مۇشلاپ تىلىنى چىشلەپ ئۈزىۋېلىپ سۆزلىيەلمەس بولىۋالغان!

قاسىم كامېرداشلىرى بىلەن تېخى يېڭى بولغاچقا، ئۇلار بىلەن سۆزلەشكىچە بولمىغانىدى. شۇڭا، ئۇ قايتىدىن ئەسلىمىلىرىنىڭ قالغان قىسمىنى ئەسلەش ئىچىگە كىرىپ كەتتى. ...

بۇ يېقىنقى ئايلاردا قاسىم تۇرىۋاتقان شەھەردىلا ئەمەس، ھەتتا خېلى چەت شەھەرلەردىمۇ خىتايلار ئارىسىغا ۋەھىمە سېلىش ۋەقەلىرى ئاربلاپ كۆرۈلىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەنمەكتە ئىدى. ئاربلاپ كۆكتاتچى خىتاي باققاللىرى يوقاپ كېتىدىغان ياكى ئۇلارنىڭ پوكەيلىرىدىكى ماللىرى ئىچىگە بىرەر كېسىك قول ياكى كېسىلگەن قۇلاقلار كىرىپ قالىدىغان ئەھۋاللار كۆرۈلۈپ تۇرغاچقا، ئادەتتىكى ئۇششاق شەھەر بازارلىرىدا خىتاي يايمىچىلىرى كۈندىن- كۈنگە ئازىيىپ بارماقتا ئىدى. ھەتتا بەزى شەھەر- بازارلاردا ئۇ يەردە بىر كېسىك باش، بۇ يەردە بىرەردىن پۇت- قوللىرى كېسىۋېلىنغان، ئۇچەي- باغرى چۇۋۇۋېتىلگەن، جىگەرلىرى قوچىۋېتىلگەن، يۈرەكلىرى سۇغۇرىۋېلىنغان دېگەندەك

ھەرقانداق بىر خىتاي، يەرلىكلەرگە خالىغانچە ۋەھشىلىك قىلىدىغان بولۇپ كەتكەن بولسا، ۋاقىتنىڭ ئۆزۈرۈشىغا ۋە بۇ خىل ۋەھىمىلىك قىساس ئېلىش ھەرىكەتلىرىنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ شەخسلەر بويىچە ئاشكارە قوپاللىق قىلالمايدىغان، قورالسىز بولغىنىدا يەرلىكلەرنى كۆرسە يالغان ھىجىيىشىپ داجىپ قېچىشىدىغان، قوراللىق ھىمايىچىلىرى بولغىنىدا چوڭ گەپ قىلىشىۋالىدىغان بولۇپ ئۆزگەرمەكتە ئىدى. ئەمما قولىغا قورال چىقىپ قالغان زوراۋانلار ئەتىرىتىدىكىلەر، مىنبىڭلار، ساقچىلار، قوراللىق ساقچىلار، جەپاڭجۇنلەر يەرلىكلەرگە بارغانسېرى ۋەھشىلىك قىلىشقا باشلاپ، ئازىراقلا باھانە تېپىۋالسا ئۇرۇپ- دۇمبالاپ، يانلىرىنى ئاختۇرۇشۇپ بۇلاڭ- تالاڭ قىلىشىدىغان، نەپ چىقىرالمىغىنىدا پۇتاخ چىقىرىشىپ سۆلاپ قويۇپ قېيناپ ئوينىشىدىغان، ھەتتا كوچىلاردا ئوق چىقىرىشىپ ئېتىپ تاشلايدىغان ھادىسىلەر كۆپىيىشكە باشلىدى. قىسقىسى، بۇ 'قېرىنداش ئاكا مىللەت' دېيىلگەنلەر ئۆزلىرىنىڭ ئەسلى قىياپىتىنى تولۇق ئاشكارىلاشقانىدى. مانا بۇ – ۋەتىنىمىزنى بېسىپ ياتقان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ئەسلى قىياپىتى ئىدى. يەرلىك خەلقمۇ دەسلىۋىدە بۇ خىل ۋەھىمىلىك ھەرىكەت پەيدا قىلغۇچىلارنى ئېغىر ھاقارەت قىلىشىپ يۈرگەن بولسىمۇ، خىتايلارنىڭ ئۆچمەنلىكى ۋەھىمە پەيدا قىلغۇچىلارغىلا ئەمەس، بەلكى قان- قېنىغا سىڭىپ كەتكەن مىللىي ئۆچمەنلىك ئىكەنلىكىنى، شۇنىڭدەك بۇ تۈردىكى ھەرىكەتلەرنىڭ كەينى ئۈزۈلمەي داۋام قىلىشىغا ئەگىشىپ مەخپى ۋەھىمە پەيدا قىلغۇچى پىدائىلىرىغا غەزەپلىنىشتىن، تەدرىجى ھالدا خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا ئۆچمەنلىك قىلىدىغان مىللىي ھىسسىياتقا قايتا كېلىشكە باشلىغانىدى.

قاسىم، يەرلىكلەر دەسلىۋىدە بۇ خىل ۋەقەلەرنى بۇرۇنقىدەك ئۆتكۈنچى ۋەقەلەر دەپ، بېشىمىزغا بىھۇدە ئىش تېپىپ بېرىدىغانلار دېيىشكەن بولسا، مانا ئەندى تەدرىجى ھالدا 'ئەندى بولغىلىق بولدى، بۇ ئىش مۇشۇ شەكىلدە داۋام قىلمىغىنىدا بىزنىڭ تەغدىرىمىز تۈگەشكەن بولىدۇ' دېيىشىپ، كۆڭلىدە بولسىمۇ بۇنداق ھەرىكەتلەرنى ھىمايە قىلىشقا قاراپ ئۆزگىرىش قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ھەربىر بىنادا، ھەربىر دۇكاندا، ھەرقانداق بىر يىغىندا يەرلىكلەردىن بىرنەچچىسى بولسىمۇ بولۇپ تۇرىشىنى شەرت قىلىش ھالىتى يەرلىكلەر ئارىسىدىكى ئۆي جاپاسىنى يەتكىچە تارتىشقان، ئىشتىن قوغلىنىش تەھدىتىدىن بېرى كېلەلمەسلىكتەك ئەنسىزچىلىكلىرىنى قىسمەنلىكتە بولسىمۇ بىر چەتكە قايرىپ قويالىشى، بىر قىسىم كىشىلەرنى خوشالمۇ قىلغانىدى.

شۇنداقتىمۇ، قاسىمنىڭ كۆڭلىدە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ يەرلىكلەرگە

ساقچىلىرىنىڭ، مەھەللىلەردىكى زوراۋانلىققا قارشى ئەترەت ئىشخانىلىرىنىڭ، پارتىيە ياچېيكىلىرىنىڭ، ... دېگەندەك بىرمۇنچە تامغىلار بېسىلغان بىر توقۇم رۇخسەت قەغىزىنى يېنىدا كۆتۈرۈپ يۈرۈشى شەرت ئىدى. بۇ قەغەزلەرنىڭ پاتلا ۋاقتى توشۇپ قالغاننى ئاز دەپ، يېڭىلاش ھەققىمۇ بەكلا قىممەت ئىدى. يەرلىك خەلقتىن قورقۇپ يۈرگەن نۇرغۇن ئىدارە- جەمئىيەتلەر يەرلىكلەر زىچراق ئولتۇرغان ئائىلىلىك بىنالىرىدىن يەرلىك ئائىلىلىكلەرنى تارقاقلاشتۇرۇپ مەخسۇس خىتاي ئائىلىلىك بىنالىرىغا بىردىن- ئىككىدىن چېچىپ ئورۇنلاشتۇرۇشقا كىرىشكەنلەرمۇ بولدى. ئەمما يەنە نۇرغۇن ئورۇنلار ئۇيغۇر ئائىلىلىرىنى ساپ خىتاي ئائىلىلىك بىنالىرىغا بىرەردىن تارقىتىپ ئورۇنلاشتۇرۇشتا خېلى كۆپ قىيىنچىلىقلارغا دۇچ كېلىشتى. بىر قىسىم ئىدارىلاردا يەرلىك ئائىلىلەرنىڭ سانى بىر بىنا زالىغا بىرەردىنمۇ يەتمەي قالغاچقا، خوشنا ئىدارىلارنىڭ ئائىلىلىك بىنالىرىدىن يەرلىك ئائىلىلىك 'قەرز' ئېلىشتەك ئادەمنىڭ خىيالىغا كەلمەيدىغان غەلىتە ئەھۋاللارمۇ كۆرۈلۈشكە باشلىدى. ئېغىر مىللەتچى شوۋىنىست ئەقىدىلىك ئىدارە باشلىقى بار ئىدارىلاردا مىللىي ئائىلىلىكلەرنى يىغىپ بىرلا بىناغا قامىۋېلىپ، رەسمىي قوراللىق پوست قويۇپ كېچە- كۈندۈز قاتتىق نازارەت قىلىش، يەرلىكلەرنىڭ ھەرىكىتىنى نازارەت ئاستىغا ئېلىشقا ئورۇنۇشماقتا ئىدى.

قاسىممۇ شۇ قاتاردا يەرلىكلەرنى خىتايلار ئارىسىغا تارقىتىپ ئورۇنلاشتۇرۇش پىلانىغا توغرا كېلىپ، ئون يىلدىن بۇيان تولا ئىلتىماس قىلىپ تەخسىم قىلىنماي كەلگەن ئۈچ ئېغىزلىق بىر ئۆيگە ئېرىشىپ ئىدارىسىدىكى بىر چوڭجاڭنىڭ 'خوشنىسى' بولۇش دەرىجىسىگە ئېرىشىپ قالغانىدى. گەرچە بەش يىلدىن بېرى بىرەر قېتىممۇ ئاقلىنىپ سىرلانمايدىغان كونا بىناسىدىن قۇتۇلۇپ پاك- پاكىزە ۋە ئازادە ئۆيگە ئېرىشكەن بولسىمۇ، خېلى كۈنلەردىن بېرى ئاغىنىلىرى بىلەن 'ئولتۇرۇش قىلىش' ۋەزىپىسىنى ئورۇنداش پۇرسىتىگە ئېرىشەلمەي، خۇددى بىر نېمىسىنى يوقىتىپ قويغاندەكلا بولۇپ يۈردى. خۇددى شۇنىڭدەك قالغان ئۆلپەتلىرىدىن ئىككىسىمۇ 'خىتاي ئائىلىلىك بىنالىرى ئۈچۈن قالقان بولۇپ بېرىش' ۋەزىپىسىگە تەخسىم قىلىنىپ ئۆي كۆچكەنلىكى ئۈچۈن، ئۆلپەتچىلىك ئىشلىرى خېلىدىن بېرى توختاپ قالغانىدى. بۇ خىل يېڭىچە 'ئۆي تەخسىماتى' قاسىم بىلەن دوستلىرىنىڭ بىر يەرگە جەم بولۇشىغا توسقۇن بولۇپ قالغانىدى. بۇنىڭدىن ئۇنىڭ كوچا خەۋەرلىرىنى توپلىشى زىيانغا ئۇچرىغان بولسا، دوستلىرىنىڭ گاللىرى قىچىشىپ زادىلا ئارامىدا قويمىغانىدى.

دەسلىۋىدە، خىتايلارغا ۋەھىمە يارىتىش ھەرىكەتلىرىنىڭ باشلىنىشىدا خىتايلارنىڭ يەرلىكلەرگە تۇتقان پوزىتسىيىلىرى ئومۇمىي يۈزلۈك قوپاللىشىپ،

كەتكىنىگە قارىماي ئاپتوۋۇز بېكەتلىرىدە، تاملاردا، ئىستولبا- تۈۋرۈكلەردە، ھاجەتخانا- ئەخلەتخانىلاردا ۋەھىمە پەيدا قىلىشقا دائىر تەشۋىقات ۋاراقلىرى، ... قاتاردىكى تەشۋىقاتلارنى قاسىممۇ پات- پاتلا ئۇچرىتالايدىغان ۋەزىيەت بارلىققا كەلمەكتە ئىدى. خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى دەسلىۋىدە بۇ خىل تەشۋىقات ۋاراقلىرىنى تېپىۋالسا ئالاھىدە داۋراڭ قىلىشىپ بارماق ئىزلىرىنى ئېلىش، پۇراقلىرىنى تەكشۈرۈش، قەغەزلەرنىڭ، بېسىلىش يەرلىرىنىڭ مەنبەسىنى ئاختۇرۇش جەھەتتە پۈتۈن كۈچىنى سەپەرۋەر قىلىپ رازۋېتكىغا كىرىشىش بىلەنلا قالماي، مىللىي بۆلگۈنچى ئۇنسۇرلارغا ئەجەللىك زەربە بېرىشنى يوقۇرى دولقۇنغا كۆتۈرۈش ئۈگۈنۈش كورۇسلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇشۇپ خەلقنى قورقۇتۇشقا تىرىشاتتى. مانا ئەندى، تەشۋىقات ۋاراقلىرىنىڭ كۆپىيىپ كەتكەنلىكىدىن بۇنداق ۋاراقلار خىتايلارغىمۇ لاتا تېتىيدىغان بولۇپ، ئۇلارنى بىر- بىرلەپ تەكشۈرۈپ يۈرۈش ئورنىغا شۇ يەردىلا يوق قىلىۋېتىش بىلەن چەكلىنىشكە مەجبۇر قالماقتا. ئۇنىڭ ئۈستىگە، بۇ كۈنلەردە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى ئۇچۇن ھەپىلىشىدىغانغا ئۇنداق قەغەز يۈزدىكى تەشۋىقاتلارغا قارىغاندا تېخىمۇ جىددى ۋەزىپىلەر ئالدىدا تۇراتتى: كونسايىن كۆپىيىپ كېتىۋاتقان بىر- بىرسىدىن ۋەھىمىلىك ھەرىكەتلەرنى پاش قىلىش ئىشلىرىمۇ خىتايلارنى بىر قولىنى ئىككى قىلىپ جىددىي تەكشۈرۈشنى تەلەپ قىلماقتا ئىدى. شۇڭا، خىتايلار ئەندى تامدىكى قەغەزلەرنى رازۋېتكا قىلىش بىلەن ۋاقىت ئىسراپ قىلىشنىڭ ئورنىغا بوغۇزلانغان ۋەتەندىشىنىڭ بېشىنى، كېسىلگەن يۇرتدېشىنىڭ بارماقلىرىنى ... دېگەندەك تېخىمۇ ئەھمىيەتلىك نەرسىلەر ئۈستىدە رازۋېتكا قىلىشقا كۆپرەك كۈچ سەرىپ قىلىشماقتا ئىدى. قاسىمنىڭ رولى بۇنىڭلىق بىلەنلا تۈگىمەيتتى: ئۇ يېڭى ھەرىكەت باشلىغان كۈنلىرىدە خىتايغا قاچىدىغانلار ھەققىدە ئېغىز ئېچىشقىلا بولماي قالماي، خىتايدىن كېلىدىغان يېڭى تاجاۋۇزچى كەلگىندىلەرنىڭ سانىمۇ يىلىغا مىليونغا يېتىپ- قوپار ھالەتتە ئىدى. مانا بۈگۈن، خىتايدىن كېلىۋاتقان يولۇۋچىلار پويىزىنىڭ ۋاگونلىرى ئاساسەن بوشاپلا كېتىش بىلەن بىرگە، خىتايغا قاراپ قېچىشىۋاتقان خىتايلارنىڭ يولۇۋچىلار پويىزى تۈگۈل، يۈك پويىز ۋاگونلىرىنىمۇ تولدۇرۇپ قېچىشىدىغان ۋەزىيەت يارىتىلغانىدى. ئۇنىڭدىن قالسا، خىتايدىن كېلىپ مەبلەغ سېلىپ خىتاي ئاقىنلىرىغا ئىش پۇرسىتى يارىتىپ بېرىشلەر ئاساسەن توختاش بىلەنلا قالماي، كونا ئىش ئورۇنلىرىمۇ كەينى- كەينىدىن تاقىلىپ، خىتاي كەلگىندى ئىشسىزلىرىنىڭ سانى شىددەت بىلەن ئارتىپ كېتىۋاتاتتى. ئايلارغىچە ئىش تاپالماي يېتىپ بىكار نان يەيدىغانغا چۈشۈپ قالغان نۇرغۇنلىغان خىتاي تاجاۋۇزچى كەلگىندىلىرى قولىدا بارىنى يەپ تۈگىتىشىپ، بىرىر ۋەھىمىگە دۇچ

ۋەھشىلىك قىلمىشلىرى پەۋقۇلئاددە ئارتىپ كەتكەندەك بىلىنىپ، قىلىۋاتقان ئىشىنىڭ ئىجابىي تەسىرىدىن سەلبىي تەسىرىنىڭ ئارتىپ كېتىۋاتقاندەك تەسىرات ئىچىگە پېتىپ قالماقتا ئىدى. ئۇ، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا بېرىلگەن زەربىلەر تۈپەيلىدىن يەرلىكلەرنىڭ كۆرىۋاتقان زۇلۇمىنىڭ پەۋقۇلئاددە ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈستىدە شۇنچە كۆپ ئويلىنىپمۇ تۈزۈكرەك بىرەر نەتىجە چىقىرالماي يۈرمەكتە ئىدى. خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ماھىيىتى ئەسلىدىلا قاسىمغا بەلگىلىك بولۇپ، ئۇلارنىڭ مەخسىدى ئەسلىدىنلا ئۇيغۇرلارنى بىر ئامال قىلىپ يوقىتىۋېتىپ، بۇ يەرگە خىتاي كەلتۈرۈپ توشقۇزىۋېتىش ئىدى. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلار نەچچە مىليون ئادەمنى قۇربان قىلىشتىمۇ رازى بولىشاتتى. "ئەجەبا، قىلىۋاتقان بۇ ھەرىكىتىم توغرىمىدۇ؟" ـ دەپ پات- پات ئۆزىگە سوئال قوياتتى. بولۇپمۇ ھېلىقىدەك ھەددىدىن ئارتۇق خارلىنىپ كېتىۋاتقان، بىھۇدە جازالىنىپ كېتىۋاتقان ۋە بىھۇدە ئۆلتۈرۈلىۋاتقان يۇرتداشلىرىنى كۆرگىنىدە، بۇ ھەرىكىتىدىن دەرھال يېنىۋېلىشنى ئويلاپ كېتەتتى.

ئەسلىدىلا قاسىم بۇ بىر نەچچە ئايدىن بېرى بىرەر قېتىممۇ مەخپىي ۋەھىمە ھەرىكىتى پەيدا قىلالماي كەلمەكتە ئىدى. بۇنىڭ تىگىنى سۈرۈشتە قىلغاندا، ئۇنىڭ بۇگۈنگىچە پەيدا قىلغان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى قورقۇتۇپ قوغلاش ئۈچۈن ئېلىپ بارغان ۋەھىمە يارىتىش ھەرىكىتىمۇ ئارانلا ئىككى قېتىم بولۇپ، جەمئىيەتتە تەخمىنەن ھەپتىدە بىرەر قېتىمدىن پەيدا بولۇپ تۇرىۋاتقان مەخپىي ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكەتلىرىنىڭ ھېچ بىرسى ئۇنىڭ بىلەن بىرەر مۇناسىۋىتى يوق ئىدى. قاسىم بۇلارنى ئويلاپ سەل خىجىل بولۇپ قالدى: "تۈۋۋا خۇدايىم، يۈز بېرىۋاتقان بۇ ۋەھىمە ھەرىكەتلىرىنى يالغۇز مەنلا پەيدا قىلىۋاتقىنىمدەك، ھېچ بولمىسا مەنلا پىلانلاپ قوماندانلىق قىلىۋاتقىنىمدەك ئويلاپ كېتىپتىمەنغۇ! مەن شۇنچە كۆرەڭلەپ كەتكىدەك، باش قاتۇرۇپ ئويلىنىپ كەتكىدەك نېمە قىلغانىدىم؟! بۇ ئىشلارنى قىلىۋاتقان باشقا پىدائىيلارنىڭمۇ بۇنچىلىكنى ئويلىغىچىلىك ئەقىللىرى بار كىشىلەردۇ؟!" ـ قاسىم قۇرۇق خىياللارنى تاشلاپ، پاتىراق يەنە بىر ۋەھىمە پىلانلاش غېمىنى قىلىشقا كىرىشتى.

ئەسلىدە، قاسىمنىڭ بۇلارنى ئويلاپ قويۇشقىمۇ ھەققى بار ئىدى: قاسىم تۇنجى ھەرىكىتىنى باشلىغان كۈنلىرىدە، ھېلىقى ئىككى كىتاپنى پەۋقۇلئاددە كۆرۈپ قالغىنىنى ھېساپقا ئالمىغاندا، ۋەتەن، مىللىتىنىڭ تەغدىرىنى ھەل قىلىشقا مۇناسىۋەتلىك تۈزۈكرەك بىرەر مەخپىي تەشۋىقات ۋارىقىنىمۇ ئاسانلىقچە ئۇچىراتقىلى بولمايتتى. مانا بۈگۈن، ۋەزىيەتنىڭ ئۇ كۈنلەرگە قارىغاندا شۇنچە جىددىيلىشىپ

قاسىم ۋاقىت چىقىرىپ ھېلىقى ئىككى كىتاپچىنى قايتىدىن بىر كۆرۈپ چىقتى: "ئىنچى مەن قارىغاندا خېلى توغرا مۆلچەرلىگەندەك قىلامدۇ- قانداق؟! _ قاسىم ئولتۇرۇپ ئويغا پاتتى، _ دۈشمەن قانچىكى ئىسەبىلەشكەنسېرى، ھەرىكىتىمىزنىڭ شۇنچە غەلىبىلىك كېتىۋاتقانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ! ..."

ئۇ بۇگۈن، ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتىنىڭ ئاۋانگارتلىرىدىن بىرسى ئەمەس، بەلكى بۇنداق ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغۇچى مەخپىي پىدائىيلىرىمىزغا ئەگەشكۈچى ئورنىغا چۈشۈپ قېلىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىشقا باشلىدى. "ياق، بۇ ئىشىمنى قەتئىي تەۋرەنمەي داۋاملاشتۇرۇشۇم كېرەك!" ...

"ئۇ كۈنلەردە، بۇ ئىشلارغا خۇددى مەنلا قوماندانلىق قىلىۋاتقىنىمدەكلا ئويلاپ كېتىپتىكەنمەن. _ دەپ پىچىرلاپ قويدى ئۇ تۇرمىنىڭ سوغۇق تېمىغا يۆلەنگىنىچە ئولتۇرۇپ، _ ئۇ كۈنلەردە ئۆزەمنى بەكلا قالتىس چاغلاپ كەتكەنىكەنمەن، تۈۋۋا!"

قاسىم، قاپ- قاراڭغۇ كامېرنىڭ كۆرۈنمىگەن تورۇسىغا تىكىلگىنىچە بىر بۇلۇڭدا سوغۇق تامغا يۆلىنىپ ئەسلىمىلىرىنىڭ داۋامىنى سۈرۈمەكتە ئىدى.

"يامان يېرى، ھېلىقى ئىككى خىتاي جاللىتىنى قاچۇرۇپ قويدۇم- دە! _ ئۇ، قىمىرلاپ قويۇپ، كامېرنىڭ كۆرۈنمىگەن نېرىقى بۇلۇڭىغا غەزەپ بىلەن بىرنى تۈكۈرىۋەتتى! ئۇ تەرەپتىن بىر تىۋىش چىققاندەك قىلدى. _ ھېچ بولمىغاندا ئۇ كاپىرنىڭ ئائىلىسىنى بولسىمۇ بىر ئۇرىۋېتىپ قويىدىغان ئىش ئىدى- دە! ھېلىقى ئۇ خىتاينىڭ ئۆيىنى كۆيدۈرىۋەتكەنلەر ھەجەپمۇ يامان نېمىلەركەن- دە!" _ ئۇ كوچاڭ خىتاي شۇ كۈنلەردە دەرھال پىنسىيىگە چىقىش رەسمىيەتلىرىنى ئۆتەپ، پۈتۈن بالا- چاقىسىنى ئېلىپ كۆدە- كۆرپىسىنى يىغىشتۇرۇپ خىتايغا قايتا كەلمەسلىك ئۈچۈن قېچىپ كەتكەنىدى. ...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كەلمىگەن بولسىمۇ، بۇ 'ياۋايىلار' ئېلىنى تاشلاپ قېچىش غېمىغا كىرگەنىدى. بۇنى ئاز دەپ ئوتتۇرلۇقتا تىمىسقىلىشىپ يۈرگەن خىتاي ئالدامچىلىرى، ئەتكەسچىلىرى، بۇلاڭچىلىرى بىر- بىرىنى ئالداش، بىر- بىرىنى قوغلاش، ھەتتا بىر-بىرىنى ئوچۇق- ئاشكارە بۇلاشلار نەتىجىسىدىمۇ، بۇ ئەلنى ئادەتتىكى خىتاي تاجاۋۇزچى كەلگىندىلىرى ئۈچۈن يېتىپ ئاشقىچە خەتەرلىك يەرگە ئايلاندۇرىۋەتكەنىدى. بۇنداق قالايمىقانچىلىق ئىچىدە قالغان بۇ ئەلدە سودا ساھەلىرى، ئىشلەپچىقىرىش ساھەلىرى، ئوقۇتۇش- مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش ساھەلىرى بارغانسىرى پالەچلىنىپ، مال باھالىرىنىڭ ئۇچقاندەك ئۆرلەپ كېتىشىنى كەلتۈرمەكتە ئىدى. بۇ جەھەتتىن ئالغاندىمۇ قاسىمنىڭ ۋاستىلىق ئوينىغان رولىنى كىچىك مۆلچەرلىگىلى بولمايتتى.

خىتاي تادجاۋۇزچىلار ھاكىمىيىتى يۇقۇرىقىدەك خىتاي تاجاۋۇزچىلار پاجىئەسىدىن قاتتىق ئەنسىرەشمەكتە ۋە يەتكىچە ئىچكى زىددىيەتكە پېتىپ قالماقتا ئىدى. بۇ بىر قانچە ئاي مابەينىدە خىتاي تاجاۋۇزچىلار ھاكىمىيىتى بىرقانچە قېتىم ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم، ئاپتونوم رايونلۇق قورۇلتاي، ئاپتونوم رايونلۇق ھۆكۈمەت ۋە ھەربى رايون كاتىۋاشلىرىنى ئالماشتۇرغان بولسىمۇ، كۈندىن- كۈنگە ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتقان ۋەزىيەتنىڭ تەرەققىياتىنى زادىلا توسيالمىدى. خىتاي تاجاۋۇزچىلار دائىرىلىرى مىڭ تەستە تويلاۋاتقان ئۈستۈن خىتاي نوپۇسى يارىتىشۋىلىش ھەرىكىتىنىڭ يېرىم يولدا ئۈزۈلۈپ قېلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن يەرلىك خەلقلەرگە ۋەھشى سىياسەت يۈرگۈزۈش بىلەن بىرگە، ئۆز مىللىتىگىمۇ نۇرغۇنلىغان توسالغۇلارنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان قارارلارنى كەينى- كەينىدىن چىقىرىشماقتا ئىدى. يىغىپ ئېيتقاندا، قاسىمنىڭ تونجى ھەرىكىتىدىن بۇيان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى رەسمىي ئېغىر كىرىزىس ئىچىگە كىرىپ قالماقتا ئىدى.

”بۇ ھەرىكەتلەرگە كىرىشىش بىلەن خەلقىمىنىڭ بېشىغا بىكاردىن- بىكارغىلا بالا تېپىپ بەردىممۇ- قانداق؟! _ دەپ ئويلايدىغان قاسىم، ۋەتىنىدىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ بۈگۈنكى بوھرانلىق ھالىتىنى ئېسىگە ئېلىپ، مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىنىڭ كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرگە ئېرىشىۋاتقانلىقىنى ھىس قىلىشقا باشلىدى _ توغرا، مەخپى ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتىمىزنىڭ مەقسىدى بۈگۈنكىدەك ۋەزىيەت يارىتىش ئەمەسمىدى؟! _ قاسىم بىر ئاز بولسىمۇ راھەتلىنىپ بىر نەپەس ئېلىۋالدى. _ ياق، بۇ ھەرىكىتىمىزنى تېخىمۇ كەڭ قانات يايدۇرۇشىمىزغىلا بولىدىكى، ھەرگىزمۇ بىسمىللاسىدىلا توختاپ قېلىش خىيالىدا بولماسلىقىمىز كېرەك!“

قىلىپ قالغانىدى. شۇنداقتىمۇ بۇ خىل قورۇلمىنىڭ كىرىستاللىدىكى باغلىنىش نۇقتىلىرىنى ئالماشتۇرۇش ئارقىلىق ۋاقىتنى خېلى ئۇزارتىشقا بولىدىغانلىقىنى مۆلچەرلىۋالدى. ئاندىن ئۇ يىراقتىن تېزگىنلەشنى سىنىماقچى بولۇپ ھەپىلەشكەن بولسىمۇ، توك يوللىرىنىڭ مۇرەككەپلىكىدىن، ئېنىق ئۇقالماي، ئىشنى ھازىرچە قول سائەت بىلەن ۋاقىت تېزگىنلەشتە توختۇتۇپ پىستان تەييارلاشقا كىرىشتى. بىر كۈنىسى ئۇ ئاۋازدىن دولقۇن قوبۇل قىلىدىغان بىر قورۇلمىنىڭ سخېمىسىنى كۆرۈپ قېلىپ، بۇ ھەقتىمۇ سىناق قىلىپ كۆرمەكچى بولدى. ئەگەر بۇ قورۇلمىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ياساپ چىقالىسا، زال ئىشىگىنىڭ ئېچىلىش ئاۋازى، ئاپتوموبىل ماتورىنىڭ ھەرىكەتكە كېلىش ئاۋازى ياكى ئاياق تىۋىشى، گەپ قىلغان ئاۋاز قاتارلىقلارغا سەزگۈر ھالغا كەلتۈرۈپ تەڭشەلگىنىدە نىشانلىق ۋە خېلى ئۈنۈملۈك ۋەھىمىلەرنى ياراتقىلى بولىدىغانلىقىنى ئويلاپ قالدى. بۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ كىتاپپۇرۇشلارنى ئاختۇرۇپ يۈرۈپ ھەرخىل يېرىم ئۆتكەزگۈچ دېتاللىرىنىڭ پىرىنسىپلىرى تونۇشتۇرۇلغان بىر كىتاپ تېپىۋېلىپ ئۆگىنىشكە كىرىشتى.

بۇ جەرياندا ئۇ يېرىم ئۆتكەزگۈچلەرنىڭ ئەمەلىي ئىشلىتىلىشى جەھەتتە خېلى تەپسىلىي بىلىملەرگە ئېرىشتى. دېمەك، ئۇ بۇرۇنلاردا بىلىمنى ۋەتەنپەرۋەرلىك ئىشلىرى ئۈچۈن ئىشلىتىش جەھەتتە قىلچىلىك ئويلىنىپ باقمىغانلىقى ئۈچۈن، ئۇن نەچچە يىللىق ئېنجېنېر بولغىنى بىلەن قارغۇدەكلا يۈرگەنىكەن. مانا ئەندى، ئۇنىڭ بىلىمىنىڭ قىممىتىنى تونۇش قارىشىدا تۈپتىن بىر ئۆزگىرىش كۆرۈلۈشكە باشلىدى. ئۇ تىمىسقىلاپ يۈرۈپ قىسقا ۋاقىت ئىچىدىلا بىرمۇنچە بىخەتەر ۋە سەزگۈرلىكى خېلى يۇقىرى ئېلېكترونلۇق پىستان لايىھىلىرىنى تۈزۈپ چىقتى. ئۇ تولا ئۆزگەرتىپ يۈرۈپ ئاخىرىدا ئادەتتىكى بىر ئېلېكترونلۇق سىگنال چىقىرىدىغان ئاتكىرتكا قورۇلمىسىدىن پايدىلىنىپلا ئورنىدىن قوزغىلىپ كەتسە پارتىلايدىغان باسماق پىستاندىن بىرنى ياساپ چىقتى. ئىدارىسىنىڭ مىنبەڭلار ئاتىش مەشقى ئۈستىدە ئېتىلماي قالغان بىر قانچە تال مەشىق مىنشەكلىرىنى تېپىۋېلىپ، ئۇلارنىڭ دورىلىرىنى پەم بىلەن چىقىرىپ تۈگمە چوڭلۇقىدا بىر پىستان تەييارلىدى. ئۇنى قالغان دورىلار بىلەن سەرەڭگە پوقىنى ئارىلاشتۇرۇپ يۇرۇپ تەييارلىغان پىروخ بىلەن ئوراپ تۆت چاسا شەكىلگە كەلتۈردى. ئۇنىڭ ئۈستىنى ئېزىپ تەييارلىغان قىزىل خىش تۇپىسىغا خىمىيىلىك يېلىم ئارىلاشتۇرۇپ تەييارلانغان لاي بىلەن ئوراپ چىقتى. زىرىكمەي ئولتۇرۇپ قىرىپ قۇمقەغەزلەپ، خۇددى بىر نورمال خىش پارچىسى ھالىتىگە كەلتۈردى. ئاندىن توك يوللىرىنى ئۇلاپ، ئىككى سائەتتىن كېيىن تەگسىلا پارتىلايدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ، ئالدىن كۆرۈپ قويغان بىر

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

6. قايتا تۈزۈلگەن پىلان

— بۇ كۈنلەردە بىز خەقتە جىمىڭ ئىش قالمىدى دېگىنە ئاغىنە.

— جىمىڭ ئىش دېگەن مۇشۇ! دوستۇڭدىن پايدا يۇلمىساڭ، خىتايلار ساڭا پايدا بېرەمتىكى!

— ئىككى باققالنىڭ شىكايىتىلىرىدىن

خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ دۆلەت تېررورلۇق ھەرىكەتلىرى بەكلا ئەۋجەپ كەتكەن بۇ كۈنلەردە، مەخپىي ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكەتلىرىمۇ كۆرۈنەرلىك دەرىجىدە ئازىيىشقا باشلىغانىدى. ھەرىكەتلەرنىڭ بۇ قېتىم پەسكويغا چۈشۈپ قېلىشىدا، مەخپىي پىدائىلارنىڭ روھىي ھالىتى سەۋەب بولماستىن، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ تېررورلۇق ھەرىكەتلىرىدە پەۋقۇلئاددە كۈچىيىش كۆرۈلۈش بىلەن، كىشىلەرنى مىدىر- سىدىر قىلىشقىمۇ يول قويماسلىقى سەۋەب بولماقتا ئىدى.

قاسىم قايتا غەيرەتكە كېلىپ يېڭى ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتى ئۈستىدە جىددىي باش قاتۇرۇشقا كىرىشتى. ئۇ يەنىلا شۇ ئۆتكەندە ياساپ چىققان ئېلېكترونلۇق كاسىئو ياپون قول سائىتىگە قوشۇمچە قىلىپ ياساپ چىققان ئاپتوماتىك ۋاقىت تېزگىنلىنىدىغان پىستان ئۈستىدە باش قاتۇرۇشقا كىرىشتى. بۇ قېتىم ئۇ پىستاننى تېخىمۇ ئۇزۇن ۋاقىتتىن كېيىن ئوت ئالىدىغان قىلىش ئۈستىدە ئۆزگەرتىش قىلىشقا تىرىشىپ كۆردى. ئۇ ئاۋۋال سائەتنىڭ سىگنال بېرىش ۋاقتىنى ئون ئالتە سائەتكە توغرىلاپ تەڭشەپ سىناق قىلىۋىدى، ئاساسەن دەل ۋاقتىدا سىگنال بېرەلىدى. ئۇ يەنە 23 سائەتكە تەڭشەپ بېقىۋىدى، ئۇمۇ بولدى. ئاخىرىدا ئۇ سائەتنىڭ ھەپتە ئۆزگەرتىش سىگنالى بويىچە بىر ھەپتىگە تەڭشەپ بېقىشنى سىناق قىلىشقا كىرىشتى. ئەمما بۇ ئارىدا قانداقتۇ باتارېيىنىڭ زەرەتى ئازىيىپ ئوت يېقىشقا كۈچى يەتمەيۋاتقانلىقىنى سەزگەندەك قىلدى. شۇڭا ئۇ، سائەت ئورنىغا ئون نەچچە پۈتلۈك توپلانما توك يولى سىلىتىسى كىرىستالچىسىنى ئالماشتۇرۇپ سىنىماقچى بولسىمۇ، بۇنى كېلىشتۈرەلمىدى. قاسىمنىڭ يېرىم ئۆتكەزگۈچ دىتاللىرى ھەققىدىكى بىلىمى كاملىق

قىلىشىم كېرەك ئىدى!"

ئۇ، يارىسى بىلەن خېلى ئۇزۇن ھەپىلەشتى. بىر ۋاقىتلاردا قان توختىغاندەك قىلىۋىدى، ئۇ بۇ خىتايلارنىڭ پالاكەتلىكىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈشكە باشلىدى.

ئۇ، ئىككىنچى قېتىملىق ھەرىكىتىدىن باشلاپ نېپىز پەلەي كىيىۋېلىپ ئىشلەشنى ئۆزىگە ئادەت قىلىشقا تىرىشقانىدى. شۇڭا خىتاي ئاپشاركىلىرىغا بارماق ئىزلىرىنى ئاساسەن قالدۇرماي كېلىۋاتاتتى. شۇنداقتىمۇ تەجرىبىسىنىڭ ئارتىپ بېرىشىغا ئەگىشىپ، دەسلەپتىكى ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكەتلىرىدە ئىز قالدۇرماسلىق ياكى چاندۇرۇپ قويماسلىق جەھەتتە قانچىلىك قاراملىق قىلغانلىقىنى، يەنە شۇنداق تۇرۇغلۇق پاش قىلىنماي كەلگەنلىكىنى كېيىنكى يىللاردا ھەيران قالارلىق بىلەن ئەسلەيتتى.

ھەقىقەتەنمۇ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى ئۇيغۇر خەلقىنىڭ مەخسۇس ئەقىل ئىشلىتىپ ئۆز ئالدىغا ئالاھىدە پىلان تۈزۈپ بىرىم مەخپىي ۋەھىمە يارىتىش ھەرىكىتىنى چىقىرالىشىغا زادىلا ئىشەنمەيتتى. ئەسلىدىنلا خىتاي رازۋېتچىكلىرى يېرىم ئەسىردىن بۇيان پاش قىلىپ چىقىرالىغان ھەرقانداق بىر مىللىي ئەركىنلىك ھەرىكىتى ياكى پىلانلىرىنى ئالاھىدە تېخنىكىلىرىغا تايانماي، خەلقنى قورقۇتۇش، قىيىن-قىستاققا ئېلىش ياكى بىر- بىرىگە دۈشمەنلەشتۈرۈش ۋاستىلىرىغا تايىنىپ پاش قىلدۇرۇش مەخسىدىگە ئېرىشىپ كەلمەكتە ئىدى.

مەخپىي ھەرىكەتلەرنىڭ بىخلىرى كۆرۈلۈۋاتقان دەسلەپكى يىللارغىچە دېگىدەك، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى مىللىي نارازىلىق، مىللىي ئەركىنلىك تەلەپلىرى، مەخپىي تەشكىللىنىش ھەرىكەتلىرى سېزىلگىنىدە ئاساسەن شۇ دائىرىدىكى يەرلىكلەرنى "ئۆگىنىش كۇرسى، پارتىيە ھۆججەتلىرىنى ئۆگىنىش، ئىنقىلاش ھەرىكىتى، پاش قىلىش، تەنقىتلەش، ئۆزگەرتىش ھەرىكىتى" دېگەندەك شەكلى ئۆزگەرگەن نازارەت ئاستىغا ئېلىش ۋاستىلىرىغا تايىنىپ، كىشىلەرنى كېچە- كۈندۈزلەپ قامىۋېلىپ سۆزلىتىشكە مەجبۇرلاپ پاش قىلغۇزۇش مەقسىدىگە ئېرىشىپ كەلگەنىدى. بۇ خىل نازارەت ئاستىدا تۇتۇلغانلار ئۇزۇن مۇددەتلىك سىرتتىن ئالاقىسى ئۈزۈلۈپ قېلىش جەريانىدا ئاستا- ئاستا پىسخولوگىيىلىك نورمالسىزلىق روھىي ھالىتىگە پېتىپ قېلىپ، ئاخىرى ئۆز ئىختىيارىنى ئوتتۇرىغا قويۇشنىڭ ۋاستىلىق شەكلى ھېساپلىنىدىغان ئۆزىنى باھالاش، ئۆزىنى تەكشۈرۈش ۋاستىلىرى ئارقىلىق ئىچى پۇشقىنى ئاڭسىز شەكىلدە قاندۇرۇش يولىنى تۇتۇشقا تېرىشىدۇ. بۇنىڭغا ئۇيغۇر جەمئىيىتىدىكى ئىچكى- تاشقى تېنچلىقپەرۋەر ئەرباپلىرىمىزنىڭ كىشىلىرىمىزنى ئىشەندۈرگىدەك تەرغىپ قىلىپ

www.uyghurkitap.com

زومگەر خىتاي شوپۇرىنىڭ ئىشىكى ئالدىدا توختۇتۇپ قويۇلغان ماشىنىسىنىڭ ئاستىغا تاشلاپ قېچىش ئۈچۈن سەھەردە يولغا چىقتى.

'ئىشەنگەن تاغدا كېيىك ياتماپتۇ' دېگەندەك، ئىشقا ماڭغىچە ھەر كۈنىسى كۆرۈپ تۇرىدىغان ھېلىقى ماشىنا بۈگۈن قېرىشقاندەك ئەتىگەنلا يولغا چىقىپ كەتكەنمۇ-قانداق، جايىدا يوق ئىدى! ئۇ يەنە شۇ ئۆتكەن قېتىمقىسىغا ئوخشاشلا بۇ قېتىممۇ سومكىسىدا قورقۇنۇشلۇق 'خىش پارچىسى'، ئەمما پارتىلاشقا ۋاقتى بارغانسىرى ئاز قېلىۋاتقان، ئەتراپتا ئىسمىنى ئالمىشىۋاتقان قوراللىق خىتاي ئىتلىرى بارغانسىرى كۆپىيىپ، ئۇنى بەكلا قېيىن ھالغا چۈشۈرۈپ قويغانىدى. دەل شۇ پەيتتە ئاپتوۋۇز بېكىتىنىڭ يېنىدىكى تېخى ئېچىلمىغان بىر دۇكاننى كۆرۈپ قالدى. قاسىم ئەتراپىدىكى قوراللىق خىتاي پوستلىرىنىڭ يېڭى توختىغان ئاپتوۋۇزغا چىقىدىغانلار بىلەن بولۇپ كەتكەن پەيتىدىن پايدىلىنىپ ھېلىقى 'خىش پارچىسى' نى دەرھال ئۇ دۇكاننىڭ بىر بۇلۇڭىغا تاشلاپ قويۇپ جايىغا كېلىۋالدى. خىتاي پاتروللىرى ئۇنىڭمۇ يانلىرىنى ئاختۇرۇشۇپ بولۇپ ئاندىن ئۇنى ئاپتوۋۇزغا چىقىرىشتى. سەھەرلىك ئوزۇن ئالماشتۇرۇۋاتقان پاتروللارنىڭ تولا بەك سەگەك بولۇپ كەتمەيدىغانلىقىنى خېلىدىن بېرى كۆرۈۋاتقان قاسىم، بۇ قېتىممۇ بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ بىر قانچە تەكشۈرۈشتىن ئۆتۈۋالغانىدى. "ئەندى نېمە قىلىشساڭ قىلىش!" _ دەپ خاتىرجەم ھالدا ئىشىغا كەتتى. ...

قاسىم ئىسلەپ بۇ يەرگە كەلگىنىدە، سوغۇق تەرمە تېمىغا يۆلىنىپ ئولتۇرغىنىچە ئۆزىنى تۇتىۋالالماستىن ۋىقىلداپ كۈلۈپ كەتتى. "قولتۇغۇڭدا ھېلى پارتىلايدىغان بومبا، نەگە قويۇشنى بىلمەي تىپچەكلەپ يۈرگىنىڭ- ھە! پالاكەت ئاخماق!"

"ۋايجان!" _ قاسىمنىڭ تويۇقسىز ۋارقىرىشى كامېردىكى يېڭى ھەمىراھلىرىنى چۆچۈتىپ ئويغىتىۋەتتى. ئۇنىڭ بۇ ئۆزىنى شاڭخو قىلىپ كۈلىشى خېلى ئوبدانلا بەدەل تۆلەتكەنىدى. بۇرۇنقى پالاكەتلىكىنى شاڭخو قىلىمەن دەپ ئاغزىنى بىر غېرىچ ئېچىپ كۈلىۋىدى، قايسى كۈنىسى گۇندىپايلار تەرىپىدىن يىرتىۋېتىلگەن ئاغزىنىڭ ئەندىلا قېتىشىۋاتقان كالپۇكى قايتىدىن يىرتىلىپ كەتتى. ئالدىراش بېلىكىگە ئورالغان داكىدىن ئازراق سۆكۈپ يىرتىلغان ئاغزىغا بېسىپ قان توختۇتۇشقا تىرىشتى. يىرتىلىپ ساق يېرى قالمىغان كۆڭلىكىنىڭ ئالدى ئاغزىدىن ئاققان قان بىلەن بۇلغىنىپ بوغۇزلىۋېتىلگەن قويدەكلا بولۇپ قالدى. "ئىسلىدە مانا بۇ كالاڭپايلىقىمنى شاڭخو

فاشىستىك جازالاشلارنىڭ ئاساسىي قىلىنىشىدۇ. خىتاي كوممۇنىستلىرىنىڭ ئىقتىسادىي سىياسىتى ئېغىر مەغلۇبىيەتلەر بىلەن ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، 80- يىللاردىن باشلاپ تەدرىجى ھالدا بازار ئىقتىسادى تۈزۈمىگە قاراپ ئىسلاھات قىلىنىشقا ئەگىشىپ، ھەرخىل مەخپىي سىياسىي نارازىلىق پائالىيەتلىرىنى بۇزۇنقىدەك كۆچنى مەركەزلەشتۈرۈپ ئاممىۋىي ھەرىكەت يارىتىشقا تايىنىپ رازۋېتكا قىلىش ئىشلىرىنى ۋاستىلىق ھەل قىلىۋېلىش چارىسى كىشىلەرنىڭ ھىمايىسىگە ئېرىشەلمەس بولۇپ ئۆزگىرىشكە باشلىدى. بۇنداق بىر ئەھۋالدا ئىچكى رازۋېتكا ئىشلىرىنى ئۈستىگە ئالىدىغان مەخسۇس ئىچكى مۇداپىيە ئورگىنىغا جىددى ئېھتىياجى چۈشۈشكە باشلىدى. نەتىجىدە خەلقارادىكى داڭلىق جاسۇسلۇق تەشكىلاتلىرىدىن ك گ ب، س ئى ئا، ساس، موسساد قاتارلىقلارنىڭ پائالىيەت ئالاھىدىلىكىگە ئوخشىتىلغان ئەنچۈنبۇ ياكى ئەنچۈنتىڭ دېگەندەك جاسۇسلۇق ئورگانلىرىنى تۈشمۇ- تۈشتىن قۇراشتۇرۇپ چىقىشقا كىرىشكەنىدى.

مەلۇم مەنىدىن ئالغاندا، خىتاي كوممۇنىستلار ھۆكۈمىتىنىڭ سىستېمىلاشقان ئىلمىي رازۋېتكا بىلىم جوغلانمىسى ۋە بۇ جەھەتتە ئىلمىي خادىملىرى بەكلا يېتەرسىز بولغانلىقى ئۈچۈن، قۇرۇلغان بۇ تۈردىكى ئىچكى جاسۇسلۇق ئورگانلىرى ئىلمىي رازۋېتكا مۇتەخەسسىسلىرى كامچىل، تەجرىبىسى يېتەرسىز، ئىلغار ئەسۋاپ- ئۈسكۈنىلىرى ۋە ئىلمىي ئۇسۇللىرى جەھەتتە بەكلا كەمبەغەل بولغاچقا، بۇ تۈردىكى ئورگانلىرى خېلى ئۇزۇن يىللارغىچىلا ئاساسەن ئىسمى بار ساپاسى يوق بىر توپ پۇرسەتپەرەس خۇلىگەرلەر ئۇۋىسى ھالىتىدە قالغانىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە ھەردەرىجىلىك خىتاي ئەمەلدارلىرىنىڭ چىرىكلىكى، تاماخورلىقى، شەخسىيەتچىلىكى تۈپەيلىدىن، بۇ خىل يېڭى ئورگانلار 'ئارقا ئىشىك' تىن كىرىپ كەلگەن ئىقتىدارسىز، ياۋايى، ۋەھشى، ساۋاتسىز ۋە قارا نىيەتلىك مەخلۇقلار بىلەن تولۇپ كەتكەچكە، تا بۈگۈنگىچە كۆزگە كۆرۈنگىدەك بىرەر دېلونى ئۆز ئالدىغا ئوڭۇشلۇق پاش قىلىپ چىقالىغىنى يوق. بۇنى ئاز دەپ ساقچى ئىدارىلىرى، قانۇن ئورگانلىرى ياكى مۇداپىيە ئورگانلىرى بىلەن قىزغىنىشىپ، بىر توغرا كېتىۋاتقان دېلو رازۋېتكا ئىشلىرىنىمۇ ئېغىر دەرىجىدە سۇنئىي قاتماللىق ئىچىگە پاتۇرۇپ قويۇشىدىغان ھادىسىلەر پات- پاتلا ئوتتۇرىغا چىقىپ تۇرماقتا. قارىغاندا ئەمىلىي تەجرىبىسىنى ھەرقانچە ئۆستىرىۋېلىشتى دەپ قارىغاندىمۇ، يەنىلا بۇ خىل ئىقتىدارسىزلىقىنى خېلى ئۇزۇن يىللارغىچە سۆرەپ يۈرىشى بىر مۇقەررەرلىك بولۇپ كۆرۈنمەكتە.

ئەنە شۇ سەۋەپلەر تۈپەيلىدىن، قىلغان 'جىنايى ھەرىكىتى' نى قەتئىي ئىنكار

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

كېلىشتۈرەلمىگەن دۈشمەن بىلەن سۆزلىشىپ ئىشنى ھەل قىلىش ئەڭ توغرا يولىنى ئەيدىغان سەپسەتىلىرىنىڭ تەسىرىمۇ ۋاستىلىق ھالدا خېلى ئوبدانلا سەۋەپچى بولاتتى. بۇنىڭ كەينىدىنلا ئايرىم گورۇپپىلار بويىچە باھالاش، يالغۇز قويۇپ باھالاتقۇزۇش، يالغۇز قويۇپ شىكايەت قىلغۇزۇش، يالغۇز چاقىرىپ پاش قىلغۇزۇش، يالغۇز چاقىرىپ گۇمانلاندۇرغۇزۇش، يالغۇز چاقىرىپ ئۆزىنى ئاخلاتقۇزۇش، ... دېگەندەك چارىلارنى ئىشقا سېلىشى بىلەن، ئەسلىدىنلا جەڭگىۋار مىللىي، ۋەتەن چۈشەنچىلىرى قالايماقانلاشتۇرۇۋېتىلگەن كىشىلىرىمىز بىلىپ- بىلمەيلا بىر- بىرىنى قارىلاش، بىر- بىرىنى چىشلەپ تارتىش، ھەتتا قۇرۇقتىن- قۇرۇق گۇمان قىلىشىپ بىر- بىرىلىرىگە تۆھمەت ئارتىش قاتارىدىكى ۋاستىلىق پاش قىلىش يولىغا كىرىپ قالدى. تۆھمەتكە قالغان كىشىمۇ مىللىي غۇرۇرى بۇرمىلىۋېتىلگەن بۇ ئۇيغۇر جەمئىيىتىدە، باشقىلارنى قۇرۇق تۆھمەت بىلەن قارىلاش يولى ئارقىلىق شەخسى ئۆچىنى ئېلىۋالغان بولىدۇ. بۇنداق ھەرىكەتلەرنىڭ داۋاملىشىپ دەۋرلىشىپ داۋام قىلىشى نەتىجىسىدە، پۈتكۈل ئۇيغۇر جەمئىيىتى ساپلا بىر- بىرسىنىڭ پېيىغا چۈشۈپلا يۈرىدىغان 'ھەممە كىشى گۇمانلىق' ۋەزىيەتنى شەكىللەندۈردى. بۇ جەرياندا ئەگەر خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى قايسى بىر غوۋغا يىپ ئۇچىغا تويۇقسىز ئېرىشىپلا قالغىدەك بولىدىكەن، گۇمانلىق دەپ قارالغان كىشىنى سوتسىز- سوراقسىزلا تۈرمىلەرگە قامىۋېلىپ، ئېغىر جازالار بىلەن 'مەسىلە تاپشۇرۇش، پاش قىلدۇرۇش' قا قىستايدۇ. خىتاي شوۋىنىستلىرى ئۆتكەن ئەسىرنىڭ ئاخىرلىرىغا كەلگىچە دېگىدەك يىپ ئۇچلىرىنى تەكشۈرۈپ- تەھلىل قىلىش ئاساسىغا ئەمەس، بەلكى ئەتراپىدىكى كىشىلەرنىڭ پاش قىلىشقا تايىنىپ دېلو تىكلەپ كەلگەندى. شۇ سەۋەپتىن، خىتاي كوممۇنىستلار ھاكىمىيىتى تا 90- يىللارغا كەلگىچە مەخسۇس ئىچكى رازۋېتكا دۆلەت تەشكىلاتى ئۈستىدە بەك ئەھمىيەت بېرىپ كەتمەي، ئۇنىڭ ئورنىغا سىياسىي، ئىقتىسادى، ئەخلاقىي، جىنايىي ئىشلارنى تەكشۈرۈپ پاش قىلىش مەجبورى ھەرىكەتلىرىنى ۋاستىلىق مەقسەت قىلغان بىر خىل 'ئاممىۋى ھەرىكەت دولقۇنى' يارىتىشقا تايىنىپ رازۋېتكا پائالىيەتلىرى بىلەن ئاتالمىش 'ئاممىۋىي ھەرىكەت' قوزغاش ئارقىلىق خەلقنىڭ نارازىلىق پىكىرلىرى، باشقىچە قاراشلىرى ياكى مەخپىي ئىدىيىلىرىنى پاش قىلىشقا ئادەتلىنىپ كەلگەن بولۇپ، ھەرىكەت تاماملانغاندىن كېيىن، گۇمانلىقلارغا جازا بەرگەندىن باشقا، قالغان كىشىلەرنىڭ ماتېرىياللىرىنى ئارخىپخانىلارغا سولاپ قويۇپ بىر مەزگىل باشقا ئىشلىرى بىلەن بولۇپ كېتىشىدۇ. قاچانكى، مۇھىت قايتىدىن بىر جازالاش ھەرىكىتىگە مۇھتاج بولغىنىدا ھېلىقى گۇمانلىق ماتېرىياللارنى قايتىدىن سۆرەپ چىقىپ ئىككىنچى قېتىملىق

ئەسلىدە ئۇ خىتاي، قاسىمنىڭ تاشلاپ كەتكەن بومبىسىنىڭ خەۋىرىنى ئېلىپ كىرگەنىكەن. ئۇ خىتاينىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، كىچىك بىر هاراق- تاماكا، پېچىنە- پىرەندىك ساتىدىغان بىر خىتاينىڭ دۇكىنى بولۇپ، دۇكان خوجايىنى ئېتىگەن ۋاخچىرەك كېلىپ دۇكىنىنى ئاچقان. بۇ ئارىدا يېنىدا بىرگە ئېلىپ كەلگەن بەش ياشلىق ئوغلى ئويان يۈگۈرەپ، بۇ يان سەكرەپ يۈرگىنىدە هېلىقى 'خىش پارچىسى' غا پۇتى تېگىپ كەتسە كېرەك، شىددەتلىك پارتىلاش بىلەن ئۇ خىتاي بالىسىنىڭ بەدىنى ئۈتمە- تۆشۈك بولۇپ دۇكاننىڭ ئەينەك پوكەيسىغا چاپلىشىپ قالغانىكەن! بۇ ئارىدا بىر تەيتەي دۇكانغا كىرىۋاتقان بولسا كېرەك، پارتىلاشقا توغرا كېلىپ قېلىپ بىر يانغا ئۇچۇپ چۈشۈپ، ئۆلۈك- تىرىكلىكى نامەلۇم ئىكەن. دۇكاندار خىتاينىڭمۇ يۈزى بىلەن بىر قولى تىتىلىپ كەتكەن هالدا بالىسىنىڭ گۆش پارچىلىرىغا قاراپ دات- پەرياد قىلىشى هەممىدىن بەك ئېچىنىشلىق تۈس ئالغانىكەن. ئەتىراپىدىكى نەق مەيداننى كۆرگەنلەرنىڭ دېيىشىدىن قارىغاندا، بىر ئۇيغۇر بالىسى بومبىنى دۇكانغا ئېتىپلا قېچىپ كەتكەنمىش؛ يەنە بىرسىنىڭ دېيىشىچە بومبا ئۈستىنكى قەۋەتنىڭ بىرسىدىن چۈشكەنمىش. ...

قاسىم يالغان ئېچىنغان قىياپەتتە كىرىۋېلىپ بۇ هېكايىنى ئاڭلاپ تۇرغاندەك قىلسىمۇ، ئۇنىڭ قەلبى نېمە ئۈچۈندۇر قاتتىق مۇجىلىپ ئازاپلانماقتا ئىدى. ئۇ، بىرهازا ئاچچىق تاماكىسىنى چەككەندىن كېيىن ئولتۇرۇپ ئويغا پېتىپ كەتتى: ئۇنىڭ پەيدا قىلغان بۇ قېتىمقى هەرىكىتى سەل هەددىدىن ئېشىپ كەتكەندەك بىلىنمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ خىيالىغا بۇ خىل هەرىكەتلەرنى قانداق قىلغاندا تېخىمۇ ئۈنۈملۈك قىلىشقا بولىدىغانلىقى ئۈستىدە مەركەزلىشىپ قالغانىدى. دۈشمەن ئەسەبىلىكى چېكىدىن ئاشقان، ۋەھشىلىكى تارىختىكى هەرقانداق ۋاقىتلاردىكىدىنمۇ كۈچىيىپ كەتكەن، ئاساسەن يەرلىك مىللەتلەر ئۈچۈنلا هەربىي هالەتكە ئۆتۈپ بولغان بۇنداق جىددىيچىلىك قاپلىغان بىر ۋەزىيەتتە، مەخپىي ۋەھىمە پەيدا قىلىش ۋەقەلىرىنى قانداق قىلغاندا ئۈنۈمى كۆرۈلىدىغان بىر شەكىلدە داۋاملاشتۇرغىلى بولىدىغانلىقى هەققىدە هەرخىل چارە- تەدبىرلەرنى بىردىن- بىردىن كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ باش قاتۇراتتى: "بۇندىن كېيىن نېمە قىلىشىم كېرەك؟! قانداق قىلىشىم كېرەك؟!" _ ئۇنىڭ ئەقلى بۇ سوئاللارغا مۇۋاپىق جاۋاپ تېپىش يولىدا ئاۋارە ئىدى. ئۇ، شۇنچە ئويلاپمۇ تۈزۈكرەك بىرەر نەتىجىگە ئېرىشەلمەي، ئاخىرى ئۆزىنى پىدا قىلىش ۋاستىسى ئارقىلىق ئېغىر پاجىئە پەيدا قىلىپ ئۆلۈپ كېتىشنى خىيالىغا كەلتۈرۈپ باقتى. خىيالى بۇ يەرگە كەلگىنىدە بەدەنلىرى شۈركىنىپ كەتتى. قوللىرىنىڭ يەڭگىل تىترىشىنى تىزلىرىنىڭ ئاستىدا جان قالمايۋاتقانلىقىنىمۇ هېس قىلماقتا ئىدى. ئۇ بۇنداق جان پىدا قىلىشتىن

www.uyghurkitap.com

قىلىش ئىمكانىمۇ بولمىغان نەق ماتېرىيال بىلەن سەۋەنلىكتىن قولغا چۈشۈپ قالغان قاسىم ئۇستىدىكى تەكشۈرۈشلىرى پۈتۈنلەي قاتماللىققا پېتىپ قالغانلا ئەمەس، ھەتتا بىرەر 'نەتىجە' چىقىرالىشىدىنىمۇ پۈتۈنلەي ئۈمىدلىرى قالمىغانىدى. بۇنداق بىر ئەھۋالدا، قاسىمنىڭ ئۆلتۈرۈلمەي تىرىك تۇتۇپ تۇرۇلىشى ئاساسەن پەۋقۇلئاددە 'ئامەت' بېرىدىغان جۈيۈلۈپ سېلىشى ياكى يېڭىدىن قولغا ئېلىنىغانلارغا سۇر كۆرسىتىش ئۈچۈنلا پايدىلىنىشتىن باشقا ئۈمىدلىرى قالمىغانىدى. خىتايلارنى ھەيران قالدۇرىۋاتقان يەنە بىر ئىش، شۇنچە ۋەھشىلىك بىلەن قىيناشلىرىغا قارىماي، قاسىمنىڭ شۇنچە ئايلاردىن بېرى ئىرادىسىنىڭ قىلچىمۇ يۇمشىماسلىقى ئىدى. "بۇ مەخلۇق ئۇيغۇرنىڭ يا جىنى تۆمۈر، يا بولمىسا ئۇنىڭدا چىقىدىغانغا جان دېگەن بىرنېمە يوق!" _ دېيىشەتتى گۇندىپايلار بىر- بىرىسگە.

ئەسلىدە، قاسىمنىڭ ئىرادىسى ئۇنچىلىك مۇبالىغە قىلغىدەكمۇ كۈچلۈك ئەمەس ئىدى. چۈنكى ئۇمۇ ئەنە شۇ ئىلىك- ئىلىكىگىچە بۇلغىنىپ كەتكەن ئۇيغۇر جەمىيىتىنىڭ بىر ئەزاسى- دە! ئۇنىڭ پەقەت بىرلا ئارتۇقچىلىقى بار ئىدى: ئۇ، شۇنچە يىللىق چېكىدىن ئاشقان ۋەھشىلىك ھەرىكەتلەرنىڭ ئېگىسى بولغىنى ئىدى. ئۇنىڭ پەيدا قىلغان ياكى كۆرگەن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا كەلتۈرگەن پاجىئەلىرىگە سېلىشتۇرغاندا، بۈگۈن بېشىغا كېلىۋاتقان بۇ قىيناشلار ئۇنىڭ قولىغا سۇمۇ قويۇپ بېرەلمەيتتى.

"ئاخماق خىتايلار!" _ دەپ غۇۋا كۈلۈمسىرەپ قويدى.

بۇ قېتىم ئۇ، ئاغزىنىڭ قايتا يىرتىلىپ كېتىشىدىن ساقلىنىشنى بىلىۋالغانىدى. ئۇنىڭ ئاغزىدىن قان ئېقىش توختىغانىدى. ئۇ، ئولتۇرۇپ ئۆزىنىڭ بىردىن- بىر ۋەزىپىسى _ ئۆتمۈشىنى ئەسلەشنى داۋام قىلدۇرماقتا ئىدى. ...

قاسىم شۇ 'خىش پارچىسى' ۋەقەسى بولغان كۈنىسى ئىشىغا بېرىپ ئىشخانىسىغا كىرىۋالغىنىدىن كېيىن، بىر كېچە ئۇخلىماي چىققىنىغا قارىماي، ئۆزىگە ئايرىلغان ۋەزىپىسىنى ھەرقانداق ۋاقىتتىكىدىنمۇ ئەستايىدىل ئىشلەشكە قارار قىلدى. ئۇ، كۆرۈنۈشتە ئىدارىسىنىڭ ئىشىغا بۇنچە ئەستايىدىل بېرىلىپ كەتكەندەك قىلسىمۇ، ئۇنىڭ خىيالى ھېلىقى خىش پارچىسى – بومبىسىنىڭ ئاقىۋىتى نېمە بولۇپ كەتكەنلىكىدە قالغانىدى.

چۈشكە يېقىن ئىشخانىسىدىكى بىر خىتاي ھەسرىگىنىچە كىرىپ كەلدى: "تەي كې پا، تەي كېپا!" _ دېگىنىچە ھەسرەپ گېپىنى قولاشتۇرالماي كەتتى.

تېخنىكا چارىلىرى، يېڭى كەسىپنى يۈزلىنىشلەر ئۈستىدە نوختىلىق پىكىرلىشىپ قوياتتى. ئۆيدىكى ئىشكاپلىرىدىمۇ راستىنلا ئۆز كەسپىگە دائىر يېڭى- يېڭى خىتايچە قېلىن كىتاپلار بىلەن لىق تولغانىدى. خىتاي خوشنىسىمۇ قاسىمدىن كەسىپ توغرىسىدا بەزى مۇلاھىزىلەر، تالاش- تارتىشلارغا كىرىشىپ ئۆزىنى بىلەرمەن قىلىپ كۆرسىتىشىلىشنى ياخشى كۆرەتتى:

"لاۋكا، سەن ئۇيغۇرلار ئىچىدە ھەقىقەتەنمۇ ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ بىرى جۇمۇ!" _ دەپ ماختاپمۇ قوياتتى.

بىر كۈنى ئاخشىمى بۇ خىتاي خوشنىسى يەنە كىرىپ كەلدى. ھېلىقى ئادەت قىلىنىۋالغان 'لەززەتلىك بىر رومكا' نى كالپۇكى بىلەن چىمدىپ- چىمدىپ يۇتقاچ ئولتۇرۇپ تۇيۇقسىزلا سوراپ قالدى:

"لاۋكا، ئاڭلىسام سەن بۇرۇنقى ئۆيدىكى ۋاقتىڭدا ھەپتىدە دېگىدەك دوستلىرىڭ بىلەن 'گاۋشىڭ- گاۋشىڭ' قىلىشاتتىڭكەن. بۇ ئۆيگە كۆچۈپ كىرگىنىڭگىمۇ خېلى ئايلار بولۇپ قالدى. ئۇ دوستلىرىڭغا يېڭى ئۆيۈڭنىڭ ئادرىسىنى بەرمىگەنمىدىڭ؟! ئۇلارنى چاقىرغىن، ئاربلاپ 'گاۋشىڭ' قىلمىساڭلارمۇ بولمايدۇ"

ھەقىقەتەنمۇ قاسىم ئاغىنىلىرى بىلەن بىر يەرگە جەم بولالماي يۈرگىنىگە خېلى بولغانىدى. بۇنىڭغا يېڭى ئۆي كۆچۈشلا سەۋەپ بولۇپ قالماي، كۆچۈشتىكى جىددىچىلىكمۇ سەۋەپ بولماقتا ئىدى. بولۇپمۇ يەرلىكلەرنىڭ ئۆيلىرى تۇيۇقسىزلا ئاختۇرۇلىشى، ھەتتا بەزىدە كېچىلەردە ئولتۇرۇش قىلغانلارنى يىغىپ بىر نەچچە كۈندىن سولاپ قويۇشلارمۇ كۆرۈلگەنىدى. دېگەندەك، ئۆتكەن ئايدا قاسىمنىڭ ئۇلپەتلىرىدىن بىرسىنىڭ ئۆيى ئاخشىمى زوراۋان خىتاي خۇلىگەرلىرى تەرىپىدىن تۇيۇقسىز باستۇرۇلۇپ ئاختۇرۇلىشى ئاغىنىلىرىنى بەكلا ئۈركىتىۋەتكەنىدى.

"كېچىلەردە تۇيۇقسىز ئۆي ئاختۇرۇشلار بولۇپ تۇرغاچقا، دوستلىرىم بىر يەرگە يىغىلىشتىن قورقۇپ كېلەلمەيۋاتىدۇ. _ دېدى قاسىم ئۆكۈنگەن قىياپەتتە، _ ئۇنىڭ ئۈستىگە كېچىلەردە ئۆيلىرىگە قايتىشىمۇ خەتەرلىك. ..." _ دەپ دۇدۇقلىدى.

"دوستلىرىڭغا دەپ قوي، _ دېدى سەل كۆرەڭلىگەندەك قىياپەت بىلەن خىتاي خوشنىسى، _ قورقماي كېلىۋەرسۇن. بولمىغاندا قونۇپ ئەتىسى كەتسىمۇ مەيلى ئەمەسمۇ. نوپۇس تەكشۈرگۈچىلەر كەلسە ماڭا خەۋەر قىلىۋەت، ئۇلار بىلەن ئۆزەم سۆزلىشىمەن، خاتىرجەم بولسۇن. مېنىڭ ئەنچۈەنتىڭدا مۇھىم بىر ئىشتا ئىشلەيدىغان يېقىن بىر يۇرتلۇغۇم بار، قورقما!" _ بۇ گەپلەر قاسىمغا ياغدەك ياققانىدى.

"ئەمىسە بۇ شەنبىدە ئاغىنىلىرىمنى ئۆيۈمگە چاقىراي، سەنمۇ كىرىپ ئولتۇرۇشۇپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

راستىنلا قورققانىدى. ئۇنىڭ كۆز ئالدىغا بەدىنىگە تېڭىلغان پارتىلاتقۇچ بومبىسىنىڭ شىددەت بىلەن پارتىلىشى، ئۆچەي- باغرىنىڭ تىتما- تىتما بولۇپ پۈتۈن ئەتراپقا چېچىراپ كېتىۋاتقانلىقى، قايسى بىر بېلىگىنىڭ بىر تەرەپكە، يەنە بىر پاقالچىقىنىڭ باشقا بىر تەرەپكە، ... ئۇچۇشۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ تىترەپ كەتتى. بېلى بىلەن بېشىنىڭ يەنە نەلەرگە ئۇچۇپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈشنى كۈتمەيلا بۇ قورقۇنۇشلۇق خىيالدىن ۋاز كېچىپ، دەرھال قولىدىكى ئىشقا زېھنىنى جەلپ قىلىشقا تىرىشتى.

ئۇ ھەرقانچە تىرىشسىمۇ قولىدىكى قىلىۋاتقان ئىشقا زېھنىنى بېرەلمەي، كاللىسى يەنىلا شۇ مەخپى ھەرىكەت مەسىلىسىگە قېيىپ كېتىۋاتاتتى. ئۇنىڭ ئەقلىگە تۇيۇقسىزلا ھېلىقى ئىككى كىتاپتا يېزىلغان سۆزلەر كېلىۋالدى: "دۈشمەن قانچىكى ئەسەبىلىشىدىكەن، بىزنىڭ مەخپى ۋەھىمە يارىتىش ھەرىكىتىمىزنىڭ شۇنچە ئۈگۈنۈشلۈك كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرسىتىدۇ، ... دۈشمەن ئەسەبىلەشكىنىدە ئۇنىڭ ۋەھشىلىكىنى تېخىمۇ قورقۇنۇشلۇق ۋەھىمە ھەرىكەتلىرى بىلەن قورقۇتۇشقا ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسىتىشىمىز شەرت! ..."

قاسىم ئويلىنىپ قالدى: "توغرا، بۇ كۈنلەر ھەقىقەتەنمۇ دۈشمەننىڭ چېكىدىن ئاشقان ئەسەبىلىكىگە پېتىپ قالغان پەيتى. خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى ئېغىر ۋەھىمە ئىچىگە پېتىپ قالمىسا، ئۇلاردىكى بۇنچە ۋەھشىلىكنىڭ سەۋەبى نېمە؟! ئۇلار راستىنلا ئېغىر تېررورچىلىق ۋاستىلىرىغا تايىنىپ بىزنى باستۇرۇشقا ئۇرۇنغىنىدا ، بىزمۇ ئۇلارغا دەلمۇ- دەل تاقابىل تۇرۇشقا ئوخشاش يولنى تۇتۇپ تېخىمۇ ئېغىر، تېخىمۇ كۆپ ۋەھىمىلىك ھەرىكەتلىرىنى يارىتىشىمىز بىلەن دۈشمەنگە جاۋاپ بېرىشىمىز لازىم!"

ئەندى ئۇ مەسىلىنىڭ جاۋابىنى تاپقاندەك قىلدى: تېخىمۇ ئېغىر، تېخىمۇ زىچ ۋەھىمىلىك ھەرىكەت يارىتىش! قاسىم پارتىلىتىش ئەسۋاپلىرىنى ئۆيدە تەييارلاشتىن، بىرقىسمىنى ئىدارىسىدا تەييارلاپ ساقلاشنى ئويلىنىپ قالدى. چۈنكى ئۇنىڭ ئۆيى ئەندى خىتاي ئەمەلدارى بىلەن خوشنا بولۇپ قالغانىدى. ئۇ خىتاي خوشنىسى ئارىلاپ ھال سورىغان قىياپەت بىلەن قاسىمنىڭ ئۆيىگە كىرىپ بىردەم- يېرىم دەم ئولتۇرۇپ چىقىدىغان بولىۋالدى. قاسىممۇ ئۇ خىتايغا ماسلىشىپ، ئۇنىڭ كۆڭلىدىكى گەپلەرنى قىلىشىپ، بىرەر رومكا ئېسىل 'تېچۈي' ھارىقى بىلەن مېھمان قىلىپ قوياتتى. ئۇ خىتاي بەزىدە ۋەزىيەتنىڭ بەكلا جىددىيلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىدىن ئەنسىرەيدىغان سۆزلەرنىمۇ قىلىپ قوياتتى. قاسىممۇ ئۇنىڭغا يارىشا قايسى بىر كۆرۈنمەس 'تەلۋە' لەرنى تىللىشىپ قويغاندەك بولىۋېلىپ، كەينىدىنلا گەپنى بۇراپ كەسپىگە دائىر يېڭى

سۈيۈقلۇق تۇنۇگۈندىن بېرى بىرەر لوقما كۆرمىگەن مۆدۈر- چوقۇر قېرىن ئىچىگە تۆكۈلۈپ، ئۇ يەردە ئېرىتىشكە بىرنېمە تاپالمىغان ئىسپىرت ئاشقازان خالتىسىنىڭ تىرىپ-ياغلىرىنى ئېرىتىپ يۇيۇشقا كىرىشتى. يۇيۇلۇپ ئېچىلىپ كەتكەن قېرىن تېرىلىرى كۈچلۈك ئىسپىرتنىڭ تۆكۈلۈشى بىلەن ئوت بولۇپ يانغاندەك قورۇلۇپ ئېچىشىشقا باشلىدى. ئۇ يەردىنمۇ ساق ئۆتكەن ئىسپىرت ئېقىمى ئەقلىنى بۇلغاش ئۈچۈن ئاچچىق ئۈچەي ئارقىلىق ئايلىنىپ قانغا سىڭىشقا باشلىدى. ...

ئۇلتۇرۇشتىكىلەر خۇددى چوغ يۇتۇۋالغاندەك كۆيۈۋاتقان مەيدىلىرىنى سىلىشىپ قويۇپ، "پاھ، پاھ، پاھ! خېلىلا راھەتلىنىپ قالدىما!" دېيىشكىنىچە چىرايلىرىنى سەكسەن قورۇق قىلىشىپ پۈرۈشتۈرۈشتى. كەينىدىنلا سېسىق تاماكىلار بىلەن بىرلىكتە ئازاپلىنىپ كەتكەن ئاشقازانلىرىنى ئالداش ئۈچۈن دەستىخاندىكى تاتلىق-تۈرۈملارغا ھۇجۇم قىلىشتى. ئاغىنىلەر ئۇزۇندىن بېرى ئايرىلىپ قالغان بۇ 'ھەمرا' لىرىغا قېنىشماي، بىرەر ئېغىز گەپ قىلىشقىمۇ ۋاقىت چىقىرىشالماي بىر قانچە قەدەھنى كەينى- كەينىدىن بوشىتىۋېلىشتى. قان ئارقىلىق يۈرەكنى ئايلىنىپ ئۆتكەن ئىسپىرت تامچىلىرى ئۇلارنىڭ قەلبىنى چۆچۈتىشىپ، يۈرەك سوقۇشلىرىنىمۇ تېزلىتىۋەتكەچكە، چىرايلىرىمۇ دەرھاللا ئۆيكىدەك قىزىرىشقا باشلىدى. ئۇ يەرلەردىنمۇ ئېشىپ چىققان ئېتانول مالېكۇلىلىرى ئايلىنىپ بېرىپ نېرۋا تومۇرلىرىدىكى سۇنىڭ ئورنىنى ئېلىشىپ ئەقىل ھۈجەيرىلىرىنى بۇلغاشقا كىرىشىپ، سورۇندىكىلەرنىڭ چىرايلىرىغا ئادەتتىكى ئەھۋاللاردا بىھۇدە قورقۇشتىن يوشۇرۇپ يۈرۈشكەن قىسمەن قىياپەتلىرىنى ئۇتتۇرىغا چىقىرىپ، قورقمايارلاق سۆزلىگىدەك ھالەتنى پەيدا قىلىپ، ھەممىسى بىر- بىرىگە يول قويۇشماي سۆزلەيدىغان مەدداھلارغا ئايلانماقتا ئىدى. ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەيلا، نېرۋا ھۈجەيرىلىرىنى تولدۇرۇشقا باشلىغان ئېتانول مالېكۇلىلىرى سۇ مالېكۇلىلىرىنىڭ ئورنىغا ئۆتىۋېلىپ نېرۋا پائالىيەتلىرىنى ئېغىر دەرىجىدە ۋاقىتلىق بولسىمۇ بۇلغاپ، سورۇندىكىلەرنىڭ چىرايىغا ئەقىلسىزلىقنىڭ رەسىملىرىنى سىزىشقا باشلىشى بىلەن، ئاغىنىلەرنىڭ گەپلىرى ئاستا- ئاستا تېتىقسىزلىشىشقا باشلىدى. ...

ئۇلارنىڭ يېقىنقى ئايلاردىن بۇيان دېيىشەلمەي كەلگەن نۇرغۇنلىغان كۆرگەن-ئاڭلىغانلىرى سىرتقا تېپىپ ئۇلارنى چىڭقىلدۇرۇپ يېرىلىپ كەتكىدەكلا ھالغا كەلتۈرۈپ قويۇشقانىدى. سورۇندىكىلەرنىڭ سۆھبەت تېمىلىرى پاتلا نۆۋەتتىكى جىددىيچىلىك، ئەنسىزچىلىك ھادىسىلىرى ئۈستىگە مەركەزلەشكەنىدى. قاسىمنىڭ باياتىندىن بېرى دوستلىرىدىن كۈتىۋاتقىنىمۇ دەل مۇشۇ خىلدىكى سۆزلەر ئىدى.

ھەممە ئۆز بىلگىنىچە ۋەزىيەتنى مىجىغلاپ چىقىشاتتى، باھالىشاتتى. قاسىممۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

بېرەمسەن؟" — دېدى.

"كېرەك يوق، كېرەك يوق!" — دەپ ھىجايدى خېنىم خوشنىسى.

قاسىم كۈچا خەۋەرلىرىنى تەپسىلى ئاڭلىمىغىلى خېلى ۋاقىتلار بولۇپ قالغاچقا، راستىنلا ئىچى پۇشۇپ يۈرگەنىدى. ئەتىسى ئاغىنىلىرىدىن بىرىگە تېلېفون بېرىپ بۇ شەنبىدە ئۆيىگە يىغىلىش توغرىسىدا مەسلىھەت قىلدى.

"راست دەيسەن، بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە تۇرۇۋېرىپ ئولتۇرۇش كۆرمەي گەللىرىم قىچىشىپ زادىلا ئارام بەرمەيۋاتاتتى. چوققاڭغا بىر مۇش دوستۇم. ئەمىسە مەن قالغانلارغا دەرھال خەۋەر قىلاي. بۇ شەنبە يېڭى كۆچكەن ئۆيۈڭنى مۇبارەكلىشىپ ئىچىشەرمىز. ..."

ھاي- ھۇي دېگىچىلا شەنبىمۇ كېلىپ قالدى. قاسىم ئەتىگەن تۇرۇپ بازار ئارىلاپ گۆش- ماي، كۆكتات ۋە مېۋە تەستە ئىككى پوتولكا ئېسىل داچۇي ھارىغىدىن تېپىپ كىردى. ئۇيان ئويلاپ، بۇيان ئويلاپ ئاخىرى گۆشنى بىراقلا قازانغا پۇرلاپ تىقتى. گازىر- پۇرچاقلار بىلەن دەستىخان راسلىدى. دېگەندەك چۈش بولمايلا ئاغىنىلىرى بىرلەپ- ئىككىلەپ كىرىشكە باشلىدى. قاسىمنىڭ ئۆيىنى ھەممىسى بىردەك ئالاھىدە ماختىشىپ كېتىشتى.

دوستلىرى بۇ بىر نەچچە ئايلىق ئىچى پۇشقىدىن شىكايەت قىلىشىۋالدى. قازاندىن مىزلىك گۆش پۇرىقى كېلىشىۋاتقانلىقىدىن ھەممىسى يايراپ كەتتى.

ساقى گۆش پىشقىچە تاقىتى قالماي پوتولكىدىن بىرىنى ئېچىپ رومكىلارغا تەڭشەپ قويدى:

"قېنى ئەمىسە ئاغىنىلەر، نەچچە ئايدىن بېرى بىزنى تاشلىۋەتكەن بۇ ھەمرايىمىزنى كۆتۈرۈشتەيلى!"

ئاغىنىلەر ئۈن- تىنسىز رومكىلارنى بوش جىرىڭلىتىپ سوقۇشتۇردى. قاسىممۇ رەسمىيەت ئۈچۈن قۇرۇق رومكىسىنى سۇ بىلەن تولدۇرۇپ ئاغىنىلىرىنىڭكى بىلەن تەككۈزۈۋالدى.

رومكىلاردىكى سۈپ- سۈزۈك سۇيۇقلۇق ئۆزىنىڭ كۈچلۈك قۇدرىتىنى يوشۇرۇپ ھەرخىل تىزىلغان چىشلار ئارىسىدىن ئېقىپ ئۆتۈپ، تىللارنى چۆچۈتكەن ھالدا چاپلىشاڭغۇ بوغۇزلاردىن غۇرتۇلداپ ئۆتكىنىچە قىزىل ئۈڭگەچلەرنى تاتىلىغىنىچە ئۆتتۈر بېرىپ ئاشقازان خالتىسىغا تۆكۈلۈپ ئاچچىق كۆيدۈرمەكتە ئىدى. ئالدىراپ كەتكەن بۇ سۇيۇغلۇق ئېقىمى بەزىلەرنىڭ قىزىل ئۈڭگىچىگە پېتىشماي بوغۇم- بوغۇم كارنىيىغىمۇ ساقىپ كېتىپ، قېقىلىپ- قېقىلىپ يۆتەلدۈرۈپ، يۈزلەرنىڭ ئۆيكىدەك قىزىرىپ كېتىشىگىمۇ سەۋەب بولماقتا ئىدى. قىزىل ئۈڭگەچنى تاتىلاپ ئېقىپ چۈشىۋاتقان بۇ

نەق ئۆزى ئىدى. ئۇ، بۇ كىتاپلارنى ئىختىيارسىزلا قولىغا ئالدى.

"نېمىكەن بۇلار؟! — دېگىنىچە ساقى كىتاپلارنى قاسىمنىڭ قولىدىن ئالدى. ئېچىپ مۇندەرىجىلىرىگە سىنچىلاپ قاراشقا كىرىشتى. موخوركىچىمۇ تاقەتسىزلىنىپ قولىنى كىتاپقا ئۇزىتىۋىدى، ساقى ئۇنىڭ قولىنى كىتاپ بىلەن ئۇرىۋەتتى. — سەن ئاۋال ئالدىڭدىكى ھاراقنى ئوقۇشنى بىر كېلىشتۈرەلىگىنە! بۇنداق كىتاپلارغا سېنىڭ ئەقلىڭ يەتمەيدۇ، تارت قولۇڭنى كىتاپتىن! — ساقى كىتاپلارنى بىر قۇر ئۆرۈپ-چۆرىگەندىن كېيىن ھەۋەسكاردىن سورىدى. — قېنى دېگىنە، بۇ كىتاپلىرىڭدا نېمىلەرنى يېزىپتۇ؟!"

"بەكلا جىق نەرسىلەر ھەققىدە سۆزلەپتۇ. — دېدى ھەۋەسكار، — بىر قارىساڭ، بۇ كۈنلەردە يۈز بېرىۋاتقان ۋەقەلەر پۈتۈنلەي توغرا پەيدا قىلىنىۋاتقاندەك، يەنە بىر قارىساڭ، بىزەكلەرنى قىپ- قىزىل ۋەتەن خائىنى دەپلا كېسىۋەتكەن!"

"بىزلەرنىمۇ چىشلەپ تارتىپتىمۇ بۇ كىتاپلاردا؟! — سورىدى نارازى تۇستە موخوركىچى، — بىز نېمە قىپتۇق خائىنلىق قىلغىدەك؟!"

"ئىزچىمەن، ئىز چىمەن، ئىزچى مەن، ... ھىمم، بۇ بىر تەخەللۇسقىمۇ ئوخشىمايدىغۇ؟! — دېدى ساقى، — كىمكەن بۇنى يازغان؟!"

"قارىغاندا ئاز- تولا ئۈمىچى بار نېمىدەك قىلامدۇ قاندىق، — دەپ كىتاپنى تونۇشتۇرۇشقا كىرىشتى خەۋەر ھەۋەسكارى، — يازغانلىرىغا قارىساڭ خېلى چوڭقۇر تەتقىق قىلغان بىرسىگە ئوخشايدۇ. بولۇپمۇ خىتايلار بىلەن بىز خەقنى خېلى ئوبدانلا باھالىغاندەك قىلىدۇ. مۇستەقىل بولۇش ئۈچۈن نېمىلەرنى قىلىشىمىز كېرەكلىكىگى ھەققىدە تەپسىلى قەدەم- باسقۇچلىرى بويىچە تەھلىل قىلغانىكەن. شۇڭا بۇ كىتاپ بويىچە قارىساڭ، بۇ كۈنلەردىكى مەخپى زەربە بېرىش ھەرىكەتلىرى بىزنىڭ بىردىن- بىر چىقىش يولىمىز ئىكەن دېگىدەك كېلىدۇ. بۇ كىتاپنى كۆرمەي تۇرۇپ، بولىۋاتقان ۋەقەلەرنى ئويلىساڭ، قېپ- قىزىل ساراڭلىقتەكلا بىلىنەتتى. ئەمما ئاغىنىلەر، بۇ كىتاپ بۈگۈنكى ئاقىۋەتلەرنىمۇ خېلى توغرا مۆلچەرلىگەنىكەن. — ئۇ سەل ھاياجان بىلەن ئەتراپىدىكىلەرگە بىر قۇر قارىۋالغاندىن كېيىن، ئالدىدىكى رومكىسىنى بوغۇزىغا ئۆڭتۈرىۋېتىپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە بىر لوخما گۆشنى كاپ قىلدى. ئاندىن سوۋۇپ قالغان چېيىنى تۆكۈتۈپ، بىر قولىدىكى تاماكىسىنى قاتتىق بىر شورىۋالدى. ئۇنىڭ چىرايىدىكى ھاراقتىن سەسكىنىپ پۈرلىشىپ كەتكەن غەلىتى قورۇقلار سەل يوقالغاندەك قىلدى. — قارىغاندا بۇ ئىزچى دېگىنى ئاۋال ئۇدۇللا قىلىپ «مۇستەقىللىقىمىزدىن ئۈمىد بارمۇ؟!» دېگەن ئاۋۇ قارا تاشلىق كىتاۋىنى يازغان بولسا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

ئاربلاپ ئۇنى- بۇنى بىلمىگەنگە سېلىپ سوراپ قويۇپ سۆھبەتنىڭ قېيىپ كېتىۋاتقان تېمىسىنى ئۆزىنىڭ ئارزۇسى تەرىپىگە بۇراشقا تىرىشاتتى. ئاربلاپ چاي يېغىلاپ تۇرۇشنىمۇ ئۇنۇتمىدى.

"ئايپالتىچىلارنىڭ ئىشلىرىمۇ تازا قاملاشمىغىلى تۇردى. _ دەپ مۇلاھىزىسىنى تۆكۈشكە باشلىدى ئۇلپەتلىرىدىن بىرسى، _ دەسلىۋىدە راس گەپنى قىلسام، خېلىلا ئۈمىدلىنىپ قالغانىدىم ئۇلاردىن. مانا ئەندى كۈچىغىمۇ چىقالماس، ئارامىدا ئولتۇرۇپ ئىچەلمەس بولۇپ قالدۇق. ھەي بۇ كۈنلەرنى. ..."

"دېگىنىڭ توغرا، _ دېدى ساقى رومكىلارنى تارقىتىپ تۇرۇپ، _ ئەسلىدە بۇنداق ئىشلارنىڭ ئاندا- ساندا بولۇپ تۇرغىنىنىڭمۇ تولا بەك زىيىنى يوق ئىدى. _ ئۇ يېڭى قويۇلغان لىگەندىكى پىشىپ مەي بولۇپ كەتكەن گۆشتىن بىر پارچە سۆكۈپ ئېلىپ ئاغزىغا پۇرلاپلا تىقتى. چاينىغىنى بىلىنمەيلا غۇرتلا قىلىپ يۇتىۋەتتى. _ ئەمما شۇنچىلىك ۋەھشىلىكمۇ چېكىدىن ئېشىپ كەتكەنلىك مېنىڭچە بولغاندا!" _ ئۇنىڭ گۆش تەككەن ئاغزى مايلىشىپ كۆڭۈلنى ئايىنىتقىدەك پارقىراپ تۇراتتى.

"ئاغىنىلەر، توختاڭلار، _ دەپ ساقىنىڭ سۆزىگە ئۇلاپلا گەپ باشلىدى ئۈچىنچىسى، _ قايسى كۈنىسى يالغۇز كېتىۋاتسام پۇتۇمغا بىر نېمە ئۇرۇلغاندەك قىلىۋىدى، ئېلىپ قارىسام يالتىراق خالتا ئىچىدىن بىر جۈپ كىتابچە چىقتى دەڭلا. ..."

"بىر بولاق پۇل تېپىۋالدىم دەپ ئويلىغانسەن ھەقىچان!" _ دەپ قاھ- قاھلاپ كۈلدى ساقى ھەۋەسكارنىڭ سۆزىنى بۆلۈپ.

"پۇل چىققان بولسىمۇ يامىنى يوقتىغۇ؟! _ دېگىنىچە قوينىدىن قاسمىغا بەكلا تونۇش بولغان ئىككى كىتابچىنى چىقاردى. _ ئېلىپ قارىسام بۇ كىتابلارنىڭ ئىسمى بەكلا قورقۇنۇشلۇق، ئاستا ئىچ يانچۇقۇمغا تىقىۋالدىم. ئاخشىمى ئۆيدە يالغۇز يېتىپ تۇرۇپ ئوقۇپ تۈگىتىۋەتتىم بۇ كىتابلارنى. قارىغاندا كوچىدا بولىۋاتقان ئۇ ئىشلار خېلى ئوبدانلا بىر يەرلەردىن باشقۇرۇلۇپ قىلىنىۋاتقاندەكلا قىلىدۇ. كىتاپتا يېزىلغانلارغا قاراپ ياق دەي دېسەم توغرىدەك، راس دەي دېسەم بەكلا ئېشىپ كەتكەندەك قىلىدۇ. ئاخىرى بۇ ۋەقەلەر ئۈستىدە ئالدىراپلا بىر نېمە دېيىشكە بولمايدىغاندەك قىلىدۇ دېگەن تونۇشقا كېلىپ قالدىم. بۇ كىتاپلارنى مەخپىي شەكىلدە سىلەرنىڭمۇ بىر قېتىم ئوقۇپ بېقىشىڭلارنى مەسلىھەت قىلىمەن." _ دېگىنىچە ھېلىقى كىتاپلارنى ئاۋايلاپ دەستىخان ئۈستىگە قويدى.

بۇ كىتاپلارنى كۆرگەن قاسىمنىڭ يۈرىكى جىغ قىلىپ ئويناپ كەتتى. بۇ كىتاپلار ئۇنىڭ بىر ۋاقىتلاردا ھاجەتخانىدىن تېپىۋالغان 'ئىزچى مەن' كىتاپلىرىنىڭ

ئاغىنىلەر ئۇڭدىن- سولدىن سۆزلىشىپ بۇ يېقىندا يۈز بەرگەن بىر قانچە مەخپىي ۋەقەلەر، تارقىلىپ يۈرگەن بىرقانچە مەخپىي تەشۋىقات ۋاراقلىرى، خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بۇ يېقىنلاردا قىلىدىغان باستۇرۇش پىلانلىرى، قېچىۋاتقان خىتايلار، بىكاردىن- بىكارغىلا جازالىنىۋاتقان ئۇيغۇرلار، ... دېگەندەك ھادىسىلەر ئۈستىدە بىر- بىرىگە يول قويۇشماي دېگىدەك تالىشىپ سۆزلىشىپ كېتىشتى. ... ئولتۇرۇش ئەھلىنىڭ قىياپىتى ئىككىنچى پوتولكىنىڭ يېرىمدىشىغا ئەگىشىپ ئاۋال قىزىرىش، ئاندىن تاتىرىشقا، سۆزلىرىمۇ كۆپىيىپ ھېلى دېگەننى يەنە دەيدىغان لاۋزىلىشىشلارغىچە بېرىپ يەتمەكتە ئىدى. بۇ ئاردا تاشقاقى ئىشىك ئەدەپ بىلەن ئۇرۇلدى.

ھەممە جىم بولۇپ ئەنسىرەش بىلەن ئىشىككە قۇلاقلىرىنى دىڭ تۇتۇشۇپ قاسىمغا تىكىلىشتى.

قاسىم بېرىپ ئىشىكنى ئاچتى: "لاۋكا، دوستلىرىڭ كەلگەنمۇ قانداق؟! سوراپ باقاي دېگەنىدىم." _ دەپ ئۆيگە خوشنا خىتىيى يالغان ھىجايغىنىچە كىرىپ كەلدى.

قاسىممۇ ئوخشاشلا يالغان ھىجىيىپ ئۇنى مېھمانخانىسىغا باشلىدى. كۆزلىرى خۇمارلىشىپ ئەلەڭ- سەلەڭ ئولتۇرۇشقان ئاغىنىلىرىنى كۆرگەن خىتاي خوشنا يالغان ھىجىيىشىنى داۋام قىلىپ دېدى:

"سىلەر داۋام قىلىۋېرىڭلار، ئەركىن ئولتۇرۇڭلار. _ دەپ ئۇلار بىلەن بىر- بىرلەپ قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈپ چىقتى. ساقىمۇ بىر رومكا ئالدىرۇپ تولدۇرۇپ، خىتايىنى جوزىغا تەكلىپ قىلىپ ھاراقنى ئۇزاتتى. ھەممە بىردەك ئەلەڭ- سەلەڭ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشۇپ يالغان ھۆرمەت بىلەن رومكىلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ قويۇپ خۇددى بۇلاق سۈيىنى ئىچىشكەندەك غورتىلدىتىپ يۇتۇشۇۋېتىشتى. بۇ بىچارىلارنىڭ خىتايلار ئالدىدا ئۆزلىرىنىڭ باشقا مىللەت ئىكەنلىكىنى كۆرسىتەلەيدىغان ئەڭ كۈچلۈك 'مىللەتچىلىك قورال' لىرىدىن بىرى ئەنە شۇنداق 'باتۇرلارچە بىر كۆتۈرۈشتە ئىچىۋېتىش' نامايىشى ئىدى. خىتاي خوشنا بىر قولىدىكى رومكىغا، بىر مېھمانلارنىڭ قورقۇنۇشلۇق چىرايىغا قاراپ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قىسىلغان قىياپەتتە:

"سىلەر ۋېيزۇلار ھاراقتا يامان كېلىسىلەر، مەن ئۇنداق ئىچەلمەيمەن، رۇخسەت قىلساڭلار،" _ دەپ رومكىسىنى ئاغزىغا ئاپىرىپ پەگەز كۆزلىرىنى يوقاپ كەتكىچە چىڭ يۇمۇپ تۇرۇپ ئىنچىكە بىرنى يۇتۇپ قويدى.

قاسىم بۇ خىتايىنى دوستلىرىغا ئۇيغۇرچە- خىتايچە ئارىلاشتۇرۇپ ئەبجەش بىر تىلدا تونۇشتۇردى. ئاندىن ئاغىنىلىرىنى كەسپىي ئۇنۋانلىرىنى قوشۇپ ئىش ئورۇنلىرىنى تونۇشتۇرۇپ چىقتى.

www.uyghurkitap.com

كېرەك، بىزنىلەرگە ھە دېگەندىلا بەكلا ئېغىر تېگىپ كەتكەننمۇ قانداق، ئۇ كىتاپلارنىڭ قايتا كۆچۈرۈلگەن نەچچە مىڭ نۇسخىسىنى ھەتتا چەتئەلدىكى مۇھاجىر ئۇيغۇرلىرىمىزمۇ قورقۇپ تويلىتىپ كۆيدۈرىۋېتىشكەنىكەن! بۇ ئەھۋاللاردىن خەۋەر تاپقان ئاپتور بۇ ئۇسۇلىنى تەپسىلى چۈشەندۈرۈپ تەھلىل قىلغان ئىككىنچى كىتاۋى بولغان قولۇڭدىكى شۇ كۆك تاشلىغىنى يازغاندەك قىلىدۇ. بىزنىڭ چۈشەنچىمىز بىلەن بىرىنچى كىتاپنى ئوقۇيلا ئىزچىمەنگە قايىل بولىشىمىز بەكلا تەسكەن. بىزدەك سەۋىيىلىك كىشىلەرگە نىسبەتەن ئىزچىمەننىڭ ئىككىنچى كىتاۋى بولغان مۇنۇ كۆك تاشلىق «يا مۇستەقىللىق _ يا ئۆلۈم!» دېگىنىنى ئوقۇپ چىقىشىمىز كېرەكتەك قىلىدۇ. ..."

"ئەمىسە بىزنىڭ مۇنۇ موخوركىچىدەكلەرگە قارا تاشلىغىنى بەرسەك بولىدىكەن دەڭلا، ئۇنىڭ ئەللىگىنچى نومۇرلۇق بېشى بەك تەس ئىشلارنى چۈشىنىپ كېتەلمەيدۇ" _ دەپ قاھ- قاھلاپ كۈلۈپ كەتتى.

"سەنمۇ ئادەمنىڭ گېپىنى بىر- بىرىگە قوشمايدىكەنسەن، _ خەۋەر ھەۋەسكارى سەل ئۆڭگەندەك قىلىپ گېپىنى داۋاملاشتۇردى. _ نېمىلا دېگەن بىلەن بۇ ئىزچى دېگەن كىشىنىڭ يۈرىگى قاپتەك بىرنېمە بولسا كېرەك، ئەگەر خىتايلار ئۇنى تۇتىۋالىدىغان بولسا بۇ ئىزچى- پىزچى دېگىنىنى تىرىك تۇرغۇزۇپلا خام يەۋەتكىنىدىمۇ ئاچچىغى بېسىلمىسا كېرەك دەيمەن!"

"ئەگەر دېگىنىڭدەك، كۈچىدا بولىۋاتقان ۋەھىمىلىك ھەرىكەتلەرنىڭ تارقىلىشىغا 'ئىزچى مەن' دېگىنىڭنىڭ كىتاپلىرى ئاز- تولا تۈرتكە بولغانلا بولىدىكەن، ئۇنى قوروپ يەۋەتسىمۇ ئۆلگۈرەلمەيدۇ. كىم بىلىدۇ، تېخى ئۇنىڭ ئۆلتۈرۈلىشى بىلەن تەڭ بۇ كىتاپلىرى تېپىلماس تۇتيا بولۇپ كېتەمدۇ- تېخى! خىتايلار شۇ چاغدا كۆرىدۇ ۋەھىمە دېگەننىڭ نېمىلىگىنى! _ ساقى تاماكىسىنى شورىغاچ كۆك تاشلىق كىتاپنى قوينىغا سېلىپ، قارا تاشلىغىنى موخوركىچىغا ئۇزاتتى، _ ئاغىنىمىز بۇ 'ئىزچى' دېگىنىنى بەكلا ماختاپ كەتتى. قېنى، سەنمۇ ئاز- تولا بىرنېمىلەردىن خەۋەر تېپىپ قال."

"سەنمۇزە، ئاۋال قاسىمدىن سوراپ باقمايلا كىتاپنى قوينۇڭغا تىقتىڭ. ئاۋال ئۇنىڭدىن كەلمىسۇنمۇ؟"

"قاسىم بۇ كىتاپلارنى ئوقۇمىسىمۇ بىلىدۇ بۇنچىلىگىنى. _ دېدى ساقى رومكىلارغا قايتا ھاراق تولدۇرغاچ. _ ئەسلىدە مۇنۇنىڭغا بۇ كىتاپلار زايا كېتىدىغان بولدى. بۇ ئەسلىدە ئاۋال ئالدىدىكى مۇنۇ ھارىغىنى لايىغىدا 'ئوقۇپ' پۈتتۈرەلىسىلا بولاتتى. قاسىم سەن ئالدىرىما، بۇ كىتاپلارنى مەن ئاۋال بىر قۇر غاجىلاپ باقاي. ماڭا بىرنېمىلەر چىقمايدىغان كىتاپلارنى ھەرگىزمۇ ساڭا مەسلىھەت قىلمايمەن."

باغدىن بىرەر- يېرىمدەم سۆزلىشىپ ئولتۇرۇشقان دوستلار سائەتلىرىگە قارىشىپ قوزغىلىشقا باشلىدى.

"قاراڭغۇ چۈشكىچە ئۆيىمىزنى تېپىۋالمىساق، يولدا بىرەر زوراۋان خىتايغا ئۇچراپ يۈرمەيلى- يەنە." _ دېدى موخوركىچى. قاسىممۇ بىر نەچچە ئېغىز تەكەللۇپ گېپىنى قىلىپ قويۇپ، ئاندىن كېلەر ھەپتىدە يەنە ئۆيىگە يىغىلىشنى تاپىلاپ دوستلىرىنى دەرۋازىنىڭ سىرتىغىچە ئۇزىتىپ قويدى.

ئاغىنىلىرىنىڭ گەپلىرىدىن قارىغاندا، ئۆتكەندىكى 'خىش پارچىسى' نى تاشلاپ كەتكەن دۇكاندىكى پارتىلاشقىمۇ 'ئايپالتا قوشۇنى' ئىگە بولىۋالغانمىش. خىتاي ساقچىلىرى بۇ ۋەقەنىڭ جىنايەتچىلىرىنى پاش قىلىش ئۈچۈن شۇ ئەتىراپتا ئولتۇرۇشلۇق يۈزگە يېقىن ئۇيغۇر، قازاق، تۇڭگان قاتارىدىكى كىشىلەرنىڭ ئۆيلىرىنى ئاختۇرۇشۇپ، يۈزدىن ئارتۇق ئادەمنى تۇتۇپ كەتكەنمىش. بۇ ئۆي ئاختۇرۇشتا بىر قازاقنىڭ ئۆيىدىن بىر قانچە پاي كونا ئوۋ مىلتىغىنىڭ بۇزۇلۇپ كەتكەن ئوق- مىشەكلىرى، يەنە بىر تۇڭگاننىڭ ئۆيىدىن قايسى بىر يىللىرى تاش كولاشتا ئىشلىتىپ تاشلاپ قويغان بىر نەچچە بولاق تاغ پارتىلىتىش دورىسى چىقىپ قالغانىكەن. نەتىجىدە خىتايلار بۇ ئىككى ئائىلىدىن بىرەردىن ئادەمنى، يەنە شۇ قاتاردا بۇرۇنقى يىللاردا كوچا جېدىلى قىلىشىپ ساقچىغا كىرىپ چىققانلىق دېلوسى بولغان نەچچە ئۇيغۇر ياشنىمۇ گۇمانلىق ئۇنسۇر دەپ قولغا ئېلىپ، قالغانلارنى بىرەر ھەپتىدەك تۇتۇپ قىيناشقاندىن كېيىن قويىۋەتكەنىكەن.

قاسىم، بىگۇنا تۇتۇلغان بۇ كىشىلەرگە ئىچى ئاغرىپ، ئۇلارنى ئاقلاپ قۇتۇلدۇرۇپ چىقىشنىڭ چارىسى ئۈستىدە باش قاتۇرۇشقا كىرىشتى. ئۇيان ئويلىنىپ، بۇيان ئويلىنىپ ئاخىرى خەلق ئارىسىغا بىر مەخپىي چاقىرىقنامە تارقىتىش خىيالىغا كېلىدۇ. ئىدارىسىدىكىلەرنىڭ دىققەتسىزلىكىدىن پايدىلىنىپ ئىشخانىلارنىڭ بىرسىدىكى كومپيۇتېردا ئالدىن تەييارلاپ يۇمشاق دېتال تەخسىسىگە ئېلىپ قويغان «چاقىرىقنامە» سىنى كۆپەيتىپ يازدۇرىۋالىدۇ. ئاندىن بۇ نۇسخىلارنى قول تەككۈزمەي تۇرۇپ گېزىتقا ئوراپ ئۆيىگە ئەكىلىۋالىدۇ. ئۇنىڭ تەلىيىگە كېچىدە قاتتىق بوران چىقىشقا باشلايدۇ. پۈتۈن مەھەللىدىكى بىنالار نىڭ چىراقلىرى قاپ- قاراڭغۇ بولۇپ ئۆچكەندە، تالانى كۆزۈتۈپ تۇرۇپ بوران كۈچىيىشى بىلەن دېرىزىسىدىن ھېلىقى ۋاراقلارنى تالاغا ئۇچۇرىۋېتىدۇ. ئاپپاق قەغەزلەر ھېلى ئۇ تامغا، ھېلى بۇ تامغا ئۇرۇلۇپ يۈرۈپ ھايت- ھۇيت دېگىچىلا غايىپ بولىدۇ.

ئەتىسى ئاخشىمى بىر ئاپتوۋۇز بېكىتىنىڭ تاختىسىغا چاپلانغان بىر ئېلان پەيدا

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

"ناھايىتى ياخشى، ناھايىتى ياخشى، ھەممىڭلار بىلىملىك كىشىلەرنى ئىكەنسىلەر، مەنمۇ ئوقۇغان بىلىملىك ئۇيغۇرلارنى ياخشى كۆرىمەن. _ ئەمما ئۇنىڭ چىرايىدىن بۇ ئۇيغۇرلارنىڭ بۈگۈن- ئەتىگەنلا تاغدىن چۈشۈپ كەلگەن ۋەھشى باندىتلاردەكلا كۆرۈنۈپ كەتكەنلىكىنى، ھەقىقەتەنمۇ تاڭ سېڭىنىڭ 'غەرىپكە ساياھەت' قىلىشىدا ئۇچۇراتقان يالقۇنلۇق تاغلار ئەتراپىدا ئاغزىدىن ئوت چاچىرىتىپ يۈرگەن ھېلىقى بۆرى- ئالۋاستىلارنىڭ قىياپىتىگە ئەلمۇ- ئەل ئوخشاپ كېتىدىغانلىقىنى، بۇنداق ۋەھشىلەرگە تەڭ كېلىشتە سۇڭ ۋۇكوڭنىڭ يەتمىش ئىككى خىل ھېلىسىنى ئىشقا سېلىشتىن باشقا چارە يوقلىقىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ ئۆلگۈرەلىگەنلىكى مانا مەن دەپلا بىلىنىپ تۇراتتى. ئاندىن كۆڭلىدە بۇ ئۇيغۇر دېگەنلەرنىڭ خىتاينىڭ شۇنچە باي نەچچە ئونمىڭلىغان خېتىنى بىلەلەيدىغان ئەقلىنىڭ بولىشىغا زادىلا ئىشەنگىسى كەلمەسلىك نامايەن بولدى. 'ھەي ئىست، شۇ لەنىتى دېڭىز بورىنى بولمىغان بولسا، كوڭزىنىڭ بىزگە مىراس قالدۇرىدىغان خېتى تېخىمۇ كۆپ بولاتتى- دە، ۋاي ئەتتەڭ!' دېگەنلەرنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزگەچ ھاياسىزلىق يۇراپ تۇرغان چىرايىغا يالغان تەبەسسۇم يىغىشقا تىرىشىپ، _ لاۋكا بەك ئەقىللىق، مەن ئۇنى ياخشى كۆرىمەن. ..." _ دېگەندەك بىرنېمىلەرنى دەپ، قولىدىكى رومكىنى مېھمانلارنىڭكىگە يەڭگىل تەككۈزۈپ چىقىپ، گويا زەھەر ئىچىۋاتقاندەك قىينىلىپ تۇرۇپ مىڭ بىر بالالاردا تۈگەتتى. ئۆلپەتلىرىمۇ چاققان ساقىنىڭ يېڭىدىن تولدۇرۇپ ئۈلگۈرگەن رومكىلىرىنى تەڭ بوشىتىشتى.

بۇ خىتاي، 'ياۋايى ئۇيغۇرلار' نىڭ ئارىسىدا ھاراقتا بوغۇلۇپ قېلىشىدىن قورقتى ئەتىمالىم:

"سىلەر ئولتۇرۇشىرىڭلار، بەھۇزۇر بولۇڭلار. لاۋكا، ئەگەر بىرەر ئىش بولسا مېنى تارتىنماي چاقىر، ياردەم قىلىمەن." _ دەپ ياسالما تەكەللۇپلەر بىلەن ئورنىدىن تۇرۇپ سىرتقا ماڭدى. قاسىممۇ ماھارەتلىك بىلەن سۇنئىي تەكەللۇپ قىلىپ ئۇنى ئىشىگىچە ئۇزىتىپ چىقتى.

"بۇ خىتىيىڭ چوقۇم بىزنى رازۋېتكا قىلغىلى كىرگەن نېمە! قارىمامسەن، چىرايىدىن يالغانچىلىقى مانا مەن دەپلا چىقىپ تۇرىدۇ"

"سەنمۇ قىزىقكەنسەن. قايسى بىر خىتاينىڭ بىز خەققە راستچىل بولغىنىنى كۆرگەنىدىڭ؟!"

"... ..."

بۇ خىتاينىڭ پەيدا بولىشى بىلەن ئولتۇرۇشنىڭ پەيزى قاچقانىدى. تاغدىن-

مەكتەپتىن چىقىپ بۇ بىنزىن پونكىتىنىڭ ئالدىدىن ئۆتۈۋاتقان بىرەر يۈزگە يېقىن خىتاي بالىلىرى ۋە ئوقۇتقۇچىلىرى بىرەر تىرىك ئوت مەشئەل توپىغا ئايلىنىپ، گويا ئوت پۈشكۈرتىۋاتقان بىردىن ئەجدەرھاغا ئوخشاش تەرەپ- تەرەپكە دومىلىشىپ، ئوت يالقۇنىنى تېخىمۇ كەڭ يەرگە يېيىلىشىغا قوشۇمچە بولۇپ بەرگەن. ئەتىراپ بىردەمدىلا قويۇق بىنزىن پۇرىقىغا قوشۇلغان سېسىق ئادەم گۆشى پۇرىغى بىلەن تولۇپ كەتكەن!

تەرەپ- تەرەپتىن كەلگەن پاژارنىكلار يېنىۋاتقان بىنالارغا، ھەرىكەتچان 'ئوت شارلىرى' غا قارىتىپ سۇ چېچىشقا باشلىغان بولسىمۇ، ئوت يالقۇنىنىڭ كۈچىيىشى بەكلا تېز بولغاچقا، ئوت ئۆچۈرۈش ماشىنىلىرىدىن پۈركۈلگەن سۇ ئوت يالقۇنىنى باستۇرۇش تۈگۈل، گويا ئۇلارنىڭ چېچىۋاتقىنى سۇ بولماستىن بەلكى بىنزىن چېچىۋاتقىنىدەك، سۇ چاچقانسىرى ئوت يالقۇنىمۇ شۇنچە كۈچىيىپ كەتكەن. كەلگەن ئون نەچچە پاژارنىكتىن پۈركىلىۋاتقان سۇ- كۆپۈكلەر قىيامەت ھالىغا كەلگەن بۇ كوچىغا زادىلا دال بولالمىغان. ھەممە تەرەپنى ئېچىنىشلىق قىيا- چىيا ئاۋازلار قاپلىغان، كېيىم- كېچەكلىرى، يۈز- كۆزلىرى چالا كۆيگەن خىتايلار يېنىۋاتقان بىنالارنىڭ بالكونلىرىدىن ئۆزىنى يەرگە ئېتىشىۋاتقان، بەزىلىرى نېمە ۋەقە بولغانلىقىنى بىلەلمەي، بىنالىرىدىن ئۇچقاندەك ئېتىلىپ چىقىشىپ ئۆزلىرىنى توختىتىپ ئېلىشالماي ئۆتتۈر بېرىپ ئوت يالقۇنى ئىچىگە كىرىپ كېتىشكەن. ئارىدىن بىر ياش خىتاي بىر قولى كۆيۈپ تۇرغان ھالدا ئوت يالقۇنى قاپلاپ كەتكەن بىنادىن قۇتۇلۇپ چىقىپ ئەتراپىغا يىغىلىۋالغان كىشىلەر توپىغا ئۆزىنى ئاتقىنىدا پۇتلىشىپ كېتىپ يەرگە يىقىلىپ چۈشكەن. بىر ساقچى ھۆلۈقۈپ كېتىپ بۇ خىتىيىغا ياردەملىشىپ تۇرغۇزۇش ئۈچۈن كۆيگەن قولىدىن تۇتۇپ تارتقىنىدا، ساقچىنىڭ قولىغا رەسمى پىشقان بىر قولنىڭ گۆشلىرى سۆڭەكتىن ئاجراپ چىققان! يەردىكى چالا كۆيگەن خىتاينىڭ بىر بېلىكى جەينىكىدىن باشلاپ ئىككى تال ئۇزۇن سۆڭىكى، ئۈچىدا شاراقشىپ تۇرغان بەش بارمىقىنىڭ ئىسكىلىتى ئاپپاق شۇلىنىپ پاكىزلىنىپ قالغان! ...

كوچىدىكى مەنزىرە ھەقىقەتەنمۇ قورقۇنۇشلۇق ھالغا كەلگەن: ئۇ يەر- بۇ يەردە ياتقان ھەرىكەتچان ئوت شارلىرى ئاستا- ئاستا ئۆچۈپ، ئۈستىدىن كۆتۈرۈلگەن قاپ-قارا ئىس- تۈتەك ئاستىدا ياغاچ كۆمۈرىدەك قورۇلۇپ قالغان مىڭ يىللىق تۇرپان مومىيالىرىدەك ئىسكىلىتلەر كۆرۈنۈشكە باشلىغان. ئوت ئۆچۈرگۈچى پاژارنىك ساقچىلىرىنىڭ بىرسى تېخى تولۇق ئۆچۈپ بولالماي ئالدى- كەينىگە چېپىپ يۈرگەن بىر جانلىق مەشئەل توپى ئۈستىگە سۇ تۇتقانىكەن، كۈچلۈك سۇ ئېقىمى دەرھال ئوتنى ئۆچەرگەن بولسىمۇ، ئۇ ھەرىكەتچان جىسىمنىڭ باش تېرىسىنى يۈز تېرىسى بىلەن

بولۇپ قالغان بولۇپ، ئۇنىڭدا مۇنۇلار يېزىلغانىدى:

"قەدىرلىك يۇرتداشلار!

ۋەتىنىمىزنى ئاياق- ئاستى قىلىشىۋاتقان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى 'مىللىي ئىتتىپاقلىق كوچىسى' دېگەن دۇكان پارتىلاشنى باھانە قىلىشىپ ئۇيغۇر، قازاق ۋە تۇڭگان بولۇپ جەمئىي يۈزدىن ئارتۇق قېرىنداشلىرىمىزنى بىگۇناھ تۇتۇپ كېتىپ، بىر ھەپتىدەك ئادەم قېلىپىدىن چىققان ۋەھشى يوللاردا قىيناشتى! ئاندىن ئۇلاردىن ئالتى نەپىرىنى گۇمانلىق دەپ قانۇنسىز قولغا ئېلىپ سولىۋېتىشتى. خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بۇ قېرىنداشلىرىمىزدىن تۆت كىشىنى ۋەھشىلەرچە ئۇرۇپ لەختە- لەختە قىلىپ قىيناپ تۈرمىدە ئۆلتۈرىۋېتىشكەن! قالغان ئىككىسىنىڭمۇ ھازىرغىچە ئۆلۈك- تىرىكلىكىدىن خەۋەر ئالالمىدۇق!

بىز پۈتۈن قېرىنداشلىرىمىزغا مۇراجىئەت قىلىمىزكى، بىگۇناھ ئۆلتۈرۈلگەن بۇ تۆت نەپەر شېھىدىمىزنىڭ قانلىق قىسسىسىنى ئېلىش ئۈچۈن شۇ ئەتراپتىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن بىرقانچە ئوننى ئەڭ پاجىئەلىك ئۇسۇللاردا ئۆلتۈرىۋېتىشىڭلارنى تەلەپ قىلىمىز!

ــــ ئايپالتا قوشۇنى"

قاسىم بۇ تەشۋىقات ۋارىقىنى كۆرۈپ مېيىغىدا كۈلۈپ قويدى: "نېمە دېگەن چاققان." ــ ئەسلىدە بۇ ۋاراقتىكى ئىمزادىن باشقا يېرى پۈتۈنلەي قاسىمنىڭ يازغىنى ئىدى.

ئارىدىن بىرەر ھەپتە ئۆتمەيلا ئويلىمىغان يەردىن چوڭ بىر پاجىئەلىك ۋەقە يۈز بېرىدۇ:

نامەلۇم بىرسى بىر خىتاي باشلانغۇچ مەكتىپىنىڭ يېنىدىكى بېنزىن پونكىتىغا ئالاھىدە كۈچلۈك مىنا قويۇپ پارتىلىتىۋېتىدۇ. بۇ مىنا بېنزىن باك ماشىنىسى كېلىپ پونكىتنىڭ بېنزىن ئىسكىلاتىغا ئوننەچچە توننا بېنزىن تولدۇرىۋاتقىنىغا توغرىلىنىپ پارتىلىتىلغانلىقى ئۈچۈن، پاجىئەنىڭ دەھشىتى تېخىمۇ قورقۇنۇشلۇق تۈسكە كىرگەن. بۇ ۋاقىت ھېلىقى باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ چۈشلۈك دەم ئېلىشقا چىقىۋاتقان ۋاقىت بولغاچقا، شەھەرنىڭ يەنە بىر ئۇچىغا ئاڭلانغىدەك كۈچلۈك پارتىلاش بېنزىن ئىسكىلاتىدىكى نەچچە ئون توننا بېنزىن بىلەن قوشۇلۇپ، گويا ئاتوم بومبىسى پارتىلىغاندەكلا ئوخشاش پەۋقۇلئاددە چوڭ مەدەك شەكىللىك ئوت بولۇتىنى پەيدا قىلىپ كۆككە كۆتۈرۈلگەن. كەينىدىنلا ئۇلىشىپ كەلگەن يېڭى- يېڭى پارتىلاشلار قوشۇلۇپ، ئەتراپتىكى بىنالارغا ئوت شارى ھالىتىدە كەلگەن بېنزىن باكلىرى ئۇچۇپ چۈشۈشكە باشلىغان. نەتىجىدە بۇ كوچا بىردەمدىلا قىيۇق ئوت- يالقۇن ئىچىدە قالغان.

مۇمكىن. مەن سىزلەردىن مېنىڭ ئۈچۈن قەتئىي يىغا- زار قىلىشماسلىقىڭىزلارنى، مېنىڭ سەۋەبىمدىن تۈگىمەس بالالارغا قالماسلىقىڭىزلار ئۈچۈن بۇ خەتنى مەڭگۈ بىرسىگە كۆرسەتمەسلىكىڭىزلارنى، پەقەت ئۆكام ماقاتان چوڭ بولغىنىدىلا ئۇنىڭغا ئوقۇتۇپ بېرىشىڭلارنى ئۆتۈنۈپ قالىمەن. جېنىم دادا، مەن سىزنىڭ ئاغىنىلىرىڭىز بىلەن بىرگە ئۆتكۈزگەن نۇرغۇن جۇشقۇنلۇق سۆھبەتلىرىڭىزنى نېرىقى ئۆيدە ئولتۇرۇپ پات- پات ئاڭلاپ يۈرۈپ، بۇ ۋەتەننىڭ پاجىئەلىك تەغدىرى ئۈستىدە مەنمۇ ئويلىنىشقا باشلىغانىدىم. بىزنىڭ ئائىلىمىز، بۇ ۋەتەننى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن قۇتقۇزۇش ئۈچۈن بارلىقىنى بېغىشلىغان قەھرىمان قازاق ئائىلىلىرىنىڭ بىر ئەۋلادى ئىكەنلىكىنى تونۇپ يەتكەنىدىم.

جېنىم دادا، مېھرىبان ئاپامنىڭ كۆڭلى بەكلا نازۇك. مېنىڭ بۇ خېتىمدىن كېيىن ئۇنىڭ بۇ مۇسىبەتكە بەرداشلىق بېرەلەيدىغانلىقىغا ئىشىنەلمەيمەن. شۇڭا، ئاپامنىڭ كۆڭلىنى بۇزماسلىق ئۈچۈن بۇ ۋەقەنى كېيىنىرەك ئاستا- ئاستا بىلدۈرۈپ قويارسىز. ئۇ كۈنلەردە، ئاپامنىڭ كۆڭلىنى بۇزماسلىقى، مەندىن غورۇرلىنىشى لازىملىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويارسىز. مەنمۇ بوۋىلىرىمغا ئوخشاش جەڭگىۋار پەرزەنت بولۇش ئارزۇسى بويىچە ئىچىم ئوت بولۇپ يانماقتا ئىدى. سىزلەردىن يوشۇرۇپ يۈرگەن، ئۆزەمگە بىر ئۆمۈرلۈك ھەمرا قىلىشقا تاللىۋالغان سۆيگەن يىگىتىمنىڭ ئۆتكەن ھەپتىدە خىتاي تۈرمىسىدە پاجىئەلىك شەكىلدە ئۆلتۈرۈلگەنلىك خەۋىرىنى ئالغىنىمدىن كېيىن، ۋەتەن ئازاتلىقى ئۈچۈن پىلانلىق ۋە بىر تۇتاش ھەرىكەت قىلىشنى كۈتۈپ جىم يېتىشقا ئەڭ ئاخىرقى تاقىتىمنىمۇ قويمىدى. قەتئىي ئىرادىگە كېلىپ خىتايلاردىن سۆيگەن يىگىتىم ۋە ئەجدادلىرىم ئۈچۈن قانلىق قىساس ئېلىش پىلانىنى تۈزۈشكە كىرىشتىم. ھازىرقى پىلانىم، ئالدى كوچىدىكى «ئېلىن زىيشۇي» خىتاي باشلانغۇچ مەكتىپى يېنىدىكى بېنزىن پونكىتىنى پارتلىتىش.

جېنىم دادا، ھەر بىر ئۇيغۇر ئۈچۈن ئالتاي تاغلىرىنىڭ پۈتۈن قىرلىرى ئۇلار ئۈچۈن ئانا ۋەتەن تۇپراقلىرى بولالىغىنىدەك، خوتەن چۆللىرىنىڭ ھەربىر توزغاقلىرىغىچە بولغان يەرلەرمۇ ئوخشاشلا بىز قازاقلارنىڭ ئانا يۇرتىمىز! شۇڭا، بۇ ۋەتەننى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن تازىلاپ چىقىشقا تۆھپە قوشۇش ئىشىمۇ بۇ ۋەتەننىڭ پەرزەنتلىرى بولغان بىز قازاقلارنىڭمۇ باش تارتىپ بولمايدىغان شەرەپلىك ۋەزىپىمىز دەپ قارايمەن.

سىزلەرنى قۇدايغا ئامانەت قىلىمەن. غەيرەتلىك بولۇڭلار، مەندىن پەخىرلىنىڭلار!

— قىزىڭلار گۈلسۇمدىن"

بۇ خەت ئوقۇلغان كۈنىسىدىن ئۇزۇن ئۆتمەيلا، «ئوسمان باتۇر قوشۇنى» دەيدىغان ئىمزا قويۇلغان بىر مەخپىي پىدائىلار ھەرىكەت قوشۇنىنىڭ پائالىيەتلىرىمۇ مەخپىي ۋاراق شەكلىدە ئۇيغۇرچە ۋە قازاقچە ئېلان قىلىنىشقا باشلىغانىدى. ...

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قوشۇپ سۆكۈپ چىقىرىپ پاك- پاكىزە شۇلىۋەتكەن بىر باش سۆڭەكنى ئوتتۇرىغا چىقىرىپ قويغان. سۇ بېسىمى بىلەن يەرگە يېقىلىپ چۈشكەن بۇ كۆمۈر گەۋدىسىدىن شۇلۇنگەن ئاپپاق باش سۆڭىكى بوينىدىن ئاجراپ ئۈزۈلۈپ چۈشۈپ، خۇددى بىر ۋالىبول توپىغا ئوخشاش دومىلىغىنىچە بېرىپ بىر ئازگالدا توختاپ قالغان. بۇ باش سۆڭەكنىڭ ھاڭدەك ئېچىلىپ قالغان ئېغىز بوشلۇقىدىكى سەدەپتەك قاتار تىزىلغان چىشلىرى ئارىسىدىن تېخى پىششىپ بولالمىغان قىپ- قىزىل تىلى، تومۇزدىكى ئىسسىقتا سۇسىز قالغان قانجۇقنىڭ ساڭگىلاپ كەتكەن تىلىدەك بىر غېرىچ يانغا ساڭگىلاپ چىقىپ قالغان! ...

بۇ مەنزىرىدىن چۆچۈپ كەتكەن ھېلىقى سۇ پۈركىگەن ئوت ئۆچۈرۈش پاژارنىك ساقچىسى قولىدىكى سۇ خورتۇمىنى بىر چەتكە تاشلىۋېتىپ جېنىنىڭ بېرىچە خىتايچە بىرنېمىلەر دەپ ھۆۋلاپ بېرىپ يول قىرىدىكى سىمونت تاش قىرىغا ھە- دەپ بېشىنى ئۇرۇشقا باشلىغان. ئۇنىڭ بېشىدىن چۈشۈپ يۇمىلىغان قالپىقى بىرچەتكە كەتكەن بولۇپ، بېشى بىردەمدىلا قىپ- قىزىل قانغا بويىلىپ دىرىلدەپ تىترىگەندىن كېيىن جىمىپ قالغان. ...

ئۇزۇنغا قالماي بۇ ئەتراپ گويا مەخسۇس ھەربىي مانېۋىر ئۆتكۈزىدىغان ھەربىي لاگېرغا ئوخشاش، مىڭلىغان خىتاي ئەسكەرلىرى بىلەن توشۇپ كەتكەن. ئەتراپ كۆيۈپ كۇل بولغان بىنالار، ئۇ يەر- بۇ يەردە ياتقان كۆمۈرلەشكەن گەۋدىلەر، ... ئىنتايىن ئېغىر پاجىئەلىك مەنزىرە سېسىق گۆش پۇرىقى بىلەن قاپلانغان. ...

قاسىم بۇنچە ئېغىر پاجىئەنى پەيدا قىلغان كىشىنىڭ كىم ئىكەنلىكىنى مەڭگۈ بىلەلمىدى. بۇ ۋەقەنى ئېتىراپ قىلىپ ئۈستىگە ئېلىپ مەخپىي ۋاراق ياكى بايانات ئېلان قىلىدىغان بىرمۇ 'قوشۇن' ياكى شەخسى ئوتتۇرىغا چىقمىدى. دېگەندەك، بۇ ۋەقەدىن قاتتىق ھودۇقۇپ كەتكەن قاسىممۇ بۇ ھەقتە بىرمۇ مەخپىي ۋاراق چىقىرىپ باھالاشقا زادىلا جۈرئەت قىلالمىدى.

ئارىدىن خېلى ئۇزۇن يىللار ئۆتكەندىن كېيىن، مۇئاۋىن نازىر دەرىجىلىك بىر قازاق كادىرنىڭ ئۆيىدە، باشلىرى ۋاقتىدىن بۇرۇنلا ئاقىرىپ كەتكەنلىكى مانا مەن دەپلا بىلىنىپ تۇرىدىغان بىر كىشى، ئۆدۈلىدا ئولتۇرغان يىگىرمە ياشلارنىڭ قارىسىنى ئالغان ئوغلىغا تىترەپ تۇرغان قوللىرىدىكى بىر ۋاراق خەتنى ئوقۇپ بېرىۋاتاتتى:

"قەدىردان ئەكە، مېھرىبان ئەپكە!

بۇ مېنىڭ سىزلەرگە يېزىۋاتقان ئەڭ ئاخىرقى ۋىدالىشىش خېتىم بولۇپ قېلىشىمۇ

كېيىن دەرھال شەھەردىن قوغلىناتتى. نەتىجىدە، شەھەر ئىچىدە ئىسلىدىنلا قورقۇنچ كوچىلارغا چىقالماي يۈرگەن باققاللار، ناۋاي- قاسساپلار، كاۋاپچى- ئاشپەزلەر، سېرىغاشچى- زاسپەسلەر ئاساسەن يوقاپلا كەتكەنىدى. بۇ تۈردىكى ھادىسىلەردىن، يەرلىك خەلق، خىتايلارنىڭ بۇ ۋەتەننى تاجاۋۇز قىلىپ بېسىۋالغانلىق ماھىيىتىنى تېخىمۇ تولۇق ھېس قىلىشقا باشلىماقتا ئىدى.

بۇ قېتىم، خىتاي تاجاۋۇزچىلار ھۆكۈمىتى گەرەجلەرنى، پويىز ئىستانسىلىرىنى تولۇق قوراللىق نازارەت ئاستىغا ئېلىشىپ، خىتايلارنىڭ دۆلەتكە قاراپ قېچىشىنى قورال كۈچى بىلەن توساشقا تەييار قىلىشتى. شۇنداقتىمۇ يول خېتى ھەل قىلىپ قېچىۋاتقان خىتايلار كۈندىلىك يولۇۋچىلار پويىزلىرىنى لىق تولدۇرۇشماقتا ئىدى. خىتايدىن كېلىدىغان خىتاي يېڭى تاجاۋۇزچىلىرى ئاساسەن قوراللىق كۈچلىرى بىلەنلا چەكلىنىپ قالماقتا ئىدى. خىتاي ئۆلكىلىرىدىمۇ ۋەتىنىمىز تۇپراقلىرىنى بۇرۇنقىدەك «كې لىمۇ» ناخشىلىرىدىكىدەك 'گۈزەل شىنجاڭ، مۇنبەت شىنجاڭ، باياشات شىنجاڭ، ...' دەپ مەدھىلەشلەرنىڭ ئورنىنى 'دوزاق شىنجاڭ، ئاپەت شىنجاڭ، ۋەھشى شىنجاڭ، ياۋايى شىنجاڭ، ...' دېگەندەك يېڭىچە 'مەدھىيەلەش' لەر دەسسەشكە باشلاپ، ئالاھىدە جىددى مەجبۇرىيىتى بولمىسىلا، بۇ تەرەپلەرگە قاراپ سىيىشتىنمۇ قورقىشىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەنمەكتە ئىدى. ھەتتا داخىيەن پويىز ئىستانسىدا بىر قېتىم خىتايغا قاراپ قېچىۋاتقانلارنىڭ سانى ھەددىدىن ئارتۇق ئېشىپ كېتىپ، پويىز ۋاگونلىرىنى بۇلاپ ئىگەللىۋېلىپ قېچىش ۋەقەلىرى كۆرۈلگەنلىكتىن، خىتاي ھەربىلىرى تەرىپىدىن پىلىموت بىلەن نەچچە ئون خىتىينى سىرىۋەتكەنلىك خەۋىرىمۇ تارقىلىپ يۈرەتتى. بۇ ھادىسىلەر، خىتايلارنىڭمۇ بۇ يۇرتنى تاشلاپ قېچىش نىيىتىنى كۈچەيتىپ بەرمەكتە ئىدى.

قاسىم بۇ يېقىنلاردا شۇنچە تېپىرلاپ يۈرۈيمۇ تۈزۈك بىر ۋەھىمە پىلانلاپ چىقالماي، بەكلا تىت- تىت بولماقتا ئىدى. شۇنداقتىمۇ بىر كىشىلەرنىڭ ئايدا بىرنەچچە قېتىم دېگىدەك پەيدا قىلىۋاتقان ۋەھىمە چىقىرىش ھەرىكەتلىرىدىن يەنىلا روھلىنىپ يۈرەتتى. "ئۆز ئىختىيارى بىلەن ۋەتەن مۇستەقىللىقىغا تۆھپە قوشماق نېمە دېگەن تەس ئىشلار- ھە!" دېگەنلەرنى پات- پاتلا ئويلاپ قوياتتى. ئۇستا كۆرمىگەن شاگىرت بىرىبىر شاگىرتلىقىدا قالىدىغان بولسا كېرەك دېگەن خىياللار بىلەن، ئۆزىگە بىرەر ئۇستا تېپىۋېلىشنىمۇ ئويلاپ كېتەتتى. ئەمما بۇ 'ئۇستا' نەدە؟ ئۇنى قانداق تېپىش كېرەك؟ قاسىم بۇنىڭ چارىسىنى زادىلا تاپالمىدى. شۇنداق بولسىمۇ، ئەمەلىي بىرەر ئىش قىلالمىسىمۇ، قەغەز يۈزىدە بولسىمۇ بىرەر ئىش قىلىشنى ئويلىنىشقا باشلىدى. ئاۋال

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

بۇ ۋەقە، خىتاينى زىل- زىلىگە سالغان بىر ۋەقە بولۇپلا قالماي، دۇنيا مۇنبەرلىرىدىمۇ قانداقتۇ بىر ۋەقەلەرگە ئوخشىتىلىپ، خېلى ۋاقىتلارغىچە بۇ رايوندىكى ھادىسىلەرنىڭ تالاش- تارتىشلىرىنىڭ داۋام قىلىشىغا سەۋەپ بولۇپ بەردى. بۇ ۋەقەنىڭ قەھرىمان شېھىدى، گۈلسۈمنىڭ دادىسى تەرىپىدىن ئۇزۇن يىللارغىچە سىر قىلىپ ساقلاندى. گەرچە كېيىنكى يىللاردا گۈلسۈمنىڭ دادىسى بۇ ھادىسىنى ئەندىلا قورامىغا يەتكەن ئوغلىغا بىلدۈرگەن بولسىمۇ، شۇ ۋەقەنىڭ ئىگىسى بۇ ئاتا- بالا ئىككەيلەن ئۆتتۈرىسىدا مەڭگۈ سىر بولۇپ قېلىۋەردى. ھەتتا ماقاتانىنىڭ دادىسى ئايالىغا بۇ ۋەقەنىڭ قىزى گۈلسۈم تەرىپىدىن قىلىنغانلىقىنى دېيىش تۇرماق، ھەتتا قىزىنىڭ چەتئەلگە قېچىپ چىقىپ بىر يەردە ئوقۇۋاتقانلىقىنى ياساپ چىقىپ ئايالىغا يالغان سۆزلەشكە مەجبۇر بولدى. شۇ سەۋەپتىن بۇ ۋەقەنىڭ كىم تەرىپىدىن پەيدا قىلىنغانلىقىنى ھەر قانداق بىر پىدائىلار قوشۇنى ئۆز ئۈستىگە ئېلىۋېلىشتىن نومۇس قىلىشىپ، ئۇنى «سادىر پالۋان ۋەقەسى» دەپ كىشىلەر ئارىسىغا داستان قىلىپ تارقىتىش بىلەنلا چەكلىنىشتى.

بۇ ۋەقەدىن كېيىن، شەھەر ئىچىدىكى سەل- پەل يۇمشاۋاتقان يەرلىكلەرگە قارشى ئېلان قىلىنماي يولغا قويۇلىۋاتقان ھەربىي ھالەت ۋەزىيىتى قايتىدىن كۈچەيتىلىپ، كوچىلار خىتاي ساقچى- ھەربىلىرى دەستىدىن ئۆتكىلى بولمىغىدەك ھالغا كەلتۈرۈلدى. بۇنىڭ دەردى يەنە ئۇيغۇر قاتارىدىكى يەرلىك مىللەتلەرگە كەلدى. ئۆيدىن تالاغا چىققان ھەرقانداق بىر يەرلىك كىشى، خىتاي ئەمەسلىكى گۇمان قىلىنغانلا ھامان قەدەمدە بىر دېگىدەك توختىتىلىپ يانلىرى ئاختۇرۇلاتتى. يەرلىكلەردە سەل- پەللا نارازىلىق ئىپادىلەنگەن ھامان تۇشمۇ- تۇشتىن ئۇر- توخماق ئاستىدا قېلىشاتتى. بىچارە يەرلىكلەر كوچىدىن پىچاق- سەرەڭگە قاتارىدىكى كۈندىلىك لازىمەتلىكلەرنى زادىلا كۆتۈرۈپ يۈرەلمەس ھالغا كەلتۈرۈلگەنىدى. ئۇنداق نەرسىلەر ئاختۇرۇشتا چىقىپ قالغىنىدا دەرھال مۇسادىرە قىلىناتتى. ھەتتا ئالغان نانلىرىنىمۇ سۇندۇرۇپ پارچىلاپ كۆرسىتىشكە مەجبۇرلىناتتى. شۇڭا، بۇ كۈنلەردە ئۇيغۇر- قازاقلارنىڭ ئۆيلىرىگە كەلگەن مېھمانلارمۇ دەستىخانغا تۆكۈلگەن پارچا نانلارغىمۇ كۆنۈپ قېلىشقانىدى. دەرۋەقە، مېھمان بولۇش پۇرسىتىنى تاپالىسا- ئەلۋەتتە.

يەرلىكلەرنىڭ سىرتتىن كېلىش ۋە سىرتقا چىقىشلىرى پۈتۈنلەي دېگىدەك چەكلەنگەنىدى. نويۇس دەپتىرىدە ياكى سالاھىيەت كېنىشكىسىدە ئادرېسى باشقا شەھەردە ئىكەنلىكى سېزىلگەن ھامان تۇتۇلۇپ بىر قانچە كۈن داتاڭ- سوراققا قالغىنىدىن

قىزىقتۇرغىنى، موخوركىچىمۇ بۇگۇن ئالدى- كەينىگە ئۇششاق قىلىپ يېزىلغان ئىككى بەتلىك تېخنىكىلىق تەشۋىق ۋارىقىدىن بىرنى قويندىن چىقىرىشى ئىدى. ئۇنىڭ تېپىپ كەلگەن ۋارىقىدا، «بارىن دورىسىنىڭ ياسىلىشى» دېگەن قىزىق بىر ئىسىم قويۇلغانىدى. بۇ دورىنى مىلتىق دورىسى ئورنىدا ئىشلىتىشكىمۇ بولاتتى. بۇنىڭ ئۈچۈن ئەللىك يەتتە مىللى لېتىر قويۇق نىترات كېسلاتاسى، قىرىق سەككىز گرام ئاممونىي نىترات، بەش گرام ھېكسامىن نىسبىتىدە دورا لازىم بولىدىكەن. بۇ دورىلارنى تاپقاندىن كېيىن، ئاۋۋال ئاممونىي نىترات بىلەن ھېكسامىننى ئايرىم- ئايرىم ھالدا يۇمشاق ياغاچ ھاۋانچىدا ئۇندەك ئېزىپ بىر- بىرىگە ئارىلاشتۇرىلىدىكەن. بۇ ئارىلاشمىغا ئون بەش گرادۇستىن تۆۋەن ئىسسىقلىقتىكى نىترات كىسلاتاسىنى قوچۇپ تۇرۇپ ئاز- ئازدىن تېمىتىپ ئارىلاشتۇرىلىدىكەن. ئاندىن بۇ ئارىلاشما سەكسەن گرادۇسقا كەلگىچە ئىسسىتىلىدىكەن. بۇ چاغدا ئارىلاشمىدىن قىزغۇچ ئاچچىق بۇس چىقىشقا باشلايدىكەن. ئۇنىڭدىن كېيىن بۇ ئارىلاشما ئوتتۇز گرادۇسقىچە سوۋۇتۇلىدىكەن. بۇ چاغدا ئىستاكاننىڭ ئاستىدا ئاق رەڭلىك كىرىستال دانىچىلىرى پەيدا بولۇشقا باشلايدىكەن. بۇنداق كىرىستاللىنىش تاماملانغاندىن كېيىن، ئاق دانىچە شەكلىدىكى بۇ كىرىستاللار فىلتىر قەغىزى ياكى داكىدا سۈزۈپ ئېلىنىدىكەن. بۇ سۈزۈۋېلىنغان كىرىستال ئۆي تېمپېراتۇرىسىدا، ياكى يىگىرمە گرادۇسلۇق مۇھىتتا قۇرۇتۇلىدىكەن. بۇ كىرىستال قۇرۇتۇلغاندىن كېيىن، ئىككى پىرسەنتلىك ناترىي بىكاربونات ياكى ئىككى گرام ناترىي بىكاربونات بىلەن توقسەن سەككىز مىللىي لېتىر ساپ سۇ ئارىلاشمىسى تامچىلىتىلىپ قوشۇلۇپ پى ھاش قىممىتى نېترال ھالغا كەلتۈرۈلىدىكەن. تىنماي ئارىلاشتۇرۇلغان ھالدا سەكسەن گرادوسقا كەلگىچە ئىسسىتىلىپ، سۈيى پارغا ئايلاندۇرۇلۇپ چىقىرىپ تاشلىنىدىكەن. بۇ ۋاقىتقا كەلگەندىمۇ يەنىلا ئاق كىرىستال كۆرۈنمىگىدەك قىلسا ئۈستىگە ئاستون تېمىتىپ بولسىمۇ مەجبۇرى كىرىستاللاندۇرۇلىدىكەن. بىز شۇنى ھەرگىز ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەككى، بۇ بىر كۈچلۈك مىشەك دورىسى، يەنى مىلتىق دورىسى بولغاچقا، بىر يۈز توقسەن يەتتە گرادۇسلۇق ئىسسىقلىقنى كۆرگەن ھامان پارتىلاپ كېتىدۇ. شۇ سەۋەپتىن ئىسسىتىش ۋاقتىدا تىنگىگىچە تىنماي قوچۇپ ئارىلاشتۇرۇپ تۇرمىغاندا، ئۈستى تەرىپى سەكسەن گرادۇسقا كەلگەندەك قىلغىنى بىلەن ئاستى تەرىپى قۇرۇپ ئاللىمۇقاچان ئۇنىڭدىن ئېشىپ كېتىشى مۇمكىن. بۇ دورا ئاق دانىچە شەكلىدە كۆرۈنىدىكەن. بۇنداق ئىسسىتىلغاندا چىقىدىغان گاز زەھەرلىك بولغاچقا، ھاۋا ئۆتۈشۈپ تۇرىدىغان يەردە ماسكا تاقىۋېلىپ ئىشلەشنى تەلەپ قىلىدىكەن. بۇ تۇردىكى ئىشلىنىشتىن كېيىن قولغا كېلىدىغان بۇ ئاق رەڭلىك كىرىستال "بارىن دورىسى"

قولىدىكى كىتاپلاردا تەييار يېزىلغان چاقىرىقنامىلار قىسمىنى مەخپى كۆپەيتىپ، يول بويىدا تۇرغان بىر يۈك ماشىنىسىنىڭ كوزۇپىغا تاشلىۋەتتى. قايسى كۈندىكى بورانلىق كېچىدە ۋاراقلارنىڭ شامالدا قانداق ئۇچىدىغانلىقىنى ياخشى بىلىۋالغاچقا، بۇ ماشىنا ماڭغاندىمۇ ئەنە شۇنىڭغا يېقىن بىر شامال پەيدا بولىشىنى مۆلچەرلىگەنىدى. ئاندىن ھېلىقى بېنزىن پونكىتىنىڭ پارتىلىشىدىن كېيىنكى خىتاي ۋەھىمىسىنى چوڭ بىر بەتلىك تەشۋىقات ۋارىقى قىلىپ كومپيۇتېردا لاتىن ھەرپلىرى بىلەن كۆچۈرۈپ كۆپەيتىپ بىر مەسچىتنىڭ ھاجەتخانىسىغا، بىر قانچە باشلانغۇچ مەكتەپ تېمىنىڭ ئىچىگە تاشلىۋەتتى. يەنە بىر كۈنلىرى ئۆزى لايىھىلەپ چىققان قولسائەت پىستىنىنىڭ چېرتىيوژىنى ئاددى پارتىلاتقۇچ دەرىسى تەييارلاش ۋە ئىشلىتىش ئۇسۇللىرى بىلەن قوشۇپ يېزىپ تارقىتىۋەتتى.

ئۇ، بۇگۈنكىدەك جىددى ۋەزىيەت ئاستىدا پۇرسەت تاپقىنىدا يوقۇرقىدەك تەشۋىقات ۋارىقى تارقىتىش ئىشلىرى بىلەن مەشغۇل بولۇپ بىر قانچە ئاي ۋاقتىنى ئۆتكەزگەن بولدى. خىتاي بېسىمى سەل ئاجىزلاپ قالغان كۈنلەرنىڭ بىرىدە، ھېلىقى ئۇلپەتلىرى بىلەن شەنبىلىك ئولتۇرۇش قىلىپمۇ ئالدى. ئاغىنىلىرى يەنىلا بۇرۇنقىدەك، دىسلەپكى رومكىلارنىڭ قىزىتىشى بىلەن يېڭى ۋەقەلەر، يېڭى تەشۋىقات ۋاراقلىرى، خىتاي قېچىش ئەھۋاللىرى، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ يۈرگۈزىۋاتقان ۋەھشىلىكلىرى، ... قاتارلىقلار توغرىسىدا راسا مۇبالىغىلەشتۈرۈپ سۆزلىشىپ كېتىشەتتى. سۆھبەتلىرىنىڭ باشلىنىشى پىچىرلىغاندەك سۆزلىشىشلەر بىلەن باشلانغان بولسا، رومكا سانىنىڭ ئارتىپ بېرىشىغا ئەگىشىپ ۋارقىراپ سۆزلىشىشلەرگىچە جانلىنىپ كېتىشەتتى. شۇنداقتىمۇ بۇ كۈنلەردىكى ئولتۇرۇشلار قىنىغىيىپ يېتىپ قېلىشلارغىچە داۋام قىلالمايتتى. چۈنكى، ئاخشىمى ئۆيلىرىدە بولمىغىنىدا تۇيۇقسىز نويۇس تەكشۈرۈشلەردە ئۆيىدىكى ئارتۇق ئادەملا بېشىغا بالا بولۇپ قالماستىن، سەۋەپسىز كامىيىپ قالغان ئادەم سانىمۇ بىرمۇنچە كۆڭۈلسىزلىكلەرگە سەۋەپ بولۇپ قالاتتى. شۇڭا، ئولتۇرۇشلار قاراڭغۇ چۈشمەيلا يىغىشتۇرۇلاتتى.

بۇ قېتىمقى ئولتۇرۇشتىمۇ ئاغىنىلىرىدىن بىرسى قاسىم تارقىتىۋەتكەن تەشۋىقات ۋاراقلىرىدىن بىرىنى ئوقۇپ ئۆتتى. قىزىق، بۇ ۋاراقنى قاسىم ئۆزى يازغانلىقى مانا مەن دەپلا چىقىپ تۇرسىمۇ، ئاخىرىدىكى ئىمزاسىنى ئالماشتۇرىۋەتكەنىدى. دېمەك، ئۇنىڭ مەخپى ۋاراقلىرى قانداقتۇ بىر كىشىلەر تەرىپىدىن قايتا كۆپەيتىلىپ تارقىتىلماقتا ئىكەن. قاسىم بۇرۇنقىدەك قىزغىنىپ قويۇش ئورنىغا، بۇنداق كۆپەيتىپ ئۆزىنىڭ قىلىپ تارقىتىشلاردىن روھى كۆتۈرۈلۈپ قالىدىغان بولدى. ئەمما قاسىمنى تېخىمۇ

خالىغان نىسبەتلەردە ئېرىيدىغان بىر ماددا ئىكەن. پۇرىقى سەل خوش كېلىدىغان رەڭسىز سۇيۇقلۇق ئىكەن.

قاسىم، دوستلىرىنىڭ ھاراقتا بېرىلىپ كەتكەن پەيتىدىن پايدىلىنىپ بۇ ماتېرىيالنى چاندۇرماي كۆچۈرىۋالدى. بىرقانچە كۈندىن كېيىن قاسىم بۇنىمۇ بىر ئاماللارنى قىلىپ كۆچۈرتۈپ تارقىتىۋەتتى. ...

تۈرمە كامېرى بارغانسېرى مۇزلاشقا باشلىدى. گۈندىپايلار تۈرمە كورىدورىدا قېلىن كېيىنىپ ئايلىنىپ يۈرىدىغان بولدى. قاسىمنىڭ جاراھەت- يارا ئاغرىقلىرىغا ئەمدى سوغۇق قوشۇلغانىدى. كامېر ئىچىدە سېمونت پولدا بىر بۇلۇڭغا تۈگۈلۈپ تىترەپ ئولتۇرۇشتىن باشقا ئامال يوق ئىدى. سوغۇقتىن يىڭنە سانچىغاندەك ئاغرىپ كېتىدىغان يارىلىرى قاسىمنىڭ خىياللىرىنى پات- پاتلا يېرىم يولدا ئۈزۈپ قوياتتى.

كامېرلار، يېڭى- يېڭى قامالغان ياش ئۇيغۇر بالىلىرى بىلەن تولۇشقا باشلىدى. ئۇلارنىڭ ئىككىسى ئورنىدىن مىدىرمۇ قىلالماي ياتاتتى. ماڭالايدىغان ئىككىسىنىڭمۇ تاياق زەربىسىدىن يۈز- كۆزلىرىنى پەرق قىلغىلى بولمايتتى. ئىككى- ئۈچ كۈنگىچە ئۇلار بىر- بىرسى بىلەن بىرەر ئېغىزمۇ گەپ قىلىشماي، بىرسى بىرمۇردىن تام يۆلىنىپ جىم ئولتۇرۇش بىلەن كۈن ئۆتكۈزۈشتى. ئۇلارنىڭ ھېچقايسىسى بىر- بىرىگە ئىشەنمەيتتى. ...

www.uyghurkitap.com

دەپ ئاتىلىدىكەن. بۇ دورىنى قارامتۇل قېنىق رەڭلىك قوتىلاردا ئاغزىنى ھەم ئېتىپ سالقىن يەرلەردە ساقلاش لازىم ئىكەن. "بارىن دورىسى" نىڭ مالېكۇلا فورمۇلاسى مۇنداق بولىدىكەن: كاربوندىن ئۈچ دانە، ھىدروگېندىن ئالتە دانە، ئازوتتىن ئالتە دانە، ئوكسىگېندىن ئالتە دانە شەكلىدىكى مالېكۇلا فورمۇلاسىدا بولىدىكەن.

"بارىن دورىسى" نى يەنە مۇنداقمۇ ياساشقا بولىدىكەن: قويۇق نىترات كىسلاتاسىدىن بىر يۈز يىگىرمە مىللىلىتىر، ھېكسامېتىلىن تېترائامىن دىن يەتمىش گرام ۋە يەتتە يۈز ئەللىك مىللىلىتىر دېستىرلەنگەن ساپ سۇ نىسبىتىدە دورا تەييارلىنىدىكەن. ئاندىن، ئوتتىن قوقمايدىغان ئىستاكانغا قويۇق نىترات كىسلاتاسىنى تولۇق قويۇپ، گرادۇسى يىگىرمە- ئوتتۇزغىچە ئىسسىق تۇتۇلىدىكەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە تىنىماي قوچۇپ تۇرغان ھالدا ھېكسامېتىلىن تېترائامىن پاراشوگىنى ئاز- ئازدىن تۆكۈپ ئېرىتىلىدىكەن. تىنىماي ئارىلاشتۇرۇلغان ھالدا تولۇق ئېرىپ بولغىنىدا، بۇ ئارىلاشما سۇيۇقلۇقنى ئەللىك گرادۇسقىچە، ئىستاكاندىن قويۇق تۇتۇن چىققىچە ئىسسىتىلىدىكەن. تۇتۇن چىقىش توختىغاندىن كېيىن بۇ ئىستاكانغا تەييارلانغان ساپ سۇنى قويغىنىمىزدا، ئىستاكان تېگىدە ئاق رەڭلىك كىرىستال كۆرۈلۈشكە باشلايدۇ. بۇ كىرىستالنى ئىككى پىرسەنتلىك ناترى ھىدرو كاربونات قويۇپ نېيتراللاشتۇرغاندىن كېيىن فىلتىر قەغىزى بىلەن كىرىستال قىسمى ئايرىپ ئېلىنىدىكەن. بۇ كىرىستالنى ئالتە يۈز ئەللىك مىللىلىتىر سەل ئىسسىتىلغان ئاستون بىلەن ئېرىتىپ، سوغوق مۇز سۈيى بىلەن ئارىلاشتۇرۇلىدىكەن. ئاندىن فىلتىرلاپ سۈزۈپ ئېلىنىدىكەن. بۇ كىرىستال سالقىن ۋە قۇرغاق يەردە تەبىئىي قۇرۇتۇلىدىكەن.

بۇ يەردە تىلغا ئېلىنغان ناترى بىكاربونات ياكى ناترى ھىدروكاربونات، دۇكانلاردا شياۋسۇدا دەپ سېتىلىدىغان خېمىر كۆپتۈرگۈچى بولۇپ، بىر ناترى، بىر ھىدروگېن، بىر كاربون ۋە ئۈچ ئوكسىگېن شەكلىدىكى مالېكۇلا تۈزۈلىشىگە ئىگە ئىكەن. ساپ سۇ ياكى دېستىرلانغان سۇ دېگىنىمىز، سۇنى پارلاندۇرۇپ، پارنى قايتا مۇزلىتىپ سۇ قىلغان دېستىرلانغان سۇنى دېيدىكەن. ھېكسامېتىلىن تېترامىن دېگەننى ئۇرۇتروپىن ياكى بروتىرومىن دەپمۇ ئاتىسا كېرەك، كاربوندىن ئالتىسى، ھىدروگېندىن ئون ئىككىسى ۋە ئازوتتىن تۆتى بولغان مالېكۇلا تۈزۈلىشىدە بولىدىكەن. ئادەتتە بېلىق پۇراپ تۇرىدىكەن. شۇنىڭدەك يەنە، ئاستون دېگىنىمىز كاربوندىن ئۈچ دانە، ھىدروگېندىن ئالتە دانە ۋە بىر دانە ئوكسىگېن بولغان، سېلىشتۇرما ئېغىرلىقى نول پۈتۈن يەتتە يۈز توقسەن ئىككىلىك، ئېرىش نوقتىسى نۆلدىن تۆۋەن توقسەن تۆت گرادۇس، قايناش نوقتىسى ئەللىك ئالتە گرادۇس بولغان، سۇدا، ئېتىل ئىسپىرتتا ياكى ساپ ھاراقتا ۋە ئېستىرلاردا

دېگەندەك بىرمۇنچە سوراقلارنى سوراشتى. گەپ قىلماي جىم تۇرىۋالغانىدىم، بۇ كاپىرلار شۇنداق ئۇرۇپ قىيىنىۋەتتىكى، ساق يېرىمنى قويۇشمىدى بۇ كاپىرلار. 'غىڭ' قىلمىدىم. ... بۇنچىلىك قىيناپ قويغانغا دەۋەتتىدىغان تۇردى يوق بۇ يەردە! _ دەپ قوشۇپ قويدى.

_ ... ...

قاسىمنىڭ ئاغزىنى ئاچقىلى بولمايدىغانلىقىنى پەملىگەن تۇردى، يېنىدا ئولتۇرغان بىر ياش بالىدىن سورىدى:

_ سېنىڭ ئېتىڭ نېمە؟

_ ... ...

_ ئىسمىڭنى دېيىشتىنمۇ قورقامتىڭ؟ قورقما ئۇكا!

_ ... ...

_ مەيلى دېمىسەڭ. _ دېدى تۇردى، ئۇدۇلىدىكى تامغا يۆلىنىپ ئولتۇرغان يەنە بىر ياشقا قاراپ، _ سەن ئۇيغۇرمۇسەن؟! _ دەپ ئۇدۇللا سورىدى.

_ نېمىدەك قىلىمەن؟! _ دەپ توڭلا تەگدى بىر كۆزى كۆكىرىپ ئىششىپ كەتكەن ياش بالا ساقىراق كۆزىنى يۇغان قىلىپ پارقىرىتىپ.

يەردە ئىككى كۈندىن بېرى مىدىر قىلماي ياتقان تاقىرباش بالا قوزغىلىشقا تىرىشتى. بىر قاپىغى ئىششىپ كەتكەن بالا دەرھال ئېگىشىپ ئۇنىڭغا ياردەملەشتى. قارىغاندا ئۇنىڭ بىر پۇتى سۇندۇرىۋېتىلگەندەك قىلاتتى. ئۇ ئولتۇرغۇزۇلىشى بىلەن تەڭ، سۇنغان پۇتىنى تۈتقىنىچە ۋايساپ كەتتى. جىم ئولتۇرىۋالغان يەنە بىر ياشمۇ كېلىپ ئۇنى ئاستا يۆلەپ تامغا يېقىن كەلتۈردى. تاقىرباشنىڭ پىشانىسىدىن مۇنچاقتەك تەر تۆكۈلۈشكە باشلىدى. بۇ ئاردا كامېر ئىچى ئاچچىق ئەۋرەت پۇرىقىغا تولدى. قارىغاندا بۇ تاقىر باش ھوشسىز ياتقىنىدا ئىچىگە چىقىرىپ قويغان بولسا كېرەك، ھەرىكەتلىنىشىدىن پۇرىغى پۈتۈن كامېرغا بىر كەلدى.

تۇردى دېگىنى سۇنئىي چەتئەللىكلەرگە خاس بىر قىياپەت بىلەن سېسىقتىن چىرايىنى پۈرۈشتۈرگەن بولسىمۇ، ئەمما يەنىلا تاقىرباشنىڭ يېنىغا كېلىپ يۇشۇرۇپ قويغان بىر كورۇشكىدا سۇيىنى بەردى. "نېمىلا دېگەن بىلەن بىر كامېرداشلار- دە!" دەپ خىيالىدىن ئۆتكەزدى بولغاي تۇردى دېگىنى.

_ ئازىراق سۇ بولسىمۇ ئىچىۋالغىن. ئىككى كۈندىن بېرى ياتتىڭ. جېنىڭ ھېلىمۇ چىڭ نېمىكەن سېنىڭ.

تاقىرباش ھەقىقەتەن ئۇسسىغانىدى. كورۇشكىدىكى سۇنى بىر تېنىقتىلا بوشىتىۋەتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ بېكەت ئادرېسى

7. كامېرىدىكى سۆھبەتلەر

_ بىز ئۇيغۇر خەلقىنىڭ پەقەتلا سەۋىيىسى يۇقىرى دېگىنە. ئەگەر بىرەر مىليون پۇل تېپىۋالسام ئاۋۋال باشلانغۇچ مەكتەپ ئېچىپ بۇ خەلقنى تەربىيىلەشكە باشلايتتىم.

_ يەنىچۇ؟

_ ئاندىن ئوتتۇرا مەكتەپ ئاچاتتىم، ...

_ يەنىچۇ؟

_ئاندىن ئۇنىۋېرسىتېت ئاچاتتىم، شۇنىڭبىلەن ئۇزىنى ئازات قىلىشنى بىلەلەيتتى دېگىنە ...

_ ... ...

__ سىيىتنىڭ ئاتقان پولىرىدىن

مىدىر قىلماي سوزۇلۇپ ياتقانلاردىن بىرسى ئاستا- ئاستا تولغۇنۇپ تامغا يۆلەنگىدەك ھالغا كەلگەندىن كېيىن، ئۇنى- بۇنى سوراشقا باشلىدى:

_ ئېتىڭ نېمە؟ _ قاسىمدىن سورىدى، _ مەندىن گۇمان قىلمىساڭمۇ بولىدۇ. مېنىڭ ئىسمىم تۇردى.

_ مېنىڭكى ... قاسىم. _ دېدى ئېرىنچەكلىك بىلەن.

_ قاچاندىن بېرى بۇ يەردىسەن؟

_ ... بەش- ئالتى ئايدىن بېرى. _ دېدى قاسىم سەل زورلانغاندەك قىياپەتتە.

_ سېنى نېمە دەپ سولاپ قويدى؟ _ بۇ تۇردى دېگىنى ئەندى قاسىمنىڭ جېنىغا تېگىشكە باشلىغانىدى:

_ قوغۇن ئوغۇرلىدىڭ دەپ.

_ ئاكا، خاپا بولما، گەپ بولسۇن دەپ سوراپ قويدۇم. _ دېدى تۇردى دېگىنى، _ مېنى دېسەڭ، مەن چەتئەلدىن كىرىشىم بىلەن چېگرادا تۇتۇۋېلىپ سولاپ قويۇشتى. _ ئۇ، مەغرۇرلىنىپ سۆزلەشكە باشلىدى. _ چەتئەلگە قانداق چىقتىڭ، كىملەر بىلەن كۆرۈشتۈڭ، كىمنىڭ تاپشۇرۇغىنى ئېلىپ كىردىڭ، نېمە ۋەزىپەڭ بار ئىدى؟ ...

سالاتتى. بىرنەچچە ئايغىچە بىر جەپالىق ماشىنا مېلىنى سېتىپ تۈگەتتۇق. ئاڭغىچە
مالنىڭ ئايغى ئۈزۈلمەي كېلىپ تۇردى. راست دېگەندەك، قورسىقىمغا تويغىچە تاماق
يەيمەن. شۇ يېشىمغا كەلگىچە چۈشكەن مونچىلىرىمنى ئۇ يەردە بىر نەچچە ئايدىلا
چۈشۈۋېلىپ، ئوبدانلا ئاقىرىشقا باشلىدىم. ئالتايغا قالماي ئېتىزلىق چىرايىمدىن
ھېچنېمە قالمىدى دەڭلا! _ دەپ پۇل سانايدىغاندەك بىر بارمىقىنى ئاغزىغا ئاپىرىپ
ھۆل قىلىۋالدى. _ چىرايلىق ياسانغان خوتۇن- قىزلار ئايغى ئۈزۈلمەي كېلىپ يالۋۇرۇپ
تۇرغان، تۆت تەڭگە بەردىڭمۇ- بولدى، دەرھال بىر كېچىگە ماقۇل دېيدىغان گەپ بۇ
سەتەڭلەر. ئەممازە، _ ئۇ ھەسرەتلىنىپ چوڭقۇر بىر تېنىۋېلىپ، بارمىقىنى تىلى بىلەن
يالاپ قويدى. _ يانچۇقۇڭ بوش بولسا ھېچ نېمىگە يارىمايدىكەنسەن. نېمىلا دېگەن بىلەن
ئېتىزلىقتا كۆيۈپ- پىشىپ يۈرگىنىمدىن مىڭ ياخشى دەڭلا بۇ ئۇقەت. 'غىلىڭ' قىلماي
ئىشلەۋەردىم. كېيىمىم پۈتۈن، قورسىقىم توق، ئىسسىق ئۆي، ھەر كۈنى مونچا، ئەسلىدە
بىز يوقلۇقتىن مونچىغا تولا چۈشسەڭ سوغۇق ئېشىپ كېتىدۇ دەپ بىكارغىلا
دەيدىكەنمىز دەڭلا، ھە- مەيلى، ھەركۈنى مونچا، چېكىشىم ئامېرىكا پاپىروسى، ...
ئەممازە، شۇ سەتەڭ قىزلارغا تىكىلىپ قارىيالمايدىغان گەپ دەڭلا، يانچۇق قۇرۇق. _
تاقىرباش ئېگىزىغىنىچە ئورنىدىن قوزغىلىپ سۇنغان پۈتىنى ئوڭشىۋالدى. تۇردى دېگىنى
قايتىدىن گېپىنى داۋام قىلدى:

_ ھە، شۇنداق قىلدىم. ھە، كۈنۈم بەكلا راھەت دەڭلا، نىمە قىل دېسە
خوجايىنىمغا خوش دەپ قويۇپ ئىشلەپ يۈرۈۋەردىم. بىر كۈنىسى قارىسام دۇكاندىكى
ماللارنىڭ ئارىسىغا بىرنەچچە پارچە گېزىت- كىتاپ كىرىپ قاپتۇ دەڭلا. دېھقان بولساقمۇ
ئوتتۇرا مەكتەپكىچە ئوقۇپ قويغانىدۇق. ئىچىم پۇشۇپ ھېلىقى نەرسىلەرنى بىرلەپ-
ئىككىلەپ ئوقۇپ قويىمەن. چەتئەلدىكى ئاغىنىلەر قالتىس ئىشلارنى قىلىپ يۈرگەن
گەپ- دەڭلا شۇ، ئامېرىكا باشلىغىنى ماقۇل قىلىپ ئاق سارايدا كۆرۈشۈۋاتقان، ب د ت دا
سەھنىگە چىقىپ سۆزلەۋاتقان، نيۇ يورك، ۋاشىنگىتون دېمىدۇ، بېرلىن- ئىستامبۇل
دېمىدۇ، ئىشنى قىلىپ ھەممىلا يەردە يىغىنلار، قۇرۇلتايلار، نامايىشلار، ... خىتايلارنى
دىر- دىر تىترىتىۋەتكەن گەپ! ئامېرىكا، گېرمانىيە، گوللاندىيە دېگەنلەر ۋەدە قىپتۇدەك:
سىلەرنى ئازات قىلىپ قويمىساق بولمىدى، بەكلا جاپا تارتىپ كېتىۋاتىسىلەر دەپ، بىزگە
ئىچ ئاغرىتىشىپ كەتكەن گەپ دەڭلا! بۇ گېزىت- ژۇرناللارنى، كىتاپلارنى ئوقۇساڭ-
ئوقۇساڭ تويمايسەن. ئەتىلا ئىشىمىز ھەل بولۇپ كېتىدىغاندەك ئۈمىدلىنىپ
خوشاللىنىپ كېتىسەن. ئەممازە، بۇنداق كىتاپلارنىڭ ئىچىدە شۇ 'ئىزچى' دەيدىغان
بىرسىنىڭ يازغىنىنى تازا ئۇقالماي قالدىم. بۇ كىتاپ ھېلىقىدەك داغ- دۇغىلارنى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

— بۇ خىتايلار تازىمۇ قىيناپتۇ سېنى. — تۇردى كامىردىشىنىڭ ئېڭەكلىرىدىن ئېقىپ چۈشكەن سۇنى يېڭى بىلەن سۈرتتى. — ۋەھشى ھايۋانلار! ئىزچىمەن دېگىنى توغرا دېگەنىكەن ئەسلىدە. بىز ئۇنىڭ كىتاپلىرىنى ئوتقا تاشلاپ كۆيدۈرۈپ يۈرۈپتىكەنمىز. بۇ خىتايلارغا ئەسلىدە شۇنداق قىلىش دورا ئىكەندۇق! — ئۇنىڭ نېمە دېگەنلىكىنى كامېردىكىلەر پەرۋاسىزلارچە ئاڭلاپ ئولتۇرۇشقان بولسىمۇ، بۇ سۆزلەر قاسىمنى قىزىقتۇرغانىدى: "تازىمۇ ئاغزى بوش نېمە ئوخشىمامدۇ مۇنۇنىڭ." دەپ كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى قاسىم، تۇردى گېپىنى داۋام قىلدى. — سەل ساقلاپ تۇرساڭ گۇندىپايلارنىڭ ئۇماچ بېرىدىغان ۋاقتى بولىدۇ. ئىككى كۈندىن بېرى چاينىغى بولماي تاشلىۋېتىشتى بۇ نېمىلەر. يا بىزنى ئۇنتۇپ قالدىمۇ قانداق؟! — دەپ غۇدۇڭشۇپ قويدى.

— بەك ئالدىراپ كەتمە مۇھاجىر! — دېدى ھېلىقى ئاغزىنى تىنغ ئاچماس ياش بالا. — سېنى بۇنداق بوش تاشلىۋېتىدىغان خىتاي يوق بۇ يەردە!

— ھە، مەن تېخى سېنى تىلسىزمىكىن دەپتىكەنمەن، — دەپ يېنىغا ئۆرۈلۈپ قارىدى تۇردى، — يا مەن سېنى ئۇيغۇرچە بىلمەسمىكىن دەپ قالغانىكەنمەن. ئۇيغۇرمەن دەڭلا.

— ... ... — ئالىيىپ قاراپ قويدى يېنىدىكى بالا 'غىڭ' قىلماي.

بۇ تۇردى دېگىنىنىڭ نەچچە كۈندىن بۇيانقى بىزىرىپ سۆزلەۋېرىشى نەتىجىسىدە، كامېردىكىلەر ئۇنىڭ گەپلىرىگە قۇلاق سېلىشقا باشلىغانىدى. دېمىسىمۇ بۇ قاراڭغۇ زىنداندا ئۆزىنى ئاۋۇتۇپ ۋاقىت ئۆتكەزگىدەك باشقا ئىشمۇ يوق ئىدى. شۇنىڭدەك بۇنداق جىم ئولتىرىۋېرىش بىز ئۇيغۇرلارنىڭ بۈگۈنكى خاراكتېرىمىزگىمۇ توغرا كەلمەيدۇ- دە!

— چەتئەلگە نېمە قىلغىلى چىققانىدىڭ؟! — دەپ قاسىمنىڭ سورىغان بىر سوئالى تۇردىنىڭ نەچچە سائەت كاپىشۋېلىشىغا تۈرتكە بولۇپ بەرگەنىدى. تۇردى ئۆزىنىڭ چەتئەل ھاياتىنى ھەۋەسلىنىپ سۆزلەپ كەتتى:

— ئەسلىدە نەچچە تەڭگە پۇل تېپىۋالاي دەپ بىر تونۇش غوجايىنىنىڭ مېلىغا قارىغىلى چىققانىدىم. — سۆزگە كىرىشتى، بۇ تۇردى دېگىنى. — بىر جەپاكەش ماشىنا مال دەڭلا بۇ غوجايىنىمنىڭ مېلى. مېلىنى بىر تونۇشىنىڭ ئۆيىگە چۈشۈرۈپ قويۇپ، دۇكىنىغا تاغارلاپ ئاپىرىپ ساتىمىز. بۇ بازار ھېلىدىن- ھېلىغا بىلىنمىگەن كىشىلەر ئەرىپىدىن ئوت قويۋېتىلىپ زىيانغا ئۇچراپ تۇرغاچقا، بىزنىڭ غوجايىن بۇ چارىنى تاپقانىكەن. بىرەر يېرىم تېيىن قىممىتىگە سېتىپ پايدا قىلىپ بەرسەممۇ ھېلىقى غوجايىنىمنىڭ كۆزى پۇلدا: 'ئۇكا، سەن تېخى بۇ شەھەرگە يېڭى، كۆنۈۋالغىچە بۇنداق پۇلدىن جىق كۆرسەن.' دەپ قويۇپ، پايدىسىنى قوشۇپ موكلا قىلىپ يانچۇقىغا

ئارىلاپ دۇكانغا ئەكىلىپ سېتىپ ئۇلارنىمۇ دېگەن باھاسىدىن پايدا چاپلاپ پۇل قىلىپ قويدۇم. بىر كۈنلىرى بۇ ماللارمۇ تۈگىدى. تونۇشۇپ قالغان بىرنەچچە دۇكاندارلار بار ئىدى. ئۇلارنىڭ مەدىكالىرى 'مۇنۇ مالنى شۇ باھادا سېتىپ قوي' دېيىشىپ نېسىگە مال بېرىپ تۇردى. ئۇلاردىن ئالغان بىر تاغار- بىر مىشكاپ ماللارنى مال قىسلىشىپ كەتكەن بۇ كۈنلەردە خېلى ئوبدانلا پايدىسىغا سېتىپ تۇردۇم. نۇرغۇن دۇكانلار تاقىلىپ كەتكەچكىمىكىن، مېنىڭ دۇكىنىم خېلىلا ئاۋاتلىشىپ قالدى. شۇنداق قىلىپ خەقنىڭ نىسى ماللىرىنى سېتىپمۇ يېرىم يىلنى ئۆتكۈزۈۋەتتىم. دۇكان ئىجارىسى دېمىدۇ، باج- سېلىقلار دەمدۇ، ياتاق پۇلى دېگەنلەرنىمۇ ۋاقتىدا تۆلەپ دەپتىرىمگە يېزىپ ماڭدىم. ساقچىلار، باجگىرلار، رەكىت دېگەن بولاڭچىلارمۇ پۇل سوراپ تۇرۇۋالىدۇ. ئۇنى دەپ، بۇنى دەپ يالغان باھانىلارنى كۆرسىتىپ يۈرۈپ ئۇننى سورىسا بىرنى بېرىپ دېگەندەك قۇتۇلۇپ ماڭدىم. قارىسام غوجايىنىنىڭ پۇللىرىمۇ نىسى سېتىپ تاپقان پايدىلىرىم بىلەن قوشۇلۇپ خېلىلا چوڭ پۇل بولۇپ قالدى دەڭلا، غوجايىنىم تېخىچە كەلمەيدۇ. بازارمۇ تۈگەپ قالغىلى تۇردى.

— ھەقىچان خەقنىڭ پۇلىنى ئېلىپلا بۇ تەرەپكە قېچىپ كېلىۋالغانسەن تايىنلىق؟! — بىر كۆرلۈك تۇردىنىڭ گېپىنى بۆلۈپ ئۇنىڭ چىشىغا تەگدى.

— بىزمۇ ئاللاھ ياراتقان مۇسۇلمان بەندىسى دەڭلا، ھارامدا كۆزۈم يوق مېنىڭ! — ئۇ بىر بارمىقىنى تىلى بىلەن يالىۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدى. — بىر كۈنىسى بىرمۇنچە مىلىسىلەر كېلىپ پۈتۈن دۇكانلارنى پېچەتلىشىپ بازارنى تاقىۋېتىشتى. بىكارچىلىقتا يەپ- ئىچىپ نەچچە ئاينى ئۆتكۈزۈۋەتتىم. بولمىدى. خەقنىڭ پۇلىنى ھارامغا يىگەن بولۇپ قالماي يەنە دەپ، ئولتۇرۇپ ھېساپ- كىتاپ قىلىشقا كىرىشتىم. غوجايىنىمنىڭ دېگىنى بويىچە ھېساپلىغىنىمدا، يېنىمغا ئىككى- ئۈچ مىڭ دوللار قالىدىغاندەك، بۇرۇنقى باھاسى بويىچە ھېساپلىساممۇ يەنىلا بىر- ئىككى مىڭ دوللارغا يېتىپ- قوپار پۇللۇق بولۇپ قالغىدەكمەن. پوللارنى كونا كېيىملىرىم بىلەن ئوراپ غوجايىنىمنىڭ ھېلىقى مال ساقلىتىدىغان ئىسكىلاتىغا يوشۇرۇپ قويۇپ، يېنىمغا ئىككى مىڭ دوللارنى جايلىۋېلىپ يۈردۈم. بىزمۇ ياش ئەمەسمۇ، بۇ كۆڭۈل چىدىغان بىلەن، بۇ بەدەن زادىلا چىدىيالماي كەتتى. ئۇيان ئويلاپ، بۇيان ئويلاپ خۇدا بەرگەن بۇ تەننى بىكارغا قىينىۋەتمەيلى دېدىم- دە، بىر بېسىپ، ئىككى بېسىپ سەتەڭلەر بىلەن ئۆلپەتلىشىدىغان بىر تونۇشۇمنىڭ يېنىغا باردىم. ئاۋال ھەپتىدە بىرەرسى بىلەن ئويناپ قويدۇق، بولمىدى، كېيىن ھەپتىدە ئىككىمۇ بولۇپ كېتىدىغان بولدى. كۈنلەرنىڭ بىرىدە شۇنداق قارىسام، ھېلىقى ئىككى مىڭ دوللىرىمدىن ئارانلا يۈز دوللار قاپتۇ دەڭلا!

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بىرتېيىن قىلىپ، بۈگۈن بۇ يەرلەردە بولۇۋاتقان كىشىنى چۆچۈتىدىغان قورقۇنۇشلۇق مەخپىي ھەرىكەتلەرنى ئەڭ توغرا چارە دەپلا يازغانىكەن. شۇنىڭغىمىكىن، ئۇ كىتاپنى چەتئەلدىكى تەشكىلاتلىرىمىزنىڭ ھېچقايسىسى ياخشى كۆرمەيدىكەن. ئاڭلىسام، قايسى بىر باشلىغىمىز شۇ 'ئىزچى' نىڭ كىتاپلىرىنى يىغىپ نەچچە مىڭ پارچىسىنى كۆيدۈرۈۋېتكەنمىش. بۇلارغا مېنىڭ زادىلا ئەقلىم ئىشلىمىدى. ئۇيغۇرمۇ ئۇيغۇرنىڭ كىتاۋىنى كۆيدۈرىدىغان ئىش بولىدىكەن- ھە'؟ ئەمما، بۇ 'ئىزچى' دېگىنى شۇنداق گەپلەرنى يېزىپتۇكى، ئوقۇساڭ كېچىدە قارا بېسىپ ئۇخلىيالمايلا قالغىدەك قورقۇنۇشلۇق گەپلەر بار. خېلى يۈرىگىڭ بولمىسا ئۇنىڭ كىتاپلىرىنى ئوقۇيالمايسەن، يۈرىگىڭ يېرىلىپ كېتىدىغاندەكلا بولۇپ كېتىسەن. قالتىس جېنى بار كىتاپ بۇ 'ئىزچى' دېگىنى! خىتاي دېگەننى كۆرگەنلا يەردە بوغۇزلاپ ئىچى- باغرىنى تۆكمۈۋېتىڭلار دەپلا يازغان دەڭلا، دەھشەت! دىسلىۋىدە خاتا ئوقۇۋالدىممۇ- قانداق دەپ، يېنىش- يېنىشلاپ ئوقۇپ باقتىم. راست شۇنداق دېگەنىكەن! ھەي ئىست، ... بىزنىڭ شۇ توخو يۈرەك غوجايىننى دېمەمدىغان، بىر كۈنىسى ئۇنىڭغا بۇ كىتاپلارنى كۆرسىتىپ بېقىپتىمەن دەڭلا، كۆزۈمگە قارىتىپ تۇرۇپلا 'ئىزچى' نىڭ كىتاپلىرىنى يىرتىپ كۆيدۈرۈۋەتمەسمۇ! ئىچىم ئېچىشىپلا كەتتى! ئىست، بەكلا ياخشى كىتاپلار ئىدى دەڭلا! بۇنداق جېنى بار كىتاپلارنى بەكلا ئاز كۆردۈم. ئەگەر بىرسىدە كۆرسەم، 'ئالە' دەپلا بىرمىر يۈز دوللارنى تاشلاپ بېرىپ ئېلىۋالغان بولاتتىم ئۇ كىتاپلارنى. ئامال قانچە، قورۇلتىيىمىزنىڭ بويرىغى شۇنداق دەيدىغۇ- تاڭ بىزنىڭ شۇ لوبەن. — تۇردى بارمىقىغا رەسمىلا پۈركۈپ بىرنى تۆكۈرىۋالدى. — دېگەندەك، كۈنلەرنىڭ بىرىدە دۇكاندا بار بولغان پۈتۈن گېزىت- ژۇرناللارنى يىغىشتۇرۇپ تاشلاتقۇزىۋەتكەن غوجايىنىم، جىممىتىلا يوقاپ كەتتى. كەينىدىنلا ساقچىلار يىغىپ كەتتى بازارغا. ئۇلاردا پۈتۈن غوجايىنلارنىڭ تىزىمى بارىكەن دەڭلا. بىر باشتىن سوراپ تۈتقىلى تۇرمامدۇ! بىزنىڭ ھېلىقى غوجايىن 'ماللىرىمنى ئاز- تولا باھاسىنى چۈشۈرۈپ سېتىپ پۇلىنى ساقلاپ تۇرغىن' دەپلا يوقاپ كەتكەنىدى. بولمىسا ئۇنىمۇ تۇتۇپ خىتايغا ئۆتكۈزۈپ بېرەركەندۇق. دۇكانغا كېلىپ غوجايىنىڭ نەدە دەپ نەچچە قېتىم سوراپ كەتتى دەڭلا بۇ مىلىس دېگەن ساقچىلار! — ئۇ گېپىنى توختۇتۇپ گىدىيىپ ئەتراپىغا بىر كۆز يۈگۈرتىۋالدى. — نېمىلا دېگەن بىلەن خەقنىڭ ئامانەت مېلى ئەمەسمۇ، بۇرۇنقى باھاسىدىن تولا بەك ئەرزان قىلىۋەتسەك بولمايدۇ دەڭلا. بەزىلىرىنى ئۆز باھاسىغا ساتسامىمۇ، خېلى كۆپىنى پايدىسىغا سېتىپ تۇردۇم. بارغانسىرى دۇكان بوشاشقا باشلىدى. نېمە بولاركىن دەپ غوجايىنىمنىڭ مال قويىدىغان تونۇشىنىڭ ئۆيىگە بېرىپ باقتىم. ئاز- تولا ئۆتمەس ماللىرى قالغانىكەن.

بىرەر ئاي ئۇر- توخماق قىلىشقاندىن كېيىن بۇ يەرگە يۆتكەشتى، شۇ

_ سەن راستىنلا خىرۇئىن چېكەمتىڭ؟! _ دەپ سورىدى تۇردى.

_ شۇنداقتەك كۆرۈنەمدىكەنمەن؟! _ دوق قىلدى بىر كۆزلۈك، _ مەن دېگەن مال دوختۇر ئېنجېنىرىمەن. ئۇنچىلىك نەرسە ئۆيۈمدە بولمامتىكى!

_ خوش، سەن نېمە دەپ بۇ يەردىسەن؟! _ دەپ يېنىدىكى مۆرىمەسكە بۇرۇلدى تۇردى، _ سېنىمۇ شۇنداق دەپ تۇتقانمىدىيا؟!

_ مەن دېگەن سائەت ساتىمەن. _ دېدى جىمغۇر، _ ئۆتكەن ھەپتىدە ئۆي ئاختۇرۇشتا ساندۇغۇمدىكى ياپون ئېلېكترونلۇق قول سائەتلىرىمنى كۆرۈپ، 'بۇلارنى نېمە قىلىسەن؟!' دەپ سورىدى كىرگەن خىتايدىن بىرسى. 'ساتىمەن' دېدىم. 'كىمگە ساتىسەن؟!' دەپ سورىۋىدى، 'خالىساڭ ساڭىمۇ ساتىمەن' دېيىشىمگىلا تارسلا قىلىپ يۈزۈمگە بىر تەستەك قويدى. ئاچچىغىمغا پايلىماي ئېتىلىپ بېرىپ مېنى ئۇرغان ئۇ خىتاينىڭ ياقىسىغا ئېسىلىپ بىر كاللا قويدۇم. ئۆيۈمدىلا مېنى ئۇرە- ئۇر قىلىشىپ ئۇستۇمگە يامىشىۋالدى. بىر ۋاقىتتا ئېپىنى تېپىپ بىر خىتاينىڭ بېلىكىگە ئېسىلىۋېلىپ پۈتۈن كۈچۈم بىلەن چىشلەپ بىر پارچە گۆشىنى ئۇزىۋالدىم. ھېلىقى خىتاينىڭ جاھاننى بىر كەلتۈرۈپ چىقىراپ ۋارقىرىشى بىلەن قالغان خىتايلار ئامال قىلالماي مېنى قويىۋەتتى. ئۇ خىتاينىڭ بىلىكىدىن شۇقىراپ قان ئېقىۋاتاتتى. بىر ئامالالارنى قىلىپ ئۇنىڭ قولىنى تېڭىشقا كىرىشتى. 'بۇ ھايۋان بۇنىڭ قولىنى چىشلەپ ئۇزىۋاپتۇ، ئۇ گۆش پارچىسىنى تېپىپ دەرھال دوختۇرغا ئاپىرايلى!' دېيىشىپ ئۆينى ئاختۇرۇشقا كىرىشتى. ئۇ گۆش پارچىسىنى شۇنچە ئاختۇرۇپمۇ تاپالمىدى. قىپ- قىزىل قان بولۇپ كەتكەن ئاغزىمنى ئاچقۇزۇپ قاراشقا كىرىشتى. قارىغاندا ئۇنى يۇتىۋەتسەم كېرەك، ئاغزىمدا خىتاينىڭ قېنىدىن باشقا نەرسە يوق ئىدى. شۇنىڭدىن كېيىن ئۇ خىتايلار ماڭا چېقىلىشتىن قورقتى ئەتىمالىم، پۇت قولۇمنى باغلاپ تۇرمىگە ئاپىرىپ تاشلىدى. ئۇ يەردە نەچچە كۈنگىچە ھوشۇمدىن كەتكىچە ئۇرۇپ قىيناشتى. يېرىمجان بولغىنىمدا بىر ماشىنىغا بېسىپ بۇ يەرگە ئېلىپ كېلىپ تاشلاشتى.

تۇردى دېگىنى بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن چاندۇرماي سىلجىگىنىچە بۇ جىمغۇر سائەتچىنىڭ يېنىدىن يىراقلاشتى.

_ ھە، مۇنداق دېگىنە، دېمەك سەن بىر خىتاينى تىرىك تۇرغۇزۇپ گۆشىنى خام يەۋەتكىنىڭ ئۇچۇن بۇ يەردىكەنسەندە! پاھ، پاھ، پاھ!

_ ئادەم گۆشى يېگەن نوچى!

_ ... ...!

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئامال يوق، بېرىپ ھېلىقى بويىغا تىقىپ قويغان غوجايىنىمنىڭ پۇلىدىن ئۈستۈنلۈك بەرگەن ھىساۋىغا توغۇرلاپ يەنە مىڭ نەچچە يۈز دوللارنى ئالدىم. بۇ قېتىم خېلى دىققەت قىلدىم دېسەممۇ، ئۇزۇن ئۆتمەيلا يەنە بەش- ئالتە يۈز دوللىرىم قاپتۇ! بۇ غوجايىنىمنىڭ كەلمەي كەتكىنى، ھېچ بولمىغاندا بىر تېلېفون بېرىپ قويسىمۇ مەيلىدى. دېگەندەك، بىر كۈنىسى يېرىم كېچىدە غوجايىنىم تۇيۇقسىزلا پەيدا بولدى. ئەتىسى بېرىپ ھېلىقى بويىنى ئېلىپ كېلىپ غوجايىنىغا تاپشۇردۇم. غوجايىنىم ئۇيان ھىساپلاپ، بۇيان ھىساپلاپ 'مۇنۇ ئالتە يۈز دوللارنى يېنىڭغا سېلىپ قوي- دە، بۇندىن كېيىن ئۆز يولۇڭنى ئۆزۈڭ تېپىۋال' دەپ كېتىپ قالدى. ھوشۇمنى يىغىۋېلىپ بىر ھەپتە ئايلىنىپ باقتىم. زادىلا ئىشتىن خەۋەر يوق. ئەندى پۇلۇمنىڭ بارىدا كېتىپ قالاي دېدىم- دە، ماڭىدىغان ئىشەنچىلىك بىرسىدىن مىڭ دوللىرىمنى ئۆيدىكىلەرگە يولغا سېلىۋېتىپ بىرمىڭ يۈز دوللار بىلەن چېگرىدىن ئۆتىۋالدىم. 'ئۇف' دېيىشكىمۇ ئۈلگۈرمەي، ئۇر- توخماق قىلىنىپ قامالدىم. ئۇيان سۆرۈشۈپ، بۇيان سۆرۈشۈپ ئاخىرى مانا سىلەر بىلەن بىرگە ياتىمەن. — تۇردى گېپىنى تۈگىتىپ بىر بارمىقىنى يالاپ قويدى.

— دېمەك سەن چەتئەلگە چىققىنىڭ ئۈچۈنلا بۇ يەرگە كىرىپ قاپسەنде! — دېدى بىر كۈرۈلۈك تۈرمىدىشى تەنە قىلغان ئاھاڭدا.

— نەدىكىنى، سورىغان سوراقلىرىدىن قارىغاندا، مېنىڭ ئىشىممۇ قالتىس چوڭ ئىشلار بىلەن چېتىلىپ قالغاندەك! — دەپ يەنە گەپكە كىرىشتى بۇ مۇھاجىر، — 'بىرمۇنچە ئەكسىيەتچى كىتاپلارنى ساڭا كىم بەردى، لوبىنىڭ نەگە يوشۇرۇندى، بۇ يەرگە نېمە ۋەزىپىلەرنى ئېلىپ كەلدىڭ؟' دەپ سوراشلىرىدىن قارىغاندا، مەنمۇ خېلى چوڭ بىرسى بولۇپ قالغاندەك قىلىمەن جۇمۇ! قىزىق يېرى، بۇلار مېنىڭ ئوقىغان كىتاپلىرىمنى نەدىن بىلىدىغاندۇ؟ يەنە كېلىپ ھېلىقى غوجايىنىمنى نەدىن تونۇيدىغاندۇ؟ خۇدايا تونۇۋا! — تۇردى يەنە بارمىقىنى يالاپ ھول قىلىۋالدى. — ئەندى سەن دېگىنە، سەن قانداق قىلىپ بۇ يەرگە كىرىپ قالدىڭ؟ — دەپ سورىدى يېنىدىكى قاپىغى ئىششىپ كەتكەندىن.

— قانداق كىرىپ قالاتتىم، — ئاچالىغان يالغۇز كۆزىنى ئەترايىغا ئۆينىتىپ دېدى يېنىدىكىسى، — ئۇلتۇرۇش- مولتۇرۇش، جوبا- كافىخانىلارغا بارالماي زېرىكىپ ئىت بولۇپ يۈرگەن بۇ كۈنلەردە، ئۆيدىن چىقماي تېلېۋىزورغا قاراپ ئولتۇرسام، كۆپ- كۈندۈزسىلا نوپۇس تەكشۈرىدىغانلار كىرىپ كەلدى. ئۇلار ئۆيۈمنى ئۇيان ئاختۇرۇپ، بۇيان ئاختۇرۇپ بىرنەچچە تال ئىشلەتمىگەن يېڭى ئوكۇل شىرىسىنى تېپىۋېلىشتى. ئاندىن خرونىنچى، خرونىن سېتىقان دېگەن بوھتانلار بىلەن ئاۋال چوڭ تۈرمىگە قاماشتى. ئۇ يەردە

ئىككى بېلىكىگە تايىنىپ تامغا سەل روسلىنىپ يۆلىنىۋالدى. يېنىدىكىسىگە جان كىرىۋاتقانلىقىنى پەملىگەن تۇردى، ئۇنىمۇ گەپكە تۇتماقچى بولدى:

— ئېتىڭ نېمە ئاغىنە؟

— ... ... — ئەتىراپىدىكىلەرگە بىر قۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىققان تاقىرباش، يۈزىدىكى قېتىشىپ كەتكەن يارا قەقەشلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ دېدى، — ھەسەن.

— سېنى نېمە دەپ تۇتۇۋېلىشتى بۇ خىتايلار؟ — تۇردى بارمىقىنى كالپۇكىدا نەملەشتۈرۈپ قويۇپ سورىدى.

— مېنىڭ ئىشىم سەل چاتاقىراق. — دېدى ھەسەن دېگىنىنى سۆزگە كىرىشىپ. — بىر كۈنى يولدا كېتىۋاتسام يېنىمدىن بىرنەچچە ئۇيغۇر ياش بالىلىرى سۆركىلىپ ئۆتۈپ كەتكەندەك قىلىۋىدى، پەقەتلا دىققەت قىلمىغانىكەنمەن. ھەرقانچە دېگەن بىلەن ئۇيغۇر بالىلىرىغۇ دەپ يولۇمغا كېتىۋېرىپتىمەن. بىر ماگىزىنغا كىردىم. ئىشىكتىكى خىتاي پوستلار يېنىمنى ئاختۇرۇشتى. 'قورسىقىڭدا ئاغرىق بولمىسا تاۋۇز يېيىشتىن قورقما' دېگەندەك، بىرخىيالىمدا يوق قولۇمنى كۆتۈرۈپ يېنىمنى تۇتۇپ بەرمەيمەنمۇ. يېنىمنى ئاختۇرىۋاتقان خىتاي، يانچۇقۇمغا قولىنى سېلىپ نېپىز قارا تاشلىق بىر ئۇيغۇرچە كىتاپنى چىقاردى. 'بۇ نېمە كىتاپ؟!' دەپ سورىغاندا يالغاندىن بىرنىمە دەپ باققان بولسامغۇ كاشكى، مەنمۇ ھەيرانلىق بىلەن كىتاپقا قىزىقىپ 'ئەكەگىنە قاراپ باقاي نېمە كىتاپكىن' دېمەمدىمەن. بۇ گېپىمدىن خاپا بولغان ھېلىقى خىتاي، كىتاپنى ۋاراقلاپ كەتتى. — ھەسەن ئىنچىقلاپ تۇرۇپ بىر پۇتىنى كۆتۈرۈپ سەل ئوڭشىلىۋالغاندەك قىلدى. — ھەيران قالدىم: راستىنلا مەندە بۇنداق بىر كىتاپ يوق ئىدى. ئەمما بۇ خىتاي راستىنلا بۇ كىتاپنى يانچۇقۇمدىن چىقارغانلىقىنى ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرگەنىدىم. دەرھال خىيالىمغا ھېلىقى سۆركىلىپ ئۆتكەن ياش بالىلار كەلدى. 'بۇ نېمە كىتاپ دەپ سوراۋاتىمەن سەندىن!' دەپ ۋارقىرىدى خىتاي پوست. يەنە جىم تۇرماي 'ئەكەگىنە كۆرۈپ باقاي' دېۋىدىم بېقىنىمغا بىرنى تەپتى. ئاندىن بىر ئىشخانىغا ئەكىرىپ ئولتۇرغۇزۇپ قويۇپ بىرسىلىرىگە تېلېفون بەرگىلى تۇردى. بىر ئاز ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن بىر ئۇيغۇر كادىرى كىرىپ كەلدى. كىتاپنى قولىغا ئېلىپ ئۇيان-بۇيان ئۆرۈپ كۆرۈپ، بىر ماڭا، بىر خىتايلارغا قارىدى. 'بۇنداق كىتاپنى كۆرۈپ باقمىغانىكەنمەن' دەپلا كىتاپنى خىتايلارغا قايتۇرۇپ بەردى. 'ئەسكى كىتاپمۇ ياكى ياخشى كىتاپ؟!' دەپ سورىۋىدى، ھېلىقى ئۇيغۇر كادىرى ئوقۇماي تۇرۇپ بىلەلمەيدىغانلىقىنى دېگەچ، ماڭا قاراپ بېشىنى چايقاپ قويدى. ئاخىرى بۇ خىتايلار مېنى يان كوچىدىكى بىر ساقچىغا ئاپىرىپ تاپشۇرۇپ بېرىشتى. خېلى ۋاقىت ئۆتكەندىن

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

تۇرمىدىكىلەر ئۇنى بىرئاز شاتلىقخو قىلىشتى.

كىرگەنلەرنىڭ گېپى راست بولسا، بۇ يەردىكىلەرنىڭ قاسىم بىلەن تۇردىدىن باشقىلىرىنىڭ ھەممە يارىتىش ھەرىكىتى بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى يوق كىشىلەر دېيىش مۇمكىن ئىدى.

— راست دېگەندەك، بىز ھازىر قايسى تۇرمىدە ياتىمىز؟ — بىر كۆزلۈك ئېتىراپىغا بىر كۆرۈپ بىلەن قاراپ سورىدى.

— ... ...

ھېچكىمدىن جاۋاپ چىقمىدى. راست دېگەندەك، بۇ يەرگە ھوشسىز كەلتۈرۈلگەچكە، بۇ تۇرمىنى قاسىممۇ ھېلىغىچە بىلەلمىگەنىدى. ئەمما گۇندىپايلىرى ئارىسىدا بىرەرمۇ ئۇيغۇر بولمىغانلىقىغا قاراپ، بۇ يەرنى بىرەر بىگىتۇەن تۇرمىسىمىكىن دەپ پەرەز قىلىپ كەلگەنىدى.

— بىز كەلگىنىمىزدە سەن يالغۇز ياتاتتىڭ. — دەپ گەپ قىلدى يالغۇز كۆزلۈك قاسىمغا قاراپ، — سېنى نېمە دەپ سولاپ قويۇشتى؟

قاسىم جاۋاپ بەرمىدى. نېمە دېيىشى كېرەك؟ راست گەپنى قىلىشنىڭ پايدىسى يوق ئىدى. يالغان گەپنىڭمۇ ھاجىتى يوق.

— خاپا بولمىسىلا ئاكا، — دېدى يالغۇز كۆزلۈك، سەل يۇمشىغان ھالدا، — پۇت-قولىڭىزدىكى تېگىقلار، بېشىڭىزدىكى يارىلارغا، تىتىلىپ كەتكەن كېيىملىرىڭىزگە قارىغاندا سىزنىمۇ خېلى بەك قىيناشقان ئوخشايدۇ بۇ كاپىرلار! قاچاندىن بېرى بۇ يەردىسىز؟

— ... ... — قاسىم نېمە دېيىشنى بىلەلمەي بىر ھازا جاۋاپسىز ئولتۇرۇپ كەتتى.

— ئالتى ئايدىن ئاشتىمىكىن دىيمەن.

— ۋاھ، تازىمۇ ئۇزۇن بوپتۇ-دە! — دېدى تۇردى دېگىنى بارمىقىنى تىلى بىلەن يالاپ قويۇپ. — كۆرۈنۈشىڭىزدىن قارىغاندا ئىگىز-پەس بىرسىگىمۇ ئوخشىمايسىز. قانچە ياشقا كىردىڭىز؟

— ... قىرىق سەككىز. — دەپ قىسقىلا جاۋاپ بەردى قاسىم سەل تۇرۇپلىپ.

— ئەسلى نېمە ئىش قىلاتتىڭىز؟

— ئىنژېنېرلىق.

— ھەقىچان سىزنىمۇ بىرەر تۆھمەت بىلەن سولىغاندۇ تايىنلىق؟

— شۇنداق دېسەممۇ بولىدۇ.

بۇ ئارىدا تاقىرباش بالا كۆزلىرىنى ئېچىپ خېلىلا تۇزۇلۇپ قالغاندەك قىلاتتى.

كۆرۈنمەيدىغان بۇ قانخور جاللاتلار قاھ- قاھلاپ كۈلۈشۈۋاتقان، ئەڭ رەزىل تىل- ئاھانەتلەر بىلەن پۈتۈن بىر ئۇيغۇر مىللىتىنى ھاقارەت قىلىپ تىللىشىۋاتقان، تۈرۈكلەرگە باغلاپ ئېسىۋېتىلگەن ئۇيغۇر ياشلىرىنى كۆچىنىڭ بارىچە قامچىلاپ ئۇرۇشىۋاتقان، ... خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ بىز ئۇيغۇرلارغا بۇنداق مۇئامىلە قىلىشىغا زادىلا ئىشەنمىگەن ئىكەنمەن. يەنە ئۇرۇشلار، يەنە ھوشۇمدىن كېتىشىم، ... بىرەر ھەپتىدەك شۇنداق سوئال- سوراقسىز ئۇرۇپ قىيناشلاردىن كېيىن سۆرىشىپ بىر ئىشخانىغا ئېلىپ كىرىپ سوراق قىلىشقا باشلىدى. سوراقلىرى مېنىڭ بىلەن قىلچە مۇناسىۋەتسىز گەپلەر بولغاچقا، 'بىلمەيمەن' دەپ ئۇيغۇرچە جاۋاپ بەردىم. 'ھايۋانچە بىلجىرلىماي بىزنىڭچە گەپ قىل! ھايۋاننىڭ بالىسى!' دېگىنىچە كېلىپ بېشىمغا بىر توخماق سالدى. يەنە سوئال- سوراقلار، 'غىڭ' قىلمىدىم. بەربىر ئۆلتۈرىۋېتىدىغانلىقىنى مۆلچەرلەپ، ئۆمرۈمنىڭ ئەڭ ئاخىرقى مىنۇتلىرىدا بولسىمۇ بىر قېتىم بۇ خىتايلارغا يالۋۇرماي چىشىمنى چىڭ چىشلەپ غەيرەت قىلىپ تۇردۇم 'ھېچ بولمىغاندا بىز ئۇيغۇرلارنىڭ جاسارىتىنى بولسىمۇ كۆرۈپ قويۇش كاپىرلار' دەپ ئويلىدىم. ئىسىت دەيمەن، ھېلىقى كوچىدا بولىۋاتقان خىتاي ئۆلتۈرۈش ۋەقەلىرىنى ئىزچىل يامانلاپ كەلگەنلەرنىڭ بىرسى مەن ئىدىم! كاشكى شۇ ئىشلاردىن بىرەرسىنى بولسىمۇ قىلىپ قويغان بولسام. ... يەنە سۆرىشىپ ئېلىپ چىقىپ زىنجىرلەپ ئۇرۇشلار، يەنە ھوشۇمدىن كېتىپ بېتىپتىمەن. ... ھوشۇمغا كەلسەم، سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا يېتىپتىمەن. ئۇزۇن چاچلىرىم بار ئىدى. قاچانلاردا چۇشىرىۋەتكەنلىكىنىمۇ بىلەلمىدىم. ... _ دېگىنىچە تاقىر بېشىنى سىلاپ قويدى.

ھەسەن سۆزلەپ بۇ يەرگە كەلگەندە، ئۆلۈغ- كىچىك بىر تىنىۋالدى. يانچۇقىدىن بىرنېمىلەرنى ئاختۇرغاندەك قىلدىيۇ، يەنە قۇرۇق قولىنى يانچۇقىدىن چىقىرىپ بېشىنى سىلاپ قويدى. ئارىلاپ يۈزىدىكى يارىلارنىمۇ تۇتۇپ قوياتتى.

"دېمەك بۇ بالىلارنىڭ ھەممىسىلا دېگۈدەك بىگۇنا قولغا ئېلىنغانلار ئىكەن- دە!" _ دەپ ئويلىدى قاسىم. شۇنداقتىمۇ تۇردى بىلەن ھەسەننىڭ ھەر ئىككىسىلا ھېلىقى «ئىزچى مەن» نىڭ كىتاپلىرىدىن ئېغىز ئاچقانلىقىغا دىققەت قىلدى.

_ ھېلىقى كىتاپ نېمە توغرىلىق يېزىلغان ئىكەن؟ _ دەپ سوراپ قويدى قاسىم.

_ مەن نەدىن بىلەي. _ دېدى ھەسەن دېگىنى تاقىر بېشىنى سىلاپ قويۇپ، _ مەن ئۇ كىتاپنى راستىنلا رەڭگىدىنلا كۆرۈپ قالدىم- شۇ!

_ ئۇ قارا تاشلىق كىتاپنى مەن بىلىمەن! _ دەپ گەپكە ئارىلاشتى تۇردى ئالدىراپ بىر بارمىقىنى يالىغىنىچە، _ مەن چەتئەلدە ئوقىدىم دىگەن كىتاپلار دەل

www.uyghurkitap.com

كېيىن ئىككى ئۇيغۇر ساقچى كىرىپ سوراق قىلىشقا باشلىدى. 'بۇ كىتاپنى كىمدىن ئالدىڭ؟'، 'ھېچكىمدىن ئالمىدىم. مەنمۇ تېخى ئەندىلا كۆرۈۋاتىمەن بۇ كىتاپنى' دېدىم. 'قۇرۇق گەپنى قىلما! سېنىڭ بۇ گېپىڭگە بۇ خىتايلار ئىشىنەمدۇ؟ بېشىڭ كېتىدىغان ئېغىر بالادا قاپسەن ئۇكا. ئەندى قانداق قىلىسەن؟' دەپ مەندىن سورىدى. ئاڭغىچە يەنە بىر قانچە خىتاي ساقچىلىرى كىرىپ ئۇلاردىن بىرنېمىلەرنى سورىدى. 'مېنىڭ ئەمەس دەيدۇ' دەپ جاۋاپ بېرىشتى ئۇيغۇر ساقچىلار ئۇدۇللا. 'قۇرۇق گەپ! بۇ ئىبلىس بىزنى ئاخماق قىلىۋاتىدۇ. بۇ يەردە ئاۋارە بولماي، ئۇنى تېرروورچىلارغا زەربە بېرىش ئىشخانىسىدىكى خۇلىگەرلەرنىڭ قولىغا تاپشۇرۇپ بېرەيلى. ئۇلار بۇ يالغانچىنى ئىخرارغا كەلتۈرۈشنى بىزدىن ياخشى قاملاشتۇرالايدۇ!' دېيىشىپ چىقىپ كېتىشتى. خىتايلارغا قوللۇق قىلىشتىن باشقا ھۈنىرى بولمىغان بۇ دەللال بىچارىلار ماڭا: 'چىرايلىقچە راست گەپنى قىلغان بولساڭ بېشىڭغا بۇ بالا كەلمىگەن بولاتتى. بولمىسا بىزمۇ بىر ئامالىنى قىلغان بولاتتۇق. ئەندى ئۆزەڭنىڭ شورى.' دېيىشىپ قولۇمنى كەينىچىلەپ كويزىلاپ، بىر ساقچى ماشىنىسىغا سېلىپ كۆزۈمنى چىڭ تېڭىۋېتىپ ئېلىپ مېڭىشتى. خېلى ئۇزۇن مېڭىشقاندىن كېيىن ماشىنىدىن يېتىلەپ چۈشۈرۈپ بىر يەرگە ئېلىپ كىرىشتى. ئۇ يەردىن يەنە بىر ئۆيگە ئېلىپ كىرىپ بىرسىلىرىگە تاپشۇرۇشتى. ئىككى خىتاي جاللىتى ئۈستى بېشىمغا ئۇرۇپ تەپكىنىچە سۆرىشىپ پۈتۈن ئەتراپىنى ئېغىر ۋاساشلار قاپلاپ كەتكەن، خىتايچە پاسكىنا تىل- ئاھانەتلەر بىلەن بۇلغىنىپ كەتكەن بىر جازاخانىغا كىرگۈزۈپ شاراخشىتىپ زەنجىرلەپ باغلاپ ئېسىپ قويۇشتى. ئاندىن كېيىممىنى بېشىمغا تەتۈر قايرىپ يۆگىۋېتىپ، دۈمبەمگە كەلسە- كەلمەس ئۇرغىلى تۇردى. نېمە بولغىنىنى بىلەلمەيلا قالدىم. ۋارقىرايمەن، جاقىرايمەن، تىللايمەن، يالۋۇرىمەن، بولمىدى. تېخىمۇ قاتتىق ئۇرغىلى تۇردى. دۈمبەم تاياقتىن تىتىلىپ كەتكەنلىكى مانا مەن دەپلا بىلىنىپ تۇراتتى. ئارىلاپ ئۇرۇشتىن توختاپ دۈمبەمدىكى يارا ئۈستىگە بىرنېمىلەرنى سەپكىلى تۇردى. دۈمبەم قورۇلۇپ ئوت بولۇپ يېنىپ، چىدىغۇسىز ئاغرىپ كەتتى. ئىككى خىتاينىڭ قاھ- قاھلاپ كۈلۈشى ئاڭلىناتتى. يەنە ئۇرۇش، يەنە ئاچچىق بىرنېمىلەرنى تۆكۈش، مىللىي پەس كۆرۈش ھاقارەتلىك تىللار بىلەن يۇكسەلگەن خىتايچىلاپ قاھ- قاھلاپ كۈلۈشلەر، ... بىر ۋاقىتلاردا ھوشۇمنى يوقۇتۇپ قويۇپتىمەن. بېشىمنى ئېچىپ، شىلانكىدا سوغۇق سۇ چاشقىنىدىلا ھوشۇمغا كەلدىم. ئەتراپ غۇۋا قىزىل چىراقلار بىلەن يورىتىلغان، لىمغا ئېسىلغان بەش- ئوندەك ئۈستى- بېشى قانغا بويالغان ئۇيغۇر باللىرى، ئوتتۇرىدا ئايلىنىپ يۈرۈشكەن ئونغا يېقىن تولا ئۇرۇپ تەرلەپ پىشىپ كەتكەن خىتاي قانخورلىرى، چىرايىدىن ئادەم رەڭگى

ئايلىنىپ قېلىۋاتاتتى.

ئەمما بۇنداق جىددىيچىلىكتە يەرلىكلەرنىڭلا ئەمەس، ھەتتا خىتاي پۇخرالىرىنىڭمۇ كۆنى تەسلىشىپ بارماقتا ئىدى. بىر تەرەپتە كىمدىن، نەدىن ۋە قاچان كېلىشى نامەلۇم بولىۋاتقان ۋەھىمە ئاپىتى ئۇلارنى قورقۇتۇپ كەلسە، يەنە بىر تەرەپتىن ئۆز ھاكىمىيىتىدىن كېلىۋاتقان مەجبۇرلىنىشلارمۇ ئۇلارنىڭ ھەرىكىتىنى چەكلەپ تۇراتتى. بۇ خىتايلار تا سەكسەنىنچى يىللىرىدىن تارتىپلا كۆنۈپ قېلىشقان تانسىخانىلار، كافىخانىلار، جىيۇبالار، مېھمانخانىلار، قىشلىق- يازلىق ساياھەتلەر، كۈنسايىن كۆپىيىۋاتقان ھەشەمەتلىك كەيپى- ساپالىق تۇرمۇشلاردىن تويۇقسىزلا ئايرىلىپ قېلىپ، كوچىلارغا ئارامخۇدا چىقالمايدىغان، ئۆيدىمۇ مانا پارتىلايدۇ، ئەنە ئوت كېتىدۇ دېگەندەك قورقۇش ئىچىدە ئارامخۇدا ياتالماسلىق، ئىشىغىمۇ زېھنىنى يىغالماسلىق، شەخسى دۇكانلىرى، شەخسى كۆڭۈل ئېچىش- قىمار ئويناشلاردىن ئايرىلىپ قېلىش، تاپقان مال- مۈلكىدىن ئايرىلىپ قېلىش، زاۋۇت- كارخانىلىرىنى تاقاشقا مەجبۇرلىنىش، شەھەر ئىچىنى مىليونغا يېقىن ئىشسىز خىتاي قاپلاپ كەتكىنىنى ئاز دەپ، ئىشلىتىشكە بىرمۇ خىتاي تاپقىلى بولمايدىغان غەلىتى مەنزىرىلەر خىتايلارنى بۇ يۇرتتىن زېرىكتۈرمەكتە ئىدى. چەتئەللىكلەر ئاچقان شىركەت ياكى قۇرۇلۇشلار ئاساسەن ئىشنى توختىتىپ خىتايغا كېتىشكەن، بەزىلىرى ۋەزىيەتنىڭ قايتا مۇقىملىشىشىدىن ئۈمىدلىرىنى ئۈزۈشۈپ ئىشنى تاشلاپ كېتىپ قېلىشقانىدى. ئاز بىرقىسىم ئاچكۆز خىتايلار ھەرقانچە غەلىتىلىك ھېس قىلىسىمۇ، يەرلىكلەرنى ئىشقا ئېلىش ئارقىلىق ئۆز جېنى ۋە مېلىنىڭ ساق قېلىشىغا كاپالەت يارىتىشقا مەجبۇر بولماقتا ئىدى. دېگەندەك، بۇنداق قىلغانلارنىڭ يەرلىكلەردىن بالاغا ئۇچرىشى ھەقىقەتەنمۇ كاپالەتلەندۈرۈلگەندەك كۆرۈنەتتى. شۇنىڭدەك يەنە، ھۆكۈمەتنىڭ شۇنچە قاتتىق توسىشىغا قارىماي، نۇرغۇن پارا تۆلەپ يول خېتى ھەل قىلىپ ئائىلىسىنى خىتايغا يولغا سېلىۋاتقانلارمۇ ئازىيىدىغاندەك قىلمايتتى. ھەتتا بىر قىسىم خىتايلار ئائىلىسىدىن يوشۇرۇنچە يول خېتى چىقارتقۇزۇپ، ئائىلىسىنىڭ بارلىق ئىقتىسادىنى يىغىشتۇرۇپ، مۈلۈكلىرىنى ئەرزىنىغا سېتىۋېتىپ بالا- چاقىلىرىغىمۇ قارىماي بىر كېچىدىلا خىتايغا غىپلا قىلىپ تىكىۋېتىدىغان، ھېچنېمىسى قالمىغان بۇ ئائىلىدىكى خىتاي بالا- چاقىلار ئەتىسى ئويغانغانلىرىدا رەسمىي بىر تىلەمچى ھالىغا چۈشۈپ قالغانلىقىنى ھېس قىلىشىپ يىغا- زار قىلىشىدىغان ئەھۋاللارمۇ ئادەتتىكى ۋەقەلەر قاتارىدىن ئورۇن ئېلىپ كەلمەكتە ئىدى. خىتايدىن كېلىشلەرمۇ ئاساسەن توختىغان بولۇپ، كېلىۋاتقان يولۇۋچىلار پويىزلىرىدا خىتايدىن قوغلانغان مىللىي كادىرلار، مىللىي ئوقۇغۇچىلار، ئېلىپ ساتارلار،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرىسى

شۇنداق رەڭلىك كىتاپلاردىن ئىدى. ھېلىقى 'ئىزچى' دېگىنىنىڭ كىتاپلىرى ھەقىچان، ... _ قاسىم قولىنى شىلتىپ ئۇنى گەپتىن توختاتتى. قاسىم ئۇ كىتاپلارنىڭ ئىچىدىكىسىنى تۇردى دەپ كەتمىسىمۇ يادا دىگىدەك بىلەتتى. ئۇ كىتاپلار بىر يىللىرى ئۇنىڭ ھاجەتخانىدىن تېپىۋالغان كىتاپلىرىنىڭ نەق ئۆزى ئىدى. قاسىم بۇ كىتاپلارنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ ئولتۇرۇپ، يەنە شۇ ئۆتكەن كۈنلىرىنىڭ ئەسلىمىسى ئىچىگە كىرىپ كەتتى. ...

بېنزىن پونكىتىنىڭ پارتىلىشىدىن كېيىن، خىتايلار ھەقىقەتەنمۇ ۋەھشىلىكتە چېكىدىن ئېشىپ كېتىۋاتماقتا ئىدى. شەھەر ئىچىدە باشقا يۇرتلۇق يەرلىكلەردىن بىرسىمۇ قالمىدى دېگىدەك ئىدى. ئاۋات بازار رەستىلىرىدىن ئەخلەت ئۇچۇپ تۇراتتى. كوچا- كوچىلاردا دىماقنى يارغىدەك مىزلىك پۇراق چىقىرىپ تۇرىدىغان ھەرخىل كاۋاپلار، پولو- مانتىلار، لەغمەن- سۇيقاشلار، سېرىقاش- ئۆپكە ھەسىپلەر، ... بۇ تۇردىكى يىمەكلىكلەر گويا چۆچەكلەردە تەسۋىرلىنىدىغان ئۆزۈن ئۆتمۈشنىڭ ئەسلىمىلىرىدىكىدەك يوقاپلا كەتكەنىدى. ئاربلاپ ئېچىلىپ قالىدىغان ھۆكۈمەت ئاشخانىلىرىدىمۇ چوكىدەك- باسرىدەك 'لەغمەن' لەر، پۇراپ قالغان قېلىن مانتىلار، نوپۇس دەپتىرىگە قاراپ سېتىلىدىغان گۆشلەرمۇ تامغا ئاتسا چاپلاشقىدەك لەش گۆشلەر ئىدى. بۇنىمۇ سائەتلەپ ئۆچىرەت تۇرغاندىن كېيىنلا ئاران ئالغىلى بولاتتى. كوچىلاردىمۇ بۇرۇنقىدەك خىتاي دەستىدىن قىستىلىپ ماڭغىلى بولمايدىغان ھالدىن خۇددى مەدەنىيەت ئىنقىلاۋىنىڭ ئۇرۇش- ماجىرالىق يىللىرىدىكىدەك قوپ- قۇرۇق بولۇپ قالغانىدى. دېگەنەدەك، كوچىدا يۈرگەنلەر ئارىسىدا ئۇيغۇرلارنىمۇ بەكلا كام ئۇچۇرۇتۇشقا بولاتتى. ئۇلارمۇ خۇددى ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى مەزگىللىرىدىكى گېرمانىيەدە تۇرىدىغان يەھۇدىلارغا ئوخشاش مەيدىسىگە مەخسۇس لاتا چاپلاپ يۈرمىگەن بولسىمۇ، ئۇلار يەنىلا سەكسەن تامغىلىق تونۇشتۇرۇشلىرى بولغانلىرىلا ئىدى. ئەمما كوچا- كوچىدا، دوخمۇش- دوخمۇشتا، ھەر بىنانىڭ ئالدىدا ئايلىنىپ يۈرگەن قوراللىق خىتايلار، ساقچىلار، ھەربىلەر، بىخەتەرلىك ياۋايىلىرى، ... زادىلا كامايمىغانىدى. ئەندى ئۇلار يالغۇز ئۇيغۇر چىرايدىكىلەرنىلا ئەمەس، ئۆز خىتايلىرىنىمۇ قوشۇپ ئاختۇرۇشۇپ يۈرەتتى.

بۇنداق ئادەم شالاڭشىپ كەتكەن، قوراللىق خىتاي چارلىغۇچىلىرى كۆپىيىپ كەتكەن بىر ۋەزىيەتتە ھەربىكەت پىلانلاش تۇرماق، ھەتتا نورمال ھاياتلىق ئۇچۈنمۇ سىرتلارغا چىققىلى بولماي قالغانىدى. دوخمۇش- دوخمۇشتا توساپ چارلاشلار، تۈيۈقسىز ئۆي ئاختۇرۇشلار، سەۋەپسىزلا قولغا ئېلىشلار، بىگۇنا ئۆلتۈرۈلۈشلەر ئادەتتىكى ئەھۋالغا

قېچىپ كېتىشكەن سەرگەردان خىتايلارمۇ كۈچلۈك ئاۋاز قوشۇپ بەرمەكتە ئىدى. بولۇپمۇ غەربتىكى خىتايلار دۇنيا جامائەتچىلىكىگە ئىككى مىڭ بىرىنچى يىلى ئون بىرىنچى سىنتەبىر ۋەقەسىدىن كېيىنكىسىدەك قاراشلار بىلەن ئۇيغۇرلارنى 'ئىنسانىيەت دۈشمەنلىرى' دەپ ئېلان قىلىشىپ، ئۇلاردىن داڭلىق جاسۇسلىرىنى ئۆۋرتىشىپ خىتايغا ياردەمچى بولۇش چاقىرىقلىرىنى تارقىتىشىپ يۈرمەكتە ئىدى.

بۇ ئارىدا چەتئەللەردە تارقىلىپ يۈرگەن 'شەرقىي تۈركىستانچى' ياكى 'ئۇيغۇرىستانچى' دېگەندەك ناملاردىكى مۇھاجىر گۇرۇھلارمۇ ئادەمنىڭ ئەقلى ھەيران قالغىدەك مەنتىقسىز 'مۇجادىلە ئۇسۇللىرى' نى كۆككە كۆتۈرۈشۈپ، بىر- بىرىنى غاجىلىشىپ ئىقتىسادىي ياكى ئىجتىمائىي پۇرسەتلىرىدىكى ئەۋزەللىكلىرىگە ئاساسەن ئۆز ئالدىغا قۇرۇۋالغان قايسى بىر قۇرۇلتاي مۇراسىملىرىدا 'مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىنىڭ ئەڭ يېڭى ئۇيۇق سىزىقىنى ياراتتۇق، بىز ھەقىقەتەنمۇ ۋەتىنىمىزنىڭ بىردىن- بىر تولۇق ھوقۇقلۇق، ئۈچۈنچى دۆلەت مىراسچىسى بولۇشقا تېگىشلىك مىللىي باش شتاب ئورگىنىمىز' دېگەندەك قۇرۇق پولارنى ئېتىش بىلەن بىرگە، ۋەتىنىمىزدە كۆرۈلىۋاتقان خىتاي قوغلاش مەخپىي ھەرىكەت دولقۇنىنى خىتاي مۇھاجىرلىرى، ھەتتا خەلقارا ئورگانلىرىغا 'شەخسىي قىساس بىلەن شۇغۇللانغۇچى بىر ئوچۇم خۇلىگەرلەر' دەپ قارىلاپ كۆرسىتىشكە ھە- دەپ ئۇرۇنۇپ يۈرىشەتتى. نەتىجىدە، بۇنداق 'شەخسىي ئۆچ ئالغۇچى خۇلىگەرلەر' گە قارىتا خىتايلارنىڭ باستۇرۇش ئارزۇلىرىنى تەستىقلاپ بېرىشكەن بولاتتى. ئۇلار يەنە بىر تەرەپتىن ۋەتىنىمىزدىكى جان پىدا قىلىۋاتقان پىدائىلىرىمىزنىڭ قان- جان بەدىلىگە كەلگەن ھەربىر ھەرىكىتىدىن كېيىن ئوتتۇرىغا چىققان خەلقارالىق قىزىقىش غۇلغۇلىرىدىن ئۇستىلىق بىلەن پايدىلىنىپ، تۈشمۇ- تۈشتىن سۆھبەتلەر، كۈتۈۋېلىش يىغىنلىرى، بايانات ئېلان قىلىش يىغىنلىرى ئېچىش، 'قۇرۇلتاي- سايلام' قىلىش، ئىئانە توپلىشىش، ... دولقۇنىنى پەيدا قىلىشىپ تېرىسىگە پېتىشماي يۈرىشەتتى. شۇ باھانىدا يەنە بىرەر يىل پائالىيەت قىلىش دەسمايىسىنىمۇ يىغىۋېلىشاتتى. بۇنى پۇرسەت بىلگەن دالاي لاماچىلار ئېقىمىدىكىلەرمۇ خىتايلارغا ئېچىنىدىغانلىقلىرىنى، تىبەت خەلقىنىڭ ئۇيغۇرلاردىكى بۇنداق چېكىدىن ئېشىپ كەتكەن پاجىئەلەرگە ھەۋەسلىنىپ كەتمەي، دالاي لامانىڭ 'ئىنسانىيەت ئورتاق سۆيگۈسى' تەلىماتىدا چىڭ تۇرۇپ، تىبەت خەلقى ئۈچۈن ئىككىنچى قېتىملىق 'نوبېل تېنچلىق مۇكاپاتى' نى قولغا كەلتۈرۈشكە ئاساس يارىتىپ بېرىش چاقىرىقلىرىغا ئاتلانغانىدى.

بۇنچە داغ- دۇغىلىق خەلقارالىق 'تېنچلىق' تەرغىباتلىرىغا قارىماي تىبەت

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كاۋاپچى- ئاشپەزلەر كوچىغا چىقىپ قالاتتى. خىتايدىكى ھەرقايسى ئالىي مەكتەپلىرىگە ۋەزىپە قىلىپ ئاچتۇرۇلغان مىللىي سىنىپلار كەينى- كەينىدىن تاقىلىپ، خىتاي يۇرتلىرىدا 'ئۇيغۇر' نامى 'ياۋايىلىق، قاتىل، تېرروررچى' دېگەندەك مەنىلەرگە ئىگە سۆزگە ئايلىنىپ قالماقتا ئىدى. شۇنداق قىلىپ، خىتايدا 'ئۇيغۇر' دېگەننى يىغىپ- يۆگەپ كاۋاپچى- يانچۇقچى دېيىشكە خاتىمە بېرىلگەن بولدى.

خىتايدىكى نۇرغۇنلىغان ئىجتىمائىي پەن مۇتەخەسسىسلىرى ئارىسىدا شۇنچە يىلدىن بېرى زادىلا دىققەت قىلىنىشمىغان 'ئۇيغۇر، غەربىي دىيار' دېگەندەك تەتقىقاتلارغا ئالاھىدە قىزىقىش ۋەزىيىتى شەكىللەنمەكتە ئىدى. 'كىم بۇ ئۇيغۇرلار'؟ نەدىن كەلگەن؟ بۈگۈن نەدە قالغاندى؟ بۈگۈن تۇيۇقسىز نەدىن پەيدا بولۇپ قالدى؟ ئۇلارنىڭ بۈگۈنكى ھالىتى قانداق؟ ئۇلار نېمە تەلەپ قىلماقچى؟ نېمە ئۈچۈن خىتايغا شۇنچە دۈشمەنلىك قىلىشىدۇ؟ ئۇلار نېمىسىگە شۇنچە ئىشىنىپ يۈرىشىدۇ؟ ...' خىتاي زىيالىيلىرىنىڭ بۇ تۈردىكى تەتقىقاتلىرىنىڭ چوڭقۇرلىشىشىغا ئەگىشىپ بىر- بىرسىگە زىت، ئادەمنىڭ ئەقلىگە كەلمەيدىغان ئاجايىپ غەلىتە 'ئىلمىي ماقالىلار' نىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشلىرىغىمۇ سەۋەب بولماقتا ئىدى. بىر قىسىملار بىرمىڭ يىل بۇرۇن ئۇيغۇرلارنىڭ بۈگۈنكى موڭغۇللارنىڭ تۇرۇۋاتقان يەرلىرىدىكى تۈرك 'ۋەھشى' لىرىنىڭ ئەۋلاتلىرى ئىكەنلىكىنى، ئۇلار نەچچە مىڭ يىلدىن بېرى خىتايلارنى ئۆلگىدەك قورقۇتۇپ تا كورىيە بوغۇزىدىن تارتىپ غەرپكە سوزۇلغان نەچچە مىڭ كىلومېتىرلىق مىللىي دۆلىتىنىڭ شىمالى چېگرا بىخەتەرلىكى ئۈچۈن سېپىل سوقۇشقا مەجبۇرلاتقان مىللەتنىڭ بۈگۈنكى ئەۋلادى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىشىپ چۈچۈپ كېتىشكەندى. يەنە بىر قىسىم خىتاي تەتقىقاتچىلىرى بۇ خىل شەرمەندىلەرچە خۇلاسىنى ئىنكار قىلىش ئۈچۈن ئۇيغۇرلارنى 'ھىندىستاندىن كەلگەن، ... ئافغانىستاندىن كەلگەن، ...' دېگەندەك ماقالىلىرىنى يېزىش، يەنە بەزىلىرى بىراقلا 'غەرپكە قاراپ قېچىۋاتقان تۈركلەرگە قوغلاپ زەربە بېرىشكە چىققان خىتايلار ئەسىر ئالغان تۈركلەرنىڭ بالا- چاقىلىرىنى خوتۇنلۇققا ئېلىشىپ، شۇ يەردە ئۆزلىرىنى ئۇيغۇرلار دەپ ئاتىشىپ تۇرۇپ قېلىشقان، كېيىن ئۇلار مۇسۇلمان بولۇپ، ئۆزلىرىنىڭ خىتاي ئىكەنلىكىنى ئۇنۇتقان، ...' دېگەندەك كۈلكىلىك رىۋايەتلەرنى توقۇپ چىقىشقىچە بېرىپ يەتكەنىدى! شۇنداقتىمۇ مۇتلەق كۆپ ساندىكى خىتاي تەتقىقاتچىلىرى 'غەربىي دىيار' لىقلارنى پۈتۈنلەي كەمسىتىشىدىغان ياۋايىلىقىنى، ئەقىلسىزلىكىنى، ئەخلاقسىزلىقىنى 'ئىسپاتلاش' قا ئۇرۇنۇشۇپ، ئۇلارنى قاتتىق نازارەت ئاستىدا تۇتۇپ مەجبۇرى ئاسسىمىلاتسىيە قىلىۋېتىش چاقىرىقىنى چىقىرىشماقتا ئىدى. بۇ خىل تەتقىقاتلارغا خوڭكوڭلۇق، فورموزىلىق، ھەتتا غەرپكە

تېررورلۇق زۇلۇم قىلىش بىلەنلا قالماي، مىللىي كادىرلار ئارىسىدا، شەھەر- يېزىلىقلار ئارىسىدا، ئىشچى- كادىرلار ئارىسىدا، يۇرتلار ئارىسىدا، يەرلىك مىللەتلەر ئارىسىدا، ... زىددىيەت، توقۇنۇش پەيدا قىلىش ۋاستىلىق تەشۋىقاتلىرى بىلەن كەڭ كۆلەمدە شوغۇللانماقتا ئىدى. ھەتتا مەخپىي شەكىلدە سۈنئىي 'ئۇيغۇر قوشۇنى'، 'قازاق قوشۇنى'، 'تۇڭگان قوشۇنى' ... دېگەندەك يالغان 'يەرئاستى قوشۇن' تەشكىللەپ، ھەرقايسى يەرلىك مىللەتلەرنىڭ داڭلىق ئەرباپلىرىنى مەخپىي ئۆلتەرگۈزۈشلەرگە ئۇتقۇرۇزغۇلۇق قىلىشماقتا ئىدى.

قاسىم، دەسلىۋىدە بۇ تۈردىكى چۈشۈنۈكسىز ھادىسىلەردىن بەكلا تېڭىرقىغان ئىدى. ئەمما كېيىنچە، بۇنداق ھادىسىلەرنى بىر تۇتاش تېزگىنلەش شارائىتىغا ئىگە ئەمەسلىكىنى ۋە بۇنىڭ ئۈچۈن بىرەر ئالدىنى ئېلىش ئىمكانىيىتىنىڭمۇ يوقلىقىنى ئويلاپ، ئۆز پىلانى بويىچە ئىشنى داۋام قىلدۇرۇش ئىرادىسىدىن يانمىدى. ئەسلىدە، بۇنداق باش قوماندانسىز بىر ھەرىكەتتە، بۇ خىل نورمالسىز ھادىسىلەرنىڭ كۆرۈلۈشى بىر مۇقەررەرلىك بولۇپ، بىر ھىساپتا بۇ تۈردىكى ھادىسىلەرنىڭ كۆرۈلۈشى، ۋەزىيەتنىڭ تېخىمۇ قالايمىقانلىشىشى ئۈچۈن پايدىلىقمۇ بولاتتى. بۇنداق ھەرىكەتلەردىن قالايمىقان بولىدىغانلار بىزنىڭ خەلقىمىز ئەمەس، كۆپۈنچە ھاللاردا ئەسلىدە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ئۆزلىرى بولاتتى. بىز ئەسلىدىنلا چېكىدىن ئاشقان ۋەيرانە ھالدا تۇرغىنىمىز ئۈچۈن، بىزگە نىسبەتەن قالايمىقانلىشىپ كەتتۇق دەيدىغان مەسىلە مەۋجۇت ئەمەس ئىدى. ئەمما بۇنداق قالايمىقانچىلىقتىن پايدىلىنىشنى بىلىش ھەممىدىن مۇھىم ئىش ئىدى. چۈنكى ۋەھىمە يارىتىش ھەرىكەتلىرى تەرتىپلىك ۋەزىيەتكە قارىغاندا قالايمىقانچىلىق ۋەزىيەتتە تېخىمۇ كۆپ شارائىتقا ئېرىشەلەيتتى. شۇنداقتىمۇ قاسىم بۇ كۈنلەردە قايتا بىر ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتى ئۈچۈن تۈزۈۋگىرەك بىرەر چارە تاپالماي، بەكلا تىت- تىت بولماقتا ئىدى. 'جاسارىتىم يېتىشمەيۋاتامدۇ- قانداق؟! ياكى ئەقلىمنى ئىشلىتەلمەيۋاتامدىم- يا؟!' قاسىم، ئۆزى ئۈستىدە ئويلاپ قالدى. ...

تۈرمەداشلىرىنىڭ چىقارغان خورەكلىرىنى تىڭشاپ ئولتۇرغاچ، قاسىم مەخپىي ھەرىكەت نەتىجىلىرىنى ئەسلەپ ھاياجانلىنىپ قاراڭغۇ شىپقا تىكىلگىنىچە يېرىم كۆلۈمسىرەپ ئولتۇراتتى. ...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئىگىزلىكىدە، موڭغۇل داللىرىدا، تۇڭگان بازارلىرىدىمۇ بىر قىسىم 'قاپ يۈرەك خو[illegible]رلار'نىڭ ئۇيغۇرلاردىكى ھەرىكەتلەردىن ئىلھام ئېلىپ پەيدا قىلغان ۋەھىمىلىك مەخپىي زەربە بېرىش پائالىيەتلىرىمۇ كۈنسايىن كۆپىيىپ كۆرۈلۈشكە باشلىماقتا ئىدى.

ئۇيغۇرلارنىڭ مەركىزى شەھەرلىرىدىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى قورقۇتۇپ قوغلاش ۋەھىمىلىك مەخپىي ھەرىكەتلىرىنىڭ تەسىرى ئاستا- ئاستا باشقا خىتاي ئارىلاش كىچىك ۋە چەت شەھەر- ناھىيىلىرىگىچە كېڭىيىپ، ئارىلاپ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى بوغۇزلىۋېتىش، ئۆيلىرى ۋە مال- مۈلكلىرىگە ئوت قويۇۋېتىش، پارتىلىتىۋېتىش ھەرىكەتلىرى پەيدا بولماقتا ئىدى. ئەندى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى نوقۇل مەركىزى شەھەرلەردىلا ئەمەس، ئۇششاق شەھەرلەردە، يوللاردا، كان رايونلىرىدا، بەزى بىڭتۇەن مەيدان- فېرمىلىرىدىمۇ ۋەھىمىلىك ئۆلۈملەرگە ئۇچراپ قېلىشتىن قورقىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەنمەكتە ئىدى. بولۇپمۇ بىكارغىلا شەھەرلەردىن قوغلانغانلار، يېقىنلىرىدىن ئايرىلىپ قالغانلار مىللىي ئۆچمەنلىك ئۈچۈن دېگەندىن باشقا، ئۆلىرىنىڭ شەخسىي ئۆچ ئېلىۋېلىش ھەۋىسىگە بېرىلىپ مەخپىي ۋەھىمە يارىتىدىغانلارمۇ ئارىلىشىپ ۋەھىمە ھەرىكەتلىرى بارغانسىرى كۆپىيىپ بارماقتا ئىدى. بۇنداق ۋەزىيەت ئاستىدا نۇرغۇنلىغان پەمسىز بىكارتەلەتلەر، تەجرىبىسىز ئالدىراقسانلار، ھاياجىنىغا ھاي بېرەلمەي خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا جازا بېرىش ھەرىكىتى پەيدا قىلىش ئۈچۈن ئىشقا كىرىشىپ بىھۇدە تۇتۇلۇپ قېلىش، ئەھمىيەتسىز قۇربان بېرىش ھادىسىلىرىمۇ كۈنسايىن ئارتىپ كېتىۋاتماقتا ئىدى. ھەتتا بىر قىسىم جايلاردا مەيلى خالاپ ياكى مەجبورى ئاساستا بولسۇن، خىتايلارنىڭ تاپشۇرۇقى بويىچە ئۆز خەلقىنى جىم يېتىشقا ئۈندىگۈچىلەرنى، خىتايلارغا مەلۇمات بەرگەنلەرنى، مەخپىي پائالىيەت قىلغۇچى پىدائىلىرىمىزنىڭ پېيىغا چۈشۈۋالغانلارنى ۋە ئۇلارنى جازالاشقا قاتناشقانلارنى ئۇچراتقان يەردە رەھىمسىزلەرچە جازالاش، ئۇلارنىڭ ئائىلىسىدىن، ئاتا- ئانىسىدىن، ئۇرۇغ- تۇغقانلىرىدىن بولسىمۇ ۋاستىلىق قىساس ئېلىش، مال- مۈلۈكلىرىگە زىيان سېلىش ھەرىكەتلىرىمۇ كۆرۈلۈپ، خائىنلار تەبىقىسىنىمۇ ئېغىر پاراكەندە قىلىۋەتكەنىدى. دەرۋەقە، توپۇلاڭدىن توغاچ ئوغۇرلايدىغانلارمۇ كۆپىيىپ بارماقتا ئىدى. بەزى يەرلەردە نوقۇل بايلىق توپلىۋېلىش ئۈچۈنلا خىتايلارنى، يەرلىك بايۋەتچىلەرنى، دۇكانلارنى بۇلاش، خىتاي ياكى يەرلىك دەپ ئايرىماي شەخسىي ئۆچ ئېلىشنىلا مەخسەت قىلىدىغان، ھەتتا خىتايدىن باشقا قېرىنداش مىللەتلەرگىمۇ ئۆچمەنلىك پەيدا قىلىدىغان ھەرىكەتلەرمۇ ئەۋج ئېلىشقا باشلىغانىدى.

بۇنداق ھادىسىلەردىن پايدىلىنىشقا ئادەتلىنىپ كەتكەن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى

قاسىمغا بەكلا تونۇش بولغان ساياھەت سومكىسىنى ئالدىغا تاشلاپ، دەرھال مونچىغا كىرىپ يۇيۇنۇپ كىيىم يەڭگۈشلىشى كېرەكلىكىنى بۇيرۇق قىلدى.

ئالدىدىكى سەپەر سومكىسىنى كۆرگەن قاسىم، بىر تەرەپتىن ئاخىرقى كۈنلىرىنىڭ كېلىپ قالغانلىقىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرسە، يەنە بىر تەرەپتىن بۈگۈنكى تېنچ ھاياتىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ ھاياجانلىنىپ كەتتى. بۇ سومكىسى بىلەن قاسىم نەلەرگە بارمىغان- ھە! پۈتۈن خىتاي يۇرتلىرىنى دېگىدەك ئايلىنىپ چىقىش بىلەنلا قالماي، پۈتۈن ۋەتىنىنىڭ بولۇڭ- پۇچقاقلىرىنىمۇ ئالا قويماي ئايلىنىپ چىققانىدى. ...

ئۇ، سومكىسىنىڭ سىرتىمىسىنى ئېچىپ ئىچىدىكى كىيىملىرىگە قارىدى. پاكىز يۇيۇلۇپ قاتلانغان ئىچ كىيىملىرىنىڭ يېنىدا يەنە ، ھېيت- مۇراسىملارغا ئاتاپ تىكتۈرگەن، قۇرۇق تازىلاشقا بېرىپ پاكىزە تازىلاتقۇزۇپ قويغان ئىسىل سارجىدىن تىكىلگەن كۆلرەڭ كاستيۇم- بۇرۇلكىسىمۇ چىرايلىق قاتلاقلىق تۇراتتى. بۇ كىيىم، ئۇنىڭ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان مېھماندارچىلىق كىيىمى ئىدى. قاسىم بۇ كىيىملەرنىڭ بۈگۈن نېمە ئۈچۈن كەلتۈرۈلگەنلىكىنى ئويلىغىنىدا، يەنىلا يۈرىكى 'جىغ' قىلىپ قالدى. "نېمە ئۈچۈن بۇلارنى ئېلىپ كېلىشتى'؟ نېمە ئۈچۈن بۈگۈن بۇلارنى ماڭا كېيگۈزۈشمەكچى'؟ ئاخىرقى مىنۇتلىرىم كېلىپ قالدىمۇ- يا'؟" قاسىم ئۆزىنى تەمكىن كۆرسىتىشكە تىرىشىپ، سومكىسىنى قولىغا ئېلىپ گۇندىپايلارنىڭ ئالدىغا چۈشۈپ كۆرسەتكەن تەرەپكە قاراپ يۈرۈپ كەتتى.

"پاھ، پاھ، پاھ! نېمە دېگەن راھەتلىك بۇ! _ ئۈستىگە يامغۇردەك چېچىلىپ چۈشىۋاتقان ئىللىمان سۇدىن راھەتلىنىپ بالىلارچە ئويناقشىپ كەتتى. _ بۇنىڭ ئۈچۈن ئۆلۈشكىمۇ ئەرزىيدۇ!" _ دەپ كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى. بەدىنىدىكى بىرقىسىم قورىغان قەقشلەر يۇمشاپ تۆكۈلۈش بىلەن بىرگە، نەچچە ئايلىق يىغىلىپ كەتكەن كىرلىرى قوشۇلۇپ ئېرىپ چىقىپ خېلىلا راھەتلىنىپ قالدى. سومكىسىدا ئۆزىنىڭ ئىشلىتىۋاتقان چاچ يۇيۇش سۇيى، بېرىتىۋالىرى بىلەن يۈز سوپۇنلىرىمۇ قويۇلغانىكەن. قاسىم خۇددى پار مونچىسىغا چۈشۈپ چىققاندەك ئالاھىدە راھەت بىر قىياپەتتە پىتلىق قان دېغى كىيىملىرىنى يۆتكەپ قېتىۋالغان ھالدا مونچىدىن چىقتى. "شۇنچە نەرسەمنى بەرگەن بۇ كاپىرلار گالۇستۇكۇمنى بىلەن يېڭى ئايىغىمنىمۇ بىرگە بەرگەن بولسىمۇغۇ كاشكى" دەپ ئۆكۈنۈپ قويدى. "مەيلى، بۇمۇ يېتىدۇ" دەپ پىچىرلاپ قويدى. ئىشىكتە ساقلاپ تۇرغان ئىككى گۇندىپاي ئۇنى ئالدىغا سېلىپ تۈرمە ئىشخانىسىغا ئوخشايدىغان بىر بۆلۈمگە ئېلىپ كىرىشتى:

_ دوكلات شاڭ شىياۋ ئەپەندىم، جىنايەتچى كا شى مۇ نى يالاپ كەلدۇق! _ دەپ

www.uyghurkitap.com

8. دېموكراتچى خىتاينىڭ ئەسلى غەرىزى

— ئاڭلىدىڭلارمۇ، قايسى كۈنىسى يېڭى مۇئاۋىن جۇشىيىمىزنىڭ بىر نەۋرىسىنى بوغۇزلاپ تاشلاپتۇ!

— يامان بوپتۇ- دە! ئېيمىلا دېگەن بىلەن نەۋرىسىدە گۇناھ يوق- تە!

— مۇئەللىملەرنىڭ سۆھبەتلىرىدىن

قاسىمنىڭ جاراھەتلىرى يېڭىلاتىن قېتىشىپ، پۈتۈن بەدىنى قاتتىق قىچىشىشقا باشلىدى. بۇنىڭغا مىغىلداپ كەتكەن نىجىس پىتلارنىڭمۇ 'تۆھپە' سى قوشۇلۇپ، قاسىمنى تىنىماي گارتىلدىتىپ تاتىلاشقا مەجبۇرلىماقتا، تاتىلىغانسىرى تېخىمۇ قاتتىق قىچىشىپ، بىرقىسىم يەرلىرىنى قېپ- قىزىل قانغا بويىۋالغىچە تاتىلاشقا مەجبۇر بولاتتى. قاسىمغا گويا بۇ پىتلار خىتايلار تەرىپىدىن مەخسۇس نەسىللەندۈرۈپ يېتىشتۈرۈلۈپ كامېرغا قويۇۋېتىلگەن قوشۇمچە جازالاش قوراللىرىدەكلا بىلىنەتتى. دېمىسىمۇ بۇ پىتلار قاسىمنىڭ بالىلىق دەۋرلىرىدىكى ئاچارچىلىق يىللىرىدا كۆرگەن پىتلارنىڭ سۈرەتلىرىگە زادىلا ئوخشىمايدىغاندەك قىلاتتى. يېنىدىكىلەرنىڭ بەزىلىرى ھەتتا پىت دېگەننى ئۆمرىدە كۆرۈپ باقمىغان ياش بالىلار بولىشىغا قارىماي، ئۇلارمۇ ئاللىقاچان تۈرمىنىڭ پىتلىرىغا ئورتاق شېرىك بولۇپ كەتكەچكە، قاسىمنىڭ بۇنچە بېرىلىپ قانىغىچە گارتىلدىتىپ تاتىلاشلىرىغا ئىچى پۇشماق تۇرماق، ھەتتا ئۇلارمۇ بىرلىكتە تەڭكەش قىلىپ بېرىشمەكتە ئىدى. شۇنداق قىلىپ كامېردىكىلەر ئۈچۈن تاتىلاش ئىشى بىر قوشۇمچە خۇمار ھالىتىگە كەلمەكتە ئىدى.

چۈشكە يېقىن ئىككى گوندىپاي ئىشىكنى شاراقشىتىپ ئېچىپ ۋارقىرىدى:
"فەنرېن كا شى مۇ، ما شاڭ چۇ لەي!"

كامېردىكى لەززەتلىك قاشلاش ئاۋازلىرى دەرھال تىنجىپ ھەممە بىردەك قاسىمغا قاراشتى. قاسىم، ئالدىرىماي ئورنىدىن تۇرۇپ، تېخى يېڭىلا گىپستىن چىقىرىلغان پۇتىنى سۆرەپ دىڭپوسلاپ كامېردىن چىقتى. گوندىپاي خىتايلاردىن بىرسى قولىدىكى

— ئىختىيارىڭىز، — دېدى ئوفىسېر خىتاي. ئۇ تۇيۇقسىزلا قاتتىق قېقىلىپ يۆتىلىپ كەتتى. بۇ چاغدا تاراخشىپ ئىشىك ئېچىلىپ ھېلىقى ئىككى گۇندىپاي توخماقلىرىنى تۇتقىنىچە ئالدىراپ كىرىپ كېلىشتى. ئوفىسېر بىر تەرەپتىن يۆتەلگەچ، يەنە بىر تەرەپتىن قولى بىلەن گۇندىپايلارغا ئىشارەت قىلىپ چىقىپ كېتىشلىرىنى بۇيرىدى. گۇندىپايلار خاتىرجەم بولۇشۇپ چىقىپ كەتكىنىدىن كېيىن، ئوفىسېر قولىدىكى تاماكىسىنى كۈلدانغا ئېزىپ تۇرۇپ دېدى. — سىلەر ئۇيغۇرلار يەنىلا كۈچلۈك تاماكىلارنى تېپىۋالىدىكەنسىلەر. مەن بۇنى ئۆيۈڭدىن ئالغاچ كەلگەنىدىم. يەنىلا ئېگىسىگە قايتۇرۇپ بەرگىنىم دۇرۇستەك قىلىدۇ، ماڭا ئېغىر كەلدى. — ئۇ خىتاي ئۆپكىدەك قىزىرىپ ھېجايغىنىچە قولىدىكى تاماكا پاشكىسىنى قاسىمغا قارىتىپ چۆرۈپ بەردى. قاسىممۇ ئىستىخىيىلىك بىر چاققانلىق بىلەن تاماكا پاچكىسىنى ھاۋادىلا 'كاپ' قىلىپ تۇتىۋالدى. خىتاي ئوفىسېرى يانچۇقىدىن باشقا بىر ماركىلىق تاماكا چىقىرىپ تۇتاشتۇرىۋالدى. — مەن قايسى كۈنىسى بىر ئۇكاڭنى چاقىرىپ ئۆيۈڭگە ئاپارغانىدىم. ئەسلىدە ئۆيۈڭدە ھۆكۈمەتنىڭ مۇسادىرە قىلىنىشىغا يارىغىدەك تۇزۇكىرەك بىر نېمىمۇ يوق ئىكەن. مەن سېنىڭ كىتاپلىرىڭغىلا قىزىققانىدىم. كىتاپلىرىڭغا شۇنداقلا بىر قۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقىپ، قالغان نەرسىلىرىڭگە چېقىلمىدىم. زادىلا چېقىلغۇدەك نەرسىلەرگە رازىۋتچىكلىرىمىز ئاللىمۇقاچان يىپىدىن- يىڭنىسىغىچە ئىنچىكىلەپ چېقىلىپ بولغانلىقىدىن گۇمان قىلمايمەن. شۇڭا، رەسمىيەتلەرگە قول قويۇپ بولۇپ ئۆيۈڭنىڭ ئاچقۇچىنى ئۇكاڭغا تاپشۇرۇپ بەردىم. بۇ كېيىملىرىڭنى ئۇكاڭ ئۆزى تاللاپ بەرگەنىدى. — خىتاي ئوفىسېرى تاماكىسىنىڭ كۈلىنى ئاۋايلاپ ئالدىدىكى كۈلدانغا چېكىپ چۈشۈرۈشكە كىرىشتى. قاسىم، بۇ خىتاينىڭ نېمە دېمەكچى بولغانلىقىنى تېخىچىلا مۆلچەرلىيەلمىدى.

خىتاي ئوفىسېرى تاماكىسىنى چەككەش گېپىنى داۋام قىلدۇردى:

— راست، كىتاپلىرىڭنىڭ ئارىسىدىن بىر نەچچە پارچىسىنى ئۆزەمگە ئېلىۋالدىم. بۇ كىتاپلارنى ئۇزۇن يىللاردىن بېرى ئىستەپ تاپالماي يۈرەتتىم. فرېئۇدنىڭ بىرنەچچە كىتاۋى بىلەن ماسلوۋنىڭ بىر كىتاۋى. ئىچىگە قارىسام بۇ كىتاپلارنى خېلى يىللاردىن بېرى ئەستايىدىل تەھلىل قىلىپ چىققان بولساڭ كېرەك؟! بىرمۇنچە يەرلىرى قايتىلاپ سىزىلغاندەك قىلىدۇ. ھەتتا بۇ ھەقتە يېزىلغان ئىلمىي ماقالىلىرىڭمۇ ئون نەچچە يىل بۇرۇنلا ئېلان قىلىنغانىكەن. ئۇلارنىمۇ تاپتۇرۇپ خىتايچىغا تەرجىمە قىلدۇرۇپ كۆرۈپ چىقتىم. ئالاھىدە تالانتىڭ بار ئىكەن. بولۇپمۇ ماسلوۋنىڭ ئېھتىياجىنىڭ قاتلاملىق نەزەرىيىسىدىن مىللىي ئەركىنلىك پرىنسىپلىرىنى ئىنتايىن ئۇستىلىق بىلەن

ئۇيغۇر كىتاب تورپېكىتى
www.uyghurkitap.com

ۋارقىرىغىنىچە چاس بېرىپ تىك تۇرۇشتى گوندىپايلار.

_ سىلەر چىقساڭلارمۇ بولىدۇ، جىنايەتچى بىلەن ئۆزەم سۆزلىشىمەن. _ دېگەن سۆزنى ئاڭلىغان ئىككى گوندىپاي، قايتا سەققەتتە تۇرۇپ چاس بېرىشىپ كەينىگە بۇرۇلۇپ چىقىپ كېتىشتى.

قاسىم، ئۇدۇلىدىكى يېزىق ئۈستىلىنىڭ كەينىدە ئولتۇرغان قاسقان شەپكىلىك، ماشوەڭ سارجىدىن تىكىلگەن ھەربى ئەمەلدارلارغا خاس فورما كىيگەن، مۆرىسىدىكى پاگونلىرىدا بىر قانچە ئالتۇن يۇلتۇزلار پارىلداپ تۇرغان، مەيدىسىدە خىتايلاردا ئەندىلا ئىشلىنىشىۋاتقان، ئەمما قاسىمغا بەكلا ناتونۇش بولغان مىداللار تاقالغان بۇ خىتاي ھەربى ئوفىسېرىنىڭ ئۇنۋان- ئەمەل دەرىجىسىنى بىلمىگەن بولسىمۇ، ئۇنى خېلى يۇقۇرى بىر ئەمەلدار بولسا كېرەك دەپ كۆزىتىپ چىقتى.

قاسىمنىڭ دەل ئۇدۇلىدا ئولتۇرغان بۇ خىتاي ئوفىسېرىمۇ قاسىمغا باشتىن-ئايىغىچە سىنچىلاپ قاراپ چىقتى:

_ مەرھەمەت قىلىپ ئولتۇرۇڭ، _ دەپ ئۇدۇلىدىكى ئورۇندۇقنى ئىشارەت قىلدى خىتاي ئوفىسېرى قاسىمغا. ئاندىن يېنىدىن قاسىمنىڭ چېكىپ ئادەتلىنىپ قالغان خىتاينىڭ ئەڭ كۈچلۈك تاماكىلىرىدىن بىرى بولغان 'جيا دېلي' ماركىلىق تاماكىسىنى چىقىرىپ ئالدىرىماي ئاغزىنى بىر تەرىپىدىن سۆكۈپ ئېچىپ، قاسىمغا تاماكا ئۇزاتتى. _ بىرتال ئېلىپ چېكىڭ، بەلكىم ئۇزۇندىن بېرى چەكتۈرمىسە كېرەك؟! مېنىڭ ئالدىمدا قىسىلماي بەھۇزۇر ئولتۇرالايسىز.

قاسىممۇ بۇ خىتاينىڭ ئالدىدا تارتىنىشنى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ ئالدىغا بىر قەدەم تاشلاپ بېرىپ تاماكىدىن بىرتال سۇغۇرۇپ ئېلىپ ئورۇندۇققا ئولتۇردى. ئۇ، قولىدىكى تاماكىسىنى بۇرنىغا ئاپىرىپ سۇركەپ تۇتۇشىغا ئۇنىڭدا قانداقتۇ بىر تۇيغۇلار نامايەن بولۇشقا باشلاپ، تاماكىنىڭ پۇرىقىنى ھۇزۇرلىنىپ ئىچىگە تارتىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ كۆزلىرى خۇمارلىشىپ يۇمۇلۇپ كېتىۋاتاتتى.

تاماكىدىن ئۆزىگىمۇ بىرتال چىقىرىپ ئاغزىغا قىستۇرغان خىتاي ئوفىسېرى يېنىدىن چاقمىقىنى چىقىرىپ قاسىمغا تەڭلىدى. ئەمما دەرھال ئۆزىنىڭكىنى تۇتاشتۇرۇۋېلىپ ئىچىگە تولدۇرۇپ بىرنى تارتىۋالغاندىن كېيىن، چاقماقنى قاسىمغا قايتا ئۇزاتتى.

_ كەچۈرۈڭ، ئۇزۇندىن بۇيان چەكمىگىنىم ئۈچۈن، بۇنىڭ قورۇق پۇرىقىنىلا ماڭا يېتىدۇ. _ ئۇ چاقماق ئۈچۈن قايتا ئورنىدىن تۇرمىدى. ئەمما ئۇنىڭ تاماكا تۇتقان قولى بۇرنىدىن چۈشمىگەنىدى.

ئېلىنغىنىمدا، ئۆي ئاختۇرۇشقا مەنمۇ قاتناشقانىدىم. ئاخماق رازۋېتچىكلىرىمىز ھە دېگەندىلا پىچاق- توخماق، بومبا- زەھەر ئاختۇرۇش بىلەن بولۇپ كېتىشتى. مەن سېنىڭ كىتاپلىرىڭغا قاراپ كەسپىڭنى ۋە قايسى تارمىغىنى ياخشى كۆرىدىغانلىغىڭنى بىلىۋېلىشقا تىرىشقانىدىم. سەن، ھەقىقەتەنمۇ ئۆز كەسپىڭگە ئالاھىدە قىزىقىدىغان بىرسى ئىكەنسەن. ھەتتا بۇ قىزىقىشىڭ ساڭا ئويۇن- تاماشالارغا ياكى ئەدەبىي ئەسەرلەرگە قىزىقىشىڭغىمۇ ئورۇن قالدۇرمىغىدەك دەرىجىگە يەتكۈزگەنلىگىنى سەزدىم. ئەندى مەن، سېنىڭدىن بىرەر يىپ ئۇچىغا ئېرىشىش ئىمكانىنى تېپىش پۇرستىگە يېقىنلاشتىم دەپ قاراپ، كەسپىڭدىن باشقا قىزىقىشلىرىڭغا دىققەت قىلىشقا باشلىدىم. دېگەندەك، كىتاپلىرىڭنىڭ ئارىسىدا ئۆز كەسپىڭ بىلەن قىلچە مۇناسىۋىتى بولمىغان نورغۇنلىغان ئېغىر سەۋىيىلىك ئىجتىمائىي پەنلەرگە دائىر كىتاپلىرىڭنىڭ بارلىقىغا ھەيران قالدىم. بىر ئېنجىنېرغا نىسبەتەن بۇنداق كىتاپلارنىڭ نېمىگە كېرىگى بار؟! بولۇپمۇ نىتچېيىگە مۇناسىۋەتلىك، پسىخوئانالىزغا مۇناسىۋەتلىك، ئوچۇنچى پسىخو- ئىدىيىۋى دولقۇنغا مۇناسىۋەتلىك بىلىملەرگىمۇ ئالاھىدە زېھنىڭنى بېرىپ كەلگەنلىگىڭنى سەزدىم. سەندىكى بىر ئالاھىدىلىك، ئالغان كىتاپلىرىڭغا ئاي- كۈننى يېزىپ قويۇشۇڭ بولۇپ، ئۇ چىسلالار ماڭا دەسلەپكى يىپ ئۇچىنى بەرگەن بولدى. پسىخولوگىيە كىتاپلىرىڭنىڭ ئەڭ دەسلىۋىدە سېتىپ ئالغانلىرىڭنىڭ ئۈستىدە '12- دېكابىر' دېگەن رەقەملەرنىڭ يېزىلغانلىغىنى كۆرۈپ، سېنىڭ بۇ كىتاپلارنى نېمە ئۈچۈن سېتىپ ئالغانلىغىڭنى مۆلچەرلىگەن بولدۇم. ئۇ كۈنىسى تۈنجى ئۇيغۇر ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلار نامايىش قىلغان كۈنگە توغرا كېلىشى ھەرگىزمۇ بىر تەسادىپىلىق بولالمايتتى. دېمەك سەن، شۇ كۈندىن ئېتىۋارەن خەلقىڭنىڭ ئىچكى روھى ھالىتىنى ئۆگىنىش يولىغا قەدەم تاشلىغان ئىكەنسەن. كېيىن يەنە خەلقىڭنىڭ دىنىي نامايىشلىرىغا چىققان ۋاقىتلىرىغا توغرا كەلگەن يىللاردا بىرقىسىم دىنىي تەتقىقات كىتاپلىرىنى ئېلىشقا باشلاپسەن. بۇ ئارىدا يەنە تيەنئەنمېن ۋەقەلىرىگە توغرا كەلتۈرۈپ غەرپنىڭ يېڭىچە ئىجتىمائىي ۋە كىشىلىك ئەركىنلىككە دائىر پسىخولوگىيە- پەلسەپە كىتاپلىرىنى ئېلىپ ئوقۇشنىمۇ باشلىغان ئىكەنسەن. مەن ئەسلىدە، تيەنئەنمېن مەيدانىدا ئۆركەش دېگەن بىر ئۇيغۇرنىڭ بىر مىليارت خىتايغا دېموگراتىيىدىن، كىشىلىك ھوقۇقتىن دەرس بېرىپ يۈرگىنىگە زادىلا ئەقلىم يەتمەي يۈرگەنىدى. دېمەك، ئۇيغۇر ياش زىيالىلىرى ئارىسىدا شۇ دەۋرلەردىلا بۇ ھەقتىكى يۈزلىنىشنىڭ شەكىللىنىۋاتقانلىغىنى زادىلا ئويلىمىغانىكەنمەن. مەن ئۇ ياش ئۇيغۇر بالىسىنى، ئوتتۇرىغا چىقىشتىن قورقمايدىغان ياۋايى تەلۋىلىكى ۋە تەلىيى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

خۇلاسىلاپ چىققانلىقىمغا بەكلا قايىل بولدۇم. ئۇ يازغانلىرىمغا ئۇيغۇرلار نەچچىلىك دىققەت قىلىپ كېتەلەيدۇ، بىلمەيمەن. ئەمما ئۇ يازغانلىرىمدا ۋاستىلىق شەكىلدە خۇلاسىلاپ چىققان ھۆكۈمەتنىڭ تىپىك جىنايەت مەنبەسى ئىكەنلىكى، ھەتتا بۈگۈنكى سىياسىي تۈزۈمنىڭ تۈپكى ئاپەت مەنبەسى ئىكەنلىكى ھەققىدە ھېچكىم ئىنكار قىلالمىغىدەك كەسكىن ھۆكۈملىرىڭ مېنى ئالاھىدە جەلپ قىلدى. بولۇپمۇ سېنىڭ تەھلىل قىلىش مېتودىڭ بەكلا مۇكەممەل ئىكەن. مەن ئەسلىدە بۇ تۈردىكى كىتابلارغا خېلىدىن بېرى قىزىقىپ يۈرگەندەك قىلساممۇ، سېنىڭ ئۇ ماقالىلىرىڭنى كۆرۈشتىن بۇرۇن بۇ كىتابلارنىڭ كىشىلىك ھوقۇق، دېموكراتىيە چۈشەنچىلىرىنى ئايدىڭلاشتۇرالىغىدەك بىر نەزەرىيىۋى ئاساس بولالايدىغانلىقىنى زادىلا ئەقلىمگە كەلتۈرمىگەنىكەنمەن. دېمىسىمۇ، سەن بۇ كىتابلار ھەققىدىكى ئىلمىي ماقالىلىرىڭنى تەھرىرلەتمىدىغان بىرەر ئۇيغۇر مۇتەخەسسىس تاپالماي، قايسىبىر مانجۇ پروفېسسورىغا خىتايچە ئوقۇپ بېرىپ تەھرىرلەتكەنلىكىڭنى ۋە ئۇنىڭدىن ئالاھىدە يۇقىرى باھالاشقا ئېرىشكەنلىكىڭنىمۇ خەۋەر تاپتىم. بولمىسا سېنىڭ بۇ ئون نەچچە يىل بۇرۇن يازغانلىرىڭغا قىزىقىپ نېمە قىلاتتىم دەيسەن.

خىتاي ئوفىسېرى ئورنىدىن تۇرۇپ ئىشىككە باردى. ئاستا ئىشىكنى ئېچىپ سىرتتا تۇرغان ھېلىقى ئىككى گۇندىپايغا:

_ مەندىن ئەنسىرىمەڭلار، بۇنچىلىكلەرگە تاقابىل تۇرغىچىلىكىم بار. سىلەر بېرىپ بىرەر ئۇيغۇر ئاشخانىسى تېپىپ گۆشلۈك ئىككى تەخسە لەغمەن تەييارلىتىپ كېلىڭلار. ھە، ئاۋال ئۆزەڭلارغىمۇ بويرۇتۇپ يەپ ئاندىن كەلسەڭلارمۇ ئۈلگۈرىدۇ، خاتىرجەم بولۇڭلار، پۇلى مەندىن. _ دەپ بويرۇپ قويۇپ قايتا ئورنىغا كېلىپ ئولتۇردى. _ ھە، نېمە دېيىشىۋاتاتتۇق؟! بۇ گەپلەرنى دېيىشىمگە قاراپ، 'بۇ ئەسكەر مېنى ئالداشقا تىرىشىۋاتىدۇ' دەپ ئويلاپ قېلىشىڭمۇ مۇمكىن. سېنىڭ ئورنىڭدا مەن بولساممۇ شۇنداق ئويلىغان بولاتتىم. ئەسلىدە مېنىڭ ۋەزىپەممۇ باشقا رازۋېتچىكلارغا ئوخشاشلا ھۆكۈمەتكە قارشى چىققانلارنى پاش قىلىش. ھۆكۈمەتنىڭ مەخپىي سودىيەسى سېنى ئاللىبۇرۇنقاچان ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىپ بولغانىدى. ساڭا سىر بولمىسا كېرەك، بۇ ھۆكۈمەت بۇ يېقىنقى يىللاردا، بولۇپمۇ 'ئون بىرىنچى سىنتەبىر ۋەقەسى' دېگەن نيۇ يورك ۋەقەسىدىن بۇيانقى يىللاردا سىلەردىن بىرەرسىنى 'تېررورچى' دېگەن گۇمان بىلەن قولغا ئالغانلا بولسا، ئۇنداقلارنىڭ خاتا تۇتۇلغان بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر، بۇ يەردىن تېرىك چىقالىشى ھەرگىز مۇمكىن ئەمەس. شۇنى پۇشايمان بىلەن ئېتىراپ قىلىمەنكى، بۇنداق ھۆكۈم قىلىنىشىڭدا مېنىڭمۇ ئالاھىدە چوڭ ھەسسەم بار ئىدى. سەن يېڭى قولغا

_ كۆپ ئۆتمەي، ئۇيغۇرلاردا زوراۋانلىقتا جاسارەت قىلىدىغان، مەخپىي ھەرىكەتلەرگە ئۆزىنى پىدا قىلىدىغان ياشلارنىڭ كۆرۈلۈشكە باشلىشى، مېنى تېخىمۇ ھەيران قالدۇرغانىدى: ئۆلۈۋاتقانلىقى مۇقەررەرلىشىپ بولغان بىر مىللەت جان تالىشىۋاتامدۇ ياكى مەن بىلمەيدىغان بىرەر ئۈمىدلىرىمۇ بارمۇ بۇ مىللەتنىڭ؟! مېنىڭچە بولغاندا، بىرىنچى خىل ئېھتىماللىق كۈچلۈكتەك قىلىدۇ: يەنى ئۆلۈۋاتقاندىكى جان تالىشىش! ئەمما مۇنداقمۇ بىر ھەقىقەت باركى، رەسمىي ئۆلۈم يولىغا كىرىپ بولغان بىر مىللەت ئەجابىي كۈچىدىن مەھرۇم مىللەت بولىشى كېرەك ئىدى. ئۇنداقتا 'ئون ئىككىنجى ژەلسوققان قازاق ئوقۇغۇچىلار ۋەقەسى'، 'ئۈچ بالتىق رېسپوبلىكىلىرى پايتەختلىرىنىڭ قول بىلەن تۇتاشتۇرۇلۇش ۋەقەسى' ۋە 'تيەنئەنمېن ئوقۇغۇچىلار ۋەقەسى' دىگەنلەرنىڭ بېشىدا كەلگەن 'ئون ئىككىنچى دىكابىر ئۇيغۇر ئوقۇغۇچىلار ۋەقەسى' نىڭ باشلامچىلىغىنى قانداق چۈشەندۈرۈش كېرەك؟! نېمىلا بولمىسۇن، بىر مىللەت، ئۆزىنىڭ زاۋاللىقتا يۈز تۇتقانلىغىنى پەرق قىلالىشىنىمۇ ئالاھىدە زور بىر ۋەقە دېيىش مۇمكىن. قىسقىسى، سەن ئەنە شۇنداق ۋەقەلەر بولغان يەرلەرنى، ۋاقىتلىق باھانىلارنى يارىتىپ ئايلىنىپ چىقىش پۇرسىتىگە ئېرىشكەنىكەنسەن. ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەيلا سېنىڭ تەتقىقاتىڭنىڭ نەتىجىلىرى باشقا- باشقا نىقاپلار بىلەن ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشلىغاندەك قىلىدۇ: سەن ماقالىلىرىڭدا خەلقىڭنىڭ قۇتۇلۇش يولىغا مېڭىشىنىڭ بىر تارىخىي ۋە ئىنسانىي مەجبۇرىيەت بولۇپ قېلىۋاتقانلىغىنى ئۇستىلىق بىلەن نىقاپلاپ كۆرسىتىشكە تىرىشقانىكەنسەن. دېگەندەك نەتىجىگە ئېرىشەلمىدىڭمۇ ياكى زېرىكتىڭمۇ بىلمىدىم، خېلى ئۇزۇن بىر مەزگىل ئۈمىدسىزلىككە پېتىپمۇ قالغاندەك قىلىسەن. بۇنى مەن يەنە شۇ كىتاپ تەكچىلىرىڭدىن پەرق قىلدىم: سەن بۇ ئارىدا يېڭى كىتاپ ئېلىشنى توختاتقانىكەنسەن. قارىغاندا بۇنىڭ ئورنىغا ھاراق ئېلىشنى ئاساسلىق ئورۇنغا قويىۋالغاندەك كۆرۈنىسەن. ياكى بۇمۇ بىر نىقاپلىنىشمۇ- بىلمىدىم. كېيىن «ئىزچى مەن» دەيدىغان بىر كىتاپ ئوتتۇرلۇقتا پەيدا بولۇپ قالدى. بۇ كىتاپتا، سېنىڭ ئۇزۇنغا سوزۇلغان، نەتىجىگە ئېرىشىش ئىمكانىمۇ ئېنىق بولمايدىغان، ھەتتا خىتاي دېموگراتچىلىرىنىڭ غالىبىيىتى بولماي تۇرۇپ ئەمەلگە ئېشىش ئىمكانىيىتىنى زادىلا قىياس قىلغىلى بولمايدىغان 'تېنچ كىشىلىك ھوقۇق تالىشىش' چاقىرىقلىرىڭنىڭ ئاداققىي مۇستەقىللىق مەخسىدىنى ئالاھىدە تېزلەشتۈرۈپ بېرەلەيدىغان يېڭىچە بىر زوراۋانلىق مەخپىي ھەرىكەت چاقىرىغىنى ئالاھىدە جىددى تەكىتلىگەنىكەن. سېنىڭ ماقالىلىرىڭنىڭ مەخپىي مەزمۇنى بىلەن بۇ كىتاپلارنىڭ مەزمۇنىنى سېلىشتۇرىدىغان بولساق، ھەر ئىككى خىلىنىڭ مۇدداسى ئوخشاش بولۇپ،

ئۇڭدىن كېلىپ قالغان بىر تەۋەككۈلچى نادان بولغانلىقىدىن شۇنداق ئورۇنغا يېتىشىپ قالغان دەپلا ئويلىغانىكەنمەن. — خىتاي ئوفىسېرى ئورنىدىن تۇرۇپ دېرىزە تۈۋىگە كەلدى. دېرىزە پەردىسىنى قايرىپ تۇرۇپ سىرتقا بىردەم قاراپ تۇردى. ئۇ قايتىپ كېلىپ جايىغا ئولتۇرۇپ گېپىنى داۋام قىلدۇردى:

— بۇ يەردە شۇنىمۇ ھەيرانلىق بىلەن ئويلانماي بولمايدۇكى، — ئۇ، يېنىدىن چاقمىقىنى چىقىرىپ تاماكىسىنى تۇتاشتۇرۇپ بىرنى قاتتىق شورىۋالغاندىن كېيىن سۆزىنى داۋام قىلدى، — شۇ ھېلىقى، سەكسەن بەشىنچى يىلىدىكى 'ئون ئىككىنچى دېكابىر' ئۇيغۇر ئالى مەكتەپ ستودېنتلىرى نامايىشىدىن بۇرۇن ھېچبىر سوتسىيالىستىك ئەلدە بۇنچىلىك ئومۇمىي يۈزلۈك، بۇنچە كەڭ دائىرىلىك، بۇنچىلىك ئورۇنغا سوزۇلغان، بۇنچە تەرتىپلىك بىر دېموگراتىيە، كىشىلىك ھوقۇق، مىللىي ئەركىنلىك تەلەپ قىلىدىغان بىرەر ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتى بولغانلىقىنى ئاڭلىمىغانىدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۇ كۈنلەردىكى سوغۇق قار- شىۋىرغاننى دېمەمدىغان! بۇ ھەرىكەتلەر ھەقىقەتەنمۇ جىم تۇرغان سوتسىيالىزىم لاگىرى دېگەن بۇ بالا- قازا چوڭ كۆلنىڭ تاش ئېتىپ شالاقشىتىۋەتكەندەكلا بىر ئىش بولدى. يەتمىش يىل جىم ياتقان سوۋېت ئىتتىپاقىنىڭ دەل سىلەرنىڭ يۇرتۇڭلارغا چېگراداش بولغان، دۇنيادا ھېچكىم تونۇمايدىغان قازاقىستانىدا، شۇندىن كېيىنكى يىلىسى، يەنە شۇ '12- دېكابىر' كۈنىسىنىڭ بىر يىللىق خاتىرە كۈنىسى 'قازاقىستان ئوقۇغۇچىلار ۋەقەسى' بولۇپ، سوتسىيالىستىك ئەللەرنى ھەيران قالدۇرغانىدى! سىلەرنىڭ ئوقۇغۇچىلار نامايىشلار ئۇزۇلمەي دېگىدەك داۋام قىلدى. ماڭا خۇددى، سىلەرنىڭ شۇ ھەرىكەتلىرىدىن رىغبەتلىنىپ، ئەگەر تۈركىشنى ئېتىراپ قىلغىنىمىزدا، گويا سىلەرنىڭ باشلاپ بېرىشىڭلار بىلەن، ھەتتا سىلەرنىڭ قوزغۇشۇڭلار بىلەن تيەنئەنمېن ئوقۇغۇچىلار ھەرىكىتى قوزغىلىپ، تۈركىشنىڭ ياردىمى بىلەن يوقىرى دولقۇنغا كۆتۈرۈلگەندەك كۆرۈنىدۇ. بۇ ھەرىكەت، ئاخىرى ياۋروپا سوتسىيالىزىم لاگىرىنىڭ ئۇزۇل- كېسىل يىمىرىلىشى بىلەن نەتىجىلەندى! بەلكىم بۇنداق باغلىنىشلىق سىلەردەك بىر ئۆلۈۋاتقان مىللەت ئۈچۈن بەكلا چوڭ مۇبالىغىلەشتۈرۈش بولۇشى مۇمكىن. ئەمما دۇنيادا سەۋەپسىز ئىش بولمايدىغانلىقىنىمۇ بىر تەبىئىي قانۇنىيەت ئەمەسمۇ؟! — بۇ خىتاي ھاياجانلىنىپ سۆزلەپ قولىدىكى تاماكىسىنى چېكىشنىمۇ ئۇنتۇپ قالدى. شۇڭا ئۇ، قولىدىكى ئاللىمۇقاچان كۆيۈپ تۈگەپ كەتكەن تاماكا قالدۇقىنى كۈلدانغا تاشلىۋېتىپ، قايتا بىر تاماكا چىقىرىپ تۇتاشتۇرىۋالدى. مەغرۇر قىياپەتتە ئولتۇرۇپ تاماكىسىنى ھۇزۇر قىلىپ بىر قانچىنى تارتىۋالدى:

تونۇلۇشقىمۇ يول قويۇلمايدۇ. سەن مەڭگۈ تىلغا ئېلىنمايدىغان، ئەمما ھەممە ئۇنۇتمايدىغان 'ئۇيغۇر قەھرىمانى' بولۇپ قالىۋېرىسەن. بۇ ساڭا ئۆلسەڭمۇ يېتىپ ئاشىدىغان زور ئابروي. بىر ھېساپتا، ئەگەر 'ئىزچى مەن' ___ ئۇ سەن ئەمەس باشقا بىرسى بولغىنىدىمۇ، سىلەر ئىككىڭلارنى بۈگۈنكى ئۇيغۇرلار ئۈچۈن دەۋر ياراتقۇچى ئىككى كۆرۈنمەس ئەپسانىۋى ئۇيغۇر قوماندانى دېسەم ئاشۇرىۋەتكەن بولمايمەن. مانا بۇ دېگەنلىرىم، سېنى ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنىشىڭغا مۇھىم ئاساس بولۇپ بەرگەچكە، مەيدەمدىكى مۇنۇ مېدالنى ئەنە شۇ خىزمىتىمگە مۇكاپات قىلىپ بېرىشتى. ھەتتا پاگونىمغا بىر توچكا، مائاشىمغا ئىككى دەرىجە قوشۇلدى. بۇنداق بىرسىنىڭ سېنى يەنە ئالداشقا زادىلا ھاجىتى يوق بولىدۇ. ھەتتا سېنى قايتىدىن كوچىلىشىم ماڭا زىيانلىق بولىشىمۇ مۇمكىن. مېنىڭدەك بىر قارىلىغۇچىغا نىسبەتەن ئالغاندا، قارىلانغۇچىنى ئۆلۈم جازاسىغا مەھكۇم قىلالىشى، ئۇنىڭ ئەڭ چېكىگە يەتكەن نەتىجىسى بولۇپ ھېساپلىنىشى كېرەك.

قاسىم، بۇ خىتاينىڭ نېمە مەخسەتلەردە بۇنچىۋالا گەپلەرنى قىلىپ ئاۋارە بولىۋاتقانلىقىنى يەنىلا تولۇق بىلەلمىگەنىدى. ئەمما ئۇنىڭ بەزى تەھلىللىرىگە قىزىقىپ قالغان قاسىم، ئاستا- ئاستا ئۆز ھوشيارلىقىنىمۇ يوقۇتۇپ بارماقتا ئىدى. ھېلىمۇ ياخشى، بۇ خىتاي قاسىمدىن تويۇقسىز سوئال سورىمىدى ياكى ئۇنىمۇ تەھلىلىگە قوشىۋالمىدى. تولا كاپىشىپ ئاغزىلىرى قۇرۇپ كەتكە خىتاي ئوفىسېرىمۇ گېپىنى توختۇتۇپ ئورنىدىن تۇردى. يانىدىكى كەنتىر ئىشكاپلارنىڭ يېنىغا بېرىپ ئىككى ئىستاكان قايناقسۇ قۇيۇپ، بىرىنى قاسىمغا ئۇزاتتى. ئاندىن جايىغا بېرىپ ئولتۇرىۋالغان ئوفىسېر، قايناقسۇيىنى ئوتلاپ قويۇپ بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ چەكتى. ئاندىن قايناقسۇيىنى پۈدەپ تۇرۇپ ئىچىشكە كىرىشتى. بۇ ئارىدا قاسىممۇ قايناقسۇيىنى ئىچكەش قولىدىكى تۇتاشتۇرۇلمىغان تاماكىسىنى پۇرىغىنىچە جىم ئولتۇرۇشنى داۋام قىلىۋەردى. ئەسلىدىنلا ئۇنىڭدىن گەپ سورىغان بىرسىمۇ يوق ئىدى. قاسىم ئۇدۇلىدىكى خىتاي ئوفىسېرىغا يەر تېگىدىن قاراپ، ئۇنىڭ باياتىدىن سۆزلەۋاتقانلىرىنىڭ تېگىدە ئۇچۇر ئېلىشنى مەخسەت قىلىش بارمۇ ياكى ئادەمگەرچىلىكى پەيدا بولۇپ قېلىپ قاسىمدىن ئەپۇ سوراش ئۈچۈن كاپىشىۋاتقانمۇدۇ؟! دەپ دەڭ سېلىشقا كىرىشتى. ئۇ يەنىلا بىر خۇلاسىغا كېلەلمىدى.

_ ئەندى ئەسلى دېمەكچى بولغان گېپىمگە كېلەيلى. _ خىتاي ئوفىسېرى تاماكىسىنىڭ ئىسىنى ئاسمانغا پۈلەگەچ قايتا گېپىگە كەلدى. _ دېگەنلىرىمنى دىققەت قىلىپ ئاڭلا، بايىتىدىن دېگىنىمدەك، مېنىڭمۇ ھەسسەم بىلەن مەخپىي سوت

www.uyghurkitap.com

ھەرىكەت ئۇسۇلى جەھەتتىلا بىر- بىرىدىن پەرق قىلىدىكەن، خالاس. ئادەم سېنىڭ تەرجىمەھالىڭغا قاراپ، 'بۇ كىتاپلارنى قاسىم يېزىپ چىققان بولمىسۇن- يەنە؟' دېگەن گۇمانغىمۇ كەلمەي تۇرالمايدۇ. دېمىسىمۇ بۇ كىتاپنىڭ يالغان ئاپتورلىرى بۇ كۈنلەردە كۈنسايىن كۆپىيىپ بېشىمىزنى قايدۇرۇۋەتكىدەك دەرىجىگە بېرىپ يەتتى. ھېچ بولمىغاندا سەن شۇ ئاپتور بىلەن ئۇزۇن يىللىق پىكىرداش بىرى بولىشىڭدا قىلچە گۇمان قىلمايمەن. شۇنداقتىمۇ مېنى ئويغا سالغان يەنە بىر كىتاۋىڭ بولدى: مەخپىي زەربە بېرىش تېررورلۇق ھەرىكەتلىرى تېخى سىستېمىلىق قوزغىلالماي تۇرغان يىللارغا توغرا كەلتۈرۈپ سېتىۋالغان كىتاۋىڭ، سېنىڭ 'ئىزچى مەن' بىلەن كېيىن تونۇشقانلىغىڭنىمۇ ۋاستىلىق ئىسپاتلاپ بېرىدۇ. ئەمما سەن بۇ ھەرىكەتنىڭ دولقۇن ھالىغا كېلىشىگە باش يېتەكچى بولغانلارنىڭ بىرى بولىشىڭغا قىلچە گۇمان قالمايدۇ. ئېلېكترونلۇق تويلىماتوك يولىغا دائىر ئەسۋاپ- ئۈسكۈنىلەر توغرىسىدا يېزىلغان بۇ كىتاپنى سېتىۋالغان ۋاقتىڭ دەل تۈنجى 'كافىخانا- رېستوران پاجىئەسى' دەۋرىلىرىگە توغرا كەلمەكتە. شۇندىن ئېتىۋارەن، ئۇيغۇر تېررورچىلىق ھەرىكەتلىرىنى بېسىقتۇرغىلى بولمايدىغان دېۋرگە قەدەم قويغان بولدى. ئەمما سەن شۇنچە ماھىرلىق بىلەن نىقاپلىنىپ كەلگەنسەنكى، شۇنچە ئۇزۇن يىللىق ھەرىكەتلىرىڭلاردا قىلچىمۇ ئىز قالدۇرماي بۈگۈنگىچە كېلەلىگەنسەن. ھەتتا سېنىڭ تۇتۇلۇپ قېلىشىڭمۇ ھەرگىز بىزنىڭ پاش قىلىش سەۋىيىمىزنىڭ يۇقۇرىلىغىدىن ئەمەس، بەلكى سەۋەبىنى بىلگىلى بولمايدىغان ئۆزەڭنىڭ سىرلىق بىخەستەلىگىڭدىن تۇيۇقسىز قولغا چۈشۈپ قالدىڭ. بولمىسا كىم بىلىدۇ، يەنە قانچە يىللارغىچە يوشۇرۇنۇپ ئاپەت تېرىپ يۈرىدىغانلىغىڭنى! ۋاياكى، كىم بىلىدۇ، يەنە تېخى بۇ تۇتۇلۇپ قېلىشىڭمۇ بىر يالغان تۇتۇلۇش بولۇپ، بۇمۇ سىلەرنىڭ قايسى بىر پاجىئە پىلانىڭلارنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈنمىدى تېخى! ھەرھالدا، سېنىڭ تۇيۇقسىز قولغا چۈشۈپ قېلىشىڭ ئىچكى پېتىشماسلىق زىددىيىتىڭلارنىڭ نەتىجىسى بولغاي. ئەندى سېنىڭ ئۇيغۇر تېررورچىلىرىغا ئەسقاتىدىغان يېرىڭمۇ قالمىدى دېيىشكە بولىدۇ. يەنى دېمەكچىمەنكى، ئەندى سەن بولمىساڭمۇ، بۇ پاجىئە يارىتىش ھەرىكەتلىرى ئۆزلىگىدىن توختاپ قالىدىغاندەك ئەمەس. گويا ھەممە ئۇيغۇرلار بىرمۇ- بىر ختاي پاجىئەسى ياراتمىسا ئۇ كۈنىسى ئۇلارنىڭ كۆزىگە ئۇيقا كەلمەيدىغاندەك بىر خۇمار بولۇپ قالغاندەكلا قىلىدۇ. مەلۇم بىر مەنىدىن ئالغاندا سەن ئۆزەڭنىڭ تارىخى ۋەزىپىسىنى مىللىتىڭ ئۈچۈن ئادا قىلىپ بولغان ئادەمسەن. بۇ نوقتىدىن ئالغاندا سەن مەخسىدىڭگە يەتكەن ئادەم ھىساپلىنىسەن. بۇ جەھەتتە مەنمۇ سەندىن قىزغىنىمەن: سېنى خەلقىڭنىڭ بىۋاستە تونىشى لازىم ئەمەسكەن. ئەسلىدىنلا بۈگۈنكى شارائىتىڭلاردا بۇنداق

_ ھە، نېمە دەۋاتاتتىم؟! شۇنداق، بۇ يەردىكى نەچچە ئون مىليونلۇق خەلقىمنى، نەچچە يۈز مىڭ مۇنتىزىم ھەربىيىمىزنى، نەچچە يۈز مىڭ ھەرخىل ساقچىلىرىمىزنى، بۇ زېمىننى بىزنىڭ قىلىمىز دەپ نەچچە ئەۋلادنى بېغىشلىغان مىليونلىغان بىگۇتۇن ھەربىلىرىنى، قوراللىق ساقچى، مىنبىگىلار، جاسۇس- ئىشپىيونلار، ئالاھىدە ۋەزىپە ئۆتەيدىغانلار، مەيلى خالاپ ياكى مەجبۇرى بولسىمۇ بىزنى ھىمايە قىلىدىغان، بىزدىن قورقىدىغان، بىزدىن ئايرىلىپ قېلىشتىن ئەنسىرەيدىغان، پۇل، مال، مەنسەپ، ئۇنۋان، كەسىپ، ئابروي، شەخسى ئاداۋەتلىرىنى دەپ بولسىمۇ بىز بىلەن ھەمكارلىشىشنى تەرغىپ قىلىدىغان يەرلىكلىرىڭلارنىڭ نەچچە مىليونلۇق سانىنى قوشۇپ سانايدىغان بولساق، سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردىكى دۈشمەننى ئون مىليون بىلەن ھىساپلاشقا مەجبۇرسىلەر. بۇ سانىغانلىرىمنى سىلەرگە جىم تۇرۇپ بېرىدۇ دەپ ئويلىمايدىغانسىلەر ھەرھالدا. سىلەر ئۇلارنى ھەر قانچە قورقۇنچاق، ھەرقانچە نادان، ھەرقانچە نامرات دېگىنىڭلاردىمۇ، ئۇلار يەنىلا سىلەرنىڭ ۋە سىلەرنى ھىمايە قىلىدىغانلاردىن بىلىملىك، سىلەردىن باي، سىلەردىن كۈچلۈك ئىكەنلىكىنى ئېسىڭلاردىن چىقارماڭلار. ئۇلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى قورال ئىشلىتىشنى، زامانىۋى ئۈسكۈنىلەردىن پايدىلىنىشنى سىلەر تەرەپنىڭ ئادەملىرىدىن ياخشى بىلىدۇ. ئۇلارنىڭ قولىدا بارلىق سىياسەت، بارلىق قانۇن، بارلىق ئەسكەر، بارلىق زامانىۋي ئەسلەھەلەر بار. دۇنيادىن ھەرقانچە قالاق دىسەڭلارمۇ سىلەرگە نىسبەتەن يۈزلەرچە، ھەتتا مىڭلارچە ھەسسە ئىلغار ۋە كۈچلۈك قوراللارغا ئىگە ــــ ئەگەر سىلەرنىڭ قولۇڭلاردىكىنى قورال دېيىشكە توغرا كەلسە! ئەگەر بېيجىڭدىن دەرھال ياردەم ئالالمىغىدەك ھالغا كەلسە، ئەتراپىدىكى خالىغان بىر دۆلەتتىن دەرھال ياردەم ئالالايدۇ. ھەتتا سىلەر ئالاھىدە ئىشىنىپ يۈرگەن يىراقتىكى تۈركلەردىنمۇ ئاسانلا ياردەم ئالالايمىز. ئەنە شۇنداق بىر كۈچنى ھېلىغۇ قاراڭغۇلۇقتىكى ئۇرۇش بىلەن ئىش باشلاپسىلەر، بىرەر مىليونلۇق مۇنتىزىم قوراللىق ئارمىيەڭلار بولغىنىدىمۇ يېڭىپ چىقالمايسىلەر. ھېچ ئامالىمىز قالمىغاندا بىر- بىرىمىزنىڭ گۆشىنى يەپ بولسىمۇ ھاياتىمىزنى ساقلاپ تىركىشەلەيمىز. سىلەر دېگەن قوي- كالىدىن، بۇغداي- قوناقتىن باشقا بىرنېمە يېيەلمەيدىكەنسىلەر.

ختاي ئوفىسېرى تاماكىسىنى يەڭگۈشلىۋېلىپ، گېپىنى داۋام قىلدى:

_ ھە دېگەندىلا تىركىشىش توغرىسىدا ئېغىز ئېچىپ يۈرمەيلى. بىز ئەندى بۇ ۋەتەننىڭ يېتىشتۇرگەن ئەۋلاتلىرىمىز. بىز ئۆز مىللىتىمىزنىلا ئەمەس، سىلەرنىمۇ بىرلىكتە ئەركىن ۋە پاراۋان ياشىتىشنىڭ چارىلىرىنى بىرلىكتە ئويلىنىشىمىز كېرەك. سەن بىزنىڭ دېموگراتچىلىرىمىزنىڭ ئەنە شۇنداق بىر جەمىيەت يارىتالايدىغانلىقىغا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

سىزنى ئاللىمۇقاچان ئۆلۈم جازاسىغا ھۆكۈم قىلىپ بولغانىدى. مەنمۇ بىر خەنزۇ بولۇش سۈپىتىم بىلەن، ئۆز خەلقىمنى سۆيۈشتە ئەڭ كامىدا سەندىن كېيىن قالماسمەن. مەنمۇ خەلقىمنىڭ بالدۇرراق بۇ ئاخماقانە ئىدىيىنىڭ قۇربانلىقى بولۇشىدىن قۇتۇلۇپ پاتراق ئىلغار دېموكراتىك تۈزۈمگە، كىشىلىك ھوقۇقلىرىغا ئېرىشىشىنى تۈت كۆز بىلەن كۈتىۋاتقانلارنىڭ بىرىمەن. شۇنداق بولغاچقا، مەن ئۈچۈن سىلەردەك تارىخي پۇرسەتنى ئاللىمۇقاچان يوقىتىپ بولغان نەچچە مىليونلۇق بىر ئۆلۈۋاتقان مىللەتنىڭ تەقدىرى قىلچىلىك ئەھمىيەتكە ئىگە ئەمەس. مەن سىزنى قاراشلىرىمغا قايىل بول دەپ سۆزلەۋاتقىنىم يوق. ئەسلىدىنلا سىلەرنىڭ يېقىنقى بىر- ئىككى ئەسىردىن بۇيانقى ئەجدادلىرىڭلار قۇدرەتلىك مىللىي دۆلەت قۇرۇش پۇرسەتلىرىنى كەينى- كەينىدىن قولدىن بېرىپ كەلگەن بىر مىللەتسىلەر. بۇ تارىخىي ئېغىر خاتالىقىڭلار، توغرىسى مەغلۇبىيىتىڭلارنى سىلەرنىڭ بۆلۈك- پۇشقاقلاردا تىمىسقىلاپ يۈرۈپ تۈزىتەلىشىڭلارغا مەن شەخسەن زادىلا ئىشەنمەيمەن. بۈگۈن شىنجاڭدا سىلەردىن كۆپ خەنزۇ ياشىماقتا. ھەتتا ئۇلارنىڭ خېلى كۆپ قىسمى مۇشۇ يەردە تۇغۇلۇپ، مۇشۇ يەردە ئۆسۈپ يېتىلىۋاتقان شىنجاڭلىق بولۇپ كەتكەنلەر. ئۇلارنى ئەندى خىتاي دېمەستىن ئۇيغۇر دەۋرىسەڭلارمۇ خاتا بولمىغىدەك بىر ھالغا كېلىپ بولغان. ئۇلارنىڭ بارىدىغانغا باشقا يېرىمۇ قالمىدى. ئىچكىرىسىنى بىلسەن، ئۇ يەرلەرگە يىڭنە تاشلىساڭمۇ يەرگە چۈشمىگىدەك ئادەمگە تولۇپ كەتتى. ئۇلارنى مىڭ قوغلايمەن دېسەڭلارمۇ، ئۇلار بۇ يۇرتنى جان تىكىپ ساقلاشتا سىلەردىنمۇ پىداكار روھقا ئىگە. گەرچە بۇ يىللاردا بۇ يەرنى تاشلاپ قېچىۋاتقانلار كۆپىيىپ كەتكەندەك كۆرۈنۈشى مۇمكىن. ئويلىمىغىنىكى، ئۇلار بۇ يەرنى سېغىنمايدۇ، دەپ. ئۇلار بۇ يەرنىڭ قۇم- توپىسىنىڭمۇ پۇرىقىنى پۇرىۋېلىشقا بولسىمۇ جېنىنى بېرىشكە تەييار ئىكەنلىكىنى تېخى ئەندىلا ھېس قىلىشماقتا. دېگەندەك، يېقىنقى ئەسىرلەردىن بۇيان، ھۆكۈمەتلىرىمىز سىلەرگە قىلمىغان ئەسكىلىكلىرى قالمىدى. سىلەرنى پەس كۆرىدىغان، چەتكە قاقىدىغان، ھەتتا سىلەرگە ئېغىر زەربىلەرنى بېرىدىغان ئىش- ھەرىكەتلىرىنى سادىر قىلىپ كەلدى. ئەمما ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆتۈپ كەتكەن، كەينىمىزدە قالغان ئىشلار. ھەرقانچە نارازى بولساڭلارمۇ ئورنىغا كەلمەيدۇ. بۇ ھۆكۈمەتلىرىمىز سىلەر تۇرماق، بىز ئۆزىمىزگىمۇ نېمە ئەسكىلىكلەرنى قىلمىدى دەيسەن. چىرىگەن، نىيىتى قارا بولغان، نادان بولغان ھۆكۈمەتنىڭ قول ئاستىدا ياشاشنىڭ ئاقىۋىتى ھەممىلا ۋاقىت ھەممىلا يەردە ئوخشاش. ئۇنداق يەردە نە بىر ئىلگىرلەش بار ياكى بىرەر پاراۋانلىق. — خىتاي ئوفىسېرى قايناق سۇيىنى يېڭىلىغاچ يەنە بىر تال تاماكا تۇتاشتۇرىۋېلىپ، گېپىنى داۋاملاشتۇردى:

قاچۇرۇۋېتىشنى پىلانلىشىۋاتىدۇ. بۇنداق ئىلغار پىكىرلىك كىشىلەر بۇگۈنلا ئەمەس، ئەتىگىمۇ لازىم دېيىشىپ بۇ قارارنى ئېلىشتى. بەك كېچىكىپ قاپتىمىز، ئامال قانچە. شۇنداقتىمۇ، ئۇ دوستلىرىم يوقۇرىدىكىلەرگە بىر نېمىلەرنى دەپ يۈرۈپ، سېنىڭ ئۆلۈم جازايىڭنى ئىجرا قىلىش ۋاقتىنى مۇددەتسىز كېچىكتۈرگۈزەلىدى. ئاڭغىچە قالغان چارىلار ئۈستىدە باش قاتۇرىشىۋاتىدۇ. بۇندىن كېيىن ئىككىمىز يەنە كۆرۈشەلەمدۇق- يوق، بىلمەيمەن. ھەرھالدا ...

— باۋگاۋ شاڭشياۋ شەنسېڭ، قىن خاۋلې! — دىگەن ۋارقىرىشى بىلەن بۇ ئوفىسېرنىڭ گېپى ئۈزۈلدى.

— سوڭ جىنلەي! — دېيىشى بىلەن تەڭ، ئىككى خىتاي گوندىپاي ئىككى تەخسە گۆشلۈك لەغمەننى كۆتۈرۈشۈپ كىرىپ كەنتىرنىڭ ئۈستىگە قويۇپ، چاس بېرىپ چىقىشقا تەمشىلىۋىدى، ئوفىسېر ئۇلارنى توختاتتى — بۇ يېقىنلاردا ئۇيغۇرلارنىڭ پۇشۇرغان كاۋىبى تېپىلامدىكەن؟!

ئوفىسېر، گوندىپايلارنىڭ بولىدۇ دېگەن جاۋابىنى ئالغاندىن كېيىن، يانچۇقىدىن يۈز يۈەنلىك پۇلدىن بىرنى چىقىرىپ قالغىنىنىڭ ھەممىسىگە كاۋاپ ئېلىپ كېلىشكە بۇيرىدى. گوندىپايلار قايتا چاس بېرىپ ماڭغىلىۋاتقىنىدا، ئوفىسېر يەنە ئۇلارغا دېدى:

— بۇنىڭغا يېڭى تۇرمە كېيىملىرىدىن بىر قۇر تېپىپ كىرىڭلار، قېلىنراق بولسۇن. ئۈچىسىدىكىنى ياخشىلاپ بىر يەردە ساقلاپ قويۇڭلار. — دەپ جېكىلىگەن بولدى.

شۇنداق قىلىپ، بۇ مەخپى دېموگراتچى خىتاي، قاسىمنى 'ھەقىقىي توغرا يولغا قايتۇرغانلىقىغا ئىشىنىپ قالدىمۇ ئەيتەۋىر، يەنە مۇنداق دەپ قوشۇپ قويدى:

— خاتىرجەم بول، پات ئارىدا چوقۇم ھاكىمىيەتنى دېموگراتچىلار قولغا ئالىدۇ! — قاسىم تامىغىنى ئالاھىدە ئىشتەي بىلەن يېدى. زىخ كاۋاپتىنمۇ خېلىلا يېدى. ئۇنىڭدا قىلچىلىك تارتىنغانلىق ئالامەتلىرى كۆرۈلمەيتتى. تاماقتىن كېيىن خىتاي ئوفىسېرى قاسىمغا ئۈمىدۋارلىق بىلەن قاراپ خوشلىشىپ قالدى.

يېرىم يىلدىن بۇيان قاسىم تۇنجى قېتىم تاياق يىمەي، پاكىز تۇرمە كېيىملىرى بىلەن كامېرغا قايتۇرۇلىۋاتاتتى. بىر قولىدا پاختىلىق چاپاندىنمۇ بىرى بار ئىدى.

— ئۇڭغا! ... سولغا! ... ئۇدۇلغا! ... — دېگەندەك ۋارقىراشلار بىلەن كەينىدىن كېلىۋاتقان گوندىپايلاردىن بىرسى ئاستا قاسىمغا پىچىرلاپ قويدى: "بۇ ئەمەلدار بەكلا ياخشى ئادەم."

بۇ قېتىم قاسىمنىڭ يېپ-يېڭى تۇرمە كېيىملىرى بىلەن پارقىراپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى www.uyghurkitap.com

ئىشەنمەي بۇ چارىنى ئويلاپ تاپقان بولۇشىڭ مۇمكىن. ياكى بولمىسا سىزنى ئوقۇغان 'ئىزچى مەن' دېگەندەك كىتاپلاردا مۇستەقىللىقىڭلارنىڭ چارىسى سۈپىتىدە ئەنە شۇ خىل يولنى سىلەرگە مەسلىھەت قىلىنىۋاتقان بولۇشىمۇ مۇمكىن. سەن ياكى ساڭا ئوخشاش ئالىم دېيىشكە بولىدىغان كىشىلەر ئىچىمىزدىن ئۆزلۈمەي چىقىۋاتقان قارا نىيەت، نادان ياكى ياۋايى كىشىلىرىمىزنىڭ سىلەرگە سېلىۋاتقان ئادەم قېلىپىدىن چىققان ئېغىر ئازابلاشلارغا قاراپلا بىزنىڭ ھەممىمىزگە بۇنداق پاجىئەلىك ئۆلۈملەرنى راۋا كۆرگەن بولۇشىڭمۇ مۇمكىن. مەن سېنىڭ ئۆتكەندىكى خەلقىمىزگە قىلغان ۋەھشىلىكلىرىڭنى سۈرۈشتە قىلىش نىيىتىدە ئەمەسمەن. بەلكىم سېنىڭ ئورنىڭدا مەن بولساممۇ، مەنمۇ شۇ يولغا كىرىپ قالامدىن كىم بىلىدۇ؟! ھەتتا بىز سىلەردىنمۇ ئاشۇرىۋېتىشىمىز تۇرغانلا گەپ. ياپونلار بېسىپ كىرىۋىدى، ئامېرىكىسى تۇرماق دۇنيادىكى نۇرغۇن دۆلەتلەر ياردەم قىلىۋاتقىنىغا قارىماي، ياپون بالىلىرىنى، ئاياللىرىنى، قېرىلىرىنى تۇتىۋالغىنىدا تېرىك تۇرغۇزۇپ يۈرىكىنى سۇغۇرىۋېلىپ قورۇپ يەۋەتكەنلەرمۇ بولغانىكەن. ئۇنىڭغا سېلىشتۇرغاندا سىلەرنىڭ قىلىۋاتقىنىڭلار نېمىدى! دېمەكچىمەنكى، سەن بۇرۇن بىزدىن قانچە كىشىنى ئۆلتۈرگەنلىكىڭگە ئەندى قىزىقمايمەن. مەندىن سورىساڭ، ئۇ ئۆلگەنلەر پەقەت تەلىيى يوق يۇرتداشلىرىمىز ئىكەنلا دەيمەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە شىنجاڭدا ياشاۋاتقان نەچچە ئون مىليون ئادىمىمىزدىن بىرنەچچە مىڭىنىڭ ئۆلتۈرۈلۈشى بىلەن ئادىمىمىز كامىيىپ قالامتى؟! بۇ يەردە ھېلىمۇ يېتىپ ئاشقىچە ئادىمىمىز تۇرۇپتۇ. مېنىڭ سەندىن كۈتىدىغىنىم، سەنمۇ بىر ئوقۇغان ئادەمسەن، بىز بۇ يەردە بىرلىكتە تېنچ ياشىماقتىن باشقا چىقىش يولىمىز يوق. ئىچىمىزدىكى نادانلارنىڭ ئەتىلا تۈگەپ كېتىدىغانلىقىغىمۇ كاپالەتلىك قىلالمايمىز. ئەمما شۇنىڭغا ئىشەنگىنىكى، سېنىڭدەك ئەقىللىق ئىنسانلار مەيلى سىلەردە بولسۇن ياكى بىزدە بولسۇن، چوقۇم كۈنسايىن كۆپىيىپ بارىدۇ. بۇنداقلارنىڭ كۆپىيىشىگە ئەگىشىپ، بۇ يەردىكى ناھەقچىلىكلەرمۇ بارغانسىرى ئازىيىپ بارىدىغانلىقىغا قىلچە گۇمان يوق. _ گەپ بۇ يەرگە كەلگەندە بۇ خىتاي ئاۋازىنى پەسەيتىپ قاسىمغا بويىنىنى ئۇزارتىپ تۇرۇپ دېدى، _ سەن ئىشەنگىنىكى، ھەممە كىشى تەڭ باراۋەر ياشىيالايدىغان ۋەزىيەت چوقۇم پات يېقىندا يارىتىلىدۇ. ئۇ كۈنلەرگە بارغاندا بۇرۇنقىدەك مىللىي ناھەقچىلىكلەرگە زادىلا پۇرسەت بېرىلمەيدۇ! مەنمۇ شۇ يولنى تۇتقانلاردىن بىرىمەن. شۇڭا، يېقىندا سېنىڭ دېلوۋىڭ ھەققىدە مەخپىي ھەيئىتىمىزدىكىلەرگە سۆزلەپ بەرگەنىدىم، ئۇلار سېنىڭ يازغان پسىخولوگىيە توغرىسىدىكى ماقالىلىرىڭنىڭ تەرجىمىسىنى كۆرۈپ بېقىشنى تەلەپ قىلغانىدى، مەن ئاپىرىپ كۆرسەتتىم. ئۇلار سېنى قۇتۇلدۇرۇپ بىرەر دۆلەتكە

يېقىنلاشقىنىدا سۇ توختاپ قېلىشىنىڭ ئازاۋىنى دېمەڭ تېخى! كۆكتاتخانىلاردىن تاشلاندۇق كۆك پارچىلىرىنى يىغىپ كېلىپ ئوماچنىڭ يۈزىگە ئازىراق بولسىمۇ رەڭ قوتۇش، بۇ ئانىنىڭ كۆڭلىنى ئازىراق بولسىمۇ خوشال قىلاتتى. بىچارە ئانا بۆشۈكتىكى بالىسىنى ئېتىكىگە ئولتۇرغۇزۇۋېلىپ، قازاندا توقۇرۇخشىپ قايناۋاتقان ئوماچنىغا قاراپ بالىلىرىنى باغرىغا بېسىپ مۆلدۈرلەپ يىغلىغانلىقىنى قاسىم نۇرغۇن قېتىم كۆرگەنىدى. بەزىدە دادىسى بىر يەرلەردىن بىرەر پارچە ئاق نان پارچىسى تېپىپ كىرسە، بىچارە ئانا خوشاللىقىدىن كىچىك بالىدەك ئويناقشىپ كېتەتتى- دە، گۆنى دەرھال ئۇششاق پارچىلارغا بۆلۈپ سۇندۇرۇپ ئاقنانغا كۆزلىرىنى تىكىپ مۆلدۈرلىشىپ تەلمۈرۈپ تۇرغان بالىلىرىغا بۆلۈشتۈرۈپ بېرەتتى. ئۆزى ئالقىنىدا قالغان ئۇۋاقلىرىنى ئاغزىغا كاپ قىلىپ، ئاقناننى مەززە قىلىپ يېيىشىۋاتقان نارسىدە ئوماق بالىلىرىغا قاراپ ئولتۇرۇپ يايراپ كېتەتتى. مانا بۇ، بۇ ياش ئايالنىڭ بىردىن- بىر خوشاللىقى ئىدى! بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە، كىملەرنىڭ ۋە نېمە ئۈچۈن تەكلىپ قىلغانلىقىنى بىلىپ بولغىلى بولمايدىغان قومدەك مىغىلداپ كېلىۋاتقان ئاچ- يالىڭاچ خىتايلارنى كۈتىۋالىمىز دەپ ئۇ يىللىرى نېمە كۈنلەرنى كۆرمىدى بۇ ئەلنىڭ ئاق كۆڭۈل ئىنسانلىرى- ھە؟! ئەنە شۇ خىتايلار مانا بۈگۈن شۇ مېھماندوس ئۇيغۇرلارنى ئۆز يۇرتلىرىدىن قوغلاپ چىقىرىش ياكى ئۆز يېرىدە يوقىتىۋېتىشنىڭ چارىسىنى ئىزدىشىپ نېمە ۋەھشىلىكلەرنى قىلىشمىدى، ئۇلانغا رەھىم قىلساڭ كۆرىدىغىنىڭ شۇ- دە، ھەي رەھىمسىز خىتايلار! ھېلىمۇ ياخشى، قاسىمنىڭ تۇرىۋاتقان شەھىرى ئەڭ باياشات يەرلەرنىڭ بىرى ئىدى. نۇرغۇن يەرلەردە يەيدىغانغا قوناق يىلتىزلىرىمۇ قالماي، دەرەخ قوۋزاقلىرىنى قاينىتىپ ئىچىشلارمۇ ئادەتتىكى ئىشلارمىش! ھەتتا باي ناھىيىسىدە پۈتۈن ئىسكىلاتتىكى ئاشلىقلارنى ئاپېت ئاستىدا قالغان خىتاي يۇرتداشلىرىغا ساقلايمىز دېيىشىپ قارار ئېلىشىپ، يۇرتنىڭ يېرىمىغا يېقىن ئادىمى ئاچلىقتىن ئۆلۈپ كەتتى! ... قاسىم كېيىن بىر ئىش بىلەن پەنلەر ئاكادېمىيىسى ئىجتىمائىي پەنلەر تەتقىقات يۇرتىغا بارغىنىدا، يىغىن زالىدا باي ناھىيىسىدە نەچچە ئون مىڭ ئۇيغۇرنى سۈنئىي ئاچارچىلىق پەيدا قىلىپ ئۆلتۈرۈشكە باش سەۋەپچى بولغان سابىق ناھىيىلىك پارتكوم سېكرېتارىنىڭ 'مىللىي مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشنىڭ ئەڭ نەتىجىلىك ئۇسۇللىرى' دېگەن تېمىدا 'ئىلمىي دوكلات' قىلىۋاتقانلىقىنى كۆرگەنىدى. ئۇ جاللات خىتاي، كېيىن مىللىي ھېسسىياتلارنى ۋە مىللىي نارازىلىقلارنى باستۇرۇش ئۇسۇللىرىنى تەتقىق قىلىش پروگراممىسى بويىچە پائالىيەت قىلىدىغان مىللەتلەر تەتقىقات يۇرتىنىڭ باشلىقى قىلىنغانىكەن! بۇلارنىڭ ھەممىسىلا شۇ بۈگۈنكى تېرىسىگە پاتماي يەرلىكلەرنى دەسسەپ يۈرگەن خىتايلارنى

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كۆلۈمسىرىگىنىچە تۈنجى قېتىم ئۆزى مېڭىپ كىرىۋاتقانلىقىنى كۆرگەن تۇرمىداشلىرىنىڭ ئاغزىلىرى ئېچىلىپلا قالغانىدى.

— بۇنىمۇ ئىلمەككە ئىلىشىپتۇ- دەگىلا. — دەپ يېنىدىكىسىگە پىچىرلىدى مۇھاجىر.

بىرنەچچە سائەت ئۆتكەندىن كېيىن گۇندىپايىلار شاراخشىتىپ كامېرنىڭ ئىشىكىنى ئېچىپ ۋارقىراشتى:

— فەنرىن تۇئېردى چۈلەي!

— بايا ساڭا دېمىدىممۇ، ئۇ بىزنى سېتىپ بولغانكەن. — تۇردى يېنىدىكىسىگە پىچىرلىغىنىچە ئورنىدىن تۇرۇپ كامېردىن چىقتى.

خېلى ۋاقىت ئۆتكەندىن كېيىن گۇندىپايىلار مۇھاجىرنى دارقىرىتىپ سۆرىشىپ كامېرنىڭ ئىشىكىدىن ئىچىگە تاشلىۋېتىشىپ ئىشىكنى قۇلۇپلاپ كېتىپ قېلىشتى.

قاسىم يەردە ياتقان تۇردىنىڭ بېشىنى يۆلەپ قاراپ باقتى. ھوشسىز ياتقان تۇردى قىمىر قىلماي ياتاتتى. قاسىم ئۇنىڭ بېشىغا يېڭى پاختىلىق چاپىنىنى سېلىپ قاتلاپ ياستۇق قىلىپ قويۇپ بەردى. ئاندىن بىر بۇلۇڭدا دۈگدەيگىنىچە ئولتۇرۇپ ھېلىقى خىتاي ئوفىسېرىنىڭ دىگەنلىرىنى ئەسلەشكە تىرىشىپ كۆردى. ئەمما ئۇنىڭ دېگەنلىرىدىن ھېچنېمە ئېسىدە قالمىغانىدى. پەقەت، بايا يىگەن مىزلىك كاۋاپنىڭ تەمى تېخىچىلا ئاغزىدىن كەتمىگەنىدى: " بۇ تەم ئۈچۈنمۇ ئۆلۈشكە ئەرزىمدۇ- قاندۇق؟!..."

قاسىمنىڭ خىيالىغا نېمىشقىدۇ ئۇنىڭ ئاپىسى كېلىپ تۇرىۋالدى.

"بىچارە ئاپام، تۆت بالىسىنى قاتارغا قوشىمەن دەپ نېمە جاپالارنى تارتمىدى!" — قاسىمنىڭ كۆز ئالدىغا باللىق چاغلىرى كېلىشكە باشلىدى. ...

بىچارە ئانا، بىر قولىدا قاسىمنى يېتىلەپ، يەنە بىر قولىدا ئەسكى چېلەكنى كۆتۈرۈپ مەھەللىسىنىڭ كەينىدىكى پىنتوزاخانىنىڭ ئەخلەتخانىسىغا بېرىپ ئىلمەك تۆمۈر بىلەن ئەخلەت- كۆللەرنى چۇخچىلاپ بىرنېمىلەرنى ئاختۇراتتى. ئارىلاپ بالىسىنىڭ قولىنى قويىۋېتىپ بىرمۇ پارچە چالا كۆيگەن شاخار، ئوتۇن پارچىلىرىنى ئېلىپ چېلىكىگە تاشلايتتى. ... نېرىقى مەھەللىنىڭ سۇ تۇربىسىغا ئەپكەش كۆتۈرۈپ بېرىپ سۇغا ئۆچىرەت تۇتاتتى. تاكىراڭشىپ قاتار تىزىلغان چېلەكلەرنىڭ قول پومپىسىنى ھەر باسقاندا كولدۇرلاپ ئېقىپ تۇرغان سۇ تۇربىسىغا بىر- بىرلەپ يېقىنلىشىشىنى كۈتۈشتىن زېرىكىشلىك بىر ئىش بۇ دۇنيادا بولمىسا كېرەك؟! مىڭ تەستە جۇمەككە

ئۆكىلىرى بىلەن بىرگە بۇ سىرلىق خالتىغا ئۆزلىرىنى ئېتىشاتتى. ئىچىدىن بىر- ئىككى پارچە ئوتۇن، ئەسكى كىتاپلار، تەلەيلىرى كېلىپ قالسا بىرەر- ئىككى باش سەۋزە- ياڭيو چىقىپمۇ قالاتتى. بۇنداق چاغلاردا ئۇلار قوشقاچتەك ۋىچىرلاشقىنىچە ساڭا جىق كەتتى، ماڭا ئاز تەگدى دېيىشىپ يۇرۇپ سەۋزىنى بۆلۈشۈپ مەززە قىلىشسا، ياڭيونى دەرھال ئۇچاقنىڭ ئاستىدىكى كۈلگە كۆمۈشەتتى. كەچلىك ئوماچ پىشقىچە بىر يېنى پىشىپ كۆيۈپ كەتكەن، يەنە بىر يېنى خام قالغان بۇ قومچامغۇرلىرىنى تولا كوچىلىشىپ پىشىشقىمۇ پۇرسەت بېرىشمەي دەرھال بۆلۈشۈپ غاجىلىشىشقا كىرىشەتتى. تاماق پىشقىچە ئارىلىقتا ھەممىنىڭ ئاغزى- بۇرنى قاپقارا بويىلىپ بولاتتى.

...

ئۆيدە ئولتۇرمايدىغان بۇ دادا، باللىرىنىڭ بۇ پاجىئەلىك قىياپىتىنى كۆرۈشكە چىدىماي سىرتقا قېچىپ كېتەمدىغاندۇ ياكى باللىرىنىڭ بۇ ئاچكۆزلىكىدىن نەپرەتلىنىپ يوقۇلۇپ كېتەمدىغاندۇ؟! ... ئىشقىلىپ، ئۇ كۈنلەرنىڭ باللىرى ئاساسەن ئەنە شۇنداق كۈنلەرنى ياشاپ بالا بولغانىدى.

قاسىم ئوبدانلا ئېسىنى بىلىپ قالغان يىللىرى ئىدى. دادىسىنىڭ ئىدارىسى خىتايلار بىلەن لىق تولغان، ئاز قالغان ئۇيغۇرلارنىمۇ بىر يەرگە يىغىۋېلىشىپ يېرىم كېچىلەرگىچە بىرنېمىلەر دەپ سۆزلەتكۈزىدىغان، ئارىلاپ ئارىلىرىدىن بىرقانچىسىنى تاللاپ ئىنچىكە ئۇزۇن قەغەز قالپاقلارنى كەيگۈزۈشۈپ سازايى قىلىشىدىغان بىر ۋاقىتلار ئىدى. شۇ قاتاردا دادىسىنىمۇ يىغىپ سولىۋېلىشتى. ئاپىسىنىڭ دېيىشىچە، يوشۇرۇنچە ناماز ئوقۇغانلىقىدىن سولاپ قويۇشقانىمىش. دادىسىنى باشقىلاردەك ئۇزۇن قالپاق كەيگۈزۈش، بوينىغا ئېغىر چۇيۇن مەشلەرنى ئېسىپ قويۇش ياكى دۈمبىسىگە خىتايچە يوغان خەت يېزىلغان لاتىنى تىكىپ كوچا سۆيۈرتىشلەرگە مەجبۇرلىمىغان بولسىمۇ، قانداقتۇ بىر مەسىلىلىرىنى تاپشۇرۇشقا قىستىلىشىپ بىرنەچچە قېتىم سەھنىگە چىقىرىپ دوڭغايتىپ تۇرغۇزۇلغانلىقىنى كۆرگەن قاسىم، دادامىمۇ ياخشى ئادەم بولمىسا كېرەك دېگەن گۇمانغا كېلىپ قالغانىدى. "ئاپا، دادام نېمە گۇناھ قىلىپتىكەن؟!" دەپ سورىغىنىدا، ئاپىسىدىن بىر تەستەك 'مۇكاپات' ئالغانىدى. ئۇزۇن ئۆتمەي دادىسى يىغىۋېلىشتىن چىقىرىلىپ ئىشىغا بېرىپ كېلەلەيدىغان بولدى. 'جىن- شەيتاننىڭ پۇشتى، قارا بەش خىل ئائىلە پەرزەنتى' دېگەن ئاتاقتا قېلىش، ئۇنىڭ ئۇچۇن ساۋاقداشلىرى ئالدىدا بەكلا خورلىنىش بولۇپ بىلىنەتتى. دېمىسىمۇ سىنىپىدىكى ۋە مەكتىۋىدىكى ساۋاقداشلىرىنى ئاتا- ئانىسىنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ 'قىزىل بەشخىل ئائىلىلەر پەرزەنتى، ئوتتۇرىدىكى بەشخىل ئائىلىلەر پەرزەنتى، قارا بەش خىل ئائىلىلەر

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

قوتقۇزۇپ قېلىشنى تۈپكى مەخسەت قىلغان پىلانلىق ئىشلار ئىدى. بۇنىڭدىن نارازى بولغان ياكى شۇنداق گۇمان قىلىنغان بىرمۇ مىليون يەرلىك، ھەرخىل بەدناملار بىلەن سانائەت رايونلىرىدىن ھەيدىلىپ چەت يېزىلارغا قوغلاندى ياكى تۈرمىلەرگە سولاندى. قاسىمنىڭ دادىسىمۇ بۇ تۈردىكى تەغدىردىن قىل كۆۋرۈكىدىن ئۆتكەندەك مىڭ تەستە ئۆتۈپ ئاران قۇتۇلۇپ شەھەردە ياشاش ھەققىگە ئېرىشەلىگەن ئاز ساندىكى 'تەلەيلىك' لەرنىڭ بىرى ئىدى. ...

قاسىم، بۈگۈن ئولتۇرۇپ ئويلىغىنىدا، شۇ ۋاقىتتىكى ۋەقەلەرنىڭ يەنە بىر تەرىپىگە زادىلا ئەقلى يەتمەيتتى: ئۇ يىللاردا، ۋەتىنىمىزگە خىتايدىن تېخى پويىز رەسمى قاتنىمىغان بولسىمۇ، بارلىق سىناق قىلىپ ماڭغۇزۇشلار ئاساسەن پۈتكەن بىر ۋاقىتلار ئىدى. ئەنە شۇنداق بىر پەيتتە، «خ پ» يەرئاستى تەشكىلاتى سەلدەك ئەزا كۆپەيتىش ۋەزىيىتىنى شەكىللەندۈرۈپ، بۇ پارتىيىنىڭ پائالىيىتىنى ئاساسەن ئاشكارە ھالەتكە كەلتۈرۈشكەنىدى. ئۇ يىللاردا ئۇچقاندەك تەرەققىي قىلىۋاتقان ۋەتىنىمىزنىڭ سانائەت، مۇلازىمەت ۋە كان ئىشلىرى ساھەلىرى خىتايدىن كەلتۈرۈلىدىغان ماڭلۇر ئىشچىلار بىلەن زادىلا تولۇقلاش ئىمكانى بولمىغاچقا، ئاساسەن يەرلىك ئىشچى- خىزمەتچىلەر بىلەن تولۇقلىنىپ كەلمەكتە ئىدى. ئەنە شۇنداق بىر ۋەزىيەتتە، «خ پ» كەڭ كۆلەمدە ئاشكارە دېگىدەك ئەزا كۆپەيتىش دولقۇنى يارىتىشتى. نەتىجىدە، يۈزمىڭلىغان يەرلىك ئىشچى- خىزمەتچىلەر بۇ پارتىيىگە ئەزا بولۇپ تىزىملىتىلدى. ئاندىن بۇ تۈردىكى يەرلىك ئىشچى- خىزمەتچىلەر بارلىق سانائەت ۋە كان رايونلىرىدىن لاگىرلارغا يىغىۋېلىنىپ بىراقلا ئىشتىن ھەيدىلىپ يېزىلارغا سۈرگۈن قىلىۋېتىلگەنىدى. ئۇلارنىڭ ئورنىغا كەينى ئۈزۈلمەي كېلىۋاتقان پويىزلاردا توشۇپ كېلىنگەن مىليون كىشىلىك خىتاي ماڭلۇرلىرى جايلاشتۇرۇلدى. 'ئاچارچىلىق ئاپىتى' مۇ دەل ئەنە شۇ پەيتتە ئوتتۇرىغا چىققانىدى. ئەجەبا بۇ ھادىسىلەر «خ پ» نىڭ خاتا پىلانلىشىدىن ئوتتۇرىغا چىققانمۇ ياكى ...

خەيرىيەت، قاسىم ئۇ يىللىرى دادىسىنىڭ كۆلگىنىنى زادىلا ئەسلىيەلمەيتتى. قاپىغى تۈرۈكلا يۈرىدىغان بۇ دادىدىن قاسىم قورقۇپلا يۈرەتتى. بۇ دادىنىڭ شۇنچە قېيىن كۈنلەردە، بالىلىرىم ئۈچۈن دەپ ئاچلا يۈرىدىغانلىقىنى، بالىلىرىم ئۈچۈن تىجەيمەن دەپ شۇنچە يىراقتىكى ئىشقا پىيادە بېرىپ كېلىۋاتقانلىقىنى، ئاچلىق، ھارغىنلىق، ھەرخىل سىياسىي، مىللىي ۋە ئىختىسادىي بېسىملار ئاستىدا قالغان بۇ دادىنىڭ يۈرىگە كۆلكە كەلمەسلىكىنى قاسىم ئۇ ياشلىرىدا قانداقمۇ چۈشىنىپ يېتەلىسۇن! ئىشتىن قايتىشىدا، تاغار پارچىلىرىدىن ئۆزى تىكىۋالغان 'سومكا' سىنى 'تاراق!' قىلىپ تاشلاپلا ئۆيدىن چىقىپ كېتەتتى. دادىسى ئىشكتىن ئۆزاقلىشا- ئۆزاقلاشمايلا قاسىم

تولۇق ھىس قىلىش ئالامەتلىرى ئىجتىمائىي شامال ھالىتىگە ئايلىنىپ، خىتايلار بىلەن تىركىشىشنىڭ كلاسسىك يوللىرىنى ئاختۇرۇشۇپ يۈرگىنىدە، يەنە قانداقتۇ بىر مەخپىي ئىچكى كۈچلەر تەرىپىدىن پاش قىلىنىپ خىتاي ۋاستىسى ئارقىلىق بىرمۇ-بىر باستۇرۇۋېتىلدى. ئەندى خەلق، خىتاي كوممۇنىستلىرى بىلەن ھەمكارلىششىنى رەت قىلىشىپ چەتئەللەرگە قېچىپ كېتىشكەن ياكى خىتاي تۈرمىلىرىدە قامىلىپ ياتقان كونا تېنچ پائالىيەت پروگىراممىلىرىنى ھەرىكەت ئۇسۇلى قىلىپ تاللىۋېلىشقان مىللەتچى كۈچلىرىگە ئۈمىد باغلاشقا باشلىدى. قىزىق يېرى، ماۋ زېدوڭنىڭ ئۆلۈمى بوخىل 'پانچى، چىنچى' دېگەندەك خىتاي كوممۇنىستلىرى بىلەن ھەمكارلىششىنى ئىزچىل رەت قىلىپ كەلگەنلەرنىڭ بىردىن- بىردىن تۈرمىلەردىن قويۇۋېتىلىشى بولۇپ، ئۇلار تۈرمىدىن چىقار- چىقماي دېگەندەك يەنە شۇ بۇرۇنقى مۇقاملىرىنى بىردىن- بىر قوتولۇش يولى دېيىشىپ شەخسىي سورۇنلاردا، دەرسخانىلاردا، ئىلمىي مۇھاكىمە سورۇنلىرىدا ھاياتىنىڭ قايتا خەۋپ ئاستىدا قېلىش ئېھتىمالىدىن قىلچە ئەنسىرەشمەي، پىداكارلىق بىلەن تەرغىب قىلىشقا كېرىشتى.

ئۆز مىللىتىنىڭ كىملىگىنى، نەدىن قانداق قىلىپ بۇ يەرلەرگە كېلىپ قالغانلىقى ياكى ئەزەلدىن بۇ يەرلەردە ياشاپ كېلىۋاتقانلىقىنى، بۇ دەۋرلەرگىچە نېمىلەر قىلغانلىقىنى، قانداق قىلىپ بۈگۈنكى ھالغا كېلىپ قالغانلىقىنى بىلىشكە تەشنا ياشلار ھونلارنىڭ، ئىگىز ھارۋىلىقلار دېيىلگەن قاڭقىللارنىڭ، ئۇيغۇرلارنىڭ، قاراخانىلىقلارنىڭ، سەئىدىيىلىكلەرنىڭ، بەدۆلەتنىڭ، ... دېگەندەك بەب- دەبىلىك تارىخىي داستانلىرىنى ئاڭلىشىپ، دەسلىۋىدە قورقۇپ ئەترابىدىكىلەرگە قارىشاتتى. بۇلارنى سۆزلەۋاتقانلارنىڭ تەغدىرىدىن ئەنسىرىشەتتى، سەل كۆنۈپ قالغىنىدىن كېيىن ئۇلارنىڭ جاسارىتىدىن ئىلھام ئېلىشقا، ئۇيغۇنۇشقا باشلىدى. جەمىيەتتە نۇرغۇن مىللەتچى، ۋەتەنپەرۋەر ياش كۈچلەر ئۇزۇن يىللاردىن بېرى خەۋرسىز قالغان مىللىتىنىڭ، ۋەتىنىنىڭ، دىنىنىڭ شان- شۆھرىتىنى قورقماي سۆزلەۋاتقان بۇ ياشانغان پېشقەدەملەرگە قىلچە ئىككىلەنمەي ئولتۇرمايلا سادىق مۇرتلاردىن بولۇپ كېتىشتى.

قاسىم ئەنە شۇنداق بىر مۇھىتتا، تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى غىل-پاللا كۆرۈپ بولۇپ ئالىي مەكتەپكە كىرىپ بوخىل مۇرتلارنىڭ ئىستىخىيىلىك ھىمايىچىلىرىدىن بىرى بولۇپ يېتىشمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ قەلبىدە بۇ تۈردىكى مىللەتچى ئېقىملارنىڭمۇ بىرخىل يېتەرسىزلىكلىرىنى، بىرتەرەپلىمىلىكلىرىنى، ھەتتا پىرىنسىپال خاتا جايلىرىنىڭ بارلىقىنىمۇ ھىس قىلغاندەك قىلسىمۇ، 'قويرۇق تاپقىچە ئۆپكە يەپتۇر' دېگەندەك، ئۇزۇن يىللارغىچە بوخىل تېنچ مىللەتچىلىك ئېقىمىغا سادىق بولۇپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى

پەرزەنتى دەپ تونۇلەرگە ئايرىپ بولغان، بۇ جەرياندا قاسىمنى 'قارا' قاتارىغا قوشۇپ تونۇشقا قىل قالغانىدى. سىنىپىدىكى 'قارا' لارنىڭ دادىلىرىدىن خېلى كۆپ قىسمى ئېغىر قىيىن- قىستاقلارغا بەرداشلىق بېرەلمەي جان بەرگەن ياكى بۇ ئېغىر خورلىنىشلارغا بەرداشلىق بېرەلمەي ئۆزىنى ئېسىپ ئۆلتۈرۈۋېلىشقانىدى. ئۇنداقلارنى ئازاپلىنىپ ياكى نارازىلىقىنى بىلدۈرۈپ ئۆلگەنلەر دەپ چۈشەندۈرۈشنى ھېچكىمدىن ئاڭلاپ باقمىدى. ئۇ يىللاردا مىللىي زۇلۇم، مىللىي نارازىلىق دېيىلگەن ئۇقۇملار يەتتى قات ئاسمانغا چۆرۈۋېتىلگەندەك ئىدى. قاسىمنىڭ ئۇ يېشىدا، خىتاي مۇستەملىكىچىلىرىنىڭ يەرلىك ئۆسمۈرلەر ئارىسىدىكى بۇ خىل شەكلى ئۆزگەرگەن مۇستەملىكە قۇلى بولۇش روھىنى سىڭدۈرۈش ئويۇنلىرىنى قانداقمۇ پەرق قىلالىسۇن! مەكتەپتە ئوقۇتقۇچىلىرى نېمە دېسە، چوڭلىرى نېمە دېسە شۇنىڭغىلا ئىشىنەتتى. بۇگۈن قاسىم ئويلايدىكى، ئۇ يىللاردا چوڭلاردا ۋەتەن، مىللەت ئۇچۇن پىداكارلىق، پەرزەنتلىرىنى ۋەتەن، مىللەت غورۇرى بىلەن مەخپى بولسىمۇ تەربىيەلەش دېگەنلەردىن زادىلا ئېغىز ئېچىشقا بولمايدىغانلىقىنى ھېس قىلدى. قاسىم ۋە تەڭتۇشلىرى ئۇ ياشلىرىدىن باشلاپلا ئويغۇرلىقىنى ئۆزگىچە يېزىقى بولغانلىقىدىن تونۇيدىغان، مىللىي ھېسسىياتىنى لەغمەن- پولوسىدىن ھېس قىلىدىغان، دىنىنى تۇڭگۇز گۆشى يېمەسلىك دەپ بىلىدىغان ھالەتتە يېتىشتۈرۈلگەنىدى. ئەندى ئويلايدىكى، ئۇ يىللاردىكى خەلقىمىز ئارىسىدىكى مىللەتچى كۈچلەرمۇ مىللىي ئەركىنلىك ھەرىكەت چارىلىرىنىڭ بارغانسېرى ئېغىر مەغلۇبىيەتلەرگە ئۇچراپ كېلىۋاتقانلىقىغا قارىماي، ئۆز ھەرىكەت پىلانلىرىنى تېخىمۇ ئېغىر مەغلۇبىيەتلەرگە سۆرەپ بارىدىغان پراگىراممىلىرى ئاساسىغا تۇرغۇزۇپ، خەلقىمىزنىڭ مىللىي ئەركىنلىككە تەلپۈنۈش ئىرادىلىرىنىڭ تەدرىجى ھالدا مۇستەملىكە روھى ھالىتىدە يېتىلىشىگە قاراپ تەرەققىي قىلىشى ئۈچۈن ئىجتىمائىي شارائىت يارىتىش بىلەنلا شۇغۇللانغىنىدەك تەسىراتنى قالدۇرغانىدى. يەنى، خەلقىمىز ئۇ يىللىرى مىللىي ئەركىنلىك ھەرىكەتلىرىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى سىمۋوللى بولۇپ شەكىللەنگەن ئىككىنچى جۇمھۇرىيەت ھۆكۈمىتىمىزدىن قالغان يوقۇرى تەبىقە كۈچلىرىنىڭ پروگىراممىلىرىدىن تەدرىجى ئۈمىدلىرىنى ئۈزۈپ، ئەينى ۋاقىتتا ئېغىر پىرىنسىپال خاتالىقلارغا پېتىپ قالغانلىقىغا قارىماي، يېڭى خىتاي تاجاۋۇزچى كۈچلىرى بىلەن ھەمكارلىشىش ئاساسىدا ئۆزلىرىنى ئوڭشىۋېلىشىغا ئۈرۈنىدىغان غەلىتى قۇللۇق روھى ھالىتىگە پېتىشماقتا ئىدى. 'مەدەنىيەت زور ئىنقىلاۋى' دېيىلىدىغان پۈتكۈل دەۋر ئىچىدە ياشلار ئارىسىدا خىتايلار بىلەن ھەمكارلىشىپ مىللىي يۈكسىلىشنى قولغا كەلتۈرۈشكە بولىدۇ دەيدىغان ئارزۇلىرىنىڭ پۈتۈنلەي خامخىيال ئىكەنلىكىنى خىتايلارنىڭ ئەپتى- بەشىرىلىرىدىن

ساھەلىرىدە، بولۇپمۇ زامانىۋى پەن- تېخنىكا ساھەلىرىدە قىلچە ئاۋازى چىقماي قېلىۋاتقانلىقىنى، يېقىنقى بىر- ئىككى ئەسىر مابەينىدە ئومۇمىي يۈزلۈك ھالدا ئۆز سەلتەنەتلىرىنى يوقۇتۇشۇپ، تەدرىجى شەكىلدە ئەتراپىدىكى شىددەتلىك كۆچىيىپ كېتىۋاتقان رايون، قىتئە، دۇنيا زومىگەر كۈچلىرىنىڭ مۇستەملىكىسىگە، بېقىندىلىرىغا، قۇللىرىغا ئايلىنىپ كېتىۋاتقانلىقىنىڭ تۈپكى سەۋەپلىرىنى زادىلا چۈشىنەلمەي قېلىۋاتاتتى. بۇ يەردە ئىنتايىن ئېغىر بىر تەڭسىزلىك مەسىلىسى ئۆزىنى كۆرسەتمەكتە ئىدى. قاسىم ئويلىنىپ قالدى: "بۇ تەڭسىزلىك تەبىئىي ھادىسىمۇ ياكى ئادەملەرنىڭ خاتالىقىنىڭ نەتىجىسىمۇ؟!"

ئەسلىدە، قاسىمنىڭ دۇنيا قارىشىغا ئەڭ چوڭقۇر تەسىر قىلغان پىكىر قىلىش ئۇسۇلى _ ماركسىزىم پەلسەپەسى ئىدى. ئەسلىدىنلا ئۇنىڭ ياشلىق دەۋرلىرىدە ماركسىزىم پەلسەپەسىدىن باشقا سىستېمىلىق بىرەر پىكىر قىلىش ئۇسۇلىدىن باشقا ئۇسۇللاردا تەھلىل قىلىشى مۇمكىن ئەمەس ئىدى. دىنىي پىكىر قىلىش ئۇسۇللىرى ھەققىدە گەپ بولغىنىدا پەقەتلا ئۇمىدى قالمايتتى. ئۇنىڭ ئائىلىسىدە، جۈمە ناماز خۇتبىلىرىدە، بەزى ھېيت- بايرام، توي- تۆكۈن ياكى نەزىر- چىراق مۇراسىملىرىدا، خۇسۇسىي دىنىي سۆھبەتلەردە ئاڭلىغان دىنىي پىكىر قىلىش ئۇسۇللىرىدا شۇنچىلىك غەلىتى سۆزلەرنى ئاڭلايتتىكى، گويا "ئۇنىڭ رۇخسىتىسىز دۇنيادا قىل تەۋرىمەيدۇ" دەپ ئۇلۇغلىنىدىغان قۇدرەتلىك بىردىن- بىر ياراتقۇچى خۇدانى شۇنداق تۆۋەن دەرىجىگە چۈشۈرۈشۈپ تەرىپلىشەتتىكى، خۇددى ئۇلارنىڭ قارىشىچە «قۇرئانى كەرىم» دە خۇدا ئۆزىنى چۆچەكلەردىكى سېھرىۋازلارغا ئوخشىتىپ تونۇشتۇرغىنىدەكلا تەسۋىرلىشەتتى. بەزىدە ئۇ، بۇنداق تەسۋىرلەش بىزنىڭ ساۋاتسىز موللىلىرىمىزدىن كېلىۋاتىدۇ، مۇستەقىل دۆلىتى بولغان مۇسۇلمانلار ئەللىرىدە ئۇلار خۇدانى ئۇنداق رىۋايەتلەردىكىدەك تەسۋىرلەشمەيدۇ دەپ ئۆزىنى ئاۋۇتۇشقا تىرىشسىمۇ، ئەمەلىيەتتە بارلىق ئىسلام دۇنياسىنىڭ شۇنچە قالاق ھالەتتە تۇرۇۋاتقانلىقى پاكىتى ئالدىدا، بەلكىم بۈگۈنكى ئىسلام دۇنياسىمۇ «قۇرئان» نى تونۇشتا بىر تۈيۈق يولغا كىرىپ قالغان بولسا كېرەك، دېيىش بىلەن بۇ مەسىلىدىن ئۆزىنى قاچۇرۇشقا تىرىشاتتى. كېيىنكى يىللاردىلا، دىن ھەققىدە ئېنىغىراق بىر چۈشەنچىگە ئېرىشكەندەك قىلدى. ئۇندىن بۇرۇن، قاسىم دىنىي ئەقىدىلىرىنى بىرخىل مىللىي ئۆرپ- ئادەت شەكلى دەرىجىسىدىلا تونۇپ تۇرغانىدى.

قاسىم يەنىلا ئۆزى بىلگەن ئاساسلار بويىچە پىكىر قىلىشقا مەجبۇر ئىدى:

"دۇنيا ماددىدۇر. ... ئۇ ئەزەلدىن بار ئىدى ۋە مەڭگۈ بارلىقىنى ساقلاپ قالىدۇ. ... ئۇ مەڭگۈ يوقالمايدۇ ياكى يوقتىن بار بولالمايدۇ. ... بۇ ماددىلار بىر ھالەتتىن يەنە بىر

www.uyghurkitap.com

كېلىشۈرگەنىدى.

ئۇ، ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپلەردە ئۆگەنگەن ماركسىزىم تەلىماتلىرى ئاساسىدا پىكىر قىلىش ئۇسۇلىنى قوللىنىپ دۇنيانى، جەمىيەتنى، مىللەتنى كۆزەتمەكتە ئىدى. كېيىنچە ئۇ يەنە 'ئۈچ ئەپەندى پىكىر ئېقىمى' بويىچە پىكىر قىلىدىغان 'چوڭلار' ئارىسىغا قىسىلىشىۋېلىپ كۆزىتىشكىمۇ تىرىشىپ كۆردى. بۇنداق سورۇنلاردا قانداقتۇر بىر يېتەرسىزلىك، ياكى بىرتەرەپلىمىلىكلەرنى ھېس قىلغاندەك قىلىپ، 'ئوتتۇرا ياشلىقلار تېنچلىق تەبىقىسى' ئىچىگىمۇ كىرىپ بىرنېمىلەر ئۆگىنىشكە تىرىشتى. بۇ يەردىمۇ يەنە تولۇق قانماي، 'جەڭگىۋار ئوتتۇرا ياشلىقلار تەبىقىسى' ئارىسىغا كىرىپ مىڭىسىنى يۇيۇشقا كىرىشىپ باقتى. بۇلارمۇ يەتمىگەندەك قىلغىنىدا، ھەرخىل خوسۇسىي ياشلار سورۇنلىرىنىڭ 'مىللەتچى' دەستىخانلىرىغا يىغىلغانلار ئارىسىغا قىسىلىپ يۈرۈپ، سىستېمىسىز بولسىمۇ ھەرخىل مىللىي مەسىلىلەرگە دائىر سۆھبەت تېمىلىرىنى قېتىقىنىپ ئاڭلاپ باقتى. بۇ يەرلەردىمۇ ئۇنىڭغا ئېنىق بىرەر 'قوتۇلۇش پروگراممىسى' چېلىقمىغان بولسىمۇ، ئۇ يەنىلا بۇ تۈردىكى سورۇنلاردىن 'مىللىي قوتۇلۇش يولى' نى ئىزدىنىشتىن زادىلا زېرىكمىدى. قايىل بولغانلارنى ئۇچىراتقىنىدا بىلىم ئالاتتى، سورايتتى، تەھلىل قىلىپ باقاتتى، تالاش- تارتىشمۇ قىلىپ قوياتتى. شۇنداقتىمۇ، بۇنداق سورۇنلاردىن ئۇنىڭ بىلگىنى پەقەتلا 'بىزمۇ تارىخىي ئاساستا ئىگە بىر مىللەتمىز' دېگەنلەردىن نېرى كەتمەلمىدى. ئۇ، بۇ خىل سۆھبەتلەردە ئاڭلىغان مىللىي تارىخى، مىللەتچىلىك ئاڭ- پىكىرلىرى، ۋەتەنپەرۋەرلىك چۈشەنچىلىرى، كلاسسىك مىللىي ئەركىنلىك ھەرىكەت ئۇسۇللىرى، دىنىي ئەقىدىلىرىنىڭ مىللەتچىلىك، ۋەتەنپەرۋەرلىك ئەقىدىلىرى بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى، ... قاتارلىق جەھەتلەردە تۇرغۇنلىغان چىققىلى بولمايدىغان، رېئال ئەھمىيىتىنى يوقىتىۋاتقان زىدىيەتلەر پاتقىقى ئىچىگە بارغانسېرى چوڭقۇر پېتىپ قالغانلىقىنى ھېس قىلماقتا ئىدى. ئۇ، ئاستا- ئاستا بۇخىل ئۆز ئەھمىيىتىنى يوقۇتۇپ بېرىۋاتقان، ئەمەلىي رولى بولمايۋاتقان سۆھبەت سورۇنلىرىدىن زېرىكىشكە، ئۈمىدسىزلىنىشكە باشلايدۇ. ھەتتا بىرىبەرلىرىگە كېلىپ، بىر ۋاقىتلاردا جەڭگىۋار ھەرىكەتلەرنى تەرغىپ قىلىپ جېنىنى تىكىپ پائالىيەتلەر بىلەن شوغۇللىنىپ مەغلۇپ بولۇپ تۈرمىلەرگە چۈشۈپ چىققان كىشىلەر بىلەنمۇ ئۇچرىشىپ باقتى. ئۇلاردىنمۇ ئېنىق بىرەر مىللىي قوتۇلۇش ئۇسۇل- چارىلىرىنى كۆرەلمىگەچكە، بۇ خىل كىشىلەردىنمۇ ئۈمىدىنى ئۈزگەنىدى.

قاسىم، ئۆزى مەنسۇپ بولۇپ تۇرىۋاتقان ئۇيغۇر خەلقىنىڭ، تۈرك دۇنياسىنىڭ، مۇسۇلمانلار ئالىمىنىڭ يېقىنقى زامان دۇنيا تارىخىدا، ھازىرقى زامان دۇنياقاراش

ئۆزلىرىنىڭ ھاكىمىيەت سىياسىتىنىڭ نەزەرىيىۋى ئاساسى قىلىنىۋېلىشقان بارلىق سوتسىيالىستىك دۆلەتلەردە ئاجىز، ئاز سانلىق تۇرۇۋاتقان مىللەتلەرنىڭ شىددەتلىك مەجبۇرلىنىشلارغا دۇچ كېلىپ، تېز سۈرئەت بىلەن يوقىلىپ، كۈچلۈك ياكى كۆپ سانغا ئىگە مىللەتلەرنىڭ قوللىرىغا ئايلىنىپ كېتىۋاتقانلىقىغا بىر ئىنكار قىلىنماس پاكىت ئىدى. گويا كۈچلۈك مىللەتلەر ئۆز ئېھتىياجىدىن ئارتۇق تەبىئىي بايلىق ۋە مۇنبەت ئارتۇق زېمىنلەرنى ئىگەللەپ يېتىۋالغان "ئاز ساندىكى قالاق مىللەتلەرنى تېگىشلىك بولمىغان مۈلۈككە ناھەق ئېرىشىۋالغۇچى سىنىپىي دۈشمەن" دەپ قارىشىپ، ئۇلارنىڭ تارىختىن بۇيان مىراس قىلىپ كېلىۋاتقان تۇپراقلىرىنى، تەبىئىي بايلىقلىرىنى تارتىپ ئېلىۋېلىش، ئىگەللىۋېلىش، مۇسادىرە قىلىۋېتىش، 'ئورتاق مۈلۈك' قىلىۋېتىشقا تىرىشىپ كەلگەنلىكىنى ھېس قىلماقتا ئىدى. ئۇنىڭ سەزگەنلىرى بۇنىڭلىق بىلەنلا تۈگىمەيتتى: گويا بۇ ئاجىز، ئاز ساندىكى مىللەتلەرنىڭ ئايرىم تەبىقە بولىۋېلىشىپ، باشقا بىر دىنغا ئېتىقات قىلىشى، باشقا بىر تىلدا سۆزلىشىپ يۈرۈشى، باشقا بىر يېزىقلارنى قوللىنىشلىرى، باشقا تۈردىكى تاماقلارنى يېيىشنى ئادەت قىلىۋېلىشلىرى، باشقىچە كېيىم پاسونلىرىنى كىيىپ يۈرۈشلىرى، ... قىسقىسى، ئۇلارنىڭ بارلىق مىللىي ئالاھىدىلىكلىرىگە ئىگە بولىۋېلىشىنىڭ ھەممىسىلا 'ئالاھىدە سىنىپ' بولىۋالغانلىقىنىڭ ئىپادىلىرى بولۇپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى تازىلاپ، 'ئوخشاش تىل، بىرخىل يېزىق، بىرخىل ئۆرپەئادەت، بىرخىل ئېتىقات، بىرخىل كېيىم، بىرخىل يېمەك، بىرخىل چىراي- شەكلى، بىرخىل ئىرق، ... قا كەلتۈرۈلىشى كوممۇنىزمنىڭ تەقەززاسى بولۇپ قالغانىدى. بۇنىڭغا كۆنمىگەنلەرنى، بۇنى قىلالمىغانلارنى ياكى ئاسسىمىلاتسىيە قىلىشقا بولمايدىغان بىزدەكلەرنى 'سىنىپىي دۈشمەن' دەپ ئېلان قىلىپ يەر يۈزىدىن سۈپۈرۈپ تاشلاش كېرەك! _ دەپ ۋاستىلىق شەكىلدە ئېلان قىلىشماقتا ئىدى.

ماركسىزمنىڭ بۇ خىل مىللىي سىياسىتىنىڭ ئەمەلىلەشتۈرۈلۈش ئەھۋالىنى قاسىم ئۆز ئانا ۋەتىنىدە ئاپ- ئاشكارە كۆرگەن ۋە كۆرمەكتە ئىدى: ئۇ، باشقا مىللەتلەرنىڭ تەغدىرىنى قويۇپ، ئۆزى تەۋە بولۇۋاتقان ئۇيغۇر خەلقىنىڭ 'كوممۇنىزم جەمىيىتىنىڭ تەييارلىق باسقۇچى' دەپ ئاتالغان سوتسىيالىزم ھاكىمىيىتى ئاستىغا ئۆتكەن كۈندىن بۇيان، ئاۋال ۋەتەن تۇپرىغىنىڭ خىتايغا ئورتاق مۈلك قىلىۋېلىنغانلىقىنى، ئاندىن تىل- يېزىغىنىڭ خىتايچىلاشتۇرۇلىشىغا كۈچەپ ئۇرۇنغانلىقىنى، دىنىي ئېتىقات ۋە مىللىي ئۆرپ- ئادەتلىرىمىزنى مەجبۇرى تاشلاتقۇزۇپ، خىتايغا ئورتاق ئېتىغات ۋە ئۆرپ- ئادەتلىرىگە ئۆزگەرتىلىشكە مەجبۇر

www.uyghurkitap.com

ھالەتكە ئۆزگىرەلەيدۇ. ... ئەنە شۇنداق ئۆزلىكىدىن ئۆزگىرىش جەريانىدا ماددىلار تەدرىجىي تەرەققىي قىلىپ ئورگانىك ماددىلارنى پەيدا قىلالايدۇ. ... ئۇنىڭدىن تەدرىجى تەرەققىي قىلىپ ئۆسۈملۈكلەر، ئۇلاردىن كېيىن جانلىقلار، ... ئاخىرى ئادەملەرگە ئايلىنالايدۇ! ... ھاياتلىق ماددىي ئېھتىياجلارغا مۇھتاج. بۇ مۇھتاجلىق ئەمگەكنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. ... ئىپتىدائىي ئىنسانلارنىڭ ماددىي تەخسىماتى بىرلىكتە كۈچ چىقىرىشىپ تەڭ تەخسىم قىلىش ئىدى. ... ئەمما بۇ پىرىنسىپ كېيىن بۇزۇلۇپ كېتىپ، كۈچلۈكلەرنىڭ ئىگىدارچىلىق قىلىۋېلىش مەسىلىسى ئوتتۇرىغا چىقتى. بۇنىڭدىن ئىقتىسادى پەرقلەر، ئۇنىڭدىن تەڭسىز تەقسىماتلىق سىنىپلار، ... بۇلاردىن مىللىي گۇرۇھلار، ... ئوتتۇرىغا چىقتى. ماركسىزىمچىلار بۇلارنىڭ ھەممىسىنى سۈيۈرۈپ تاشلىمىغىچە تەڭسىزلىك يوقالمايدۇ دەپ ھۆكۈم چىقىرىدۇ. ... بۇنداق سۈنئىي تەڭسىزلىك سىنىپلىرىنىڭ ۋاستىلىق كۆرۈنىشى بولغان مىللەتچىلىك، دۆلەتچىلىك، ۋەتەنپەرۋەرلىكلەرنىڭ ھەممىسىنى بىر نوقتىغا توپلايدۇ ..."

"قايسى نوقتىغا توپلايدۇ؟!"

قاسىم بۇنىڭ ئاقىۋىتىنى ئەندىلا كۆرەلىگەندەك قىلدى: بارلىق ئاجىز مىللەتلەرنى دارۋىننىڭ تۈرلەرنىڭ شاللىنىشى پىرىنسىپى بويىچە رۇسسىيەنىڭ ئەتراپىغا، خىتايلارنىڭ ئەتراپىغا، ئېنگلىزلارنىڭ ئەتراپىغا، ئامېرىكىلىقلارنىڭ ئەتراپىغا، ياۋروپالىقلارنىڭ ئەتراپىغا، ... توپلايدۇ!

دېمەك، ماركسىزىمنى ئۆزلىرىگە تۈپكى پىرىنسىپ قىلىشقان خىتاي كوممۇنىستلىرى ئۇيغۇرلارنى يېرىم ئەسىر مابەينىدە سۈنئىي شاللىنىشقا تاشلاپ قويىۋاتقانىكەندە! شۇنىڭ ئۈچۈن بىزنى يوقۇتىشىۋاتقانىكەندە! رۇسلار باشقىلارنى رۇسلاشتۇرۇپ يوقۇتۇشقا ئۇرۇنغان بولسا، خىتايلار بىزدەكلەرنى سۈنئىي شاللىنىپ يوقۇلىشىمىزنى مەجبورى ئىلگىرى سۈرىۋاتقانىكەندە! بۇنداقمۇ "تەبئىي قانۇنىيەتلەرگە بوي سۇنۇش" بولىدىكەندە!

قاسىم بۇنداق بىر ئىدىيىنى شۇنچە يىللاردىن بېرى ئۆزىنىڭ بىردىن- بىر پىكىر قىلىش قورالى قىلىپ ئۆز مىللىتىنىڭ سۈنئىي ۋاستىلار بىلەن يوقۇتۇلىشىغا يارادەمچى بولۇپ كېلىۋاتقانلىقىغا ھەيران قالدى! "ياق، بۇنداق كېتىۋەرسەك قەتئىي بولمايدۇ! بىز بۇ خىتايلاردىن قەتئىي قۇتۇلىشىمىز شەرت ئىكەن!"

قاسىم يەنە ئويلىنىپ قالدى: يوقۇرىقىدەك تۈرلىنىپ كېلىۋاتقان نورغۇنلىغان پىكىر قىلىش ئۇسۇللىرى بۈگۈنكى رىئاللىقنى ئېنىق چۈشۈندۈرۈپ بېرەلمەيتتى. ياكى بولمىسا چۈشەندۈرۈشنى چەكلەپ تۇراتتى. بۇنداق بىر پىكىر قىلىش ئۇسۇلىنى

قاسىم، قايتىدىن 'ئىمان' يولىغا قەدەم بېسىشنى ئويلىماقتا ئىدى. ...

يېڭى تونۇشقىنىدا هاراق ئىچىشنى باشلاۋاتقان خاسىيەت، تەدرىجى شەكىلدە ئىمانغا قايتىپ ناماز ئوقۇيدىغان هالەتكە ئۆزگىرىۋاتقىنىدا، ... قاسىم كامىر ئىچىدە خاسىيەتنىڭ پاجىئەلىك ئۆلۈمىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ ئىختىيارسىزلا كۆزىگە ياش ئالدى. ...

قىلىنىۋاتقانلىقىنى، بۇنىڭغا قارشى چىققان، نارازى بولغان، تولۇق قوبۇل قىلىشقا رازى بولمىغانلارنى 'سىنىپىي دۈشمەن' دەپ ئېغىر جازالاپ كېلىۋاتقانلىقىنى بارغانسېرى ئېنىق كۆرۈپ يېتىشكە باشلىدى. شۇنداق قىلىپ ئۇ، 'ماركسىزىم دۇنيا قارىشى' نىڭ ئۆز خەلقىنى قۇتقۇزۇش تۇرماق، بۇنىڭ دەل ئەكسىچە، پۈتۈنلەي يوق قىلىنىشىنى تەلەپ قىلىدىغان بىر خىل يات مىللەت ئىدىيىسى ئىكەنلىكىنى بارغانسېرى ئېنىق تونۇپ يەتمەكتە ئىدى. تەبىئىكى، تارىخىي بىر مىللەتنى ناھەق يوقىتىۋېتىشنى تەرغىپ قىلىدىغان بۇنداق ئىدىيىنىڭ تەبىئەت قانۇنىيەتلىرىنىمۇ قانچىلىك توغرا باھالاپ كېلىۋاتقانلىقىدىنمۇ گۇمان قىلىشقا باشلىدى. ئەندى، قاسىم روھى جەھەتتىن بىر پىكىر بوشلۇقىغا ساڭگىلاپ قالغاندەك ھېس قىلدى. ئۇنىڭدا كۆرۈلۈۋاتقان بۇ روھىي بوشلۇق، ئۇنىڭ ۋەتەن، مىللەت سۆيگۈسىنى ئاجىزلاشتۇرۇش تۇرماق، بۇ مۇھەببىتىنى تېخىمۇ چىڭىتماقتا ئىدى. خۇددى شۇنىڭدەك، يۇشۇرۇن شەكىلدە ئاللىمۇقاچان ئىشەنچىسىدىن قىلىپ كېلىۋاتقان ئىسلام ئەقىدىلىرىگە بولغان قاراشلىرى قايتىدىن ئاڭسىز بولسىمۇ قەلبىنى قوچۇشقا باشلىماقتا ئىدى. دەل بۇ پەيتلەردە «قۇرئانى كەرىم» نىڭ ئۇيغۇرچە تەرجىمىسىمۇ تۇنجى قېتىم بېسىلغانىدى. قاسىم، ئۇن يېشىغا كەلگىچە بۇۋىسىنىڭ ياردىمى بىلەن ياتلاپ، كېيىن ئۇنتۇپ كەتكەن «قۇرئان» نىڭ ئايەت- سۈرىلىرىنى ئۇيغۇرچە تۇنجى تەرجىمىسىدىن ئۆز ئالدىغا ئوقۇشقا باشلىدى.

قاسىم، تۇنجى ئوقۇغىنىدا خۇدانىڭ، ئىسلام ئەقىدىلىرىنىڭ، پەيغەمبىرىمىزنىڭ كوچىدىكى ساۋاتسىز، بىلىمسىز، نادان موللا- ئىماملارنىڭ تەسۋىرلىگىنىدەك ئۇنداق ئاددى، ئۇنداق ئاجىز، ئۇنداق مەنتىقىسىز، ئۇنداق خىيالى، ئۇنداق روھانى شەكىلدە ئەمەسلىكىنى، ئۇنىڭ دەل ئەكسىنچە شۇنچە مۇكەممەل، شۇنچە يۈكسەك، شۇنچە ئەمەلىي، شۇنچە مەنتىقىلىق، شۇنچە ئادىل ۋە شۇنچە سۆيۈملۈك ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىشقا باشلىدى. "تۈۋۋا خۇدايىم، شۇنچە تەڭداشسىز بىر قۇدرەت ئىگىسىنى، شۇنچە مۇكەممەل بىر ياراتقۇچىنى قانداق قىلىپ شۇنچە ساۋاتسىز، شۇنچە خىيالپەرەس، شۇنچە بىلىمسىز كىشىلەردىن ئۆگىنىشكە مەجبۇر قالغان بولغىيدۇق؟' _ دەپ ئۆكۈنۈپ كەتتى.

_ ياق! خۇدانى، ئىسلام دىنىنى بۇنداق بىلىمسىزلەرنىڭ ئاغزىدىن ئەمەس، ئۆزىمىز قۇرئاندىن، ھەدىسلەردىن ئوقۇپ بىلىشكە تىرىشچانلىق كۆرسىتىشىمىز كېرەكتەك قىلىدۇ"

ئەپسۇسكى، قاسىمنىڭ «قۇرئانى كەرىم» دىن باشقا ئوقۇپ بىلىم دائىرىسىنى كېڭەيتىشكە يارىغىدەك بىرەر كىتاپ بولمىغاچقا، ئۆزى بىلگەن تەبىئىي پەن بىلىملىرىگە ئاساسەن «قۇرئان» نى ئۆگىنىشكە تىرىشىپ كۆردى.

ئىدارىسىدىن مىنبىگىلار چۈشۈرۈپ قويغان مىلتىق ئوقىدىن بىرتال تېپىۋالغانىدى. ئۇنىڭ پىستان ۋە مىسەك دورىلىرىنى ئايرىم- ئايرىم تۆكۈپ چىقىرىپ، ئۇلارنى كۈچلۈك يانغۇچى خىمىيىلىك سۇيۇقلۇقلار بىلەن كومۇلاچ قىلىپ تەييارلىدى. كومۇلاچنىڭ ئوتتۇرىسىغا مىكرو لامپۇچكا ۋولفىرام قىلىدىن تەييارلانغان پىستاننى پاتۇرۇپ، سىرتىغا پوجاڭزا- سەرەڭگە دورىلىرىنى ئوراپ ئالمىدەك چوڭلۇقتا بومبا ھالىتىگە كەلتۈردى. ئۇنى ئاۋايلاپ بىر پىشقان موما ئىچىگە جايلاشتۇرۇپ، پىستان پىلىكىنى تەگسىلا پارتىلايدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ ئالدىغا قويۇپ بىرھازا قاراپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ئەمما ئۇ، ياسىغان بۇ مىناسىنىڭ شەكلىگە دىگەندەك قايىل بولمىدى. شۇڭا سەل قاراپ ئولتۇرغاندىن كېيىن دەرھال مىناسىنى بۇ موما ئىچىدىن سۆكۈپ چىقىرىۋالدى. ئۇ يەنىلا ھېلىقى كافىخانا ئۈچۈن لايىھىلىگەن مېۋە سۈيى قۇتىسى شەكلىنى لايىق كۆرگەنىدى. ئۇ دەرھال بىر كاردون قەغەزدە ياسالغان مېۋە قۇتىسىدىن بىرنى چىقىرىپ ئۇنىڭ ئىچىگە پۇختا ئورالغان كومۇلاچ بومبىسىنى جايلاشتۇردى. ئۈستىگە يېرىمىغا كەلگىچە دىۋ- ئىسپىرت ئارىلاشمىسىنى قويۇپ ئاغزىنى چانمىغىدەك قىلىپ پېچەتلىدى. پىستان سىمىنى بىر باسسىلا ئۇلىنىدىغان ھالغا كەلتۈرۈپ، 'پارتىلاش، كۆيدۈرۈش ۋە زەھەرلەش بىرلەشمىسى' تەييارلىدى. ئەندىكى گەپ، ئۇنى مۇۋاپىق بىرەر 'مېھمان' غا سوغات قىلىش ئىشىلا قالغانىدى. بۇ قېتىم ئۇ ياسىغان بومبىسىدىن خېلى مەمنۇن بولدى.

ئۇ، جۇما كۈنىسى بىر خىتاي ئىنجىنېرى بىلەن باشقا بىر شىركەتكە خىزمەتكە بېرىش پۇرسىتىدىن پايدىلىنىپ قوراسىدىن تەكشۈرۈشتىن ئۆتمەيلا ماشىنىلىق سىرتقا چىقىۋالدى. ئىدارىسىنىڭ ئىشنى چۈشكىچىلا پۈتتۈرۈشۈپ ئىدارىسىغا جىپ ماشىنىسى بىلەن قايتىپ كېلىۋاتقىنىدا، يېنىدىكى ئىنجىنېر خىتاي ئىشىم بار دەپ يولدا چۈشۈپ قالدى. شوپۇرمۇ بۇنى غېنىمەت بىلىپ، يول ئۈستىدىكى بىرەر ئاشخانىدا تاماق يېيىشنى مەسلىھەت قىلدى. دېمىسىمۇ ۋاقىت ئاللىمۇقاچان بىردىن ئېشىپ كەتكەنىدى. ئۇلار بىر ئاپتوۋۇز بېكىتىنىڭ يېنىدىكى مۇسۇلمانلار ئاشخانىسىغا كىرىپ تاماق يەيدىغان بولۇشۇپ، جىپنى يولنىڭ يەنە بىر تەرىپىدىكى بىر بوش يەرگە توختىتىپ قويۇپ ئاشخانىغا قاراپ يولدىن ئۆتۈشتى. ئۇلار ئىككىسى يولدىن ئەندىلا ئۆتۈپ كېتىۋاتقىنىدا، قاسىم تونۇشلا بىر ئۇيغۇر قىزنىڭ ئاپتوۋۇز بېكىتىنى ساقلاۋاتقان قۇراللىق پاترۇللار ئارىسىغا بىر نېمىنى چۆرۈۋېتىپ غىپىلا قىلىپ ياندىكى ئۇلار كىرمەكچى بولغان ئاشخانىغا كىرىپ كەتكەنلىكىنى كۆرۈپ قالدى. ئۇلار ئەندىلا يولنىڭ بۇ تەرىپىگە يېقىنلىشىۋىدى، يېقىنلا يەردىن ئاڭلانغان كۈچلۈك پارتىلاش ئۇلار ئىككىسىنى ئۇجۇقتۇرۇۋېلا قويدى. ئۇلار ئىككىسى ھاپىلا- شاپىلا ئۆزلىرىنى يول بويىدىكى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

9. "يېڭى كېلىن"

_ خوتۇن- خەقنى قويغىنە، ئۇلار ئۆيدىن چىقماي بالا بېقىشتىن باشقا نېمىگە يارايتتى!

——چايخانىدىكى سۆھبەتلەردىن

قاسىمنى تۇيۇقسىزلا سوراقسىز قاتتىق قىيناشلارغا ئېلىپ چىقىدىغان بولۇپ كېتىشتى. بۈگۈنمۇ ئەنە شۇ خىل سوراقسىز قىيناشلاردىن بىرىدە ھوشىدىن كەتكىچە ئۇرۇپ قىينىشىپ، سېسىق گاز پۇراتسىمۇ قايتىدىن ھوشىغا كېلەلمەس ھالغا كەلتۈرۈشۈپ، پۇت- قولىدىن سۆرۈشۈپ كامېرىغا تاشلىۋېتىپ چىقىپ كېتىشتى. ئۇ، شۇ يېتىشىدا ئەتىسى يېرىم كېچىدىلا ئاران ھوشىغا كەلدى. ھوشىغا كېلىپ سۆڭەك- سۆڭىكىدىن ئۆتۈپ كەتكەن تاياق ئازابىدىن بىرھازا ئېڭىراپ تولغۇنۇپ ياتتى. تۇرمىداشلىرىدىن بىر- ئىككىسى كېلىپ ئۇنىڭغا سۇ بەردى. ئاۋايلاپ يۆلىشىپ بىر بولۇڭغا ئولتۇرغۇزۇشتى. ئۇ، يېرىم كېچىدىن خېلى ئاشقاندىلا ئاغرىغىنىنىڭ سەل بېسىلغانلىقىنى ھىس قىلدى. كامېر ئىچىدە ئۇ يەر- بۇ يەردىن يەڭگىل خورەك ئاۋازلىرى كۆتۈرۈلۈپ تۇراتتى. قاسىممۇ ئاغرىغىنى ئاز- تولا ئۇنتۇتۇپ، ئاستا- ئاستا كونا ئەسلىمىلىرى قاينىمى ئىچىگە پېتىپ كېتىۋاتقانلىقىنى ئۆزىمۇ سەزمەيلا قالدى. ...

قاسىم، ھېلىقى 'خىش پارچىسى' ۋەقەسىدىن كېيىنكى دەم ئېلىش كۈنىدە، كوچىدىكى كىتاپپۇرۇشلارنىڭ سۆپىسىدا بىر ئاتكىرتكىغا كۆزى چۈشۈپ قالدى. بۇ ئاتكىرتكا ئېچىلغان ھامان ئالا- چىپار چىراقلىرىنى يېقىپ مۇزىكىلىق ئاھاڭ چىقىرىپ "تۇغۇلغان كۈنۈڭگە مۇبارەك بولسۇن" ناخشىسىنى چېلىپ كېتەتتى. ئۇ دەرھال بۇ ئاتكىرتكىلاردىن بىرقانچە خىلىنى سېتىپ ئېلىپ ئۆيىگە قايتىپ كەلدى. ئاتكىرتكىلاردىن بىرىنى سۆكۈپ ئۇنىڭ ئېلېكترونلۇق قۇرۇلمىلىرىنى ئىنچىكىلىك بىلەن كۆزىتىشكە كىرىشتى. ئاندىن ئۇنىڭ ئاۋاز بېرىش قۇرۇلمىسى بىلەن سىگنال بېرىش قىسمىنى پىستان قىلىش ئۈچۈن لايىھىلەشكە كىرىشتى. قايسى كۈنىسى يەنە

سىلىنىۋالدى. ئاندىن تىترەپ قولاشماي كەتكەن قوللىرى بىلەن قىزنىڭ چىڭ تۈگىۋالغان قوڭۇر چاشلىرىنى يېشىۋەتتى. قىزنىڭ يېپەكتەك پارىلداپ تۇرغان قوڭۇر چاشلىرى خۇددى ئېقىن سۇدەك ئىككى مۈرىسىدىن سىيرىلىپ چۈشۈپ ئاق كۆينىكىدىن كۆتۈرۈلۈپ تۇرغان ئىككى كۆكسىگە كېلىپ يېيىلدى. ئەندى بۇ قىزنى ھېچكىم بايا ئاشخانىدا كۆرگەن قىزغا ئوخشىتالمايتتى.

سەل ئارام تاپقاندەك بولغان قاسىم يولغا قارىدى. ئۇ يەر- بۇ يەردىن يامراپ كېلىشىۋاتقان ھەربىي- ساقچىلار يولنىڭ ئۇ قېتىغا يىغىلىشماقتا، دەرھال ئەتىراپىدىكىلەرنى قورشاۋغا ئالماقتا ئىدى. قېرىشقاندەك شوپۇر ھېلىغىچىلا ئوتتۇردا كۆرۈنمەيتتى. بۇ ئارىدا سەل ئۆزىگە كەلگەن قىز، ئىختىيارسىزلا قاسىمنىڭ قۇچىقىغا ئۆزىنى تاشلاپ بوغۇلۇپ- بوغۇلۇپ يىغلاشقا باشلىدى. نازۇك زىلۋا بەدەن، ئەتىرگۈل پۇرىغى چېچىپ قاسىمنىڭ قۇچىقىدا يېنىك سىلكىنىپ تىترەيتتى. تەبىئىي دولقۇنلۇق قوڭۇر چاشلىرى قاسىمنىڭ ئىڭەكلىرىگە يۇمىران سۈركىلىپ سىيپىماقتا ئىدى. قاسىممۇ نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قۇچىقىدا قېقىلىپ- قېقىلىپ يىغلاۋاتقان قىزنىڭ باش- كۆزلىرىنى سىلاپ ئۇنى بەزلەشكە، ئۇنىڭغا يالۋۇرۇشقا كىرىشتى. شۇنىڭغا قارىماي، قىزنىڭ يىغىسى تېخىمۇ ئەۋجەپ كېتىۋاتاتتى.

ھەسرەپ- ھۆمۇدەپ يېتىپ كەلگەن خىتاي شوپۇر يۈز- كۆزىدە قان دىدارى يوق، سامانىدەك تاتارغان ھالدا قاسىمغا ۋارقىرىدى: "نەدە قالدىڭ سەن! قورقۇپ جېنىم چىقتى مېنىڭ، بۇ يەردىن دەرھال قاچايلى! ... نەدىنمۇ يادىمغا كەلدى شۇ ئىت يېمەس تاماق ئىشى! _ دېگىنىچە، ماشىنىغا ئولتۇرۇپ زىۋۇت قىلىشقا كىرىشتى. بىر چاغدا ماتور گۈلدۈرلەپ كەتتى، ئەمما ماشىنا سىلكىلىنىپ- سىلكىلىنىپ قوپۇپ جايىدىن قوزغىلىدىغاندەك ئەمەس ئىدى. شوپۇر، ئۇيان- بۇيان سىلاشتۇرۇپ يۇرۇپ خىتايچىلاپ ۋارقىراپ كەتتى، _ تاممادى! قول تورمۇزنى بوشاتماپتىمەن ئەمەسمۇ!" _ دەپ ئۆزىنى ئۆزى تىللىغىنىچە تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن مىڭ تەستە قول تورمۇز سېپىنى تېپىپ بوشاتتى. ماشىنا كۈچلۈك سىلكىنىش بىلەن ئالدىغا چېپىپ كەتتى. چوڭ يول ئاپتوموبىللار بىلەن توسۇلۇپ كەتكەن بولۇپ، ماڭغىدەك يولمۇ قالمىغانىدى. خىتاي شوپۇر دەرھال ماشىنىسىنى چەتكە قايرىپ ئادەم يولىغا سالدى. ئۇ يەردىن قايرىلىپلا تار كوچىدىن بىرىگە كىرىپ، يەنە بىر چوڭ كوچىغا چىقىۋالدى. قوللىرى تىترەشتىن قولاشماي كەتكەن خىتاي شوپۇر، جېنىنى بولۇشىغا قويۇۋېتىپ، "تەي كېپا، تەي كېپا!" دېگىنىچە ئۆزىچە غودۇڭشۇپ، بىردەمدىلا قاسىمنىڭ يېڭى قوراسىغا كىرىپ كېلىشتى. تېخى ئەندىلا جايىغا چۈشۈۋاتقان شوپۇر قاسىمغا قاراپ:

ئېرىقنىڭ ئىچىگە ئېتىلىپ قەغەزدەك نېپىز بولۇپ يەرگە چىڭ چاپلىشىپ قالدى. قاسىم بۇ ئارىدا يولنىڭ ئوتتۇرىسىغا ئىككى نەپەر قوراللىق خىتاي پاترۇللىرىنىڭ ئۇچۇپ چۈشۈۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالدى. ئۇ چۈشكەن خىتايلاردىن بىرسىنىڭ يۈزى تىتىلىپ گويا شۇلۇنغۇتىلگەن قوي بېشىدەك چىشلىرى سىرتقا كۆرۈنۈپ چىقىپ قالغان، پاناق بۇرنىمۇ ئورنىدىن سۆكۈلۈپ بىر قۇلىغى تەرەپكە چاپلىشىپ قالغانلىقىنى كۆردى. قاسىم ئىتتىك يەنە بىر خىتايغا قارىۋىدى، ئۇنىڭمۇ بىر پۇتى پاقالچىقىدىن باشلاپلا سۆكۈلۈپ قاياقلارغىدۇ بىر يەرلەرگە ئۇچۇپ كەتكەن، چۇۋۇلۇپ كەتكەن سان گۆشلىرىدىن بۇلاقتەك قان جىرىلداپ ئېتىلىپ ئېقىۋاتقان، گۆشلىرى ئارىسىدىن كۆرۈنۈپ تۇرغان ئىلىك ئۇستىخىنىنىڭ سۇنغان ئۇچىدىن ئىلىكلىرى قان بىلەن ئارىلىشىپ ئېقىپ چىقىۋاتقانلىقىنى كۆردى. تىتىلغان بۇ ئىككى گەۋدە ئاسپالىت يولدا ئارىلاپ- ئارىلاپ ساق قالغان پۇتلىرى بىلەن تىپچەكلىشىپ جان تالىشىپ ياتاتتى. ئۇ يەنە بېشىنى بۇراپ ئاپتوۋۇز بېكىتى تەرەپكە قارىغانىدى، ئۇ يەردىمۇ يەنە بىر خىتاي قورالىنى قۇچاغلىغان ئىككى بىلىگى ئارىسىدىن ئۇچەيلىرى سىرتىغا تۆكۈلۈپ قالغان بولۇپ، كۆزلىرىنى پىيالىدەك ئاچقىنىچە يەردە تىپچەكلەپ جان تالىشىپ ئوڭدىسىغا ياتاتتى. يەنە بىر خىتاي ئايالى بىر كۆزى بىلەن بىر قۇلىغى تىتىلىپ كەتكەن بولۇپ، بىر قولىمۇ جەينىكىدىنلا ئۈزۈلۈپ نەلەرگىدۇ ئۇچۇپ كەتكەن، ساق قالغان يەنە بىر قولى بىلەن ئۈزۈلگەن بېلىكىنىڭ قالغان پارچىلىرىنى تۇتقىنىچە "ئەييا ۋادى مايا!" دەپ پەرياتلاپ يىغلاۋاتاتتى. تېخىمۇ نېرىراقتا يەنە بىر گەۋدە قىمىر قىلماي دۈم ياتقان بولۇپ، ئاستىدىن ئېقىپ چىقىۋاتقان قويۇق قان ئېرىققا ئېقىپ قان كۆلى ئويۇتماقتا ئىدى. ...

قاسىم بىلەن شويۇر بۇ تۇيۇقسىز پەيدا بولغان پاجىئەلىك مەنزىرىدىن چۆچۈشۈپ، ئۆز بەدەنلىرىنىڭ ئۇ يەر- بۇ يەرلىرىنى سىلىشىپ، تىترەشكىنىچە ئۆمىلىشىپ ئېرىقتىن چىقىشتى.

قاسىم ئۇدۇلىدىكى ئاشخانىغا قارا دېگەندەك شۇنداق بىر قارىۋىدى، دېرىزىدىن قاراپ تۇرغان ھېلىقى قىزغا كۆزى چۈشتى. "ھوي بۇ ئاخماق قىز يەنە نېمىشكە قاچماي جايىدا ھاڭۋېقىپ تۇرىدىغاندۇ!" دېگىنىچە ئورنىدىن ئۇچقاندەك چاچراپ تۇرۇپ ئاشخانىغا كىرىپ ئۇ قىزنى يېتىلىگىنىچە قىييا- چىييا بولۇپ كەتكەن خىتايلار توپىنى يېرىپ ئۆتۈپ، يولنى كېسىپ ئوتتۇر جېپىنىڭ يېنىغا قاراپ چېپىشتى. يولدىكى ماشىنىلار توختاپ كەتكەچكە، ئۇلار يوگۇرۇشكىنىچە يولدىن ئۆتۈپ ئۆزلىرىنى جېپىنىڭ ئىچىگە ئېتىشتى. بۇ قىزنى سۆرىگەندەك ئېلىپ كەلگەن قاسىم، ئۇنى مەجبورى جېپقا كىرگۈزۈپ، دەرھال شەكلىنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن قىزنىڭ ئۇچىسىدىكى قارا چاپىنىنى سالغۇزۇپ سومكىسىغا

ئالامەتلىرى يامىراشقا باشلىدى. ــ بۇ كىمنىڭ ئۆيى؟ سىز كىم بولىسىز؟"

قاسىم شۇ چاغدىلا بۇ قىزنى نەدە كۆرگەنلىكىنى ئېسىگە ئېلىشقا باشلىدى: بۇ قىز، ھېلىقى ئاپتوۋۇز بېكىتىدە ئۆلتۈرۈلگەن يىگىتنىڭ قانلىق يۈرىكىنى كۆكرەك قەپىزى ئىچىگە سېلىشقا ئۇرۇنۇپ يىگىتنى قۇچاغلاپ ئولتۇرغان قىزنىڭ دەل ئۆزى شۇ ئىدى. ئۇ ۋەقەدىن كېيىن، قاسىم قىساس ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن سۈرۈشتە قىلىپ يۈرگىنىدە بۇ قىزنىڭ ئىسمىنىمۇ بىلىۋالغانىدى. بۇ قىز، تويىدىن كېيىنكى تۈنجى سالىمىغا كېتىۋاتقىنىدا يولدىشىدىن ئايرىلىپ قالغان خاسىيەت ئىسىملىك قىز ئىدى!

"مەن سىزنى تونىدىم، ــ دېدى قاسىم ھاياجانلانغان ھالدا قىزغا قاراپ، ــ سىز ھېلىقى يېڭى توي قىلىپ ئۆيىڭىزگە تۈنجى قېتىم جۈما قىلىپ كېتىۋاتقىنىڭىزدا يولدىشىڭىزدىن ئايرىلىپ قالغان خاسىيەت قىز شۇغۇ؟! ... خاتا تونۇۋالمىغاندىمەن؟ ــ قاسىم ئورۇندۇقنى قىزغا تېخىمۇ يېقىن تارتىپ ئولتۇردى. قىزمۇ قايتىدىن سافاغا ئولتۇرۇپ قالدى. ــ سىزنىڭ قېينى ئۆكىڭىزمىدى ياكى ساۋاقدىشىڭىزمىدى ئۇ باتۇر يىگىت، ئۇ جاللاتلاردىن قىساس ئېلىپ بېرىلىكتە قۇربان بولغانىدى. مانا بۈگۈن سىز يەنە بىر قېتىم بۇ خىتاي زوراۋانلىرىدىن قىساسىڭىزنى ئېلىۋالدىڭىز. ــ قاسىم ھاياجىنىنى بېسىۋالالماي قىزنىڭ ئىككى مۈرىسىدىن تۇتتى. ــ سىز بىلەن تونۇشالىغىنىم ئۈچۈن ئۆزەمنى بەكلا بەختلىك ھېساپلايمەن، سىز ھەقىقەتەنمۇ جەسۇر قەھرىمانىمىز ئىكەنسىز!" ــ قىز ھۆلۈقۈپ قاسىمنىڭ قوللىرىنى مۈرىسىدىن سىلكىپ چۈشۈرۈپ ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى.

خاسىيەت قىز بايىقى ئاپتوۋۇز بېكىتىدە بولغان مەنزىرىلەرنى تېخى ئەندىلا كۆز ئالدىغا كەلتۈرمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ پۇت- قوللىرى تىترەپ ئۆرە تۇرغىدەك ماجالى قالماي، تىزلىرى ئېگىلىپ پۈكۈلۈشۈپ قېلىۋاتاتتى. خاسىيەت، لاسسىدە قىلىپ قايتىدىن كىرىسلوغا ئولتۇرۇپ قالدى. قاسىم ئورنىدىن تۇرۇپ كىرىسلوغا كېلىپ خاسىيەت قىزنىڭ يېنىغا كېلىپ ئولتۇردى. ئۇ، ئۆزىنى تۇتىۋالالمىغان ھالدا قىزنىڭ نازۇك تىترەپ تۇرغان زىلۋا بەدىنىنى مېھرىۋانلىق بىلەن قۇچاغلاپ باغرىغا باستى:

"مېنىڭ قەھرىمانىم، مېنىڭ نۇزۇگۇمۇم، ..." ــ قىزمۇ ئىختىيارسىزلا قاسىمغا چىڭ چاپلاشتى. گويا ئۇلارنىڭ بەدەنلىرىدىن بىر- بىرسىگە ئىللىق بىرنېمىلەر ئۆتۈشىۋاتقاندەك، بىر- بىرىگە تېخىمۇ چىڭ يېپىشتى. ياش قىزنىڭ گۈزەل كۆكسىلىرى قاسىمنىڭ مەيدىسىگە بېسىلىپ، ئۇنىڭغا تەسۋىرلىگۈسىز ھۇزۇرلۇق ھېسسىيات بەخش ئەتمەكتە ئىدى. قاسىم ئىختىيارسىز ھالدا قىزنىڭ كۆز ياش تامچىلىرىنى يۈزىگە سۈرتتى. قىزمۇ يۈزىنى ئۇنىڭ يۈزىگە ياقتى. بىر- بىرىگە زادىلا ماس كەلمىگەن، بىرسى

"بىز نەگە كېلىپ قالدۇق؟! ئىدارىغا بارماي ئۆيىمىزدە نېمە ئىشىمىز بارمىدى؟" — دېگىنىچە ھۇلۇقۇپ ماشىنىسىنى قورادىن چىقىرىشقا ئۇرۇندى.

"توختا، مېنىڭ بۇ ئۇكام باياتىدىن بەكلا قورقۇپ كېتىپتۇ. ئۇنى ئۆيگە ئەكىرىپ سەل ئارام ئالغۇزمىسام جايىغا كەلمەيدىغاندەك قىلىدۇ. مەنمۇ بۈگۈن ئىش قىلالايدىغاندەك ئەمەسمەن. شۇڭا ئىدارىغا سەن ئۆزەڭ كېتىۋەر." — دېدى قاسىم قىزنى ماشىنىدىن يېتىلەپ چۈشۈرۈۋېتىپ.

"راس دەيسەن، مەنمۇ بۇ ئەلپازىم بىلەن ئەندى رولغا چىقالمايمەن. ئەڭ ياخشىسى مەنمۇ كىرىپ ئارام ئالاي. — دېدى خىتاي شوپۇر. — ھوي توختىغىنە، سەن بۇ قىزنى قاچانلاردا ماشىنامغا سېلىۋالغانىدىڭ؟!" — شوپۇر خىتاي، قاسىم يېتىلەپ كېتىۋاتقان قىزنى ئەندىلا كۆرۈۋاتقانىدى.

قاسىم قىزنى يۆلىگىنىچە ئۆيگە چىقىپ ئىشىكىنى ئاچتى. ئۆيگە كىرگەندىن كېيىن قىزنى مېھمانخانا ئۆيدىكى كىرىسلوغا ئولتۇرغۇزۇپ قولىغا قەغەز لۆڭگە تۇتقازدى:

"ئاشخانا ئۆيگە كىرىپ يۈز- كۆزىڭىزنى سوغۇق سۇدا چايقىۋېلىڭ. ئاڭغىچە مەن سىزگە ئىسسىق چاي دەملەپ بېرەي، ئىسسىق چاي ئىچسىڭىز تېزلا ئوڭشىلىپ قالىسىز." — دېدى.

قىز كىرىپ مۇزدەك تۇربا سۈيىدە يۈز- كۆزىنى بىردەم ھۆل قىلدى. قەغەز لۆڭگە بىلەن يۈزىنى سۈرتۈپ قۇرۇتقاچ مېھمانخانا ئۆيگە كىردى. تام ئىشكاپ ئەينىكىگە قاراپ دولقۇنلاپ تۇرغان چاچلىرىنى سەل- پەل تۈزەشتۈرگەندەك قىلدى ۋە كېلىپ كىرىسلوغا ئولتۇردى. تارتىنىپ ۋە ھاڭۋاقىنىچە ئەتراپىغا قاراشقا باشلىدى. قاسىممۇ گاز ئوچاقتا چايغا سۇ قويۇپ بولۇپ قىزنىڭ يېنىغا چىقتى. بېرىپ قىزنىڭ ئۇدۇلىغا ئورۇندۇقنى تارتىپ ئولتۇرۇپ دېدى:

"ئازىراق ساقلىسىڭىز چاي قاينايدۇ. — قاسىمنىڭ پۇت- قوللىرى ھېلىغىچىلا بىلىنەر- بىلىنمەس تىترەپ تۇراتتى. يانچۇقىدىن تاماكىسىنى چىقىرىپ بىرتال تۇتاشتۇرۇۋالدى. — ھەقىقەتەنمۇ جەسۇر قىز ئىكەنسىز. ئاپىرىن سىزگە!"

قاسىم بۇ قىزنى خېلى ئوبدانلا تونۇيدىغاندەك قىلاتتى. بۇ يېقىنقى يىللاردا بۇنچە ياش قىزلار كىرىدىغان بىرەر توي- تۆكۈن ياكى ئولتۇرۇشلارغا قاتنىشىپ باقمىغاچقا، شۇنچە ئەسلەپمۇ بۇ قىزنى نەدە كۆرگەنلىكىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرەلمىدى. قىز، ئۇياق- بۇياققا قارىغىنىچە ئورنىدىن تۇردى:

"مەن ھازىر نەگە كېلىپ قالدىم؟! — قىزنىڭ چىرايىغا دەرھال ئەنسىزچىلىك

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئېلىپ يۈگۈرۈپ ئاشخانا ئۆيگە كىرىپ كەتتى. ئۇ قويۇق چاي دەملەپ چىقىپ، كەمپۈت- پېچىنىلەر بىلەن دەستىخان راسلاپ قىزغا چاي قويدى. _ رەنجىمەيسىز، بويتاق بولغاندىن كېيىن ئۆيدە باققاله- ماققالە دېگەندەك نەرسىلەرمۇ بولمايدىكەن." _ بۇ گەپنى ئاڭلاپ خاسىيەتنىڭ يۈزى ۋىلىلدە قىزىرىپ قاسىمغا ئىتتىك بىر قارىۋالدى. بۇنى قاسىم سەزمىگەندى. قىز، بىر- ئىككى چىنە ئىسسىق چاي ئىچكەندىن كېيىن خېلىلا جايىغا كېلىپ قالغاندەك قىلاتتى. ئۇ سەل ئېچىلغان هالدا:

"سىز بايا نېمە ئۈچۈن مېنى كوچا ئاشخانىسىدىن سۆرەپ چىقىپ قاچۇرۇشنى ئويلاپ قالغاندىڭىز؟! ئۆزىڭىزگە خەۋپ كېلىپ قېلىشىدىن قورقمىدىڭىزمۇ؟!" _ دەپ سىناق نەزىرىدە قاسىمغا قارىدى. قاسىممۇ قىزغا قاراپ مەنىلىك كۈلۈپ قويدى:

"سىزنىڭ ئاپتوۋۇز بېكىتىگە بىر نېمىنى چۈرۈشتۈپلا غىپلا قىلىپ كوچا ئاشخانىسىغا كىرىپ كېتىۋاتقانلىقىڭىزنى كۆرۈپ قالغانىدىم. تېخى ئەندىلا يولدىن ئۆتىۋاتاتتۇق. دەرهال گۇلدۇرلەپ پارتىلاش يۈز بەردى. بۇ سىزنىڭ تاشلىۋەتكەن هېلىقى پوكۇزىكىڭىزدىن باشقا نېمە بولاتتى. كېيىن قارىسام سىز ئاشخانىنىڭ پەنجىرىسىدىن بىر خىيالىڭىزدا يوق كوچىدىكى پات- پاراخشىشلارغا قاراپ تۇرغىنىڭىزنى كۆردۈم. بەكلا خەتەرلىك هالدا ئىدىڭىز. خىتايلار ئەتراپنى قامال قىلىۋالسا سىزدىن دەرهال گۇمان قىلىشى مۇمكىن ئىدى. تېخى 'يېڭى كېلىن' ۋەقەسىنىڭ زىيانكەشلىككە ئۇچۇرىغۇچىلىرىنىڭ بىرسى ئىكەنلىكىڭىزنى ئۇ ۋاقىتتا بىلمەيتتىم. خىتايلار بۇنى بىلسە سىزگە ئېسىلىپلا قالاتتىكەندۇق. ئۇنىڭ ئۈستىگە سىزنى ئاۋال كۆرگەنلەردىن مەنلا بولىشىم ناتايىن- دە. ئۇ چاغدا مېنىڭ خىيالىمغا كەلگەن پەقەت بىرلا نەرسە ئىدى: بۇ قىزنى نەق مەيداندىن دەرهال يىراقلاشتۇرىۋېتىش. كېيىن نېمە بولغانلىقىنى مەنمۇ ئەسلىيەلمەيمەن. بىر چاغدا قارىسام، سىز ماشىنىدا قۇچىقىمدا يىغلاپ ئولتۇرۇپسىز. بولغان ئەهۋال شۇ."

"مېنى دەپ بىكاردىن- بىكارغىلا تۇتۇلۇپ قېلىشىڭىزدىن قورقمىدىڭىزمۇ؟!" _ قىز يەنە سورىدى.

"سىزدەك بىر جەسسۇر قىزىمىز ئۈچۈن جېنىمنى پىدا قىلساممۇ ئاز ئەمەسمۇ؟!" _ قاسىم هاياجانلانغان هالدا قىزغا قارىدى.

خاسىيەت سەل ئوڭايسىزلىنىپ ئاستا قولىنى ئۇزارتىپ قاسىمنىڭ قولىنى تۇتۇپ سىقىپ قويدى. قاسىمغا قىزنىڭ ئالقىنىدىن ئىسسىق هارارەت ئۆتۈشكە باشلىدى. قىزنىڭ سېھىرلىك شوخ كۆزلىرى ئۇنىڭ قەلبىنى ئاستىن- ئۈستۈن قىلىۋەتمەكتە ئىدى. ئۇمۇ ئىختىيارسىزلا قىزنىڭ قولىنى قويۇۋەتمەي تېخىمۇ چىڭراق سىقتى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

غۇنچىدەك كېلىشكەن ياش، يەنە بىرسى سەل قورۇق كىرگەن ئاق سانچىغان بىرىك ساقاللىق بۇ ئىككى مەگىز ئاستا- ئاستا ھەرىكەت قىلىپ ئىككى قىزىق لەۋنى بىرلەشتۈردى. قىز ياشلىق ئوتى بىلەن، قاسىم مېھرلىك قەلبى بىلەن بىر- بىرىگە چىڭ چاپلىشىپ ئۆزۈندىن- ئۆزۈنغا بېرىلىپ سۆيۈشتى. ...

ئۇلار شۇ ھالەتتە خېلى ۋاقىت تۇرغىنىدىن كېيىن، خاسىيەت تۇيۇقسىزلا قاسىمدىن ئۆزىنى ئاجرىتىپ دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ كەتتى:

"ۋىيەي، نېمە قىلغىنىم بۇ مېنىڭ؟! تەۋۋا قىلدىم خۇدايىم!" _قىز ئۆزىنى بىر چەتكە ئالدى. قاسىمۇ ھوشىنى يىغىۋېلىپ دەرھال خاسىيەتتىن كەچۈرۈم سورىغىلى تۇردى:

"خاپا بولماڭ، مەنمۇ ئۆزەمنى تۇتۇپ ئالالمايلا قاپتىمەن. ئەمما ئىشىنىڭ، مېنىڭ ھەرگىزمۇ يامان نىيىتىم يوق ئىدى. ..."

"ياق، ياق، سىز ئەمەس مەن سىزدىن ئەپۇ سورىشىم كېرەك. نېمە بولدى ماڭا، سىزگە ئەدەپسىزلەرچە چاپلىشىپ قالغىنىم نېمىسى؟!"

قىزنىڭ بۇ گەپلىرىدىن قاسىم خېلىلا يەڭگىللىك ھېس قىلغاندەك بولدى. كىرسىلودىن تۇرۇپ ئۇستەلگە كېلىپ ئولتۇرۇپ بىر تال تاماكا تۇتاشتۇرىۋالدى.

"مەن سىزنى ياخشى تونۇيمەن. سىزنىڭ شۇ كۈنىسىدىكى يولدىشىڭىز قوچىغىڭىزدا، ئەتراپىڭىز قان كۆلى، ئولتۇرغان قىياپىتىڭىزنى ئاپتوۋۇزدا كۆرۈپ ئۆزەمگە قەسەم بەرگەنىدىم، ..."

"بۇ قىزنى چوقۇم بىر كۈنىسى قولغا چۈشۈرىمەن، دەپمۇ؟!"

"ياقەي، نەدىكى گەپنى قىلماڭە، مېنى ئۈنچىلىكمۇ كۆرۈپ كەتمەڭ. مەن يىگىتىڭىزنىڭ قىساسىنى چوقۇم ھەسسىلەپ ئېلىپ بېرىمەن، دەپ قەسەم قىلغانىدىم.

_ خاسىيەت ھېرىزىدىن ئۆرۈلۈپ كەينىگە قارىدى. قاسىم تاماكىسىنى قايتا بىر شورىۋېلىپ سۆزىنى داۋام قىلدى. _ شۇ كۈنىسىدىن باشلاپ قاتىل خىتايلارنىڭ پېيىغا چۈشكەنىدىم. ئەمما ئۇ خىتايلارنىڭ ئادرىسىنى تاپقىنىمدا، ئوق چىقارغان قاتىلنى ھۆكۈمەت خىتايغا قاچۇرىۋەتكەنىكەن. ئىلاجىسىز يەنە بىر قاتىلنىڭ ئائىلىسىنى بولسىمۇ ئۇجۇقتۇرىۋېتىش كويىغا چۈشكەنىدىم. كېيىن ئۇنىمۇ قاملاشتۇرالمىدىم. ئاڭغىچە بۇ قاتىلنىڭ ئائىلىسى بىراقلا خىتايغا قېچىپ قۇتۇلىۋالدى. ئەمما سىزنىڭ ھېلىقى تونۇشىڭىزۋە ھەقىقەتەنمۇ باتۇر بالا ئىكەندۇق. ئۇ قەھرىمانىمىز يالغۇز بېشىغا بىراقلا نەچچە ئون خىتاينى پارتىلىتىپ پارچىلىۋەتتەلىدى. ... _ بۇ ئارىدا ئاشخانا ئۆي تەرەپتىن گاڭىلدىغان بىر ئاۋاز كەلدى. قاسىم چايغا سۇ قويۇپ قويغانلىقىنى ئەندىلا ئېسىگە

ئىشلىتەلمەي، 'سەن ئاتا قىلغان بىزگە تەۋە سۆيگۈ ئامىللىرىنى دۈشمىنىمىزگە تارتقۇزۇپ قويدۇق، سەندىن كىچە- كۈندۈز تىلىگەن بولساقمۇ بولمىدى' دېيىشتىن نومۇس قىلمايمىزمۇ؟'" ...

قاسىم قايتا ئويغۇنۇپ، ئولتۇرۇپ كامىر ئىچىدە ئويغا پاتقانىدى. ... بىر ۋاقىتلاردا ئۇ قايتىدىن ھېلىقى لەززەتلىك كۈنلىرىنىڭ ئەسلىمىلىرى قاينىمى ئىچىگە غەرق بولدى.

...

شۇ كۈنىسى قاسىم سوغۇق سۇ بىلەن يۇيۇنۇپ خېلىلا راھەتلىنىپ قالغانلىقىنى ھېس قىلدى. ئۇ، ئۆزىنى كىچىك بالىدەكلا ھېس قىلماقتا ئىدى. بېرىپ خاسىيەتنىڭ يېنىدا ئەكىلىگەندەك ئۇنىڭ پارىلداپ تۇرغان قوڭۇر چاچلىرىنى ئوينايتتى.

"مەن نېمە قىلىپ قويدۇم؟! سىزنىڭ يۈزىڭىزگە قاراشتىنمۇ نومۇس قىلىۋاتىمەن. مېنى تۇتماڭ، مەندىن يىراق تۇرۇڭ! _ خاسىيەت ساپاغا كەينىچە يېتىۋالدى. بىر ئازدىن كېيىن ھارغىن ئەمما يالقۇنلۇق بېقىشلىرى بىلەن ئۆرۈلۈپ قاسىمغا قارىدى. _ مېنى نېمە دەپ ئويلاپ قالغانسىز؟!"

"بولمىغۇر گەپلەرنى قويۇپ تۇرۇڭ ئورنىڭىزدىن. _ دېدى قاسىم چاچلىرىنى لۆڭگىدە ئۇۋۇلاپ تۇرۇپ، _ سۇ سىزنى ساقلاپ قالمىسۇن."

خاسىيەت خېلى ئوبدانلا جانلىنىپ قالغانىدى. ئاغزىدا ئۇنداق دېگىنى بىلەن، ئاشق ئوتى بىلەن يالقۇنجاپ تۇرغان كۆزلىرى ئالاھىدە پارىلداپ تۇراتتى. ئورنىدىن تۇرۇپ مونچىغا كىرىپ كەتتى.

چاچلىرىنى ئۇۋۇلىغاچ چىقىپ ئەينەككە قاراپ كويتىسىنىڭ ئېچىلىپ قالغان ياقىلىرىنى تۈزەشتۈردى. قۇرۇق لۆڭگە بىلەن پارىلداپ تۇرغان ھۆل چاچلىرىنى بىرھازا ئۇۋۇلىدى. سەل قۇرۇشقاندىن كېيىن ئوڭغا- سولغا، ئالدى- كەينىگە تاراپ كەتتى. يىپەكتەك تۆكۈلۈپ تۇرغان چاچلىرى تېخىمۇ پارلاپ، كۆيجۇپ مۈرىسىنى قاپلىماقتا ئىدى. قاسىم، تاماكىسىنى چەككەچ قىزنىڭ كەينىدە ئولتۇرۇپ ھۇزۇر ئىچىدە ئۇنى تاماشا قىلماقتا ئىدى.

خاسىيەت ئىتتىك كەينىگە ئۆرۈلدى. قاسىمنىڭ يۈرەكلىرى ئويناپ كەتتى. بۇ قىز، شۇنچە چىرايلىقلىشىپ كەتكەنكى، گويا ئۇيغۇر چۆچەكلىرىدىكى پەرىزاتنىڭ نەق ئۆزىلا ئىدى. ئۇنىڭ خىيالىدىن "دېمەك، بىزنىڭ قەدىمقى چۆچەكلىرىمىزدە تەسۋىرلەنگەن پەرىزاتلار ئەسلىدە راس بولغان ۋەقەلەردىن ئۆرنەك ئېلىنغانىكەن- دە!" دېگەنلەر ئۇچۇپ ئۆتكەندەك قىلدى. تاقەت قىلالماي تاماكىسىنى كۈلدانغا ئېزىپ، ئورنىدىن تۇرۇپ قىزنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئىككى قەلب گويا زىرىقتۇرلەنگەندەك ئىككى قول بىر- بىرىدىن ئايرىلغۇسى كەلمەيتتى. قاسىم قىزنىڭ قولىنى سىققىنىچە ئۇنى ئاستا ئۈستەلدىن ئايلاندۇرۇپ يېنىغا تارتتى. قىزمۇ ئورنىدىن ئاستا قوزغىلىپ يانداپ كېلىپ قاسىمغا يېقىنلىشىشقا باشلىدى. قاسىم تەلۋىلەرچە قىزنى ئۆزىگە تارتىپ باغرىغا باسقىنىچە بېسىپ قېنىپ- قېنىپ سۆيۈشكە باشلىدى. قىزنىڭ ئوت بولۇپ يېنىۋاتقان لەۋلىرى قاسىمنىڭ ئۇنتۇلۇپ كېتىۋاتقان ھېسسىياتىنى ـــ تۇغرىسى ئۇنىڭ شەھۋانە ھەۋىسىنى قايتىدىن ئويغاتماقتا ئىدى. ئۇلار ئىككىسى بىر- بىرىگە چىڭ چاپلاشقىنىچە سەنتۈرۈلۈپ يۈرۈپ بېرىپ سافاغا گويالا قىلىپ چۈشتى. ...

قاسىم گويا جەننەت لەززىتىنى تېتىۋاتقاندەك، ئۆزىنى دۇنيادىكى ئەڭ بەختلىك كىشى ھېس قىلماقتا ئىدى. كىشىلىك ھاياتنىڭ بۇنچە لەززەتلىك بولىشىنى قاسىم ئۇنتۇيلا كەتكەنىكەن. ...

كامېردىكىلەرنىڭ خورەكلىرى خېلى ئۇبدانلا كۈچەيگەن بولۇپ، قايسى بىر بولۇڭدىن جان تالىشىۋاتقان چالا بوغۇزلانغان قوينىڭكىدەك بوغۇق خىقىرىغان خورەك ئاۋازىمۇ كەلمەكتە ئىدى. قاسىمنىڭ بەدىنىدىكى ئاغرىقلار ئورنىغا قىز بىلەن بىرگە بولغان ھېلىقى لەززەتلىك مىنۇتلارنىڭ ئەسلىمىسى ئوراپ ئالغانىدى. قاسىم بۇ شېرىن ئەسلىمىلىرى ئىچىدە تەبەسسۇم بىلەن مېيىغىدا كۈلگىنىچە ئۇيقۇسىغا غەرق بولدى. ...

مۇكەممەل بىر تۇرمۇش لەززىتى ئادەم بالىسىنى جەننەت لەززىتىگە ئوخشاش بەختلىك مىنۇتلارغا ئېرىشتۈرەلەيتتى. تەبىئىي سۆيگۈ ھەقىقەتەنمۇ تەڭداشسىز بەختنىڭ ھۆلى بولالايتتى. ئىنسان سۆيگۈسى ئاتا- ئانا سۆيگۈسى، ئەر- خوتۇن سۆيگۈسى، ... ۋەتەن سۆيگۈسى، مۇۋەپپەقىيەت سۆيگۈسى، كەشپىيات لەززىتى، ... ئىنساننىڭ ئەڭ ئەقەللىي سۆيگۈلىرىنىڭ ئاساسىي ئىدى. كائىناتتىكى بارلىق مەۋجۇداتلار ئۇلارنى بىلەلىگەن، ئۇلارغا قىزىقالىغان ئادەمگە ھەقىقەتەنمۇ چەكسىز سۆيگۈ مەنبەسى، لەززەت مىسالى بولالايتتى. "ئاھ شۇ سۆيگۈ! ... خەلقىم بۇ سۆيگۈ ئامىللىرىدىن قايسى بىرسىگە ئېرىشەلىدى؟! 'سۆيگۈسىز ئادەم قۇرىغان كۆتەك' دېگىنى ھەقىقەتەنمۇ بىكار چىقمىغان سۆزدە! خەلقىم ئۆز ئانا تۇپرىقىدا تاجاۋۇزچى خىتايلار دەستىدىن كۈندىن- كۈنگە سۆيگۈلىرىدىن مەھرۇم قالدۇرۇلۇپ قۇرۇپ قاخشاللاشتۇرۇلماقتا. ئاللاھ بىزگە ئاتا قىلغان شۇنچە كۆپ جەننەت مىسالى سۆيگۈ ئامىللىرىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن بىزگە بېغىشلىغان بۇ مۆجىزە ئەسىرى بولغان مىڭىمىزنى قۇپ- قۇرۇق كۆتۈرۈپ بارساق، خۇدا بىزنى جازالىماسمۇ؟! بىز ئۇ ئالەمدە شۇنچە مۇكەممەل يارىتىلغان مېڭىمىزنى جايىدا

"كىم؟"

"مەن، لاۋكا ئىشىگىڭنى ئاچ، مەن شوپۇر. _ دېگەن ئاۋاز كەلدى. بۇ ھېلىقى جىپ ماشىنىنىڭ شوپۇرى ئىدى. _ ماشىنامدا كىتاپ سومكاڭنى ئۇنتۇپ قالغانىكەنسەن، شۇنى ئېلىۋال دەپ كىردىم."

قاسىم شۇندىلا ئېسىگە كېلىپ چۆچۈپ كەتتى: ھەي شۇ ئۇنتۇغاقلىقىمنى، ئىچىدە بومبام باردى ئەمەسمۇ! دىگەنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزۈپ بېرىپ دەرھال ئىشىگىنى ئاچتى.

خىتاي شوپۇر بوسۇغىدىلا تۇرۇپ قانچىلىك قورقۇپ كەتكەنلىكىنى، ئىدارىسىغا بېرىشتىن يالتىيىپ ئۆيىگە كىرىپ بىردەم يېتىۋالغانلىقىنى سۆزلەپ كەتتى:

"تەي كېپا، تەي كېپا!" _ دېگىنىچە قولىدىكى سومكىنى قاسىمغا تۇتقۇزۇپ قويۇپ، كەينىچە مېڭىپ ئۆيگىمۇ كىرمەي كېتىپ قالدى. قاسىممۇ ئۇنىڭ قولىدىن سومكىسىنى ئېلىپلا خىتايغا خوشمۇ دېمەي ھاپىلا- شاپىلا ئىشىگىنى تاقاپ مېھمانخانىغا كىرىپ سومكىسىنى ئاۋايلاپ ئاچتى.

"كىمكەن ئۇ؟ _ دېگىنىچە خاسىيەتمۇ ياتاق ئۆيىدىن چىقىپ ئۇستەلگە يېقىنلاشتى. قاسىمنىڭ سومكىدىن بىر مىۋە سۈيى قۇتىسىنى چىقىرىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ خوشاللىقىدىن دەرھال ئۇنىڭغا قولىنى ئۇزاتتى. _ نەقلا مەن ياخشى كۆرىدىغان مىۋە سۈيىدىن ئىكەن."

"چېقىلماڭ! ئۇزاق تۇرۇڭ، ئۇ بىر بومبا!"

خاسىيەت، قاسىمنىڭ بۇنچە قوپال ۋارقىرىشىدىن ھاڭۋېقىپ تۇرۇپلا قالدى. قاسىم مىۋە قۇتىسىنى ئاۋايلاپ ئېلىپ، ئاستىغا چاپلاپ قويغان باسماق پىستىنىنى تەكشۈرۈپ كۆردى. بىخەتەرلىكى جايىدا ئىكەنلىكىنى كۆرگىنىدىن كېيىنلا ئۇلۇغ بىر تېنىۋېلىپ ئۇ قۇتىنى ئاۋايلاپ ئېلىپ ئىشكاپنىڭ ئاستىنقى كۆزىگە سېلىپ تاقاپ قويدى.

"خۇداغا شۈكرى، بىر بالادىن قۇتۇلدۇق." _ قاسىم بۇرۇلۇپ خاسىيەتكە قارىدى.

"نېمە بومبا ئۇ؟" _ خاسىيەت ھېچ نېمىنى ئۇققالماي قاسىمنىڭ يۈزىگە ئەنسىرەپ قارىدى. قاسىم ھەقىقەتەن جىددى كۆرۈنەتتى.

"ئەندى مېنىڭ بىر سىرىمنى ئۇقۇپ قالدىغان بولدىڭىز- دە. _ دېدى قاسىم قوللىرىنى ئۇۋۇشلىغاندەك قىلىپ تۇرۇپ، _ مەنمۇ سىزگە ئوخشاش بىرەر ئىش قىلىپ باقايچۇ دېگەن خىيال بىلەن ئۇنى ياساپ چىقىپ كوچىدا قويىدىغانغا يەر ئاختۇرۇپ يۈرەتتىم. دەل شۇ پەيتتە سىزگە ئۇچرىدىم. ماشىنىدا ئۇنتۇپ قالغىنىمنى قارىماسىز،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

باغرىغا باستى. ئەندى خاسىيەتتە قىلچىلىك تارتىنىش دېگەن نەرسە قالمىغانىدى. ئەكىلەپ قاسىمنىڭ ئۇبدانلا ئاق سانچىغان چاشلىرىنى، بۇرۇنلىرىنى ئويناشقا باشلىدى.

قاسىم قىزنى كەينىگە داجىتىپ تۇتۇپ كۆزلىرىگە تىكىلىپ قاراپ كەتتى:

"خاسىيەت، مەن سىزنى ياخشى كۆرۈپ قالدىم."

خاسىيەت ئۇلىدە قىزىرىپ، خىجىل بولغانىدەك تولغۇنۇپ ئۇنىڭ باغرىغا ئۆزىنى ئاتتى. ئىككىسى بىرھازا ئۈن- تىنسىز چىڭ قۇچاغلىشىپ تۇرۇشۇلىشتى:

"مەنمۇ سىزنى ياخشى كۆرۈپ قالدىم." _ خاسىيەت پىچىرلىغانىدەك دېدى. قاسىم خۇشاللىقىدىن قېنى- قېنىغا پاتماي قىزنى قايتىدىن چىڭ قۇچاغلاپ سۆيۈشكە باشلىدى. ...

"مۇھەببەت دېگەن مۇشۇنداق بولسا كېرەك، _ قاسىم قىزغا قاراپ ئولتۇرۇپ پىچىرلىغانىدەك دېدى، _ ئاۋۋال ياخشى كۆرۈپ ئاندىن تونۇشىدىغان. _ ئۇ، مۇزلاپ قالغان چېيىدىن بىرچىنە قويۇپ ئوتلىۋالدى. _ دېگەنىدەك، ئىسمىمنى سورىمايسىزغۇ؟! مېنىڭ ئىسمىم قاسىم. سىزنىڭ ئىسمىڭىزنى خېلىدىن بېرى بىلىدىكەنمەن. سىزنى ھەقىقەتەنمۇ ياخشى كۆرۈپ قالدىم. ئەمما بىر مەسىلە بار: ئەڭ مۇھىمى سىز مەندىن بەكلا كىچىك كۆرۈنىسىز. بايىتىدىن خۇدۇمنى بىلەلمەي سىزگە ئېسىلغان بولسامۇ، ياش مەسىلىسى مېنى قىينايدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئون ياشلىق بىر قىزىممۇ بار. راس، مەن خېلى يىللاردىن بېرى بويتاقمەن. قىزىممۇ ئانىسىنىڭ يېنىدا. ئاڭلىسام پات يېقىندا بىرسى بىلەن توي قىلغىدەكمىش. قىزىمنى كۆرگىلى ئوغۇرلۇقچە مەكتىۋىگە بېرىپ تۇراتتىم. بولمىسا ئۇلار ماڭا كۆرسىتىشمەيدۇ."

خاسىيەت ئەكىلەپ ئويناقشىپ بىردەم ئۆز چېچىنى، بىردەم قاسىمنىڭ چاشلىرىنى تاراپ ئوينايتتى:

"كېيىنكىڭىز تۇغىدىمۇ؟! _ قىز جىددى قىياپەت بىلەن قاسىمغا تىكىلدى. قاسىم بۇ ئۆتكۈر قاراشلارغا بەرداشلىق بېرەلمەي دەرھال كۆزىنى ئۇنىڭدىن ئېلىپ قېچىشقا تىرىشتى. _ ماڭا قاراڭ، مەن سىزنى ياخشى كۆرۈپ قالدىم، سىزنىڭ يېشىڭىزنى ياكى ئۆتمۈشىڭىزنى ئەمەس. ئۇلار مېنى قىزىقتۇرمايدۇ ..."

"تاك- تاك- تاك!"

تۇيۇقسىز چېكىلگەن ئىشىك ئۇلارنى چۆچۈتىۋەتتى. "بۇ ۋاقىتتا كەلگەن كىم بولىشى كېرەك؟!" دېگىنىچە قاسىم خاسىيەتنى دەرھال ياتاق ئۆيگە كىرىۋېلىشنى ئىشارەت قىلىپ، بېرىپ ئىشىككە يېقىنلاشتى:

نېمە دەيدۇ تېخى! ئۇنداق ئاسان ئىش يوق قاسىم ئەپەندى!" _ قاسىمدىن زۇۋان چىقماي يەرگە قارىغىنىچە جىمپىلا كەتتى.

ئىككىسى بۇ گەپلەرنى قويۇپ ئاشخانا ئۆيىگە كىرىپ قولمۇ- قول قورۇپ سۇيۇقئاش قىلىشقا تۇتۇنۇشتى.

"ھە راس، مەندە بەكلا مۇھىم ئىككى كىتاپ بار. _ دېدى خاسىيەت قازانغا خېمىر تاشلاۋېتىپ، _ ئۇ ئىككى كىتاپنى مەن دېگەن ھېلىقى قىز دوستۇم بىر يەردىن تېپىۋالغانىكەن. ئېغىر كۈنلەردە قالغان ۋاقىتلىرىمدا ئۇ دوستۇم شۇ كىتاپلارنى بىر ئوقۇپ باق، بەلكى تۈزۈلۈپ قېلىشىڭغا ياردىمى تېگىپ قالسا ئەجەپ ئەمەس، دەپ ماڭا بەرگەنىدى. ئۇ ئىككى كىتاپنى ئوقۇپ پۈتتۈرۈۋەتكەندىن كېيىن، مېنىڭ جەمىيەت قارىشىمدا تۈپكى بىر ئۆزگىرىش پەيدا بولدى. مىجەزىمدىمۇ ئۆزگىرىش بولۇپ، خېلى ئۈمىدۋارلىشىپ قالغاندەك بولدۇم. بولمىسا ئۆلۈۋېلىشنىلا ئويلاپ يۈرەتتىم. ئۇ كىتاپلارنى ئوقۇپ تۈگەتكىنىمدىن كېيىن، ئۇ دوستۇم بىلەن خېلى جىق نەرسىلەر ئۈستىدە مۇھاكىمىلەر قىلىشىپ، بەزى مەسىلىلەرنى تالاش- تارتىش قىلىشتۇق. كېيىن بىر كۈنىسى ئۇ دوستۇم ماڭا مەسلىھەت قىلدى: 'ئۆزىمىز ئۈچۈن، ھەم باشقىلار ئۈچۈن بۇ خىتايلاردىن قىساس ئېلىش مەقسىتىدە ئىككىمىز بىر مەخپى قوشۇن بولۇپ ئۇيۇشساق، بۇ كاپىر خىتايلارغا مېنىڭمۇ ئىچىمدە يەتكىچە غەزىۋىم بار ئىدى، سېنىڭچە شۇنداق قىلساق قانداق بولار؟' دېدى. بۇنداق خورلۇقتا ياشىغىچە قىساسىمنى ئېلىۋېلىپ بولسىمۇ ئۆلۈپ كەتسەم تېخى ياخشى ئەمەسمۇ، دەپ دوستۇمنىڭ مەسلىھەتىگە ماقۇل بولدۇم. ئۇنىڭ ئۈستىگە ھېلىقى كىتاپلاردا بۇ ئىشنىڭ قىساس ئېلىش ئىشىلا ئەمەس، بەلكى ئەڭ شەرەپلىك ۋەزىپىمىز ۋە بىردىن- بىر چىقىش يولىمىز دەپ يازغانىكەن. شۇنداق قىلىپ ئىككىمىز بىر قوشۇن قۇرۇۋالغان بولدۇق. دېسەم كۈلىسىز، باشقا نېمە قىلالايتتۇق؟! ئاۋال ئىككىمىز قۇرئاننى تۇتۇپ بۇ ئىش ئۈچۈن جېنىمىز پىدا، بىر- بىرىمىزگە ئۆلسەكمۇ خائىنلىق قىلمايمىز، دەپ قەسەم قىلىشتۇق. ئاندىن ئۇ دوستۇم بىر ۋىسكى دېگەن هاراق شىشىسىنى ئېچىپ ئىككى رومكىغا تەڭشەپ قويدى. ئازىراق تالاش- تارتىشتىن كېيىن قوشۇنىمىزغا 'يېڭى ئاي قوشۇنى' دەپ نام بېرىۋالغاندۇق. شۇڭا رومكىلارنى 'يېڭى ئاي قوشۇنى' مىزنى تەبرىكلەپ سوقۇشتۇردۇق. ھەممە ئەرلەر غۇرتىلدىتىپ ئىچىپ يۈرۈشسە، شۇنچىلىكلا بىر نېمە ئوخشايدۇ دەپ، رومكىنى ئاغزىمغا تۇتۇپ بىراقلا كۆتۈرۈپ يۇتىۋەتمەسىمەنمۇ، ئىچىمگە يېنىۋاتقان بىر چوغ كىرىپ كەتكەندەكلا بولۇپ كەتتىم! ئۇ دوستۇم رەسمىلا ئىچىدىغان هاراقكەش بىرسى ئىكەن. شۇڭا ئۇ، ئالدىرىماي ئىچكەن بولسىمۇ مىتمۇ قىلماي لەۋلىرىنى يالاپ بىرخىيالدا يوق

هېلىمۇ ياخشى ھېلىقى شوپۇر سومكامنى ئاختۇرماپتۇ- دەڭا!"
خاسىيەت، قاسىمغا قايتىلاتتىن ئېسىلىپ سۆيۈپ كەتتى. ...
"بەك ياخشى بولدى، ئۇنداق بولسا بىز ئەندى ئۈچ كىشى بولىدىغان بولدۇق! ــ دېدى خاسىيەت قاسىمنىڭ قۇچىقىدىن ئاجراپ تۇرۇپ، ــ مەن بىر دوستۇم بىلەن بىرلىشىپ «يېڭى ئاي قوشۇنى» دېگەن بىر مەخپىي پارتىزانلىق قوشۇنى قۇرۇۋالغاندۇق. ئەندى بۇ قوشۇنىمىزدا بىر ئەر كىشىمىز بولىدىغان بولدى. ھە راس، سىز بىزنىڭ بۇ قوشۇنىمىزغا قېتىلىشنى خالامسىز؟"
قاسىم خاسىيەتتەك بىر تەنتەك قىزلارنىڭ قۇرۇپ چىققان قوشۇنىغا ئەمەس، ئۆزىنى يېتەكلىيەلەيدىغان رەسمىي بىر مەخپىي پارتىزانلىق ھەرىكەت قوشۇنىغا قوبۇل قىلىنىشنى ئارزۇ قىلىپ يۈرەتتى. ئۇ نېمە دېيىشنى بىلەلمەي دۇدۇقلاپ تۇرۇپ قالدى. ئۇنىڭچە بولغاندا، بۇنداق ئۇلۇغ ئىشلار ئۈچۈن قۇرۇلىدىغان ھەرقانداق بىر قوشۇن مۇتلەق تۈردە ئۇلۇغ داھىلىرىنىڭ يېتەكچىلىكى بولىدىغان، مۇكەممەل تاكتىكا ۋە ستىراتېگىيىلەرنى تۈزۈپ چىقالايدىغان كامالەتكە يەتكەن ئىدىيىۋى ئاساسقا ئىگە تايانچ كۈچى بار قوماندانلىق شتابى بولىدىغان بىر تارماق قوشۇن بولىشى، بۇ تۈردىكى قوشۇنلاردا ئايال جىنسى بولماسلىقى، ئىزالىرى ھەر جەھەتتىن پاكىز بولۇشى، ...
"خالىمامسىزيا؟ ــ خاسىيەت سەل كېيىنكە داجىپ قاسىمغا يانتۇ بىر شەكىلدە تىكىلدى، ــ ھە راس، ياكى سىزنىڭمۇ بىرەر مەخپىي قوشۇنىڭىز بارمىدىيا؟"
"ياق، ياق. ــ قاسىم خاسىيەتنىڭ بۇ ئاخىرقى جۈملىسىدىن تەمتىرەپ قالدى. ــ مەن ئويلاپتىكەنمەنكى، ... يەنى، ... ئويلىدىمكى، ... بۇنداق قوشۇنلارنى ئەرلەر قۇرۇشى كېرەك، بۇ ئىشلار ئەرلەرنىڭ ئىشى دەپلا ئويلاپتىكەنمەن. ..."
"ھە، مۇنداق دەڭ، ــ دېدى خاسىيەت ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈپ، ــ ياخشى گەپكەن ئەمەسە، شۇ دېگەن ئەرلەر قوشۇنىغا بىزنىمۇ تونۇشتۇرۇپ قويامسىز بولمىسا! ھەي سىلەر ئەرخەقلەرنى." ــ خاسىيەتنىڭ بۇ گېپىدىن خىجىل بولغان قاسىم تەمتىرەپلا قالدى. "ئاھ بىز ئۇيغۇر ئەرلىرى. بىزلەر ھاراقكەشلىك، پو ئېتىش، قۇرۇق گەپ قىلىش قوشۇنى قۇرۇشتىن باشقا نېمە ئىشقا يارىغاندۇق؟ بىز ئەرخەقلەر، شۇ قىزلارچىلىكمۇ بولالمىغاندىكەن!" دەپ ئويلىغان قاسىم، خىجىل بولۇپ نېمە دېيىشنى بىلەلمەي يەرگە كىرىپ كېتىدىغاندەك پەسكە تىكىلىپ قالدى.
"كۆرۈنۈپ تۇرۇپتۇ، سىلەر ئەرخەقلەردە بۇنداق بىر ئىش يوق. ــ خاسىيەت يەنە ئېغىز ئاچتى. ــ مېنىڭ دېيىشىم بىلەنلا سىزنى قوشۇنىمىزغا ئەزا قىلىۋالىدىغان ئۇنداق ئاسان ئىشمۇ يوق تېخى! مەن بېرىپ باشلىقىمغا دەپ بېقىشىم كېرەك. ئۇ

"دېگەندەك ئۆزىڭىزنىڭ بىرەر قوشۇنىغۇ يوقتۇ؟"

"بىز ئەرخەقلەرنىڭ ھەرۋاقىت سىلەر قىزلاردىن قاشاڭراق كېلىدىغانلىقىمىزدىن خەۋىرىڭىز بارغۇ. مەن تېخى تۈنجى ھەرىكىتىمنى باشلىيالمىدىم." _ قاسىم نېمىشقىدۇ بۇرۇن قىلغان ئىشلىرىدىن سوز قىلىشنى خالىمىدى.

"كېرەك يوق! _ دېدى خاسىيەت جايىغا بېرىپ ئولتۇرۇپ، _ ئەتىلىككە ئۇچىمىز بىر يەرگە يىغىلىشايلى. شۇ ۋاقىتتا سىزنىڭ ئىشىڭىزنى مۇزاكىرە قىلىشايلى. بايىقى 'مىيۋە سۈيى قۇتىسى' نىمۇ ئوتتۇرىغا قويۇپ كۆرسىتەرسىز. قارىغاندە سىز بىر ئېنجىنېر بولسىڭىز كېرەك؟! كىتاپ تەكچىلىرىڭىزگە قارىسام ساپلا تېخنىك كىتاپلار بىلەن لىق تولۇپ كېتىپتۇ. كىم بىلىدۇ، سىز بىزنى باشلاپ كىتەمسىز- تېخى!"

ئۇلار بىر- بىرىگە ئاشىقلارچە قارىشىپ بىر ئەكىلىشىپ، بىر سەممىي دېگەندەك مۇڭداشقىنىچە تامىغىنى پۈتتۈرۈشۈپ كۆڭنىڭ قاراڭغۇ بولۇپ كەتكەنلىكىنىمۇ تۇيماي قېلىشتى.

"ئەندى كەچ بولۇپ كەتتى. ئەتە شەنبە، مەن سىزنى سەھەر ئۆيىڭىزگە ئاپىرىپ قوياي. ماقۇل دەڭ."

خاسىيەت نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قاسىمغا ئېسىلدى. ئۇلار قۇچاغلاشقىنىچە ئوچۇق تۇرغان تېلېۋىزورغىمۇ پەرۋا قىلىشماي، بىر- بىرسىگە تويماي قارىشىپ ئولتۇرۇشتى. ...

قاسىمنىڭ ئۆزۈن يىللاردىن بۇيان بىر چەتكە قايرىپ قويغان جىنسى ھەۋىسىنىڭ قوزغۇلۇپ ئارامىغا قويمايۋاتقانلىقىنى ئاز دەپ، خاسىيەتمۇ ئۇنىڭغا بارغانسىرى گۈزەللىشىپ ھەۋىسىنى قوزغىماقتا ئىدى.

ئۇلار ئېچىقاپ كەتكەن چىل بۆرىلەردەك بىر- بىرىگە تاشلىنىپ پومۇداقلىششقا باشلىدى. ...

⁝

كامېرنىڭ بىر بۇلۇڭىدا ئولتارغان قاسىم، بۇ مەنزىرىلەرنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ، ئاغزىدىن شالۋاقلىرىنى ئاققۇزغىنىچە ھىجىيىپ قاراڭغۇلۇقتا ئىككى تىزىنى قولتۇغلاپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يەنە بىرنى قويغىلى تۇردى. كېيىن قانداق بولدى بىلمىدىم. ئىككىمىز بىلىتى شىشىنى خېلىلا يېرىمدىتىپ قويۇپتىمىز. رەسمىلا ئۇلۇك- تەتۈر سۆزلەشكە باشلاپتىمەن. ئەتىلا چىقىپ خىتايلارنى بوغۇزلايدىغاندەك ئەلپازدا بولۇپ قالدىم. ھە، دېمەكچىمەنكى، ... _ خاسىيەت قاسىمغا قاراپ كۈلۈپ قويۇپ گېپىنى داۋام قىلدى، _ قويۇڭ بۇ گەپلەرنى، مېنى شاڭخو قىلماڭ. ھە، دېمەكچى بولغىنىم، شۇنداق قىلىپ ئىككىمىز بىر مەخپىي قوشۇن قۇرۇۋالدۇق. ئەسلىدە بۇ ئىشمۇ ئۇنچىۋالا تەس ئىشمۇ ئەمەسكەن. ئىشنىڭ قىيىنى كەينىدە ئىكەن دەڭ. ئاۋۋال ھېلىقى ئىككى كىتاپنى بىرقانچە ھەپتە تەھلىل قىلىشتۇق. ئاندىن ئۇ دوستۇم ئىككى قېتىم، مەن بۈگۈنكىسى قوشۇلۇپ ئۈچ قېتىم ھەرىكەت قىلغان بولدۇق. ئەگەر سىزمۇ قوشۇلسىڭىز، ئىشلىرىمىز تېخىمۇ يۈرۈشۈپ كېتىشىدە گەپ يوق دەپ ئويلايمەن. سىزچە قانداق، قوشۇلامسىز؟! ماقۇل دېسىڭىز ئەتە ھېلىقى كىتاپلىرىمنى ئەكىلىپ بېرىمەن. ئاۋۋال بىر ئوقۇپ چىقىڭ. بولامدۇ؟!"

قاسىم گەپنى باشقا تەرەپكە بۇرىغان بولۇپ، ئاردا مېھمانخانا ئۆيگە دەستىخان راسلاشقا كىرىپ كەتتى. قايسى كۈنىسى ئىدارىسىدا يېڭى ئىشكاپ ئالماشتۇرۇش ئىشى بولۇپ قېلىپ، ھېلىقى ئىككى كىتاۋنى ئۆيگە ئەكىلىۋالغانىدى. قولىنى سۈرتۈپ بولۇپ تىقىپ قويغان يېرىدىن ئۇ ئىككى كىتاپنى چىقىرىپ دەستىخاننىڭ ئوتتۇرىسىغا تىكلەپ قويدى. ئاندىن چىقىپ ئۇسسۇلغان سۇيقاشلىرىنى كۆتۈرۈپ ئىككىسى بىرگە دەستىخانغا كېلىپ ئولتۇرۇشتى.

"ئالاھىدە مىزلىك پۇرايدىغۇ، سۇيقېشىڭىز تازىمۇ ئوخشىغان بولسا كېرەك- ھە؟!"

_ قاسىم بېشىنى چۆكۈرۈپ ئاشقا كىرىشىپ كەتتى.

خاسىيەتمۇ قاسىمدىن كىتاپلار توغرىلىق زۇۋان چىقمىغاچقا، ئۇ گەپنى قويۇپ ئۈستەلگە ئولتۇرۇپ چىنىسىغا لازا- سىركە قويۇپ ئارىلاشتۇرۇپ ئېشىنى ئىچىشكە تەمشەلدى. جوزىنىڭ ئوتتۇرىسىغا تىكلەكلىك ھېلىقى ئىككى كىتاۋنى كۆرۈپ چۆچۈپ كەتتى:

"ۋىيەي، بۇ كىتاپلىرىمنىڭ بۇ يەردە نېمە ئىشى بار؟! _ خاسىيەت ئۇ كىتاپلارنى قولىغا ئېلىپ سۆيۈپ قويدى. ئاندىن بېرىپ قاسىمنىڭ مەڭزىدىن سۆيۈپ كەتتى. _ باياتىن نېمىشكە گەپ قىلماي جىم تۇرىۋالىدىكىن دېسەم، ئىش مۇنداقكەن دەڭا!"

قاسىم ئېشىدىن بېشىنى كۆتەرمەي كۈلۈپلا قويدى.

"ئەگەر قوبۇل قىلساڭلار، مەنمۇ سىلەرنىڭ قوشۇنۇڭلارغا قاتنىششنى تەلەپ قىلىمەن."

ئادەملىرىنىڭ خېلى كۆپ قىسمى ئەنە شۇ خىلدىكى ئادەملەرگە ئايلىنىپ كەتكەن كىشىلەردىن- دە!

قاسىم بەزىدە كامېردىكىلەرنىڭ سۆزلىرىگە قۇلاق سېلىش بىلەن ۋاقىتنى ئۆتكۈزسە، يەنە بەزىدە جىدەلخور ئۆكتىچىلەرنىڭ تۆر تالىشىپ قىلغان ماجىرالىرى سەۋەبىدىن كامېر ئىچىنى ئۇچتەي- توختەي قىلىۋەتكىدەك ھالغا كەلتۈرۈۋېتىشلىرىنى تاماشا قىلىش بىلەن ۋاقىتنى ئۆتكۈزەتتى. شۇنداقتىمۇ ھېلىقى ئاغزى كىرلىشىپ كەتكەنلەرنىڭ ئېغىزىدىن چىقىۋاتقان چەكسىز مول تىل- ئاھانەت سۆزلىرى قاسىمنى ھەيران قالدۇراتتى. ئۇلارنىڭ ئاغزىدىن شۇنداق ئېغىر ئەدەپسىز سۆزلەر مارجاندەك تىزىلىپ ئۈزۈلمەي چىقىپ تۇراتتى. بۇنچە تىل- ئاھانەتلەرنى بىرلا ۋاقىتتا بىر كىشىنىڭ ئاغزىدىن ئۈزۈلمەي چىقالىشىغا ئاغزى ئېچىلغان ھالدا ھاڭۋېقىپ قاراپلا قالاتتى. ئۇنىڭچە بولغىنىدا، بۇنچە تىللاش سەۋىيىسىگە كېلىش ئۈچۈن بىر قانچە يىللىق ئاھانەت پاكولتېتىدا كامىدا بىرەر يۈز پارچە ھاقارەت دەرسلىك كىتاپلىرىنى لاياقەتلىك ئوقۇپ پۈتتۈرگەن بولۇشى شەرت ئىدى: 'تۇۋۇۋا خۇدايىم، بۇ بالا شۇنچە كۆپ پاسكىنا سۆزلەرنى قاچانلاردا شۇنچە راۋان ياتلاپ بولالىغاندۇ؟! تېخى كىچىككىلا بالىدەك قىلىدۇ بۇ!'

بۇ ئارىدا كامېردىكى ئەڭ 'نوچى' ھېساپلىنىدىغان خۇلىگانلارمۇ نېمىشقىدۇ قاسىمدىن ھېيىقىشنى ئۇنۇتمىغان ئىدى. بۇ ۋەھشى لۈكچەكلەر ئۇنىڭغا چېقىلمايلا قالماستىن، ھەتتا ئۇنى 'تۆر' گە تەكلىپ قىلىپ ئۆزلىرىگە 'ئىناۋەتلىك باش مەسلىھەتچى' قىلىشىۋالغانىدى. شۇڭا، قاسىم بۇ كامېردا 'ئىچكى جېدەل- ماجىرالار' دىن پۈتۈنلەي خالىي ئىدى. شۇنداقتىمۇ كۈندۈزدىكى ئۇر- قوپ ماجىرالار تۈپەيلىدىن شېرىن ئەسلىمىلىرىنى كېچىگە قالدۇرۇپ، كۈندۈزى ئاساسەن ئۈزۈك- ئۈزۈك مۈگدەشلەر بىلەنلا ۋاختىنى ئۆتكۈزەتتى.

قاسىم ئەنە شۇنداق كېچىلەرنىڭ بىرىدە، ئەسلىمىلىرىنىڭ ئەڭ گالۋاڭلىق قىسىملىرىنى ئەسلەپ ئۇزۇنچە كۈلۈپ كېتەتتى. ...

دېگەندەك، خاسىيەت بىلەن تونۇشۇپ قېلىشى قاسىمنىڭ ھاياتىنى تۈپتىن ئۆزگەرتىۋەتكەنىدى. قاسىم، بۇ كۈنلەردە ئازراقلا يالغۇز قالغىنىدا بىلگەن 'مۇھەببەت ناخشىلىرى' نى قاغا پۈتى غىڭشىپ قوياتتى. ئۇ، ھەقىقەتەنمۇ كىچىك بالىدەكلا بولۇپ قالغانىدى. مۇھەببەت ئادەمنى ئون يىل ياشارتىۋېتىدۇ دېگەن سۆز قاسىمغا سەل كامىلىق قىلىدىغاندەك بىلىنەتتى. ئۇ، ياشىرىپ گويا يىگىرمە ياشقا كېلىپ قالغاندەكلا بولۇپ قالغانىدى. سەكرەپ- سەكرەپ مېڭىپ كېتەتتى.

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

10. "يېڭى ئاي قوشۇنى" دا

"يالغۇز ئاتنىڭ چېڭى چىقماس، چېڭى چىقسىمۇ دېڭى چىقماس."

— ئۇيغۇر ماقالىلىرىدىن

بۇ كۈنلەردە قاسىمنىڭ كامېردىكى "جىنايى ئىناۋىتى" بارغانسىرى تۆكۈلۈپ، يالغۇز "بەھرىمەن" بولىۋاتقان كامېرى يېڭى كەلگەن خوجايىنلار بىلەن لىق تولماقتا ئىدى. يېڭىلارنىڭ كۆپ قىسمى تۈزۈگىرەك ئېغىز ئاچمىغاندەك قىلسىمۇ، ئۇلار ئاساسەن خىتايلار بىلەن ئاشكارە گەپ تالاشقاندەك ئىشلار سەۋەبىدىن قولغا ئېلىنغانلاردىن ئىدى. خىتاي گۇندىپايلىرىنىڭ كۆڭۈل ئېچىشىغا لازىملىق دومباللاپ ئوينايدىغان ئادىمى كۆپىيىپ كەتكەچكىمۇ قانداق، كونىراپ قالغانلارغا تاياق يېيىش نۆۋىتى ھەپتىدە بىرەر قېتىممۇ كەلمەس بولۇپ قېلىۋاتاتتى. شۇنداقتىمۇ يېڭىلاردىن خۇدىنى يوقاتقىچە تاياققا نىسىپ بولىدىغانلار يەنىلا كۆپ ئىدى. يېڭى كىرگەنلەر بىرەر چۈمۈلىنىمۇ دەسسەپ قويۇشتىن قورقىدىغان توخو يۈرەك نازۇكلار، ئادەمنىڭ يۈرىكىنى تىرىك تۇرغۇزۇپلا سۇغۇرۇپ ئېلىپ خام يېۋېتىدىغاندەك ئەلپازدىكى تەلۋىلەر، 'ئانا، ئاپتوۋۇزغا تەپسىلى چىقىڭ' دەيدىغاننى ئەندىلا ئۆگىنىۋالغان 'ئىلمىي، ئەخلاقلىق' مويسىپىتلەر، ئاغزى يەتمىشىنچى يىللارنىڭ كوچا ھاجەتخانىسىدىنمۇ بەتەر بىزەپلىشىپ كەتكەن ئاغزى سېسىپ تۇرىدىغان چىركىنلەر، ... ئىش قىلىپ ھەممە تەبىقىدىن دېگۈدەك ئادەم ئۆلگىلىرى تېپىلىدىغان جامائەت گۇرۇپپىسى ھالىغا كېلىپ قالغانىدى. شۇڭا كامېر ئىچى بۇرۇنقىدەك كۈنلەرچە ئۈن- تىنىش چىقمايدىغان جىمجىتلىقىغا خاتىمە بېرىلىپ، يەر تالىشىپ ئاغزىنى تىزىنغىچە سېرىۋېتىپ تىللىشىدىغانلار ھەر كۈنى دېگۈدەك نەچچە قېتىمدىن كۆرۈلۈپ تۇراتتى. بۇ تۈردىكى جېدەللەر كامېردىكىلەرنىڭ جېدەلخورلىقىدىنلا ئەمەس، بەلكى بۇ قىستا- قىستاڭ سېسىقچىلىقتا ۋاقىت ئۆتكۈزۈشنىڭمۇ بىر مەلىكىسى بولۇپ قالغانلىقىنى قاسىم ياخشى بىلگەچكە، تاتلىق ئەسلىمىلىرىنىڭ تۇيۇقسىزلا پارتىلىغان جېدەل- ماجىرالار بىلەن پات- پاتلا ئۈزۈلۈپ تۇرۇشلىرىغىمۇ كۆنمەكتە ئىدى. نېمىلا دېگەن بىلەن، قاسىمنىڭ جان پىدا قىلىپ قۇتقۇزىمەن دەپ يۈرگەن

ئولتارغۇزغاچ. ــ دوستۇمنى كۆرۈپ مەندىن يۈز ئۆرۈيمۇ يۈرمەك يەنە!" ــ دەپ چاخچاق قىلدى. گۈلباھارمۇ ئۇڭايسىزلانغان بولۇپ ئۇيان- بۇيان تولغۇنۇپ قويدى. قاسىم بۇنداق چىرايلىق قىزلارنىڭ ئالدىدا ئولتۇرۇپ باقمىغىنىغا خېلى ئۇزۇن يىللار بولغانىدى. بويتاق بولغىنى، شۇنىڭدەك يېشىمۇ خېلى ئوبدانلا ئېشىپ كېتىۋاتقانلىقى ئۈچۈن، ئۇنى بۇ يېقىنقى يىللاردا توي- تۆكۈن، ياشلار ئولتۇرۇشلىرىغا تەكلىپ قىلىشىدىغانلارمۇ ئاساسەن يوق دېيەرلىك ئىدى. بۇ يېقىنقى يىللاردا ئۇنىڭ قاتنىشالايدىغان ئەڭ ئىشەنچىلىك ئولتۇرۇشى ــ ھېلىقى ئۈچ ئۆلپىتى بىلەن بىرگە ئۆتكۈزىدىغان ئەرلەر ئولتۇرۇشىلا قالغانىدى. راس، ئۇ ئاغىنىلىرى بىلەن بىرەر ئايدىن بۇيان ئۇچرىشالمىغانىدى. ئۇلار نېمە قىلىشىپ يۈرىشىدىغاندۇ؟! دەپ كونا دوسلىرىنى خىيالىدىن ئۆتكۈزدى. چاي- پىرەندىكلەر بىلەن بولۇپ كېتىپ، ھەممە جىمىپ كەتكەنلىكىنى سەزگەن خاسىيەت، جىمجىتلىقنى بۇزۇپ گەپ باشلىدى:

"بىز ئىككىمىز سىزدىمۇ بار بولغان ھېلىقى ئىككى كىتاپنىڭ روھى بويىچە خىتايلار ئارىسىدا ۋەھىمە يارىتىش قوشۇنى قۇرغاندۇق. ــ خاسىيەت گەپنى تولا ئايلاندۇرۇپ يۈرمەي ئۇدۇللا قىلدى. ئۇ پۈتۈنلەي جىددى قىياپەتكە كىرگەنىدى. ــ بۇ قوشۇنىمىزنىڭ مەخسىدى ئاساسەن شۇ «ئىزچى مەن» نىڭ پروگراممىسىغا ئاساسەن ھەرىكەت قىلىش. ــ خاسىيەت دوستىغا قارىدى. ــ قېنى گۈلباھار، سەن مەندىنمۇ ياخشىراق ئۇقتۇرالايسەن. پىلانلىرىمىزنى قاسىمغا دەپ بەرگىنە."

"سەن دەۋرەمسەن، ــ دەپ سەل تەكەللۇپ قىلدى گۈلباھار بەكلا تۇم بىر ئاۋاز بىلەن. ــ خاسىيەت كومپيۇتېر كەسپىنى پۈتتۈرگەن بىر ستۇدېنت. قارىغاندا سىزمۇ ئالىي مەلۇماتلىقتەك كۆرۈنىسىز. مەن ئىختىسادىي سەۋىيەلەر تۈپەيلىدىن، بولۇپمۇ بالىلىق بەڭۋاشلىقىمدىن ئالىي مەكتەپتە ئوقۇش پۇرسىتىگە ئېرىشەلمىگەنىدىم. شۇنداقتىمۇ كومپيۇتېر ئىشلىتىش كۇرسىغا كىرىپ ئوقۇپ يۈرگىنىمدە خاسىيەت بىلەن تونۇشقانىدىم. شۇڭا سىلەرنىڭ ئالدىڭلاردا مەن ئاتىكاچىلىق قىلىپ يۈرسەم بولماس. ..."

"مەن بۇ يەردە سىلەرگە ئىمتىھان بېرىش ئۈچۈن ئولتۇرغان بىر ئوقۇغۇچى تۇرۇغلۇق ئاتىكاچىلىق قىلسام تېخىمۇ بولمايتتى. ــ قاسىم گۈلباھارنىڭ گېپىنى بولۇپ دېدى، ــ ئەمما، گۈلباھار قىز، ــ قاسىم تاماكىسىنى شورىۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدى. ــ مېنىڭچە بولغاندا، بىز بۈگۈن بۇ يەرگە قانداقتۇر بىر پەن- تېخنىكا تەتقىقات مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلىشقا يىغىلمىدۇق. ئەسلىدىلا بىزگە ئوخشىغان يۈز مىڭلارچە ئالىي دەرىجىلىك بىلىم ئالغانلار ۋەتىنىمىزنىڭ مۇستەقىللىقىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ھەرىكەت قىلماق تۇرماق، بۇ ۋەتەننى تېخىمۇ تولۇق خىتاينىڭ قولىغا تۇتقۇزۇپ

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى

ئاكورتلاشتۇرۇپ غىڭشىپ دەسسەپمۇ قوياتتى.

"تاك،... تاك- تاك!"

ئىشىكنىڭ چېكىلىشىدىنلا بۇنىڭ خاسىيەت ئىكەنلىكىگە جەزىم قىلدى. هاياجانلانغىنىدىن يۈرىكى 'جىغ' قىلىپ ئويناپ كەتتى. دەرھال بېرىپ ئىشىكنى ئاچتى. ئالدىدا تۇرغان خاسىيەت شۇنداق چىرايلىقلىشىپ كەتكەنكى، ئادەمنى جەننەتتىنمۇ ياندۇرۇپ چىقالايدىغاندەك شەيتاننىڭ نەق ئۆزىلا ئىدى! ئېتىلىپ بېرىپلا ئۇنى قۇچاغلاپ سۆيۈپ كېتىشتىن ئۆزىنى تۇتالىغىدەك كۈچى قالمىغانىدى. ئەگەر كەينىدىلا كۆرۈنگەن يەنە بىر قىز دوستىنى دېمىسە ئىدى، قاسىم بېرىپ خاسىيەتنى قۇچاغلاپلا كۆتۈرۈپ ئۆيگە ئېلىپ كىرىۋالغان بولاتتى. قاسىم مىڭ تەستە ئۆزىنى تۇتۇۋېلىپ، يالغان سالاپەتلىك بولۇپ كۆرۈنۈشكە تىرىشىپ، قىزلارنى ئۆيگە تەكلىپ قىلدى.

خاسىيەت قىز ئۆيگە كىرەر- كىرمەيلا خۇددى ئۆز ئۆيىگە كىرگەندەك ئېچىلىپ- يايراپ بەكلا خۇشال ھەرىكەتلەر بىلەن دەستىخان راسلىدى. بۇ ئارىدا قاسىممۇ گاز ئوچاقتا چايغا سۇ قويۇپ ئۈلگۈردى.

"بۇ دوستىمىز گۈلباھار بولىدۇ _ دېدى خاسىيەت سەل قىزغانچۇقلۇق بىلەن قىز دوستىغا قاراپ. _ قالغىنىنى ئۆزەڭلار سۆزلىشىپ تونۇشىۋالارسىلەر."

مېھمان قىز ئورنىدىن قىمىرلاپ قويۇپ تەبەسسۇم كۆرسىتىپ بېشىنى لىڭشىتقاچ قايتا سالام بەرگەندەك بولدى.

"ياخشىمۇسىز؟ _ دېدى قاسىم گۈلباھارغا قاراپ، _ مېنىڭ ئىسمىم قاسىم، بەلكىم خاسىيەتتىن ئاڭلىغانسىز. ئۆز ئۆيىڭىزدەك تارتىنماي بەھۇزۇر ئولتۇرۇڭ."

"ئاۋارە بولماڭ!" _ گۈلباھار تەرەپتىن چىققان بۇ ئاۋازدىن قاسىم چۆچۈپلا كەتتى: بۇ قىزنىڭ ئاۋازى رەسمىلا ئەر كىشىنىڭكىدەكلا توم چىقىپ كەتكەنىدى. گۈلباھارنىڭ تاشقى كۆرۈنىشى ئىنتايىن ساغلام، ئۇستىخانلىق، كۆكسىلىرىمۇ تولۇپ تاشقان بولۇپ، قاپ- قارا پاقىراپ تۇرغان چاچلىرىنى مۈرىسىگە چۈشكىچە ئۆزارتىپ چىرايلىق بۇدرە قىلىۋالغانىدى. ئەگەر بۇ قىزنىڭ چېچىنى، كۆكسىنى ۋە سەل- پەل تۈزەشتۈرىۋالغان ئۆزۈن قارا قاشلىرىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، خۇدايىم بۇ قىزنى ئەسلىدە ئوغۇل قىلىپ ئاپىرىدە قىلىشنى لايىھىلەۋاتقىنىدا، نېمىشقىدۇ ۋاز كېچىپ قىز قىلىپ قويغاندەكلا كۆرۈنەتتى.

"شۇنچىلىك قارىغىنىڭىزمۇ يېتەر قاسىم، بۇنچە تىكىلىپ كۆزىگە كىرىۋالسىڭىز دوستۇمنى خىجىل قىلىپ قويسىز. _ دېدى خاسىيەت قاسىمنى يېنىدىن تارتىپ

سومكىسىدىن 'كامېل' ماركىلىق تاماكىسىنى چىقىرىپ تۇتاشتۇردى. قىز تاماكىسىنى قاتتىق بىر شورىۋالغاندىن كېيىن قاسىمغا قاراپ دېدى، _ كەچۈرۈڭ، مەن سىزنىڭ ئالدىڭىزدا ئەدەپسىزلىك قىلىپ قويدۇم. تاماكا چېكىشىمنى ئېيىپكە بۇيرىماڭ. _ قىز تاماكىسىنى يەنە بىر شورىۋېلىپ ئېغىز- بۇرۇنلىرىدىن پۇرقۇرىتىپ ئىس چىقارغىنىچە گېپىنى داۋام قىلدۇردى. _ بىزنىڭ پىرىنسىپىمىز، ئۇزۇن ياشاش بەدىلىگە تۇتۇلماي تېخىمۇ كۆپ ۋەھىمە پەيدا قىلىش! ئۇنۇتماڭلار، بۇ خىل ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكەتلىرى ۋەتىنىمىز دائىرىسىدە تېخى ئەندىلا ھەرىكەت ھالىتىنى شەكىللەندۈرۈشكە ۋە دەسلەپكى ئۈنۈمىنى بېرىشكە باشلىدى. چەتئەللەردىكى مۇھاجىرلىرىمىز 50- 60 يىل يىغىن ئېچىپمۇ قامالاشتۇرالمىغان ئىشلارنى بۇ ھەرىكەتلىرىمىزگە تايىنىپ بىرەر يىل ئىچىدىلا ئىشقا ئاشۇرۇشقا باشلىدۇق. مانا بۈگۈن، بىر يىلغا يېقىن ۋاقىتتىن بۇيان خىتاي كۆپىيىشتىن توختىدى دېيىشىمىز مۇمكىن. بۇنىڭ نېمە مەنىگە ئىگە ئىكەنلىكىنى بىلەمسىلەر؟ ۋەتىنىمىزدىن ئەڭ كامىدا يېرىم مىليون خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى قوغلاپ چىقاردۇق دېگەنلىك! يېرىم مىليون! بىز ھېچ بولمىغاندا بۇ ۋەزىيەتنىڭ ساقلىنىپ قېلىشى ئۈچۈن بولسىمۇ كۈچ چىقىرىشىمىز شەرت. بۇنىڭ ئۈچۈن سىلەردەك ئۇنداق تەنتەكلىك قىلىشنى قەتئىي چەكلىشىمىز كېرەك! قارىغاندا، بىز ئىنتىزام جازاسى تۈزۈپ چىقمىساق بولمايدىغاندەك قىلىدۇ. دىققەتسىز ھەرىكەت قىلغانلارنى بۇندىن كېيىن ئېغىر جازالاش چارىلىرىنى بەلگىلىشىمىز لازىم. كۆپ- كۆندۈزدە مىغىلداپ تۇرغان خىتايلار ئارىسىدا بىرىڭلار بومبىنى تاشلىۋېتىپ ھاڭۋېقىپ قاراپ تۇرغان، يەنە بىرىڭلار ياسىۋالغان بىخەتەرلىكى يوق بىر بومبىنى قولتۇغلاپ كوچا ئايلىنىپ يۈرگەن، بۇنداقمۇ پەرۋاسىزلىق بولامدۇ! ..." _ خاسىيەت بىلەن قاسىم كىچىك بالىلاردەك يەر تېگىدىن قارىشىپ تىرنىغىنى تاتىلىشىپ ئولتۇرۇپ قېلىشتى. گۈلباھار رەسمىلا پارتىلاپ كەتكەنىدى.

بۇ ئارىدا، مۇزاكىرە قىلىش ئارقىلىق قاسىم قوشۇنغا ئالاھىدە ئەھۋالدا قايتا سىناق قىلىنمايلا رەسمىي ئەزالىققا قوبۇل قىلىندى. شۇنىڭدەك، گۈلباھارنىڭ ئۆتكۈر كۆزلىرىدىن قېچىپ قۇتۇلالمىغان ئىككى ئاشىقنىڭ مۇناسىۋىتى ھەققىدىمۇ ئاگاھلاندۇرۇش بېرىلدى. خاسىيەتنىڭ مەرھۇم يولدىشى خىتايلار تەرىپىدىن ناھەق ئۆلتۈرۈلۈپ، جەمىيەتكە پۇر كەتكەن بىر قىز. ئۇنىڭدەك بىرسى بىلەن بىر قوشۇن ئىچىدىكىلەرنىڭ ئاشكارە قانۇنىي نىكا قىلىپ ئۆي تۇتىشىنىڭ قوشۇنغا پايدىسىدىن قارىغاندا خەتىرىنىڭ كۆپ بولىشىنىڭ ئوتتۇرىغا قويۇلىشى، ئۇلار ئىككىسىنى جىمىتىپلا قويدى.

قويۇش ئۈچۈن كۈچ چىقىرىۋاتقانلاردەكلا قىلىمىز. شۇڭا، بۇنداق جىددىي بىرلىشىشنى ئۇقمىغان ئالىي بىلىملىكلەر ئەمەس، ۋىجدانلىق كىشىلىرىمىزنىڭ يېتەكچىلىكىدە قانات يايدۇرۇشقا مەجبۇر بولىۋاتىمىز. بۇ قوشۇننىمۇ ئارىمىزدىن سىزنىڭ چىقىپ قۇرۇشنى ئەقلىڭىزگە كەلتۈرگەنلىكىڭىزمۇ بۇنىڭ ئالدىمىزدىكىلا بىر جانلىق پاكىتى دېيىش كېرەك. دېمەكچىمەنكى، بىزدەك ئوقىمىغان ئالىي بىلىملىكلەر يېرىم ئەسىردىن بۇيان ۋەتەن- مىللەت مۇزاكىرىلىرى بىلەن ھەپىلىشىپ كېلىۋاتقاندەك كۆرۈنسىمۇ، بۇخىل زىيالىلار مۇزاكىرىلىرىدە نە ئىلمىي مەسىلىلەردە، نە ۋەتەن- مىللەت تەغدىرىگە دائىر مەسىلىلەردە بىر ئىش چىقىرالىدى! ئەمما سىز بۇ ھەقتە بىر ئىشلارنى ۋۇجۇتقا چىقارغاندەك قىلىسىز. شۇنىڭ ئۈچۈن مەن سىزگە بوي سۇنۇشقا مەجبۇرمەن. بۇ ھەقتە قىلچىمۇ تارتىنماڭ."

بۇ چاي سۆھبىتى بەكلا ئۇزۇن داۋام قىلدى. سۆھبەت جەريانىدا قاسىمنىڭ پۈتۈن ئەۋلادىغا مۇناسىۋەتلىك مەسىلىلەردىن تارتىپ، مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىنىڭ بىرىنچى باسقۇچىغا دائىر بارلىق مەسىلىلەرگىچە يېپىدىن يىغىنىسىغىچە قاسىمنىڭ پىكرى ئېلىنىپ مۇزاكىرە قىلىندى. بولۇپمۇ مەخپىي ھەرىكەت پىرىنسىپلىرى، ۋەھىمە تۇغدۇرۇش قاراشلىرى ئۈستىدىكى دىققەتسىزلىكلەر ھەققىدە ئالاھىدە كۆپ تالاش- تارتىشلار بولۇپ ئۆتتى. بۇ جەھەتتە گۈلباھارنىڭ كەسكىنلىكى قاسىمنى ھەيران قالدۇردى.

"... سىلەر ئىككىڭلار نېمە ئانچە باللارچە قارايسىلەر بۇ ئىشلارغا! _ گۈلباھار، رەسمىلا رەنجىپ گۈلدۈرمامىدەكلا ئۈنلۈك سۆزلەپ كەتتى. دېمەك، بۇ قىزنىڭ بوم تارىدەك ئاۋازىنىڭمۇ پايدىسى بار ئىكەنلىكىنى قاسىم ھېس قىلىشقا باشلىدى. _ مەن بۇ تەشكىلاتنى قۇرۇش پىلانىنى تۈزگىنىمدە، بىر- بىرلەپ قولغا چۈشۈپ ئۆلۈپ تۈگىسۇن دەپ سىلەرنى ئىزا قىلغانمىدىم؟! بىز بۇ ئىشنى قىلىدىغانغا ئىش تاپالماي قىلىۋاتقىنىمىز يوق! ئىككى مىليون كىلومېتىر چاسا زېمىنىمىزگە يېيىلىپ كەتكەن ئون مىليونلۇق بىر دۈشمەن كۈچىگە قارشى جەڭ باشلاۋاتقانلىقىمىزنى ئۇنتۇپ قالدىڭلارمۇ- يا؟! يابولمىسا شۇ ھېلىقى چەتئەللەردە ئۇرۇلۇپ- سوقۇلۇپ يۈرگىنىگە قارىماي جاھاننى ئۇلاڭ- تەتۈر قىلىۋېتىدىغاندەك قۇرۇق پو ئېتىپ يۈرۈشكەن مۇھاجىر تەنتەكلەرنىڭ گېپىگە ئىشىنىپ تۇتۇلۇپ قالساق بىزنى قۇتقۇزىدىغان دۇنيا جامائەتچىلىكى بار دەپ يۈرىدىغانلاردىنمۇ سىلەر يا بولمىسا؟! ئەگەر شۇنداق ئويۇڭلار بولسا، دەرھال بۇ قوشۇنىمدىن يىراق تۇرۇڭلار! بېرىپ شۇلار بىلەن گېزىت چىقىرىپ يىغىن ئېچىۋېلىڭلار! ... _ گۈلباھار غەزىۋىگە ھاي بېرەلمەيلا قالغانىدى. دەرھال

www.uyghurkitap.com

تاپشۇرۇلدى. پارتىلىتىش دەرسى تېپىش بىلەن مىنا قويۇش نوقتىسىنىڭ تاللىنىشىنى گۈلباھار ئۆز ئۈستىگە ئالدى.

ۋاقىت ئاللىمۇقاچان يېرىم كېچىگە يېقىنلاشقان بولغاچقا، قىزلار قونۇپ قېلىشقا رازى بولۇشۇپ، ھەممە بىرلىكتە تاماققا تۇتۇش قىلىشتى. ...

تاماق يېيىلىۋاتقىنىدا تويۇقسىز ئىشىك چېكىلدى. زالدا تاقۇر- تۇقۇر بىرمۇنچە ئاياق تېۋىشى ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

"لاۋكا مەن، ئىشىگىڭنى ئاچ. _ دەپ قاسىمنىڭ يان خوشنىسى توۋلىدى. قاسىم ئالدىراش- تېنەش ئىشكاپتىن بىر نەچچە پوتولكا داچۇي- قىزىل ھاراقلارنى چىقىرىپ جوزىغا تىزىۋېتىپ بېرىپ ئىشىگىنى ئاچتى. _ رەسمىيەت ئۆچۈن نوپۇس تەكشۈرگۈچىلەر كەلگەنىكەن. خاتىرجەم ئولتۇرۇۋېرىڭلار، _ دېدى ئۇ خىتاي، _ مەن ئۇلارغا سەن توغرىلىق ئەنسىرىمىسىمۇ بولىدىغان ئىشەنچلىك ئېنجىنېرىمىز دەپ قويدۇم. بۇ دوستلىرىڭنىڭ قولىدىكى ھۆججەتلىرى تولۇقتۇ؟!" _ مېھمانخانىغا كىرگەن بۇ خىتاينىڭ كۆزلىرى چىرايلىق قىزلارنى كۆرۈپ پارىلداپ كەتتى. ئاستا قاسىمغا كۆزىنى قىسىپ قويۇپ تالاغا چىقىپ كەتتى. بىرئازدىن كېيىن توت- بەش خىتاي ساقچىسى ۋە چەسنىچە كېيىنگەن بىرنېمىلەر كىرىپ ھەممىسىنىڭ قولىدىكى كىنىشكا- تونۇشتۇرۇشلىرىنى بىر قۇر كۆزدىن كۆچۈرۈپ گەپ- سۆز قىلماي چىقىپ كېتىشتى.

"ھېلىمۇ ياخشى، ئۆي ئاختۇرۇشمىدى بۇ خىتايلار." _ دېدى خاسىيەت تاتارغان ھالدا. بۇ گەپ بىلەن گۈلباھارنىڭ ئاغزى يەنە ئېچىلدى:

"مانا بۇمۇ سىلەرنىڭ بىخەستەلىكىڭلارنىڭ بىر ئۈلگىسى. راس دېگەندەك، ئۆي ئاختۇرغان بولسا، كىتاپ- بومبىلار بىلەن نەقلا قولغا چۈشكەن بولاتتۇق. باشلىق خوشنىڭىز تازىمۇ لەقۋا بىرنېمە ئوخشىمامدۇ؟! تالاغا چىقىپ پىچىرلىشىدىن قارىغاندا ئۇلار بىزنى رەسمىلا پاھىشىلەركەن دەپ ئويلىغاندەك قىلىدۇ. دېمەك، كېچىككىنە گىرىمنىڭ پايدىسى بۇ. ئەندى قېنى كېلىڭلار، يېمىگەن مانتىنىڭ پۇلىنى تۆلىگىچە يەپ تۆلەيلى. سىز رەنجىمەڭ قاسىم، مەن شۇ ھاراقلىرىڭىزدىن قويۇشۇرەي. _ گۈلباھار رومكىلارغا ئاق- قىزىل ھاراقلارنى قويۇشقا باشلىدى. _ سىز ئەر كىشى بولغاندىن كېيىن ئېقىنى ئىچىڭ. بىز ئىككىمىز قىزىلىنى ئىچەيلى. _ دېگىنىچە، گۈلباھار ئاق ھاراق قويۇلغان بىر رومكىنى قاسىمنىڭ ئالدىغا سۈرۈپ قويدى. خاسىيەت تولغۇنۇپ تۇرۇپ تەكەللۇپ قىلىشقا باشلىدى:

"مەن مۇشۇ ھالىمدىمۇ رەسمىلا مەستەك بولۇپ قالدىم. سىلەر ئىككىڭلار ئىچىۋېرىڭلار، ماڭا قارىماڭلار."

"مېنىڭچە بولغاندا، سىلەر بەختلىك ھايات دېگەننى بىر چەتكە قايرىپ قويۇپ، قوشۇنىمىزنىڭ بىخەتەرلىكى ئۈچۈن ئاشىنىلىق مۇناسىۋەت شەكلىدە ئارىلىشىپ ئۆتسەڭلار بولار. ئەگەر ئەخلاقىڭلار بەكلا ئېغىر بېسىپ چىدىيالماي قالساڭلار، بىرەر ئىمامنى تېپىپ دىنىي نىكا قىلدۇرۇۋېلىڭلار. _ گۈلباھارنىڭ بۇ تەكلىۋى ئىككىسىنى تەمتىرىتىپلا قويغانىدى. _ شۇنى ھەرگىز ئېسىڭلاردىن چىقارماڭلاركى، بىز بۇ قوشۇننى ئاغىنە تېپىشىش ئۈچۈن ئەمەس، ۋەتەننى ئازات قىلىش ئۈچۈن قۇردۇق. بۇنىڭ ئۈچۈن لازىم بولغىنىدا ھېلىغۇ مۇھەببەت ياكى ئەخلاق ئىكەن، جېنىمىزنى تەلەپ قىلغىنىدىمۇ قىلچە تەمتىرىمەي پىدا قىلىشىمىز شەرت! مانا بۇ 'يېڭى ئاي قوشۇنى' مىزنىڭ تۆپكى ئىنتىزام پىرىنسىپى!"

خاسىيەت بىلەن قاسىم، بىر- بىرىگە مۆڭگۈلۈق قارىشىپ جىمىپ قېلىشتى. گۈلباھار ھەقىقەتەنمۇ قىلىنى قىرىق يارىدىغان ئېھتىياتچان بىر تەشكىلاتچى ئىدى. بولمىسا، گۈلباھارمۇ ئائىلىسىنىڭ زورلىشى بىلەن توي قىلغان، كېيىن چىقىشالماي ئاجرىشىپ كەتكەن ياش تۇل ئايال ئىدى. بۇ يېقىنلاردا ئۇ بىر دوختۇر بالا بىلەن 'مۇھەببەت' لىشىپ يۈرگەندەك قىلسىمۇ، ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى يەنىلا شەھۋانىلىقتىن نېرى كېتەلمىگەنىدى. شۇڭا، ئەتراپىدىكىلەر گۈلباھارنى ئۇچىغا چىققان بىر شەھۋەتپەرەس دەپلا تونۇشاتتى. خاسىيەت بۇ يەردە شۇنچىلىك شوخلۇق قىلىۋاتقاندەك كۆرۈنسىمۇ، ئەتراپىدىكى تونۇش- بىلىشلىرى ئۇنى مەڭگۈلۈك قارىلىق تۇتقان شېھىت ئائىلىسىنىڭ جىمغۇر كېلىنى دەپلا بىلىشەتتى. قاسىمنىڭ جەمىيەتتىكى تەسىرىمۇ ئۇنچىلىك شەرەپكە لايىق ئەمەس ئىدى: ئۇچىغا چىققان بىر ھاراقكەش ئېنجىنېر! بۇ نوقتىدىن ئالغاندا قاسىم بىلەن گۈلباھار ئىككىسىنىڭ جەمىيەتتە پاش قىلىنىش ئېھتىمالى بەكلا تۆۋەن بولۇپ، بۇنداق ئادەملەردە ۋەتەن- مىللەت ھەققىدە بىرەر غورۇر ياكى ۋىجداننىڭ بولىشىنى ھېچكىم قىياس قىلىشالمايتتى. ...

ئەنە شۇنداق تاشقى قىياپەتتىكى بۇ مەخپىي قوشۇن ئېھتىياتچان، ئەمما كەسكىن بىر يېتەكچىسىگە، ئېلېكترون مېڭە مۇتەخەسسىسى ۋە بىر بىناكارلىق ئېنجىنېرى بولغان خېلى مۇكەممەل كەسپىي ئەزالىرىغا ئىگە نىسبەتەن جەڭگىۋار، خىتايغا ۋەھىمە پەيدا قىلىدىغان يەرئاستى مەخپىي قوشۇن ئىدى. شۇڭا كۆپ تالاش- تارتىش قىلىشقا ھاجىتى قالمايلا قاسىمنىڭ 'باسماق بومبا' ئۈلگىسىنى مۇۋاپىق ئەمەس دەپ رەت قىلىشىپ، ئۇنىڭ ئورنىغا تېخىمۇ كۈچلۈك ۋە تېخىمۇ بىخەتەر دەپ قارالغان ۋاقىت تېزگىنلىيەلەيدىغان مىنا لايىھىسى نۇسخىسى ئاساسىدا تېخىمۇ تەپسىلى ماتېرىيال توپلاش قارارى ئېلىندى. بۇ ئىش يەنىلا خاسىيەت بىلەن قاسىمغا

كۆرمىگەنىكەنسىز. ... مەنمۇ ... مەنمۇ ئۇلاردىن قې ... قېلىشماي، ..." _ گۈلباھار 'كامپىل' تاماكىسىدىن قوپاللىق بىلەن سىلكىپ تۇرۇپ قېپىدىن بىرتال چىقىرىپ ئاغزىغا چىشلىدى. ئاندىن قاپنى سىلكىپ تۇرۇپ قاسىمغا تەڭلىدى. قاسىم دەرھال بىرتال تاماكا چىقىرىپ ئاغزىغا قىستۇرۇپ تۇردى. مەس قىز، قاسىمغا توغرىلاپ تۇمشۇغىنى تەڭلەپ ئېغىشكىنىچە ساقلاپ تۇردى. 'قېنى تۇتاشتۇرمامسىز' دېگىنىدىلا ھوشىغا كەلگەن قاسىم، ئالدىراپ تاماكىسىنى تۇتاشتۇرۇپ ئىچىگە تارتتى.

"قانداق بالا بۇ! _ گۈلباھار تىكىلىنىپ قاسىمغا ۋارقىرىدى. _ مېنىڭكىنىچۇ؟! _ قاسىم كەچۈرۈم سورىغىنىچە ھاپىلا- شاپىلا چاقمىغىنى چىقىرىپ قىزغا ئۇزاتتى. _ يا ... ق، ئۇنداق ئەمەس، ... سىز ئۆزىڭىز ..."

قاسىم ئۆمرىدە بىرىنچى ئايال كىشىگە تاماكا ئۈچۈن سەرەڭگە يېقىپ باقمىغاچقا سەل تۇرۇپ كېتىپ، گۈلباھارنىڭ تاماكىسىغا چاقمىغىنى يېقىپ تۇتتى.

"ھە، ... ما ... مانا شۇنداق."

"رەنجىمەيسىز، مەن بۇ كەمگە كەلگىچە تېخى بىرەر قىزنىڭ تاماكىسىغا سەرەڭگە يېقىپ بېرىمەن دەپ ئويلىمىغانىكەنمەن. ..." _ قاسىمنىڭ بۇ رەنجىگەنلىك سۆزى قىزغا قىلچە تەسىر قىلمىدى بولغاي:

"قارىغاندا ئىككىڭلار بەكلا تاقەتسىزلىنىپ كېتىۋاتىسىلەر، ... شۇنداق ئەمەسمۇ؟! _ دەپ خاسىيەتكە خېلىلا زورلىنىپ كۆزىنى قىسىشقا تىرىشقان بولسىمۇ، ئىككىلا كۆزىنىڭ تەڭ قىسىلىپ كېتىشىنى توساپ قالالمىدى. بىر قولىنى ئېغىر شىلتىگىنىچە دېدى، _ بېرىڭلار، سىلەر كىرىپ ئىشىڭلارنى قىلىۋېرىڭلار. مەن ... مەن يەنە ئازىراق ئىچىپ ... مۇشۇ يەردىلا ... قىڭغىيىۋالسام يېتىدۇ. ..." _ گۈلباھار بىر قولىدا تاماكىسى، ئاستا قىڭغىيىپ ساپاغا يانچىلاپ يېتىۋالدى. بىردەمدىلا پۇشۇلداپ ئۇيقىغا غەرق بولدى. قاسىم ئاستا ئۇنىڭ قولىدىكى تاماكىسىنى ئېلىپ كۈلدانغا بېسىۋەتتى.

خاسىيەت چىقىپ ئۇنىڭغا بىر ياستۇق ۋە ئەدىيال كۆتۈرۈپ كىرىپ ئۈستىنى يېپىپ قويدى. قاسىم بۇ جەسۇر قىزنىڭ ھازىرقى بىچارە قىياپىتىگە قاراپ ئىچى ئاغرىپ قالدى: "قېنى بۇ قىزلارغا ئىگە بولىدىغان ئوغۇل يىگىتلىرى؟! بۇلارنىڭ مۇشۇ ھالغا چۈشۈپ قېلىشىنى نېمە ئۈچۈن ئويلاشماي يۈرۈۋېرىمىز؟!" _ قاسىم ئويلىنىپ ساپاغا قاراپ تاماكىسىنى چېكىپ ئولتۇرۇپ كەتتى.

قاسىمنىڭ يېنىغا كېلىپ ئولتۇرغان خاسىيەت:

"جېنىم دوستۇم، سېنى مۇشۇ كۆڭلەرگە قويغان جەمىيەتكە لەنەتلەر بولسۇن!" _

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قاسىممۇ ئىنتايىن ئۇڭايسىزلانغان هالدا بىرنېمىلەر دەپ غودۇڭشۇپ يۈرۈپ، گۈلباهارنىڭ ئالدىدىكى قىزىل هاراقنى ئۆزىگە تارتىپ، ئالدىدىكى ئاق هاراق رومكىسىنى ئۇنىڭغا سۈندى.

"زىيالى دېگەنغۇ ساپلا مۇشۇنداق بىرنېمىلەر" ـ گۈلباهار ئالدىدىكى ئاق هاراق رومكىسىنى قولىغا ئېلىپ ئاغزىغا بىراقلا ئېلىپ غورتلا قىلىپ يۇتىۋەتتى. قاسىم بىلەن خاسىيەت نېمە قىلىشىنى بىلەلمەي بىر- بىرسىگە قارىشىپ قوللىرىغا قىزىل هاراق رومكىلىرىنى ئېلىشتى. بۇ قىزنىڭ بايىتىنقى سالاپەتلىك ۋە ئۆزىنى تۇتىۋالغان قىياپىتىدىن ئەسەرمۇ قالمىغانىدى. بەدىنىگە چىڭ كېيىۋالغان كۆلىرەڭ چاپىنىنى سېلىۋېتىپ، نېپىز قىزىل كوپتىسىنىڭ ئالدىنى سەل بوشىتىپمۇ ئۈلگۈردى. بوينىغىچە قىزىرىپ كەتكەن بۇ جانىۋارنىڭ ساغلام ئىككى كۆكسى قىزغۇچ نېپىز كوپتىسىنى يىرتىۋېتىدىغاندەك تىكلىنىپ كەتكەنىدى. ئىختىيارسىزلا بۇ تولغان كۆكسىلەرگە تىكىلىپ تۇرغان قاسىمنى گۈلباهارنىڭ توم چىققان ئەركىشىنىڭكىدە ئاۋازى چۆچۈتىۋەتتى:

"هە، قاسىم ئەپەندى، خاسىيەتنىڭكى سىزگە يارىماي قېلىۋاتامدۇ- قانداق؟ بەكلا تىكىلىپ قاراپ كەتتىڭىزغۇ كۆكسىلىرىمگە؟!" ـ ئۇنىڭ شەهۋانە كۆزلىرى رەسمىلا يولدىن چىققان بۇزۇقلارنىڭكىدەك قاسىمنىڭ كۆزلىرىنىڭ ئىچىگە تىكىلىپ قاراپ تۇراتتى. "تۇۋۋا خۇدايىم، مۇشۇنداق قىياپەتتىكى بىرسىنىڭ بۇنداق هەرىكەتلەرگە قىزىقىپ قالغىنى نېمىسى؟!" قاسىم، گۈلباهارنىڭ قىياپىتىگە ئەنسىرىگەندەك قاراپ قويدى. ئۇ قىز هېلىدىن هېلىغا تاماكا تۇتاشتۇراتتى، ئارىلاپ رومكىسىنى قۇرۇغداپمۇ قوياتتى.

"هەيران قالماڭ، بايىتىدىن سىزنىڭ تاماكا چېكىشىڭىزگە قاراپ چىدىيالماي تېپىرلاپلا قالغانىدىم. بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە مەندەك هالغا چۈشۈپ قالغان ئۇيغۇر قىزلىرىنىڭ كۈندىن- كۈنگە كۆپىيىپ كېتىۋاتقانلىقىنى سىز بىلمەيدىغان ئوخشىمامسىز؟! ئۇلار ئىچىۋالغىنىدا ئىچىنى بوشىتىۋېلىش ئۈچۈن نېمە قىل دېسىڭىز شۇنى قىلىشقا رازى. ئۇلاردا نومۇس، ئەقىدە دېگەنلەر ئاللىمۇقاچان هاراقنىڭ ئىسپىرتى ئىچىدە ئېرىپ تۈگىگەن! رازى قىلىدىغانلا بولسا، ئۇنداقلارغا خىتايلا ئەمەس، قاپقارا نېگىر بولسىمۇ پۈلەپ ئولتۇرمايدۇ. ـ گۈلباهار ئەلەڭ- سەلەڭ قوللىرىنى هاۋاغا شىلتىپ قويدى. ـ مەنمۇ بۇ، ... بۇ ئىشنى تاپمىغان بولسام، ... ئۇلاردىن قېلىشمىغان بولاتتىم! ... ـ قاسىم بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ تۇرۇپ كۆڭلىدە: "سەن ئاللىمۇقاچان ئۇلاردىن ئېشىپ كېتىپسەن!" دېگەنلەرنى ئۆتكۈزدى. ـ سىز، ... سىز قارىغاندا مەندەكلەرنى

11. گۈلباھار

"باھارنىڭ قەدرىنى بىلمەس زىمىستان كۆرمىگەن بۇلبۇل."

— خەلق ناخشىسىدىن

بۇ ھەپتىدە قاسىمدىن باشقىلىرىنى بىرلەپ- ئىككىلەپ ئېلىپ چىقىپ، ئۇلارنىڭ ئورنىغا يېڭى تۇتۇلغانلاردىن ئون نەچچە ئۇيغۇر- قازاقنى كامېرغا تىقىشتى. يېڭى كىرگەنلەرنىڭ ھەممىسىنىڭلا يارا ئىزلىرى يېڭى ئىكەنلىكىگە قاراپلا، ئۇلارنى تېخى يېڭى قولغا ئېلىنغانلار بولسا كېرەك دەپ مۆلچەرلەشكە بولاتتى. بەلكى يېڭىلارغا سۇر كۆرسىتىش ئۈچۈن بولسا كېرەك، قاسىمنىمۇ ھەر كۈنى دېگۈدەك ھوشىدىن كەتكىچە ئۇرۇپ پۈتۈن بەدىنىنى قىپقىزىل قانغا بويىشىپ كامېرغا سۆرىشىپ ئەكىرىپ تاشلىشاتتى. بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە سوئال- سوراقلىرىدا دېگەندەك ئۆزگىرىش كۆرۈلمىگەندەك قىلسىمۇ، ئەمما ئۇلارنىڭ جازالاش قوراللىرى ئايدىن- ئايغا سەرخىللىشىپ بارماقتا ئىدى. ئۇرۇلغان يەرلەردىن قان چىپىلداپ ئېقىپ، بەدەنلىرىنى بىردەمدىلا قىپقىزىل قورقۇنۇشلۇق ھالغا كەلتۈرۈۋېتەتتى. كامېردىكى بالىلار بۇنچە ئېغىر ئازاپلىنىشلارغا چىداپ كېلىۋاتقان قاسىمنىڭ غەيرىتىدىن ھەيران قېلىشاتتى. كەينىدىنلا ئۇلارمۇ جازاغا تارتىلىپ، بەزىلىرى تولۇق ھوشىنى يوقاتقان ھالدا كامېرغا كەلتۈرۈلەتتى. بەزىلەر ئولتۇرۇپ تىنىماي يىغلاپ چىقسا، يەنە بەزىلەر كۈنلەرگىچە تىنىش چىقارماي قاراڭغۇ تورۇسقا تىكىلگىنىچە ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ئارىدىن بىر قانچە ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىن قاسىمنىڭ سوراققا ئېلىپ چىقىرىلىشى يەنە قايتىدىن ئازىيىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ ۋۇجۇدىدىكى يارىلار بۇ قېتىم يىرىڭداشقا، كەينىدىنلا مۆلدۈرلەپ قورتلاشقا باشلىدى. قاسىم قىزىرىپ كۆپىتەك ئىششىپ كەتتى. ئادەم قېلىپىدىن چىققان بۇ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ئەسلى قىياپىتى ۋە ئەسلى مەخسىدىنى ئوچۇق كۆرگەن ياشلار، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا بولغان غەزىۋىنى يوشۇرالماي قېلىشاتتى.

شۇ ھالدىمۇ قاسىم ھوشىغا كېلىپ سەل ئوڭشىلىۋالغىنىدىن كېيىنلا يەنە كونا ئەسلىمىلىرى قاينىمىغا كىرىپ كېتەتتى. ...

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

دەپ، ئاستا قاسىمغا يۆلىنىپ، ئۇنىڭ بېلىدىن قۇچاقلىغىنىچە جىم ئولتۇرۇپ دوستىنىڭ پۇشۇلدىشىنى تىڭشاپ ئولتۇرۇپ كەتتى. ...

بۈگۈن يەكشەنبە بولغاچقا، ئۇلار چۈشكە يېقىن ئاران ئويغىنىشتى. گۈلباهار خېلى بۇرۇنلا تۇرۇپ كەتكەن بولۇپ، مونچىغا كىرىپ يۇيۇنۇپ چىقىپ يالغۇز ئولتۇرۇپ ناشتا قىلدى. ئاندىن ياتاق ئۆيىگە قاراپ ۋارقىرىدى:

"شۇنچىلىك بولغىنى بۈگۈنچە يېتەر! بولمىسا سۇ مۇزلاپ كېتىدۇ!" ...

سوغۇق تۈرمە كامېرىنىڭ تېمىغا يۆلەنگىنىچە خىيال سۈرۈپ ئولتۇرغان قاسىم، بۇلارنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرگىنىچە چوڭقۇر بىر تىنىۋالدى. ...

دەرىجىلىك قورچاق ئەمەلدارىنىڭ قىزى يول بويىدىكى دەرەخقە ئېسىپ ئۆلتۈرۈلگەن بولۇپ، خائىنلارغا جازا يۈرۈشى قىلىش دولقۇنىمۇ ھەقىقى مەنىسى بىلەن كۆرۈلۈشكە باشلىغانىدى. نۇرغۇن مەسچىتلەرنىڭ ئىماملىرى قاتتىق ئاگاھلاندۇرۇش خېتى تاپشۇرۇپ ئېلىشقان بولۇپ، قورقۇنچاق مادارىچى مولل‍ىلار مەسچىتلىرىگە چىقىشتىنمۇ قورقۇپ، ئۆيلىرىدىن تالاغا چىقالماس بولۇپ كەتكەن. نۇرغۇنلىغان تىپىك خىتاي جاللاتلىرى بىلەن ۋىجدانسىز خىتاي يالاقچىلىرىنىڭ ئادرىسلىرى، بالا- چاقا، نەۋرە- كېلىن ۋە كويۇغۇللىرىنىڭ تەپسىلى ئادرىسلىرى، كۆپ بارىدىغان يەرلىرىنىڭ ئادرىسلىرى تەپسىلى تونۇشتۇرۇلۇپ مەخپى تارقىتىۋېتىلگەن بولۇپ، مەخپى قوشۇن ئەزالىرىنىڭ ھەرىكىتى ئۈچۈن بەكلا ئاسانلىق يارىتىلماقتا ئىدى.

قاسىمنىڭ ئاغىنىلىرىمۇ بۇرۇنقىدەك ئۇنداق بىرەر ۋاراق تەشۋىقات ۋارىقى، بىرەر قورقۇنۇشلۇق كىتاپلارغا ھەيران قالماس بولۇپ كېتىشكەن، ئۇلارنىڭ سۆزلىرى بىر- بىرىدىن ۋەھىملىك قورقۇنۇشلۇق ۋەقەلەرنى تەسۋىرلەش بىلەن ئاۋارە ئىدى. سۆھبەت تازا قىزىپ كەتكىنىدە، قاسىمنىڭ خىتاي خوشنىسى كىرىپ كەلدى. بۇ خىتاي خوشنا، ساھىپخانىنىڭ ئۆزلىرى ئىشلىتىدىغان رومكىسىنى يىگىنە يۈتتۈۋاتقاندەك قىينىلىپ يۇتقاچ، قاسىمنى يوقلايدىغان چىرايلىق ئۇيغۇر قىزلىرى ئۈستىدىمۇ ئېغىز ئېچىپ كەتتى:

"ئەر كىشى دېگەن شۇنداق بولىشى كېرەك، شۇنداق ئەمەسمۇ؟ بۇنداق ئويۇنلاردىنمۇ ئۇزاق تۇرۇشقا بولمايدۇ. سەن لاۋكا، يامان ئادەم جۇمۇ. بىر- بىرىدىن چىرايلىق، بىر- بىرىدىن ياش قىزلار، ... بەك ياخشى، بەك ياخشى. _ خىتاينىڭ ئاغزىدىن شالۋاقلىرى ئاققاندەك بولۇپ كەتتى. بىرتال كەمپىتنى ئاغزىغا سېلىپ، _ سىلەر داۋام قىلىۋېرىڭلار، سىلەر ئىچىڭلار." _ دېگىنىچە كەينىچە داجىپ چىقىپ كەتتى.

"توختىغىنە، نېمە دەيدۇ بۇ خىتىيىڭ؟ _ ساقى سورىدى قاسىمغا تىكىلىپ تۇرۇپ، _ قىزلارنىڭ گېپىنى قىلىدىغۇ بۇ خىتىيىڭ؟ سەن بىزدىن يوشۇرۇن نېمىلەرنى قىلىپ يۈرسەن، ئاغىنە؟"

"ھەھە، ... ئۈنچىلىك بولسۇن! _ دېدى بىر ئاغىنىسى، _ بويتاقلىق يامان نېمە، ئاغىنىلەر."

ئۇلتۇرۇش ئەھلى بىرھازا شاقخو- چاخچاقلار بىلەن بولۇپ كېتىپ، گەپنىڭ تېمىسى ئاللىمۇ قاچان جىنسىيەتكە ئۆتۈپ كەتكەنىدى. ھاراقنىڭ كۈچىمۇ رەسمى ئۆزىنى كۆرسىتىپ، سورۇندىكىلەرنى بىر- بىرلەپ قىڭغايتىشقا باشلىدى. ...

بۇنى پۇرسەت بىلگەن قاسىم، بايىتىدىن تەشۋىقاتچى دوستى قويىنىدىن چىقىرىپ

www.uyghurkitap.com

قاسىم، 'يېڭى ئاي قوشۇنى' غا ئەزا بولغىنىدىن كېيىن، كۈنلىرىنى ئالاھىدە خۇشال ئۆتكۈزمەكتە ئىدى. ئەندى ئۇنىڭ ئاياللاردىن بولسىمۇ بىر تەشكىللى، بىر يېتەكچىسى بار ئىدى. ئىشلىرىمۇ ئۆزلىگىدىنلا پىلانلىق ۋە راۋانلىشىپ بارماقتا ئىدى. ئەمەلىي ھەرىكەت قىلمىغان ۋاقىتلىرىدا ھەرخىل تەشۋىقات ۋاراقلىرى يېزىش بىلەن ۋاقىت ئۆتكۈزەتتى. كۆپۈنچە ۋاقىتلىرىنى يېڭى پىستان، يېڭى مىنا لايىھەلىرى بىلەن مەشغۇل بولۇپ ئۆتكۈزەتتى.

شۇنداق كۈنلىرىنىڭ بىرىدە قاسىمنىڭ ئۆيىگە ھېلىقى ئاغىنىلىرى يىغىلىشتى. ئۇياقتىن- بۇياقتىن سۆزلىشىپ، كوچىدا پەيدا بولىۋاتقان ۋەھىمىلەردىن، باشقا شەھەر- ناھىيىلەردىكى تۆمۈريول- تاشيول بويلىرىدا بولغان ۋەقەلەردىن يېڭى خەۋەرلەرنى بىر- بىرىگە يەتكۈزۈشەتتى. قارىغاندا ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكەتلىرى بۇ كۈنلەردە پۈتۈن مەملىكەت دائىرىسىگە كېڭىيىپ رەسمىيلىشىپ قېلىۋاتقاندەك كۆرۈنەتتى. گەرچە خىتايدىن يېڭى كېلىدىغان خىتاي تاجاۋۇزچى كۆچمەنلەر ئاساسەن توختىغاندەك قىلسىمۇ، خىتايغا قاچىدىغانلارنىڭ سانى كۆرۈنەرلىك ئازىيىپ كېتىۋاتاتتى. شۇڭا، ۋەھىمە ھەرىكەتلىرىمۇ ئادەتتىكى قارغۇلارچە پارتىلىتىشلاردىن ئاستا- ئاستا ۋەتىنىمىز تەۋەسىگە تېخىمۇ ئىچكىرلەپ كېتىۋاتقان ئاپتوموبىل، پويىز ۋە ئاپتوبۇسلارغا تەھدىت سالىدىغان ھەرىكەتلەرگە، باشلىرىنى، پۇت- قول ۋە قۇلاقلىرىنى ئۈزۈۋېلىپ خىتاي مەھەللىرىگە تاشلىۋېتىش، ئۇچەي- باغىرلىرىنى تۆكۈپ ئەتراپقا چۇۋۇۋېتىش قاتارىدىكى قورقۇنۇشلۇق ھادىسىلەرنى پەيدا قىلىشلارغا يۆزلىنىشلەر كۆرۈلۈشكە باشلىغاندەك قىلاتتى. بولۇپمۇ خىتاي تاجاۋۇزچى كۆچمەنلەر ئائىلىلىك بىنالىرىغا ئوت قويىۋېتىش، پارتىلىتىۋېتىش، ئوغۇرلۇقچە ئۆيلىرىگە كىرىپ بوغۇزلاپ، ئىچى- باغرىنى تۆكىۋېتىپ چىقىش ۋەقەلىرى ئالاھىدە كۆپەيمەكتە ئىدى. تۆمۈريول، تاشيول ئۈستىلىرىدىمۇ نوقۇل قوراللىق خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغىلا زەربە بېرىشلەرگە قوشۇلۇپ، ھەربىي ۋاگونلار، ھەربىي ئاپتوموبىللار، قوراللىق ساقچى ماشىنىلىرى، مىنىبۇسلار، خىتاي ئەمەلدارلىرى ئائىلىلىرى، بىكەتتىكى ئىشچىلىرى، بېنزىن توشۇيدىغان ئاپتوموبىللارغىمۇ زەربە بېرىش ئىشلىرى پىلانلىق قانات يايدۇرۇلۇش دەۋرىگە كىرمەكتە ئىدى. خۇددى شۇنىڭدەك، ئۆتكەن ھەپتىدە تولىمۇ ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن بىر ئۇيغۇر ساقچى ئەمەلدارىنىڭ ئائىلىسى بالا- چاقىلىرى بىلەن قوشۇلۇپ كۆيۈپ كەتكەن. يەنە بىر ئىدارىنىڭ خىتايغا يالاقچىلىق قىلىشتا بەكلا ھەددىنى بىلمەي قالغان بىر ئۇيغۇر نازىرى ئۆيىدىلا بوغۇزلىۋېتىلگەن بولۇپ، نەق مەيداندا ئۇنىڭ بېشى تېپىلماي، باشقا بىر مىللىي كادىرلار قوراسىنىڭ ئەخلەتخانىسىدىن تېپىلغان. يەنە بىر ئەنچۈەنتىنىڭ ئىدارىسىنىڭ ئۇيغۇر باشقارما باشلىق

كىرىستالنى شورىغۇچ رېزىنكىگە شار بىلەن شورىتىپ ئايرىپ ئالىمىز. ئاندىن بۇ ماددىنى ئىككىنچى قېتىملىق نېيتراللاشقا باشلايمىز. ئايرىۋالغان نىتروتولۇلنى ئەينەك ئىستاكانغا قويۇپ سۇ مونچىسىدا 50 گرادۇسقىچە ئىسسىتىمىز. ئۇنىڭغا ئون بىر گرام قويۇق سولپات كىسلاتاسىنى تېمىتىپ قوچۇپ بېرىمىز. ئاۋۋال بېغىررەڭگە، ئاندىن قارامتۇل رەڭگە كىرىدۇ. ئاندىن بۇ ئىستاكاننى داۋاملىق قىزدۇرۇپ 90- 100 گرادۇسقا كەلتۈرىمىز. بۇ ئارىدا 5،25 گرام قويۇق نىترات كىسلاتاسى ئۈستىگە 5،25 گرام قويۇق سۇلپات كىسلاتاسىنى تامچىلاپ قوشۇپ ئارلاشتۇرۇپ تەييارلىۋالغان كىسلاتا ئارىلاشمىسىنى نەق بىر سائەتتە قوچۇپ تۇرۇپ تامچىلاپ قوشۇپ ئارىلاشتۇرىمىز. ۋاقىتقا دىققەت قىلىڭ. نەق بىر سائەتتە! بۇ ماددىنى يەنە ئىككى سائەت تىنىماي ئارىلاشتۇرۇپ بېرىمىز. بۇ چاغدا ئوخشاشلا ئېرىتمە يۈزىگە دى نىتروتولۇل لەيلەپ چىقىشقا باشلايدۇ. بۇ ماددا ئۈچىنچى قېتىملىق نېيتراللاشقا تەييار بولغان ھېساپلىنىدۇ. بىز ئاۋۋال 7،25 گرام قويۇق نىترات كىسلاتاسىغا يەنە شۇنچە گرام قويۇق سۇلپات كىسلاتاسىنى ئاستا تېمىتىپ قوچۇپ كىسلاتا ئارلاشمىسى تەييارلىۋالىمىز. ئاندىن يۇقىرىدا ئايرىۋالغان دىنىتروتولۇلنى ئىستاكاندا سۇ مونچىسى ياردىمى بىلەن 90 دىن يۇقىرى گرادۇستا ئىسسىتىپ تۇرۇپ 14،5 گرام قويۇق سۇلپات كىسلاتاسىنى قوچۇپ تۇرۇپ تامچىلاپ ئارىلاشتۇرىمىز. ئاندىن بۇنى سۇ مونچىسى ئىچىدە)سۇمونچىسىنىڭ سۈيىگە ئاشتۇزى ياكى كالتسىي خلورىدتىن 3-5 پىرسەنت قوشۇپ، سۇنىڭ قايناش نوقتىسىنى ئۆستۈرىۋالىمىز.) بىلەن 100- 115 گرادۇسقىچە ئىسسىتىپ تۇرۇپ بايا تەييارلىۋالغان كىسلاتالار ئالاشمىسىنى قوچۇپ تۇرۇپ نەق 2 سائەت تامچىلىتىپ قوشىمىز. ئاندىن يەنە شۇ 100- 115 گرادۇستا ئىسسىتىپ تۇرۇپ 2 سائەت تىنىماي قوچۇپ بېرىمىز. ئاندىن بىر سوتكا ئۆي تېمپېراتۇرىسىدا سوۋۇتىمىز. ئېرىتمە ئۈستىگە قىزغۇچ سېرىق ماددا قېتىپ قالغانلىقىنى كۆرىمىز. بۇ تازىلانمىغان (شىخو دورىسى». بۇ ماددىنى ئېلىپ سۇندۇرۇپ پارچىلاپ سوغۇق سۇدا بىرقانچە قېتىم يۇپ كىسلاتادىن ئايرىيمىز. ئاندىن يەنە ئىسسىق سۇدا ئۈچ قېتىم يۇيىمىز. بۇغداي- قوناق دانچىسىدەك بۇ ماددىنى چىلاشقىدەك ئېتىل ئىسپىرتى قويۇپ 60 گرادۇسقىچە ئىسسىتىمىز. ئاندىن سوۋۇتۇپ، كىرىستال چۆكمىسى ھالىتىدە ساپ دورىغا ئېرىشىمىز. ئۇنى پىلتىر قەغىزى بىلەن سۈزۈپ سالقىن يەردە قۇرۇتىمىز. ئەڭ ساپ ساغۇچ يىڭنىسىمان |تې ئېن تى| كىرىستالىنىڭ پارتىلاشتىكى تېزلىكى سېكونتىغا ئالتى مىڭ ئالتى يۈز مېتىرگە بارالايدۇ. بۇنى ئەڭ دەسلىۋىدە نوبېل ياساپ چىققان ئىكەن. بۇ دورىنى شىخو ئۇرۇشىدا دۈشمەن ئىستىھكاملىرىنى پارتىلىتىش جەريانىدا قۇربان بولغان شېھىتلىرىمىزنىڭ خاتىرىسى ئۈچۈن «شىخو دورىسى» دەپ

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

ئوقىماقچى بولغىنىدا باشقىلارنىڭ دىققىتىنى قوزغىيالماي قايتا يانچۇقىغا سېلىپ قويغان بىر تەشۋىق ۋارىقىنى ئاستا سۇغۇرۇپ ئالدى. بۇ ۋاراق رەسمى بىر دورا رېتسىپى بولۇپ، ئۇنىڭغا «شىخو رېتسىپى» دېگەن نام بېرىلگەنىدى. بۇ رېتسىپ مۇنداق بايان قىلىنىغانىدى: "«شىخو دورىسى» نىڭ ئاساسلىق تەركىبى بىر تولۇل مالېكۇلاسىغا ئۈچ دانە نىترو رادىكالى باغلانغان بولۇپ، ئادەتتە 2-4-6- ترى نىترو تولۇل دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇنىڭ مالېكۇلا فورمۇلاسىدا يەتتى دانە كاربون ئاتومى، بەش دانە ھىدروگېن ئاتومى، ئۈچ دانە ئازوت ئاتومى ۋە ئالتە دانە ئوكسىگېن ئاتومى بار. رەڭگى ساغۇچقا مايىل بولۇپ، كىسلاتادىن تازىلانغىنىدا ئاقۇش سېرىق رەڭ ئالىدۇ. سەكسەن پۈتۈن يۈزدە ئالتە سېلسىيە گرادۇس ئىسسىقلىقتا ئېرىيدۇ. مالېكۇلا ئېغىرلىغى 227،13، سېلىشتۇرما ئېغىرلىغى 1،54، سېرىق ياپراق ياكى يىڭنىسىمان كىرىستاللىق، ئىسپىرتتا ئىسسىتىلغاندا، ئاسېتون، بېنزول، تولۇل، نىترات كىسلاتاسى، سولفات كىسلاتاسى قاتارلىقلاردا ئېرىيدۇ. سۇدا ئېرىمەيدۇ ۋە ئارلاشمايدۇ. سۇ يېغى سېرىق سۇزۇك رەڭلىكى ئىنتايىن سەزگۈر. قاتتىق ئۇرۇپ ئەزسە پارتىلايدۇ. كۈن نۇرىدا تەدرىجى پاسسىپلىشىپ، دەسلەپ قارىداپ، ئاندىن كۆلرەڭگە ئۆزگىرەپ قالىدۇ. 81 دەرىجىدە ئېرىپ، تېنچ قويغاندا قايتا قېتىۋالىدۇ. شۇڭا بۇ گرادۇستا ئېرىتىپ ھەرخىل شەكىللەرگە كەلتۈرۈشلىشقا بولىدۇ. بۇ بىر زەھەرلىك ماددا بولۇپ، پۇرىقىمۇ زىيان قىلىدۇ. ئادەتتە ئىچىنى سۈردۈرۈش، تېرىسى ساغرىپ قېلىش، نەپەسلىنىشى قىيىنلىشىش، قان بېسىمى تۆۋەنلەش، يارا چىقىش، باش ئاغرىتىش ياكى قايدۇرۇش تەسىرلىرىگە ئىگە. زەھەرلەنگۈچى دەرھال بۇنىڭ پۇرىقىدىن بىرنەچچە كۈن يىراق تۇرۇشى، مۇمكىن بولغاندا ساپ ھاۋالىق يەردە دەم ئېلىشى، ئالما، تۇخۇم، گۆش، سۈت ۋە مول كۆكتات يېيىشى لازىم. بۇ دورىنى مېتىل بېنزول ياكى تولۇلنى ئۇدا ئۈچ قېتىم نىترولاش ئارقىلىق قولغا كەلتۈرۈشكە بولىدۇ. بىرىنچى قېتىملىق نىترولىغاندا 60 پىرسەنتلىك نىترات كېسلاتاسىدىن 14،7 گرام، قويۇق سولفات كىسلاتاسىدىن 29،4 گرام ۋە تولۇلدىن ئون گرام تەييارلايمىز. ئاۋۋال ئىسسىقلىغى 30 گرادۇستىن تۆۋەن بولغان سۇ مونچىسى ياكى مۇز ۋاننىسى ئىچىدە تۇرغۇزۇلغان ئىستاكانغا نىترات كىسلاتىسىنى قويۇپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە قويۇق سولپات كىسلاتاسىنى قوچۇپ تۇرۇپ تېمىتىپ قوشىمىز. دىققەت قىلىڭ، چوقۇم سولپات كىسلاتاسىنى نىترات كىسلاتاسى ئۈستىگە تېمىتىپ قوشۇڭ! ئاندىن 30- 40 گرادۇسلۇق ئىسسىقلىقتا تولۇلنىڭ ئۈستىگە بايىقى كىسلاتالار ئارلاشمىسىنى تامچىلاپ قوشۇپ ئارىلاشتۇرۇپ بېرىمىز. كىسلاتا قوشۇش تاماملانغىنىدىن كېيىن، ئېرىتمە يۈزىگە نىتروتولۇلنىڭ كىرىستالى لەيلەپ چىقىشقا باشلايدۇ. بىرەر سوتكىدىن كېيىن بۇ

پەلتوسنى يېشىپ ئىشكاپقا ئېلىپ قويۇپ چىقتى. ھالرەڭ نېپىز كوپتىسىنىڭ ئىككى تۈگمىلىك ئورنى ئوچۇق قالغانىدى — تۇغرىسى ئالايىتەن ئەتمەيلا چىققانىدى. قاپقارا پارقىراپ تۇرغان دولقۇنلۇق قويۇق قارا چاشلىرىنى بىر يېنىغا تۆكۈپ ساپلىغا ئولتۇردى. ئۇنىڭ شەھۋانە كۆزلىرى قاسىمدەك تولا ئىش كۆرمىگەن ئىرادىسى ئاجىز سۆيۈق ئەرلەرنىڭ قەلبىنى پارچىلىۋەتكىدەك ماگنىتلىق كۈچى بىلەن ئۇنىڭ كۆزىگە تىكىلدى. قىزنىڭ كۆزلىرىدىن گويا 'سۆيۈملۈك' گازپايات ئۇتى يالقۇنجاپ تۇرغاندەك، ئۇنىڭ قەلبىنى پەرۋانىدەك ئۆزىگە جەلىپ قىلىۋالغانىدى.

"كۆرۈنۈپ تۇرۇپتۇ، كلاسسىك ئەرلەر ئولتۇرۇشى! يىگانە ئىچىش ئۈچۈنلا ئولتۇرۇش!

— گۈلباھار ئاغزىنى سەل پۈرۈشتۈرگەندەك قىلىپ، ئەپچىل سومكىسىدىن 'كامېل' تاماكىسىنى چىقاردى. — كېلىڭ يېنىمغا. — قىزنىڭ بوم تارىدەك ئاۋازى قاسىمنى تىك تۇرغۇزىۋەتتى. ئاندىن دەرھال ئالدىغا سوزۇلۇپ كېلىپ سافانىڭ بىر قىرىغا كېلىپ ئولتۇردى. گۈلباھار تاماكا پاشكىسىنى ئۇنىڭغا تەڭلىدى. ئۆزىمۇ بىر تال چىقىرىپ ئاغزىغا قىستۇرۇپ، چىرايلىق چاقمىغىنى چىقىرىپ ئاۋال قاسىمنىڭكىنى، ئاندىن ئۆزىنىڭكىنى تۇتاشتۇردى. قاسىمنى ئىچىگە تارتقان تاماكىسىنىڭ تەمى ئەمەس، بەلكى ئالدىغا ئېگىشىپ چاقماق تۇتۇپ بېرىۋاتقان قىزنىڭ ئەتىر گۈلىدەك پۇراپ تۇرغان گەۋدىسى مەي قىلىۋەتكەنىدى. بۈگۈن بۇ قىزدا قىلچىلىكمۇ تارتىنىش ئالامەتلىرى كۆرۈنمەيتتى. — سىز قىزلارغا تاماكا تۇتاشتۇرۇپ بېرىشنى بىلمىگىنىڭىز بىلەن، مەن سىلەردەكلەرگە ئوت يېقىشنى ناھايىتى ياخشى بىلىمەن. — قاسىمنىڭ يۈرىكىنى ئوينىتىپ تۇرغان قىز پۈرىغى ئۇنىڭغا 'گوپ' قىلىپ قايتىدىن ئۇرۇلدى. شۇنداقتىمۇ ئۆزىنى كەينىگە داجىتىشقا تىرىشقاندەك قىلىسىمۇ، سافانىڭ قولتۇقلىقىغا تاقىشىپ قېلىپ، مىدىر- سىدىر قىلالمىدى. ئۇنىڭ ھاياجىنى قوزغىلىپ پۈتىنى ئالماشتۇرۇۋېلىشقا تىرىشتى. — ئاۋارە بولماڭ، ئەرلەرنىڭ مىجەزىنى بەش قولدەك بىلىمەن." — گۈلباھار تاماكىسىنى شورىغاچ قاسىمنىڭ كۆزىگە چاقناپ تۇرغان يالقۇنلۇق شەھۋانە كۆزلىرى بىلەن بىرھازا تىكىلىپ ئولتۇرۇۋېلىپ، ئۇنىڭ تاقىتىنى قويمىدى. گۈلباھار ئۇنىڭ بوينىغا بېلىگىنى ئالمىدى. يەنە بىر قولىدىكى تاماكىسىنى ئىچىگە چوڭقۇر بىر تارتىۋېلىپ ئالدىدىكى ئۈستەلدە تۇرغان بىر تەخسىگە ئەزدى. ئاندىن ئىچىدىن تۇرخۇندەك چىقىۋاتقان ئىسنى قاسىمنىڭ يۈزىگە قارىتىپ پۈۋلىدى. ئاستا ئۇنىڭ قولىدىكى تاماكىسىنىمۇ ئېلىپ تەخسىگە تاشلىدى. ئەرنىڭ بوينىدىن ئىككى قوللاپ تۇتۇپ ئالدىغا تارتقىنىچە ئۇنى سۆيۈپ كەتتى. ئۆزىنى ئارانلا تۇتۇپ تۇرۇۋاتقان قاسىم، قىزنىڭ بېلىدىن قامالاپ تۇتقىنىچە سافاغا قىڭغايدى. ئىككىسىنىڭ قوللىرى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئاتىدۇق. ــ ئۇيغانغان مۇھاجىرلار قوشۇنىدىن."

قاسىم بۇ رىتىمپىنى شۇ كېچىسىلا بىر نۇسخا كۆچۈرىۋالدى.

ئەتىسى ئىگىز- پەس يېتىشقان دوسلار بىر- بىرىنى ئۇيغىتىشىپ ئورۇنلىرىدىن تۇرۇشتى. ئاندىن يۈز- كۆزلىرىنى چالا- بۇلا يۇيۇشقاندىن كېيىن، بەزىلىرى بىرەر پوتۇلكا پىۋا بىلەن، يەنە بەزىلىرى ئىسسىق چاي بىلەن ناشتىلىرىنى قىلىشىپ ئالدى- كەينىلىرىگە سەنتۈرۈلۈشۈپ يۈرۈپ خوشلىشىپ ئۆيدىن چىقىشتى. ئۇلارنى دەرۋازىغىچە ئۇزۇتۇپ قويۇپ كىرگەن قاسىم، جوزىلارنى يىغىشتۇرۇشقىمۇ خوشياقماي، كىرگەن پېتى ئۆزىنى كارىۋىتىغا ئاتتى. ئەمما قاسىمنىڭ كۆزىگە ئۇيقا كېلىش ئورنىغا خاسىيەت كېلىۋېلىپ ئارامىغا قويمايتتى. خاسىيەت قايسى كۈنىسى كېلىپ يېرىم كېچىگىچە بىرگە يېڭى مىنا لايىھىسىنى تۈزۈش بىلەن بولۇپ، ئاندىن قونۇپ كەتكەنىدى. قاسىم شۇ كېچىنىڭ لەززىتىنى ئەسلەپ تولغۇنۇپ زادىلا ئارام تاپالماي قالدى. "ئۇ كىچە نېمە دېگەن لەززەتلىك بىر كىچە ئىدى- ھە!" ــ قاسىم باشقىلاتتىنلا قۇرۇق ھاۋايىھەۋەس دولقۇنى ئىچىگە غەرق بولىۋاتقىنىدا تۇيۇقسىزلا ئىشىكى ئۆزىگە تونۇش بولغان بىر ئاۋازدا يەڭگىل چېكىلدى:

"تاك، ... تاك- تاك!"

ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ كەتكەن قاسىم ۋارقىرىۋەتتى:

"بۇ چەككەن خاسىيەت!" ــ ئۇ دەرھال بېرىپ ئىشىكنى ئاچتى.

"ياخشىمۇسىز؟"ــبوم ئاۋاز بىلەن سالام قىلىپ گۈلباھار كىرىپ كەلدى!

گۈلباھارنى كۆرۈپ ھوجۇقۇپ قالغان قاسىم، قىزغا تىكىلىپ قارىدى. بۈگۈن بۇ قىز شۇنداق ·دىققەت بىلەن ياسىنىۋالغانىكى، يۈزلىرى چاخناپ تۇراتتى. قاپ- قارا چاچلىرىنىمۇ گۈيا تەبىئىي بۇدىرەسى باردەك كېلىشتۈرۈپ ياساتقان بولۇپ، پارىلداپ تۇرغان چاچلىرى ئىككى قۇلىقىنى يېپىپ دولقۇنلاپ سېرىلىپ چۈشۈپ مۈرىسىنى بويلاپ كۆكسىگە تاقالغانىدى. ئۇنىڭ ھەرقانداق يىگىتنى دەرھاللا ئۆزىگە تەسلىم قىلدۇرىۋالغىدەك چاقناپ تۇرغان شەھۋانىلىق ئۇرغۇپ تۇرىدىغان بوتا كۆزلىرى قاسىمنى دەرھاللا ئۆز ئىلكىگە ئالغانىدى. "ئاھ، بۇ قاملاشقان كۆكسلەر!" قاسىمنىڭ كۆزىگە باشقا ھېچنېمە كۆرۈنمەيتتى!

"قېنى ئۆيگە كىرىڭ، ئەمما مېنى شاڭخو قىلمىغايسىز، ئۆي ئىچى بەكلا رەتسىز ئىدى. ئۇلارنى تېخى يېڭىلا ئۇزۇتۇپ تۇرىۋىدىم، يەنى، ... مەن، ..." ــ قاسىمنىڭ ئاغزى گەپكىمۇ قولاشماي قالغانىدى.

قىز ئۇنىڭ دېگەنلىرىگە پەرۋامۇ قىلماستىن ئوتتۇر ياتاق ئۆيگە كىرىپ نېپىز

بولغانلىقىنى ئىپادىلەپ چىرايلىق كۈلۈمسىرەپ قويدى.

قاسىم خىجىل بولغان قىياپەتتە يەرگە قاراپ ھىجايغىنىچە تاماققا ئولتۇردى. گۈلباھار تاماق يېگەچ ئولتۇرۇپ سورىدى:

"ئالدىنقى كۈنى خاسىيەت كەلگەن ئوخشىمامدۇ؟! _ ئۇ كۆزىنى قىسىپ قويۇپ قاسىمنىڭ جاۋابىنى كۈتمەيلا گېپىنى داۋام قىلدى، _ بىچارە قىز، مەن بولمىسام بەلكىم بۇ چاققىچە ئەقلىدىن ئېزىپ قالارمىدىكىن بىلمەيمەن، ھېلىمۇ غەيرىتى بار قىز ئىكەن. ئۇنىڭغا ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلمىسەك بولمايدۇ. بىر ھىساپتا مېنىڭ بۇ قوشۇننى قۇرۇش خىيالىغا كېلىشىمگە خاسىيەت سەۋەپ بولدى دىسەممۇ بولىدۇ. شۇ كۈنىسىدىكى پاجىئەلىك قىياپىتىنى ھازىر ئەسلىسەممۇ يۈرىكىم يېرىلغىدەك بولۇپ كېتىدۇ. بەكلا ئېچىنىشلىق ئىدى. ھە، سىلەرمۇ خېلى چىقىشىپ قالغاندەك قىلامسىلەر قانداق؟!"

بۈگۈن بولغانلاردىن كېيىن، قاسىم ئەندى خاسىيەت توغرىسىدا گەپ قىلغۇسى كەلمىگەنىدى. شۇڭا بېشىنى چۆكۈرۈپ تامىقىنى يەپ ئولتۇرىۋەردى.

"ماڭا قاراڭ، مېنىڭ سىزگە قىلغانلىرىمغا قاراپلا مېنى رەسمىي بۇزۇق بىرسى ئوخشايدۇ دەپ قالماڭ. مېنىڭ سىزنى خاسىيەتتىن تارتىۋېلىش نىيىتىم زادىلا يوق. سىلەردىن قىزغىنىپمۇ قويمايمەن. ئەكسىچە، سىلەرنىڭ مۇناسىۋىتىڭلاردىن خۇشال بولىمەن. بۇ مېنىڭ سىز بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىمنىڭ ئەڭ ئاخىرقىسى بولۇپ قالىدۇ. بۇندىن كېيىن مېنى سىز زورلىسىڭىزمۇ ئۇنىمايمەن. بۇ قېتىمقىسىدا يەنە شۇ خاسىيەتنىڭ ئۆزى مېنى قوزغاپ قويمامدۇ! _ ئۇ ئاش سۈيىدىن ئىچىپ قويۇپ تەخسىسىنى نېرى ئىتتىرىپ ئاغزىنى قەغەز سالپۇشكىدا سۈرتتى. ئاندىن بىرتال تاماكا ئېلىپ تۇتاشتۇرىۋالدى. _ تۈنۈگۈن ئۇ ئۆيۈمگە كەلگەنىكەن، گۈلدەك ئېچىلىپلا كېتىپتۇ. سىزنىڭ گېپىڭىزنى قىلىپ تۇرىۋالدى. ئازىراق ئىچكۈزۈپ قويۇپ كوچىلىۋىدىم، بىر ۋاقىتلىرىدا سىزنىڭ ئالاھىدە ئەركەكلىكىڭىزدىن پىچىرلاپ سالدى. كېچىچە كۆزۈمگە ئۇيقا كەلمەي شەيتىنىم جىم قويمىدى. ئەتىگەن خاسىيەت كەتكەندىن كېيىن زادىلا چىداشلىق بېرەلمىدىم. 'نېمە بولاتتى؟! بىرەر قېتىمغا قاسىمنى يەۋەتەتتىممۇ!' دېدىم- دە، سەھەردىلا يېنىڭىزغا كەلمەكچى بولۇپ يولغا چىقتىم. ئەمما ئۆيىڭىزگە يېقىنلىشىپ قالغاندا، خاسىيەتنى ئويلاپ يەنە كەينىمگە ياندىم. ئاندىن ھېلىقى ئىلمان دوختۇر يىگىتىمنىڭ يېنىغا بارايلا، دەپ ئۇنىڭ ئۆيى تەرەپكە قاراپ ماڭدىم. ئۇ لىمجان دوستۇمنى ھىسياتلاندۇرۇش ئۈچۈن گۈزەللەشتۈرۈشخانىسىغا كىرىپ ئىككى سائەت ئولتۇردۇم. ئەينەكتىكى چىرايىمغا قاراپ، بۇنچە گۈزەل بىر قىزنى نېمىشكە ئۇ لوملومگە تۇتقۇزۇپ قويىدىكەنمەن دەپ، ئۇدۇل

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

بىر- بىرىنىڭ بەللىرىدە، ... ئۆتتەك يالقۇنجاپ تۇرغان لەۋلەر، ئوت بولۇپ يېنىپ تۇرغان بەدەنلەر، ...

تەخسىدىكى ئېرىلمىگەن تاماكا قالدۇغى ئۆزىنىڭ ئاخىرقى ئىسسىنى چىقىرىپ ئاستا- ئاستا ئۆچمەكتە ئىدى.

قاچانلاردىدۇ ياتاق ئۆيىگە كىرىپ يېتىپ بولغان ئىككى شەھۋانە ۋۇجۇت، بىر- بىرسىگە چىرماشقىنىچە جىم يېتىشاتتى. ئەندى يېتىر دەپ قاسىم قانچە قېتىم مونچىغا كىرىپ چىققانلىقىنىمۇ ئېسىگە ئالالمىدى. سۆڭەكلىرى شۈلۈشۈپ كەتكەن قاسىم، ئاستا يانغا ئۆرۈلدى. تويماس قىز، تۇغما بەدىنىنى مەيدىسىگىچە يوتقاندىن چىقىرىپ قاسىمغا زوقلىنىپ قارىغىنىچە، ئۇنىڭ ئاق كىرىپ قالغان چاشلىرىنى، سەل- پەل قاڭشالىق قېلىن بۇرۇتلىرىنى ئوينىغىنىچە ياتاتتى. ئارىلاپ ئۆرۈلۈپ ئۇنىڭ لەۋلىرىدىن سۆيۈپمۇ قوياتتى:

"ئەر كىشى دېگەن مانا مۇشۇنداق بولىشى كېرەك. سىزدەكلەر، بىزدە بەكلا ئازىيىپ كېتىۋاتىدۇ. ... خاسىيەتنىڭ ھەقىقەتەنمۇ تەلىيى بار قىز ئىكەن. قىزغىنىپ قالدىم." _ قاسىم كۆزلىرىنى زورىغا ئېچىپ گۈلباھارغا قاراپ مۆڭلەرچە كۈلۈپ قويدى. قىزچاق ئۇنى قايتىدىن چىڭ بېسىپ قانغىچە سۆيگىنىدىن كېيىن، يوتقاندىن چىقىپ مونچىغا كىرىپ كەتتى. قاسىم خۇمالاشقان كۆزلىرىنى قىيا ئېچىپ قىزنىڭ كەينىدىن ئۇنىڭ قاۋۇل ۋۇجۇدىغا قاراپ يېتىپ، نېمىشقىدۇ خاسىيەتنى ئېسىگە ئالدى. ئەندى قاسىمنىڭ كاللىسىدا بىرمۇنچە چىگىش پىكىرلەر ئايلىنىپ يۈرەتتى. گويا قاسىم ھۆكۈم قىلىش ئىقتىدارىنى يوقاتقاندەكلا بولۇپ قالماقتا ئىدى: خاسىيەت، قوشۇن، ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتى، ئەخلاق، غايە، گۈلباھار، ئېتىقات، ...

ئۇ، شۇ يېتىشىدا قانچىلىك ۋاقىت ياتقانلىقىنىمۇ سەزمەي قالدى. ئەنە شۇ خىل بىر- بىرىدىن چىگىش خىياللار ئىچىگە پېتىپ چىقالماي، خىياللىرىنىڭ يا رىياللىق ياكى چۈشى ئىكەنلىكىنىمۇ پەرق قىلالماي مۈگدەك ئىچىدە ياتقىنىدا، "قېنى، ياتقۇرمەي تازىلىنىپ كىرىپ تاماققا كېلىڭ!" دېگەن بوم ئاۋازدىن كېيىنلا ھوشىغا كېلىپ ئىشىككە قارىدى. ئورنىدىن دەرھال تۇرۇپ كىيىملىرىنى كىيىپ مونچىغا كىرىپ كەتتى. مۇزدەك سۇدا بىرھازا چايقالغاندىن كېيىن، كىيىملىرىنى يۆتكەپ مېھمانخانىغا كىردى. گۈلباھار يېڭى قورىغان كۆيجۈپ تۇرغان قاپ- قارا بۇدرە چاشلىرى ئىچىدە تېخىمۇ ئېچىلىپ كەتكەندەك قىلاتتى. تەخسىدىكى لەغمەن مىزلىك پۇراپ قاسىمنىڭ ئىشتىيىنى قوزغاشقا باشلىدى.

"قانداغىراق يىگىت؟! ھاردۇقىڭىز چىقىپ قالغاندەكمۇ؟!" _ گۈلباھار مەمنۇن

كورلىلىق قورچاق ئۇيغۇر ئەسكىرىمۇ بار ئىكەندۇق. ئۇ ئۇيغۇر ئەسىرى بىر كوماندىرغا 'بۇ خىتايلار بۆرىتالادا بىر يېزىدىكى يەرلىك خەلقنى بوشۇكتىكى بوۋاق باللىرى بىلەن قوشۇپ قىرىپ تاشلاپ قېچىپ كېلىۋالغانلار' دەپ پاش قىلىپتۇ. مىللىي ئارمىيە جەڭچىلىرى بۇ قاتىل خىتاي ئەسىرلىرىگە غەزەپلىنىپ، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى شۇ يەردىلا قىرىپ تاشلاشنى تەلەپ قىلىپ تۇرىۋالغانىكەن. بوۋام ئۇلارغا يالۋۇرۇپ يۈرۈپ مىڭ تەستە بۇ خىتاي ئەسىرلىرىنى شىتابقا تاپشۇرۇپ بېرىپ ئۆلتۈرۈلۈشتىن ساقلاپ قالغانىكەن. مەدەنىيەت ئىنقىلاۋىدا بوۋامنىڭ پۈتنى ئۇرۇپ سۇندۇرىۋەتكەن خىتاي لوخىنى دەل شۇ ئەسىرگە چۈشكەن خىتايلارنىڭ بىرسى ئىكەن. بوۋام بۇنىڭ دەردىدە ئىچى قاتتىق ئازاپلىنىپ يۈرگەن بولسىمۇ، قىساس ئېلىشقا زادىلا قارار قىلالماي كەلگەنىكەن. بالا-چاقىلىرىنىڭ ۋە خەلقىنىڭ كۆرىۋاتقان زۇلۇملىرى بوۋامنى شۇ كۈنىسى قارا قىلىشقا زورلىغان بولسا كېرەك، دادامنى چاقىرىپ بۇ ۋەقەنى سۆزلەپ بولۇپ ۋەسىيەت قىلىپتۇ: 'مېنىڭ، بۇ ۋەتەن ئۈچۈن شېھىت بولغانلارنىڭ، بىھۇدە جازالىنىپ ناھەق ئۆلتۈرۈلگەن، ناھەق خارلىنىۋاتقان خەلقىمنىڭ قىساسى ئۈچۈن بىر پۈرسەتنى تېپىپ بىرەر يۈز خىتاي ماڭلۇرىنى بولسىمۇ جەھەننەمگە يوللايمەن دەپ قەسەم قىلىپ بەر!' ئەمما دادام، بوۋامنىڭ بۇ ۋەسىيىتىنى بەك ۋەھشىلىك، ساكىراتقا چۈشۈپ قالغاندىكى قالايماقان جۆيلىش دەپ قاراپ، بەرگەن ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنى زادىلا خىيالىغا كەلتۈرمىگەنىكەن. بۇ ئاردا مومامۇ تۇيۇقسىزلا ئاغرىپ يېتىپ قېلىپ تۈگەپ كېتىپتۇ. بۇ ئىشلار دەردىدىنمىكىن ياكى تەغدىرى شۇنداق پۈتۈلگەنمىكىن بىلمىدىم، داداممۇ ئۇزۇن ئۆتمەيلا راك كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ داۋالاشقا پۇل يوق، ئاخىرى ئۇمۇ تۈگەپ كېتىدۇ. ئۇ چاغدا مەن ئازىراق بولسىمۇ ئېسىمنى بىلىپ قالغىدەك ياشقا كىرگەنىدىم. بىر كۈنىسى دادامنىڭ ئاپامغا قاراپ يېتىپ، بوۋامنىڭ بايىقى ۋەسىيىتىنى سۆزلەپ بېرىۋاتقانلىغىنى ئاڭلاپ قالغانىدىم. دادام شۇ چاغدا ئاپامغا: 'مەن شۇ چاغدا دادامغا قەتئىي ئىجرا قىلىپ بېرىمەن دەپ بەرگەن يالغان ۋەدىمنىڭ قىيامەت قاغىشىغا كەتتىم' دېگىنىنىمۇ ئاڭلىۋالغانىدىم. _ گۈلباھار سەل تۇرىۋېلىپ كۆزلىرىدىن ئېقىۋاتقان ياشلىرىنى سۈرتۈپ بولۇپ، بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ چەكتى. _ ئۇ چاغلاردا مەن دادامنىڭ بۇ گېپىنىڭ مەنىسىنى دىگەندەك چۈشۈنەلمەيتتىم. ... شۇندىن كېيىن، ... ياشلا تۇل قالغان ئاپام بىزنى چوڭىراق بىرەر شەھەرگە قايتۇرۇپ كېتىپ ئوقۇتۇش خىيالىدا، ئۆز ۋاقتىدا چوڭ دادام بىلەن دادامنىڭ كېسىلى ئۈچۈن دورا ئوغۇرلاپ ياردەم قىلىدىغان بىر يالىڭاياق دوختۇر بويتاق قالغىنىدا ئۇنىڭغا تېگىدۇ. بىرقانچە يىلدىن كېيىن ئۇ كىشى بىزنى بۇ شەھەرگە ئېلىپ چىقتى. ئۇ چاققىچە مەن تىنماي مەكتەپ

www.uyghurkitap.com

سىزنىڭ يېنىڭىزغا كەلدىم. ... ـ گۈلباھار ئورنىدىن تۇرۇپ قاسىمنىڭ يېنىغا كەلدى. ـ ئەندى خاسىيەتتىن قىزغىنىۋاتىمەن راس گەپنى قىلسام، ... مەيلى، ... ئۇ دوستۇمنى بەختلىك قىلالىسىڭىزمۇ ماڭا يېتىدۇ. ... كىم بىلىدۇ تېخى، بىزنى ئالدىمىزدا قانداق پاجىئەلەر، قانداق ئۆلۈملەر كۈتىۋاتىدۇ، ... ئۇ بىچارىنىڭ بۇنداق خوشاللىنىۋالىدىغان كۈنلىرىگە مەن قوشۇق سېلىپ يۈرمەي. ..." ـ گۈلباھار قاسىمغا ئېگىشىپ ئۇنىڭ يۈزىنى پۇرىغاندەك بىردەم تۇردى- دە، ئۇنىڭ مەڭىزىگە دوستلارچە بىرنى سۆيۈپ قويۇپ جايىغا كەتتى. قاسىم بېشىنى چۆكۈرۈپ گەپ قىلماي تامىغىنى يەپ ئولتۇرىۋەردى.

"مەن ئەسلىدە بۇنچىلىكمۇ ئەخلاقسىز قىزلاردىن ئەمەس ئىدىم. ـ گۈلباھار قايتا بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرىۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدى. ـ بىزنىڭ بوۋىلىرىمىز ئەسلىدە خېلىلا قول ئىلكىدە بار ئائىلىلەردىن بولسا كېرەك، دادام بىلەن ئاپامنىڭ ھەر ئىككىسىلا سوۋېتتە ئوقۇپ كەلگەنىكەن. بوۋام بىلەن مومام غۇلجىدا مىللىي ئازاتلىق ئارمىيىسىگە قاتناشقانىكەندۇق. مومام ھەمشىرە، بوۋام كاپىتان بولغانىكەن. جىڭ ئۇرۇشىدىمۇ ياكى شىخو ئۇرۇشىدىمۇ ئەيتەۋىر، بوۋامنىڭ پۇتىغا ئوق تېگىپ يارىلىنىپ غۇلجىغا داۋالاشقا قايتۇرۇلغانىكەن. كېيىن ئۇرۇش توختاپ بىتوم بولغاندا بوۋاملار ئۈرۈمچىگە يۆتكىلىپ بارغانىكەن. ئۇ يەردە قايسى بىر نازارەتنىڭ باشقارما باشلىقى بولۇپ ئىشلەپتۇ. يەرلىك مىللەتچىلىككە قارشى ھەرىكەتتە بوۋامنى قاماققا ئاپتۇ. بىرنەچچە يىلدىن كېيىن قويۇۋېتىلگەن بولسىمۇ، ئۇ يىللاردا كەينى- كەينىدىن قوزغىتىلغان ھەرخىل سىياسى ھەرىكەتلەردە بوۋامنى زادىلا ئارامىغا قويۇشمىغانىكەن. شۇنىڭغا ئۇلىشىپلا قوزغىتىلغان مەدەنىيەت زور ئىنقىلاۋى دېگەن ھەرىكەتتە بوۋامنى قايتىدىن بولىشىچە كۈرەش قىلىپ سازايى قىلغاندىن كېيىن يەنە سولاپ قويۇشۇپتۇ. 'بىزنى ئۆلتۈرۈپ قوغلاپ چىقىرىمىز دەپ تويلاڭغا قاتناشقىنىڭدا يارىلانغان پۇتۇڭ مۇشۇمىدى؟' دەپ ئۇرۇپ بوۋامنىڭ سول پۇتىنى كۆكۆم- تالغان قىلىۋېتىپتۇ. بىچارە مومام، بوۋامنى يېتىلەپ قۇمۇل يېزىلىرىدا سۈرگۈندە ئىشلەپتۇ. بىچارە بوۋامنىڭ پۇتى ۋاقتىدا داۋالانمىغاچقا، ئەھۋالى بەكلا ئېغىرلىشىپ كېتىپتۇ. بۇ ئارىدا دادام بىلەن ئاپامنى 'قارا بەش خىل ئائىلە پەرزەنتى، چەتئەلگە باغلانغان ئۇنسۇر' دېگەن قالپاقلارنى كەيگۈزۈشۈپ ئۈچتۇرپاننىڭ بىر يېزىسىغا سۈرگۈن قىلىۋېتىشكەنىكەن. كېيىن ئۇ يەردىن 'دادامغا قارايمەن' دەپ تولا يول مېڭىپ يۈرۈپ ئاخىرى قۇمۇلغا ئالمىشىۋالغانىكەن. ئۇزۇن ئۆتمەيلا بوۋام قازا قىلىپ كېتىپتۇ. بوۋام ساكىراتتا ياتقىنىدا دادامنى چاقىرىپ ئۇنىڭغا ئۆزىنىڭ ۋەسىيىتىنى قالدۇرغانىكەن. جىڭ ئۇرۇشىغا كىرگىنىدە، بوۋامنىڭ باتالىيونى بىر تاغ كامېرىدا يۈزگە يېقىن خىتاي ئەسكىرىنى ئەسىرگە ئېلىۋالغانىكەن. ئۇلارنىڭ ئىچىدە بىر

پاجىئەنى كۆرۈپ ئىختىيارسىزلا قولۇمدىكى هاراق سومكام قولۇمدىن چۈشۈپ بىرقىسمىنىڭ چېقىلىپ كېتىشىنىمۇ تۇيماي قاپتىمەن. ئۇ قىزغا بەكلا ئىچىم ئاغرىپ كەتتى. ئاخشىمى ئۆيۈمدە يالغۇز ئولتۇرۇپ كۆچىدا كۆرگىنىمنى ئەسلەيمەن: قىپقىزىل قانغا چىلىشىپ ئولتۇرغان بىر ئويغۇر قىزى؛ قۇچىقىدا يۈرىكى ساڭگىلاپ چۈشكەن يىگىتى؛ يەنە بىر قولىدا ئۇ يىگىتنىڭ يۈرىكىنى تۇتقىنىچە نېمە قىلارىنى بىلەلمەي قېتىپلا قالغان قىز، ... بوۋامنىڭ رەھمەتلىك دادامغا قىلغان ۋەسىيىتى ئېسىمگە كېلىپ تۇرىۋالدى. ھېلىقى بايىۋەتچى بىلەن بىرگە يۈرگەن ۋاقىتلىرىمدا، ئۇنىڭ ماللىرى ئارىسىدىن ئىككى پارچە كىتاپ چىقىپ قالغانىدى. سودىگەر ئۈينىشىم ئۇ كىتاپلارغا قاراپمۇ قويماي ئەخلەت چېلىكىگە تاشلىۋەتكەنىدى. مەن دەرھال ئۇلارنى ئەخلەتلەر ئارىسىدىن چىقىرىپ ئېلىپ كىتاپلىرىمنىڭ ئارىسىغا قېتىپ قويغانىكەنمەن. ئۇ كىتاپلار ئۆزەمنىڭ كىتاپلىرى بىلەن قوشۇلۇپ ساقلىنىپ قالغانىكەن. ھېلىقى كىتاپلاردا بۇنداق ئىشلار توغرىسىدا بىرنېمىلەرنى دېگەندەك قىلاتتى دەپ ئېسىمگە ئېلىپ، ئۇلارنى تېپىپ ئوقۇشقا كىرىشتىم. ئوقۇدۇم، قايتا- قايتا ئوقۇدۇم. ئاخىرى بىر قارارغا كەلدىم- دە، بوۋامنىڭ ۋەسىيىتىنى ئورۇنداش ھەمدە ھېلىقى قىزنىڭ ئۆچىنى ئېلىپ بېرىشكە قەسەم قىلدىم. ئۆمرۈمدە خەلقىمگە بىرەر قېتىم بولسىمۇ ياخشى ئىش قىلىپ بېرىش خىيالىدا ئىدىم. كومپيۇتېر كورۇسىغا قاتناشقىنىمدا ھېلىقى قىزنىڭ بىرگە پراكتىكا قىلىپ مۇئالىملىق قىلىپ بەرگەنلىكىدىن تونۇيتتىم. سۈرۈشتە قىلىپ يۈرۈپ خاسىيەت مۇئالىمنىڭ ئادرېسىنى تېپىپ ئۆيىگە باردىم. يولدىشى بىلەن قوشۇلۇپ بىر تونۇشىنىڭمۇ ئۆلۈپ كېتىشى خاسىيەتنى تۈگەشتۈرۈپلا قويغانىكەن. ئۇنىڭ ئۇستىگە قېينى ئاتا- ئانىسى خاسىيەتنى پېشكەللىكنىڭ مەنبەسى دەپ قارىشىپ بەكلا يامان كۆزى بىلەن قارىشىپ يۈرگەنىكەن. بۇ ھالەتتە خاسىيەت يا ئېلىشىپ قالىدىغاندەك، يا بولمىسا ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالىدىغاندەكلا ھالغا كېلىپ قالغانىكەن. ئۆيدىكىلەرگە مەسلىھەت قىلىپ يۈرۈپ ئۇنى ئۆيۈمگە ئېلىپ كەلدىم. ئۇنىڭ كۆڭلىنى ئېلىش ئۈچۈن قولۇمدىن كېلىدىغان ھەممە قىلىقلارنى قىلىپ باقتىم، ئېچىلاي دېمەيدۇ. ئاخىرى ئۇنى قىزىل هاراققا زورلىدىم. ئاستا- ئاستا ئېچىلىشقا، دەرت تۆكۈشكە، ماڭا ئېسىلىپ يىغلاشقا باشلىدى. ئەتىسى ئويغىنىپ، ئاخشامقىلارنى ئەسلىيەلمىدى. مەنمۇ كېيىنكى رومكىلىرىغا چاندۇرماي تۇرۇپ ۋىسكى ئارىلاشتۇرىۋەتكەنىدىم. پاتلا مەس بولۇپ قالغانىدى. 'قارىغاندا خېلى راھەتلىنىپ قالغاندەك قىلىمەن، ئاخشام ماڭا نېمە ئىچىرىۋەتتىڭىز؟' سورايتتى. مەن ئۇنىڭغا قىساس ئالايلى دېدىم. ھېلىقى كىتاپلارنى كۆرسەتتىم. بىر ۋاقىتتا قارىسام، خاسىيەت ئۇ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئالماشتۇرۇپ تۇرۇشقا نەتىجەم بەكلا بىزار ئىدى. ئوقۇيالمىغانلىقىمنى ئۇچۇنمىكىن، نەتىجەم بەكلا بىزار ئىدى.

مىڭ بىر بالادا تولۇق ئوتتۇرانى تۈگىتەلىگەن بولساممۇ، ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدا ئىككى قېتىم قاتنىشىپمۇ بىرىنچى تاللاشتىنمۇ ئۆتەلمەي، ئالىي مەكتەپتە ئوقۇش پۇرسىتىگە ئېرىشەلمىگەنىدىم. پۇل تۆلەپ ئوقۇشقا يارىدەم قىلغىدەك ھېچكىمىمىز يوق، ئاخىرى كومپيۇتېر كۇرۇسلىرىغا قاتنىشىپ يۈرۈپ بىر ئىدارىنىڭ باشلىقىغا كاتىپ بولۇپ ئىشقا كىرىۋالدىم. ئۆگەي دادام مېنى زورلاپ يۈرۈپ بىر تونۇغىنىنىڭ ئوغلىغا چېتىپ قويدى. ئۇ بالا ھاراقكەشلا ئەمەس، ھەتتا رەسمىلا خروئىن چېكىدىغان بىرنېمە ئىكەن- دەڭا، ئۇ مېنىمۇ زورلاپ يۈرۈپ بۇ تاماكا بىلەن شۇ ھاراققا كۆندۈرۈپ قويدى. ئەمما خروئىن چەكتۈرۈپ باققان بولسىمۇ، نېمىشقىدۇ تولا قۇسۇپ قورسىقىمدىكى بالامۇ چۈشۈپ كەتتى. خروئىن دېگەن ئۇ نەرسە ماڭا پەقەتلا ياراشمىغانىدى. كېيىن قارىسام ئۇ ساراڭ دادىسىنىڭ نامىدا قەرز ئېلىپ خروئىن چېكىپ دادىسىنىمۇ بىرمۇنچە قەرزگە بوغۇۋېتىپتىكەن. ئۆيىمىزدىمۇ پۇل، نەرسە- كېرەكنىڭ تايىنى يوق ئىدى. شۇڭا ئۇ دادىسىنى ئالداپ پۇلىنى خەجلەيتتى. بۇ ئارىدا يەنە ئاپام تۇيۇقسىزلا قان بېسىمى ئۆرلەپ كېتىپ دوختۇرخانىغا ئاپىرىشقىمۇ ئۈلگۈرمەي تۈگەپ كەتتى. — ئۇ، كۆزىدىكى ياشلىرىنى سۈرتۈپ بىردەم ئولتۇرۇپ كەتتى. قاسىم يېنىغا كېلىپ ئۇنى باغرىغا بېسىپ بىردەم جىم ئولتۇردى. بىچارە قىز، تىترەپ يىغلاپ كەتتى. ...

"مېنىڭ ئەندى بۇ ئائىلە بىلەن مۇناسىۋىتىمنى ساقلاپ قېلىشنى باھانە قىلغىدەك بىرەر باھانەممۇ قالمىغانىدى. مەنمۇ ھېلىقى ئېرىمدىن تاماكا بىلەن ھاراقنى خاتىرە قالدۇرۇپ ئاجرىشىپ كەتتىم. ئۆگەي دادىمىز بىر سودىگەر ئايال بىلەن ئۆيلىنىپ بىزگە قارىماسلا بولىۋالدى. مەن سىڭلىم بىلەن نېمە قىلىشىمنى بىلەلمەي، بىرمەزگىل رۇس بازىرىدا مال سېتىپ يۈردۈم. شۇ يەردە بىر سودىگەرنىڭ ئالدىمىغا چۈشۈپ ئۇنىڭغا ئاشنا بولۇپ ئۆزبەكىستانغا چىقتىم. ئۇ يەردە دادامنىڭ بىر ساۋاقدىشى بىلەن تونۇشۇپ قېلىپ، ئۇنىڭ ئوغلىغا سىڭلىمنى چېتىپ قويدۇم. قارىسام ھېلىقى سودىگەرىمنىڭ ئايىغى چاققانلىشىپ، ئالمۇتىدا بىر، بىشكەكتە بىر دېگەندەك بىرمۇنچە ئاياللىرى پەيدا بولۇپ كەتتى. مەنمۇ بوش تۇرماي، بىر كۈنىسى ئوتتۇرىسىنىڭ دوللارلىق مېلىنى بىرسىگە يىگىرمە نەچچە مىڭ دوللارغا نەق سېتىۋېتىپ، پۇلىنى ئېلىپلا يېنىپ كىرىۋالدىم. ئۇ پۇلنىڭ يېرىمىغا بىر ئۆي سېتىۋېلىپ، ھەرخىل ھاراقلاردىن بىرمۇنچە ئېلىپ ئۆيۈمدە بىر ھەپتىگىچە غىق مەس بولغىچە ئىچىپ ياتتىم. — گۈلباھار قاسىمنىڭ قوچىقىدىن چىقىپ بېرىپ ساپادا ئولتۇردى. بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ چەكتى. — ھارغىنىم تۈگەپ كېتىپ بازارغا ھاراق ئالغىلى چىقىپ خاسىيەتلەرنىڭ ۋەقەسىگە دۇچ كېلىپ قالدىم. ئۇ

بولىدىغان. بىر ئامالىنى قىلالارسەنمۇ؟" دېگىنىمنى ئاڭلىۋالدىم. مەن شۇ كۈنىسى چاندۇرماي ئۇنىڭ پېيىغا چۈشۈپ قاراڭغۇ چۈشكىچە ئۇنىڭ ئۆيىنى كۆرۈۋالدىم. ئەتىسى سەھەردە تۇرۇپ، يېنىمغا ئىككى مىڭ سوم نەق پۇل، بىرتال يالغان ناگان بىلەن بىر تال نېپىز پايپاقنى سېلىۋېلىپ ئۇ خىتاينىڭ ئۆيىگە قاراپ يولغا چىقتىم. ئۇ خىتايغا يالغاندىن بىرنېمىلەر دەپ ئىشىكىنى ئۇرۇۋىدىم ئېچىپ بەردى. بۇ چاغدا ئاۋال تەۋەككۈل قىلىپ باقىمەن، بولمىسا قورقىتىپ باقارمەن دەپ بېشىمغا قارا پايپاقنى كېيىۋېلىپ ناگاننى تەڭلەپ تۇرغانىدىم. ئەرەنچە ياسىنىۋالغىنىم ئۈچۈن ئۇ خىتاي ئاۋازىمدىن مېنى ئەر كىشى دەپلا بىلگەنىدى. ئۆيىگە كىرىپلا ئۇنىڭغا بوم ئاۋازىم بىلەن سىچۇەن شىۋىسىدا دېدىم: 'ئاڭلىسام سەندە ئون تال قول بومبىسى بار ئىكەن. ئۇلارنى ھازىرلا ماڭا سېتىپ بېرىسەن.' دەپلا جوزىسىغا ئىككى مىڭ سومنى تاشلىدىم. دەسلەپتە قورقۇپ كەتكەن ئۇ خىتاي، ئاۋال قولۇمدىكى 'تاپانچا' مىغا، ئاندىن جوزىدىكى ئىككى باغلام پۇلغا قاراپ سەل جايىغا چۈشكەندەك قىلىپ مۇغەمبەرلىك قىلىشقا باشلىدى: 'سېنىڭ ھۆكۈمەت ئادىمى ئەمەسلىكىڭنى نەدىن بىلىمەن؟' دەپ تىركەشتى. 'بۇنى بىلىشىڭ تەس ئەمەس. يا پۇلنى ئېلىپ گراناتلارنى ماڭا بېرىسەن، يا بولمىسا ھازىرلا ئۆلىسەن!' دېدىم. 'داگې، ماڭا رەھىم قىلغىن، مېنى ئۆلتۈرمە، مەن ساڭا بومبىنى بېرەي.' دېگىنىچە ياندىكى ئىشكاۋنىڭ ئىچىدىن بىر ئېغىر سومكىنى چىقىرىپ ئالدىمغا قويدى. سېرىتمىسىنى ئېچىپ ئىچىدىكى قاپقارا پارقىراپ تۇرغان بومبىلارنى كۆرسەتتى. ئىچىدىكىلەرنىڭ بەزىلىرى سەل باشقىچە شەكىلدىكى بومبىلار ئىكەن. دەرھال ۋارقىرىدىم: 'پۇلۇڭنى سانا!' ئۇ خىتاي ھېجىيىپ تۇرۇپ تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن يۈز يۈەنلىك پۇللارنى ساناشقا كىرىشتى. 'بىر تېلىغا ئىككى يۈز يۈەندىن بەردىم. ئاغزىڭنى چىڭ تۇتالىساڭ، يەنە بولسا ئالىمەن. يەنە قانچىنى تېپىپ بېرەلەيسەن؟' دېدىم ئۇنىڭغا 'تاپانچى' نى تەڭلەپ تۇرۇپ. 'بۇ باھاغا تاپماق تەس. ئۆزەڭ بىلىسەن، بۇ دېگەن باش كېتىدىغان خەتەرلىك ئىش. ... بۇ قېتىم مەيلى، كېلەر قېتىمدا بىر تېلىنى بەش يۈزدىن ئالساڭ، يەنە بىر يەشىك تېپىپ بېرەلەيمەن. بىر يەشىكتە ئەللىك تال بولىدۇ. ھەممىسلا ئېلېكترونلۇق ۋاقىت تېزگىنلىيەلەيدۇ. مانا ماۋۇلاردەك.' دەپ سومكىدىن غەيرىرەك بىرتال بومبىنى چىقىرىپ كۆرسەتتى. خىتاي پۇلنى قاتلاپلا يانچۇقىغا سالدى. 'مەندىن خەۋەر كۈتكىن. پۇلنى تەييارلاپلا ساڭا خەۋەر كىرگۈزىمەن. سەنمۇ مالنى تەييارلاپ تۇرغىن.' دەپلا سومكىنى كۆتۈرۈپ چىقىپ كەتتىم. تالاغا چىققىچە دەرھال بېشىمدىكى پايپاقنى چىقىرىۋېتىپ، خىتاينىڭ سومكىسىنى ئۆزەم ئالغاچ كەلگەن چىرايلىق ئوقۇغۇچىلار سومكىسىغا پۈرلاپ تىقىۋەتتىم. ئەندىلا نېرىسىدا تۇرغان ئاپتوۋۇز بېكىتىگە

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كىتاپلارغا كىرىشىپلا قاپتۇ: كىمكەن ئۇ 'ئىزچى مەن' دېگىنى؟ سەن تونۇمسەن؟ دەپ سوراپ قوياتتى. قانداق؟ شۇ كىتاپلاردا دېگىنى بويىچە ئىش قىلىشقا قانداق قارايسەن؟ دەپ سورىغىنىمدا، 'قارىغاندا بۇ ئىشنى ئۆزىمىز قىلمىساق، بىزنىڭ ئەر كىشىلىرىمىزدىن بىرگە كۆڭۈل بۆلىدىغانلار چىقىدىغاندەك ئەمەس.' دەپ پاتلا ماقۇل كەلدى. شۇنداق قىلىپ ئىككىمىز ئولتۇرۇپ 'ئىزچى مەن' نىڭ ئىككى كىتاۋىنى بىرقانچە كۈن ئوقۇپ تالاش- تارتىش قىلىشتۇق. ئاخىرى ئىككىمىز بىر مەخپىي ھەرىكەت قوشۇنى قۇرۇپ ئۇيۇشۇش قارارىغا كەلدۇق. تەشكىل قۇرۇش ئۈچۈن قەسەم قىلىشىمىز كېرەك ئىدى. قانداق قەسەم قىلايلى؟ دېيىشىپ خىيالىمىزغا قۇرئان كەلدى. ئىچىۋالمىغان بىر كۈنىسى ئىككىمىزلا يۇيۇنۇپ تازىلىنىپ پاكىز بىر پارچە رەختنى سېلىپ، بېشىمىزغا ياغلىق چېگىپ بىلگىنىمىزچە قۇرئان ئايەتلىرىدىن بىر قانچىنى ئوقىدۇق. ئاندىن دۇئا قىلىشتۇق. ئاخىرىدا ئىككىمىزلا قۇرئاننىڭ ئۈستىگە قولىمىزنى قويۇپ بىر- بىرىمىزگە قەسەم قىلىشتۇق. شۇنداق قىلىپ قوشۇنىمىزنى قۇرىۋالغان بولدۇق. بۇنىڭغا بىرەر ئىسىم قويۇپ چىقايلى دېيىشىپ، 'ئىزچى مەن' نىڭ بىر كىتاۋىدا ۋەتىنىمىزنىڭ بايرىغى دەپ ئىنچىكە ئاينىڭ سۈرىتى چۈشۈرۈلگەن بىر رەسىمنى سىزىپ قويغانىكەن. بىزمۇ شۇ بايراقنى خەلق مەيدانىنىڭ ئالدىدىن غەربتىن شەرققە قاراپ كۆتۈرۈپ مېڭىشىنىڭ كۆنلىرى ئۈچۈن دەپ، شۇ بايراقنىڭ شەكلىنى قوشۇنىمىزغا ئات قىلىپ قويىۋالدۇق. — گۈلباھار گېپىنى توختىتىپ بىر چىنە چاي قۇيۇپ ئىچتى.

"دەسلەۋدە كىتاپچىكىلەرگە ئوخشىتىپ بىر نېمىلەرنى يېزىپ مەخپىي تارقاتقىلى تۇردۇق. بىر كۈنىسى قايسى بىر كافىخانىدا ئولتۇرغىنىمدا، يۇلدىن باشقىنى خىيالىغا كەلتۈرەلمەيدىغان ئىككى خىتاينىڭ ئۆزئارا قىلىشىۋاتقان گەپلىرىگە قۇلاق مۇللىسى بولۇپ قالدىم: 'ھازىر قېرى ئۇيغۇر ئەپەندىلەر مەخپىي پارتىلىتىش پەيدا قىلىش ئۈچۈن ۋاقىت تېزگىنلەش بومبىسىنى ئاختۇرۇشۇپ يۈرگەنلىكى چوقۇم. ئەگەر كېلىشتۈرەلىسەك، بۇ ساراڭ ئۇيغۇرلارغا بومبا ياكى گرانات سېتىپمۇ جىق پۇل تاپقىلى بولاتتى. مېنىڭ بۇ يېقىندىكى ھەربىي ئىسكىلاتىدا ئىشلەيدىغان بىر يۇرتلۇق تونۇشۇم بار. ئۇنىڭغا ئازىراقلا پۇل تۇتقۇزۇپ قويسام ئۇنداق بومبىدىن ئوغرىلاپ چىقالايتتى دېگىنە. بىر قېتىم بۇ ھەقتە گەپ يورغىلىتىپ بېقىۋىدىم ئۇ يۇرتلۇغۇم ماڭا: 'پۇل تاپقىلى بولىدىغانلا ئىش بولسا بىر ئامالىنى قىلالايمەن' دېدى. شۇنداق قىلىپ 'بىر سىناپ باق' دەپ قولىغا مىڭ يۈەن پۇل تۇتقۇزۇپ قويىۋىدىم، ئەتىسىلا ئىككى خىل قول بومبىسىدىن ئۈندەكنى ئوغرىلاپ ئەكىلىپ بەردى. ھازىر شۇنىڭغا بىرەر ساراڭ ئۇيغۇر خېرىدار تاپالىغان بولساق بەك ياخشى بولاتتى. سېنىڭ بىرمۇنچە ئۇيغۇر تونۇشلىرىڭ

قىلىۋاتقىنىڭىز دەل شۇ ئۇيغۇر دۈشمەنلىرىنى قوغلاپ چىقىرىش پائالىيىتىنىڭ بىر باشلامچىسى، بۇ قىلغانلىرىڭىز ئۈچۈن مەندىن جېنىمنى سورىسىڭىزمۇ قىلچە ئىككىلەنمەي ئۇلتۇرماي بېرىشىم كېرەك. يەرگىنىش دېگەن نېمە گەپ ئۇ! سىزنىڭ شەخسى مىجەزىڭىز ئۇ سىزنىڭ ئۆزىڭىزگىلا تەۋە بىر ئىش. بىزگە كېرىكى سىزنىڭ مىجەزىڭىز ياكى ئەخلاقىڭىز ئەمەس، سىزنىڭ ۋەتەن قۇتقۇزۇشقا قوشقان تۆھپىڭىز كېرەك قىزچاق!"

"ياق، مەن سىزنىڭ جېنىڭىزغا مۇھتاج ئەمەسمەن. سىز بىلىسىز، ... كونا خۇي دەڭا، ... سىزنىڭ شۇ ئەرلىكىڭىزلا يېتەرلىك ماڭا!" _ گۈلباھار تۇم قىلىپ بىرنى ھىجىيىپ قويدى.

"تاك، ... تاك- تاك."

"ۋىيەي! ئەندى مەن قانداق قىلارمەن؟! بۇ كەلگەن چوقۇم خاسىيەت!"

قاسىم ئامالسىز قالدى. ئۇلار بايىتىدىن تېلېفونىڭ ئاۋازىنى بولىشىغا ئېچىۋەتكەچكە، تېلېفونىڭ ئاۋازى پۈتۈن زالغا دېگىدەك ئاڭلىنىپ تۇراتتى. شۇڭا ئۇ ئىشىگىنى ئېچىشتىن باشقا چارىسى يوق ئىدى. بۇ قېتىم خاسىيەتنى ئۆيگە كىرگۈزۈپلا قۇچاغلاپ سۆيۈپ كەتتى. ئۇ قايتىدىن جانلىنىپ قالغاندەك ئىدى. ئاندىن ئۇلار ئىككىسى قولتۇقلاشقىنىچە مېھمانخانا ئۆيگە كىرىشتى.

"ھە، مۇنداق ئىش دەڭا، سىز قاچانلاردا كېلىۋالغانىدىڭىز؟!" _ دەپ قىزغانغاندەك قىلىپ گۈلباھارنىڭ يېنىدا ئۇلتۇردى.

"بايىتىنىياغى دوستىڭىز سىزنى كېلىدۇ دەپ ساقلاۋاتقانىدى." _ دەپ قاسىم گەپنى باشقا تەرەپكە بۇراشقا تىرىشتى. يېرىم قىزغىنىش، يېرىم چاخچاقلار بىلەن ئىككى قىز بىرى ئىنچىكە، يەنە بىرسى تۇم ئاۋاز بىلەن ۋىچىرلىشىپلا كېتىشتى. قاسىممۇ پۇرسەتنى غېنىمەت بىلىپ ياتاق ئۆيگە كىرىپ ئورۇن- كۆرپىلىرىنى بىرقۇر رەتلەپ چانمىغىدەك قىلىپ چىقتى. ئاندىن ئۇمۇ قىزلارنىڭ قاتارىغا كىرىپ سۆھبەتكە قوشۇلۇپ كەتتى. ...

"مەن دەي، ئۇرماڭلار، مەن دەي! ..."

كامېرنىڭ نېرىقى بۆلۈكىدىن كەلگەن كىچىك بالىنىڭ بۇ تۇيۇقسىز جۆيلىشى قاسىمنى شىرىن ئەسلىمىلىرى قاينىمىدىن چۆچۈتۈپ ھوشىغا كەلتۈردى. ئۇ دەرھال شۇ ئاۋاز چىققان تەرەپكە قۇلىقىنى دىڭ قىلىپ تىڭتى.

_ بۇ دىلشات قارىۋاي. _ دېدى يېنىدا ياتقان بالىمۇ ئويغىنىپ كېتىپ، _ بۇ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كېلىشىمگە بىرمۇنچە ساقچى ماشىنىلىرى چىقىراشقىنىچە ھېلىقى خىتاي تۇرىدىغان بىنانىڭ ئالدىغا كېلىپ توختىدى. بىرمۇنچە قوراللىق ساقچىلار دەرھال بىنانىڭ ئەتراپىنى قورشاشقا باشلىدى. ئاڭغىچە چېچىمنى بولىشىغا قويۇۋېتىپ قايتىدىن قىز ھالىتىمگە كېلىۋالغانىدىم، كەلگەن بىر بولكۇۋاي تاكسىچىنى توختىتىپلا ئۇنىڭغا ئولتۇرۇپ قېچىپ كەتتىم. ئادەتتە تاكسىچىلار مېنىڭ كۆرۈنۈشۈمدىكى قىزلاردىن تولا بەك ئەنسىرەپ كەتمەيتتى. يولدا يەنە ئىككى قېتىم تاكسى ئالمىشىپ مەھەللەمگە كېلىۋالدىم. ھېلىمۇ ياخشى، ئۇ خىتاينىڭ ئۆيىدىن بالدۇر چىقىۋالغانىكەنمەن. بولمىسا كىم بىلىدۇ نېمە بولىدىغانلىقىنى. ئۆيگە كىرىپ پارقىراپ تۇرغان ئون تال بومبىنى جوزىغا تىزىپ قويۇپ قانغىچە تاماشا قىلدىم. 'ئىككى مىڭ سومغا ئون تال بومبا!' ئەسلىدە مەن قول بومبىسى دېگەننى كىنولاردا غىل- پاللا كۆرۈپ قالغىنىمنى ھېساپقا ئالمىغاندا ئۆمۈرۈمدە كۆرمەپتىكەنمەن دەڭا. بۇ گراناتلار بەكلا ئېغىرلىقىغا توختىدى. خاسىيەت بىلەن ئىككىمىز نەچچە ھەپتىگىچە بۇ گراناتلارنىڭ قانداق ئىشلىتىلىدىغانلىقىنى بىلىپ بولالماي بەكلا گاڭگىراشتۇق. يا سىناق قىلغىلى بولمىغان، يا بىرەرسىدىن سورىغىلى، مىڭ تەستە ئاران بىلەلىدۇق. ئاردىن بىرمەزگىل ۋاقىتنى ئۆتكۈزۈۋېتىپ تۇرۇپ، ۋاقىت تېزگىنلىك بومبا بىلەن مەن ئىككى قېتىم، خاسىيەت ئىككى قېتىم ھەرىكەت قىلدۇق. بەكلا ئاسانغا توختىدى. ئەمما قالغان بومبىلارنىڭ ھەممىسىلا ئادەتتىكى سوقىچاق قول بومبىلىرى ئىكەندۇق. سىز كۆرگەن كۈنىسى خاسىيەت ئۇلاردىن بىر تېلىنى مەندىن يوشۇرۇنچە ئوغۇرلاپ چىقىپ ئىشلەتكەنىكەن. ئاخماق قىزبالا! شۇنداق قىلىپ ئىككىمىز ئىشنى باشلىۋالغان بولدۇق."

"نېمە دېگەن ئاددى ۋەقەلەر بۇ؟! _ قاسىم ھەيران بولۇپ ئويلاپ قالدى ئىچىدە، _ كىچىككىنە قىزلار، ھېچقانداق بىر تەربىيە كۆرمىگەن، قورقماستىنلا شۇنچە تەۋەككۇلچىلىك قىلالىغانلىقىغا قارىماقدىغان بۇ جىنلارنى!"

گۈلباھار رەسمىي بىر لۈكچەك بولۇپ كەتكەن ئايال ئىدى. ئەمما ئاز- تولا مىللىي غورۇرى ساقلىنىپ قالغان، ھېچ بولمىغاندا بۇۋىسىنىڭ ۋاستىلىق ۋەسىيىتىگە بولسىمۇ ئىگە بىرسى ئىدى. قاسىم، بۇ قىزنى قۇچىقىغا ئېلىپ تۇرۇپ "ئاپىرىن ساڭا!" دەپ ئۇنى باغرىغا بېسىپ سۆيۈپ قويدى. قاسىمنىڭ بۇ قىلغىنى قىزنى بەكلا يايرىتىۋەتكەنىدى.

"بۇ گەپلەردىن كېيىن مەندىن يىرگىنەمدىكىن دەپ قالغانىدىم." _ دېدى قىزچاق ئەكىلىگەندەك قىلىپ.

"ئۇيغۇرلار بۈگۈن يىرگىنىشكە ئەمەس، دۈشمىنىدىن قۇتۇلۇش يولىغا، بۇ يولدا ھەرىكەت ئۆلگىلىرىگە، باشلامچىلارغا مۇھتاج. _ دېدى قاسىم، _ سىزنىڭ

12. خاسىيەت

— دەۋتمىسەم قورسىقىم يېرىلىپ كېتىدىغاندەكلا قىلىدۇ، چىدىيالمايلا قالدىم

— ئۇنداق بولسا ئاۋال ماڭا دەپ باققىن، ئىچىڭ بوشاپ قالامدۇ قانداق، كۆرۈپ باقايلى.

—— كامېردىكى سۆھبەتلەردىن

كامېرنىڭ سىرتىدا گۈندىپايلارنىڭ ئاياق تىۋىشلىرى يېقىنلىشىپ كەلدى.

— ئۆلگۈڭ كېلىۋاتامدۇ! ھايۋانلار! پىچىرلىشىپ تۇرماي ئۇخلاش!

ئەتىسى سوراق نۆۋىتى دىلشاتقا كەلگەنىدى. بىرقانچە سائەتتىن كېيىن ئۇنى ئۆلۈكتەك قىلىپ كامېرغا سۆرەپ كىرىپ تاشلىۋېتىپ چىقىپ كېتىشتى. كېيىن مەلۇم بولدىكى، ئۇ خىتاي بالىسىنىڭ ئۆلتۈرۈلۈشىنى بۇ بالا ئۆز ئۈستىگە ئېلىۋېلىپ چىڭ تۇرىۋالغان. ئەمما خىتايلار دىلشاتنىڭ بۇ گېپىگە زادىلا ئىشەنمىگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ جاھىللىقىغا غەزەپلىنىپ ئۇستىخانلىرىنى كۇكۇمتالغان قىلىۋەتكىچە ئۇرۇپ قىيناشقان... قىينىۋەتكەن. بىچارە بالا ئىككى كۈن شۇ پېتىچە ھوشىغا كېلەلمەي ئاخىرى كامېردا ياتقىنىچە جان ئۈزدى!

"بىچارە بالا" — دەپ قاسىم ئۇ بالىنىڭ بىھۇدە ئۆلتۈرۈلگەنلىكىدىن ئىچى ئېچىشىپ كەتتى. — بەلكىم ئۇ بالا بىلەن ياخشىراق سۆزلىشىپ دەردىنى ئاڭلاپ بەرگەن بولسام بۇنچە پاجىئەگە قالماس بولارىدى." — دەپ ئويلىنىپ، بىرنەچچە كۈنگىچە پوخ يالاۋالغاندەكلا بولۇپ جىمىپ قالدى.

ئۇ، بىرقانچە كۈندىن كېيىنلا ئاران بۇ بالا توغرىسىدا ئويلىنىشتىن قۇتۇلۇپ، مىڭ تەستە ئۆزىنىڭ ئەسلىمىلىرىگە قايتالىدى. ...

گۈلباھار "شۇ كونا خۇيۇم دەڭا، ياتلارغا كېتىپ قالغىنىمدىن سىزگە كەتسۇن دېدىم." دېگىنىچە قاسىمنىڭ ئۆيىگە پات- پاتلا كېلىدىغان بولىۋالدى. خاسىيەتنىڭ كەلمەيدىغان كۈنلىرىنى بىلىۋېلىپ كېلىپ تۈنەپ كېتەتتى. دەسلىۋىدە بۇ ئىشلار قاسىمغىمۇ غەلىتە تۇيۇلغاندەك قىلسىمۇ، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ ئۇمۇ بارغانسىرى بۇ ئىشلارغا كۆنۈپ قېلىۋاتاتتى. ھەتتا گۈلباھارنىڭ بۇ ئىشلاردىكى ماھارىتى

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

_ ئۇنىڭغا نېمە بولغانتى؟ _ دەپ سورىدى قاسىم.

_ دىلشات ئارىمىزدىكى ئەڭ قورقۇنچاق بىرسى ئىدى. _ دەپ پىچىرلىدى يېنىدىكى بالا ئۇنىڭغا، _ ئۆتكەن ھەپتىدە دەرستىن چۈشۈپ ئۆيگە كېتىۋاتاتتۇق. يان كوچىدا يول بويىدا كېتىۋاتقان بىر ئادەم يېنىمىدىن يالغۇز ئۆتۈپ كېتىۋاتقان بىر خىتاي بالىسىنى كاپلا قىلىپ تۇتىۋېلىپ بىزگە قارىتىپ تۇرۇپلا "ئاللاھۇ ئەكبەر!" دېگىنىچە قوينىدىن ئۇزۇن بىر پىچاقنى چىقىرىپ شارتلا قىلىپ ھېلىقى خىتاي بالىسىنى بوغۇزلىۋېتىپلا ياندىكى تامدىن ئارتىلىپ يوقاپ كەتتى. تويۇقسىز يۈز بەرگەن بۇ ۋەھىمىدىن ھەممىمىزلا قورقۇپ كېتىپ قىييا- چىييا قىلىشىپ ۋارقىرىشىپ كەتتۇق. چوڭ يولدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقان پاترول خىتايلار ئاۋازىمىزنى ئاڭلاپ بۇ تار كوچىغا يېتىپ كېلىشتى. يەردە ھېلىغىچە جېنى چىقماي تېپىرلاپ قانغا چىلىشىپ ياتقان خىتاي بالىسىنى كۆرۈپ، بىزنىڭ ھەممىمىزنى تۇتۇپ سولاپ قويۇشتى. ئاندىن بىر تۆمۈر قەپەزدەك ماشىنا بىلەن بۇ يەرگە ئېلىپ كېلىپ سولاشتى. ھەممىمىزنى ئۇرۇپ قىيناشقا باشلىدى. بۇ ئاردا دىلشات قارىۋاي ماڭا پىچىرلاپ مۇنداق دېدى: 'ئۇ ئادەم بىزنىڭ خوشنىمىز ساۋۇت قاسساپ دېگەن كىشى شۇ. ئۇ كىشىنىڭ بىر بالىسىنى ئۆتكەن ئايلاردا خىتاي پاترونلىرى ئۇرۇپ ئېغىر يارىلاندۇرىۋەتكەنىدى.' دېدى. مەن ئۇنىڭغا 'سوراقتا ھېچنېمىنى كۆرمىدىم دەپلا تۇرىۋال. بولمىسا ئۆزەڭگە بالا تېپىۋالىسەن' دېگەنىدىم. ...

_ بۇ دىلشات دېگىنىڭ قانداغىراق بالا؟ _ قاسىم ئۇنىڭ گېپىنى بۆلۈپلا سورىدى.

_ ئۇ ئاپىسىغا ئۆگەي. ئۆگەي ئاپىسى ئۇنى بەكلا ئۇراتتى. خەق بۇ ئايالنى بۇزۇق خوتۇن دېيىشىدۇ. دىلشاتنىڭ دادىسىمۇ بەكلا ھاراقكەش بىرسى. كەچكىچىلا كوچىدا مەس بولۇپ يېتىپ قالىدۇ. دىلشاتنى دادىسىمۇ ئۇرىدۇ. دىلشات بۆلارغا چىدىماي نەچچە قېتىم ئۆيىدىن قېچىپ مەكتىۋىمىزنىڭ كۆمۈرخانىسىدا يېتىپ يۈردى.

_ خىتاي بالىسىنى ئۆلتۈرگەن ئۇ ئادەمنى سەن تونۇمسەن؟

_ ياق. مەن دىلشاتلارنىڭ مەھەللىسىدىكىلەرنى تونۇمايمەن.

_ ... ... _ قاسىم نېمە دېيىشىنى بىلەلمەي ئولتۇرۇپ كەتتى. "قانداق قىلىش كېرەك؟ بۇ دىلشات دېگىنى ئۆيىدىنمۇ سۇ ئىچمىگەن بالىدەك قىلىدۇ. ئۇنداق بالىلاردا ھەممە كىشىگە ئۆچمەنلىك بولۇشى مۇمكىن. دەپ قويۇپ بالادا قالارمۇ؟" قاسىم ئويلىنىپ بۇ يەرگە كەلگەندە يېنىدىكى بالىغا بۇرالدى:

_ بولمىسا دىلشاتنى ئاستا ئويغىتىپ باقامسەنيا؟ باشقىلار تويۇپ قالمىسۇن. ...

"ئۆتكەن ھەپتىدە مەن سىزگە ئەكىلىپ بەرگەن تەشۋىقات ۋارىقىنى بىر ئاپتوۋۇزنىڭ كەينىگە چاپلاۋاتقىنىڭىزدا سىزنى بىر خىتاي تەيتىيى كۆرۈپ قالغانىكەن. بىرىپ دەرھال ساقچىغا مەلۇم قىلىپتۇ. ھېلىمۇ ياخشى، دەل شۇ ۋاقىتتا ساقچىدا نۆۋەتچىلىك قىلىۋاتقان كىشى بىر تونۇش ساقچى ئىكەندۇق. سەن بۇ گەپنى ھېچكىمگە دېمەي دەرھال ئۆيىڭگە بېرىپ ساقلاپ تۇر، بىز دەرھال بۇ تېررورچىنى تېپىپ قولغا ئالىمىز، سەن بۇ گەپنى باشقا ھېچكىمگە دېمەي تۇر، ئارىمىزدا ئىشپىيون كۆپىيىپ كەتتى، ھاياتىڭ خەتەرگە ئۇچراپ قالمىسۇن' دەپ قورقۇتۇپ قويۇپ بۇ گەپنى دەرھال ماڭا خەۋەر قىلىپ قويدى: 'بىر ئامال قىلىپ شۇ ئۇيغۇر گوڭچىيىڭشىنى يوشۇرۇنۇپ يۈرۈشكە خەۋەرلەندۈرۈپ قويغىلى بولماسمۇ؟!' دېمەسمۇ! مەن نېمە قىلارىمنى بىلەلمەي، ئۇ تونۇش ساقچىغا يالۋۇردۇم: بۇ ئىشنى ھېچكىمگە دېمىسەڭ، ئاڭغىچە مەن ئۇنى قاچۇرىۋەتسەم' دېگىنىمدە، ئۇ تونۇش ۋارقىراپ تۇرۇپ: 'مەن سېنى كۆرمىدىم، مەن دېمىسەم ئۇ تەيتەي بەرىبىر دەيدۇ!' دەپ بولۇپ، ئالقىنىمغا كىچىك بىر قەغەزنى تۇتقۇزۇپ قويدى. قارىسام ئۇ خىتاي تەيتىيىنىڭ ئادرىسى ئىكەن. قارىغاندا ئۇ خىتاي تەيتىيى ئۇ تونۇشقاننى ئۆزىنىڭ خىتايلىرىدىن دەپ بىلگەن بولسا كېرەك، ئادرىسىنى ئېلىپ ئۇ كاپىر ئۆلمەيدىغاننىڭ ئۆيىگە بارسام ئۆيىدىن تالاغا چىقماي يالغۇز ئولتۇرغانىكەن. بالاڭنىڭ سەيپۇڭچىلىق كارخانىسىدىن مۇنچىلىك كېيىم بورۇتماقچى ئىدىم دەپ يالغان گەپ قىلىپ ئۆيىگە كىرىۋېلىپ ئۇ كاپىر تەيتەينى لوڭگىدە بوغۇپ تۇنجۇقتۇرىۋەتتىم! — دېگەچ، بىرىپ بابا ئېلىپ كىرگەن توگوكىنىڭ ئىچىدىن ئېسىل بىر خورۇم پالىشوپكىنى چىقاردى. — بۇندىن كېيىن شۇ قارا پەلتويىڭىزنى يوقىتىۋېتىڭ."

گۈلباھار بايىقى دەھشەتلىك گەپلەرنى قىلىپ بولۇپ يەنە بىرخىيالدا يوق قاسىمغا كەيگۈزگەن پالىشوپكىنىڭ ياراشقان- ياراشمىغانلىقىغا زەڭ سېلىپ قاراشقا كىرىشىپ كەتتى.

بۇ يېقىندىن بۇيان گۈلباھار 'يېڭى ئاي قوشۇنى' نىڭ قارارى دېگەندەك باھانىلار بىلەن قاسىمنىڭ ئۇچىسىنى پات- پاتلا يېڭىلاپ تۇرىدىغان بولىۋالدى. شۇنچە قىسچىلىق زامان بولۇپ كەتكەنلىكىگە قارىماي، ئۇنىڭ ئۆيىدە بوردىلىق قوي گۆشلىرى، ئېسىل هاراقلار، ئېسىل تاماكىلار، يېڭى كۆكتاتلار ئۈكسىمەس بولۇپ قالدى. ھەتتا بەزىدە ۋەزىپە ئىجرا قىلىش ئۈچۈن دېگەن باھانىلار بىلەن قاسىمنىڭ يېنىغا بىرنەچچە مىڭ يۈەن نەق پۇل سېلىپمۇ قوياتتى. دەرۋەقە، گۈلباھار، خاسىيەتنىمۇ بۇ جەھەتتە ئۇنتۇپ قالمىغانىدى. ئۇنىڭ سومكىسىغىمۇ 'ۋەزىپە ئۈچۈن، قوشۇننىڭ قارارى' دېگەندەك ناملاردا مىڭ سوملاپ پۇل سېلىپ قوياتتى.

www.uyghurkitap.com

قاسىمغىمۇ غەلىتە تۇيۇلغاندەك قىلسىمۇ، ۋاقىتنىڭ ئۆتۈشىگە ئەگىشىپ ئۇنىڭمۇ بارغانسىرى بۇ ئىشلارغا كۆنۈپ قېلىۋاتاتتى. ھەتتا گۈلباھارنىڭ بۇ ئىشلاردىكى ماھارىتى قاسىمنىڭ ئۇنىڭغا مەھلىيا بولىشىغا سەۋەپ بولماقتا ئىدى.

شۇنداقتىمۇ، گۈلباھار شوخ ۋە ئەقىللىق بىرەئگىلەردىن بولغاچقا، تۇرمۇش جەھەتتىكى بۇ ئەيىۋىنى خاسىيەت بىلەن قاسىم شۇنچە تىمىسقىلىشىپ يۈرۈپمۇ تاپالمىغان رەسمىي پىستان دورىلىرىنى، ھەتتا تەييار ئاپتوماتنىڭ مىنالارنىمۇ قايسى بىر خىتاينى ئەپلەپ يۈرۈپ تېپىپ كېلىپ يۈيۈشتەتتى. ئۇنىڭ تېپىپ كەلگەن بومبىلىرىنى خاسىيەت بىلەن قاسىمغا قايتا ئۆزگەرتكۈزۈپ، يەنە ئۆزى بىر يەرلەرگە قويۇپ كېلەتتى. شۇنداق كۈنلەرنىڭ ئەتىسىگىلا، قايسى بىر خىتاي ئەمەلدارىنىڭ ياكى قايسى بىر خىتاي جاللىتىنىڭ پاجىئەلىك پارتىلاپ ئۆلگەنلىكى شەھەرگە پۇر كېتەتتى. بۇ بىرقانچە ئاي ئىچىدە گۈلباھار ئىككى خىتاي باشقارما باشلىقىنىڭ ئائىلىسىنى، بىر خىتاي نازىرىنىڭ پىكاۋىنى، بىر خىتاي ئاشخانىسىنى پارتىلىتىۋەتكەنىدى. بۇ قىز، ئىشىغا ئالاھىدە ھەۋەس قىلىپ بېرىلىپ ھەرىكەت قىلىپ كەلمەكتە ئىدى.

گۈلباھار بىر كۈنىسى خىتاي ھۆكۈمىتىنىڭ ئالاھىدە مەخپىي ئىچكى ماتېرىياللىرىدىن بىرىنى قولغا چۈشۈرۈپ، ھەمدە قاسىمنىڭ پېيىغا چۈشكەن بىر خىتاي تەيتىپىنى ئۇجۇقتۇرىۋېتىپ، بۇنىڭ مۇكاپاتى ئۈچۈن قاسىمنىڭ يېنىدا بىر كېچە قونۇشلىشقا رازىلىق ئېلىۋالدى. ئۇ، يۇغان بىر بويىدەك توگۈك بىلەن بىرگە نەلەردىندۇ بىرىمىرلەردىن تېپىپ كەلگەن بورداق قوي گۆشى، يېڭى كۆكتاتلار ۋە ئېسىل ۋىسكى ھاراقلىرى بىلەن ئىككى بولاق 'كامېل' تاماكىسىنىمۇ ئېلىپ كەلگەنىدى:

"بۇندىن كېيىن سىزمۇ كەلسە- كەلمەس تاماكىلارنى چېكىپ يۈرمەي، مۇشۇ تاماكىغا كۆنۈشىڭ. پۇلىدىن غەم يېمەڭ."

ئۇ، چەبدەسلىك بىلەن ئىككى خىل قورۇما تەييارلاپ، ئىككى كىشىلىكلا قىلىپ گۈرۈچ دەملىدى. قاسىمنى زورلاپ يۈرۈپ بىرنەچچە ئىستاكان ئۈزۈم ھارىقىنىمۇ ئىچىرىۋەتتى. ئۆزىمۇ بىرنەچچە قەدەھ ۋىسكىدىن كېيىن، ئۆپكىدەك قىزىرىپ ئالاھىدە ئېچىلىپ كەتكەنىدى. ...

گۈلباھار مونچىدىن چىقىۋېتىپ چېچىنى لۆڭگىگە ئوراپ بولۇپ قاسىمنىڭ يېنىغا كېلىپ ئولتۇردى.

"دىققەت قىلمىسىڭىز بولمايدىكەن. ئالدىنقى كۈنىسى بىر ھىساپتا مەن سىزنىڭ جېنىڭىزنى قۇتۇلدۇرىۋالغان بولدۇم."

"قانداق قىلىپ؟" _ دەپ چۆچىگەن ھالدا سورىدى قاسىم.

خەجلەپ يۈرگىنىنى بىلگىنىدىن كېيىن نېمە دېيىشىنى بىلەلمەي تۇرغىنىدا، بۇنى ئازەپ ئۇنىڭ بىلەن شۇنچە ئۇلۇغ بىر ئىش ئۈستىدە بىرلىكتە پائالىيەت قىلىدىغانلىقىنى ئويلاپ، دەرھال بۇنداق بىر تەشكىلاتتا قالالمايدىغانلىقىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ نەزىرىدە يانچۇقچى دېمەك، ۋىجدانسىز دېگەن بىلەن بىر مەنىدە كېلەتتى. ئۇ ئاستا يوتقاندىن سوغۇرۇلۇپ چىقىپ يۈيۈنۈشنى باھانە قىلىپ گۇلباھاردىن يىراقلىشىپ ئۆيگە پاتتى. قاسىم بىر يىللىرى ئالاھىدە ھەۋەس قىلىپ كۆرگەن "گالىسىن پىدائىيلار قوشۇنى" دېگەن چاتما تېلېۋىزىيە كىنوسىنى ئەسلىدى. ئۇ كىنودا تۈرمىدە ياتقان خەلقارالىق داڭلىق بەش ئوغرىنىڭ تۈرمىدىن چىقىرىلىپ نېمىسلار بىلەن مەخپىي جەڭ قىلىش پائالىيىتىگە سېلىنغانلىقى تەسۋىرلەنگەن بولۇپ، بۇ ئوغرىلار ئادەتتىكى كىشىلەر قىلالمايدىغان مۇشەققەتلىك ھەرىكەتلەرنى بەكلا ئاسان پەيدا قىلالىغانلىقىنى كۆرۈپ ھەيران قالغانىدى. "ئەجەبا، بۇ ئىش بولىدىغان ئىشلاردىن ئوخشىمامدۇ؟!" قاسىم يەنە قايتا تەربىيە ئالغان ۋاقىتلىرىدىكى ئاچارچىلىق دەۋرلىرىدىكى بىر قىزىق ئىشنى ئېسىگە ئالدى: بىر كۈنىسى يىراق ئېتىزلىق ئىشنى تۈگىتىپ ھېرىپ- ئېچىپ يولدا ئاران كېلىۋاتقىنىدا، يول ئۈستىدە ئۈشتۇمتۇتلا بىر كاناپ خالتىنى كۆرۈپ قالدۇ. بىرگە كېتىۋاتقان ساۋاقداشلىرى بىلەن بۇ خالتىنى ئېچىپ قارىغانىدى، ئىچىدىن بىرمۇنچە قورۇتۇلغان قوشۇق نان چىقىپ قالدۇ. بۇ بەلكىم قايسى بىر دېھقانىنىڭ ھارۋىسىدىن چۈشۈرۈپ قويغان نېنى بولسا كېرەك دەپ ئويلىغان بولسىمۇ، ئاچ- قورساقلىقتا پۈتلىرىنى ئارانلا سۆرىشىپ كېلىۋاتقان دوسلار ئىنساپ دېگەن ئۇقۇمنى مېڭىلىرىدىن سۈپۈرۈپ تاشلىغانىدى. ئۇلار دەرھال نېرىدىكى بىر كارىز ئاغزىغا بېرىپ ھېلىقى نانلاردىن بىرسى بىردىن قولىغا ئېلىشىپ، خۇددى خىتايلارغا ئوخشاش كەينىنى قىلىشىپ ئولتۇرغان ھالدا نانىنى سۇغا چىلاپ تۇرۇپ راسا مەززە قىلىشقانىدى. قورساقلىرىنى قورۇق ناندا تويغۇزۇشۇپ ماغدۇرغا كەلگەن بۇ دوسلار، خالتىدا ئېشىپ قالغان نانلارنىمۇ بىرەر- يېرىمىدىن بۆلۈشۈپ قويۇنلىرىغا تىقىشىپ ياتىقىغا قايتىپ كېلىشكەنىدى. ئۇلار مەھەللىگە كەلگەندىن كېيىنمۇ بىرگە تەربىيە ئالغىلى كەلگەن قىز ساۋاقداشلىرىغا نانلىرىنى كۆرسىتىشمەي، ئۇتتۇر ياتاقلىرىغا كىرىپ نانلىرىنى بىر يەرلەرگە تىقىپ قويۇشقانىدى. يېرىم كېچىدىن ئاشقان، ھەممە پۈشۈلداپ ئۇيقىغا كەتكەندە، بىر بۆلۈكتىن ئات قوناق يىگەندەك گۇرۇسلىتىپ نان يىگەن ئاۋاز كېلىشكە باشلايدۇ. قاسىم بۇ ئاۋازدىن ئويغۇنۇپ كېتىپ قارىسا تىقىپ قويغان يېرىدىكى ھېلىقى نېنى يوق تۇرغان، شۇڭا ئۇ دەرغەزەپ بىلەن ئورنىدىن چاچراپ قوپۇپ ھېلىقى بۆلۈكتىكى ساۋاقدىشىنىڭ گېلىغا ئېسىلىپ يومۇداقلىشىپ كەتكەنىدى. ...

بۇنچە پۇل تۇرغان يەردە، قاسىممۇ ئاستا- ئاستا بۇنداق راھەت تۇرمۇشقا ياق دېمەس بولىۋاتماقتا ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئۇ كېچىسى گۈلباھارنى قىستاپ تۇرىۋالدى:

"سېنىڭ ئىش ئورنۇڭ بولمىسا، ھېلىقى يۈزمىڭ سوم پۇلۇڭنى بۇنچە چېچىپ تارقىتىۋەتسەڭ پاتلا تۈگىتىپ قويىسەن. ئۇ كۈنلەرگە قالغىنىڭدا ساڭا مەيلى مەن بولاي، ياكى خاسىيەت بولسۇن يارىدەم قىلغۇچىلىكىمىز يوقلىقىنى ياخشى بىلىسەن. ھەر قانچە بولسىمۇ تېجەشنى ئۆگىنىشىڭ كېرەك- تە!"

گۈلباھار ئەركىشىلەردەك بوم ئاۋازدا قاھقاھلاپ كۈلۈپ كەتتى. ئۇ، چالا مەس خۇمار كۆزلىرىنى قاسىمغا تىكىپ دېدى:

"سەن تېخىچىلا شۇ يۈز مىڭ سومۇمنى ساناپ يۈرەمسەن؟! ئۇ پۇل ئاللىمۇقاچان تۈگىدى. دېگەندەك، يېقىندا سىلەرگە مۇزاكىرىگە قويۇشنى ئويلاپ يۈرگەن بىر يېڭى نامزات بار ئىدى. ئۇ بالا ئىنتايىن چەبدەس يانچۇقچى بىرسى. قىزىق يېرى، ئۇنىڭ كومپيۇتېردىن پايدىلىنىش ئىقتىدارىمۇ ئالاھىدە ئۈستۈن. مەن ئۇ يانچۇقچىنى خېلى ئايلاردىن بېرى كۆزىتىپ يۈرىمەن. ئۇنىڭغا بومبا پىستانلىرى، پارتىلاتقۇچ دورا- بومبىلىرى، مەخپىي ئۇچۇر يوشۇرۇپ قىلىدىغان ئۈسكۈنىلەر دېتال تەخسىلىرىنى ئوغۇرلىتىش، خىتايلاردىن، ھۆكۈمەت ئورۇنلىرىدىن پۇل- مال ئوغۇرلىتىش ۋەزىپىلىرىنى تاپشۇرغانىدىم. ۋەزىپىلەرنىڭ ھەممىسىنىلا مۇۋەپپەقىيەتلىك ئورۇنداپ كېلىۋاتىدۇ. ھەتتا ئۆتكەندىكى خىتاي چۈجاڭنىڭ ئۆيىگە سائەتلىك مىنا قويۇپ چىقىشنىمۇ ئۇ قىلغانىدى. كومپيۇتېرنى ئويان كوچىلاپ، بۇيان چۇخچىلاپ يۈرۈپ، ھۆكۈمەتنىڭ بەزى مەخپىي ئارخىپلىرىنىمۇ قولغا چۈشۈرۈپ كەلدى. مەن ئۇنى يەنە بىر قېتىم پارتىلىتىش ھەرىكىتىگە قاتناشتۇرۇپ سىناپ باقماقچىمەن. ئۇنىڭدىنمۇ ئۆتەلىسە، سىلەرگە تونۇشتۇرىمەن. ماقۇل دېسەڭلار ئۇنى قوشۇنىمىزنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئەزالىقىغا كاندىدات قىلىپ قوبۇل قىلالىشىمىز مۇمكىن. دېگەندەك، مۇشۇ كۈنلەردە ئىشلىتىۋاتقان پۇللىرىمىزمۇ ئۇنىڭ بىر خىتاي بايۋەتچىسىنى ئۇچۇقتۇرىۋېتىپ ئولجا ئالغان ئىككى يۈز ئەللىك مىڭ يۈەن پۇلىدىن كەلدى. ئۇ يانچۇقچىمىز شۇ پۇلنى 'تەشكىلىمگە تاپشۇردۇم' دەپ ماڭا بەرگەنىدى. مەن بۇ قېتىم ئۇنىڭغا سېنى پاش قىلغان ھېلىقى قېرى تەيتەيىنىڭ ئوغلى ئاشقان سەيپۇڭچىلىق كارخانىسىنى پارتىلىتىۋېتىشنى ۋەزىپە قىلىپ بېرىمەن. قايسى كۈنىسى خاسىيەت بىلەن ئىككىڭلار ئۆزگەرتىپ قورۇپ بەرگەن مىنايىڭلارنىمۇ ئەنە شۇ 'يانچۇقچى' غا بېرىمەن. ئۇ تۈلكىدەك يامان چاققان نېمە!"

قاسىم ئويلىنىپ قالدى: ئۇ، مۇشۇ يېشىغا كەلگىچە ھېچقانداق بىر ئوغرى بىلەن دوستلىشىپ باقمىغانىدى. مانا ئەندى بىر ئوغرىنىڭ ئوغۇرلاپ بەرگەن پۇلىنى

كېتىشتى. ...

قاسىم، قىستا- قىستاڭ كامېر ئىچىدە ئەسلىمىلەر قاينىمىغا پېتىپ قېلىپ پۇت- قولىنىڭ ئۇيۇشۇپ كەتكەنلىكىنىمۇ تۇيماي قالغانىدى. شۇڭا ئۇ سەل قوزغىلىپ كامىرنىڭ سوغۇق تېمىغا يۆلىنىپ ئوڭشىلىۋالدى. ئاندىن بىر كامېردىشى تاشلاپ كەتكەن پاختىلىق چاپانغا ئۆزىنى پۈركەپ قايتىدىن ئەسلىمىلەر دۇنياسىغا غەرق بولدى.

...

قارىغاندا، خاسىيەتمۇ گۈلباھارنىڭ بۇ ئۆيگە ئوغۇرلۇقچە كېلىپ- كېتىپ يۈرگەنلىكىنى سېزىپ قالغاندەك قىلاتتى. بۇنىڭغا قاسىمنىڭ ئېھتىياتسىزلىق بىلەن دەيدىغان گۈلباھار ئۇنداق دېدى، گۈلباھار مۇنداق دېدى، ... دېگەندەك سۆزلىرىمۇ سەۋەپ بولماقتا ئىدى. بۇنداق گەپلەر تەكرارلانغىنىدا خاسىيەت زېرىكىپ، گەپنى باشقا تەرەپكە بۇراشقا ئۇرۇناتتى، ياكى بولمىسا گېپىنى بۆلۈپلا باشقا ئىشلار بىلەن بولىۋالاتتى. بۇنداق ۋاقىتلاردا خاسىيەت رەسمىلا قىزىرىپ- تاتىرىپ كېتەتتى. شۇنىڭغا قارىماي، ئۇ يەنىلا قىزغىنىشنى ___ كۈنلەشنى تىلغا ئېلىشقىمۇ جۈرئەت قىلالمايتتى. خاسىيەت، گۈلباھارنىڭ ئاسمانغا پىچاق ئاتىدىغان شوخ قىزلىغىنى، ھەرقانچە مەن- مەن دېگەن ئەرلەرنىمۇ ئۇستىلىق بىلەن ئالقىنىدا ئوينىتالايدىغانلىغىنى ياخشى بىلگەچكە، قاسىمدەك ھېچ ئىش كۆرمىگەن ئەرلەرنى گۈلباھار ئاللىمۇقاچان بارمىغىدا ئوينىتىپ بولغانلىغىنى، قاسىمنىڭمۇ ئۇزۇن يىللىق بويتاقلىغىدىن كېيىن، بۇنداق بىر ئايالنى كۆرۈشى بىلەن تەڭ ئۆزىنى تۇتىۋالالمايلا قالىدىغانلىغىنى خېلى بۇرۇنلا مۆلچەرلەپ بولغانىدى. شۇنداقتىمۇ، ئىنتايىن ئېغىر كۈنگە قالغىنىدا ئۇنىڭ بېشىنى سىلىغان، يول كۆرسەتكەن ۋە يولدىشى ئۈچۈن قىساس ئېلىشىپ بېرىش بىلەنلا قالماي، ۋەتىنى ئۈچۈن ئەھمىيەتلىك بىر ئادەم بولىشىغىمۇ ئاساسىي سەۋەپچى بولغانلىغىدىن، گۈلباھارغا كۈندەشلىك قىلىمەن دەپ ئۇنى رەنجىتىپ قويۇشىدىن بەكلا ئەنسىرەيتتى. دېمىسىمۇ بەزى كۈنلىرى قاسىمنىڭ بوشىشىپلا كېتىدىغانلىغىدىن ھەمدە ئۆي ئىچىدىكى گۈلباھارغىلا خاس ئەتىر پۇراقلىرىنىڭ سېزىلىشىدىن گۈلباھارنىڭ قاسىمنى ئاللىمۇقاچان ئەيۋەشكە كەلتۈرۈپ بولغانلىقىغا ئىشەنگەنىدى. خاسىيەتكە نىسبەتەن ۋەتەنپەرۋەرلىك ھەرىكىتى بىلەن تۇرمۇش پائالىيىتى بىر- بىرىگە چەمبەرچەس باغلىنىپ كەتكەن پائالىيەتلەر ئىدى. شۇڭا ئۇ، بۇ قوشۇندىن ئايرىلىپ قېلىشنى ياكى قاسىمنى تارتقۇزۇپ قويۇشنى زادىلا قوبۇل قىلغۇسى كەلمەيتتى. ئۇنىڭ بۇ ھەقتىكى

قاسىم بۇ ۋەقەلەرنى ئېسىگە ئېلىپ سەل يۇمشىغاندەك قىلدى. ئىككى چىنىغا چاي قۇيۇپ كىرىپ گۈلباھارغا يېقىن كېلىپ ئولتۇردى.

"ھە، قاسىم ئەپەندى، جىمىپلا كەتتىڭىزغۇ؟! _ گۈلباھارمۇ يېڭىلا يۇيۇنۇپ چىقىپ چېچىنى قۇرۇتىۋاتقانىدى. چايدىن بىرنى ئوتلاپ قويۇپ، قاسىمنىڭ قولىدىكى تاماكىسىنى ئېلىپ قاتتىق بىرنى شورىۋالدى. _ بىر يانچۇقچىنى بۇ ۋەتەنگە پۇخرا قىلغىڭىز كەلمەيۋاتامدۇ- قانداق؟! ئۇ بالىنى ھەرقانچە ئەسكى دېسىڭىزمۇ مەندىنغۇ ياخشىدۇ؟!"

"ياق، ياق، ... مېنىڭ ئۇنداق دېيىش نىيىتىم يوق، ..." _ دەپ قاسىم يالغان تەبەسسۇم بىلەن كىكەشلەپ ئۆزىنى ئاقلاشقا تىرىشتى.

"سىلەر ھەقىقەتەنمۇ سېسىق زىيالىلار- دە! _ دېدى گۈلباھار قولىدىكى تاماكىنى قاسىمغا قايتۇرۇپ بېرىۋېتىپ. ئۇنىڭ بېشىنى قاپلاپ كەتكەن قاپ- قارا بۇدرە چاشلىرى كويۇپ ئالاھىدە پارقىراپ تۇراتتى. _ ئۇ بالىنى مەن خېلى كۆپ سۈرۈشتە قىلىپ باقتىم. ئۇنىڭ ئائىلىسىمۇ ئاساسەن مېنىڭكى بىلەن ئوخشىشىپ كېتىدىكەن. ئۆز ۋاقتىدىكى ئاپەتلىك يىللاردا ئۇ بالىنىڭ ئاكىسى ئوغۇرلۇق قىلىپ يۈرۈپ يېتىم قالغان ئۇكىلىرىنى بېقىپ چوڭ قىلغانىكەن. ئۇ بالا بۇ خۇيىنى ئاكىسىدىن ئۆگەنگەن بولسا كېرەك! ئەمما ھېچقاچان ئوغرىلارنىڭ يېنىغا قول سېلىپ باقمىدىم دەيدۇ. ئۆزىمۇ بەكلا زىرەك، چاققان بالا. قارىماسىز، شۇ ھالەتتە تىرىشچانلىقىمۇ ئۈچ يىللىق تېخنىكومنى پۈتتۈرۈپ ئۇستا بىر كومپيۇتېرچى بولۇۋالغان. ئۇ ھازىر رەسمىي خىتايلارغىلا زىيان سالىدىغان زامانىۋى ئوغرىلارنىڭ بىرسىگە ئايلانغان. بولۇپمۇ ئۇنىڭ پۈتۈن ئېسى- يادى خىتايلارنىڭ پروگىراممىلىرىنىڭ سىرىنى بىلىۋېلىپ، ئۇلارنىڭ بەتلىرىگە كىرىپ ھېساۋاتلىرىنى قانداق قىلغاندا قالايماقانلاشتۇرىۋەتكىلى بولىدىغانلىقى ئۈستىدە باش قاتۇرۇش بىلەن مەشغۇل ئىكەن. ئۇ بىزگە ئۇق- دورا جەھەتتىنمۇ خېلى كۆپ ياردىمى تېگىدىغانلىقىدا گەپ يوق. ئۇنداق بىرسى تەشكىلاتىمىزغا بەكلا زۆرۈر ئىدى. مەيلى، بۇ گەپنى ھازىر تالاشمايلى، ئۇ ئىشنى كېيىن يەنە مۇزاكىرە قىلىشارمىز." _ گۈلباھار كۆيۈپ كەتكەن چاشلىرى ئارىسىغا قاسىمنى كۆمۈۋەتكىدەك ئېڭىشىپ ئۇنى سۆيۈپ قويدى.

قاسىم ھەقىقەتەن ئىككىلىنىپ قالغانىدى. مەيلى ئۆزى بولسۇن، ياكى خاسىيەت بولسۇن ئوچلاپ بىرەر بومبا قويۇشنىمۇ كېلىشتۈرەلمەي يۈرگەنلىكىمۇ راس ئىدى. ئەگەر گۈلباھارنىڭ ياردىمى بولمىغىنىدا، ئۇلار ئىككىسى بەكلا تەس كۈندە قالغان بولاتتى. ئۇلار بىرھازا جىم ئولتۇرۇپ تاماكىلىرىنى چېكىشكەندىن كېيىن، ئاستا يوتقانغا كىرىپ

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تورى

ئەمما ۋارتالىق تاش تاپالماي بىر تەرەپكە سومكىلىرىمىزنى دۆۋىلىدۇق. يەنە بىر تەرەپكە سومكا قالمىدى. 'قاسىم ئاداش،' دېدى شوخىراق بىر ساۋاقدىشىم، سەن بەرىبىر ئويناشنى بىلمەيسەن. شۇڭا سەن بىر تەرەپتە ئولتۇرۇپ ۋارتا تېشى بولۇپ بەرگىن' دېدى. ئىلاجىسىز مەنمۇ شۇنداق قىلدىم. ئۈستەڭ سىرتىدا بوش شىۋىرغانلىق قار ئۇچۇشۇپ تۇرغان بولسىمۇ، ئۈستەڭ ئىچى ئۇنچىلىك سوغۇق ئەمەس ئىدى. مەنمۇ ۋارتا تېشى بولۇپ تۇگۇلگىنىمچە ئولتۇرۇپ تاماشا كۆرمەكتە ئىدىم. ئويۇن تازا قىزىغاندا بىر توپ كېلىپ نەق پىشانەمگە تەگمەسمۇ! قەھرىتان سوغۇقتا بۇ مۇش تەككەندىنمۇ بەتەر ئېغىر كەلگەنىدى. پۇلاڭلىغىنىمچە نەچچە مېتىر يىراققا ئۇچۇپ كەتتىم. دومىلاپ يېتىپ راسا يىغلاشقا باشلىدىم. ئەمما دوسلىرىم مېنىڭ بىلەن كارى يوق، بىرسى توپ كىردى دېسە، يەنە بىرسى كىرمىدى دېيىشىپ بىر- بىرسى بىلەن تۇتۇشۇپ قېلىشتى دەڭا!"

بۇ ھېكايىدىنمۇ خاسىيەت راسا قاقاقلاپ كۈلۈۋالدى.

خاسىيەت دادىسى بولغىدەك ياشتىكى بىر ئادەمنى ياخشى كۆرۈپ قالغانلىقىنى ئەسلەپ بەزىدە سەل تارتىنىپ قالغاندەك قىلىقلارنى قىلسىمۇ، بىرئازدىن كېيىن بۇلارنى ئۇنتۇپ، قاسىمنىڭ ئىچىگە كىرىپلا كېتەتتى. ...

سىلىق خورەك تارتىپ ئۇخلاپ كەتكەن قاسىمنىڭ دۈمبىسىگە يۈزىنى يېقىپ چوڭقۇر خىياللارغا غەرق بولغان خاسىيەت، بىر يەرلىرىدە قاسىمنى نېمىشقىدۇ دادىسىغا ئوخشىتىپمۇ قالاتتى.

ئۇنىڭ دادىسى ئۇستا سېلىسار ئىدى. ھەركۈنى ئاخشىمى كېيىملىرىدىن بېنزىن- ياغلارنى پۇرىتىپ ئىشتىن كېلىپ كىچىك بىر ئېغىزلىق ئۆيگە كىرىپ خاسىيەتنى بېشىدىن ئېگىز كۆتۈرۈپ ئوينىتىپ كېتىشلىرىنى تەبەسسۇم بىلەن مۇڭلىنىپ ئەسلەيتتى. دادىسى ئارىلاپ يانچۇقىدىن ئونبىر تىيىنلىق ئۆرۈكچاق سېغىزنى چىقىرىپ يېرىمىنى خاسىيەتكە، قالغان يېرىمىنى ئاپىسىغا چىشلىتىپ قويغىنىدا، خاسىيەت دادىسىغا نارازىلىق بىلدۈرۈشنى ھەرگىز ئۇنۇتمايتتى. "قارا، يەنە ئاپامغا چوڭ تەرىپىنى بېرىۋەتتىڭ!" _ ئاپىسىمۇ بۇنىڭغا جاۋابەن ئېرىنى مەڭزىدىن سۆيۈپ قويۇشى، خاسىيەتنىڭ نارازىلىقىنى تېخىمۇ كۈچەيتىۋېتەتتى. بۇنداق ۋاقىتلاردا خاسىيەتمۇ دادىسىغا تېخىمۇ چىڭ چاپلىشىۋېلىپ ئەكىلەپ كېتەتتى. تاماق پىشقىچە دادىسىنىڭ قۇچىقىدا ئولتۇرۇپ بىر نېمىلەرنى دەپ ۋىچىرلاپ دادىسىنى گەپكە تۇتاتتى. دادىسى ئۇنىڭ ئۈچۈن بىر ئويۇنچاق ئىدى. پىشانىسىدىن سۆيۈپ قويسا خوشاللىقىدىن يايراپ، ئاپىسىغا قاراپ كىرىلىۋالاتتى. ...

بىر كۈنىسى شەپكىلىرىگە بەششۋار تاقىغان بىرنەچچە خىتاي ھەربىلىرى بىلەن

بىردىن- بىر تەسەللىسى يەنىلا قاسىمنىڭ كۆز قارچۇغىدا پارلاپ تۇرغان 'مەن سىزنى ياخشى كۆرىمەن' دېگەندەك چاقناپ تۇرغان ئوتلۇق نۇرلارنىڭ بارلىقى ئىدى. ئەسلىدە خاسىيەتمۇ بۇ ئۆيگە يالغۇز كېلىشكە خاتىمە بېرىپ، قاسىمغا باغلىنىپ قېلىشتىن ساقلىنىمەن دەپ كۆپ قېتىم ئۆزىگە ۋەدىلەرنى قىلىپ باققان بولسىمۇ، قاسىمنىڭ كۆزلىرىدە چاقناپ تۇرغان خاسىيەتكىلا تەۋە مۇھەببەتلىك نۇرلارنىڭ ئۆتكۈر چاقنىشىغا بەرداشلىق بېرەلمەي، قىلغان ۋەدىلىرىنى دەرھال ئۇنتۇپ كېتىپ، ئۆزىنى قاسىمنىڭ قۇچىقىدا كۆرەتتى: "هەي سىزنى، قېرى شەيتان! نېمە قىلىۋەتسەم بولار سىزنى! قانداق قىلسام مەندىن باشقا بىرسىگە كۆز قىرىنى سالماس قىلىۋېتەرمەن؟!" دەپ ئەركىلىگىنىچە ئۇنىڭ يۈز- كۆزلىرىنى چىمدىپ ئويناپ كېتەتتى. ئۇ بىرھازا ئەركىلەپ كۆزىنى تويغۇزۇۋالغىنىدىن كېيىن، قاسىم بىلەن رەسمىي جىددى ئىشلار ئۈستىدە مۇنازىرىگە كىرىشىپ كېتەتتى.

ئۇلار ئىككىسى كومپيۇتېردىن كۆچۈرۈۋالغان خىتاي تاجاۋۇزچى ھۆكۈمىتىنىڭ مەخپى باستۇرۇشقا دائىر پىلانلىرىنى تاللاپ تەرجىمە قىلىشقا كىرىشتى. بولۇپمۇ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ يېقىندىن بۇيانقى ئىچكى قىياپىتىگە دائىر خەۋەرلەر، قېچىۋاتقان خىتاي سانى، بۇندىن كېيىنكى يەرلىكلەرگە يۈرگۈزىدىغان جازالاش مەخپى پىلانلىرى قاتارىدىكى ئابزاسلىرىنى تاللاپ تەرجىمە قىلىپ تارقىتىش جەھەتتە كۆپرەك باش قاتۇرۇشتى. بۇ تەشۋىقات ماتېرىياللىرىنى يەنە شۇ گۇلباھارنىڭ كومپيۇتېرىدا بېسىپ چىقىرىپ بېرىشكە مۇھتاج ئىدى.

ئاندىن ئۇلار ئۆتكەن ھەپتىدە شىمالدىكى بىر ۋىلايەت بىلەن تۇرپاننىڭ بىر يېرىدە پەيدا قىلىنغان ئىنتايىن مۇۋەپپەقىيەتلىك ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتىنىڭ نەتىجە ۋە تەجرىبىلىرىنى، تۇرۇۋاتقان شەھىرىدىكى خىتاي جاللاتلىرىغا زەربە بېرەلىگەنلىك ھەققىدىكى ئىككى خەۋەرنى، بىرقانچە خىتاي جاللاتلىرى بىلەن ھەددىدىن ئاشقان ئىككى مۇناپىقنىڭ تەپسىلى ئادرىسىنى يېقىندا ئىشلىگەن جىنايىتى بىلەن قوشۇپ يېزىپ چىقىشتى.

قوشۇن ۋەزىپىسىنى تۈگەتكەندىن كېيىن، مىزلىك قىلىپ چۆچۈرە تۈگۈپ ئىچىشتى. تاماقتىن كېيىن ئۇلار ئىككىسى بىر- بىرىگە ئەركىلىشىپ سەل ئولتۇرۇشتى. بالىلىق ھېكايىلىرىنى ئېيتىشىپ تېلىقىپ- تېلىقىپ كۈلۈشۈشتى:

"باشلانغۇچ مەكتەپ يىللىرىمنىڭ ئاخىرلىرى بولسا كېرەك، _ دەيتتى قاسىم، _ بىر قىشلىقى بالىلار دەرستىن چۈشكىنىدە توپ ئويناپمىز دەپ قار قاپلاپ كەتكەن قۇرۇق ئۆستەڭ ئىچىگە چۈشتۇق. ئادەم سانى يەتمىگەچكە، ۋارتاغا ئادەم قويمىغانىدى.

قىلىپ يوقاپ كېلەتتى.

"خاسىيەت قىز، خاسىيەت قىز." _ ئىشىكتىن بوش بىر ئاۋاز ئاڭلانغاندەك قىلدى. ئاپىسىنىڭ قوچىغىدىن ئىتتىلىپ چىققان خاسىيەت بېرىپ ئىشىكنى ئاچتى. تالا قاپقاراڭغۇ، ھېچكىم كۆرۈنمەيتتى. دادىسىمۇ كۆرۈنمەيتتى. "دادا، دادا!" دەپ ۋارقىرىدى خاسىيەت قىز يىغلامسىراپ تۇرۇپ، بوسۇغىدا تۇرغان بىر تۈگۈنچەكنى كۆرۈپ ئۇنى ئېلىپ ئۆيگە كىردى:

"ئاپا، بۇ نەرسە تالادا تۇرۇپتۇ، تېخىچە ئىسسىق ئىكەن."

ئاپىسى قىزىنىڭ قولىدىن تۈگۈنچەكنى ئېلىپ ئاچتى. ئىچىدە ھور چىقىپ تۇرغان ئىسسىق بولاق مانتا سېلىنغان بىر كورا چىقتى. خاسىيەتنىڭ قورسىقى بەكلا ئېچىپ كەتكەنىدى. ...

خاسىيەت، ئاپىسى بىلەن ھېلىقى بىر ئېغىزلىق ئۆيدە ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرگىچە تۇردى. خاسىيەت دەسلىۋىدە 'دادام مانا كېلىدۇ، ئەنە كېلىدۇ' دېيىش بىلەن كۆڭلىنى ئۆتكۈزدى. ئاپىسى ئاربلاپ قىزىغا سىغىز ئېلىپ بېرەتتى. بىر- ئىككى ئايدىن كېيىن خاسىيەت دادىسىنى ئاربلاپ ئەسلەيدىغان بولدى. بىر يىللىرىغا كېلىپ ئۇ دادىسىنىڭ چىرايىنى ئەسلىيەلمىگىدەك ھالغا كەلدى. ئۆيدىكى رەسىم جازىسىدا ئاپىسى بىلەن چۈشكەن دادىسىنىڭ رەسىمىگە قاراپ، گويا ئۇ كىشىنىڭ دادىسى ئىكەنلىكىدىنمۇ گۇمان قىلغىدەك يەرگە كەلگەنىدى. "خاسىيەت بىر مىللەتچىنىڭ بالىسى ئىكەن، ئۇنىڭ دادىسى بىر ئەكسىيەتچى ئىكەن، ... ئۇنىڭ دادىسى بىر لوگەي ئىكەن، ..." _ ساۋاقداشلىرىنىڭ بۇ گەپلىرى ئۇنىڭغا بەكلا ئېغىر كېلەتتى. مەكتەپتىكى بارلىق ئايال ئوقۇتقۇچىلار چاشلىرىنى كەستۈرۈپ بۇدرە قىلىشقا باشلىغانلىرىدىمۇ، ئۇنىڭ ئاپىسى ھېلىغىچە چېچىنى ئۆرۈپ چىڭ تۈگىۋالاتتى. بېشىدىن يېشىل ياغلىقنى چۈشۈرمەيتتى. ئاپىسىنىڭ قوللىرى قېلىن قاپىرىپ كەتكەن، يۈزلىرى كۆيۈپ قارىداپ كەتكەن، ئاخشىمى ئۆيگە ھېرىپ ئارانلا كېلىۋالاتتى. ئاپىسىنىڭ سەھەر چىقىپ كەچ قايتىپ نېمە ئىش قىلىپ يۈرگەنلىكىنىمۇ بىلەلمىگەنىدى.

خاسىيەت ئوتتۇرا مەكتەپكە يېڭى كۆچكەن يىللىرى ئىدى. ئاپىسى ھېلىقى بىر ئېغىزلىق ئۆيدە يۈيۈنۈپ تاراندى. ئەينەككە قاراپ ئۇزۇندىن- ئۇزۇنغا بىرنېمىلەر قىلىپ ئولتۇردى. ئاپىسى كەينىگە ئۆرۈلۈپ قارىۋىدى، خاسىيەت ئاپىسىنىڭ چىرايلىقلىشىپ كەتكەنلىكىدىن تونىيالماي قالغىلى تاسلا قالغانىدى. ئاپىسى خۇددى ياش قىزلاردەكلا ياسىنىۋالغانىدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

مىنبەگلار كىرىپ خاسىيەتنىڭ كۆز ئالدىدىلا دادىسىنى قولىغا كويزا سېلىپ سىلكىشلىگىنىچە ئېلىپ مېڭىشتى. ئاق ئۆي نورىمىسى توگەپ كېتىپ ئۇماچ قاينىتىپ ئولتۇرغان ئاپىسى يىغلاپ ۋارقىرىغىنىچە ئىشىنى تاشلاپ بېرىپ ئېرىگە يېپىشتى. خاسىيەتمۇ بىر تەرەپتىن دادىسىغا چاپلىشىۋالدى.

"... جاڭ- پېڭ- شاۋ- دىن! ..." _ بىر خىتاي مىنبەگ خاسىيەت زادىلا چۈشىنەلمەيدىغان بىرنېمىلەرنى دەپ ئاپىسىغا ۋارقىراپ، مىلتىغىنىڭ پەينىگى بىلەن ئىتتىرىۋەتتى. خاسىيەتنىمۇ سىلكىشلىگىنىچە دادىسىدىن تارتىپ ئاجرىتىپ كەينىگە ئىتتىرىۋەتتى. خاسىيەت سەنتۈرۈلۈپ بېرىپ ئۇچاقنىڭ يېنىغا يىقىلىپ چۈشۈپ پېشانىسىنى يېرىۋالدى. دادىسى كەينىگە تولغۇنۇپ تۇرۇپ "خاسىيەت، جېنىم قىزىم!" دېگىنىچە ۋارقىراپ سۆرۈلۈپ ئىشىكتىن چىقىرىلدى. ئاپىسى بىر ئىشىككە، بىر خاسىيەتكە قاراپ يىغىزار قىلىشقا باشلىدى. بېرىپ قىزىنى تۇرغۇزۇپ پېشانىسىدىن ئېقىۋاتقان قىپقىزىل قانلارنىڭ ئاق كويتىسىنى بويىۋېتىشىگىمۇ پەرۋا قىلماي قىزىنى قۇچىقىغا ئالغىنىچە سىرتقا چىقتى. ماشرەڭ جىپ ماشىنىسى ئاللىمۇقاچان يىراقلىشىپ كەتكەنىدى. "ئاھ خۇدايىم، بىز نېمە گۇنا قىلغىنىمىزغا بۇ كۈنلەرنى كۆرۈۋاتىمىز!" دەپ زارلانغىنىچە قىزىنى قولتۇقلاپ يامغۇردىن پاتقاق بولۇپ كەتكەن يەرگە يۈكىلىشىپ چۈشتى. ...

ئانا- بالا ئىككىسى خېلى ئۇزۇنغىچە يىغلىشىپ ئولتۇرۇشتى. خاسىيەتمۇ پېشانىسى داكا بىلەن تېڭىلغان، داكىنىڭ ئۈستى تەپچىپ چىققان قان بىلەن قىزارغان، ئۆلۈغ- ئۆلۈغ ھەق تۇتقىنىچە ئانىسىغا يېپىشىپ ئولتۇراتتى. ھەربىر قاتتىق ھەق تۇتقىنىدا ئانىسىنىڭ قۇچىقىدىن ئېتىلىپ چىقىپ كېتىدىغاندەك سىلكىنىپ كېتەتتى. يىغلاۋېرىپ قىزىرىپ ئىششىپ كەتكەن كۆزلىرىدىن ھېلىغىچە ياش مۆلدۈرلەپ تۇراتتى. بىچارە ئانا قىزىنى باغرىغا باسقىنىچە شىپىقا قاراپ نالە قىلاتتى.

"دادامنى خىتايلار نېمىشكە تۇتۇپ كېتىشتى ئاپا؟! ئۇ قاچان كېلىدۇ؟!" _ خاسىيەت ھەق تۇتقان ھالدا گېپىنى ئۈزۈپ- ئۈزۈپ قىلاتتى.

"داداڭنى بىر تەشكىلاتقا قاتنىشىپسەن دەپ تۇتۇپ كېتىشتى قىزىم." _ قىزىنى باغرىغا تېخىمۇ چىڭ باستى ئانا.

"دادام ئۇ تەشكىلاتتا نېمە ياسايتتى؟!" _ بىچارە قىز ئاپىسىنىڭ يىغىسىنى قوزغىۋەتتى. ... ئۇچاقتا ئوت ئاللىمۇقاچان ئۆچكەن بولۇپ، قازاندىكى ئۇماچ قېتىپ يېرىلىپ كەتكەنىدى.

يېرىم كېچىگە يېقىن ئىشىگىنىڭ كەينىدە بىر قارا كۆلەڭگە كۆرۈنگەندەك

كۆڭلىدىمۇ خۇددى سىرتتىن تەكلىپ قىلىنغان مېھمانلىرىدەكلا ئۆتكۈزگەن 'دادا'، قىزىغا قارىغاندا مېھمانلار بىلەن كۆپرەك يېقىنلىشىپ يۈردى. پەقەت خاسىيەتنىڭ يولدىشى بىلەن كۈيوغلىنىڭ دوستى شېھىت بولغىنىدا قەۋرىسى ئالدىدا ئولتۇرۇپ ئۇزۇنغىچە جىم- جىت ئولتۇرۇپ كۆز يېشى قىلىش بىلەن ئىچكى ھېسياتىنى ئەڭ 'جانلىق' ئىپادىلىگىنى بولۇپ قالغانىدى. كۈيوغلىنىڭ قىرقى نەزىرىسى تارقالغىنىدىن كېيىن، دادا، قىزىنى باغرىغا بېسىپ ئۈن- تىنسىز كۆز يېشى تۆكتى:

"قىزىم، ئەسلىدە ئۇلارنىڭ ئورنىدا مېنىڭ بولىشىم كېرەك ئىدى!"

دادىسىنىڭ بۇ گېپى نېمىنى مەخسەت قىلغانلىقىنى خاسىيەت دېگەندەك ئېنىق بىلىپ كېتەلمىدى: بۇ دۇنيادىن ۋاز كېچىدىغان مەن ئىدىم دېگىنىمۇ ياكى بۇ پەرزەنتلىرىنى قوغداش ئۈچۈن جېنىنى پىدا قىلىدىغان ئادەم مەن ئىدىم دېگىنىمۇ؟! نېمە بولسا بولسۇن، خاسىيەت دادىسىغا تۇنجى قېتىم ئېسىلىپ چىن قەلبىدىن ئۆكسۈپ- ئۆكسۈپ خېلى ئۇزۇن يىغلىۋالدى.

شۇندىن ئېتىۋارەن، بۇ دادا خېلى يۇمشاپ، قىزىنىڭ ئالدىدىن توغرا ئۆتمەس بولىۋالدى. قىزىغا مېھرىۋانلىق بىلەن قارايتتى. بىرنېمىلەر دېيىشكە تەلمۈرەتتى- يۇ، يەنە ئۈنىنى چىقارماي قىزىنىڭ بېشىنى سىلاپ قوياتتى. بۇنىڭ ئەكسىچە، خاسىيەت ئىنتايىن قوپاللىشىپ، ئاتا- ئانىسىنىڭ ھەرقانداق گېپىنى قوپاللىق بىلەن سىلكىۋېتەتتى. كۈنلەرچە ئۈنىنى چىقارماي ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ئۇ پات- پاتلا يولدىشىنىڭ قېپقىزىل يۈرىكىنى كۆز ئالدىغا كەلتۈرۈپ شىپقا قاراپ تىكىلىپ ئولتۇرۇپ كېتەتتى. ...

مانا بۈگۈن، يېنىدا ياتقان سۆيگەن ئادىمى ئىنتايىن خەتەرلىك ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرمەكتە. ئەگەر پەۋقۇلئاددە قولغا چۈشۈپ قالغىدەك بولسا، ئۇنىڭمۇ قېپقىزىل يۈرىكى ...

ئويلىنىپ بۇ يەرگە كەلگىنىدە خاسىيەت تىترەپ شۈركىنىپ كەتتى! قاسىمغا چىڭ يېپىشقىنىچە ئۇنىڭ دۈمبىسىنى سۆيۈپ كەتتى. خاسىيەتنىڭ بۇ ھەركىتىدىن ئويغىنىپ كەتكەن قاسىم، خاسىيەت تەرەپكە ئۆرۈلۈپ يېتىپ، ئۇنىڭ ئويلاۋاتقانلىرىدىن بىخەۋەر، قىزنى باغرىغا بېسىپ چىڭ قۇچاغلىۋالدى. ...

ئىككىسى چاي ئىچكەچ ئولتۇرغىنىدا قاسىم گەپ باشلىدى:

"راس، تاس قاپتىمەن ئۇنتۇپ قالغىلى، قايسى كۈنىسى گۈلباھار بىر يانچۇقچى ئوغرىنى قوشۇنىمىزغا ئەزا قىلىش توغرىسىدا مەسلىھەت سالغاندەك قىلىۋىدى. گېپىدىن قارىغاندا، ئۇ بالا خېلى ۋاقىتلاردىن بېرى قوشۇنىمىزغا سىرتتىن ياردەم قىلىپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

"ھە، قارايسەنغۇ، ئاپاڭنى ياسىنىشنى بىلمەيدىغان ھۆرۈن خوتۇن دەپ ئويلىغانمىدىڭ؟!"

خاسىيەت دەپتەرلىرىنى تاشلىۋېتىپ كېلىپ ئاپىسىنى قۇچاقلاپ سۆيۈپ كەتتى. خاسىيەت ئاپىسىنىڭ بۇنچە خۇشال ۋە بۇنچە چىرايلىق ياسىنىشىنى تېخى ئەندىلا كۆرۈۋاتقانىدى.

"بولدى قىل، ئاران قىلغان گىرىملىرىمنى بۇزۇۋېتىسەن! _ ئاپىسى خاسىيەتنى قۇچىقىغا ئالدى. _ قۇرۇلۇشتا خىش- كېسەك توشۇيدىغان ئىشىمدىن چىقىرىپ بۇرۇنقى ئىشىمگە قايتۇرۇشتى. _ ئاپىسى خاسىيەتكە تۇنجى قېتىم ئىشى توغرىسىدا سەممىمي گەپ قىلىۋاتاتتى. _ ماڭا قارا قىزىم، يەنە بىر خۇشاللىق ئىش، داداڭنى ئازات قىلىشتى. پات يېقىندا تۈرمىدىن چىقىدىكەن." _ خاسىيەتنىڭ ئانىسى مۆلدۈرلەپ يىغلاپ كەتتى. ئۇنىڭ باياتىدىن بېرى قىلغان ئەرزان گىرىملىرى ئىسسىق كۆز ياشلىرى تەرىپىدىن خۇددى چاڭ- توزاڭلىق ئەينەككە ياققان يامغۇر سۈيىدەك ئىز قالدۇرۇپ يۈزىنى بوياپ ئاقماقتا ئىدى.

خاسىيەت 'دادا' دېگەن بۇ سۆزدىن سەل- پەل يۈرىكى سوققاندەك قىلسىمۇ، شۇنچە بالىلارغا، شۇنچە جاپالارغا قويغان بۇ 'دادا'، ئۇنى ئۇنچىلىك بەك ھەيران قالدۇرمىغانىدى.

"قويغىنە شۇ 'دادا' دېگەننى، قارا، بىرچىرايلىق گىرىملىرىڭ پوخ بولدى."

"نېمە دېدىڭ سەن؟! _ ئاپا، خاسىيەتكە چەكچەيدى. _ ئۇ دېگەن سېنىڭ داداڭ!"

"... ..." _ خاسىيەت بېشىنى ساڭگىلىتىپ گەپ قىلماي جىم تۇرۇۋالدى. ...

دېگەندەك، خاسىيەتنىڭ دادىسى بىركۈنىسى پەيدا بولدى. ئۇنىڭ ئالدىدا بېشىغا ئاق كىرگەن، يۈز- كۆزىنى قورۇق بېسىپ كەتكەن، قارىداپ كەتكەن يىرىك ساقاللىق بىرسى، 'دادا' بولۇپ چىقىپ كەلگەنىدى. ئۇنىڭ دادىسى ھېلىقى كۈنىسى ئاخىرقى قېتىم كۆرگەن دادىسىغا زادىلا ئوخشىمايتتى. دادىسىنىڭ بەرگەن ئەرزان پۇللۇق سېغىزىنى زورلىنىپ ئالغان بولسىمۇ، ئۇنى چاندۇرماي مىجىۋېتىپ يانچۇقىغا سېلىپ قويدى. تۇيۇقسىز پەيدا بولغان بۇ 'دادا' بەكلا جىمغۇر، ئولتۇرغان يېرىدە سائەتلەرچە ئولتۇرۇپ كېتىدىغان بىر ئادەم ئىدى. بۇنداق بىر ئادەمگە ئاپىسىنىڭ شۇنچە چىڭ چاپلىشىپ قېلىشىغا خاسىيەت بەكلا ھەيران قالغانىدى. ئۇنىڭ ھاياتى تەدرىجى ئائىلىسىدىن يىراقلىشىپ، ساۋاقداشلىرى ئىچىگە چۆكۈپ كىرىپ كېتىۋاتاتتى.

خاسىيەتنىڭ تولۇقسىز، تولۇق ئوتتۇرا ۋە ئالىي مەكتەپلەرنى پۈتتۈرۈشى ئائىلىسىدە قىلچىمۇ ھاياجان يارىتالمىغانىدى. ھەتتا ئۇنىڭ بىر مەكتەپ ساۋاقدىشى بىلەن توي قىلىش قارارىغا كېلىشىمۇ ئۇلارنى ھەيران قالدۇرالمىغانىدى. ئۇنىڭ توي

قىلمايمەن!" _ دەپ قەسەم قىلدى. ئۇ بالا كۆرنى ئۇزۇلاپ يۇرۇغلۇقتا كۆڭگچە خېلى قىينالدى. ئاندىن ھەممىسى بىلەن بىر- بىرلەپ قول سىقىشىپ كۆرۈشۈپ رەخمەت ئېيتتى. ئاندىن ئۇلار يېڭى تەشۇىقاتلار، يېڭى ۋەزىپىلەر، كېرەكلىك ماتېرىياللار قاتارىدىكى مەسىلىلەرنى بىرقۇر مۇزاكىرە قىلىشىپ، تەخمىنەن ۋەزىپە بەلگۈلىشىپ ئۈز ئىچىدە تەخسىم قىلىشىۋالدى. بۇ قېتىم، يېڭى ئەزا خېلى كۆپ ۋەزىپىنى ئۈز ئۈستىگە ئالغاندى. ...

قاسىمنى يېڭى قولغا ئېلىنغانلار ئۈچۈن سىر كۆرسىتىش ئۈچۈنمۇ، ئەيتەۋر يەنە پات- پاتلا سوراققا تارتىپ قىينىشىدىغان بولىۋېلىشتى. خىتاي گۇندىپايلىرى بۇ كۈنلەردە قاسىمنى تاسما بىلەن بەدەنلىرىنى قىيما- چىيما قىلىۋەتكىدەك ئۇرۇپ قىيناشسىمۇ، ھوشىدىن كەتكىچە ئۇرمايتتى. شۇنداقتىمۇ نەچچە كۈندە بىر قىيناپ تۇرغاچقا، بەدەنلىرىدىكى يارىلار خېلى ۋاقىتلارغىچە قېتىشماي، جان ئالىدىغاندەك ئېچىشتۇرۇپ ئاغرىتىپ تۇرىدىغانلىقى ئۈچۈن، ئەتىدىن كەچكىچىلا ئىڭراپ چىقاتتى. شۇ سەۋەپتىن ئۇنىڭ ئەسلىمىلىرىنى ئەسلىۋېلىش پۇرسىتىمۇ بارغانسىرى ئازىيىپ كېتىۋاتاتتى.

بىرەر ئايدىن كېيىن، قاسىمنىڭ سوراققا تارتىلىشى يەنە ئازىيىپ قېلىشقا باشلىدى. ئۇنىڭ بەدىنىدىكى يارىلار بىر تەرەپتىن قېتىشىشقا باشلىسا، يەنە بىر تەرەپتىن يىرىڭداپ تولۇمدەك ئىششىقا باشلىدى. قاسىم بۇ ھالىتىگىمۇ ئاستا- ئاستا كۆنۈپ، قايتىدىن كونا ئىشلىرىنى ئەسلەشكە كىرىشىۋاتاتتى. ...

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يۈرگەنمىش. ھەتتا بىرنەچچە قېتىملىق ھەرىكەتلەرگىمۇ قاتناشقانلىقىنى دەيدۇ. بىزنىڭ بىرسىنى قوبۇل قىلساق سىزچە قانداق بولار؟! مەنغۇ دىسلىۋىدە قەتئىي يېقىن كەلتۈرمىگەنىدىم، ..."

"ھە، گۈلباھار ئۇ بالا توغرىسىدا ماڭىمۇ مەسلىھەت سالغانىدى. _ خاسىيەت قاسىمنىڭ گېپىنى بۆلۈپ، ئىشكاپ ئەينىكىگە قاراپ گىرىملىرىنى تۈزەشتۈرۈپ تۇرۇپ دېدى. _ ئەسلىدە بىزنىڭ ئۈچۈن ئەنە شۇنداق بىرسىمۇ بەكلا زۆرۈر ئىدى. ئۇنداقلار بىز ئىككىمىز كېلىشتۈرەلمەيدىغان نۇرغۇن ئىشلارنى ئاسانلا ئورۇندىيالايدۇ. ... _ خاسىيەت كېلىپ ئولتۇردى. _ ئۇ بالىنىڭ ئائىلىسىنى مەنمۇ سىرتتىن سۈرۈشتە قىلىپ باقتىم. بەك ئەنسىرىگىدەك ئىشمۇ يوقتەك قىلىدۇ. ئەمما گۈلباھار ئۇ بالىنى سىرتتىن ماڭا كۆرسەتكەنىدى. كېلىشكەن بەكلا چىرايلىق بالا ئىكەن. تۇۋۋا خۇدايىم، شۇنچە كېلىشكەن بىر بالا قانداقلارچە يانچۇقچى بولۇپ قالغان بولغىيدىكىن، زادىلا ئەقلىم يەتمەيدۇ. قارىغاندا گۈلباھار بۇرۇنقى سۆيگىنىنى تاشلىۋېتىپ بۇ كىچىك بالىنى قوغلاپ يۈرسە كېرەك؟! بىزنىڭ بۇ ئاغىنىمىز بەكلا بىشەم نېمە- دە!"

"نېمەك، سىزمۇ گۈلباھارنىڭ مەسلىھەتىگە قوشۇلىدىكەنسىزدە؟!"

"ھېچ بولمىغاندا سىز بولسىڭىزمۇ ماڭا قالغىدەكسىز ئەمەسمۇ!" _ دەپ گەپنى چاخچاقنا ئايلاندۇردى خاسىيەت. قاسىممۇ گۇناھكارلاردەك ھىجىيىپ قويدى.

شۇنداق قىلىپ، 'يېڭى ئاي قوشۇنى' بىر قېتىملىق يىغىلىشىدا تۆت كىشىلىك بىر قوشۇن ھالىغا كەلگەنىدى. ئۇلار بىر يىغىلىشتا ئۇزۇن تالاش- تارتىشلاردىن كېيىن ھېلىقى 'يانچۇقچى' نى كاندىدات ئەزا قىلىپ قوبۇل قىلىش قارارىنى ئېلىشتى؛ يەنە بىر قېتىملىق يىغىلىشتا ئۇ بالىنى كۆزلىرىنى تېڭىپ يىغىلىشقا قاتناشتۇردى. قولىدىن يېتىلەپ ئولتۇرغۇزۇپ، ئۇنىڭ مىللەت، دىن، ۋەتەن، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى، كەلگۈسى تەغدىرىمىز، قۇربان بولۇش، قولغا چۈشۈپ قېلىش، ھەرىكەت قىلىش شەكىللىرى، ئېچىنىشلىق خىتاي پاجىئەسى پەيدا قىلىش، مەخپىيەتلىكنى ساقلاش، ... قاتارىدىكى مەسىلىلەر ھەققىدىكى سوئاللار سورالدى. ئۇنىڭ جاۋاپلىرى كەسكىن، قاراشلىرى ئېنىق كۆرۈنەتتى. ئۇچىسى نېرىقى ئۆيگە چىقىپ بىر مەزگىل پىچىرلىشىۋالغاندىن كېيىن كىرىپ يېڭى ئەزاسىنى تەبرىكلەشتى. كۆزىنى ئېچىۋېتىپ قائىدىلىرى بويىچە قۇرئانغا قولىنى تۇتقۇزۇپ 'ۋەتىنىمدە بىرمۇ خىتاي تاجاۋۇزچىسىنىڭ تەسىرى قالمىغىچە ئەڭ ئاخىرقى تېنىقىم قالغىچە قىلچە بەدەل تەلەپ قىلماستىن خىتاي قوغلاش مەخپىي ۋەھىمە پەيدا قىلىش ھەرىكىتىگە بارلىقىمنى بېغىشلايمەن. قوشۇن بۇيرۇقلىرىنى جان تىكىپ ئىجرا قىلىشقا تىرىشىمەن، قوشۇن مەخپىيەتلىكىنى جېنىم كەتسىمۇ پاش

خۇددى 'مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى' دەۋرلىرىدىكىدەك پالەچ ھالغا چۈشۈپ قالغان بولۇپ، خىتايدىن سانائەت ماللىرىلا ئەمەس، ھەتتا ئادەتتىكى كۈندىلىك يېمەك- ئىچمەك بۇيۇملىرىنىمۇ توشۇپ كېلىدىغان ھالغا كەلمەكتە ئىدى. شۇڭا يەرلىكلەرنىڭ ھالى بەكلا خارابلىشىپ بارماقتا ئىدى. بۇنداق بىر ۋەزىيەتتە ئاۋال جاننى ساقلاپ قېلىش ___ بەزى بىلىملىكلەرنىڭ دېيىشى بويىچە 'كۆچنى ساقلاپ قېلىش' ئۈچۈن بىرمەزگىل خىتاي ۋەھىمىسى پەيدا قىلىش پائالىيەتلىرىنى توختىتىپ تۇرۇش چاقىرىقلىرى بەكلا 'قىممەتلىك' تەبىقىلىرىمىزنىڭ ئاساسى شۇئارى بولۇپ قالغانىدى. بولۇپمۇ 'خەلقارا سەھنىلەردە سۆزلىيەلەيدىغان' چەتئەللىك مۇساپىر كاتىۋاشلىرىمىز بۈگۈنكى مەخپى پائالىيەت شەكىللىرىنى 'تاشنى تۇخۇمغا ئۇرغانلىق، خەلقارا ۋەزىيەتنىڭ تەقەززاسىنى بىلمىگەنلىك، سىياسىي جوغراپىيە ساۋاتسىزلىغى، ...' دېگەندەك سۆزلەر بىلەن پىدائىلىرىمىزنىڭ ھەرىكىتىنى دولقۇن ھالىتىگە كېلىشىدىن چەكلەيدىغان تەشۋىقاتلار بىلەن ھە دەپ شوغۇللىنىشقا كىرىشمەكتە ئىدى. قاسىم ئويلىنىپ قالاتتى: ئەجەبا بۈگۈنكى ۋەزىيىتىمىز ھەقىقەتەن شۇنچە ئېغىرمۇدۇ؟! بىرمەزگىل ساقلاپ ياتقاندىن كېيىن ۋەزىيىتىمىز مىللىي ئازادلىق پائالىيەتلىرىمىز ئۈچۈن ھەقىقەتەن ئۇڭۇشلۇق ۋەزىيەتكە ئېرىشەلەيدىغانمۇدۇ؟! بۈگۈنكىدەك جىددىيلىك ۋەزىيەتنىڭ كېلىپ چىقىشىنى «ئىزچى مەن» راستىنلا خاتا مۆلچەرلەپ قالغانمۇدۇ؟! قاسىم، مەدەنىيەت ئىنقىلابى ئاپىتىدىكى ۋەزىيەتنى ئەسلىدى: ئۇ ۋاقىتلاردىكى ۋەزىيەت بۈگۈنكىدىنمۇ ئېغىر ئىدى. ئۇ دەۋرلەردە جەمئىيەتنىڭ دۆلەت تېررورلۇغى بۈگۈنكىدىن نەچچە ھەسسە ئېغىر بولۇپ، ھەرخىل فاشىستىك زۇلۇملار بىز ئۇيغۇر يۇرتىدىكىلەرگىلا قىلىنىۋاتقان بولۇپلا قالماي، بەلكى خىتاينىڭ بارلىق يۇرتلىرى ئۈچۈنمۇ ئورتاق ئىدى. شۇڭا، ئۇ دەۋرلەردە ۋەتىنىمىزدىكى پالەچ ۋەزىيەتكە ياردەم بېرەلەيدىغان خىتاي يۇرتلىرىمۇ يوق ئىدى. شۇنىڭدەك يەنە ئۇ يىللاردا چەتئەل كۈچلىرىدىن خىتايغا دىپلوماتىك بېسىم بۈگۈنكىسىدىن مىڭ ھەسسە ئېغىر ئىدى. ئەمما شۇنچە ئېغىر قالايمىقانچىلىق ۋەزىيەت ئىچىدە مىللىي ئازادلىق پائالىيەتلىرىنى قانات يايدۇرۇشنىڭ پۇرسەتلىرىمۇ شۇنچە كۆپ ئىدى: ھۆكۈمەت چېكىدىن ئاشقان پالەچ ھالدا، ئىقتىسادى ھەددىدىن ئارتۇق نامرات، ئارمىيىسىنى سەپەرۋەر قىلىش ئىمكانلىرىمۇ يوق دېيەرلىك، ھەتتا ۋەتىنىمىزدىكى خىتاي قوراللىق ئارمىيىسى بىلەن ھاۋا ئارمىيىسى ئوتتۇرىسىدا روشەن زىددىيەت مەۋجۇت، پۇتكۈل خەلق قوراللىنىش پۇرسىتىگە ئىگە، كوممۇنا تۈزۈمى سەۋەبىدىن بىرتوتاش تەشكىللەش شارائىتى بار، دۈشمەن ئىچكى مۇداپىيەسى ئاساسەن پالەچ ھالدا ئىدى. شۇنداق بىر شارائىتتىمۇ «ئاخۇنوپ- مىجىت سىلىك، قىزىل ئۇچۇنچى روتا» مەخپى

www.uyghurkitap.com

13. "يانچۇقچى"

— بىزنىڭ خوشنىمىزنىڭ ئايالى كۆزۈمگە بەكلا چىرايلىق كۆرۈنىدىغان بولۇپ كېتىۋاتىدۇ دېگىنە ئاغىنە. نىيىتىمنى بىر بۇزۇپ باققىم بار ئۇ چوكانغا. ...

— ئىككى دوستنىڭ پارىڭىدىن

قاسىمنىڭ بەدىنىدىكى جاراھەتلەر قايتىدىن قېتىشىشقا باشلاپ، تۈز سەپكەندەك ئاغرىشلارنىڭ ئورنىنى شىرىن قىچىشىشلار ئالماقتا ئىدى.

ئۇ، يەنىلا بۇرۇنقى قىلغان ئىشلىرىنى ئەسلەشكە غەرق بولماقتا ئىدى. ...

بۇ كۈنلەردە مۇھىم- مۇھىم ۋىلايەت شەھەرلىرىدە مەخپى ۋەھىمە پەيدا قىلىشلار ئىزچىل كۆرۈنۈپ تۇرىدىغان ھالەت بارلىققا كەلمەكتە ئىدى. بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە بارلىق شەھەرلەرنى قوراللىق خىتاي ئەسكەر- ساقچىلىرى، بېكىتمىلىك پاترۇللار ۋە مىنىبىكلار قاپلاپ كەتكەن بولۇپ، بۇرۇنقىدەك كوچىلاردا لەلەڭشىپ يۈرىدىغان ئادەم كۆرگىلى بولمايتتى. خىتايلارمۇ شەھەردە تولۇق قوراللانغان قوغدىغۇچىلىرىنىڭ ھىمايىسىدە ئىشقا بېرىپ، ئاخشىمى قاراڭغۇ چۈشەر- چۈشمەيلا ئۆيلىرىگە قامىلىۋېلىپ تېلېۋىزوردىن نېرى كەتمەس ھالغا كېلىشكەنىدى. كوچىلار كېچە- كۈندۈز قوراللىق خىتايلار تەرىپىدىن چارلىناتتى. ھەربىر بىناغا قوراللىق نۆۋەتچىلەر قويۇلغان بولۇپ، ئۇدۇل كەلگەنلىكى يەرلىكلەرنى خالىغانچە توختىتىپ يانلىرىنى، سومكىلىرىنى ئاختۇرۇپ چىقىشاتتى. شۇڭا، يەرلىكلەرمۇ بۇ خىل ئاختۇرۇشلارنى خۇددى خىتاي سوتسىيالىزىمىنى غىڭ قىلماي قوبۇل قىلغان ۋاقىتلىرىدەك ئادەتتىكى نورمال ئىشلار دەپ قارىشىدىغان، ھەربىر پوس قويۇلغان يەرگە دۈچ كەلگەنلىرىدە ئۆزلىكىدىنلا قولىنى كۆتۈرۈپ ئاختۇرۇشقا تەييار تۇرۇپ بېرىدىغان ئادەتلەرنى يېتىشتۈرمەكتە ئىدى. مانا بۇلار 'پادىشايىڭ قارىغۇ بولسا، بىر كۆزۈڭنى قىسىپ ماڭ'، 'ئاكاڭ كىمنى ئالسا يەڭگەڭ شۇ' دېگەندەك سۆزلەملەرنىڭ كېلىش مەنبەلىرى بولسا كېرەك. مەلۇماتلاردىن قارىغاندا، پۈتكۈل ۋەتىنىمىز دائىرىسىدە ھەرخىل ئىشلەپچىقىرىش پائالىيەتلىرىنىڭ يېرىمىدىن كۆپىرەگى

كېتىپ، بەش- ئون خىتاي مۇئەللىمى نىق مەيداندا ئۆلۈپتىدەك. ..."

"قايسى كۈنىسى بىر ئۇنىۋېرسىتېتنىڭ بىر سىنىپ مىللىي ئوقۇغۇچىلىرىنى بىراقلا قولغا ئاپتۇدەك. ..."

"پالانى مەھەلىدىن مۇنچە نەپەر ئۇيغۇرنى خىتاي مىنبىڭلىرى قىرىپ تاشلاپتۇدەك. ..."

"... ..."

بۇ يېقىنلاردا بۇنداق خەۋەرلەر ئانچە يېڭىلىق بىلىنمەس بولۇپ قالماقتا ئىدى. شۇڭا، بەكلا ئېھتىيات بىلەن ئۆتكۈزۈلىدىغان قاسىمنىڭ دوسلار ئارا ئولتۇرۇشلىرىدا ئوغۇرلۇقچە چەتئەل رادىولىرىدىن ئاڭلىنىۋالغان "ئامېرىكا ئاۋازى ــ ر ف ئا رادىوسى"، جىددە رادىوسى"، "ئوتتۇرا ئاسىيا ئۇيغۇر ئاۋازى"، ... دېگەندەك مەنبەلەردىن كەلگەن خەلقارا خەۋەرلەر كۆپىيىپ قالغانىدى. بۇ خەۋەرلەر قۇلاقتىن قۇلاققا ئۆتۈپ، ھىسامنىڭ چاخچاقلىرىدىنمۇ ئاشۇرۇلۇپ مۇبالىغىلەشتۈرۈۋېتىلگەنكى، گويا ئامېرىكا پەقەتلا بىزنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن غەرپتىكى خوشنىلىرىمىزنىڭ تۇپراقلىرىغا ئەسكەر يىغىۋاتقىدەكمىش، شۇنىڭدەك پۈتۈن س ئى ئا جاسۇسلىرىنى خىتايغا ئۇۋەرتىشىپ، ئۇيغۇر 'تېررورچىلىرى' نى ئىنقىلاپ چىقىشقا جىددى تەييارلىق قىلىۋېتىپتۇدەك، دېگەندەك بىر- بىرىگە زىت 'خەۋەرلەر'، پوكونى دۆلەت قارار قىلىشىپ ۋەتىنىمىزگە ھەربىي قوشۇن كىرگۈزۈپ خىتايلارنى قوغلاپ چىقىرىدىغان بوپتۇ، خىتاي دېموگراتچىلىرى خىتايغا بېسىم قىلىپ ئۇيغۇر مۇستەقىللىقى ئۈچۈن بېيجىڭنى قىستاۋېتىپتۇدەك، ...

قاسىمنىڭ بۇ ئاغىنىلىرى بىرەر قېتىم بولسىمۇ ئېزىپ- تېزىپ 'مىللىي مۇستەقىللىقىمىز ئۈچۈن ئۇنى پىلانلاۋاتىمەن، بۇنى قىلماقچىمەن' دېگەنلەرنى دەپ سالمايتتى. بۇ ئاغىنىلەر چەتئەل كۆرمىگەندەك قىلغىنى بىلەن، بىزنىڭ چەتئەللەردىكى مۇھاجىر 'ئىنقىلاپچى' لىرىمىزگە ئوخشاش ئۆزىگە سۇمۇ يۇقتۇرماي، ۋەتەننى باشقىلار ئازات قىلىپ بېرىدۇ دەپ ئادەتلەنگەنلىكلىرىنى تولۇق ئىپادىلىشىپ تۇراتتى.

"ئاغىنىلەر، ــ دەيتتى پىشقەدەم ساقى، ــ بۈگۈنكى بۇ بىر شىشە ئېسىل داچۈينى بەكلا تەستە تاپقانىدىم دەڭلا، ئاۋۇ سېسىق هاراقلارغا ئوخشاش كولدۇرلىتىپ ئىچىپ تۈگىتىشۋەتمەي، چەتئەل كىنولىرىدىكىدەك ئالدىرىماي مەززە قىلىپ ئىچەيلى جۇمۇڭلار!" ــ دېگىنىچە ساقى قويىنىدىن بىر پوتۈلكا هاراق چىقىرىپمۇ قوياتتى.

"قويغىنە شۇ هاراق دېگەننى، مەندە رەسمى مەكتەپنىڭ مېلىدىن ياڭاقتەك بار دېگىنە." ــ موخوركىچى يانچۇغىدىن ئاۋايلاپ چىقارغان بىر تۈگۈنچەكنى ئېچىپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

پائالىيەتلىرى داغلىق كىشىلىرىمىز تەرىپىدىن يۇقۇرىقىدەك تىللار بىلەن ئۆتكۈر تەنقىتلەنگەن ئىدى. ۋەزىيەتنىڭ ئارتۇقچىلىقلىرىدىن ئىستىخىيىلىك پايدىلىنىش يولىغا ئاتلانغان ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى ۋە ئىلغار كۈچلىرىنىڭ مەخپى تەشكىللىنىپ قوراللىنىشى، پەيزىۋات قاتارىدىكى ياشلارنىڭ قوراللىق ھەرىكەت تەييارلىقلىرى چەتئەل كۈچلىرىگە يالۋۇرغۇچىلارنىڭ قۇربانلىقى بولۇپ كەتكەنىدى. ئەسلىدە ئۇ دەۋرلەردىكى ۋەتىنىمىزگە تاجاۋۇز قىلىپ كىرگەن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ئومۇمىي نوپۇسىمۇ 'ئاران' لا ئۈچ مىليون ئەتراپىدا، ساپ مىللىي يېزىلىرىمىزمۇ مىڭلاپ دېگىدەك مەۋجۇت ئىدى. 'تېنچلىق' تەرغىباتلىرى، ۋەزىيەت كۆتكۈچىلەرنىڭ تەتۈر تەشۋىقاتى نەتىجىسىدە شۇنچە شارائىتلارنى قولدىن بېرىپ بۈگۈنكىدەك ئون مىليونلۇق تېز كۈچلىنىۋاتقان تاجاۋۇزچىلارنىڭ قولىغا ئايلىنىپ قالدۇق. بۇ ۋەزىيەت تېخىمۇ ئېغىرلىشىپ داۋام قىلماقتا ۋە ھەرگىزمۇ ئۆزلىگىدىن كەينىگە ياندىغان ئالامەتلەرگە ئىگە ئەمەس ئىدى. ھالبۇكى، يېقىنقى بىرەر يىل مابەينىدە خەلقىمىز ئارىسىدا قانات يېيىۋاتقان مەخپى زەربە بېرىش پائالىيەتلىرىنىڭ كېڭىيىپ بېرىشىغا ئەگىشىپ، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ ۋەتىنىمىزدە داۋاملىق كۈچلىنىپ بېرىشى قىسمەنلىكتە بولسىمۇ چەكلىنىپ، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ نوپۇسى ئون مىليون ئەتراپىدا تېزگىنلىنىش ۋەزىيىتى بارلىققا كەلمەكتە ئىدى. يەنى، ۋەتىنىمىزنىڭ دۈشمەن كۈچلىرىنى تەدرىجى ئازايتىپ بۇرۇنقى ھالىغا كەلتۈرۈش يۈزلىنىشى كۆرۈلىۋاتماقتا ئىدى. ئەنە شۇنداق ۋەزىيەتنىڭ توسالغۇسىز ھالغا كېلىشىنى مۆلچەرلەشكەن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى قايتىدىن ئۆز كىشىلىرىمىز تەشۋىقاتى بىلەن بۇ پاجىئەدىن قۇتۇلۇش يولىنى تاللاشقا مەجبۇرلىنىۋاتامدۇ- قانداق، يوقۇرىقىدەك 'تېنچلىق' تەرغىباتچىلىرىنىڭ سادالىرى خىتاي چېگرالىرىدىن 'بۆسۈپ' ئۆتۈپ ۋەتىنىمىز دائىرىسىدە خېلى ئەركىن يامرايدىغان غەلىتى ۋەزىيەت بارلىققا كەلمەكتە ئىدى. قاسىممۇ بۇ تۈردىكى غەلىتىلىكلەرگە ھەيرانلىق بىلەن قارايتتى.

ئەنە شۇنداق مۇجمەللىكلەر يامراپ كەتكەن بىر ۋەزىيەتتە، قاسىمنىڭ ھېلىقى 'ھاراقكەش' ئاغىنىلىرىمۇ ئولتۇرۇشلىرىغا بىر- بىرسىدىن غەلىتى خەۋەرلەرنى يەتكۈزۈشتىن زېرىكمىگەنىدى:

"ئۆتكەن ھەپتىدە قۇتۇبى يولىدا بىر ئاپتوۋۇز بىكىتىدىلىك خىتاي پاتلاشتىن ئۆلۈپتىدەك. ..."

"پالانى شەھىرىمىزدە ئالدىنقى كۈنىسى كېچىدە بىرقانچە چارلىغۇچى خىتاي ئەسكىرى مىناغا دەسسەپ پارچىلىنىپ كېتىپتۇدەك. ..."

"قايسى كۈنىسى بىر خىتاي ئوتتۇرا مەكتىپىنىڭ قىرائەتخانىسى پارتىلاپ

"قارىغاندا بىزنىڭ گۈلباھار يانچۇقچىغا باغلىنىپ قالغاندەك قىلىدۇ. ئەندى سىزگىمۇ ئېشىنالماي يۈرسە كېرەك؟! شۇنداقتىمۇ پات- پات كېلىپ تۇرمىسام، ئەندى سىز ئۇ تەرەپلەرگە كېتىپ يۈرمەڭ يەنە." _ دېپ چاخچاق قىلىۋالاتتى.

بۇ گەپلەرگە قاسىم كۈلۈپلا قوياتتى.

"ئادەم ئاجايىپ قىزىق بىر مەخلۇقتە! شۇنچە مۇھىم ۋە شۇنچە خەتەرلىك ئىشلار بىلەن ھەپىلىشىپ يۈرگىنىدىمۇ ھاۋايى ھەۋەس، ئويۇن- چاخچاق، كۆڭۈلدىشلىك، قىزغانچۇقلۇقلاردىن نېرى تۇرالمايدىكەنە" دېپ ئويلاپ ھەيران قالاتتى قاسىم.

ئاغىنىلىرىنى تېخى يېڭىلا ئۇزىتىپ دەرۋازىدىن كىرگەن قاسىم، ئاشخانا ئۆيىنى يىغىشتۇرىۋاتقىنىدا ئىشىكنى ئۆزىگە تونۇش رىتىمدا چېكىلدى. ئۇنىڭ يۈرەكلىرى خۇشاللىقىدىن ئويناپ كەتتى. بۇخىل رىتىمدا چېكىلىش پەقەت خاسىيەتكىلا مەنسۇپ ئىدى. ئۇ دەرھال بېرىپ ئىشىكىنى ئاچتى. دېگەندەك، ئىشىكتە كۆزلىرى چاقناپ تۇرغان خاسىيەت تۇراتتى. قاسىم قىزنى ئىچىگە ئالار- ئالمايلا ئۇنى قۇچاغلاپ باغرىغا باستى. ئىككى يالغۇزلۇق لەۋلەر بىر- بىرسىگە چىڭ چاپلاشقانىدى. ئۆيگە كىرىپ ئۇلار بىر- بىرسىگە ئەكىلىشىپ خېلى ۋاقىتقىچە ئولتۇرۇپ كېتىشتى. ئۇلار ھەقىقەتەن بىر- بىرسىنى سېغىنغانىدى. دەستىخان تەييارلاپ چايغا ئولتۇرۇشتى. چاي ئىچكەچ ئولتۇرۇپ ئۆتكەندە گۈلباھارنىڭ ئۆيىدە قارار قىلىشقان ۋەزىپىلەر ئۈستىدە بىر ئاز پىكىرلىشىۋالدى.

بۇ يېقىندا كۆچىلار كېچە- كۈندۈز دېمەي خىتاي قوراللىق پاترۇللىرى بىلەن تولۇپ كەتمەكتە ئىدى. شۇڭا ئۇلار كېچىدە خىتاي قوراللىق پاترۇللىرىغا مەخپى زەربە بېرىش يوللىرى ئۈستىدە ئىزدىنىپ كۆرۈش قارارىنىمۇ ئېلىشقانىدى. بۇنىڭ ئۈچۈن مەخپى مىنا قويۇشنىڭ ئەڭ مۇۋاپىق لايىھىلىرى ئۈستىدە ئىزدىنىشلىرى لازىم ئىدى. كېچىدە كۆچىغا چىقىش ئىمكانى بولمىغىنى بىلەن، كۈندۈزلىرى كېچە ئۈچۈن مىنا قويۇشنى ئويلىنىشقا بولاتتى. بۇنىڭ ئۈچۈن كۈندۈزى تەگسىمۇ پارتىلىمايدىغان، ئەمما كېچىلىرى تەگسىلا پارتىلاپ كېتىدىغان قوش ۋاقىت تېزگىنلىگۈچى مىنا لايىھىسى تەييارلاش ئىشى قاسىم بىلەن خاسىيەتنىڭ بېشىنى قاتۇرماقتا ئىدى. ئۇلار ئاۋال قاسىمنىڭ بىلىملىرىگە ئاساسەن مىخانىك قۇرۇلمىلار ئۈستىدە مۇزاكىرە قىلىشتى. ئەمما بۇنىڭ ئۈچۈن ئىنتايىن نازۇك سېلىنسارلىق ئىشى تەلەپ قىلىنىدىغانلىقى ۋە مىنا ھەجىمىنىڭ چوڭىيىپ كېتىدىغانلىقىنى كۆزدە تۇتۇپ، بۇ جەھەتتە خاسىيەتنىڭ دادىسىنى ياردەمگە تەكلىپ قىلىشنى ئويلاشقان بولسىمۇ يەنىلا مەخپىيەتلىك يۈزىسىدىن ئىلاجىسىز بۇ ئۇسۇلدىن يېنىۋېلىشتى. ئاندىن يەنە خاسىيەتنىڭ يېرىم ئۆتكەزگۈچلەردىن ئېلېكتر مېڭە ھەققىدىكى بىلىملىرىگە ئاساسلىنىپ بۇرۇنقىدەك

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تورىبېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

كۆرسەتتى. دېگەندەك، بۇ موخوركىچېنىڭ قوللىرى تىترەپ، رەڭگى بى[illegible] سولغۇنلىشىپ كېتىۋاتاتتى. ھەتتا تەشۋىقاتچىمۇ ئۆزگىرىشكە باشلىغان بولۇپ، رەسمىيلا كۆچىغا قارايدىغان بولۇپ قالماقتا ئىدى:

"ئەممائىزە، تۈنۈگۈن گۈلدەك بىر قىزنى قوشلىۋالدىم دەڭلا، ھېلىقى تال چىۋىقتەك تولغۇنۇپ كۆچۈمنى قويمىدى ئاغىنىلەر. ياش دېگەننىڭ پەيزى باشقىدە!"

قاسىم ئاغىنىلىرىگە قاراپ ئۇلاردىن ئۈمىدسىزلىنىشكە باشلىدى. ئۇلاردىن يېڭى كۆچا خەۋەرلىرىنى ئېلىش ئىمكانىمۇ قالمايۋاتاتتى. ئەسلىدىنلا قوشۇنغا ئەزا بولغىنىدىن كېيىن بۇنداق خەۋەرلەرگە ھاجىتى قالمايۋاتاتتى. ئاغىنىلەر قاسىمنىڭ بۇخىل ئولتۇرۇشلارغا بارغانسىرى بەك قىزىقىپ كەتمەس بولۇپ قېلىۋاتقانلىقىنى ھېس قىلىشىسىمۇ، ئۇنىڭ ئۆيىدە ئۆكسىمەيدىغان بورداق قوي گۆشلىرى، بىر- ئىككى پوتولكا ئېسىل ھاراقلار ئۇلارنىڭ ئۆزلىكىدىن قاسىمنىڭ ئۆيىگە يىغىلىشىغا يېتىپ ئاشماقتا ئىدى.

"قاسىم ئاغىنە، قورۇما- پوۋرىمىلار بىلەن ئاۋارە بولماي، ياخشىسى گۆشۈڭنى پورلاپلا قازانغا سالغىنە!" دېيىشەتتى ئۇلار. ئارىلاپ كىرىپ قالىدىغان ھېلىقى خىتاي خوشنىسى بۇنداق ئولتۇرۇشلارغا توغرا كېلىپ قالغىنىدا، ساقىنىڭ تۇتقان رومكىسىنى ئىچكىنىدە زەھەر يۇتىۋاتقىنىدەك پۈرلىشىپ كېتەتتى. ئولتۇرۇش ئەخلىمۇ كۆپ ئولتۇرماستىنلا ئاغزى- بۇرۇنلىرىنى سۈرتۈشۈپ تارقىلىشاتتى. بۈگۈنمۇ ئاغىنىلار لىگەندىكى گۆشنىڭ ۋە ئىككى پوتولكا ھاراقنىڭ تۈگىشى بىلەن تەڭ قوزغۇلۇشقا باشلىدى:

"كۆڭلۈڭگە رەخمەت ئاداش، شۇ كۆچىدىكى خىتاي پوسلىرىنى دېمىسەك تاڭ ئاتقۇزىۋەتكەن بولاردۇق. ئامال قانچە، ئۇنداق كۈنلەر ئەندى كەلمەسكە كەتسە كېرەك.

..."

بۇ كۈنلەردە قاسىمنىڭ قوشۇنىدا يېڭى- يېڭى ئىنتىزاملارنى چىقىرىشىپ، خالىغانچە بىر- بىرسى بىلەن ئۇچرىشىشنى قاتتىق چەكلەشكەنىدى. شۇڭا، ھە دېگەندىلا قىزلار بىلەن ئولتۇرۇش تۈزۈشۈپ پەيزىنى چىقىرىۋالىدىغان ئىشلار ئايدا بىرەر- ئىككى قېتىمدىن ئاشماس بولۇپ قېلىۋاتاتتى. خاسىيەتمۇ بۇخىل ئىنتىزاملارغا رىئايە قىلىپ، ئالاھىدە جىددى بىرەر ئىشنى باھانە قىلمىسا، ھەپتىلەپ دېگىدەك يالغۇز كەلگىلى ئۇنىمايتتى. يانچۇقچىنىڭ ئەزا بولغىنىدىن كېيىن گۈلباھارمۇ قاسىمنى يالغۇز ئىستىمەس بولىۋالغانىدى. خاسىيەت بۇ ئەھۋالنى سەزگىنىدىن كېيىن ئالاھىدە خوشال بولۇپ قالغاندەك كۆرۈنەتتى:

ئۇنىڭ گېپىگە ئېتىۋار قىلماي دېدى:

"ناھايىتى ياخشى، ــ گۈلباھار جوزىدىكى يېيىلىپ ياتقان چۇۋۇلغان قول سائەت زاپچاسلىرىغا قاراپ قويدى. ــ بىزنىڭ 'ئوغرى' رەسمى زاۋۇتتا ياسالغان باسماق مىنا پىستانىدىن بىرنەچچىنى قولغا چۈشۈرگەنىكەن. ــ دەپ يانچۇقىدىن 'كامېل' ماركىلىق تاماكا پاچكىسىنى چىقىرىپ ئىچىدىن بىرنەچچە تالنى تاللاپ چىقاردى. ــ بۇلارنىڭ ئىچىدە مەن دېگەن پىستانلاردىن ئۈچ تېلى بار. كارغا كەلسە ئىشلىتەرسىلەر." ــ گۈلباھار تاماكىلارنى بىردىن- بىردىن ئاۋايلاپ تۇتۇپ بېقىپ ئۈچ تېلىنى بىر تەرەپكە ئايرىدى. قالغىنىدىن بىر تېلىنى قاسىمغا ئۇزاتتى. يەنە بىرسىنى ئاغزىغا قىڭغىر چىشلىدى. ئىككىسىنىڭلا ئېغىز- بۇرۇنلىرىدىن تۈرخۇندەك ئىس چىقىشقا باشلىدى.

ئۇلار ئۈچىسى ئولتۇرۇپ ئۇيان تالىشىپ، بۇيان تالىشىپ ئاخىرى يېرىم ۋاقىت تېزگىنلىك، يېرىم باسماقلىق پىستان لايىھىسىنى تۈزۈشكە كىرىشتى. ...

"ئەندى بۇ پىستان ئىشىنى پۈتتى دېسەكمۇ بولىدۇ. خۇدايىم، دېگىنىمىزدەك ئىشلىگەي. ــ قاسىم قولىغا يالغان ۋىسكى پوتولكىسىنى ئېلىپ دېدى. ــ ئەندىكى مەسىلە بۇ دورىدىن قانداق پايدىلىنىشتا قالدى."

"مېنىڭچە بۇ مىنايىمىزغا بۇ سۇيۇقلۇق دېگەندەك ئۇيغۇن ئەمەس. ــ خاسىيەت يەنىلا بۇرۇنقى گېپىدە چىڭ تۇرۇۋالدى. ئۇ يېڭى پىستاننى قولىغا ئېلىپ ئۆرۈپ- چۆرۈپ تۇرۇپ دېدى، ــ بۇ بومبىمىز چاچراپ زەربە بېرىدىغان بولىشى، ھەجمى كىچىك بولىشى، ئاسان تۆكۈلمەيدىغان بولىشى كېرەك. شۇڭا بۇ مىنا ئۈچۈن يۇمشاق دورا ياكى بولمىسا پاراشوك دورا مۇۋاپىق كېلەمدىكىن دەيمەن."

"دېگىنىڭ توغرا، پوتولكىغا قاچىلىساق زەربە بېرىش كۈچى ئازىيىپ كېتىدۇ." ــ گۈلباھار خاسىيەتنىڭ پىكرىگە قوشۇلدى.

"بۇ يەردە دورىنىڭ سۇيۇق- يۇمشاقلىغىنىڭ ئەھمىيىتى يوق. مۇھىم بولغىنى مىنانىڭ قېپى. كونا شارەك دېگەندەك نەرسىلەرنى سىرتىغا ئوراشنى ئويلىنىشقا بولىدۇ. شۇنىڭدەك، بۇ سۇيۇغلۇچ پارتىلاتقۇچنى بىر نېمىلەر بىلەن يۇغۇرۇپ يۇمشاق پارتىلاتقۇچ ھالىغا كەلتۈرۈشكىمۇ بولار دەيمەن. ــ قاسىم قولىدىكى تاماكىسىنى كۈلدانغا ئېزىپ ئۆچۈرۈۋېتىپ جوزىنىڭ بىر بۇرجىگىگە سۇيۇقلۇقتىن بىر تامچا تېمىتتى. ئاندىن گۈلباھارنىڭ قولىدىكى تاماكىنى ئېلىپ يىراقتىن بۇ سۇيۇقلۇققا يېقىنلاشتۇردى. 'پوف ف ف!' قىلىپ كۈچلۈك يالغۇن چىقىرىپ يېنىپ كەتتى. ــ دېمەك بۇ دورا خېلى كۈچلۈك ئىكەن. ئۇنىڭدىن خېلى كۆپ مىنا تەييارلاشقا بولىدىغاندەك قىلىدۇ. ھەجمى كىچىك، ئاغزى كىچىك ھەرقانداق قۇتىنىڭ ئىچىگە قاچىلاشقا بولىدىغاندەك قىلىدۇ."

ئېلېكترونلۇق قول سائەتنىڭ قۇرۇلمىلىرىدىن پايدىلىنىش ئۇسۇلىنى مۇزاكىرە قىلىشتى. بۇ جەرياندا ئىككىسى ئولتۇرۇپ خاسىيەتنىڭ قولىدىكى ياپون قول سائىتىنى چۇۋۇپ كۆرۈشتى. ئۇلار بىرىنچى قەدەمدە بەلگىلىك ۋاقىتقىچە توك يولى ئۇلانمايدىغان، بەلگىلەنگەن ۋاقىتتا توك ئۇلىنىپ، تەگسە پارتىلايدىغان ھالەتكە كېلىدىغان بىرخىل توك يولى لايىھىسىنى تۈزۈشتى. بۇنىڭ ئۈچۈن يەنىلا ئۈچ قۇتۇپلۇق كىرىستال لامپا ۋە تويلانما توك يولى كىرىستال مونىگىدىن پايدىلىنىش كېرەكلىكىنى مۆلچەرلەشتى.

ئۇلار ئىككىسى قول سائەت پارچىلىرى ئىچىگە چۆكۈپ ئولتارغىنىدا، تۇيۇقسىزلا ئىشىك چېكىلدى. خاسىيەت دەرھال قاسىمغا تىكىلدى:

"سىلەر ھازىرغىچە ئوغۇرلۇقچە ئۈچۈرۈشۈپ يۈرگەن ئوخشىمامسىلەر؟!" ـــ خاسىيەتنىڭ چىرايى رەسمى ئۆزگۈشكە باشلىدى.

دەرۋەقە، بۇ قېتىم ئىشىكنى چەككەن راستىنلا گۈلباھار ئىدى. شۇنداقتىمۇ ئېھتىيات قىلىپ تېزلىكتە جوزىدىكى سائەت پارچىلىرىنى يىغىشتۇرۇۋېتىپ بېرىپ ئىشىكنى ئاچتى. چىرايلىق ياسانغان گۈلباھار شەھۋانە كۆزلىرى بىلەن قاسىمنى يەۋېتىدىغاندەك قاراپ كىرىپ كەلدى. ئۇمۇ ئالدىراش ئىشارەت قىلىپ يۈرۈپ ئۆيدە خاسىيەتنىڭ بارلىقىنى ئارانلا ئۇقتۇرالىدى. بۇنى مىڭ تەستە پەرق قىلالىغان گۈلباھار، دەرھال ئۆزىگە جىددى تۈس بېرىپ مېھمانخانا ئۆيىگە كىردى:

"ئىككىڭلارنىڭلا بۇ يەردە بولغىنىڭلار بەك ياخشى بولدى. بىزنىڭ شاكىچىمىك يىگىتىمىز تېخى يېڭىراقتىلا بۇ پوتولكىنى ئېلىپ كەپتۇ. ـــ ئۇ سومكىسىدىن ئىككى پوتولكا ئىسسىل ۋىسكى ھارىغىنى چىقىرىپ جوزىغا قويدى. ـــ مۇنۇسى مېنى پارتىلىتىش ئۈچۈن لازىم. ماۋۇسى سوۋېيۇقلاندۇرۇلغان كۈچلۈك پارتىلاتقۇچ دورىسى ئىكەن. ئەگەر سىلەر بۇ دورىغا مۇۋاپىق پىستان تەييارلىيالىغىنىڭلاردا، قالغان ئىشلارنى بىزنىڭ يېڭى ئەزايىمىز ئۆزى جۆندەيدىغان بولدى." ـــ خاسىيەت سەل جايىغا چۈشكەندەك قىلدى. شۇنداقتىمۇ ئويلايتتى: "ئەگەر بۈگۈن مەن بولمىغان بولسام، ..."

خاسىيەت، دەرھال ئۆزلىرىنىڭ بايىتىن پىلانلاشقان لايىھىسىنى قىسقىچە قىلىپ گۈلباھارغا سۆزلەپ بەردى.

"بۇ دورا، ئىشلىرىمىزنى تېسىمۇ ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىشى مۇمكىن." ـــ قاسىممۇ گەپكە ئارىلاشتى.

"مېنىڭچە بۇ دورا بىزنىڭ ئىشىمىزگە مۇۋاپىق كەلمەسمىكىن دەيمەن. چۈنكى سوۋېيۇقلاندۇرۇلغان ..." ـــ رۇشەنكى، خاسىيەتنىڭ بۇ گېپىدە سەل قىزغانچۇقلۇق پۇرىقى كېلىپ، دېگەندەك سەمىمىلىك كۆرۈنمەيتتى. ئەمما گۈلباھار بۇنى ھېس قىلىغاندەك،

بىلەن دېدى:

"قىزغانچۇق، سىلىغراق گەپ قىلىشنى بولسىمۇ بىلمەسمىدىڭ." _ ئۇ بېرىپ خاسىيەتنى ھەدىلەرچە باغرىغا باستى. شۇنداق قىلىپ ئۇلار ئىككىسى پاتلا يارىشىپ قالدى. ئىككىسىنىڭلا كۆزلىرى ياشقا تولغان ھالدا بىر- بىرىسىگە قارىشىپ كۈلۈشەتتى.

...

گۈلباھار قايتىدىن جوزىغا كېلىپ ئولتۇردى.

"سىلەر ماڭا قارىماي گېپىڭلارنى قىلىشىۋېرىڭلار. مەن يەنە ئازىراق ئىچىمەن."

_ دېگىنىچە گۈلباھار رومكىسىنى ھاراققا تولدۇرۇپ يۇتۇملاپ ئىچىشكە كىرىشتى.

خاسىيەت بىلەن قاسىم، روھى جەھەتتىن ئېغىر ئازاپلانغان، ئەمما جەسۇر بۇ دوستىغا ئېچىنىشىپ بىر دەم قاراپ ئولتۇرۇشقاندىن كېيىن، خاسىيەت گەپنى باشقا ياققا بۇراپ سورىدى:

"ئۆزۈڭدىن بېرى بىر نەرسىنى سىلەردىن سوراۋالماقچى ئىدىم. قازاقىستاندا تۇرۇپ كەلگەن بىر تونۇشۇمنىڭ گېپىگە قارىغاندا، چەتئەللەردە يۈرگەن ئۇيغۇر مۇھاجىرلىرىمىز مىللىي ئازاتلىق ھەرىكىتىنى باشقا بىر ئۇسلۇپ بىلەن خېلى داغدۇغىلىق قانات يايدۇرۇپ يۈرۈشىدۇ دېيىشىدۇ. _ خاسىيەت گۈلباھارغا قاراپ قويدى. ئۇ، ھېلى تاماكىسىنى شورىسا، ھېلى ۋىسكىسىنى ئىچىپ قوياتتى. خاسىيەت گېپىنى داۋام قىلدى _ ئۇلارنىڭ چەتئەلدە تارقىتىپ يۈرگەن ماتېرىياللىرىغا قارىغاندىمۇ، نۇرغۇن مۇھاجىر تەشكىلاتلىرىمىز بىزنىڭ بۇ ھەرىكەتلىرىمىزنى دېگەندەك تىلغا ئېلىپ قويۇشمايدىكەن. ئۇلار 'ب د ت' دەمدۇ، 'ئا ق ش' دەمدۇ، ياۋروپا ئورتاق گەۋدىسى دەمدۇ، 'ن ئا ت ئو' دەمدۇ، ئىش قىلىپ خېلى جېنى بار يەرلەرنى ھەرىكەتلەندۇرۇپ خىتايلارغا بېسىم قىلىۋاتقانلىقىنى ئالاھىدە تىلغا ئېلىشىپ يۈرگىدەكمىش. ئۇنىڭ ئۈستىگە دېموگراتىك خىتايلار بىلەنمۇ قايتىدىن زىچ ھەمكارلىق ئورنىتىشىپ ئۇلارنى خېلىلا قايىل قىلىشقانلىقى ھەققىدىمۇ گەپلەر بار دەيدۇ. يەنە شۇنىڭدەك نۇرغۇن ئىسلام ئەللىرىمۇ مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ خىزمەت ئىشلىشى نەتىجىسىدە ئۇلارنى ئۇبدانلا قوللاۋاتقانلىقىنى دېيىشىپ يۈرگىدەك. بۇ گەپلەرگە قارىغاندا ئۇلار مۇستەقىللىق ئىشلىرىمىزنى خېلىلا يېقىنلاشتۇرۇپ بەرگەندەكلا قىلامدۇ- قانداق؟! ئەگەر بۇ گەپلەر راس بولىدىغان بولسا، بىزنىڭ بۇخىل ھەرىكەتلىرىمىز ئۇلارغا پۇتلىكاشاڭ تۇغدۇرۇپ بەرمەسمۇ؟!"

"قويغىنە ئۇلارنى، سەن ئۇلارنىڭ دېگىنىگە قاچاندىن بېرى ئىشىنىدىغان بولۇپ قالدىڭ؟!" _گۈلباھار قولىنى پۇلاڭشىتىپ شىلتىپ قويدى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېگانە ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

"بۇ ناھايىتى ياخشى ئەھۋال. كىچىك بىر ئەينەك شىشە ئىچىگە قويۇپ، سىرتىغا شارەك- ساقىلارنى چاپلاپ تەييارلاشقا بولىدىغاندەك قىلىدۇ. _ گۈلباھار قايتا بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇپ ئىچىگە تۇشقۇزۇپ تارتىۋالغاندىن كېيىن دېدى، _ سىلەرنىڭ قۇرسىقىڭلار ئاشمىدىمۇ؟! مەن بەكلا ئېچىقاپكەتتىم. مۇشۇ تۇرقۇمدا بىر قازان تاماق بولسىمۇ يالغۇز يېۋېتىدىغاندەكلا قىلىمەن! قېنى ئەمسە، قولمۇ- قول تۇتىشايلى."

ئۇلار تەڭ قول سېلىشىپ تاماق قىلىپ يېيىشتى. يەنە بىر پوتولكىدىكى ۋىسكىنىڭ جىم تۇرۇپ قېلىشىغا چىدىمىغان گۈلباھار، دەرھال رومكا ئالغۇزۇپ يالغۇز كۆتۈرۈشكە باشلىدى. قالغانلارمۇ ئۇنىڭ كۆڭلى ئۈچۈن ئۇنى تەبرىكلەش، بۇنى مۇبارەكلەش دېگەندەك نامالار بىلەن قۇرۇق رومكىلىرىنى ئۇرۇشتۇرۇپ بېرىشتى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا شىشىدىكى سامان يۇندىسى رەڭلىك ۋىسكى گۈلباھارنىڭ مىڭىسىنى، ئەخلاق، غورۇر- ۋىجدانلىرىنى ئاستا- ئاستا يۇپ تازىلاشقا باشلىدى. ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن شەھۋانىلارچە ئوت ئۇچقۇنلىرى پارلاشقا باشلىدى. ئۇ، خاسىيەتنىڭ ئالدىدىلا قاسىمغا قاشلىرىنى ئوينىتىپ ئۇنىڭ قولتۇقىغا كىرىۋېلىپ قۇلىقىغا بىرنېمىلەرنى پىچىرلاشقا باشلىدى. ئارىلاپ ئۇنى قۇچاغلىۋېلىپ ئەسەبىلەرچە كۈلۈپ كىتەتتى. ئۇنىڭ لەۋلىرى قاسىمنىڭ يۈزىگە تېگىپ كەتكىدەك يېقىنلىشىپ كېتىۋاتاتتى. ھەتتا قوللىرىمۇ ئارىلاپ بولمىغۇر يەرلەرگە تېگىپمۇ كېتەتتى. ئاخىرى خاسىيەت چىداشلىق بېرەلمەي بىردىنلا پارتىلاپ كەتتى:

"كۆزۈمگە قارىتىپ تۇرۇپلا نېمە قىلىقلارنى قىلىپ يۈرسەن گۈلباھار، قويغىنە سېنى! ماڭا شۇ قاسىمنى بولسىمۇ ساق قويساڭ بولمامدۇ!" _ خاسىيەت قىزىرىپ- تاتىرىپ رەسمىلا رەنجىگەنىدى.

قاھ-قاھلاپ كۈلۈپ كەتكەن گۈلباھار، ئورنىدىن تۇرۇپ جوزىنىڭ ئۇ تەرىپىگە ئۆتتى:

"خاپا بولما دوستۇم، قاسىم ئەسلىدىنلا ساڭا تەۋە، مۇنداقلا چاخچاق قىلىپ قويدۇم. ..." _ گۈلباھار بىچارە قىياپەتكە كىرىپ قالغاندەك، يەنە بىر رومكا تۇشقۇزۇپ گۇپلا قىلىپ ئىچىۋەتتى. تاماكىسىنى ئەسەبىلەرچە پۇرقۇرتۇپ چەككىنىچە جىمىپلا قالدى. ئىختىيارسىزلا ئۇنىڭ كۆزلىرىدىن ياش قۇيۇلۇشقا باشلىدى. ...

"يىغلىۋالسۇن، گەپ قىلماڭ، ئىچىنى بوشىتىۋالسۇن." _ دېدى قاسىم قىزنىڭ يۈزىدىكى ياشلارنى سۈرتۈپ تۇرۇپ.

بىرەر سائەت ئۆتكەندىن كېيىن، يىغىسى توختىغان گۈلباھار، قاسىمنىڭ قۇچىقىدىن ئاجراپ ئورنىدىن تۇردى. خاسىيەتكە قاراپ ھىجىيىپ قويۇپ بوم ئاۋازى

"مانا ئەندى ئەقلىڭلارنى تېپىۋالسىلەر!" _ گۈلباھار ئالدىغا ئېگىلىپ بېشىنى جەينىكىنىڭ ئۈستىگە قويدى. ئۇنىڭ قاپقارا پارقىراپ تۇرغان بۈدرە چاچلىرى بېشىنى يۆتۈنلەي يۆركىۋالغان بولۇپ، گويا دەستىخان ئۈستىگە يۆغان بىر قوزا تېرىسىنى تاشلاپ قويغاندەك كۆرۈنۈپ تۇراتتى. ئۇنى ھاراق رەسمىلا تۇتۇشقا باشلىغان ئىدى.

"مېنىڭ بىلىشىمچە، _ قاسىم خاسىيەتكە قاراپ گېپىنى داۋام قىلىۋەردى. _ خېلى كۆپ ماتېرىياللاردا يېزىلىشىچە، بىزنىڭ بىرىنچى جۇمھۇرىيىتىمىز دەۋرلىرىدىن باشلاپلا سوتسىيالىزىم ياكى غەرپ دېموگراتىيە تۈزۈملىرىگە ھەۋەس قىلىدىغان ياش ئۆلغار كۈچلىرىمىزدىن بەزىلىرى قۇمۇلدىن باشلىنىپ قەشقەرگە كېلىپ تۇنجى قېتىم قۇرۇلۇۋاتقان جۇمھۇرىيەت تۈزۈمىنىڭ سىنىغىنى توغرا بولمىغان ھەرىكەت ئۇسۇلىغا ئېسىلىۋالغانلىق دەپ قارىشىپ، ئۇنىڭدىن خىتاي نەنجىڭ ھۆكۈمىتىنىڭ تالىلىۋالغان تۈزۈمىنى ياكى موسكۋانىڭ تالىلىۋالغان تۈزۈمىنى ئالاھىدە ئۆلغارلىق دەپ قارىشىپ، بىرىنچى جۇمھۇرىيىتىمىزنىڭ قۇرۇلۇش سىنىقىغا زادىلا يېقىن يولاشمىغانىدى. ھەتتا بۇ تۈردىكى كۈچلەرنىڭ بىر قانىتى ئايلىنىپ يۈرۈپ نەنجىڭگە يىغىلىشىپ جاڭ كەيشىگە يالۋۇرۇش يولىنى تۇتۇشۇپ ۋاقىتلىرىنى ئۆتكۈزۈشمەكتە ئىدى. _ قاسىم تاماكىسىنى بىر شورىۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدى. _ بۇ تۈردىكى دېموگراتىك كۈچلەر ۋەتىنىمىزنىڭ مىللىي ئازاتلىق ھەرىكىتىدىكى تېنچلىق يولىنى تۇتقانلاردىن باشقا ھەرقانداق يول تۇتقانلارنى، يەنى ئۇلار قوراللىق يول تۇتقانلا بولىدىكەن، مەيلى دېموگراتچىلار بولسۇن ياكى سوتسىيالىسچىلار بولسۇن ئۇلارنى قەتئىي رەت قىلىشىپ ھېچقاچان ئۇنداقلار بىلەن بىرلىكسەپ تۈزۈشكە يېقىن يولىماي، ۋەتىنىمىز تەۋەسىدە تاجاۋۇزچىلار بىلەن سوزلىشىپ يۈرۈپ بىركۈنى بولمىسۇن- بىرىدە تېنچ دېموگراتىك مىللىي سايلام ۋەزىيىتىنى قولغا كەلتۈرەلىشىگە پۈتۈن زېھنى بىلەن ئىشىنىپ، بۇ ئىشەنچىسىنى قەتئىي ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا بولىدىغان ئەڭ ئىشەنچلىك ۋە ئاسان بىر ھەرىكەت يولى سۈپىتىدە تەشۋىق قىلىپ كېلىشتى. بۇ جەرياندا ۋەتىنىمىزنىڭ غۇلجىدىن باشلانغان ئىككىنچى قېتىملىق جۇمھۇرىيەت قۇرۇش ھەرىكىتى بولىۋاتقان يىللاردىمۇ، ئۇ تۈردىكى كىشىلىرىمىز يەنىلا بۇ مىللىي جۇمھۇرىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ ھەرىكەت شەكلىگە قارشى چىقىشىپ، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ قورچاق بىرلەشمە ھۆكۈمەت قۇرۇشنىڭ ئەڭ ئاۋانگارت تەرغىباتچىلىرى بولۇپ پائالىيەت قىلىشتى. ھەتتا خەلقىمىزنىڭ ئىستىخىيىلىك ھەرىكەتكە ئاتلىنىپ بارلىققا كەلتۈرگەن مىللىي ئازاتلىق ھەرىكىتىنى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىلەن بىر كانايدا: 'رۇس كوممۇنىستلىرىنىڭ پىلانلىشى ۋە تېزگىنلىشى بىلەن پەيدا بولغان ھەرىكەت، ئۇيغۇرلار

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

"بۇ سورىغىنىڭىز بەكلا ياخشى بولدى خاسىيەت. _ قاسىممۇ گەپكە ئارىلاشتى. _ ھەقىقەتەنمۇ ئۇلارنىڭ يازغانلىرىغا قارىسام، بىزنىڭ مۇستەقىللىق غايىمىزنىڭ ئەمەلگە ئاشۇرۇلىشىدا خەلقىمىزنىڭ ۋەتىنىمىز ئىچىدە بۇنچە جاپالار بىلەن قانلىق ھەرىكەتلەرنى قىلىپ ئاۋارە بولىشىنىڭ قىلچە ئەھمىيىتى بولمايلا قالماستىن، بۇنىڭ دەل تەتۈرسىچە قايسى بىر خەلقارالىق كۈچلەرنىڭ ۋەتىنىمىزنى ئەتىلا مۇستەقىل قىلىپ بېرىش پىلانلىرىغا ئېغىر زىيان كەلتۈرۈپ بېرىۋاتقىنىدەكلا كۆرۈلىدىكەن. بۇ گەپلەر قۇرۇق پو ئېتىشمۇ ياكى راس گەپلەرمۇدۇ، دەپ بەكلا ئىچىم پۇشقانىدى." _ قاسىم تاماكىسىنى شورىغاچ گۈلباھار بىلەن خاسىيەتكە قارىدى.

"مەن بۇ تۈردىكى تەشۋىقاتلاردىن راستىنلا قايمۇقۇپ قالدىم. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ھېلىقى تونۇشۇم شۇنداق ھاياجانلانغان ۋە شۇنچە ئىشەنچ بىلەن سۆزلىدىكى، قىلىۋاتقان ئىشلىرىمىز كۆزۈمگە قاپقارا جىنايەت بولۇپ كۆرۈنۈپ كەتتى." _ دېدى خاسىيەت سەل ھاياجانلانغان ھالدا.

"قېنى، ئۇلار شۇنچە داۋراڭ قىلىشىۋاتقان خەلقارا كۈچلەر خىتايغا بېسىم قىلىپ بۈگۈنگىچە ۋەتىنىمىزگە تاجاۋۇز قىلىپ كىرگەن قانچە خىتاينى چېگرىمىزدىن قوغلىشىپ بېرىپتۇ؟! _ گۈلباھار قولىدىكى رومكىسىنى ئويناپ ئولتۇرۇپ گېپىنى داۋام قىلدى، _ ياكى بولمىسا بۈگۈنكى قېچىشىۋاتقان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى ئەسلىدە شۇلار قوغلاپ چىقىرىۋاتقانمىكەن- يا؟!!" _ ئۇ، رومكىسىنى ئاغزىغا تىرەپ تۇرۇپ ئىچىدىكى ۋىسكىنى 'گۈپ' لا قىلىپ كۆتۈرىۋەتتى. خاسىيەت گۈلباھارغا قاراپ جىمپىلا قالدى.

"مەن خېلى يىللار ئاۋۋاللا ئوتتۇرا ئاسىيادىن كىرگەن بىرمۇنچە گېزىت- ژۇرناللارنى يىغىپ خېلى تەپسىلى ئوقۇپ چىققانىدىم. _ دېدى قاسىم، _ ئۇ ۋاقىتلاردا دېگەنەك چۈشىنىپ كېتەلمىگەنىكەنمەن. راس دېگەندەك، ئون نەچچە يىل بۇرۇنقى گەپلەرنى ئوقۇغىنىمدا مەن ئۇلارنىڭ ئىچكى جەدەلگە پېتىپ قېلىشلىرىغا ھەيران قالغانىدىم. ئۇ ۋاقىتلاردا ئۇلارنىڭ بىر- بىرسىنى سۆكۈشۈپ ئېغىر ھاقارەتلىك تىللار بىلەن تىللاشقانلىقىغا دىققەت قىلغان بولساممۇ، ئۇلارنىڭ تۈپكى ھەرىكەت پىرىنسىپلىرى ھەققىدە بۈگۈنكىدەك ئويلىنىپ كۆرمىگەنىكەنمەن. ئەندى ئويلىسام، شۇ ۋاقىتلاردىمۇ ئۇلار تىللىنىش ئارىلىقلىرىدا خۇددى بۈگۈنكىدەك گەپلەرنىمۇ قىلىپ يۈرۈشكەنىكەن. مانا بۈگۈن ئۇ دېگەنلىرىدىن 15 — 20 يىل ۋاقىت ئۆتۈپ كەتكەن بولسىمۇ، ئۇلار يەنىلا شۇ پو ئېتىشلىرىنى بۈگۈنكى خەلقارالىق يېڭى ۋەزىيەتكە ماسلاشتۇرۇپ ئوخشاش مەنىدىكى گەپلەرنى بازارغا سېلىپ يۈرگەندەكلا قىلىشىدۇ." _ قاسىم قولىنى شىلتىپ تۇرۇپ بىرنېمە دېيىشكە تەمشىلىۋاتقان گۈلباھارغا قاراپ گېپىنى توختاتتى.

ئىشىنىۋاتقان بىر تەبىقە دېيىش مۇمكىن. ئەگەر ئىشنى بۇ تۈردە تەھلىل قىلىدىغانلا بولساق، ئۇلار بىلەن تولا ئېيتىشىپ ئۆزىمىزنى ئۇپۇرتىپ يۈرۈشىمىزنىڭ ھاجىتى يوقتەكلا قىلىدۇ. بىزنىڭ ئۈچۈن ئېيتقاندا، بىزمۇ ئۆز يولىمىزدا چىڭ تۇرۇپ، ئۇلاردەك ئەمەلىي رولى بولمايدىغان پانتازىيىلىك خىياللارغا ئېسىلىۋالماي، ۋەتىنىمىزنى مۇستەقىل قىلىشنىڭ بىردىن- بىر چىقىش يولى بولغان ئۆز كۈچىمىزگە تايىنىپ، قولىمىزدىن كېلىدىغان بارلىق چارىلارنى تولۇق ئىشقا سېلىپ ۋەتىنىمىز تەۋەسىدىن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى تەل- تۆكۈس قوغلاپ چىقىرىشتىن ئىبارەت پىرىنسىپ ئاساسىغا قۇرۇلغان ھەرىكەت قىلىش يولىدا تەۋرەنمەي چىڭ تۇرالىساقلا بولىدۇ دەپ قارايمەن." _ قاسىم، خاسىيەتكە 'بۇ دېگەنلىرىم توغرىمۇ' دېگەندەك قىلىپ سوئال نەزىرىدە قاراپ قويدى.

"بىچارە مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ شۇنچە ئۇزۇن يىللاردىن بېرى قىلىپ يۈرگەن ئىشلىرىنى يوقلا قىلىۋەتتىڭىزغۇ"

سافادىكى بىر دۈۋە چاش ئارىسىدىن تۇيۇقسىز بىر ئاۋاز كېلىشكە باشلىدى:

"ئۇ، ... قاسىم ... توغرا دەيدۇ ..." _ كەينىدىنلا يەڭگىل پوشۇلدىغان ئاۋاز ئاڭلاندى.

"ئۇنداقتا، ئۆتكەن بىرقانچە يىلدا بىرقىسىم مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ ئوتتۇرا ئاسىيا بىلەن ئافغانىستان قاتارلىق جايلاردا مەخپىي قوراللىق تەربىيە كۆرۈش تەييارلىقى بىلەن شۇغۇللانغانلىقىغا قانداق قارىشىمىز كېرەك؟! ئۇلارمۇ بىزگە ئوخشاش جېنىنى ئالقىنىغا ئېلىپ قويۇپ ۋەتەن ئازاتلىقىغا خىزمەت قىلىۋاتقانلار ھېساپلانماسمۇ؟! ھەتتا ئۇلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى تۇرىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ قولىغا ئېلىش ياكى خىتايغا ئۆتكۈزۈپ بېرىلىش خەۋپى ئاستىدا قېلىپ دۇنيانىڭ نۇرغۇن يەرلىرىگە سەرگەردان بولۇپ يوشۇرۇنۇپ يۈرۈشكە مەجبۇر بولغان. ئاڭلىغانلىرىمىزدىن قارىغاندا، ئۇلارنىڭ خېلى كۆپ قىسمى ئافغانىستاندا، ئوتتۇرا ئاسىيا ئەللىرىدە سۈرگۈن قىلىنىش، قولغا ئېلىنىش، خىتاي ھۆكۈمىتىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىلىش، ھەتتا قىرىپ تۈگىتىلىش پاجىئەلىرىگىمۇ دۇچ كەلگەنلىكىنى، يەنە بىرقىسىملارنىڭ ئامېرىكىنىڭ كوبا يېقىنلىرىدىكى قايسى بىر ئارىلىدا ئېغىر قاماق جازاسىغا مەھكۇم قىلىنىپ، ۋەتىنىمىز خەلقىنى دۇنيا بويىچە تېررورچىلار دەپ قارىلىنىشىغىمۇ سەۋەپ بولغانىكەن. ئۇلارمۇ مىللىي مۇستەقىللىقىمىز ئۈچۈن كۈرەش قىلىۋاتقان مۇھاجىرلىرىمىز ئەمەسمىدى؟!" _ خاسىيەت قاسىمغا ئاخىرى تۈگىمەس سوئاللارنى قويۇشقا باشلىدى.

"دېگىنىڭىز توغرا. _ قاسىم بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇۋېلىپ جاۋاپ بېرىشكە

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

بۇنداق بىر ھەرىكەت قوزغاش نىيىتىگە ھەرگىز كېلىپ باقمىغان ۋە كەلمەسلىكى كېرەك' لىكىنى تا 90- يىللارنىڭ ئوتتۇرلىرىغىچە تەشۋىق قىلىپ كەلگەنىكەن. بۇنداق تەشۋىقاتلار ۋەتىنىمىز تارىخىدا ھەرۋاقىت كۆرۈلمەكتە ئىدى: ياقۇپبەگ مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتى ئەنگىلىيە- چاررۇسسىيە جاھانگىرلىگىنىڭ پەيدا قىلغان ئويۇنى؛ بىرىنچى جۇمھۇرىيەت سىنىغى بېرىتانىيە ئىمپېرىيىسىنىڭ ئويۇنى؛ ئىككىنچى جۇمھۇرىيەت ھەرىكىتىمىز سوۋېتلەر ئىتتىپاقىنىڭ ئويۇنى، ... قىسقىسى، ۋەتىنىمىز خەلقىنىڭ مىللىي مۇستەقىللىق ئۈچۈن قوزغىغان ھەرقانداق بىر پائالىيىتى مۇتلەق تۈردە قايسى بىر چەتئەل كۈچلىرىنىڭ بىۋاستە يېتەكلىشى، كۈشكۈرتىشى، ياكى قايمۇقتۇرۇشى بىلەن ئوتتۇرىغا چىققان بولىدۇ، ئۇيغۇرلاردا خىتايدىن ئايرىلىپ كېلىش ئېڭى مەۋجۇت ئەمەس دەيدىغان تاجاۋۇزچىلار مەنتىقىسى ھەر بىر مىللىي مۇستەقىللىق ئىنقىلاۋىمىزنى تونۇشتۇرۇشتا بىزگە سىڭدۈرۈلۈپ كېلىنمەكتە. ـــ قاسىم بىر يۇتۇم سوغۇق چاي ئۇتلىۋېلىپ، قايتا بىرتال تاماكا تۇتاشتۇردى.

ئۇستەلدىن يۇلەشتۈرۈلۈپ كىرىسلوغا يانتۇۋۇلغان گۈلباھار پۇشۇلداپ ئۇخلاپ كەتكەندەك قىلاتتى.

" قىزىق يېرى، بۇ ۋاقىتلاردا، تېنچلىق تەرەپتار لاگىرىدىكى ئابلىز مەخسۇم، ئۆتكۈر، ... قاتارىدىكى بىرقىسىم كىشىلەر مىللىي ھۆكۈمەت تەرەپكە قېچىپ كېتىشنى تەشەببۇس قىلغىنى ئۈچۈنلا، تا يېقىنقى كۈنلەرگىچە ئۇلارنى تېنچلىق ھەرىكەت تەرەپتارلىرى ھەقىقى قىزىلپاچاق، خىتاينىڭ جاسۇسى، ساراڭ دېگەندەك بوھتان-ھاقارەتلەر بىلەن قارىلاپ كەلگەن ئىكەن. يوقۇرقىلاردىن قارىغاندا، خەلقىمىز ئارىسىدىكى مىللىي مۇستەقىللىغىمىزنى خىتاي ئىلغار كۈچلىرى بىلەن سۆزلىشىپ ھەل قىلغىلى ياكى خەلقارا ئىلغار كۈچلەرگە تايىنىپ ھەل قىلغىلى بولىدۇ دەيدىغان يۈشۈرۈن ئېتىقاتلارنىڭ مەنبەسىنى 30- يىللاردا بىخلىنىشقا باشلاپ، 50- يىللارغىچە رەسمى ئەقىدە بولۇپ شەكىللەنگەن يىگانە تېنچلىق يوللىرى بىلەن مىللىي مۇستەقىللىغىمىزنى قولغا كەلتۈرۈشكە بولىدۇ دەيدىغان تېنچلىق مەنتىقىسىنىڭ بۈگۈنكى داۋامى دېيىشكىلا بولىدىغاندەك قىلىدۇ. ھازىر بۇ بىر ئەقىدە ھالىغا ئايلىنىپ خەلقىمىزنىڭ خېلى مۇھىم تەركىۋىگە ھۆكۈمرانلىق قىلىۋاتقان ئۆز ئالدىغا مۇستەقىل بىر ھەرىكەت ئېقىمى بولۇپ تۇرماقتا دېيىش مۇمكىن. بۇ نوقتىدىن ئالغاندا، بۇ تۈردىكى ئەقىدىلەرنى بىراقلا خائىنلىق، تەسلىمچىلىك ياكى قانداقتۇر باشقا بىر دۈشمەنلىك ھەرىكەت ئېقىمى دېيىشكە بولمايدىغاندەكمۇ قىلىدۇ. ئەسلىدە بۇ يولغا ئىشەنگەنلەرنىمۇ خۇددى بىزگە ئوخشاش ئۆزلىرىنىڭ تالليۋالغان يولىنى بىردىن- بىر توغرا يول دەپ

كېتىشىگە مۇھىم سەۋەبچى بولۇپ قالغانلىقى چوقۇم. ئىشىنىڭ ئەڭ مۇھىم تەرىپى، مېنىڭچە بولغاندا، شۇ 'ئىزچى مەن' دېگىنى قاتتىق تەكىتلەپ كۆرسەتكەن ۋەتىنىمىزدىكى خەلقىمىزنىڭ يېڭى شارائىتقا مۇۋاپىق كېلىدىغان ستىراتېگىيىلىك ھەرىكەت شەكلىگە مەخپى كۆندۈرۈلىشىنى قەتئىي قوبۇل قىلماسلىقى، نۆۋەتتىكى دۈشمەن ۋەزىيىتىنى ۋە دۈشمەن كۈچلىرىنى ئېتىۋارغا ئالماي، چەتئەل كۈچلىرىدىن بەكلا ئۈمىدۋار بولۇپ كېتىش، ئۆز ھالىغا باقماي بەكلا ئېغىر پىلانلارنى ئۆزلىرىگە ۋەزىپە قىلىۋېلىشى ئۇلارنىڭ مەخسەتكە يېتەلمىگەنلىكىنىڭ بىر سەۋەبى بولسا كېرەك دەپ قارايمەن. _ قاسىم قولىدىكى تاماكا قالدۇقىنى كۈلدانغا ئېزىپ تۇرۇپ گېپىنى داۋام قىلدۇردى. _ ئەمما شۇنى ئىنكار قىلماسلىقىمىز كېرەككى، ئۇلارنىڭ شۇ يىللىرىدىكى ھەرىكىتى خەلقىمىزگە بىر چاقىرىق، ئىنتايىن كۈچلۈك بىر چاقىرىق بولۇپ تەسىر قىلدى: دۈشمەننى ۋەتىنىمىزدىن قوغلاپ چىقىرىش ئۈچۈن چەتئەل كۈچلىرىگە ئەمەس، ۋەتىنىمىز خەلقىگە تايىنىشىمىز، مۇتلەق تۈردە ۋەتەن ئىچىدە ئەڭ مۇۋاپىق قوراللىق كۈرەش يولىغا ئاتلىنىشىمىز شەرتلىكىنى، ئىشنى ئاۋال ۋەتەن ئىچىدە ئاشكارە قارامىلىق قىلماي، ئەڭ مەخپى ۋە ئەڭ ئۈنۈملۈك شەكىلدە قانات يايدۇرۇش شەرت بولىدىغانلىقىنى خەلقىمىزگە كۆرسىتىپ بەرگەن بولدى. يېرىم ئەسىردىن بويان قوزغالمىغان، ھەتتا قوزغۇلۇش يولىنى بىلەلمەي يۈرگەن بىر خەلققە بۇنداق بىر چاقىرىقنى ۋاستىلىق شەكىلدە بولسىمۇ چىقىرىشنى نۆۋەتتىكى ئەڭ چوڭ نەتىجە دېيىش كېرەك. شۇ سەۋەپتىن، بۇ مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ پائالىيىتىدىن كېيىن، نۇرغۇن تېنچلىق يولىنى تۇتقان 'مۇجادىلىچىلەر' ئېقىمىغا ئېغىر ئاگاھلاندۇرۇلۇش بولۇپ تەسىر قىلسا كېرەك، سۆز، يېزىق، ياكى شىكايەتلىرىدە بىزگە ئاپتونومىيە كېرەك، بىزگە خىتايلار بىلەن تەڭ باراۋەرلىك كېرەك، خەلقىمىزنى ئاسسىمىلاتسىيە قىلىشتىن ۋاز كېچىشى كېرەك (خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى 60- يىللارنىڭ ئوتتۇرلىرىدىن باشلاپلا ئۇيغۇرلارنى ئاسسىمىلاتسىيە قىلىش نىيىتىدىن ۋاز كېچىپ، ئۇنىڭ ئورنىغا خەلقىمىزنى سۈنئىي ياكى تەبىئىي يوقۇتىۋېتىش پىلانى بويىچە ھەرىكەتكە ئاتلانغانلىقىنى ئۇ مۇھاجىرلىرىمىز نېمىشكە بىلمەيدىكىن- تاڭ!)، ... دەيدىغاندەك خائىنلارچە چاقىرىقلىرى ئورنىغا 'بىزگە مىللىي ئىستىقلال كېرەك' دەيدىغان شۇئارلار دەسستىلىش، قايسى بىر گېزىتىنىمۇ تېنچلىق شەكلىدىكى پائالىيەتلىرىنىڭ سىمۋۇلى ھالىتىگە كەلتۈرىۋىلىشقان 'شەرقىي تۈركىستان" دېگەن ئىسمىدىن «ئىستىقلال» دەپ ئۆزگەرتىشكىمۇ سەۋەپ بولدى دېيىش مۇمكىن." _ ئۇ گېپىنى توختىتىپ ئالدىرىماي بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرىۋالدى. ئۆي ئىچى ئۇنىڭ كەينى- كەينىدىن چەككەن تاماكىسىنىڭ ئىسىدا

www.uyghurkitap.com

باشلىدى. — بىرقىسىم مۇھاجىرلىرىمىز چەتئەللەردە مۇساپىر بولۇپ مىللىي داۋا پائالىيىتى بىلەن شۇغۇللىنىپ كېلىۋاتقان كىشىلىرىمىزنىڭ ئۇدۇمىغا ئايلىنىپ كەتكەن 'تىنچلىق، دېموكراتىك، كىشىلىك ھوقۇق، دۇنيا تىنچلىق قانۇنلىرى ۋە دىپلوماتىك ئۇسۇللار' بويىچە يېرىم ئەسىردىن ئارتۇق ۋاقىتتىن بۇيان ئېلىپ بېرىۋاتقان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ مويىغىمۇ تەسىر قىلماي كەلگەن بۇنداق پائالىيەتلەردىن ئۈمىدىنى ئۈزگەن بولسا كېرەك، خەلقارا سەھنىلەرگە تېخىمۇ كۈچلىنگەرەك تەسىر كۆرسىتەلەيدىغان بىرەر يېڭىچە ھەرىكەت ئۇسۇلى بىلەن ئوتتۇرىغا چىقىش نىيىتىدە خىتايغا سىرتتىن ۋەھىمە قىلىش پائالىيەتلىرىنى پىلانلىشىپ بىرقىسىم ھەرىكەتلەرگە ئاتلانغانلىقىمۇ راس ئىدى. بولۇپمۇ بۇ تۈردىكى ھەرىكەتلەرنىڭ مۇھىم نوقتىسى، چەتئەللەردىكى قايسى بىر كۈچلەرنىڭ دىپلوماتىك ۋە ھەربى كۈچ جەھەتتىن ياردىمىنى قولغا كەلتۈرۈشكە سىرتتا بىرەر ئاساس تىكلەشنى مەقسەت قىلىش بولىشىدا گۇمان يوق. بۇ نوقتىدىن ئالغاندا، ئۇلارنىمۇ بۇرۇندىن كېلىۋاتقان ھېلىقى 'تاشقى كۈچلەرنىڭ ياردىمىدا ۋەتەن مۇستەقىللىقىنى تىنچلىق شەكلىدە قولغا كەلتۈرۈش' پروگىراممىسى بويىچە پائالىيەت قىلىۋاتقانلارنىڭ باشقىچە بىر ھەرىكەت ئۇسۇلى بىلەن ئوتتۇرىغا چىققان مىراسچىلىرى دېيىشلا مۇمكىن. يەنى، بۇ تۈردىكى كەسكىن ئۇسۇللار بىلەن پائالىيەت قىلىشنى تەرغىب قىلغۇچىلارنىمۇ ۋەتەن ئىچىدىكى خەلق كۈچىگە تايىنىشنى ئەمەس، بەلكى چەتئەل ياردىمىنى ئاساس قىلىپ ۋەتەن مۇستەقىللىقىنى قولغا كەلتۈرۈشنى خام خىيال قىلغۇچىلار دېيىش مۇمكىن. شۇ سەۋەپتىن، ئۇلارمۇ باشقا تىنچلىق يولىنى تۇتقانلار بىلەن بىر قاتاردا، مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىنى ۋەتەن ئىچىدە مەخپى قانات يايدۇرۇش لايىھىسىنى ئوتتۇرىغا قويغان 'ئىزچى مەن' يولىغا قەتئىي قارشى چىققانىكەن. شۇنداقتىمۇ ئۇلار ھەرىكەت ئۇسۇلى جەھەتتە، ئەقىدە ۋە ئىدىيىۋىي قاراش پەرقلىرى جەھەتتە، ھەرىكەت قوماندانلىقى، ئىقتىسادىي باشقۇرۇش قاتاردىكى جەھەتلەردە كەسكىن زىدىيەتلىرى بولغاچقىمىكىن، ئۇلارنىڭ ھەمكارلىقلىرى تېز ئارىدىلا پارچىلىنىپ، بىر- بىرسىگە دۈشمەندەك بولۇپ كېتىشكەنىكەن. بۇنداق تۈپكى غايىسىدىكى ئورتاق نوقتىلار بويىچە شەرتسىز بىرلىشىش كاپالىتىگە ئىگە بولمايدىغان ئىتتىپاقلىق، ئورتاق ھەرىكەت پىلانلىشىشلاردا كېڭىشىش ئىمكانىغا ئىگە بولمىغاچقا، ۋەتىنىمىز خەلقىگە سىڭىپ كەتكەن بىر- بىرسىگە ئىشەنمەسلىك پىسخىكىسىنىڭ تۈرتكىسى بىلەن، بىر- بىرىدىن گۇمانلىنىش، بىر- بىرىدىن ئەمەل، ئابروي، مەنپەئەت تالىشىش يولىغا كىرىپ كېتىپ، مەخپىيەتلىك دېگەن ئۇقۇمنى بىر چەتكە قايرىپ قويىشىدۇ. بۇمۇ ئۇلارنىڭ كەينى- كەينىدىن پاش بولۇپ چۈۋۈلۈپ

چۆچەكلەردىكىدەك ئاددىي قىلىپ تونۇتۇپ يۈرگەن بولسا كېرەك، ئىككى مىليارتقا يېقىن مۇسۇلمانلار دۇنياسىدىكى نۇرغۇن ئەللەرنىڭ ئۆز مۇستەقىل دۆلىتى، دىنىي ئالىي مەكتەپلىرى بولغاچقا، ئۇلار دىنىمىزنى بىزنىڭ موللىلىرىمىزدىكىدەك ئۇنداق ئاددىي چۈشەندۈرۈشمىسە كېرەك دەپ ئويلاشقا تىرىشاتتىم. كېيىنچە دۇنيا خەۋەرلىرىدە مۇسۇلمان دۆلەتلىرىنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك بىلىمسىز، ئاجىز، بوزەك بىر خەلق ئىكەنلىكىنى بىلىپ ھەيران قالاتتىم. ياكى بىز ئوقۇغان بۇ ماتېرىياللار خىتايلار تەرىپىدىن تاللىنىپ چىقىرىلغان كەمسىتىش خەۋەرلىرىمىدۇ؟ دەپ ئويلاپمۇ قالاتتىم. تېلېۋىزور خەۋەرلىرى ھەرقانچە بولسىمۇ ئۇنچىلىك گىرىم قىلىپ ئېلان قىلىنماس؟! ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئوقۇغان ھەرقانداق بىر ئىلمىي نەزەرىيىلىرىمدە بىرەرمۇ ھازىرقى زامان مۇسۇلمان ئالىملىرىنىڭ تۆھپىسى بولماسلىقى مېنىڭ دىنىي ئېتىقادىمنى خېلىلا لىڭشىتىپ قويغانىدى. يەنى، بىزنىڭ مۇتلەق كۆپ ساندىكى موللىلىرىمىز ھازىرقى زامان نەزەرىيىلىرىنىڭ ھېچبىرسىنى بىلمەيدۇ، خالىمايدۇ، ئېتىراپ قىلىشمايدۇ. ئۇلارنى توغرا ھەقىقەت دەپ ئۆگۈنۈشنى تەمتىرىمەيلا كاپىرلىق دەپ ئېلان قىلىشىدۇ. بەزىدە ئويلاپ قالىمەن: ئەگەر، بۇخىل تەبىئەت قانۇنىيەتلىرىگە ئىشىنىش كاپىرلىق بولىدىغان بولسا، ئۇ چاغدا مەن كاپىرلىقنى تاللايمەن دېگىم كېلىپ كېتىدۇ. ئۆزىڭىز بىلىسىز، ماركسىزىممۇ چاۋىسى چىتقا يېيىلغان بىر دۇنيا قاراش بولدى. ئاخىرى مەن غەرپلىكلەرنىڭ دۇنيا قاراشلىرىنى بىلىپ بېقىش ئۈچۈن بىرمۇنچە پسىخولوگىيە، سوتسىيالوگىيە، پەلسەپە نەزەرىيىلىرىنى ئۆگىنىپ باقتىم. بۇ دۇنيانىڭ بىرسى تەرىپىدىن يارىتىلغانلىقىنى ئىنكار قىلىشقا زادىلا مۇمكىن بولمايدىغانلىقىغا قەتئىي ئىشىنىشكە باشلىدىم. ئۇنداقتا، بۇ كائىناتنى ياراتقان قۇدرەت ئىگىسى خۇدا بولالماسمۇ؟! دەپ شۇنچە ئويلىساممۇ، موللىلىرىمىزنىڭلا ئەمەس، ھەتتا يېڭى خىتايچە تەرجىمە قىلىنغان ئىسلام دىنىغە دائىر ئەزھەر ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ بىر داڭلىق پروفېسسورى يازغان ئىسلام تەتقىقات كىتاۋىغا قارىغاندا، دۇنيادىكى مۇسۇلمانلارمۇ ئاساسەن خۇدانى بىزنىڭ موللىلىرىمىزدەك ئەنە شۇنداق بەكلا ئاددىي چۈشەندۈرۈپ كېلىۋاتقانلىقىنى ھىس قىلدىم. دىنىي ئۆلىمالىرىمىزنىڭ دېگىنىچە بولغاندا، خۇدا ھەممىنى ياراتقان دېگىنىدەك قىلىسىمۇ، ئۇلار ئاخىرقى ھىساپتا خۇدانىڭ پەقەت قۇرئاننىلا ياراتقىنىدەك چۈشىنىدىغانلىقىنى، ھازىرقى زامان ئالىملىرىنىڭ كەشپىيات- ئىجادىيەتلىرىنى ئىسلىدە ئادەم پەيدا قىلىۋالغان سېھىرگەرلىك ياكى يالغان كۆز بويامچىلىقلىرى دېگەندەك چۈشىنىدىغانلىقىنى ھىس قىلغاندەك بولدۇم. ئۇنداقتا، بىزنىڭ خۇدانى تونۇشىمىزدا بەكلا ئېغىر بىر خاتالىقنىڭ بولۇشى مۇمكىن دېگەن ئويغا كەلدىم. بۇلارنى ئويلاپ، قۇرئاننى قايتىدىن ئەستايىدىل

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئاپپاق بولۇت بىلەن قاپلىنىپ خىرەلىشىپ كەتكەنىدى.

"بولدى قىلىڭە شۇ 'مۇھاجىر' دىكىلەرنىڭ گەپلىرىنى، ئادەمنى بەكلا ئۈمىدسىزلەندۈرۈۋېتىدىكەن. _ خاسىيەت قاسىمغا يېقىن ئولتۇرۇۋېلىپ دېدى. _ سىزدىن سورىۋالىدىغان يەنە بىر مۇھىم سوئالىم باردى: بىزدە ئاياللار مەسچىتلەرگە كىرىپ داموللا- ئىماملارنىڭ دىنىي ۋەز- نەسىيەتلىرىنى ئاڭلاپ چىقىش ئىمكانىمىز يوقلىقىنى بىلىسىز. بۇ ھەقتە ئۆزىمىز ئۆيدە ئولتۇرۇپ ئوقۇغىدەك قۇرئاندىن باشقا ئۇيغۇرچە تورۇك كىتاۋىمىزمۇ يوق. شۇڭا بىز ئاياللار تويى- تۆكۈن، نەزىر- چىراقلاردىكى بىرەر بولۇڭدا بولۇپ قالىدىغان مەدداھ- قۇشناچىلارنىڭ سۆزلىرىگە قاراپلا دىنىمىزنى ئۆگۈنۈپ كەلمەكتىمىز. مەن بۇنداق يەرلەردىكى دىنىي نۇتۇقلارغا قاراپ، دىنىمىزنى بەكلا تۇتامى يوق بىر نادانلىق، ياكى ئاساسسىز بىر روھانىلىق دەپلا قاراپتىكەنمەن. كېيىنچە قۇرئان تەرجىمىسىنى ئوقۇپ باققىنىمدا، گەرچە ئۇنىڭدىكى گەپلەرنىڭ مەن كوچا- بولۇڭلاردا ئاڭلاپ ئۆگەنگەن گەپلەر بىلەن دىگەندەك ئوخشىمايدىغانلىقىنى ھېس قىلغاندەك قىلساممۇ، يەنىلا قۇرئاننى ئۇنچە بىلىپ كىتەلمىدىم. مەن خۇداغا ئىشىنىمەن. ئەمما تەبىئەت دۇنياسىنى دىنىمىز بىلەن قانداق چۈشەندۈرۈش كېرەكلىكىنى بىلىشىم كېرەك ئىدى. مەسىلەن قىلىۋاتقان بۇ ئىشلىرىمىزنى نۇرغۇن قۇشناچىلار قەتئىي تۈردە كاپىرلىق دەپلا قارىلىشىپ كەلمەكتە. ئۇلار ھەرقانداق بىر تەبىئەت بىلىملىرىنىمۇ كېسىپلا شەيتاننىڭ ئويۇنلىرى دېيىشىدىكەن. بۇنداق گەپلەرنى زادىلا قوبۇل قىلغۇم كەلمەيدۇ. ئۇلارنى قوبۇل قىلىش، تەبىئەت قانۇنلىرىغا خىلاپ كېلىدىغانلىقى ئېنىق. ئۇنداقتا خۇدا ھەممىنى ياراتقان دەيدىكەنمىز- يۇ، خۇدا ياراتقان تەبىئەت دۇنياسىنىڭ قانۇنلىرىنى ئىنكار قىلىدىكەنمىز. بۇنى بىرخىل مەنتىقسىزلىك دەپ قارىغىم كېلىپلا تۇرىدۇ. خۇددى شۇنىڭدەك مىللەت، ۋەتەن، مىللىي ئازاتلىق، ئىلىم- پەن، تېخنىكا دىگەنلەرنى خۇددى دىنىمىز زادىلا تونىمايدىغاندەك، ئۆگەنگەن تەبىئى پەن بىلىملىرىمنى دىنىمىز ئېتىراپ قىلمايدىغاندەك بىلىنىپ، بەزىدە بۇ دىندىن گۇمانلىنىپمۇ قالىمەن. سىزنىڭچە بۇ تۈردىكى مەسىلىلەردە دىنىمىزنى قانداق چۈشەنسەك بولىدۇ'؟"

"بۇ ئىشلار مېنىمۇ ئۇزۇن يىللاردىن بېرى كۆپ قىيناپ كەلگەنىدى. گەرچە بىز ئەرلەر سىلەر ئاياللارغا قارىغاندا دىنى تەلىماتلارنى بىۋاستە موللىلىرىمىزدىن كۆپىرەك ئۆگۈنەلىگەندەك قىلساقمۇ، بۇ بىلگەنلىرىمىزگە قاراپلا پىكىر قىلساق، بۇ دىنگە ئىشىنىشنى بىرخىل نادانلىق دەپلا مولچەرلەشكە توغرا كېلىدۇ. _ قاسىم تېخى يېڭىلا تۇتاشتۇرغان تاماكىسىنى ئۆزلىگىدىنلا كۈلدانغا تاشلاپ ئەزدى. _ دەسلىۋىدە، بىزنىڭ موللىلىرىمىزنىڭ سەۋىيىسى تۆۋەن بولغاچقا بىزگە دىنىمىزنى شۇنداق

ماددىلارنى ئەڭ مۇكەممەل، قىلچىمۇ قۇسۇر چىقارغىلى بولمايدىغان دەرىجىدە يارىتالىغىنىنى بىلىش ئارقىلىقلا ئۆگۈنەلەيمىز. ئەنە شۇ چاغدىلا ئاللاھنى بۈگۈنكى ئىلمىي مەنىسىدە تونىيالايمىز. بۈگۈنكى ئىلىم- پەن تەرەققىياتى ئالەمنى تونۇشنىڭ تېخى بىسمىللاسىدا تۇرۇۋاتقان بولغاچقا، ئىنسانلارنىڭ خۇدانى تونۇشىمۇ تېخى باشلانغۇچ سەۋىيىدە دېسەك خاتا بولمايدۇ. قارىغاندا مۇسۇلمان ئالىملىرى خۇدا ئۆزى ياراتقان ماددىلارنى تەتقىق قىلىش ئارقىلىق يارىتىلىشنى تېخىمۇ تولۇق تونۇشقا بولىدىغانلىقىنى ئېتىراپ قىلىش نۇقتىسىغا تېخى يېتىپ كەلمىگەندەك قىلىدۇ. شۇ سەۋەپتىن ئاللاھنىڭ ياراتقان ماددىي دۇنياسىنى بىلمەي، كېيىندە سۈرىلىپ يۈرسە كېرەك دەپ ئويلايمەن."

"قۇرئاندا خۇدايىم شۇنچە ئېنىق قىلىپ تەلىماتلارنى بۈندىن مىڭ بەشيۈز يىل ئاۋاللا بىزگە بەرگەن تۇرۇغلۇق، يەنە نېمە ئۈچۈن بىز مۇسۇلمانلار ھەممىنىڭ ئالدىدا ئاۋانگارت بولۇش ئورنىغا شۇنچە كەينىدە قالدۇق؟" _ خاسىيەت تېخىمۇ كوچىلاپ سوراشقا باشلىدى.

"بۇ ھەقتە مەنمۇ بەكلا ھەيران قالىمەن. _ قاسىم سوۋۇپ قالغان چېيىدىن بىرنى ئوتلىۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدى. _ ئىسلام تارىخى، ئىلىم- پەن تارىخى، بولۇپمۇ تىبابەتچىلىك ۋە پەلسەپە تارىخىدىن قارىغاندا، مۇسۇلمانلار پەيغەمبىرىمىزنىڭ يېتەكچىلىكىدە يوقتىن بار بولۇپ، ئاجىزلىقتىن كۈچىيىپ، رەسمىي دىنىي ئەقىدە ھالىتىگە كېلىپ ئېتىقات قىلىش دەۋرىگە كىرگىنىدىن كېيىن، ماددىي دۇنيانى پالانى بۇت ياراتقان، پۇستانى سېھىرگەر پەيدا قىلغان دېگەندەك قاراشلار تاشلىنىپ، ئۇنىڭ ئورنىغا ئىلغار ماددا تەتقىقات ئۇسۇلى بولۇپ ھېساپلىنىدىغان سادىدا 'تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى' نى باشلىنىش نۇقتىسى قىلغان ئاساستا تەبىئەت دۇنياسىنى تەتقىق قىلىشقا كىرىشكەنىكەن. ئۇلار ئەندى ھەرخىل نەرسىلەرنىڭ 'سۇق- كۆچ' قىلىش بىلەن پەيدا بولۇپ ياكى يوقۇلۇپ تۇرىدىغان بولماي، ئاللاھ ياراتقان سۇ، تۇپراق، ھاۋا، ئوت قاتارىدىكى تۆت تۈرلۈك رېئال مەۋجۇدىيەتلەردىن مۇۋاپىق مىقتاردا ئارىلاشتۇرۇلۇپ، ئۆزىگە خاس ئۇسۇللار بىلەن پىششىقلانغىنىدا بىر- بىرسىگە ئۆزگىرىدۇ ياكى يېڭى ماددىلار بارلىققا كېلىدۇ دەيدىغان سادىدا تەبىئەت كۆز قارىشىدىن ئىشنى باشلىغانىكەن. تەبىئەت دۇنياسىنى تەتقىق قىلىشنىڭ 'تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى' دەپ ئاتالغان بۇ ئىپتىدائىي ئۇسۇل، ئاللاھ ياراتقان ماددىي دۇنيانى تونۇشنىڭ، شۇ ئاساستا خۇدانى تېخىمۇ ئېنىق تونۇشنىڭ باشلىنىش نۇقتىسى بولۇپ قېلىۋاتقانىكەن. ئىسلام ئالىملىرى 'ئالخىمىيە'

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

ئوقۇپ بېقىش قارارىغا كېلىپ، قۇرئانى كەرىمنىڭ ئۇيغۇرچە تۇنجى تەرجىمىسىنى تۇڭگانلارنىڭ تەرجىمە قىلغان خىتايچە يېڭى تەرجىمە نۇسخىسىغا سېلىشتۇرۇپ ئوقۇشقا كىرىشتىم.

"«جىمى ھەمدۇسانالار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا خاستۇر.» قۇرئاننىڭ بۇ بىرىنچى سۈرىسىنىڭ بىرىنچى ئايىتى مېنى چوڭقۇر ئويغا سېلىپ قويدى. سىز بىلىسىز، ھەرقانداق بىر پەلسەپەنىڭ ئەڭ باشتىكى تۈپكى پرىنسىپى بۇ كائىناتنىڭ يارىتىلىشى ھەققىدىكى مۇتلەق ئاكسىيومىلاردىن باشلىنىدۇ. قارىسام بۇ ئايەتمۇ ئەنە شۇنداق مۇتلەق ئاكسىيومىدەكلا بىلىندى: بۇ كائىناتنى يالغۇز بىر ئاللاھ ئۆزى ياراتقان بولۇپ، بۇ كائىناتنىڭ ئالاھىدىلىكىنى قانچىكى تولۇق بىلەلىسەڭ، بۇ ياراتقۇچىغا شۇنچە بەك ھەيران قالىسەن. ماددىي ئالەمنىڭ ئىچكى تۈزۈلىشى، ئۆزگىرىش قانۇنىيەتلىرى، ھەرىكەتلىنىش قانۇنىيەتلىرى، ... قاتارىدىكى ئالاھىدىلىكلىرىنى قانچىكى چوڭقۇر، قانچىكى كەڭ بىلەلىگەن بولساڭ، بۇ ماددىي دۇنيانى ياراتقۇچىغا شۇنچە قايىل بولۇپ، بۇ ياراتقۇچىنىڭ كارامەتلىرىگە چەكسىز ئاپىرىن ئوقۇيسەن، مەڭگۈ ئاپىرىن ئوقۇيسەن! دېگەن مەنىنى بىلدۈرىدىغانلىقىنى چۈشۈنگەندەك قىلدىم. شۇنىڭدەك يەنە قۇرئاندا نۇرغۇن قېتىم دۇنيادىكى ھەرقانداق نەرسىگە دىققەت قىلىدىغان بولساڭ، ئۇنىڭ ھەممىسىدىلا خۇدانىڭ ئەڭ مۇكەممەل مۇتلەق ياراتقۇچى، مۇتلەق ھاكىم بولىدىغانلىقىنى تونۇيسەن دەپ كۆرسەتكەن. دېمىسىمۇ، بىز بىلمەيدىغان يۇلتۇزلارنىڭ ئالاھىدىلىكىنى قويۇپ تۇرۇپ، ئەتراپىمىزنى ئوراپ تۇرغان نەرسىلەرنى تەشكىل قىلغۇچى ماددىلارنىڭ ئاتوم-مالېكۇلالىرىغىلا قارايدىغان بولساق، ئۇنىڭدىكى ئېلېكترونلارنىڭ شۇنچە مۇرەككەپ، شۇنچە قانۇنىيەتلىك ھەرىكەت قىلىپ تۇرۇشىدىنلا ئاللاھنىڭ تەڭداشسىز قۇدرىتىنى تولۇق كۆرسىتىپ بېرەلەيدىغانلىقىنى بىلەلەيمىز. نىسبىلىك نەزەرىيىسىدە، كۋانت نەزەرىيىسىدە خۇدانىڭ تەڭداشسىز قۇدرىتىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان يەنە قانداق دەلىللەرنىڭ بارلىقىنى تېخى تولۇق بىلمەيمىز. بۇلارنى قانچىكى مۇكەممەل بىلەلىسەك، خۇدانى شۇنچە ئېنىق تونىيالايمىز. بۇ ھەقتە پاكىستانلىق يادرو فىزىكا ئالىمى، نوبېل تەبىئىي پەن مۇكاپاتىغا تۇنجى ئېرىشكەن مۇسۇلمان ئالىمى ئابدۇسالام ناھايىتى توغرا ئېيتقان: 'مەن ئاتوم يادرو تەتقىقاتىغا قانچىلىك چوڭقۇرلاپ كىرسەم، ئۆزەمنى ئاللاھقا شۇنچە يېقىنلىشىۋاتقاندەك ھېس قىلىمەن.' بۇ نوقتىدىن ئالغاندا، بىزگە دىنىمىزنى ئۆگەتمەن دەپ يۈرگەن مولللىلىرىمىزنىڭ نېمە دېگەن قاراساۋات بىلىمسىز ئىكەنلىكىنى، ئۇلارنىڭ خۇدانى نېمە دېگەن ئاددى تەسۋىرلىشىدىغانلىقىنى بىلەلەيمىز. ئەسلىدە بىز خۇدانى، ئۇنىڭ بۇ ئالەمدىكى بارلىق زەررىلەرگىچە بولغان

ئۇنداق بولمىغىنىدا ئىدى، ئەڭ كىچىككەندىمۇ بۇندىن 5- 10 ئەسىر ئاۋاللا ئەزھەرنى بۇگۈنكى كامبىرىژ، بۇخارا مەدرىسىسىنى بۇگۈنكى ئوكسفورد، قەشقەر خانلىق مەدرىسىسىنىمۇ بۇگۈنكى خارۋارت ئۇنىۋېرسىتېتى، ... دەپ قارىشىدىغان، بۇندىن 5- 10 ئەسىر ئاۋاللا ئىسلام دۇنياسىنى مۇسۇلمان گالىېلىيلار، مۇسۇلمان نيۇتونلار، مۇسۇلمان ئەينىشتېينلەر، ... قاپلاپ كەتكەن مەنزىرىنى قىياس قىلغان بولار ئىدۇق دەڭ. شۇنداق قىلىپ بىز مۇسۇلمانلار بۇگۈن تانكا- زەمبىرەككە قارشى تاش- توخماق، خىش- كېسەك، ئايروپىلان- راكېتالارغا قارشى ئات- ئېشەكلەر بىلەن جەڭ قىلىشقا مەجبۇر بولماقتىمىز! بۇندىن ئون ئەسىر ئاۋاللا خاتالىغى سېزىلىشكە باشلىغان بىر تەلىماتنى تا بۇگۈنگىچە مۇتلەق بىلىم دەپ چىڭ ئېسىلىۋېلىپ، زامانىۋى بىلىملەرنى ئالدامچىلىق، سېھىرگەرلىك، شەيتاننىڭ ئىشى دېيىشىپ ياكى بولمىسا دۈشمىنىمىزنىڭ ھەممە ئىشىدىن يىراق تۇرۇش كېرەك دېيىش بىلەن يېقىن يولىماي كەلمەكتىمىز. بۇلارمۇ ئازلىق قىلىۋاتقىنىدەك، شۇ چولتا تەلىمات بويىچە خۇدانى، ئۇنىڭ چەكسىز قۇدرىتىنى تەسۋىرلىشىپ، تەڭداشسىز بىر ياراتقۇچىمىز بولغان خۇدانى، ئۇنىڭ كائىناتقا ئاپىرىدە قىلغان تەبىئەت قانۇنىيەتلىرىنى ئاللىكىملەرنىڭ دۇئا قىلىپ تىلىشى بىلەنلا دەرھال ئۆزگەرتىپ بېرىدىغان كىچىك گۈل بالا قىياپىتىگە چۈشۈرۈپ قويماقتىمىز. سىز ئويلاپ بېقىڭ، خۇدا ياراتقان شۇ تەبىئەت قانۇنلىرىنىڭ كۈچىدىن بارلىققا كەلگەن ئېلېكترونلارنىڭ ئاتوم ئوربىتالىرىنى دۇئا قىلىپ ئۆزگەرتىشكە ياكى يوق قىلىۋېتىشكە بولارمۇ؟! ئەگەر ئاللاھ، بىردە- يېرىم كىشىلەرنىڭ تىلىگى بويىچە ئۆزى ياراتقان قانۇنىيەتلەر بويىچە ھەرىكەت قىلىدىغان قايسى بىر ماددىنى ياكى قايسى بىر ھەرىكەتنى ئۆزگەرتىپ بەرگىنىدە، ئاللاھنىڭ مەڭگۈلۈكلىكى، ئىزچىللىقى، يېگانىلىقى نەگە كېتىدۇ؟! ياكى تەبىئەتتىكى بىرەر ماددا بۇندىن مىڭ يىل ئاۋال بىرخىل ھەرىكەت قىلىپ، بۇگۈن باشقا بىر قانۇن بويىچە ھەرىكەت قىلىدىغان بولۇپ قاپتۇمۇ- يا؟!"

"ئادەمنى كۈلدۈرمەڭا، ئاللاھنىڭ ياراتقان نەرسىلىرى ئۇنداق ئاسان ئۆزگىرىپ تۇرامدىكى، مېنىڭچە بۇ ماددىلار قانۇنىيەتلىرى ئاللاھ تەرىپىدىن يارىتىلغىنىدىن بۇيانقى ئون نەچچە مىليارت يىلدىن بۇيان پەقەتلا ئاللاھنىڭ پۈتتۈۋەتكەن تەغدىرى بويىچىلا ھەرىكەت قىلىپ كېلىۋاتقانلىقى چوقۇم. بۇنداق گەپلەرنى قىلىشمايلى، يامان بولمىسۇن يەنە." _ خاسىيەت ئاغزىنى قولى بىلەن ئېتىپ، كۈلۈۋېتىشتىن ئۆزىنى ئارانلا تۇتۇپ تۇرغاندەك قىلاتتى.

قاچانلاردىدۇ ئويغۇنۇپ بۇ گەپلەرگە قۇلاق سېلىپ ياتقان گۈلباھار، ئۆزىنى سەل- پەل سەگەكلىشىپ قالغاندەك ھىس قىلدىمۇ قانداق، ياتقان يېرىدىن تۇرۇپ ئولتۇرۇپ

ياكى 'سىمىياچى' دېگەن بۇ ساددا تەبىئەت تەتقىقات ئۇسۇلى بويىچە ماددا تەتقىقاتىغا كىرىشىپ، 'تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى' نى قىسقىغىنە بىر نەچچە ئەسىر ئىچىدىلا ئەڭ يۈكسەك نوقتىسىغا كۆتۈرەلىگەنىكەن. بۇ جەرياندا 'ئالخىمىيە، سىمىياگەرلىك' دېگەن بۇ تەلىماتلار ئىسلام ئالىملىرى تەرىپىدىن شۇنداق مۇھىم بىر تەلىمات ھالىغا كەلتۈرۈۋېتىلگەنكى، ئاخىرى بېرىپ بۇ تەلىمات ئىسلام دۇنيا قارىشىنىڭ كام بولسا بولمايدىغان ئىنتايىن مۇھىم تەركىۋى قىسمىغا ئايلاندۇرۇلۇپ، 'تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى' دېمەك، ئىسلام تەلىماتى دېمەكتۇر دەيدىغانغا ئوخشايدىغان ئېتىقات دەرىجىسىگە كۆتۈرۈۋېتىشكەنىكەن. بۇ تەلىماتنىڭ تەجرىبىدىكى تىپىك نۇسخىسى بولغان تىبابەتچىلىك، مۇسۇلمانلار دۇنياسىدا تا بۈگۈنگىچە ئەڭ مۇھىم داۋالاش ئۇسۇلى ۋە ھەتتا سۈننەت دەپ تونىلىپ كېلىنمەكتە. ئەپسۇس، بۇ تەلىمات _ 'ئالخىمىيە، سىمىياگەرلىك ياكى تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى' _ تەبىئەت قانۇنىيەتلىرىنى تولۇق ئەكس ئەتتۈرىدىغان تەلىمات بولماي، تەبىئەت تەتقىقاتىنى بۈگۈن بىزگە مەلۇم بولمىۋاتقان بەلگىلىك ئېلېمېنت ئاتوملىرى تەتقىقاتى بويىچە تەتقىق قىلىشقا يېتەكلەيدىغان ئىدىيىۋى ئاچقۇچ دېيىشكە بولاتتى. ئەسلىدە، 'ئالخىمىيە تەلىماتى' نىڭ تەبىئەتنى چۈشەندۈرۈشى بەزى توغرا كېلىپ قېلىشلار نەتىجىسىدە قىسمەن تەبىئەت ھادىسىلىرىگە ئۇيغۇن كېلىپ قالغانلىقىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، ئۇ تەلىماتنىڭ ھۆلى بولغان ئېلېمېنت تەلىماتى پۈتۈنلەي خىيالى پەرەزگە تايىناتتى. ماددا تەتقىقاتىنىڭ چوڭقۇرلىشىشىغا ئەگىشىپ بۇ تەلىماتنىڭ تەبىئەت قانۇنىيەتلىرىنى چۈشەندۈرۈشكە ئۇيغۇن كەلمەيۋاتقانلىقى ياكى بۇ تەلىمات ئاساسىدا تەبىئەت تەتقىقاتىنىڭ تۇيۇق يولغا كىرىپ قېلىۋاتقانلىقىنى دەسلەپكى قەدەمدە ھېس قىلىشقا باشلىغان ئۇلۇغ 'ئالخىمىيە' ئالىمى ئىبنى سىنا، ياۋروپالىقلار ئۇنى ئاۋىسىنا دەپ بەكلا چوڭ بىلىشىدىكەن، ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش تېشى ۋە ئادەتتىكى كۆپ تېپىلىدىغان مېتاللارنى ئالتۇنغا ئايلاندۇرۇش دېگەنلەرنىڭ مۇمكىن بولمايدىغان خاتا ئەقىدىلەر ۋە خاتا تەتقىقات يوللىرىنى ئىكەنلىكىنى شۇنچە تىرىشىپ ئىسپاتلاشقا تىرىشقان بولسىمۇ، قېلىپلىشىپ كەتكەن مۇتەئەسسىپ ئەرەپ ئالىملىرى تەرىپىدىن دىنسىزلىق دەپ قارىلىنىپ، ئىنتايىن قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈرۈلگەنىكەن. شۇندىن ئېتىۋارەن، مۇسۇلمانلار دۇنياسى تەبىئەت تەتقىقاتىدا تۇيۇق يولغا تېخىمۇ چوڭقۇرلاپ كىرىپ كېتىپ، ئىشنى باشقىدىن باشلاشنى دىندىن چىقىش دەپ چەكلىۋېتىشكەنىكەن. مۇتەئەسسىپ مۇسۇلمان ئالىملىرىنىڭ چەكلىمىسى نەتىجىسىدە، ئىسلام دۇنياسى ھازىرقى زامان 'ئېلېمېنت نەزەرىيىسى' نى بۇندىن ئون ئەسىر ئاۋۋاللا كەشىپ قىلىش پۇرسىتىنى قولدىن بېرىپ قويغان دېيىش مۇمكىن. ئەگەر

14. ئەلۋىدا

"پۇل بولسا جاڭگالدا شورپا"

— ئۇيغۇر ماقالىلىرىدىن

قاسىمنى ئىككى ھەپتىدىن بېرى سوراققا ئېلىپ چىقىشمىدى. بەدىنىدىكى يارىلار قېتىشىپ چىدىغۇسىز دەرىجىدە قىچىشىشقا باشلىدى. ئۇ، ئۇيقۇلۇقتا ياكى چوڭقۇر خىيالغا پېتىپ قالغانلىرىدا بىلمەستىنلا تاتىلاپ سىيلىپ، خۇددى يېڭىلا جازا ئۆيىدىن چىققاندەك بەدىنىنى قىپقىزىل قانغا بويىۋالاتتى.

بىر كۈنى قاسىم كونا ئەسلىمىلىرىنى ئەندىلا باشلاي دەپ ئولتۇرۇشىغا، گۈلدۈرلىشىپ كىرىپ كەلگەن بىرمۇنچە خىتاي قوراللىق ھەربىلىرى بىرەر ئايدىن بېرى يېتىشقان باللارنىڭ ھەممىسىنى ئېلىپ چىقىپ كېتىشتى. بۇ كېچىنى قاسىم كامېردا يالغۇز ئۆتكەزدى. ۋاراڭ- چۇرۇڭ، جېدەل- ماجىرالارغا خېلى كۆنۈپ قالغان بولغاچقا، بۇ جىمجىت كېچىنى بەكلا تەستە ئۆتكەزدى.

قاسىم، ئەتىسى سەھەردە قاتتىق گۈلدۈرلىگەن ئاياق تاۋۇشلىرىدىن ئويغىنىپ كەتتى. خىتاي ئەسكەرلىرى ئوندەك ياش باللىنى سۆرۈشۈپ كېلىپ كامېرغا سولاشتى. بۇ ياش ئۇيغۇر باللىرىنىڭ يۈز- كۆزلىرى كۆكىرىپ كەتكەن، بەزىلىرىنىڭ يىرتىلغان كۆڭلەكلىرىدىن قىپقىزىل قان تامچىلاپ تۇراتتى. ئۇلارنىڭ بەزىلىرى بىر بولۇڭغا كىرىۋېلىپ يىغلىشاتتى. بەزىلىرى ۋايساپ ياتاتتى.

چۈشتىن كېيىن بولغاندا ئىككى گۇندىپاي كامېرنىڭ ئىشىكىنى ئېچىپ قاسىمنى چاقىرىشتى. قاسىم ئورنىدىن تۇرۇپ ئەتراپىدىكى تېخى تونۇشۇپ ئۈلگۈرەلمىگەن ياش باللارغا بىر- بىرلەپ قاراپ چىقتى. ئاندىن كامېردىن چىقىپ گۇندىپايلارنىڭ ئالدىغا چۈشۈپ ماڭدى. گۇندىپايلار قاسىمنى يالاپ بىر ئىشخانىغا ئېلىپ كىرىشتى. ئۇ يەردە ئولتۇرغان ئىككى قوراللىق ھەربى بىرنەچچە ۋاراق قەغەزلەرگە بىرنېمىلەرنى جىجىلاپ بېرىپ، قاسىمنى تۈرمە قوراسىغا ئېلىپ چىقتى.

قاسىم تۈرمىگە قامالغىنىدىن بۇيانقى بىر يىلغا يېقىن ۋاقىتتىن بېرى تۇنجى

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

قاسىمنىڭ گېپىگە قۇلاق سېلىشقا باشلىغانىدى. گۈلباھار ھارلىق بىلەن بوغۇلۇپ كەتكەن مېڭىسىنى ئىشقا سېلىپ قاسىمنىڭ دېگەنلىرىنى قايتىدىن ئويلاشقا شۇنچە تىرىشىپ كۆرگەن بولسىمۇ، ئۇنىڭ ئىچىدىن نېمىشقىدۇ يىغا قايناپ كېتىۋاتاتتى. ئۇ ئۆزىنى شۇنچە تۇتىۋېلىشقا تىرىشىپ باققان بولسىمۇ بولمىدى. ئۇنىڭ ئىچىدىن قايناپ كېلىۋاتقان بىر دەرت، ئازاپ دولقۇنى يىغا بىلەن پۈركىنىپ ئاخىرى تۇيۇقسىزلا پارتلاپ چىقىپ، قاسىم بىلەن خاسىيەت ئىككىسىنى چۆچۈتىۋەتتى! ...

بۇ بىر ھەپتە ئىچىدە گۈلباھار يالغۇز قالغىنىدا ھاراقنىلا قول ئۈزەرتىشتىن ئۆزىنى چەكلەپلا قالماي، ھەتتا تاماكىسىنىمۇ تارتىنىپ ھاجەتخانىسىغا كىرىپ چېكىدىغان قىلىقىنى چىقىرىۋالدى.

ھەپتە ئاخىرىدا گۈلباھار ئىزالىرىنى ئۆيىگە يىغدى. ئاندىن 'يېڭى ئاي قوشۇنى'نىڭ بۇ يېقىندىكى ئىشلىرىدىن قىسقىچە خەۋەر بەردى. بۇ ھەپتىدە 'يانچۇقچى' بىر نازارەتتىكى ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن بىر قوغداش باشقارما باشلىقىنىڭ ئۆيىنى پارتىلىتىۋېتىپ كۇكۇم- تالقان قىلىۋەتكەنىدى: بۇ خىتاي چۈجاڭنى قىزىنىڭ تۇغۇلغان كۈنىنى تەبرىكلەپ ئولتۇرۇش تۈزۈپ بەرگەنىكەن. تازا مېھمان كۈتىۋاتقىنىدا، خېلى داڭلىق بىرسىنىڭ نامىدا سوغات قىلىنغان ئالاھىدە بېزەلگەن سىۋەت گۈلى ئىچىگە يوشۇرۇنۇلغان رەسمىي مىنا پارتلاپ كېتىپ، بۇ خىتاينىڭ چىرايلىق ئەكەنايناق قىزىنى تىتما- تىتما قىلىۋەتكەنىكەن. چۈجاڭ خىتاينىڭمۇ باش- كۆزى تىتىلىپ ساق يېرى قالمىغان. سورۇندىكى مېھمانلاردىن يەنە 4 نەپىرى نەق مەيداندا، ئىككىسى دوختۇرخانىدا ئۆلگەن بولۇپ، يىگىرمىگە يېقىن خىتاي يارىلىنىپ دوختۇرخانىغا ئېلىپ كېتىلگەن. ...

گۈلباھار ئىزالىرىغا بۇ خەۋەرنى يەتكۈزۈپ بولۇپ، كېيىنكى قىلىدىغان ۋەزىپىلىرىنى تالاش- تارتىش قىلىپ تاللىشىپ، ئىزالىرىغا مەخپىي شەكىلدە ۋەزىپە تەخسىم قىلىپ بەردى. بۈگۈنكى يىغىلىش ھاراقسىزلا ئۆتتى. ...

"ئاللاھنىڭ شۇنچە قۇدرەتلىك ئىكەنلىكىنى ھەجەپمۇ كېچىكىپ تونۇيالىغانىكەنمەن." قاسىم كامىرىنىڭ قاراڭغۇ بۇلۇڭىدا ئولتۇرۇپ خىيال سۈرمەكتە ئىدى. ...

"ھايۋان! ... بانىت! ... ئالۋاستى! ..."

خىتاي ھەربىلىرى قاسىمنى تىللاشقىنىچە نۆۋەتلىشىپ مۇشلاشقا باشلىدى. ئۇلار گويا بۇ ئەلنىڭ ئىگىلىرىنى قانداق ئۇرۇپ قىيناش كېرەكلىكىنى مەشىق قىلىۋاتقىنىدەك ئۇنى ئۇرۇپ تېپىشەتتى.

"پۈتۈن لاۋزىلىرىڭنى ئاخىرى بىر كۈنىسى مانا مۇشۇنداق جازالاپ، بۇ كان قۇدۇقىغا تىرىك كۆمۈپ تۈگىتىۋېتىمىز! ..."

ئۇلار ھەسىرىشىپ ئاغزى- بۇرنىدىن قويۇق ھور چىقىرىشقىنىچە بىر- بىرسىگە قارىشىپ يىرگىنىشلىك كۈلۈشەتتى. بۇ جاللاتلارنىڭ چىرايىدىن قاسىمنىڭ ۋەتىنىنى بېسىپ ياتقان خىتايلارنىڭ ھەقىقى ئەپتى- بەشىرىسى تېخىمۇ ئېنىق كۆرۈنمەكتە ئىدى! "مانا مۇشۇنداق بىر تاجاۋۇزچىلار بىلەن قانداق قىلىپ سۆزلىشىپ مىللىي ئەركىنلىكنى ئالغىلى بولار؟ بۇنداق بىر فاشىست مىللەتنى ۋەتىنىمىزدىن قوغلاپ چىقىرىپ بېرىدىغانغا بىرەر چەتئەللىك دوس تېپىلارمۇ؟" _ قاسىم ئەڭ ئاخىرقى تېنىقلىرىدا يوقۇرقىلارنى كۆڭلىدىن ئۆتكۈزدى.

"بۇ مەلئۇننى بىر پاي ئوق بىلەن ئۇ دۇنياغا يوللىۋەتمەيلىمۇ!" _ دەپ بىرسى مىلتىغىنىڭ زاتورىنى شاراخشىتىپ بەتلەشكە كىرىشتى.

"سارىڭ بولما! بۇنىڭغا زايا قىلىدىغان ئوقتا بىرەر تال توشقان بولسىمۇ ئوۋلىۋېلىشىمىز كېرەك. شۇ قۇدۇققا ئىتتىر- پۈتسۇن بۇ ئىش!"

ئالدى 25 ياشقىمۇ بارمىغان بۇ خىتاي جاللاتلىرى قاسىمنى تارتىپ سۆرەشكىنىچە كان قۇدۇغىنىڭ ئاغزىغا ئاپىرىپ، تېگى كۆرۈنمەس قۇدۇققا ئىتتىرىپ چۈشىرىۋېتىشتى!

قاسىم قۇدۇق ئىچىدە قويۇندەك شۇڭغۇپ پەسكە چۈشمەكتە ئىدى. ئۇنىڭ پەسكە چۈشىشى بارغانسېرى تېزلىشىپ نەپسى بوغۇلۇپ قېلىۋاتاتتى. ...

ئۇ، راكېتا بىلەن كائىنات بوشلۇقىغا ئۇچۇپ چىقىشنى نەقەدەر خام خىيال قىلاتتى- ھە! مانا ئەندى خىتايلارنىڭ 'مەرھەمىتى' بىلەن تېگى يوق ھاڭدا بايىتىدىن بېرى غوۋۇلداپ ئۇچۇپ تۆۋەنگە چۈشمەكتە! ئۇ، شۇنچە ئۈمىدۋارلىق بىلەن ئۆزىنى قۇربان قىلىشقا ئاتىغانىدى. ئەمما ئۇنىڭ ئەقلىگە بىرلا نەرسە كېلىۋالدى:

"لائىلاھە ئىللاللاھۇ مۇھەممەدىن رەسۇلۇللاھ!"

بىر جانغا زامىن بولغان بايىقى ئۈچ خىتاي بىر خىيالىدا يوق كۈلۈشۈپ چاقچاق قىلىشقىنىچە مىلتىقلىرىنى كۆتۈرۈشۈپ قويۇق قارىغايلىق ئىچىگە كىرىپ غايىپ بولۇشتى.

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قېتىم كۈن نۇرىنى كۆرۈۋاتقىنى ئۈچۈن، قىشنىڭ ئاجىزلىشىپ كەتكەن ئاپتىۋىدا كۆزلىرىنى زادىلا ئاچالماي قالدى. ئەمما ئۇ سىرتتىكى مۇزدەك ھاۋانى چوڭقۇر نەپەس ئېلىپ ئىچىگە تارتتى. بۇ نەپەس، ئۇنىڭغا گويا پۈتۈن ئۆمۈر بويىچە يېگەن ئەڭ مىزىلىك تائامدەك سېزىلدى: "پاھ، يېڭى ھاۋا دېمە دېگەن ئېسىل نەرسە- ھە!"

قاسىم ئۆزىنى خېلىلا راھەتلىنىپ قالغاندەك ھېس قىلدى.

بىرنەچچە قوراللىق خىتاي ھەربىسى ئۇنى ئىتتىرىپ دۈشكەللەپ يۈرۈپ بىر جىپ ماشىنىسىغا چىقىرىشتى. ئۇنىڭ بىر قولىنى ئورۇندۇقنىڭ ھالقىسىغا كويزا بىلەن چېتىپ قويۇشتى. ئاندىن ياش ئۈچ خىتاي ئەسكىرى جىپقا ئولتۇرۇشۇپ يولغا چىقىشتى. 'بېيجىڭ' ماركىلىق جىپ تۈرمە دەرۋازىسىدىن چىقتى. دەرۋازىنىڭ ئالدى ئاپپاق قارغا پۈركەلگەن چەكسىز كەتكەن ئېتىزلىق ئىدى. جىپ ماشىنا ئىككى تەرىپى ئېگىز يالىڭاچ تېرەكلەر بىلەن ئىھاتىلەنگەن تۈپ- تۈز يولدا بىر- ئىككى سائەت ماڭغىنىدىن كېيىن بىر شەھەرگە يېقىنلاشتى. يول بويىدا ئارىلاپ ئۆيلەر، دۇكانلار كۆرۈنۈشكە باشلىدى. ئارىلاپ دۇگىدىيگەن بىرنەچچە خىتايمۇ ئۇچراپ قالاتتى. قاسىم يول بويىدىكى بىر كونا دەرۋازىغا ئېسىلغان ئۆڭۈپ كەتكەن لوزۇنكىنى كۆرۈپ قالدى. ئۇنىڭدا "شىخەنزە شەھىرلىك ... زاۋۇتى ..." دېگەندەك خىتايچە خەتلەر يېزىلغاندەك قىلاتتى. شۇ چاغدىلا قاسىم شۇنچە ئايدىن بېرى شىخەنزە ئەتراپىدىكى بىرەر بىكىتۈش تۈرمىسىگە قامالغانلىقىنى مۆلچەرلىيەلىدى. راس دېگەندەك، يىراقتىن ئېگىز بىنالىرى بىلەن شىخەنزە شەھىرى يېقىنلاپ كۆرۈنمەكتە ئىدى. جىپ ماشىنا شەھەرگە كېتىۋاتقان يولدىن جەنۇبقا بۇرۇلۇپ تەڭرى تاغلىرىغا قاراپ يولىنى داۋام قىلدى. يولدىكى قارلار ئارىلاپ تۆكۈلگەن كۆمۈر پارچىلىرى بىلەن قارىداپ قالغانىدى. قاسىم بۇ يولنىڭ بىرەر كۆمۈر كانىغا كېتىدىغانلىقىنى پەرەز قىلدى. جىپ ماشىنا خېلى ماڭغاندىن كېيىن تەڭرى تاغلىرىنىڭ ئىچىگە كىردى. تاغ بويلىرى يېپ- يېشىل قارىغايلىق بىلەن قاپلانغان بولۇپ، بەزى قارىغايلارنىڭ ئۈستى تورۇپ قالغان قارنىڭ ئېغىرلىقىدا بىرىيانغا ئېگىلىپ تۇراتتى. جىپ، ئورمانلىق ئارىسىدىكى بىر بوشلۇقتا، تاشلىۋېتىلگەن كونا كۆمۈر كانىنىڭ ئىچىگە كىرىپ كەلدى. خىتاي ھەربىلىرى جىپنى بىر تاشلاندۇق كۆمۈر قۇدۇقىنىڭ ئاغزىغا يېقىن بىر يەردە توختىتىشىپ، قاسىمنى كويزىدىن بوشىتىپ جىپتىن تارتىپ چۈشۈرۈشتى. قاسىم يەرگە چۈشۈپ بىر كېرىلىۋېلىپ ئورمان ھاۋاسىدىن چوڭقۇر تارتىپ مەيدىسىگە توشقازدى.

كان قۇدۇقىنىڭ ئەتراپىدا بىرمۇنچە قارغا- قوزغۇنلار غاقىلدىشىپ ئايلىنىپ ئۇچۇشۇپ يۈرەتتى.

ۋەسىيىتىنى قاسىم بىلەن ئىمىن ئىككىسى بىر ئىمامنى چاقىرىپ ئاپىرىپ ئورۇنداپ كەلگەنىدى.

خاسىيەت، ئۇمۇ رەسمىي نامىزىنى باشلىۋالغان ئايلىرىدا، ۋاقىت تېزگىنىنى خاتا تەڭشەپ قويغان مىنا بىلەن ئاپتوۋۇزدا بىرمۇنچە خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىلەن بىرگە پارتلاپ تىتىلىپ كەتكەنىدى. بۇنىڭ دەردىدە قاسىم نەچچە ئايغىچە مەخپىي قارىلىق تۇتۇپ يۈردى.

ئۇلاردىن باشقا 'يانچۇقچى' نىڭ شەخسىي قوشۇنىدىن 'شەيتان'، 'پەرۋانە'، 'يولۋاس' قاتارلىقلار، قاسىمنىڭ قوشۇنىدىن 'بىرىنچى نومۇر'، 'نۆل يەتتە'، 'سەكسەنبىر' قاتارىدىكى مەخپىي ھەرىكەتچى پىدائىلار، ... بۇنچە ياش ئوغۇل- قىزلار بۇ ئالەمدىن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى زار- زار قاخشىتىۋېتىپ نام- نىشانسىزلا ئايرىلىشتى. ئۇلارنى ھېچكىم خاتىرلەشمەيدۇ، كېيىن ئۇلارغا ئاتاپ ھېچكىم ھەيكەل قاتۇرۇشمايدۇ، ... ئەمما تا بۈگۈنگىچە قايسى بىر ئۇيغۇر مۇئاۋىن نازىرىنىڭ كىملەرنىڭدۇ نەزىرىدىكى 'تەسىرلىك' بىرەر ئېغىز نۇتقى ئۈچۈن، يەنە قايسى بىر ئۇيغۇر باشقارما باشلىقىنىڭ قايسى بىر ئۇيغۇر بالىسىنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇپ قويۇشىدەك 'قالتىس جاسارەتلىك ۋىجدانى' ئۈچۈن، ۋە ياكى چەتئەللەردىكى قايسى بىر مەدداھ مۇھاجىر داھىچاقىنىڭ قانداقتۇ بىرەر ئىنتېرنېت- گېزىتكە يېزىپ بەرگەن ماقالىسى ئۈچۈن ئۇلارنى مىللىي قەھرىمان دەپ ماختىشىپ، كەلگۈسىدە ئۇلار ئۈچۈن ھەيكەل قاتۇرۇش پىلانلىرىنى ھېلىتىندىن باشلاپلا تۈزۈشكە كىرىشمەكتە!

مانا بۈگۈن، قاسىممۇ ئەنە شۇ نامسىز قەھرىمان سەبداشلىرىنىڭ يېنىغا كېتىۋاتماقتا ئىدى.

ئۇ، يېرىم ئەسىرگە يەتمىگەن بۇ ھاياتىدا مىللىتى ئۈچۈن زىيانلىق بىرەر ئىش قىلغىنىنى ئەسلىيەلمىسىمۇ، ئەمما شەخسىيىتىگە مۇناسىۋەتلىك ئىشلاردا نۇرغۇن قېتىم يېڭىلىپ كەلگەنىدى. گەرچە بۇندىن ئالتى- يەتتە يىل بۇرۇن مىللىتى، ۋەتىنى ئۈچۈن خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا قارشى تۇنجى قەدەمنى باسقان بولسىمۇ، بۇ ھەرىكەتلىرىنىڭ خەلقىنى قۇتقۇزۇشتا قانچىلىك ئەمەلىي رولى بولىدىغانلىقىنى، ياكى قىلغان ئىشلىرىنىڭ خۇدا ئالدىدا توغرا بولۇپ- بولمىغانلىقىنىمۇ ئېنىق بىلەلمىگەنىدى. ئەمما ھېچ بولمىغاندا بۇ ۋەتەننىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىغىندى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

قوۋۇق ئاغزىدا بىرنەچچە توك قاغا ئايلىنىپ ئۇچۇشۇپ يۈرەتتى. ...

ۋەتەن ئۈچۈن ئالتى يىل جان تىكىپ مەخپىي جەڭ قىلغان بىر ئۇيغۇر پىدائىيسى ئەنە شۇنداق جىم- جىتلا تىنگى يوق ھاڭغا چۈشۈپ كېتىۋاتاتتى. ئۇنى ئەندى ھېچكىممۇ قۇتقۇزۇپ قالالمايتتى. ئۇنىڭ ھەرىكەتلىرىدىن نارازى بولۇشۇپ غەيۋەت- شىكايەت قىلىشقانلارمۇ ئۇنى ئەندى تىللىيالمايتتى. ئۇنى ھېچكىم ئەسلەپمۇ قويمايدۇ. ئۇ ئەقلىنى تاپقىنىدىن باشلاپ ئىنتايىن ئۇلۇغۋار غايىلىرىنى خام خىيال قىلاتتى. ئۈمىدىنى يوقاتقىنىدا تۈيۈق يوللارغىمۇ كىرىپ قالغانىدى. ئۇ چاغلاردا ئۇنى ئەسلەيدىغانلار، ئۇنىڭ گېپىنى قىلىدىغانلار، ئۇنى ئىستەپ كېلىدىغانلار ئاز- تولا بار ئىدى. ئۇ ۋەتىنىم، مىللىتىم دەپ ھەرىكەت باشلىغىنىدىن كېيىن، ئۇنىڭ قوشۇنىدىكىلەردىن باشقا، ئۇنىڭ نېمە ئىشلارنى قىلىپ يۈرگەنلىكىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. بۇ جەرياندا خۇدانى قايتا تونۇشقا باشلىغانىدى. ئۇنىڭ قوشۇنىدىكى پىشقەدەملەردىن گۈلباھار، ئەخلاق جەھەتتىن ئەندىلا تۈزۈلۈش يولىغا كىرىۋاتقىنىدا، تۆت يۇلتۇزلۇق بىر مېھمانخانىغا پارتىلاتقۇچ قويۇپ چىقىمەن دەپ كىرىپ دەھشەتلىك پارتىلاش بىلەن تەڭ ئۆلۈك- تىرىكىمۇ تېپىلماي يوقاپ كەتتى. نەچچە ئونلىغان خىتاي شىركەت باشلىقلىرىنىڭ كۆيۈپ كۈل بولغان ئۇ يىغىن زالىدىن چىقالماي قالدىمۇ نامەلۇم، ئۈچ يىلدىن بېرىسى ئۇ يوق ئىدى.

'يانچۇقچى' _ ئۇنىڭ ئەسلى ئىسمىنى شۇ گۈلباھاردىن باشقىسى زادىلا بىلەلمىدى _ ئۇمۇ بىر قېتىم قاسىم بىلەن گۈلباھارغا: 'مەن نەدە، قاچان ۋە قانداق ئۆلۈپ كېتىدىغانلىقىمنى بىلمەيمەن. بۇ چاققىچە بىر نەچچە ھېيت نامىزىدىن باشقا نامازمۇ ئۆتەپ باقماپتىمەن. ئەمما سىلەردىن خۇدانى تونىغاندەك بولدۇم. ئەگەر ناۋادا ئۆلۈپ تارتىپ كەتسەم، ئۆلۈگىمنى ئالالمىساڭلارمۇ، ئاپامنىڭ قەۋرىسى يېنىغا بىر ئىسمىسىز تاش تىكىپ، ئىككىڭلار بىرەر ئىمامنى باشلاپ چىقىپ دۇئا ئوقۇتۇپ نامىزىمنى چۈشۈرۈپ قويساڭلار' دېگەنىدى. ئۇمۇ گۈلباھاردىن ئايرىلىپ قېلىپ ئۇزۇن ئۆتمەيلا بىر پويىز خىتاي ئەسكىرىنى پارتىلىتىمەن دەپ نەچچە ئونلىغان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىلەن تەڭ پارتىلاپ شېھىت بولغانىدى. ئۇنىڭمۇ جەسىدى زادىلا تېپىلمىدى. 'يانچۇقچى' نىڭ

چۈشكە نۇرغۇن كىشىلەر ئىشىنىدىكەنغۇ؟! قاسىمنىڭ ئۆتمۈش ھاياتىمۇ خۇددى شۇنىڭدەك ...

گۈلباھارنىڭ شۇ قېتىمقى مەسىلىكتە ھۆڭگىرەپ يىغلاپ كېتىشىدىن كېيىن، قاسىم غۇرۇر، ۋىجدان، ئەدەپ- ئەخلاق، جاسارەت، مىجەز- خۇلق، ئەقىدە، ئېتىقات، ... دېگەندەك چىگىش مەسىلىلەر ئۈستىدە قايتىدىن ئويلىنىشقا باشلىغانىدى. بولۇپمۇ شۇنچە جاسارەتلىك گۈلباھارنىڭ ئەخلاقىي بۇزۇلۇشىدىن بەكلا ئىچى سىرىلەتتى. ئۇ، ھەرقانچە باھانە كۆرسەتكىنى بىلەن، گۈلباھار بىلەن تونۇشقىنىدىن بۇيان ئۇنىڭ ئەخلاقىنى تۈزىتىشكە ئەمەس، بۇنىڭ دەل ئەكسىچە تېخىمۇ بۇزۇلۇشىغا ياردەملىشكەندەك ئىشلارنىمۇ قىلغانىدى. بۇ جەھەتتىن ئالغاندا، يوقۇرىقىدەك چىگىش مەسىلىلەر گۈلباھار ئۈچۈنلا ئەمەس، بەلكى ئۆزى ئۈچۈنمۇ ئايدىڭلاشتۇرۇپ ئېلىشقا تېگىشلىك مۇھىم چۈشەنچىلەر ھىساپلىنىدىغانلىغىنى ھىس قىلاتتى. يەنى، قاسىمنىڭ ئەخلاقىي بۇزۇلۇپ رەسمىي كۆچىغا قاراپ قالغاندەك ھالغا يەتمىگەن بولسىمۇ، يېنىلا يېتىپ ئاشقىچە ئەخلاقسىزلىقلارغا پېتىپ قالغانىدى.

ئۇ بەزىدە ئويلىنىپ كېتەتتى: دىنىي ئېتىقاتى كۈچلۈك بولغان بىرسىنىڭ ئەخلاقىي پەزىلىتى ساپ بولىشى كېرەك ئىدى. بۇ ھەقتە ئىسلام دىنىنىڭ بەش شەرتىنى تولۇق ئادا قىلىشقا تىرىشقان بوۋىسى بىلەن مومىسىنى تىپىك مىسال قىلىپ كەلتۈرەلىگەن بولاتتى. ئۇنىڭ بوۋىسى بىلەن مومىسى ھەركۈنى تاڭ ئاتمايلا ئورنىدىن تۇرۇشۇپ تاراھەت ئېلىشىپ جىن چىراق بېشىدا بىرەر پارىدىن قۇرئان ئوقۇپ چىقىشاتتى. ئاندىن ناماز ئۆتىشەتتى. كۈندىلىك ئىشلىرى ھەرقانچە كۆپىيىپ كەتكىنىدىمۇ ياكى ھۆكۈمەتنىڭ دىنغا قارشى ھەرىكەتلىرى ھەرقانچە كۈچىيىپ كەتكىنىدىمۇ، بىر ئامالىنى قىلىپ بەش ۋاقىت نامازلىرىنى بىرەر ئارىلىقلاردا بولسىمۇ ئۆتىشىلىشاتتى. يېرىم كېچىدە تۇرۇپ بولسىمۇ بىرەر پارە قۇرئان كېرىمنى ئوقۇشۇلىشاتتى. ھەتتا 'مەدەنىيەت ئىنقىلاۋى' نىڭ شۇنچە قاراڭغۇلۇق كۈنلىرىدىمۇ بوۋىسى كىچىك قۇرئانى كەرىمنى ۋاراقلىرى بويىچە پارچىلاپ، ماۋزېدوڭنىڭ تاللانما ئەسەرلىرى ئىچىگە قىستۇرۇشۇلۇپ قوناقلىقلاردا، ئۆستەڭ بويلىرىدا، ھەتتا بىرەر تاشلاندۇق كونا كارىزنىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يىڭى ئادرېسى

خىتايلارغا تەۋە ئەمەسلىكىنى، بۇنىڭ ئەكسىچە بۇ زېمىننىڭ ئەسلىدە شەرقىي تۈركىستانلىقلارغىلا مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈش ئۈچۈن تىرىشچانلىق كۆرسەتكەنلىكىگە بولسىمۇ قەتئىي ئىشىنەتتى. قاسىم، بۇنچىلىكىگىمۇ رازى ئىدى. ئۇندىن كېيىنكىسى كېيىنكى ياش ئەۋلادلارغا باغلىق ئىشلار ئىدى.

چوڭقۇر ھالدا تېگىدىن "ئاللاھۇئەكبەر!" دېگەن بىر سادا كەلگەندەك قىلدى. ئەمما يەنىلا ئېنىق بىرنېمە دېگىلى بولمايتتى.

ھاڭ ئۈستىدە ئۇچۇپ يۈرگەن توڭ قاغىلار كان قۇدۇغى يېنىغا توختىتىپ قويۇلغان بايىقى 'بېيجىڭ' ماركىلىق ھەربى جىپ ماشىنىسىنىڭ ئۈستىنى ئەگىپ ئۇچۇشماقتا ئىدى. ...

ئەندى قاسىمنىڭ ئاخىرقى 5- 6 يىللىق ھاياتىنىڭ ئەسلىمىلىرىنى سۈرۈشتۈرۈپ بېرەلەيدىغان ھېچ كىم يوق ئىدى. ھېچ بولمىغاندا ئۇنىڭ كاللىسىدا كۆرۈلگەن بىر- بىرىدىن چىگىش مەسىلىلەر ھەققىدىكى پىكىر يۈرگۈزۈشلىرىنى سۆزلەپ بېرەلەيدىغانغىمۇ بىرسى قالمىغانىدى.

قىزىق، قاسىم ئۆز پىكىرلىرىنى ھەرگىزمۇ ئۇ دۇنياغا تولۇق ئېلىپ كېتەلمىگەن ئىكەن. ئەسلىدىنلا ئۇ دۇنياغا بۇنداق پىكىرلەر ئەسقاتمىسا كېرەك؟! ئۇنىڭ پىكىرلىرى تاماكىنىڭ ئاچچىق ئىسىدەك ياكى ئەتىرگۈلنىڭ مىزلىك پۇرىقىدەك بۇ ئالەمدە بوشلۇقتا ئېسىلىپ لەيلەپ ئۇچۇپ يۈرگەنىكەن!

قاسىم ئۇ دۇنياغا پەقەت، ۋە پەقەت ئاللاھنى تونۇش روھىنىلا ئېلىپ كېتەلىگەنىدى. ئۇنىڭ بۇ دۇنيادا ئۆگەنگەن شۇنچە كۆپ نەرسىلىرىدىن قايسىلىرى ئۇ دۇنياغا ئەسقاتاتتى، بۇ ھەقتە قاسىم ھېچنېمە بىلمەيتتى. ئىشقىلىپ، ئۇنىڭ نۇرغۇن ئوي- خىياللىرى بۇ دۇنيادا قالغاندەكلا قىلاتتى. ...

بۇ قەلەمگە، بۇ قەلەمنىڭ ئىگىسى ــ بىچارە 'قۇمدىكى بوۋاق' قا بۇ ئالەمدە لەيلەپ ئۇچۇپ يۈرگەن قاسىمنىڭ ئۆتمۈش ئەسلىمىلىرى بارغانسىرى روشەن كۆرۈنۈشكە باشلىماقتا.

قىزىق ئىش، ھېچكىمنى ئىشەندۈرگىلى بولمايدىغان قىزىق ئىش بۇ. ئەمما بىرسىلىرىنىڭ بۇ ئىشقا ئىشەندۈرۈلىشى شەرتمىدى؟! بىرسى كۆرگەن چۈشىنى ھېچكىمگە كۆرسىتىپ بېرەلمىسىمۇ، ئەمما ئۇنىڭ سۆزلەپ بەرگەن

قىلمايتتى. ھەتتا ھەر قانداق بىر ئىمام- ئاخۇنۇملارمۇ ئاساسەن ئەنە شۇ تۈرگە مەنسۇپ كىشىلەردىن ئىدى. ئۇلارنىڭ قارىشىچە خۇداغا ئىشىنىش، مۆمىن مۇسۇلمان بولۇشنىڭ بىردىن- بىر ئۆلچىمى تولۇق ئەخلاقلىق بولۇش، بەش شەرتنى تولۇق ئادا قىلىش ئىدى. بۇنىڭ ئالدىدا ئىلىم- پەن بىلىملىرى، ۋەتەن- مىللەت تەغدىرى، خىتاينىڭ سېلىۋاتقان زۇلۇملىرىغا قارشى چىقىش دېگەندەكلەر ھېچنېمىگە ئەرزىمەيتتى ياكى مۇسۇلمانچىلىققا زىيانلىق خىياللار ھېساپلىنىشى كېرەك ئىدى.

قاسىم، بىر كۈنلىرى خاسىيەت بىلەن دىن توغرىسىدا قىلىشقان گەپلىرىنى قايتىدىن ئەسلەپ قالدى: ئەجىبا بىز ئۇيغۇرلار، ھەتتا مۇسۇلمانلار دۇنياسى راستىنلا قۇرئانى كەرىمنى خاتا چۈشىنىۋېلىپ يۈرمىدۇق- يا؟! قاسىم ئىسلام دىنىغا دائىر ئوقۇغان ھەرخىل كىتاپلىرىنى ئۆزى بىلگەن ئىلىم- پەن نەزەرىيىلىرى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ سېلىشتۇرۇپ تەھلىل قىلىپ كېلىۋاتقىنىغا خېلى ۋاقىتلار بولۇپ قالغانىدى. ئۇ، قانچىكى كۆپ ئوقۇسا، شۇنچە تېڭىرقاپ قالاتتى. قانچە كۆپ سېلىشتۇرسا شۇنچە كۆپ ھەيران قالاتتى. ئۇ قانچىكى كۆپ پىكىر يۈرگۈزسە، شۇنچە روشەن مەسىلە سەزگەندەك قىلاتتى.

ئاخىرى قاسىم ئۆزىچە خۇلاسە چىقاردى: بۈگۈنكى مۇسۇلمانلار قۇرئاننى، كائىناتتىكى ھەرخىل تەبىئىي ھادىسىلەرنى ئىنتايىن تۇتۇق بىر كۆزئەينەك بىلەن كۆرۈۋاتقانلىقى مۇقەررەر!

ئۇ، ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىنغان قۇرئان نۇسخىلىرىنى بىر- ئىككى قېتىم

www.uyghurkitap.com

ئۆتكۈرلىرىگە كىرىۋېلىپ بولسىمۇ قىرائەت قىلىشنى تاشلىمىغانىدى. ئادەم كېلىپ قالسا ئەسىر يادىلاپ، ئادەم يوق ۋاقىتلاردا قۇرئان يادىلاپ يۈرۈپ، ئاخىرى قۇرئاننى كىرىمنى ياتلاپ بولۇپلا قالماي، شۇنچە قېلىن ماۋزېدوڭ تاللانمىلىرىدىن ئىككىسىنىمۇ ئاساسەن ياتلاپ بولغان. شۇڭا، مەھەللىسى بويىچىلا ئەمەس، ھەتتا ناھىيە بويىچىمۇ ئەسەر ياتلاشتا نەمۇنىچى بولۇپ شاھادەتنامىغا ئېرىشكەنىكەن. ئۇ يىللىرى بۇ ئىككى قېرى ئۈچۈن ھەپتىدە بىرەر چىشلەم ئاق نان، ئايدا بىرەر توغرام گۆش تېپىلمايدىغان قاتتىقچىلىق بولۇپ تۇرسىمۇ، ئۇماچ- زاغرىلار بىلەن ئۇتتۇز كۈنلۈك روزىسىنى بىر- ئىككى ھەسسە ئاشۇرۇپ دېگەندەك تۇتۇشنىمۇ داۋام قىلدۇرالىغانىدى. شۇنچە ئېغىر كۈنلەردە قالغىنىغا قارىماي، بازاردىن ئارىلاپ بىرەر تىلەمچىنى باشلاپ كىرىپ قورسىقىنى تويغۇزاتتى ياكى ئۈچىسىغا بىرەر قۇر كونا بولسىمۇ كىيىم كەيگۈزۈپ يولغا سېلىپ قوياتتى. ھەر ھېيتتا پۈتۈن بالا- چاقا، نەۋرە- كېلىنلىرى نامىدا ۋە يوق دېگەندەك بولسىمۇ 'ماللىرى' ئۈچۈن پىتىر، ھۆشرا- زاكات بېرىشنى ئۇنتۇتمايتتى. ئۇلار پەقەت بىرلا شەرت ئۈچۈن ھەسرەتتە قالغانىدى: مەككە مۇكەررەمگە بېرىپ بىر قېتىم بولسىمۇ ھاجى قىلىنىۋېلىشنى بىر ئۆمۈر تىلىگەنىدى.

قاسىم، ئۇلارنىڭ ئاغزىدىن بىرەر قېتىممۇ بولمىغۇر تىل- ئاھانەت ئاڭلاپ باقمىدى. ئەخلاقىي جەھەتتىمۇ بىر قېتىممۇ يامان گېپىنى تۇيمىدى. بىرەر قېتىممۇ يالغان گەپ قىلىشقانلىقىغا ياكى بىرسىنى ئالدىغانلىقىنى ئاڭلىمىغانىدى. ئۇلارنى ھەقىقەتەنمۇ جەمئىيەتتە ئېيتقاندەك يۈرگەن مۇسۇلمانچىلىقنىڭ تىپىك ئۈلگىلىرىدىن بىرى دېيىشكە بولاتتى.

ئەمما ئۇنىڭ بۇۋىسى بىلەن مومىسى ئاساسەن ساۋاتسىز، بىلىمسىز كىشىلەردىن ئىدى. بولۇپمۇ ھازىرقى زامان بىلىملىرىدىن زادىلا خەۋىرى يوق كىشىلەردىن ئىدى. خەۋىرى يوقلا ئەمەس، ھەتتا نەۋرىلىرىنىڭ ئالىي مەكتەپلەردە ئوقۇشىغا زادىلا رازىلىق بېرىشمىگەنىدى. ئۇلارنىڭ دېيىشىچە، ھازىرقى بىلىم دېمەك، دىنسىزلىك، خۇداسىزلىق، دىنغا قارشى چىقىش دېگەنلىك بولاتتى. شۇڭا ئۇلار بىر ئۆمۈر ئاجىز ۋە ئاق كۆڭۈللۈك بىلەنلا ياشىغانىدى. ھەقىقىي مۇسۇلمان دەپ تونۇلغان باشقا يۇرتداشلارمۇ ئاساسەن ئۇلاردىن كۆپ پەرق

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئوقۇش جەريانىدا، بۇخىل مودىللاشقان ئىسلام قاراشلىرىنىڭ قۇرئانغا قانداقتۇر بىر يەرلىرىدە ئۇيغۇن كەلمەي قېلىۋاتقانلىقىنى سەزگەندەك بولدى. كېيىن ئۇ خىتايچىغا تەرجىمە قىلىنغان ئەزھەر ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ داڭلىق پروفېسسورلىرى ۋە باشقا داڭلىق ئىسلام ئالىملىرىنىڭ يازغان ئىسلام تارىخى، ئىسلام پەلسەپە تارىخى، بەزى ھەدىسلەر ۋە قۇرئان تەپسىرلىرى قاتارىدىكى كىتاپلارنى تاپالىغىنىچە تېپىپ ئوقۇپ باقتى. ئۇلاردىمۇ ئاساسەن ئورتاق بىر قاراشقا كېلىشكە مەجبۇر بولماقتا ئىدى. بولۇپمۇ ئىسلام پەلسەپەسىنىڭ باشلانغۇچ دەۋرى دەپ ھېساپلاشقا بولىدىغان ئىنتايىن مۇھىم نەزەرىيە — تەسەۋۋۇپ بايانلىرى ئۇنى بەكلا تېڭىرقاتقانىدى. "ياق، بىزدە پىرىنسىپال بىر خاتالىق بار. بۇ خاتالىق زادى نەدە؟! قاسىم بۇ جەھەتتە بۇرۇنمۇ كۆپ قېتىم باش قاتۇرۇپ بېقىپ، ئاخىرى تۈپتۈز يولغا ياكى قورقۇنۇشلۇق خۇلاسىلارغا باشلاپ كېتىدىغان پىكىر قىلىش دەرىجىسىگە يېقىنلاشقاندىن كېيىن، قورقۇپ بۇ خىياللىرى ئورنىغا ئۆزىنى گۇناھ ئىچىگە تاشلىۋېتىشنى تاللاپ ئالاتتى. ئەمما بۈگۈن ئۇ، بۇ پىكىرىنى ئاخىرىغىچە داۋاملاشتۇرۇپ بېقىشقا ئىرادە باغلىغانىدى. خاتا كەتسە خۇدايىم كەچۈرەر دەپ، پىكىر يۈرگۈزۈشكە كىرىشتى.

ئۇنىڭ ئوقۇغان- بىلگەنلىرىدىن قارىغاندا، ئىسلام دۇنياسى يەتتىنچى ئەسىر قاراڭغۇلۇقلىرىدىن تۇيۇقسىز ئويغىنىپ، ئونىنچى ئەسىرگە كەلگىچە دۇنيانىڭ ئەڭ ئىلغار يېتەكچىلىرى ھالىغا كېلىپ بولغانىدى. شۇندىن كېيىن، گەرچە تېپىك ئىلمىي يۈكسىلىش مەيدانغا كەلمىگەندەك قىلسىمۇ، تا ئون يەتتىنچى ئەسىرلەرگە كەلگىچە بۇرۇنقى ئۈستۈنلۈك ئورنىنى ئاساسەن يوقاتماي كېلەلىگەنىكەن. يەنى، ئىنسانلارنىڭ ئاللاھ ياراتقان كائىناتنى تونۇش ئۇسۇلىنىڭ يىپ- يېڭى بىر يولغا كىرىش بوسۇغىسىغا كېلىپ قالغان ئون بىرىنچى ئەسىرلەردىن باشلاپ تا ئون يەتتىنچى ئەسىرلەرگە كەلگىچە بۇخىل تۈپكى بۇرۇلۇش يولىغا قەدەم قويۇشنى قوبۇل قىلماي بىر ئىزدا توختاپ تۇرىۋالغان دېيىش مۇمكىن ئىدى. ئەمما، خىرىستىيانلار دۇنياسى ئېغىر ئەقىدە كىرىزىسىگە كىرىپ قالغان ئون بىرىنچى ئەسىرلەردىن باشلاپ، بىرقىسىم ئەقىل ئىگىلىرى ئىسلام ئەقىدىلىرىگە دىققەت قىلىشقا باشلىغاندەك. بولۇپمۇ ئەندىلۇسنى مۇسۇلمانلار قولىدىن تارتىپ ئالغان ياۋروپالىقلار ئارىسىدىكى دىنىدىن گۇمان قىلىشقا باشلىغان ئالىملار، ئىسلام دۇنياسىدىكى ئىلىم- پەن تەتقىقاتىنىڭ ئەڭ يۇقۇرى چېكى بولغان، شۇنىڭدەك بۇ تەتقىقات ئۇسۇلىدىن گۇمانلىنىش ئوندۇرمىلىرى ئوتتۇرىغا چىقىش ھارپىسىدىكى ئىلمىي تەتقىقات ئۇسۇللىرى بىلەن ئەركىن تونۇشۇش پۇرسىتىگە ئېرىشىدۇ. ئۇلار مۇسۇلمان ئالىملىرىدەك ئۇدداق كەسكىن مۇتەئەسسىپ 'دىنىي

چىقىشقا مەجبۇر بولىشى، بوشناق، كوسوۋا ئالبانلىرى، ئافغان، كەشمىر، چېچەن، ئىراق پاجىئەلىرى، ... ئەلۋەتتە بىزمۇ بۇنىڭ تىپىك مىساللىرىدىن بىرسى بولماقتىمىز! دېمەك، مۇسۇلمان بولۇشنىڭ مۇدداسى ھەرگىزمۇ يىگانە ئاللاھقا سەجدە قىلىشلا ئەمەس، بەلكى ئاللاھنىڭ يارىتىش قانۇنلىرىنى ئىگەللەش ۋە ئۇنىڭدىن ئەڭ ساۋاپلىق شەكىلدە پايدىلىنىشنى بىلىش.

قاسىم، بۇ ھادىسىلەرنى باشقىلار دەپ يۈرگىنىدەك نوقۇل ھالدا 'مەدەنىي دۇنيا كۈچلىرى' نىڭ زومىگەرلىكى، يەھۇدىلارنىڭ ھىيلىگەرلىكى ياكى مۇسۇلمانلارنىڭ ئاق كۆڭۈللىكى تۈپەيلىدىنلا روي بېرىۋاتقانلىقىغا گۇمان قىلىشقا باشلىدى. بۇ ھادىسىلەرنىڭ مەنبەسى، مۇسۇلمانلار ئاڭ- پىكىرىدىكى، بولۇپمۇ ئورتاھال تەسەۋۋۇف نەزەرىيىلىرىدە چىڭ چاپلىشىۋېلىنغىنىدەك تىپىك بىر پىرىنسىپال خاتالىقنىڭ، ھېچ بولمىغاندا ئەجەللىك بىر يېتەرسىزلىكنىڭ ئاساسىي سەۋەبچى بولىۋاتقانلىقىغا ئىشىنىشكە مەجبۇر بولدى. ئۇنداقتا، ئىسلام چۈشەنچىلىرىدىكى بۇ تىپىك خاتا قاراش ياكى ئەجەللىك يېتەرسىزلىك نېمە؟!

بۇ سوئاللار قاسىم ئۈچۈن بەكلا ئېغىر سوئاللار ئىدى. ئۇ ئۆزىنىڭ ئىقتىدارىدىن بەكلا ھالقىغان مەسىلىلەر ئىچىگە پېتىپ قالماقتا ئىدى. ئەمما بۇ سوئاللارنىڭ جاۋابى بۈگۈنكى ئۇيغۇر جەمئىيىتىنىڭ مىللىي ئەركىنلىك يولىغا ئاتلىنىشىغا جىددى ئېھتىياجلىق بولۇپ تۇرغان مەسىلىلەر ئىدى. دەرۋەقە، كلاسسىك ئىسلام دىنىنىڭ ئەخلاق تەلىماتىنىڭ كۈچىيىشى نۇرغۇنلىغان يولدىن ئازغان ياشلىرىمىزنى قۇتقۇزۇش، مىللىي سۆيگۈسىنى ئويغۇتۇش، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى ئەنسىرىتىش رولىنى ئويناۋاتقانلىقىمۇ ئىنكار قىلىنماس بىر پاكىت ئىدى. بۇنىڭ نەتىجىسىدە، خەلقىمىزنىڭ يېرىم ئەسىردىن بۇيان ئۈچۈپ كېتىۋاتقان مىللىي جاسارىتى قايتىدىن جانلىنىشقا قاراپ يۈزلەنمەكتە ئىدى. شۇنداقتىمۇ، بۇ مىللەتنىڭ جەۋھىرى ھېساپلىنىشقا تېگىشلىك زىيالىلار قاتلىمىدا دىنىي چۈشەنچىلەردىكى سەلبىي قاتماللىقنى ھەل قىلىشقا پەقەتلا يەتمەي كەلمەكتە ئىدى. بىزنىڭ زىيالى قاتلىمىمىز بىلىم بىلەن دىنىي قاراشلارنى ياراشتۇرالىغىدەك قىلچە ئاساسقا ئېرىشەلمەي، گويا دىنىي ئەقىدىلەرنى يىگانە مىللىي ئۆرپ- ئادەتلىرىمىزنىڭ بىرسى ياكى ئەخلاقىي پەزىلەتلىرىمىزنىڭ ئۆلچەم تارازىسى دەپلا تونۇشقا مەجبۇر بولۇشماقتا ئىدى. شۇنىمۇ ئېنىق ئېيتىش لازىمكى، ئۇيغۇرلار ئۆزلىرىنىڭ ئېتىقات قىلىپ كېلىۋاتقان دىنىدىن _ ئىسلام ئېتىقادىدىن ھەرگىزمۇ بوشىشىپ باققان ئەمەس. ھەتتا ماركسىزىم بىلەن ياكى باشقا ھەرقانداق بىر ئەقىدە بىلەن ئۆزىنى بۇلغىۋالغان كىشىلىرىمىز ئارىسىدىمۇ ئۈچۈق- ئاشكارە ئوتتۇرىغا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

چەكلىمە' دېگەننى تونۇمىغاچقا، ئىبنى سىنا قاتارلىقلارنىڭ تەتقىقات ئۇسۇللىرىنى بەش- ئالتە ئەسىر تەتقىق قىلىش ئارقىلىق، بۈگۈنكى تەتقىقات ئۇسۇللىرىنىڭ خاتالىقلىرىنى تونۇشقا باشلاپ ئاران دېگەندە ھازىرقى زامان ئىلىم- پەن تەتقىقاتىغا يۈزلىنىش قىلىش ئۇسۇلىنى پەرق قىلىشقا باشلايدۇ. بىر يولنىڭ خاتالىقى پەرق قىلىنغاندىن كېيىن، بولۇپمۇ بۇ جەرياندا توغرا تەتقىقات ئۇسۇللىرىنىڭ پەرق قىلىنىشى بىلەن، كونا خاتالىقلاردىن قۇتۇلۇش قەدىمى بارغانسىرى تېزلىشىپ، ئەسىرلەر بويى ئەقىل يەتكۈزگىلى بولمايدىغان يېڭى قاراشلار بىرقانچە ئون يىل، ھەتتا بىرقانچە يىل ئىچىدىلا ئوتتۇرىغا چىقىشقا باشلايدۇ. خىرىستىيان ئەقىدىلىرىدىن گۇمانلانغان بىرقىسىم ياۋروپالىقلار كوپېرنىك، گالىلېي، نيۇتون، دالتون، ئېينىشتېيىن قاتارلىقلار شەخسلەرنىڭ ئاۋانگارتچىلىقىدا ئىسلام دۇنياسى بۇندىن ئون ئەسىر ئاۋالدىن باشلاپلا قىلىشقا تىگىشلىك ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرىنى كەڭ قانات يايدۇرۇشقا كىرىشىپ كېتىدۇ. روشەنكى، ئىسلام دۇنياسىنىڭ تەبىئەتنى تونۇش جەريانىمۇ دەل ئىبنى سىنا دەۋرلىرىدىن باشلاپلا تۇرغۇنلۇق دەۋرىگە كىرىشكە باشلاپ، ياۋروپالىقلار يېڭىچە تەتقىقات يولىنى كەشىپ قىلىۋاتقان ئون يەتتىنچى ئەسىرلەردىن باشلاپ تېز سۈرئەتتە كەينىدە قېلىشقا باشلىدى. يەنى، ئىسلام دۇنياسىنىڭ تەبىئەتنى تونۇش ئېڭىمنى تا بۈگۈنگىچە ئىبنى سىنا دەۋرىدە قالغان دېسەك خاتا بولمايدۇ. تەبىئەتنى تونۇش مەسىلىسىنى يىگانە ئىجتىمائىي تەتقىقات مەسىلىسى دەپلا قاراشقا بولمايدۇ. ئۇ، ئىنسانلارنىڭ روھى پائالىيەتلىرىنى يېتەكلەيدىغان ئىنتايىن مۇھىم تەپەككۇر قورالى. بۇ قورالدىن ئايرىلغاندا، ئادەم، يىگانە ئىجتىمائىي مەسىلىلەردىلا مۇجمەللىككە پېتىپ قالماي، باشقا بارلىق ئىنسانىيەت پائالىيەتلىرىدە تۇيۇق يولغا كىرىپ قالىدۇ. تۇيۇق يولغا كىرىپ قالغان بىر ئادەم، ھەر ۋاقىت، ھەممە ئىشتا باشقىلاردىن كەينىدە قېلىشقا، باشقىلارغا بېقىنىشقا، باشقىلارنىڭ ئاغزىغا قاراپ ئىش قىلىدىغان قۇل بولۇشقا مەھكۇم. يېڭىچە تەبىئەت كۆز قارىشىغا ئېرىشەلمىگەن ئىسلام دۇنياسى، بۇنداق ئاڭغا بالدۇر ئېرىشىۋالغان ياۋروپا دىنسىزلىرىدىن ھەر جەھەتتە كەينىدە قېلىشقا باشلاپ، ئون يەتتىنچى ئەسىردىن باشلاپ تەبىئەتتىن پايدىلىنىشنى بىلەلىگەن دىنسىز ياۋروپالىقلارنىڭ قۇللىرى، مۇستەملىكىسى، بېقىندىسى ھالىغا چۈشۈشكە باشلىدى دېسەك خاتا بولمايدۇ. مانا بۈگۈن، مۇسۇلمانلار دۇنياسى ياۋروپالىقلارنىڭ بارمىقىدا ئوينىتىدىغان ئويۇنچۇق ھالىغا كېلىپ بولغانلىقىنى كىم ئىنكار قىلالايدۇ؟! مۇسۇلمانلار دۇنياسى ئۆزىنىڭ بۇ ئەجەللىك ئاجىزلىقىنى تا بۈگۈنگىچە تونۇپ يېتەلىدى دېيەلمەيمىز: پەلەستىن مۇسۇلمانلىرىنىڭ تانكىغا قارشى تاش- كېسەك بىلەن قارشى

شارائىتقا ئېرىشتۈرەلىگەنىدى. بۇ نوقتىدىن ئالغاندا، "تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى" پەۋقۇلئاددە بىر ئىلگىرلەش ئىدى. بولۇپمۇ ئىسلام دىنىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشى، بۇخىل 'كۆرۈنەك' نى تېخىمۇ مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ئۇنى ھەممە كىشىنىڭ كۆزىگە ماس كېلىدىغان 'لېنزا' ھالىتىگە يۈكسەلتىپ، ماددىي دۇنيانى تېخىمۇ روشەن كۆرەلەيدىغان پەللىگە ئېلىپ چىقتى. يېنى، ئىسلام ئالىمى 'تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى' نى "ئالخىمىيە" ياكى "سىمياگەرچىلىك" دېگەن مەخسۇس ئېپتىدائىي ئىلىم تارماقلىرى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، ماددىي دۇنيانى كۆزىتىشنىڭ ئىلمىي يولىنى ئېچىپ بەرگەنىدى. بۇ جەھەتتە ئەڭ چوڭ تۆھپە قوشقانلاردىن ئەل رازى، فارابى ۋە ئىبنى سىنالارنى كۆرسىتىپ ئۆتۈش مۇمكىن. ھەتتا ئىبنى سىنا دەۋرىگە كەلگەندە، بۇ تەلىمات ئاساسىدا بەرپا قىلىنغان 'ئالخىمىيە' دېيىلگەن بۇ ئەڭ مۇكەممەل 'لېنزا كۆرۈنەك' نىڭمۇ رېئاللىقنى چوڭقۇرلاپ كۆرسىتىشكە ئاجىزلىق قىلىۋاتقانلىقىنى سەزگەن ئىدى. ئەپسۇسكى، ئۆتكەن ئۈچ- تۆت ئەسىرلىك ئالخىمىيە تەتقىقاتى ئۆزىنى ئەڭ مۇكەممەل ۋە چېكىگە يەتكەن بىلىم دەپ قاراش بىلەنلا قالماي، ئىسلام دىنى بىلەنمۇ شۇنچە چەمبەرچەس يۇغۇرۇلۇپ كەتكەنكى، گويا 'ئالخىمىيە تەلىماتلىرى' ئىسلام ئەقىدىلىرى بىلەن تەڭ مەنىدىكى ئەقىدىلەر ھالىتىگە كەلتۈرۈۋېتىلگەنىدى. بۇ جەھەتتە ئىسلام پەلسەپەچىلىرىنىڭ ئوينىغان رولى ئالاھىدە ئۈستۈن ئورۇن تۇتاتتى. شۇنداق بولغاچقا، بۇ تەلىماتنىڭ خاتالىقىنى كۆرسىتىش دېمەك، ئىسلامنى ئىنكار قىلىش بىلەن تەڭ مەنىدە بولۇپ كېتەتتى. شۇنداق بولغانىكەن، بۇ تەلىماتقا گۇمان قىلىشقا ھېچكىم جۈرئەت قىلالمايتتى. ئەسلىدە ئىسلام دۇنياسى تازا روناق تېپىۋاتقان ئونىنچى ئەسىرلەردە ياۋروپالىقلار تېخى ئەندىلا 'ياۋايىلىق' تىن قۇتۇلۇش بىلەن ئاۋارە ئىدى. شۇنداق بىر دەۋردە، بورونقى ئىسپانىيە _ ئەندۇلۇسنىڭ مۇسۇلمانلار قولىغا ئۆتۈپ، مۇسۇلمان ياۋروپالىقلارنى ئىلىم- پەن سەۋدالىرىغا ئايلاندۇرۇۋەتكەنىدى. ئۇ يەردە 'ئالخىمىيە' تەتقىقاتلىرى كەڭ قانات يېيىپ، ئىلمىي كىتاپلار تۈشمۇ- تۈشتىن ياۋروپاچىغا تەرجىمە قىلىناتتى. يەنى، ئۇ دەۋرلەردە، دۇنيانىڭ مەركىزى مەككە، دۇنيانىڭ ئەينىشتېيىنى فارابى ۋە ئىبنى سىنالار ئىدى.

كېيىن ئەندۇلۇسنىڭ مۇسۇلمانلار قولىدىن كېتىپ قېلىشى بىلەن، مۇسۇلمان بولمىغان ياۋروپالىقلار 'بىلىم' دەپ ئىسپانىيىگە يۈرۈش قىلىشتى. ئىسلام ئەقىدىلىرىنى تونىمايدىغان ياۋروپالىق 'ئالخىمىك' مەستانىلىرى ئۈچۈن ئېيتقاندا، 'تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى' نىڭ قولىغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرىدىن گۇمانلىنىشنىڭ قىلچە 'گۇناھى' يوق ئىدى. شۇڭا ئۇلار ئاۋسىنا تەلىماتلىرىدىكى 'تۆت ئېلېمېنت' تىن گۇمانلىنىش

www.uyghurkitap.com

چىقىپ ئىمام نىكاسىنى، بالىلىرىنىڭ سۈننەت قىلىنىشىنى ياكى تۈلىرىنىڭ مۇسۇلمانچە ئىسىملىرىنى رەت قىلىشىدىغان بىرمۇ كىشىنى تاپالمايمىز دېسەك مۇبالىغە قىلىۋەتكەن بولمايمىز. يەنى، ئىسلام ئەقىدىسى مەيلى كۈچلۈك بولسۇن ياكى ئاجىز بولسۇن، بارلىق ئۇيغۇر قاتلاملىرى ئۈچۈن ئىنتايىن قىممەتلىك بىر تەلپۈنۈش بولۇپ كېلىۋاتقانلىقىنى ھەرگىزمۇ ئىنكار قىلغىلى بولمايدۇ. بۇ نۇقتىدىن ئالغاندىمۇ، بىزنىڭ بۈگۈنكى پاجىئەلىك تەغدىرىمىزنى ئاللاھنىڭ، بىزدىكى ئېتىقات مۇناپىقلىقىدىن رەنجىپ بەرگەن جازاسى دەيدىغان خۇراپىي تەغدىرچىلىكلەرگە ھەرگىزمۇ ماقۇل دېگىلى بولمايدۇ. ئەمما شۇنىسى بىر ھەقىقەتكى، ئىلىم- پەن بىلەن قانچىكى يېقىنلاشسا، ئۇ كىشى بىزنىڭ مولللىلىرىمىزنىڭ تەلىماتلىرىدىن شۇنچە يىراقلىشىپ كېتىۋاتقانلىقىنىمۇ ئىنكار قىلغىلى بولمايدۇ. ئەمما قاسىمنىڭ ئۆگەنگەن يۈزەكى تارىخ بىلىملىرىمۇ ئىسلام دىنىنىڭ نوقۇل ئەخلاقىي كۈچىگىلا ئىگە بولۇپ قالماي، ئەڭ مۇھىمى قۇدرەتلىك پەننىي ۋە ئىجتىمائىي ئىنقىلاپ كۈچىگە ئىگە ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاشقا يېتىپ ئاشماقتا ئىدى. ھال بۇكى، ئىنسانىيەت ئالىمى ئوتتۇرا ئەسىر دەۋرىدىن ھازىرقى زامان دەۋرىگە قەدەم قويۇشى بىلەن تەڭ، ئىسلام چۈشەنچىلىرىنى بىلىشىمىزدە قانداقتۇ بىر ئەجەللىك يېتەرسىزلىك كۆرۈلگەندەك قىلاتتى. بۇنىڭ سەۋەبى ئەجەبا قۇرئان يېتەرسىزلىكىمۇ ياكى بۈگۈنكى زاماندا قۇرئان كەرىم چۈشەنچىلىرىنى ئېنىق بىلمەي قالغانلىقىمىزنىڭ نەتىجىسىمۇ؟!

بۇنداق دېيىش بىلەن، مۇقەررەر ھالدا، ئىسلام كلاسسىك ئالىملىرىنىڭ ھەممىسىلا خاتالاشقانمىدى، دېگەن سوئال ئوتتۇرىغا چىقاتتى.

بۇ نۇقتىغا كەلگەندە، قاسىم ئۆگەنگەن تەبىئىي پەن تارىخىي بىلىملىرىنى ئەسلەپ قالدى: ئىپتىدائىي يونان پەن بىلىملىرى ئەينى ۋاقىتتىكى چېكىدىن ئاشقان ياۋايىلىق، توتېمچىلىق دۇنيا قاراشلىرىنى لىغىشتىپ، ئىنسانىيەتنى رېئال دۇنياغا قايتۇرۇشنىڭ بىرقاتار ئېلېمېنتار ئىلمىي ئاساسلىرىغا ئېرىشتۈرۈشكە يېتەكلەپ بەرگەنىدى. يەنى، دۇنيانى نوقۇل روھانىي قىياپەتتە 'سۇ- كۆچ' چىلەر كۆزى بىلەن قاراشتىن قۇتقۇزۇپ، رېئاللىققا باشلاپ مېڭىشنىڭ تۇنجى ئۇرۇنۇشلىرىدىن بولغان "تۆت ئېلېمېنت تەلىماتى" نىڭ دەسلەپكى ھۇلىنى بەرپا قىلىشقانىدى. بۇ ئۇرۇنۇش، دىنىي قاراشلار ئىنتايىن ئاجىزلىشىپ كەتكەن ئۇ دەۋرلەردە گۇيا ئاتېزىم تۇسىنى ئالغاندەك ئوتتۇرىغا چىققان بولسىمۇ، ئەمما ئۇ يەنىلا كۆزى ئېنىق كۆرەلمىگەن ئادەمگە مۇۋاپىق گرادۇسلۇق كۆزئەينەك تاقاپ قويغاندەك رول ئويناپ، ئىنسانلار بۇرۇن كۆزلىرى بىلەن ئىنتايىن تۇتۇق كۆرۈپ يۈرگەن سىھىرلىك دۇنيانى ئاز- تولا ئۈچۈق كۆرەلىگىدەك

ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشقا قىزىقماسلىق نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ؟ بۇ ئېينى ۋاقىتتا ئاللاھنىڭ ۋەھىيسى بولغان قۇرئاننى ئېتىراپ قىلماسلىق بىلەن بىرەر پەرقى بارمۇدۇ؟ ئاللاھ ياراتقان كائىناتنى ئېتىراپ قىلماسلىق، ... قاسىم بۇنىڭ ئاقىۋىتىدىن چۆچۈپ كەتتى! ئاللاھنىڭ تەڭداشسىز قۇدرىتىنى بىلمەيدىغان بىرسى، ئۇنى قېتىقىنىپ ئۆگىنىشنى خالىمايدىغان بىرسى، ئاللاھنى قانداق تونىيالايدۇ؟ روشەنكى، بۇنداق بىرسى تەبىئەتتىكى ئۆز رىسقىدىن پايدىلىنىشنىمۇ تەلەيگە، سۇۋ- كۆشكە باغلاپ قويۇشتىن باشقىنى بىلمەيدۇ!

قاسىم مانا ئەندىلا ئاللاھنىڭ تەڭداشسىز قۇدرىتىنى تونۇش ئاچقۇچىنى كۆرگەندەك ھېس قىلماقتا ئىدى. ئەندى ئۇ، موللىلىرىمىزنىڭ ئاغزىغا رىم بولۇپ كەتكەن 'پېشانىسىگە پۈتۈلگەن، رىسقى كەلمىگەن، تەغدىر- پېشانە، خۇدا بۇيرىمىغان، ...' دېگەندەك سۆزلەرگە ئالدىراپ ئىشىنىپ كېتىشكە بولمايدىغانلىقىنى، ئىبادەت، پەرز، ئەخلاق، جاسارەت، غورۇر، ۋىژدان، ساۋاپ، گۇناھ، رىسق، تەغدىر، دۇئا، بىلىم، تېخنىكا، كەشپىيات، تېنچلىق، جىھاد، مىللەتچىلىك، ۋەتەنپەرۋەرلىك، ئىنسانپەرۋەرلىك، ... دېگەنلەر ھەققىدىكى بۇرۇنقى باھالارنى قايتىدىن ئويلىنىپ كۆرۈشكە تېگىشلىك ئۇقۇملار ئىكەنلىكىنى ھېس قىلماقتا ئىدى.

ئۇ يەنىلا ھەيران قالاتتى: ئەجەبا بۇنچە مۇقەررەرلىك بولۇپ ئالدىمىزدا تۇرىۋاتقان بىر ئىسلام ئەقىدىسىگە دۇنيادىكى ئىككى مىليارتقا يېقىن مۇسۇلمانلارنىڭ ئەقلى يەتمەي قېلىپ، يالغۇز ئۆزىلا شۇنچە ئەقىللىق بولۇپ كەتكەنمۇدۇ؟!

قاسىم، ئويلاپ بۇ يەرلەرگە كەلگىنىدە قورقۇپ بەدەنلىرى تىترەپ كەتتى. ئەڭ ياخشىسى، بۇخىل چوڭ ئىشلارنى ھازىرچە ئويلىماسلىق قارارىغا كەلدى. ئەمما ئۇ، ئاللاھنىڭ تەڭداشسىز قۇدرىتىگە شەكسىز ئىشەنگەنىدى. ...

ئۇندۇملىرىدىن ئىلھام ئېلىشىپ، كائىناتتىكى بارلىق نەرسىلەرنىڭ بۇ خىيالدىكى 'تۆت ئېلېمېنت' تىن شەكىللەنگەنلىكىدىن گۇمان قىلىشىپ، ياۋروپادا ئىلمىي يۈكسىلىشنىڭ يېڭى بىر دەۋرى ئۈچۈن ھۇل ھازىرلاشقا باشلىدى. دېگەندەك كوپېرنىك، گالىلېي، نيۇتون، دارۋىن، دالتون، ماكۇۋېل، مېندېلېيېۋ، ... قاتارىدىكى ھازىرقى زامان ئىلىم- پەنلىرىنىڭ كىلاسسىك بىلىملىرىنىڭ ئاساسچىلىرىنى مەيدانغا كەلتۈرۈشكە ۋاستىلىق سەۋەبچى بولۇپ بەردى. يەنى، ئۇ دەۋرلەردە 'ئالخىمىيە' ئاساسىدا ئىلمىي تەتقىقاتلار قانات يېيىپ، ئىلىم- پەننىڭ 'ئاددى لېنزىلىق كۆزئەينەك' بىلەن ماددىي دۇنيانى كۆزىتىش دەۋرى ئورنىغا 'ئوپتىك مىكروسكوپ' نى دەسسىتىپ، تەبىئەتتە مەۋجۇت بولغان ھەرخىل قانۇنىيەتلەرنى تېخىمۇ ئېنىق كۆزىتىشكە باشلىدى. روشەنكى، مىكروسكوپنى كۆزئەينەك بىلەن سېلىشتۇرغاندا مىڭلارچە ھەسسە ئۈستۈنلۈككە ئىگە ئىدى. ياۋروپا ئىلىم- پەن تەتقىقاتىدا ئىسلام ئالىمىدىن مىڭ قەدەم تېز يۈرىدىغان قورالغا ئېرىشكىنىدە، مۇسۇلمانلار 'ئاتىزىم' پۇرىقى چىقىپ تۇرغان دەۋر بولغۇچ بۇ يېڭى پەن بىلىملىرىگە پۈتۈنلەي ئىنكار قىلىش پوزىتسىيىسىنى تۇتۇپ كەلدى. ئۇنىڭ كەينىدىنلا مەيدانغا كەلگەن نىسپىيلىك- كۋانت نەزەرىيىلىرىنىڭ ئوتتۇرىغا چىقىشى، ياۋروپالىقلارنى 'ئىسپېكتېر مىكروسكوپ' بىلەن ماددىي دۇنيانى كۆزىتىش قورالىغا ئېرىشتۈرۈپ، تېخىچە 'ئاددى كۆزئەينەك' بىلەن يول ئاختۇرۇپ يۈرگەن مۇسۇلمانلار دۇنياسىدىن مىليونلىغان ھەسسە تېز قەدەم باسالايدىغان قوراللارغا ئېرىشىپ ئاسماندا ئۇچماقتا ئىدى. مۇسۇلمانلار تا بۈگۈنگىچە شۇ ئاددى 'كۆزئەينەك' دەۋرىدىكى تەلىماتلار بىلەن ماددىي دۇنيانى، كائىناتنى، ھەتتا قۇرئانى كەرىمنى چۈشۈندۈرۈشكە تىرىشىپ يۈرگەن موللا- داموللىرىمىزنى ئىمام قىلىشىپ، خەلقىمىزگە نادانلىقنى ئاللاھنىڭ تەلىماتى قىلىپ كۆرسىتىپ ۋەز ئېيتىشلىرىغا ئىشىنىپ يۈرمەكتە.

بىز ئەسلىدە بۈگۈنكى ئىلىم- پەن ___ 'ئېلېكترون مىكروسكوپ' ___ كائىناتتىكى ماددىلارنى نىترون- پروتون، ئېلېكترون- فوتون، ... نازۇكلىقىدا، مىليارتلىغان نۇر يىلى بۇرۇنلىرىدا كۆرۈلۈپ بولغان ماددا ھەرىكەتلىرىنى كۆزىتىش ئارقىلىق، بۇ كائىناتنى ياراتقۇچى ئاللاھنىڭ نېمە دېگەن مۇكەممەل بىر ياراتقۇچى ئىكەنلىكىنى ئاندىن تونۇپ ئالالايمىز. ئاللاھنىڭ بۇ كائىناتتىكى سانتىمېتىرنىڭ مىليارتلارچە كىچىك ئۈلۈشىدىكى ئەڭ كىچىك زەررىلەردىن تارتىپ، قىياس قىلغىلى بولماس چوڭلۇقتىكى ھەردەرىجىلىك يۇلتۇز سىستېمىلىرى گۇرۇپپىلىرىغىچە بولغان ماددىي دۇنيانى قىلچە قۇسۇر تاپقىلى بولمايدىغان مۇكەممەللىكتە قانۇنىيەتلەر بىلەن، يەنى 'تەغدىر' لەر بىلەن ساقلاپ تۇرۇۋاتقانلىقىنى تونىماسلىق، ئۇنى ئېتىراپ قىلماسلىق،

قەسەم قىلىپ كىرىشكەنتۇق. ۋەتەن ئازاتلىقى، مىللىي مۇستەقىللىقىمىز، قوشۇنىمىزنىڭ مەخپىيەتلىكى ئۈچۈن جېنىم پىدا دەپ قەسەم قىلىشقانتۇق. ئۆلۈپ كەتسەكمۇ ئارمىنىمىز يوقلىقىنى بىلىمەن. شۇنداقتىمۇ يەنىلا قورقۇۋاتىمەن. نېمىشقىدۇ سىزنىڭ يېنىڭىزدا كۆپرەك قالغىملا كېلىپ تۇرىدۇ. سىز مېنى راستىنلا چىن قەلبىڭىزدىن ياخشى كۆرىسىز، شۇنداقمۇ؟ ئەگەر مەن سىزدىن بۇرۇن ئۆلۈپ كېتىپ قالسام، سىزدىن تىلەيدىغىنىم، مېنىڭ ئۈچۈن بىر ھەپتە قارىلىق تۇتۇشقا ۋەدە بېرىڭ، بولامدۇ؟" — قاسىم خاسىيەتكە قاراپ ھەيران بولۇپ تىكىلىپ سىنچىلاپ قاراشقا باشلىدى. "بۇ قىزغا بۈگۈن نېمە بولغاندۇ؟ شۇنچە كېلىشتۈرۈپ ياسىنىپ كېلىپ تۇرۇغلۇق، بۇنداق بولمىغۇر ئىشلارنى نېمىشقا خىيالىغا كەلتۈرىدىغاندۇ؟" دەپ ئويلاپ ئۇنى باغرىغا تېخىمۇ چىڭ باستى. "ھەي ئۇيغۇر ئەرلىرى، ۋەتەننى قوغداش، ۋەتەننى قۇتقۇزۇش ئەسلىدە سىلەرنىڭ ئۈستۈڭلاردىكى مۇقەددەس ۋەزىپە ئەمەسمىدى؟ بۇ بىچارە قىزلارنى بۇ ئىشقا مەجبۇرلايدىغانغا قىلچە ھەققىڭلار يوق ئىدىغۇ؟ بۇ ۋەتەننى سىلەر بالدۇرراق ھەرىكەت قىلىپ قۇتقۇزۇش جېڭىگە ئاتلانغان بولساڭلار، بۇ قىزلارغا بۇنچە خەتەرلىك ئىشلارنى قىلىشنىڭ ھاجىتى قالمايتتىغۇ؟"

قاسىم ئىچىدىن زارلىنىپ، قىزنىڭ بېشىنى سىلاپ ئولتۇرۇپ كەتتى.

"گەپ قىلمايسىزغۇ؟ ياكى سىز مېنى ياخشى كۆرمەمسىزيا؟"

"جېنىم خاسىيەت، بۈگۈن سىزگە نېمە بولدى؟ بۇ گەپلەرنى نەدىن خىيالىڭىزغا كەلتۈردىڭىز؟ — ئۇ، روسلىنىپ ئولتۇرۇۋېلىپ خاسىيەتنى ئۆزىگە قاراتتى. — ماڭا قاراڭ خاسىيەت، بىز ھەقىقەتەنمۇ چېكىدىن ئاشقان خەتەرلىك ئىشلارغا كىرىشىپ قالدۇق. راس دېگەندەك بىزنىڭ بېشىمىزغا بىرەر پىشكەللىك كېلىپ قالغۇدەك بولسا، خەلقىمىزنىڭ بۈگۈنكى ھالىتىدىن قارىغاندا، ئۇلار راستىنلا بىزنى قۇتقۇزۇشقا كۈچ چىقىرالمايدۇ. كىم بىلىدۇ تېخى، تېنچلىقىمىزنى بۇزغانلار دېيىشىپ، قەۋرىمىزنى چۇۋۇتىدىغانلارنىمۇ چىقمايدۇ دېگىلى بولمايدۇ ھەقىچان. ئۇنىمۇ قويۇپ تۇرۇڭ. خاسىيەت، بىز ئۆلمەيمىز. بىز ھەرگىزمۇ ئۆلمەيمىز. ئىشىنىڭ، بىز شېھىت بولىمىز! شېھىتلىك ئۆلۈم ئەمەس. ئۇ، جەننەتنىڭ ئاچقۇچى. بۇ يولغا كېتىۋاتقان بىرسى قارىماققا قېينالغاندەك كۆرۈنسىمۇ، ئەسلىدە ئۇ قېينالغىنى ئەمەس. بەختلىك مىنۇتلار ئادەمنى كۈلدۈرمەي يىغلىتىدىغانلىقىنى بىلمەمسىز؟ ئادەم ھەددىدىن ئارتۇق بەختلىك بولغىنىدا يىغلايدۇ. بىز بەختلىك ئۆلىمىز. بۇنداق ئۆلۈم، ھەرگىزمۇ ئۆلۈم ئەمەس! بىز مەڭگۈ بىرلىكتە بولىمىز، بۇنىڭغا ئىشىنىڭ."

"بىلىمەن، سىز مېنى ياخشى كۆرىسىز، — خاسىيەت قاسىمنىڭ گېپىگە قۇلاق

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

15. ئۆزگىرىش

_ قىلىنىدىغان يېرىم دۇنيا دېيىشكەن، ئانىسىنە!

_ بىر بىچارىنىڭ غۇدۇڭشۇشلىرىدىن

قاسىم يېڭىچە ئىسلام دۇنيا قارىشى جەھەتتە ئۆيلىنىپ يۈرگەن كۈنلىرىنىڭ بىرىدە، ئۆيىگە خاسىيەت كىرىپ كەلدى. بۇ يېقىندا پەرغۇلىئادە زۆرۈرىيەت ئۈچۈن دەپ قاسىمنىڭ ئۆيى بىلەن گۈلباھارنىڭ ئۆيى ئاچقۇچلىرى كۆپەيتىلىپ، ھەربىر ئەزاغا بىردىن تارقىتىپ بېرىلگەنىدى. شۇڭا، بۇ قېتىم خاسىيەت ئىشىكنى چەكمەيلا ئۆزى ئېچىپ كىرىپ كەلگەنىدى.

خاسىيەت، قايسى بىر يېڭى پىلاننى جىددى مۇزاكىرە قىلىمىز دېگەننى باھانە قىلىپ كەلگەندەك كۆرۈنسىمۇ، ئەسلى نىيىتى ئۇنىڭ كۆزلىرىدىنلا بىلىنىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ كۆزلىرى يالقۇنلۇق ئاشىق ئوتى بىلەن چاقناپ تۇراتتى. بۈگۈنكى ياسىنىشىمۇ ئالاھىدە بولۇپ، يۈز- كۆزلىرىگە ئالاھىدە ئىنچىكىلىك بىلەن گىرىم قىلغان، چاشلىرىنى ئالاھىدە پارقىرىتىپ كۆپتۈرۈپ تارىغان، ئۈچىسىغىمۇ ئالاھىدە چاپلىشىپ تۇرىدىغان شوخ رەڭلىك كېيىملىرىنى كېيىۋالغان ئىدى. ئۆيگە كىرىپلا نېپىز كۆزلۈك پەلتۇسىنى سېلىپ ئېسىپ قويدى. چاشلىرىنى دولقۇنلىتىپ ئۈچۈرۈپ ئۇياق- بۇياققا تاراپ قويدى. قىزنىڭ بۇ تۇرقىنى كۆرگەن قاسىم، خۇددى مومدەك ئېرىپ كېتىۋاتاتتى. خاسىيەتنىڭ نېپىز، بەدىنىگە چاپلىشىپ تۇرغان قىزغۇچ مايكىسىدىن ئۇنىڭ جانىۋاردەك چاقچان ئىككى كۆكسى تىك كۆتۈرۈلۈپ تۇراتتى. قاسىم ئۆزىنى تۇتۇپ ئالالمىغان ھالدا بېرىپ خاسىيەتنى قۇچاغلاپ باغرىغا باستى. ئۇلار ئىككىسى ئۇزۇندىن- ئۇزۇنغا پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن چاپلىشىپ سۆيۈشتى. خاسىيەتنىڭ لەۋلىرى ئوت بولۇپ يېنىپ تۇراتتى. ئۇ، ئۇزۇن قايرىما كىرپىكلىرى ئارىسىدىن قاپقارا چاقناپ تۇرغان شەھۋانە كۆزلىرى بىلەن قاسىمغا تەشنالىق بىلەن تىكىلگەن ھالدا قاراشقا باشلىدى.

"بۈگۈن نېمىشقىدۇ سىزنى بەكلا سېغىنىدىم، بەكلا كۆرگۈم كەلدى. بۇ سەھەردە كۆرگەن چۈشۈمدىن قورقۇپ قالدىم. خۇدايىم ساقلىسۇن. بىز بۇ ئىشلارغا قۇرئان تۇتۇپ

چاقىسىنى ھۆكۈمەت تەمىناتى بىلەن ئوقۇتۇپ بېرىش، ئەمەل، مائاش ئۆستۈرۈش دېگەندەك ھېلىگەرلىك بىلەن بولسىمۇ سېتىۋېلىپ قوشۇنلىرىمىزنىڭ ياكى خەلقىنىڭ ئارىسىغا سىڭىپ كىرىش، شۇ ئارقىلىق پىدائىي قوشۇنلىرىمىزنىڭ ئىچىگە ئادەم كىرگۈزۈش يولىنى ئاختۇرۇشۇپ يۈرۈشكەنلىكى مەلۇم. خىتايلار ئەندى ھە دېگەندىلا شەھەرلەرنى قوراللىق كۈچلىرى بىلەن توشقۇزىۋېتىشنىڭ ئورنىغا، ئىدارىمۇ- ئىدارە، زاۋۇتمۇ- زاۋۇت، مەھەللىمۇ- مەھەللە بايقىغاندەك رەزىللىكلەردىن پايدىلىنىپ يەرلىكلەرنى نوختىلىق نازارەت قىلىشقا ئاتلانماقتا. گەپنىڭ قىسقىسى، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى ئەندى خەلقىمىزنىڭ مىللىي ئازاتلىق ئارزۇلىرىنىڭ ئۆتكەن يېرىم ئەسىردىكىدەك ئۇنداق ئېغىزىدا دەپ قويىدىغانلا ئىش ئەمەس، رەسمىي بىر ھەرىكەت ھالىتىگە ئايلىنىپ بولغانلىقىنى ئېتىراپ قىلىشتى دېيىش مۇمكىن. شۇڭا ئۇلار بىزنىڭ ئەھۋالىمىزنى رەسمىي قولغا ئېلىپ ئىلمىي بىر شەكىلدە تەتقىق قىلىشقا كىرىشكەنلىكى ئۈچۈن، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىزنىڭ مەخپىي زەربە بېرىش ھەرىكىتىمىزنىڭ تەسىر كۆرسىتىشىگە دائىر بەزى قانۇنىيەتلەرنى ھەمدە بىزنىڭمۇ مەخپىي پائالىيەت قىلىشىمىزغا مۇناسىۋەتلىك بەزى قانۇنىيەتلەرنى بىلىپ قالدى دېيىشكە بولىدۇ. شۇ سەۋەپتىن بىزمۇ ھەرىكىتىمىزنى تېخىمۇ پۇختا پىلانلاپ، خىتاي قوغلاش ھەرىكەتلىرىمىزنى ھىسسىياتقا تايىنىپ ئەمەس، بەلكى ئىلمىي ئۇسۇللارغا تايىنىپ پىلانلاشقا ئەھمىيەت بېرىشىمىز، مەخپىي ھەرىكەت دولقۇنىنىڭ ئۇنۇمىنى تېخىمۇ ئۆستۈرۈش جەھەتتە باش قاتۇرۇشقا تىرىشىشىمىز كېرەك دەپ قارايمەن. _ قاسىم چېيىنى ئوتلىغاچ تاماكا تۇتاشتۇرۇپ چەكتى. _ ئەمما بۇنىڭغا ئەگىشىپ مەخپىي زەربە بېرىش ھەرىكىتىنىڭ دائىرىسىنىمۇ بۇرۇنقىدەك ئۇنداق بىرنەچچىلا چوڭ شەھەرلىرىمىزگە مەركەزلەشتۈرۈپ قويۇش ۋەزىيىتىنىمۇ ئۆزگەرتىپ، ئۇششاق ناھىيە- بازارلاردىن تارتىپ بەزى قاتناش تۈگۈنلىرى، كان رايونلىرى، نېفىت رايونلىرى، بىڭتۇەن بازارلىرىغىمۇ كېڭەيتىپ بېرىشنى ئىزچىل ھەرىكەت ھالىتىگە كەلتۈرۈش ئۈچۈن كۈچ چىقىرىشىمىز بۈگۈنكى ۋەزىيەتنىڭ تەقەززاسى بولۇپ تۇرماقتا. شۇ ئارقىلىق، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا قارشى ھەرىكىتىمىزنى نوقۇل ھالدا مۇتلەق مەخپىي يەرئاستى قوشۇن ھەرىكىتى شەكلىدىن تەدرىجى ھالدا قىسمەن مەخپىي ۋە تۇراقسىز بولسىمۇ پارتىزانلىق ھەرىكەت شەكلىگە ئايلاندۇرۇش ئاساسىنى يارىتىش ئۈچۈن غەيرەت قىلىشىمىز مۇمكىن. دەرۋەقە، بۇنداق پائالىيەتلەر سەۋەبىدىن، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بەزى كەنت- مەھەللىلىرىمىزنى قىرغىن قىلىش، بىراقلا كۆچۈرۈپ تۈزلىۋېتىش ھەرىكەتلىرىگە ئاتلانمايدۇ دېمۇ ئېيتالمايمىز. ئەمما شۇنى مۇقىملاشتۇرۇشقا بولىدۇكى، بۇ تۈردىكى پاجىئەلەرنىڭ كۆپىيىپ بېرىشى، بىرقىسىم

www.uyghurkitap.com

سالماي، ئۆزىنىڭ خىيالى بىلەنلا بولۇپ كەتكەندەك قىلاتتى. ـ سىز مېنىڭ جېنىم، سىز مېنىڭ ھاياتىم، ..." ـ قىز بىر نېمىلەر دەپ غۇڭشىغىنىچە ئۇنىڭ باغرىغا تېخىمۇ چىڭ چاپلىشىپ تۇرۇۋالدى. قاسىم ئۇنى باغرىغا چىڭ بېسىپ ئىچ- ئىچىدىن بېرىلىپ سۆيۈپ كەتتى. ئۇمۇ ھەقىقەتەن سۆيگۈدىن پەۋقۇلئاددە ھوزۇرلىناتتى. سۆيگۈ لەززىتىدىن پۈتۈن غەم- ئەندىشىلىرىنى ئۇنتۇتۇپ قالاتتى. "ئىنسان سۆيگۈگە نېمە دېگەن ئېھتىياجلىق؟! ـ قاسىم ئۇيلايتتى قىزنى باغرىغا بېسىپ تۇرۇپ، ـ بۇ بىچارىغا دىنى ئەخلاقلار ھەققىدە ئويلىغانلىرىمنى سۆزلەپ بېرىش پىلانىنى تۈزۈۋاتقانىدىم. ئەندى بۇ قىزغا نېمە دېيىشىم كېرەك؟!" ـ ئۇلار شۇ ھالىتىدە بىر- بىرىنى چىڭ قۇچاغلىشىپ خېلى ئۇزۇنغىچە ئۈن- تۈنسىز جىم تۇرۇشتى. خاسىيەتنىڭ خېلى تولۇپ قېلىۋاتقانلىقىنى سەزگەن قاسىم، ئۇنى ئاستا قۇچىقىدىن چۈشۈرۈپ يېتىلىگىنىچە سافاغا ئەكىلىپ ئولتارغۇزدى. ئاندىن ئۇنى ئەكىلىتىپ بىردەم ئولتۇرغاندىن كېيىن، ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ چاي قاينىتىش ئۈچۈن ئاشخانا ئۆيگە كىردى. ئۇ چاي دەملىگەچ، ئەندى ئۇنىڭغا گەپنى نەدىن باشلاش كېرەكلىكى ئۈستىدە ئويلىنىپ قالدى. خاسىيەتمۇ بۇ ئارىدا ئاشخانا ئۆيگە كىرىپ كەلدى. ئۇ، يۇيۇقسىز قالغان قاچا- قومۇشلارنى يوغاچ بۇ يېقىندا ئىككىسىگە قوشۇنىدىن ۋەزىپە قىلىپ بېرىلگەن يېڭى مىنا لايىھىسى ھەققىدە گەپلەشكەش مېھمانخانىغا چىقىشتى.

"ماڭا قارا خاسىيەت، ـ قاسىم چاي ئىچكەچ ئولتۇرۇپ گەپكە كىرىشتى. ـ بىز بۈگۈنگە كەلگىچە ئاساسەن ئالغاندا ھەۋەس بىلەنلا ھەرىكەت پىلانلىشىپ كەلمەكتىمىز. مېنىڭچە بولغاندا، بىز بۇندىن كېيىن سەل پىلانلىق، تاكتىكىلىق شەكىلدە ھەرىكەت پىلانلاپ ئىشلەشكە كىرىشسەك دەيمەن. دېمىسىمۇ بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە خىتايلار راستىنلا ھەددىدىن ئارتۇق چىچاڭشىپ كېتىشىۋاتىدۇ. ئەندى ئۇلارنىڭ بۇرۇنقىدەك دىققەتسىزلىكلىرى بارغانسىرى ئازىيىپ بارماقتا. ھەرقانچە چىقىم تارتىشتىن قەتئىي نەزەر، بارلىق ئىچكى مۇداپىيە ئورۇنلىرىنى قايتىدىن رەتكە سېلىشقا باشلاپ، ھە- دېسىلا ۋەھشىلىككە تايىنىپ پىدائىلىرىمىزنى پاش قىلدۇرۇشقا بولمايدىغانلىقىنى ياكى خەلقنى باستۇرۇپ قورقۇتۇش بىلەنلا بۇ ئىشلىرىمىزغا چەك قويۇپ كېتەلمەيدىغانلىقىنى سەزگەندەك قىلىشتى ئېھتىمالىم، ئۇلار خەلقىمىزنى پۈتۈن كۈچى بىلەن سىستېمىلىق ھالدا نازارەت ئاستىدا تۇتۇپ، يالغان قوشۇن قۇراشتۇرۇپ بىر- بىرىمىزگە سېلىش، پەۋقۇلئاددە يوقىرى پۇل بېرىش ئارقىلىق قوشۇنلاردىكى مەيدانى ئاجىزلارنى سېتىۋېلىش، ئۇنداقلارغا جىنايىتىنى كەچۈرۈم قىلىپ چەتئەلگە چىقىش پاسپورتى ھەل قىلىپ بېرىش، نوقتىلىق ئالىي مەكتەپلەردە ياكى چەتئەل ئالىي مەكتەپلىرىدە ئوقۇتۇش، بالا-

ئۇلارنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى خىتاي ئەرلىرى بولۇپ، تەيتەي- لوخەنلىرى بىلەن ئايال- باللار زادىلا كۆرۈنمەيتتى. يەرلىكلەردىن بىرسىمۇ كۆرۈنمىدى. شەھەر ئىچىدىكى ۋەزىيەتمۇ بۇ كۆرۈنگەن مەنزىرىدىن تولا بەك پەرق قىلىپ كەتمەيتتى. شۇڭا، خىتاي پاترۇللىرى يولدىن ئۆتكەن ھەممە ئادەمنىڭ تونۇشتۇرۇشلىرىنى، يانلىرىنى ئاختۇرۇپ يۈرۈشەتتى. شەھەر ئىچى رەسمىلا چۆلدەرەپ قالغانىدى. قاسىم كەينىگە بۇرۇلۇپ خاسىيەتكە قارىدى. _ خىتايلارنىڭ نارازىمەت قىلىشىنى كۈچەيتىۋېتىشى بىزنىڭ ئەركىنىرەك يۈرۈشىمىزنىمۇ قاتتىق چەكلەپ تۇرماقتا. پۈتۈن يول ئېغىزلىرى، بارلىق قورا- بىنالار تونۇشتۇرۇش تەكشۈرۈيدىغان خىتاي پايلاقچىلىرى بىلەن توشۇپ كەتتى. شۇنداق بولغاچقا، ھەرقايسىمىزنى يوخلاپ تۇرىدىغان ئادەتتىكى تونۇش- بىلىشلىرىمىزنىڭ بېرىش- كېلىشلىرىنىمۇ بەكلا ئازايتىۋەتتى. گۈلباھارنىڭ ئۆيى بىلەن بۇ ئۆيگە كېلىدىغانلار ئاساسەن بىز تۆتىمىز بىلەنلا چەكلىنىپ قالدى. قورا- بىنالارغا كىرىپ- چىقىشلاردا تىزىملىتىۋاتقانلار ئاساسەن بىزلا بولۇپ قالدۇق. خۇدا ساقلىسۇن، ياخشى كۈننىڭ يامىنى بولۇپ قالسا، بىزدىن بەكلا ئاسان گۇمانلىنىشى مۇمكىن. ..."

"بۇ دېگەنلىرىڭىزدىن يەنىلا بىرنېمە ئۇقالمىدىم. _ خاسىيەت ئورنىدىن تۇرۇپ قاسىمنىڭ يېنىغا كەلدى. _ گېپىڭىزنى ئايلاندۇرماي ئوچۇقلا دەڭا، بۇندىن كېيىن بىز بىر- بىرىمىز بىلەن بىر يەردە ئۇچراشمايلى دېمەكچىمۇسىز؟'"

"ياق، مەن دېمەكچىمەنكى، يەنى، ... _ قاسىم گېپىنى تاپالماي تاماكىسىنى بىر تارتىپ قويۇپ گەپكە كىرىشتى. _ دېمەكچىمەنكى، ... بىز تېخىمۇ ئەركىن ھەرىكەت قىلىشىمىز ۋە تېخىمۇ بىخەتەر يۈرەلىشىمىز ئۈچۈن باشقىچە بىر چارە ئويلىشىپ باقسامىكىن دەيمەن. يەنى، دېمەكچىمەنكى، خىتايلارنىڭ ھەرىكەت قانۇنىيەتلىرىنى ئىگەللەپ، مەخپىي كۇچىنغا چىقىش، مەخپىي پېيىنغا چۈشۈش چارىلىرىنى ئويلىشىپ باقساق، ئاندىن ئۆز بىخەتەرلىكىمىز ئۈچۈن ئۇچرۇشۇش يەرلىرىمىزنى كۆپەيتىش ھەققىدە باش قاتۇرۇپ باقساق دېمەكچىمەن. قانداق دەيسىز؟'"

"كۆزىتىش، پېيىنغا چۈشۈش دېگەنلىرىڭىزگە ھازىرچە ئەقلىمگە بىرەر نەرسە كېلىدىغاندەك ئەمەس. _ دېدى خاسىيەت بېرىپ بىر ئورۇندۇققا ئولتۇرۇۋېلىپ تۇرۇپ، _ ئەمما ئۇچرۇشۇش يەرلىرى ھەققىدە دېسىڭىز، مېنىڭ ئۆيۈمدە بۇنداق بىر ئىمكانىيەت يوق دېسەممۇ بولىدۇ. بىزنىڭ يانچۇقچى شوركىنىڭمۇ ئۆيدە يىغىلىشىمىز ناتايىن، بۇنىڭغىمۇ بىرنېمە ئەقلىمگە كېلىدىغاندەك ئەمەس. سىزنىڭچە قانداق قىلىشىمىز كېرەك؟' _ خاسىيەت دەرھال قەلەمدەك قاشلىرىنى تۇرۇپ قاسىمغا باشقىلاتىن تىكىلىپ قارىدى. _ توختاڭ، سىز ئەسلى نېمە دېمەكچى بولىۋاتىسىز؟ 'شەھەر

www.uyghurkitap.com

كىشىلىرىمىزنى جېنىنى تىكىپ دۈشمەن بىلەن بىرگە پارتىلاپ شۈبھىسىز بولۇشقا مەجبۇرلاپ، ۋەتەن، مىللەتنى ئۈچۈن جان پىدا قىلالايدىغانلارنىڭمۇ سانىنى خېلى كۆپ ئاشۇرۇۋېتىشى تۇرغانلا گەپ. خۇددى شۇنىڭدەك، بۇ تۈردىكى پاراكەندىچىلىكلەر خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ دۆلىتىگە قاراپ قېچىشىغىمۇ تۈرتكە بولۇپ، خىتاي تاجاۋۇزچىلار نوپۇسىنىڭ كامىيىشىغىمۇ ۋاستىلىق سەۋەپ بولۇپ قېلىشى مۇقەررەر. بۇ نۇقتىدىن ئالغاندىمۇ، ھەرىكىتىمىزنىڭ دائىرىسىنى شەھەرلەردىكى قىسىلىپ قېلىشتىن شەھەر ئەتراپى مەخپى زەربە بېرىش ئىختىدارىغا ئىگە ۋاقىتلىق تەشكىللىنىدىغان نىسپى پارتىزانلىق ھەرىكەتلىرىنىڭ كېڭىيىشى ئۈچۈنمۇ تۈرتكە بولالايدىغان پىلانلارنى كۈن تەرتىپكە قويۇشنى ئويلىنىشنى ئۆزىمىزگە بىر قوشۇمچە ۋەزىپە قىلىش ۋاقتى كەلدى دەپ ھېساپلايمەن."

"دېگەنلىرىڭىزنى تازا دېگەندەك چۈشۈنۈپ كېتەلمىدىم. _ خاسىيەت قولىدا ئويناپ ئولتۇرغان كەمپىت قەغىزىنى ئالدىدىكى كۈلدانغا پۈرلەشتۈرۈپ تاشلاپ دېدى، _ دېمەكچى بولغىنىڭىز، بىز ئەندى شەھەرلەردىن چىقىپ شەھەر سىرتىدا يوشۇرۇنۇپ يۈرۈپ ھەرىكەت قىلىش ۋاقتىمىزنىڭ كەلگەنلىكىنى دېمەيدىغانسىز ھەرھالدا؟!"

"ئۇنداقمۇ دېمەكچى ئەمەسمەن. ئەمما كېيىن بۇ جەھەتتە يەنە ئالدىراپ قېلىپ پۇرسەتلەرنى قولدىن بېرىپ قويىدىغان ئىشلار بولمىسۇن دەپ قورقىمەن. يەنە كېلىپ، كەچكىچىلا بۇ تۈردىكى مۇتلەق مەخپى يەرئاستى قوشۇن پائالىيەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىپ كېتىۋەرگىنىمىزدە، خەلقىمىز ئارىسىدا مىللىي مۇستەقىللىق ھەرىكىتىمىزنىڭ تەرەققىياتىدىن ئۈمىدسىزلىنىش ۋەزىيىتى كېلىپ چىقىپ، شۇنچە قۇربانلار بەدىلىگە كەلگەن بۇ پائالىيىتىمىزنىڭ ئاخىرى چىقماي يېرىم يولدا يوقۇلۇپ كېتىشىدىن بەكلە ئەنسىرەيمەن."

"سىزنىڭچە بولغاندا، بۇ جەھەتتە بىز نېمىلەر قىلىشىمىز كېرەك دەپ قارايسىز؟"

_ خاسىيەت يەنە سورىدى.

" بۇ توغرىلىق بۇندىن كېيىن نېمە قىلىشىمىز كېرەكلىكى ھەققىدە تېخى ئېنىق بىرنېمە دېيەلمەيمەن. دېمەكچى بولغىنىم، بۇ جەھەتتىمۇ ئالدىنئالا تەييارلىنىپ تۇرساق دېمەكچىمەن. يەنى، ... ياكى بولمىسا، ... _ قاسىم تاماكىسىنى چەككەچ ئورنىدىن تۇرۇپ دېرىزە تۈۋىگە بېرىپ سىرتقا قارىدى. بىرزامانلاردا ھەرخىل يايمىچىلار بىلەن تولۇپ كېتىدىغان بۇ يان كوچىدا ئادەم بەكلا شالاڭ بولۇپ، ئوياق-بۇياقتا كېتىۋاتقانلار ئاساسەن قوراللىق كوچا پاتروللىرى بىلەن قوراللىق پايلاقچىلارلا دېگۈدەك ئىدى. ئارىلاپ ئۆتۈپ قالىدىغان پۇخرالار كۆزگە چېلىقىدىغاندەك قىلىسىمۇ،

ئۇلار ئىككىسى تەڭلا ئاشخانىغا كىرىپ تاماققا تۇتۇش قىلىشقا ماڭدى.

"گولدۇۋۋۋر!!!"

چوڭ يول تەرەپتىن ئادەمنى چۆچۈتكىدەك قاتتىق پارتىلاش ئاۋازى كېلىپ، بىنالار تىترەپ تەۋرىنىپ كەتتى! قاسىم بىلەن خاسىيەتنىڭ يۈرەكلىرى ئاغزىغا كەپلەشكىدەك بولۇپ، بىر- بىرىگە چاپلىشىپ قالدى. ئۇلار سەل ھوشىغا كېلىپ يوۋۇرەشكىنىچە مېھمانخانا ئۆيىنىڭ دېرىزىسىگە بېرىپ سىرتقا قاراشتى. چوڭ كوچا بويىدىكى ئالتى قەۋەتلىك ساقچى بىناسىنىڭ بىر يېنى توپا- چاڭ تۇزۇتۇپ يەرگە كۆمۈلمەكتە ئىكەن! چوڭ كوچىغا تۇتىشىدىغان يان يولدا چوڭ كوچىدىن قېچىپ كېلىشىۋاتقانلار، بىرمۇنچە قوراللىق خىتايلارنىڭ چوڭ كوچىغا قاراپ يۈگۈرۈشۈپ كېتىشىۋاتقان پات- پاراخشىغان مەنزىرە ئىككىسىنى ھەيران قالدۇردى. ئۆرۈلۈپ چۈشكەن بىنانىڭ قالغان قىسمىدىن قويۇق ئىس- تۇمان كۆتۈرۈلمەكتە، چوڭ كوچا بىردەمدىلا ئادەملەرنىڭ ۋارقىراشلىرى بىلەن تولۇپ، كەينىدىنلا چىقىرىشىپ كەلگەن پاژارنىڭ، ساقچى ماشىنىلىرى ۋە قۇتقۇزۇش ماشىنىلىرىنىڭ چىقارغان ئاۋازلىرى بىلەن ئارىلىشىپ قىييا- چىييا بولۇپ كەتتى.

قاسىم بىلەن خاسىيەت، كوچىدا نېمە ۋەقە بولغانلىقىنى بىلەلمەي بىردەم تىڭىرقىشىپ تۇرغاندىن كېيىن، دېرىزىنىڭ ئالدىدىن قايتىپ بىر- بىرسىگە ئەنسىرىگەن ھالدا قاراشتى:

"ھەرھالدا سومكىڭىزدا گۇمان پەيدا قىلغىدەك بىرەر نەرسىڭىز يوقتۇ- ھە؟!" ـــ سورىدى قاسىم.

"ياق، بۈگۈن سومكامدا قورۇق چۆپتىن باشقا بىرنېمە يوق ئىدى. ئۆيىڭىزدە ئۇنداق نەرسىلەردىن قالمىغاندۇ؟!" ـــ خاسىيەتمۇ ئەنسىرەپ قاسىمدىن سورىدى.

"مەنمۇ تېخى تۈنۈگۈنلا بۇزۇق سائەت پارچىلىرى، دورا- پىستان قالدۇقلىرى، تەشۋىقات ۋاراق نۇسخىلىرى قاتارىدىكى نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىنى يىغىشتۇرۇپ ئەخلەت ماشىنىسىغا تاشلىۋەتكەنىدىم. كۆڭلۈم تۇيغاندەكلا بىر ئىش بولدى بۇ- دەڭا."

ئۇلار ئىككىسى سەل تۇرۇشقاندىن كېيىن قايتا ئاشخانا ئۆيىگە كىرىپ تاماققا تۇتۇش قىلىشتى.

خاسىيەت تاماقنى ئىككى تەخسىگە ئۇسۇپ ئەندىلا مېھمانخانىغا كىرىپ تۇرۇشىدى، زالدىن دوكۇلىغان نورغۇن ئاياق تاۋۇشلىرى كېلىشكە باشلىدى. بەزى ئاياق تاۋۇشلىرى پەلەمپەيدىن يۇقىرى قەۋەتلەرگە چىقىپ كېتىۋاتاتتى. زالدىن كەينى- كەينىدىن ئىشىك ئۇرۇلغان ئاۋازلار كېلىشكە باشلىدى. بەزى ئىشىكلەر غىچىرلاپ

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

ئىچىدىكى مەخپىي پائالىيەت شارائىتلىرى تۈگىدى، ئەندى بۇ ئىشلارنى شەھەر سىرتىدىكىلەر داۋاملاشتۇرسۇن؛ دۈشمەن رازۋېتكىسى بەكلا چىڭىپ كەتتى، شۇڭا بىزمۇ ئەندى ئاستا جىمىپ قالايلى' دېمەيدىغانسىز ھەرھالدا؟!"

"ياق- ياق، دىگەنلىرىمدىن نېمىلەرنى چىقىرىپ يۈرىسىز، بۇ دېگەنلىرىم مېنىڭ ئويلىرىم. تېخى بۇ ھەقتە بىرەر چارە ئويلىغىنىدەك بولالمىدىم. دېمەكچىمەنكى، قالغان ئىككىسىنىڭ قىلىۋاتقان ئىشلىرىنى بىزنىڭمۇ قىلىشىمىز شەرت بولىشىنى ئويلىساق، ئۆزەمنى بەكلا خىجىللىق ھىس قىلىمەن. راستىنلا بىز ئۇ ئىككىسىگە بەكلا يۆلىنىۋالدۇق. ئۇلار قىلىۋاتقان ئىشلارنى بىز ھەرقانچە قىلىپمۇ ئەمەلگە ئاشۇرالماس ئىدۇق. ئەمما ئۇلار ئىككىسى بىزنىڭ ئەقلىمىزگە كەلمىگەن، ھەتتا بىز زادىلا قىلغىلى بولمايدۇ دەپ قارايدىغان ئىشلارنى پىلانلىشىپ ئەمەلگە ئاشۇرۇپ كەلمەكتە. شۇڭا، بىز ئىككىمىزمۇ بۇنداق پاسسىپ بولۇپ ئۇلارغا يۆلىنىۋالماي، يىغىلىشىمىزغا بىزمۇ بىرەر ئەپلىك پىلان- مەسلىھەتلەرنى كۆتۈرۈپ بارالىساق دەيمەن. مېنىڭدە ھەرىكەتنى يېرىم يولدا تاشلىۋېتىدىغان خىيال ھەرگىزمۇ يوق. مەن قولۇمدىن ئىش كەلمىگەنلىكىدىنلا جىلى بولۇپ يۈرمەكتىمەن."

"مۇنداق دېمەمسىز، مەن تېخى ... _ خاسىيەتنىڭ يۈزىگە قايتىدىن تەبەسسۇم پەيدا بولماقتا ئىدى. _ ھە، مەيلى، باياتىدىن دېگەنلىرىڭىزنىڭمۇ بىرەر ياخشى مەسلىھەت بولۇپ قېلىشى ئەجەپ ئەمەس. قېنى ئۇلار بىلەن يىغىلىشتا مەسلىھەت قىلىپ بېقىشقا ئەرزىيدۇ ... راستىنى دېسەم، مەنمۇ دەل سىزدەك ئويلارغا كېلىپ ئۆزەمدىن رەنجىپ قالاتتىم. بىز ھەقىقەتەنمۇ ئۇلارغا بەكلا يۆلىنىۋالدۇق. ..." _ ئۇلار ئىككىسى ئۇدۇلىغا قاراشقىنىچە ئۇزۇنغىچە گەپ- سۆز قىلىشماي جىمىپ كېتىشتى.

"بولمىسا مۇنداق قىلايلى، بىز ئىككىمىزدىن ئۇلارنىڭ ئالدىغا كۆتۈرۈپ بارىدىغانغا تۈزۈكرەك بىرەر ئىشىمىز بولمىغاندىن كېيىن، ئاۋال بۇ ئىشلار ئۈستىدە ئىككىمىز بىرمەزگىل چارە ئىزدەپ باقايلى. پەقەت بىرنېمە چىقىرالمىغىدەك بولساق ئاندىن ئۇلارغا مەسلىھەت قىلساقمۇ كېچىكمەيمىز، ماقۇلمۇ؟!" _ قاسىم بېرىپ خاسىيەتنىڭ ئىڭگىنى نوقۇپ ئەكىلىتىپ قويدى.

"ھە راس، قورسىقىڭىز قانداغىراق؟! مەن بىرنەچچە قاپ ئىسىل تەييار چۆپ تاپقاچ كەلگەنىدىم. ئازىراق قوۋرۇما قورۇپ چۆپ سېلىپ بېرەيمۇ؟!" _ دېگىنىچە خاسىيەت قاسىمنىڭ يېنىدىن ئۇزاقلاشتى. بۇ گەپ قاسىمغا دورىدەك ياقتى:

"ئەقلىڭىزگە ئاپىرىن، مەنمۇ نېمە قىلىپ يېسەك ياخشى بولاركىن دەپ غەمدە قالغانىدىم."

"بۇ نويۇس دەپتىرىدە بىرلا كىشىنىڭ تىزىمى تۇرىدۇ. بۇ ئايال نېمەڭ بولىدۇ؟"

"ئۇ مېنىڭ ئوبېكتىۋىم. يېقىندا توي قىلماقچىمىز. ..." ــ بۇ گەپتىن خاسىيەت خوشاللىغىدىن قاسىمنىڭ قولىنى چىڭ سىقىپ قويدى. ساقچى ئىككىسىگە قاراپ قويۇپ دېدى:

"بولدى ئەندى، باشقا ئۆيلەرگە كەتتۇق!"

ئىشىكتىن چىقىپ كېتىۋاتقانلارغا قاراپ قولىدىكى كىتابلارنى تاشلىغىسى كەلمىگەن ياش خىتاي ئەسكىرى ئىلاجىسىز كۆزى كىتابلاردا، قاسىم بىلەن خاسىيەتكە ۋەھشىلەرچە ھۆمىيىپ قويۇپ ئۆيدىن زورلىغاندەك ئاران چىقىپ كەتتى.

"ئۇف ف!" دەپ چوڭقۇر بىرنى تىنىۋالغان خاسىيەت، قاسىمغا قاراپ دېدى:

"ھېلىقى ياش خىتاي ھەجەپمۇ بۇدۇشقاق بىرنېمىكەنغۇ! يۇتاق چىقىرىمەنلا دەپ قاپتۇ كاپىر. ئىسىت، تامغىمىزنىمۇ سوۋۇتۇۋېتىشتى بۇ خىتايلار! بۇنى ئەندى قانداق يەرمىز؟"

"ئاسان گەپ. ھەممىنى يىغىپ يوگەپلا قوۋۇرما چۆپ قىلايلى. تەييار چۆپ قوۋۇرمىسى قانداق بولىدىكىن تېتىپ باقمايمىزمۇ،" ــ دېدى قاسىم. خاسىيەت تەخسىلەرنى يىغىشتۇرۇپ ئاشخانىغا كىرىپ كەتتى. ...

تاماقتىن كېيىن ئۇلار ئىككىسى تېلېۋىزورمۇ كۆرمەي كىرىپ بالدۇرلا يېتىۋېلىشتى. ...

"ماڭا قاراڭ خاسىيەت، ــ دېدى قاسىم قاراڭغۇلۇقتا يوتقاندىن بەدىنىنى يېرىم چىقىرىپ تۇرۇپ، ــ بۇ بىر ھەپتىدىن بۇيان كاللامغا بىر خىيال كىرىۋېلىپ مېنى ئارامىدا قويمايۋاتىدۇ. ئىككىمىز رەسمىي توي قىلىۋالساق قانداق؟ بۇنداق كېتىۋەرسەك سىزگىمۇ، رەھمەتلىك يولدىشىڭىزغىمۇ ياخشى بولمايدىغاندەك، بولۇپمۇ بۇنداق يۈرۈۋېرىشكە ۋىجدانىم چىدىمىدى. قانداق قارايسىز؟ ــ قاسىم ئۇچىسىغا بىر كىرلىكنى ئوراپ كارىۋاتتا ئولتۇرۇپ يېنىدىكى تومپۇچكا ئۈستىنى سىلاشتۇرۇپ يۈرۈپ تاماكىسىنى ئېلىپ بىرتال تۇتاشتۇردى. چاخماق چېقىشى بىلەن تەڭ، خاسىيەت دەرھال بېشىنى يوتقانغا پۈركىۋالدى. ئۇنىڭ يۈرىكى دۈپۈلدەپ سوقماقتا ئىدى. ــ ئاڭلاۋاتامسىز گېپىمنى؟"

"ھە. ... ــ دەپ ئارانلا دېدى خاسىيەت. بىرئازدىن كېيىن ئۇنىڭ ئاۋازى يوتقان ئىچىدىن ئاڭلاندى. سىز مەن بىلەن ئەخلاق ئۈچۈنلا توي قىلىۋالاي دەمسىز؟"

"ئاخماق قىزبالا! ... ياخشى كۆرمىسەم سىزنى ئۆيۈمگىمۇ كىرگۈزمەسمەن؟ ئەمما بۈگۈنكىدەك ۋاقىتلاردا تېخىمۇ بىخەتەر بولاتتى. قارىمامسىز ھېلىقى خىتاينىڭ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

ئېچىلغان، يەنە بەزى قەۋەتلەردە ۋارقىراشقان ئاۋازلار كېلىشكە باشلىدى. نۆۋەت قاسىمنىڭ ئىشىگىگىمۇ كېلىشتى. قاسىم تامىغىنى قويۇپ، بېرىپ ئىشىگىنى ئاچتى. رەسمىي قوراللانغان تۆت- بەش خىتاي ساقچى- ئەسكەرلەر گۈلدۈرلىشىپ ئۆيگە باستۇرغاندەك كىرىپ كېلىشتى. غىچ- غاچ چىقىرىشىدىغان ئېلېكترونلۇق تەكشۈرۈش ئەسۋاپلىرى بىلەن ئىشكاپ- ساپالارنىڭ ئىچى- تېشىنى، ئاستى- ئۈستىنى ئاختۇرۇشقا كىرىشىپ كەتتى. ئۇلاردىن بىرسى گارىدوروپ ئىشكاپتا لىق تىزىلغان كىتاپلارغا ئىنچىكىلىك بىلەن قارايتتى. ئارىلاپ بەزى كىتاپلارنى ئېلىپ دەستىخان ئۈستىگە تىزىشقا باشلىدى. بۇ ئارىدا ياشانغانىراق بىر ساقچى خاسىيەت بىلەن قاسىمنىڭ تونۇشتۇرۇش- كېنىشكىلىرىنى تەكشۈرۈشكە باشلىدى. ئارىلاپ ئىككىسىنىڭ چىرايىغا قاراپ قوياتتى. ھېلىمۇ ياخشى، قاسىم ئۆتكەن ھەپتىدە ھېلىقى 'ئىزچى مەن' نىڭ ئىككى كىتاۋىنى ئىدارىسىغا ئاپىرىپ يوشۇرۇپ قويغانىكەن. كىتاپ ئىشكاپلىرىدا بىر قۇرئانى كەرىم بىلەن بىرنەچچە كىلاسسىك چەتئەل رومانلىرىنىڭ ئۇيغۇرچە تەرجىمىسى، بىرنەچچە ئۇيغۇرچە ژورنالدىن باشقا كىتاپلارنىڭ ھەممىسىلا خىتايچە كىتاپلار ئىدى. كىتاپلارغا قاراۋاتقان خىتاي ئەسكىرى ئۇيغۇرچە كىتاپلار بىلەن بىرقاتاردا بىرمۇنچە خىتايچە پىسخولوگىيە- سوتسىيالوگىيە كىتاپلىرىنىمۇ يىغىپ جوزىنى تولدۇرىۋەتكەنىدى.

"سەن نېمە قىلىۋاتىسەن ئۆيەردە؟" _ قولىدىكى قەغەزلەردىن بېشىنى كۆتەرگەن ياشانغان ساقچى كىتاپلار بىلەن ھەپىلىشىۋاتقان ئەسكەرگە قارىدى.

"بۇ يەردە بىرمۇنچە گۇمانلىق كىتاپلار بار ئىكەن. _ دېدى ھېلىقى ئەسكەر ساقچىغا قاراپ، _ بۇلارنى ئاپىرىپ تەكشۈرتۈپ بېقىش كېرەك دەيمەن."

"ئۇ كىتاپلارنىڭ بېسىلغان يەرلىرى ئېنىقمىكەن؟"

ئالدىراش كىتاپلارنىڭ كەينىگە قاراشقا باشلىغان ياش خىتاي، بىر- بىرلەپ ئوقۇشقا كىرىشتى:

"بېيجىڭ، تيەنجىن، ئۈرۈمچى، ..."

"بولدى قوي، تەكشۈرىدىغان ئۆيلىرىمىز تېخى جىق، بۇ كىتاپلار بىلەن ھەپىلىشىدىغانغا ۋاقتىمىز يوق! _ ئاشخانا- ياتاق ئۆيلەرنى ئاختۇرىۋاتقان ئەسكەرلەرگە ۋارقىرىدى، _ گۇمانلىق بىرەر نېمە ئۇچرىدىمۇ؟" _ ئەسكەرلەر مېھمانخانىغا يىغىلىشىپ، بىر نېمە يوقلىغىنى بىلدۈرۈشتى.

"ئەمما بۇ كىتاپلارنىڭ ئىچىگە بىرمۇنچە ياۋايىچە يېزىقتا بىرنېمىلەرنى يېزىپ كېتىپتۇ، ..." _ ياش خىتاي ئەسكىرى، قېرى ساقچىغا قاراپ دېدى نارازى بولغان ھالدا.

قېرى ساقچى ئۇنىڭ گېپىگە قۇلاق سالماستىن قاسىمغا قارىدى:

ئويلىماسلىغى، سىزنىڭ قايسى كۆنلىرى دېگەنلىرىڭىزدىكى مۇسۇلمانلىق قارىشىنىڭ توغرىلىغىدىن گۇمانلاندۇرۇپ قويىدۇ."

"سىز قۇرئاننى ئەستايىدىل ئوقۇپ باقتىڭىزمۇ؟! _ قاسىم سورىدى قاراڭغۇدا. _ ئۇيغۇرچىسى بولسىمۇ مەيلى."

"ئەستايىدىل ئوقۇيقۇ باقمىدىم. ئەمما شۇ بالا تەككەن يىللاردا يولدىشىمغا ئاتاپ بىرنەچچە پارە ئوقۇغانىدىم. ئوقۇشنىغۇ ئوقۇدۇم. ئەمما مەنمۇ بىلگەن- ئاڭلىغان دىنىي قاراشلىرىمغا قۇرئان تەلىماتلىرىنىڭ دېگەندەك ماس كەلمەيۋاتقانلىقىنى ھېس قىلغاندەك قىلدىم."

"قۇرئاندىن ئوقۇپ بىلگەنلىرىڭىز موللىلارنىڭكىدىن توغرا بولىشى چوقۇم. موللىلىرىمىز قۇرئاننى ئەرەبچە ئوقۇشنى بىلگىنى بىلەن، باشقىلارغا بىلدۈرگىنىدە ئۇيغۇرچە مەنىسىنى دېيىشىدىكەنغۇ؟! ئۇلارنىڭ دېگىنى توغرا بولۇپ، مەھەممەت سالىنىڭ تەرجىمە قىلغىنى خاتا بولامدىكەن؟! بىزنىڭ موللىلىرىمىزنىڭ دېگەنلىرى قۇرئان چۈشەنچىلىرى ئەمەس، ئۇلار قۇرئاندىن چۈشەنگەنلىرىنى بىزگە سۆزلىمەمدىكەن؟! ئەلىپپەدىن باشقا ساۋادى بولمىغان ئۇنداق موللىلار كائىناتنى ياراتقان ئاللاھنى قانداق ئۇختۇرالىسۇن! ئۆزىڭىز ئوقۇپ ئۆگىنىڭ. ئەڭ توغرىسى شۇ!"

"تازا بولمىغان ۋاقىتلاردا مۇشۇنداق گەپلەرنى قىلىپ ئادەمنىڭ كۆڭلىنى غەش قىلىپ قويىدىكەنسىز!" _ خاسىيەت قاراڭغۇلۇقتىن پايدىلىنىپ كىيىملىرىنى سىلاشتۇرۇپ تېپىپ كىيىشكە باشلىدى. ئاندىن چىقىپ مونچىغا كىرىپ كەتتى.

"ئۇنچە ھۆلۈقۈپ كەتمەڭ. مەن سىزنى ھازىرلا نىكا قىلىشقا ئاپىرىمەن دەپ زورلىمىدىمغۇ!"

ئىككىسى يۇيۇنۇپ تازىلىنىۋالغاندىن كېيىن، ئولتۇرۇپ چاي ئىچىشتى. ئەندى ئۇلار نېمە ئۈچۈندۇ بىر- بىرسىدىن يىراقلىشىپ ئولتۇرۇشاتتى.

"بۈگۈنچە ئىككىمىزنىڭ بۇ ئىشنى قويۇپ تۇرايلى. ئۇنىڭ ئۈستىگە قوشۇنىمىزدىكىلەرنىڭمۇ بۇ ھەقتىكى قارارىنى ئالمىساق بولماس ھەقىچان. _ دېدى قاسىم. _ مەن ئاساسەن گۈلباھارغا بەكلا ئىچىم ئاغرىيدۇ. بىر ئوبدانلا ئائىلىنىڭ بالىسى ئىكەندۇق، قانداقلارچە بۇنداق كوچىغا چىقىپ كەتكەن بولغىيدىكىن؟! ھېلىمۇ ياخشى بۇ ھەرىكەت ئېسىگە كەلگەنىكەن. بولمىسا يەنە نېمە بولۇپ كېتەردىكىن؟! سىزمۇ دىققەت قىلغانسىز، يېڭى تونۇشقان ۋاقىتلىرىمىزغا قارىغاندا خېلىلا ئوڭشىلىپ قېلىۋاتىدۇ. ئۆتكەندە مەس بولۇپ يىغلىۋالغىنىدىن كېيىن بىزنىڭكىگە كەلگىنىدە ھاراقنى ئىچمەس بولدى. ئۆيگە بارغىنىمىزدىمۇ 'يانچۇقچى' بىلەن بۇرۇنقىدەك ئىچىپ

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

كىچىكلىگىنىنى، پۇتاق چىقىرىشقا ئارانلا تۇرىدۇ. ... مېنى ئويلاندۇرۇپ قويغىنىمۇ ئىشلارلا ئەمەس. ئەڭ مۇھىمى، دىنىي جەھەتتىنمۇ بۇنداق يۇرۇشۇرسەك، ... يامان بولىدۇ دەپ ئويلايمەن." _ قاسىم تاماكىسىنى ئۆچۈرۈپ، قىزنى باغرىغا باستى.

"سىزنىڭ بېشىڭىزغا بىرەر ئىش كەلمىسۇن دەپ بەكلا ئەنسىرەيمەن. _ دېدى خاسىيەت قاسىمغا چىڭ يېپىشىپ تۇرۇپ. _ سىزدىن ئايرىلىپ قالسام زادىلا چىدىمايمەن."

"ياق، سىز ئەمەس، ئەگەر مەن سىزدىن ئايرىلىپ قالسام زادىلا چىدىماسمەن؟ _ قاسىم يانچە يېتىپ قىزنىڭ چاشلىرىنى سىلاپ تۇرۇپ دېدى. _ بىز ئىككىمىزلا ئوخشاش، ئىككىمىزنىڭلا بېشىمىز قولتۇغىمىزدا. ئۇنداق كۆڭلەرنى ئويلىساق، ۋەتەن سۆيۈشكە چەكلىمە قويىشىمىزغا توغرا كېلىدۇ. شۇنچە نۇرغۇن كىشىلىرىمىزنىڭ ئاغزىدىن: ئۆي تۇتۇپ پەرزەنتلىرىنى تۇزۇك بېقىپ ئاسراشنى بىلمىگەن ئادەمدىن ۋەتەن ئۈچۈن خىزمەت قىلىش دېگەن ئىش قولىدىن كەلمەيدۇ دېيىشىپ، ۋەتەن سۆيۈشكە چەكلىمە قويۇپ يۈرگىنىمۇ يېتەر. خەق نېمە دېسە دېسۇن، بىز ھازىر رەسمىي مىللىي ئازاتلىق جەڭچىسى ھېساپلىنىمىز. ئەگەر بىز نىكا قىلمىۋالساق، شېھىتلىككە تېخىمۇ يېقىنلىشالايمىز دەپ قارايمەن. ساق قالساقمۇ غازىلىقتا شەرتىمىز توشقان بولىدۇ."

"سىز بۇ يېقىندا بارغانسېرى موللا بولۇپ كېتىۋاتىسىز جۇمۇ! _ خاسىيەت ئەكىلەپ قاسىمغا يېپىشتى. _ مەن سىزنى يېڭى تونۇغىنىمدا ھاراقتىن باش كۆتۈرەلمىگەن بىرسى ئىدىڭىز. ئۇنىڭ ئۈستىگە رەسمى بىر ئىنجېنېرنىڭ بۇنچە تەقۋادارلىشىش يولىغا كېتىۋېتىشىنى ..."

"ھە! ئىنجېنېرلار خۇداغا ئىشىنەلمەسمىدى؟ ياكى سىزمۇ دىنغا ئىشەنمەمسىزيا؟!"

"مەنغۇ ئىشىنىمەن. ... _ خاسىيەت سەل تۇرۇۋالدى. ۋۇجۇدىنى ئاستا- ئاستا قاسىمدىن قاچۇرۇشقا تىرىشتى. _ بۇرۇنقى دىنىي قارىشىم بەكلا تۇتۇق ئىدى. ئۆتكەندە سىزنىڭ دېگەنلىرىڭىزدىن ئىسلام دىنىنىڭمۇ ئۇنچىلىك نادان ئېتىقات ئەمەسلىكىنى ھېس قىلىشقا باشلىدىم. ئەمما سىزنىڭ دېگىنىڭىز بويىچە بولغاندىمۇ بۇ قىلىپ يۈرگەنلىرىمىز راستىنلا گۇنا بولىدىكەن. بۇرۇن مەن چېچىمنى كېسىۋېلىپ يالاڭپاشتاق يۈرۈشۈم، شوخ ياسىنىپ يۈرۈشۈم، كىيىملىرىمنىڭ ھەممىسىنى گۇناھ ئىشلار دەپ قارايتتىم. ھەتتا بەزىدە نېمە ئۈچۈن بۇنچە چىرايلىق يارىتىلغاندىمەن دەپ ئويلاپمۇ كېتەتتىم. ئەندى ئويلىسام، ھەقىقىي ئىنسانغا خاس تۇرمۇشنىڭ مۇسۇلمانلىقنىڭ بىر ئۆلچىمى ئىكەنلىكىنى تونىدىم. شۇنداقتىمۇ، شۇنچە كۆپ مۇسۇلمانلارنىڭ بۇنداق

ھەرئىككىسىلا ھەسرەپ كەتكەندى.

ھە، ... بېشىنى قولتۇقىغا قىستۇرۇپ ھەرىكەت قىلىۋاتقان بۇ بىچارىلارنىڭ بۇنچىلىك بەڭۋاشلىق قىلىۋېلىشىغىمۇ يول قويۇش كېرەك- تە! ئۇلار يارىشىپ قالغانىدى.

"ماڭا قاراڭ خاسىيەت، بىز ئەخلاقلىق بولۇشنىڭ يولىنى ئاختۇرۇپ يۈرىمىزغۇ؟! يەنە كېلىپ رەسمى نىكا قىلىۋالايلى دەپ يۈرگىنىمىزدە، بىر- بىرىمىزگە ئېغىر كېلىدىغان گەپ- سۆزلەردىن نېرى تۇرۇشىمىز ياخشى. _ قاسىم ھىجايغىنىچە خاسىيەتكە قارىدى. _ سىزمۇ ئادەمنى خىجىل قىلىدىغان نەدىكى گەپلەرنى قىلىپ تۇرىۋالىدىكەنسىز . مەن سىزگە گۈلباھارنى يولغا سېلىۋالايلىمۇ دەپ مەسلىھەت بېرىۋاتسام، ... _ خاسىيەت ئەكىلىگىنىچە كېلىپ قاسىمنىڭ قۇچىقىغا چىقىۋالدى. قاسىم گېپىنى داۋام قىلدى. _ ئۇ قىزنىڭ روھىي دۇنياسى بەكلا بوشاپ كېتىپتىكەن. بىز ھەر قېتىمدا دىن ھەققىدىكى ئەدەپ- ئەخلاق، ئۆرپە- ئادەت دېگەندەك مەسىلىلەرنىمۇ بىرگە قوشۇپ مۇڭدىشىپ ماڭساق، بەلكىم ئۇ قىزنىڭ كۆڭلى ئېچىلىپ قالارمىكىن دەيمەن. ئۇ چاقىقىچە بىزمۇ يولغا چۈشۈپ قالارمىز بەلكىم" _ قاسىم خاسىيەتنى يەڭگىل نوقۇپ قويدى. ...

بىرەر ھەپتىلەردىن كېيىن، "يېڭى ئاي قوشۇنى" دىكىلەر گۈلباھارنىڭ ئۆيىگە ئەتىگەندىلا يىغىلىشتى. گۈلباھار جىددى قىياپەتتە ئۆتكەندىكى ھەرىكەتلەرنى بىرقۇر تونۇشتۇرۇپ چىقىپ خۇلاسىلىدى. بۇ قېتىمقى يىغىلىشتا ھەل قىلىشقا تېگىشلىك مەسىلىلەر ھەققىدىمۇ توختالدى. ئاندىن بۇ يېقىنقى ۋەزىيەت ھەققىدىمۇ قىسقىچە مەلۇمات بېرىپ ئۆتتى.

ئۆتكەن ھەپتىدە قاسىمنىڭ ئۆيى ئالدىدىكى ساقچى بىناسىنىڭ پارتىلاپ كېتىشىمۇ، نامەلۇم بىر پىدائىيىمىزنىڭ ساقچى مەركىزىنىڭ ئاستىنقى قەۋىتىدىكى ئوق- دورا ئىسكىلاتىغا توغۇرلاپ تۇرۇپ بىر بولكىۋايغا قاچىلانغان كۈچلۈك پارتىلاتقۇچ دورىسى بىلەن ھەيدەپ كىرىپ كەتكەنلىكىدىن بارلىققا كەلگەنىكەن. دەم ئېلىش كۈنى بولغاچقا، پۈتۈن بىنانىڭ پارتىلىشىدا ئاران ئۇ نەچچە خىتاي دىژۇرنىسى ئۆلگەن بولسىمۇ، ئەمما بىنانىڭ ئۈستۈنكى قەۋىتىگە مەخپى جايلاشقان يەرلىك مىللەتلەرنىڭ پېيىغا چۈشۈپ تۇپلىغان نۇرغۇن ئارخىپلارنى ساقلايدىغان 'ئەنچۈەنتىڭ' ئىشخانىسى كۆيۈپ كۇل بولغانىكەن. بولكىۋايمۇ ئىچىگە بېنزىن بىلەن پارتىلاتقۇچنى بولۇشىغا قاچىلاپ كەلگەن بولغاچقا، ھەممە بىنانىڭ قورال ئىسكىلاتىغا توغرا كەلگەچكە قوش پارتىلاش يۈز بېرىپ تىتما- تىتما بولۇپ كېتىپ، ئۇنى ھەيدىگەن كىشىنىڭ ئىز- دېرىكى

www.uyghurkitap.com

ئولتۇرۇشمىدى. قارىغاندا كۆرۈنگە تىكىلگەنلا كىشىلەر بىلەن يېتىپ- قوپۇشنى تاشلىغان كېرەك! سىز بىلىسىز، ئۆيىدە يەنە بۇرۇنقىدەك ئىچەمدۇ؟"

"دىسلەپكى چاغلاردا راستىنلا بەك ئىچەتتى. ھەتتا بۇ ھەرىكىتىنى باشلاشقا سەۋەپ بولغان ئامىللارنىڭمۇ ھاراق ئىكەنلىكىنى تولا ماختىنىپ سۆزلەيتتى. شۇنداق دەپ يۈرۈپ مېنىمۇ نۇرغۇن قېتىم مەس قىلىۋەتكەنىدى. ھازىر يالغۇز قالغىنىدا ئىسسىل ھاراق پوتولكىلىرىنى پات- پات تۇتۇپ قويىسىمۇ، يەنىلا بىرەر ئۇستاكان قىزىلىنى ئىچىپ قويۇپ بولدى قىلىدۇ. مەنمۇ ئىشىنەلمەي، ھاراق پوتولكىسىغا مەخپىي بەلگە سېلىپ قويۇپ بىر ھەپتىدىن كېيىن قارىسام، ھېلىقى ھاراقنىڭ ئۆزپېتى تۇرغانلىقىنى كۆردۈم. قارىغاندا يالغۇز قالسىمۇ ھاراق ئىچمىسە كېرەك!" _ خاسىيەت قاسىمغا قارىدى. _ راس دېگەندەك، سىز قاچانلاردىن بېرى ئىچمەس بولىۋالغانتىڭىز؟"

"سىلەر بىلەن تونۇشۇشتىن بىرقانچە ئاي بۇرۇن مەنمۇ بىر كۈن ئىچمىسە تىترەپ تۇرالمايدىغان رەسمىلا بىر زابوي ئىدىم. ھەتتا ھاراقنى ئاياللارغىمۇ تېگىشمىگىدەك ھالدا ئىدىم. _ قاسىم كۈلۈپ كەتتى. _ بىر كۈنىسى، مەلۇم بىر ۋەقە مېنى بۇ نەرسىدىن تۈيۈقسىزلا يىرگەندۈردى. شۇندىن بېرى زادىلا ئىچەلمىدىم. ئىچكىممۇ كەلمەيدىغان بولدى. ... ھە راس، سىز ھازىرمۇ ئىچىشىپ بېرىۋاتامسىز؟"

"دېدىمغۇ بايا، مەن تۇرماق گۈلباھارمۇ تۈزۈك ئىچمەس بولىۋالدى. مېنىڭچە، شۇ يىغلىغان كۈنىسى ئۇ مەستەك قىلغىنىنى بىلەن، ھوشى جايىدا ئىكەندۇق. ئۇ يېتىپ تۇرۇپ سىزنىڭ گەپلىرىڭىزنى ئاڭلىدى تايىنلىق، شۇنىڭغا چىدىماي، يەنى ئۆتكەزگەن گۇناھلىرىغا چىدىماي يىغلاپ كەتتىمىكىن دەيمەن. شۇندىن بۇيان ئۇمۇ غەلىتىلا جىمىپ قالدى. ئۇ، 'يانچۇقچى' غا رەسمىلا ئاشىقتەك قىلىدۇ. 'يانچۇقچى' مۇ ئۇنىڭغا شۇنداقتەك. ..."

"بولمىسا ئۇلارنىمۇ نىكالاپ قويايلىمۇيا؟" _ قاسىم خاسىيەتكە قاراپ كۆزىنى قىسىپ قويدى.

"گەپ قىلمىسام، سىلەر ئىككىڭلارمۇ خېلى كۆپ بىرگە بولىۋالدىڭلارغۇ دەيمەن. ھەرقېتىمقىسىدا بىرگە بولغىنىڭلاردا، سىزنىڭ چىرايىڭىزدىن كۆڭلىرگىچە مانا مەن دەپلا بىلىنىپ تۇراتتى ئۇ كۈنلەردە. ئۆزىڭىزمۇ مۇزدەكلا بولۇپ كېتەتتىڭىز." _ خاسىيەت باتنىغاندەك كىينىگە قارىۋالدى.

قاسىم ھىجايغىنىچە ئۇنىڭ يېنىغا كېلىپ قۇچاغلاپ سۆيۈشكە ئۇرۇندى. خاسىيەتمۇ دەرھال ئورنىدىن تۇرۇپ تۇتۇق بىرمەي باتنىغىنىچە ئۆزىنى قاچۇرۇشقا تىرىشتى. ئۇلار بىرھازا قوغلاشماق ئوينىغاندىن كېيىن كېلىپ ئولتۇرۇشتى.

كېتىشىمىزنىمۇ بىلمەيمىز. ھەتتا قايسى بىرىمىز خىتايلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالغىنىدا ياكى كۆز ئالدىمىزدا ئۆلتۈرۈلگىنىدە بېرىپ ئۇنى قۇتقۇزۇۋېلىش ھەرىكىتىمىزنىمۇ قەتئىي چەكلەيمىز. بىز ئۇنداق ئەھۋالدا گويا تونىمىغان كىشى بولۇپ كېتىپ قېلىشىمىز شەرت. بۇنى بىز نىكا قىلىنىۋالغىنىمىزدىن كېيىن قىلالمايمىز. ئەگەر رەسمىي نىكا بىلەن توي قىلىۋالساق، قايسى بىرىمىز قۇربان بولۇپ كەتسەك ياكى تۇتۇلۇپ قالساق، قالغانلىرىمىزنىڭمۇ پائالىيىتى خەتەرگە دۇچ كەلگەن بولىدۇ. بەلكىم ئۇزۇن ئۆتمەي بىزنىڭ ھەربىرىمىزنىڭمۇ ئايرىم- ئايرىم مەخپىي قوشۇنلىرىمىز قۇرۇلىدىغان كۈنلەر كېلەر. ئۇ چاغدا بىر- بىرىمىزنى چىشلەپ تارتىدىغان ئىشلارنىڭ بولمايدىغانلىقىغا كىم كاپالەتلىك قىلالايدۇ؟! ئادىغىنە بىر نىكا ئىشى سەۋەبىدىن بۇ ئىشلارنىڭ چۈشۈلۈپ چىقىشىغا ياكى پائالىيەتلىرىمىزگە توسالغۇ بولۇپ قېلىشىغا ھەرگىز يول قويماسلىقىمىز كېرەك. يەنە كېلىپ، بىزنىڭ دىنىمىز يالغۇز ئەخلاق دىنىلا ئەمەسقۇ؟! قۇرئانى كەرىمنى ئوقۇپ، بىزنىڭ دىنىمىزنىڭ بىزنى يالغۇز ئەخلاقنىلا ئەمەس، ھەتتا ئەڭ مۇھىمى ئاللاھ ياراتقان، قولىمىز يېتىدىغان ياخشىلىق قىلىشقا بولىدىغان بارلىق نەرسىلەرنى بىلىشىمىز، ئىشلىتەلەيدىغان بولىشىمىز، ياسىيالايدىغان بولىشىمىزنى ئىمانىنىڭ ئەڭ مۇھىم ئۆلچەملىرىدىن بىرى قىلىپ بىزگە ۋەزىپە قىلغانلىقىنىمۇ ھىس قىلدىم. شۇڭا، كوچىدا تارقىلىپ يۈرگەن دىن توغرىسىدىكى مىللىي ئازاتلىق ھەرىكەتلىرىمىزگە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان سۆزلەرنى ئېتىۋارغا ئېلىپ كەتمىسەكمۇ بولىدۇ. بىز يەنىلا ساۋاپلىق ئىشلارغا جېنىمىزنى پىدا قىلىش يولىدا چىڭ تۇرۇشىمىز كېرەك. ھە، بىز شېھىت بولغىنىمىزدا موللىلىرىمىز نامىزىمىزنى چۈشۈرمەي قالارمىكىن دەپ قورقامدۇقيا؟! ياق! ئۇنىڭدىن ئەنسىرىمەيلى. بورھان شەھىدىي، سەيپىدىن ئەزىزىي، تۆمۈر داۋامەت قاتارلىقلارنىڭ نامىزىنى چۈشۈرۈپ، بىزنىڭ نامىزىمىزنى چۈشۈرۈشكە ئۇنىمايدىغان ئۇنداق موللىلارنىڭ نامىزىمىزنى بۇلغاپ يۈرۈشىگە ھاجىتىمىز چۈشمەيدۇ! بىز بۇندىن كېيىن يېڭى ئەزا قوبۇل قىلغىنىمىزدا ياكى نىكاغا بارغىنىمىزدا مەخپىي شەكىلدە نامىزىمىزنىمۇ قوشۇپ چۈشەرتىپ ئېلىشقا تىرىشايلى. ـ ئۇ قاسىمغا ئىتتىك بىر قارىۋېلىپ سۆزىنى داۋام قىلدى. ـ بىز بىر يەرگە يىغىلغىنىمىزدا، چىرىكلىك قىلىشىۋاتقاندەك قىياپەتكە كىرىۋېلىش ئۈچۈن ئاغزىمىزنى كۈچلۈك ھاراق بىلەن چايقاپ، ئۈچىمىزغىمۇ تۆكۈۋېلىشنى ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەك. گۈلباھار ئورنىدىن تۇرۇپ تېچۈي ھارىغىدىن بىر پوتولكا ئېلىپ رومكىلارغا توشقازدى. ئاندىن ئۆزى باشلاپ ھاراقتا ئاغزىنى چايقىدى. ئەمما دىققەتسىزلىكتىن ئاغزىدىكى ھاراقنى يۇتىۋېتىپ قالدى. ئەتراپىدىكىلەرگە قاراپ ھىجىيىپ قويۇپ ـ ئۇنداق قىلىش نىيىتىم يوقتى،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

قالمىغانىكەن.

گۈلباھار باشقا ئىشلار ھەققىدە پىكىر سورىدى. قاسىم بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، ئۆتكەندە خاسىيەت بىلەن دېيىشكەن پىكىرلىرىنى تەپسىلى سۆزلەپ ئۆتتى. بىرمۇنچە تالاش- تارتىشلاردىن كېيىن، پارتىزانلىق ھەرىكەت تەشۋىقاتى ئۈچۈن تېخى شارائىت پىشىپ يېتىلمىگەنلىكىنى مۇقىملاشتۇرۇشتى. ئاندىن كېچىدە كوچىغا چىقىپ ۋەقە پەيدا قىلىش مەسىلىسىدە ئاۋال 'يانچۇقچى' نىڭ رازىۋېتكا قىلىپ بېقىشىدىن كېيىن بىرنېمە دېيىش قارارى ئېلىندى.

"سىلەر زىيالىلار ئوغۇرلۇق قىلىپ باقمىغىنىڭلار ئۈچۈن، بۇ ئىشنى كېلىشتۈرەلمەيسىلەر. بۇنىڭغا يەنىلا بىزنىڭ 'يانچۇقچى' مىز لايىق." _ گۈلباھار يانچۇقىدىن تاماكىسىنى چىقىرىپ ئاغزىغا بىر تال قىستۇرماقچى بولدى- يۇ، قاسىمنىڭ كۆزىگە يەر تېگىدىن بىر قارىۋېلىپ تاماكىسىنى قايتىدىن قېپىغا سېلىپ قويدى.

قاسىم نىكا ھەققىدە گەپ باشلىۋىدى، گۈلباھار دەرھال ئۇنىڭ سۆزىنى كېسىۋەتتى:

"بىز ئىككىمىز بىر- بىرىمىزنى ياخشى كۆرۈپ قالدۇق. مېنىڭ 'يانچۇقچى' يىممۇ ئۆتكەن ئىشلارنى سۈرۈشتە قىلماي، رەسمىي نىكا قىلىپ توي قىلىشقا رازى بولدى. ئەمما توي مۇراسىمى ئۆتكۈزمەيمىز. ئۇنىڭغا ئىشلىتىدىغان پۇلغا بومبا سېتىۋالىدىغان بولدۇق. سىلەرگىمۇ شۇ مەسلىھەتنى قىلىشىمىز كېرەك ئىدى. _ گۈلباھار ئالدىدىكى چېيىنى بىر ئوتلىۋېتىپ گېپىنى داۋام قىلدى. _ ھە، سىلەرنىڭ ئىشىڭلارغا كەلسەك، سىلەرنىڭ رەسمىي نىكا مۇراسىمى قىلىشىڭلارنى ئويلىنىپ كۆرۈشىمىز كېرەك. بۇ يەردە تەشكىلىمىزنىڭ بىخەتەرلىكىنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇشقا مەجبۇرمىز. يەنى، خاسىيەتنىڭ ئەھۋالى سەل باشقىچە، گەرچە ئۇنىڭ يولدىشى ئۆلۈپ كەتكىنىگە يىلدىن ئېشىپ كەتكەن بولسىمۇ، ھۆكۈمەتنىڭ دەپتىرىدە تېخى تونۇگۈن يېزىلغاندەك تۇرغانلىقى چوقۇم. شۇڭا، خاسىيەتنىڭ ئەتراپىدىكى ھەرقانداق بىر شەپە خىتايلار ئۈچۈن ئالاھىدە دىققەت قىلىشقا ئەرزىيدىغان گۇمانلىق يىپ ئۇچى بولۇپ تۇيۇلىشى مۇقەررەر. ئەسلىنى سۈرۈشتە قىلغاندا بىزنىڭكىمۇ قانۇنى نىكا قىلىشىمىزنىڭ ھاجىتى يوق دەپ ئويلايمەن. ياخشى كۈننىڭ يامىنى كېلىپ قالغاندا، بۇ قانۇنى نىكا مەسىلىسى بىر- بىرىمىزنى چېتىۋېلىشىمىزغا سەۋەب بولۇپ قېلىشى تۇرغانلا گەپ. يۇرتداشلىرىمىز بىزنى نېمە دېسە دېۋەرسۇن، ئەسلىدىلا دەيدىغىنىنى دەپ بولغاندۇ بۇ چاققىچە! بىز جېنىمىزنى غايىمىز ئۈچۈن ئاتىغان پىدائىيلارمىز. قاچان، نەدە ۋە قانداق شەكىلدە ئۆلۈپ

گۇلباھار تىنىماي سۆزلەيتتى. ھەتتا كەلگۈسىدە ئېلېكترونلۇق، ئاۋائىسيە، ئۇچۇر ۋەھىملىرىنىمۇ يارىتالىغىدەك ئەزالىرىمىز بولغان تۇغۇندا قوشۇنلارنىڭ تەشكىللىنىشىگە رىغبەتلەندۈرۈشىنىمۇ ئويلىنىپ قويۇشىمىزغىچە توختالدى:

"ئۇنۇتمايلىكى، خىتاي كوممۇنىستلىرى ۋەتىنىمىزنى بېسىۋېلىشتا داھىلىرىمىز ئولتۇرغان ئايروپىلاننى پارتىلىتىۋېتىشتەك تېررورلۇق ھەركىتى بىلەن ئىشنى باشلىغانىدى! ئەندى نۆۋەت بىزگە كەلگەندە بىز تېرروچى بولۇپ قالغىدەكمىزمۇ؟!" _ گۇلباھار نۇرغۇن مەسىلىلەرنى ئىنتايىن ئاسانلا چۈشەندۈرۈپ ھەل قىلىۋېتەتتى.

يىغىلىش خېلى ئۇزۇن داۋام قىلدى. بەزى ھەرىكەت ئۇسۇللىرى، نۆۋەتتىكى بىر ئايلىق پىلانلار مۇزاكىرە قىلىنىپ قارارلاشتۇرۇلدى. ھەرقايسىسىغا تېگىشلىك ۋەزىپىلەر مەخپى كانۋېرت ئىچىدە تەخسىم قىلىنىدى. مۇزاكىرە چۈشتىن كېيىن سائەت ئىككىلەرگىچە داۋام قىلدى. جوزىدا پىچىنە- پىرەندىكتىن باشقا يەيدىغان بىرنېمە بولمىغاچقا، ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ئوبدانلا ئېچىقاپ كەتكەنىدى. خاسىيەت بىلەن قاسىم بىنادىن بىرلىكتە چىقىشتى. يول بويىچە خىتاي رازۋېتچىكلىرى ئۇلارنى دوخمۇشتا بىر توختىتىپ تەكشۈرۈشەتتى. ئۇلار يولدىن سەۋزە ئالغاچ كىرىپ ئوخشىتىپ گۆشلۈك پولو دەملەشتى. خاسىيەتنىڭ تۇرمۇشتىكى خامىلىغى بىلىنىپ قالدى: ئۇ، ئىككىسىگە قانچىلىك گۈرۈش دەملىنىشىنىمۇ مۆلچەرلىيەلمىگەن بولۇپ، تاماقنى خېلىلا كۆپ قىلىۋەتكەنىدى.

پولو دەم يىگەندىن كېيىن لىگەنگە ئۇسۇپ كىرىپ ئولتۇرۇپ ئەندىلا ئاشقا قوشۇق سېلىشىۋاتقىنىدا، ئىشىكنى بىرسى چەكتى. قاسىم خاسىيەتكە قاراپ قوزغالماي ئولتۇرۇپ يەۋېرىڭ دېگەن ئىشارەتنى قىلىپ ئىشىككە قاراپ ماڭدى.

"ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم! بارمۇ سەن بۇ دۇنيادا؟! سېنى بىز ئىستەپ يوقلىمىساق، سەن بېرىپ بىزنى يوقلاپ قويىدىغاندەك ئەمەسسەن. _ 'ساقى' ئاۋال كىرىپ كەلدى. _ پاھ، پاھ، پاھ! ئۆيىڭدە تازىمۇ ئوخشىغان پولو پۇرىغى كېلىپ تۇرىدىغۇ؟! بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە بۇنداق ئۆيلەرنى تاپماق بەكلا تەسلىشىپ كەتتى. خەقلەرمۇ ئۇزۇندىن بېرى توي- تۆكۈن، نەزىر- چىراقلىرىدا ئاش تارتمايدىغان بولىۋېلىشتى دېگىنە، ھەجەپمۇ سېغىنغانىدىم بۇ پولو دېگەننى. نەق ئۇستىگىلا كەلگىنىمىزنى دېمەمدىغان! 'ياخشى مېھمان ئاش ئۈستىگە' دېگەن مۇشۇ- دە! كېلىڭلار ئاغىنىلەر! _ ئۇلار توكۇرلىشىپ بىردىن- بىردىن كىرىپ كېلىشتى. 'ساقى' مېھمانخانىغا كىرىۋېتىپ بوسۇغىدىلا تۇرۇپ قالدى. _ دېسەڭ بولمامدۇ ئاغىنە، ئۆيۈڭدە مېھمىنىڭ بارىكەن ئەمەسمۇ، رەنجىمەيسەن، بىز، بىز باشقىدىن كېلەرمىز. بىز ئاستا قايتىپ قالايلى. ... ھە، سىلەر قوزغالماي

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

ئۆلگۈرەلمەي قالدىم _ دەپ يەنە بىر رومكا قويۇپ ئۇچىسىغا سىپىۋالدى. باشقىلارمۇ شۇنداق قىلدى. بىردەمدىلا ئۆي ئىچى رەسمىي قاۋاقخانىلاردەك سېسىق ھاراق پۇرىقى بىلەن تولدى. گۈلباھار كېلىپ جايىغا ئولتۇرۇپ سۆزىنى داۋام قىلدى. _ بىز بۈندىن كېيىن يەنىلا ھاراق ئىچىمىز، تاماكا چېكىمىز. ئەمما بىز بۇرۇن بۇلارنى ئۆزىمىز ئۈچۈن قىلغان بولساق، بۈندىن كېيىن ۋەتەن، خەلقىمىز ئۈچۈن قىلىمىز. بۇلا ئەمەس، ھەتتا خىتاينىڭ كۆزىنى بوياشقا ئەسقاتىدىغانلا بولىدىكەن، ئەخلاقسىزلىقلارنىمۇ كۆرسىتىشتىن باش تارتماسلىقىمىز كېرەك! _ گۈلباھار گەپ ئارىسىدا كۆڭلىكىنىڭ ئۈستۈنكى تۈگمىلىرىنى ئۇبدانلا ئېچىۋېتىپ، يومپايغان ئىككى كۆكسىنىڭ يېرىمىنى دىككىدەكلا چىقىرىپ قويدى. ئاندىن تاماكا تۇتاشتۇرۇپ ئاغزىغا قىستۇردى. _ مانا مۇشۇنداق. شۇنىڭغا ئىشىنىڭلاركى، خىتايلارلا ئەمەس، ھەرقانداق بىرسى پاھىشىلەردىن، قىمارۋاز- ئوغرىلاردىن، ھاراقكەش- نەشىكەشلەردىن، خىرويىنچىلاردىن ۋەتەنپەرۋەرلىك، مىللەتچىلىك، دىندارلىق چىقمايدۇ دەپ كېسىپ ھۆكۈم قىلالايدۇ. بۇنىڭدىن پايدىلىنىشنى بىلىشىمىز كېرەك. بۇنىڭدىنمۇ ئەپلىك نىقاپ بارمۇ يەنە؟! ئەمما شۇنى ئالاھىدە ئاگاھلاندۇرىمەنكى، ئارىمىزدا خىرويىن چېكىدىغانلارغا زادىلا ئورۇن يوق! ئەگەر كىمىكى خىرويىن چېكىپ قوشۇنىمىزنىڭ ھەرقانداق بىر تەشكىلاتىغا ئەزا بولىۋالغانلىقى سېزىلىدىكەن، ئۇنداقلارنى قىلچە ئىككىلەنمەي مەخپىي ئۆجۈقتۇرۇۋېتىشىمىز شەرت! بۇنى ئايرىلاپ ھەرىكەت ئوبيېكتىپلىرى قىلىپ تاللىۋېلىشىمىزنىڭمۇ زىيىنى يوق. خىرويىنغا باغلىنىپ قالغان ئۇيغۇرنىڭ ئۇيغۇر بولۇش لاياقىتى يوق! دېمەكچىمەنكى، سىلەر قانچىكى ئەخلاقسىز، قانچىكى دىندار قىياپەتكە كىرىۋالساڭلار، خىتايلار سىلەردىن شۇنچە بەك گۇمان قىلىدىغان بولىدۇ. شۇڭا، بىز بۇ ئىشقا رەسمىي پۇشقاق تۈرگەن ئىكەنمىز، خەلقىمىزنىڭ، يېقىنلىرىمىزنىڭ، خوشنىلىرىمىزنىڭ ھاقارىتىگە، يامان كۆز بىلەن قاراشلىرىغا قىلچە پىسەنت قىلماسلىقىمىز، ھەتتا مۇمكىن بولسا 'بۇزۇق' لىقىمىزنى ئىسپاتلاپ بېرىشكە تىرىشىشىمىز كېرەك. _ گۈلباھار تاماكىسىنى رەسمىلا ئىچىگە تارتىپ شورىۋالدى. ئاندىن ئاغزى- بۇرنىدىن تۈرخۇندەك ئىس چىقارغان ھالدا گېپىنى داۋام قىلدى. _ بىز يەنە شۇنىمۇ ئىسىمىزدىن چىقارماسلىقىمىز كېرەككى، بىزنى كەلگۈسىدە قانداق بىر تەغدىر كۈتۈۋاتقانلىقىنىمۇ بىلمەيمىز. شۇڭا، ئىمكان بار تېز، ئىمكان بار كۆپ، ئىمكان بار ئېغىر ۋەھىمە يارىتىشقا تىرىشىشىمىز، بولسا تېزلىكتە ھەممىمىزنىڭ ئايرىم قوشۇنلىرىمىز بولۇشىنى قولغا كەلتۈرۈشىمىز لازىم. بىز ئايرىلساق، ئورنىمىزغا يېتىشتۈرۈلگەن ئادىمىمىز بولسۇن."

پوتولكىنى بوشىتىپ، ئىككىنچىسىنى باشلىۋېتىشتى. بۇ ئارىدا خاسىيەتمۇ ئاشخانا ئۆيىنى بېسىقتۇرۇپ بولۇپ نېرىقى ئۆيگە كىرىپ ئىشىكنى ئېتىۋالدى.

ئاغىنىلەر خاتىرجەم بولۇپ، قائىدىسى بويىچە ئېچىلىشىلىش ئۈچۈن بىرئاز بىر-بىرىنى شاڭخو قىلىشىۋالغاندىن كېيىن، كوچىدىكى ۋەقەلەرنى مۇبالىغىلەشتۈرۈپ سۆزلىشىشكە كىرىشتى. بۇ ئارىدا يېقىندا يۈزبەرگەن ساقچى ئىدارىسىنىڭ پارتىلىشى ئۈستىدىمۇ ئاجايىپ- غارايىپ مۇبالىغىلەرنى قىلىشتى. ئەمما يەنىلا قاسىمنىڭ بىلگەنلىرىدىن نېرى كېتەلمىدى. ئىككىنچى پوتولكىنىڭ يېرىمىدىشىغا ئەگىشىپ پو ئېتىشلار، مۇبالىغىلەر، ھەتتا پانتازىيىلىك خامخىياللارمۇ ئوتتۇرىغا تۆكۈلدى. قانداق قىلسۇن بۇ بىچارىلار، ئۆزلىرى بىرەر ئىش قىلغىدەك جاسارەتكە ئىگە بولمىغاچقا، ئەنە شۇنداق خامخىياللار بىلەن بولسىمۇ ئۆزلىرىنىڭ ۋەتەن سۆيىدىغانلىقىنى، ۋەتەنپەرۋەرلىك روھىنى ئىپادىلەشتىن باشقا نېمە ئىش قولىلىرىدىن كېلەتتى. ئەسلىدىلا بۇ يىللار ۋەتەنپەرۋەرلىكنىڭ ئۆلچىمى ئېغىزدىكى جەسسۇرلۇق بولۇپ قارىلىپ كېلىۋاتىماتتى؟! قاراڭغۇلۇقتىكى ۋەھىمە پەيدا قىلىۋاتقانلارنى كۆپچىلىك يەنىلا تۇخۇمنى تاشقا ئۇرغانلىق دەپ قاراشماقتا.

"ئاغىنىلەر، دەسلىۋىدە راس گەپنى قىلسام، بۇ تۈردىكى ۋەھشىلىكلەرگە ئىچىمدىن قوشۇلماي كېلىۋاتاتتىم. _ 'تەشۋىقاتچى' سۆزگە كىرىشتى. _ بىرەر يېرىم خىتاينىڭ ئۆلتۈرۈلىشى بىلەن ئارامخۇدا بىرپەرگە بېرىپ كېلەلمەيدىغان، بىرەر ئۆيگە يىغىلالمايدىغان، ھەتتا يېنىمىزدا ئىدارىمىزنىڭ زوراۋانلىق ئىشخانىسىنىڭ يېزىپ بەرگەن تونۇشتۇرۇش قەغىزى بولماي تۇرۇپ ئەركىن يۈرەلمەس بولۇپ كەتكىنىمىزدىن، بۇ ئىشلارنىڭ توغرا بولمايۋاتقانلىقىنى ھىس قىلىپ يۈرەتتىم. دېمىسىمۇ شەھەر- يېزىلار ئارىسى، مەھەللىلەر ئارىسى، ئىدارىلار ئارىسى، ھەتتا خوشنىلار ئارىسى بېرىش- كېلىشلەرمۇ ئاساسەن قامال قىلىنىپ بولدى. ھە دېسىلا بىگۇنا تۇتقۇنلار، بىھۇدە ئۆلۈملەر، ... مانا بۈگۈن مىللىي ئالىي مەكتەپلەر، مىللىي تېخنىكوملار سىنىپلىرىنىڭ يېرىمىدىن كۆپىدىن ئايرىلىپ قالدۇق. ئىچكىرىسىگە بېرىپ بىلىم ئېلىشلار پۈتۈنلەي توختىدى. نامراتچىلىق، قەھەتچىلىك، بىزدىن گۇمان قىلىشلار، بىزنى بوزەك قىلىشلار تېخىمۇ ئەۋجەپ كەتتى. _ 'تەشۋىقاتچى' بىرتال تاماكا تۇتاشتۇرۇۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدى. _ ئەندى ئويلاپ باقسام، بىز ئىشنىڭ پەقەت مۇشۇنداق تەرەپلىرىنىلا كۆرۈۋالغانىدەك قىلىمىز. ئەسلىدە بۇخىل ھەرىكەتلەرنىڭ پەيدا بولۇپ تۇرۇشىنىڭمۇ تولا بەك زىيىنى يوقتەك كۆرۈنىدۇ. قايسى كۈنىسى بىر ئىچكى ماتېرىيالنى كۆرۈپ قالغانىدىم. ئۇنىڭدا ئىچكىرىسىگە قاچقان خىتايلارنىڭ سانى ئىككى مىليونغا

www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

ئولتۇرۇۋېرىڭلار. ..." _ 'ساقى' يالغان تەكەللۇپ قىلغىنىچە سىرتقا قاراپ مېڭىشقا تەمشەلدى.

"كىرىۋېرىڭلار، ھېچقىسى يوق. مېھمىنىم يات ئادەم ئەمەس. ئەسلىدە مەنمۇ سىلەرگە تونۇشتۇراي دەپ يۈرەتتىم. _ قاسىم ئۇلارنىڭ يولىنى توستى. _ قېنى ئىچكىرى كىرىڭلار. راس دېگەندەك سىلەر ھەقىقەتەنمۇ تەلەيلىك مېھمانلاركەنسىلەر. بۈگۈن ئاشنى بەكلا جىق دەملىۋېتىپتىكەنمىز، قانداق قىلىشىمىزنى بىلەلمەي ئولتۇراتتۇق." _ قاسىم بۇ ئارىدا خاسىيەتكە ئىشارەت قىلىپمۇ ئۈلگۈردى. خاسىيەت دەرھال قايتىدىن دەستىخان راسلىدى. ئاندىن لىگەنلەرگە قالغان ئاشنى ئۇسۇپ چىقتى. چاي قويۇلغاندىن كېيىن، قاسىم ئاغىنىلىرىگە قىزىنى تونۇشتۇردى. ئاندىن ئاغىنىلىرىنىمۇ خاسىيەتكە تونۇشتۇردى. رەسمىيەتلەر تۈگىگەندىن كېيىن، خاسىيەت ئېشىنى بۆلۈپ نېرىقى ئۆيگە كىرىپ كەتكەندىن كېيىن ھەممە ئاشقا تۇتۇندى. قارىغاندا مېھمانلار راستىنلا خېلى ئايلاردىن بېرى پولوغا ئولتۇرمىغاندەك قىلاتتى. ئىشتەي بىلەن يېيىلگەن پولو، لىگەنلەرنىڭ پاك- پاكىزە سىرىپ سۈپۈرلىشىگىچە داۋام قىلدى. دوستلارنىڭ چىرايىغا خېلى ئوبدانلا رەڭ كىرىپ قالغانىدى. قايتىدىن چايلار تارتىلغاندىن كېيىن، ھەممىنىڭ ئاغزىغا تاماكىلار قىسىلدى. ئۆي ئىچى پاتلا قويۇق ئىس- تۈتەككە قاپلاندى.

'ساقى' نېرىقى ئۆينىڭ ئىشىكىگە قاراپ قويۇپ، قاسىمغا پىچىرلىغاندەك دېدى:

"يامان نېمە جۇمۇ سەن، تىرناقتا ئويناتقىدەك بىرسىنى تېپىۋاپسەنغۇ!"

"گۈلدەك قىزكەن دەڭلا."

"نەق پەرىنىڭ ئۆزى دېگىنە."

"... ..."

"يېقىندا نىكا قىلىۋېلىشنى ئويلىشىۋاتىمەن." _ دېدى قاسىم.

"ئاداش، ئەندى بۇ گالنى ھۆل قىلغىدەك بىرنىمەڭغۇ باردۇ؟!" _ 'ساقى' نىڭ تاقىتى قالمىغانىدى.

قاسىم بۇ گەپتىن كېيىن ئىتتىك بېرىپ ئىشكاپتىن هاراق- رومكىلارنى چىقىرىپ ئۈستەلگە تىزدى. ئاشخانا ئۆيىدىن بىر تەخسە چىلىغان كۆك ئېلىپ چىقتى. تاقىتى قالمىغان 'ساقى'، هاراقنى رومكىلارغا بېلىق كۆزى تولدۇرۇپ تارقاتتى:

"بەختىڭلار ئۈچۈن!" _ دەپ ھەممە رومكىلىرىنى يۇقىرى كۆتۈرۈشتى. ئۇلارنىڭ چىرايلىرى پۈرلىشىپ بۇرۇنقىدەكلا چىپەرقۇتتىنىمۇ بەتەر قورۇقلار بىلەن توشۇپ كەتتى. هاراق ئۇلارنىڭ چىرايىغا پاتلا چىققانىدى. بۇ ئاغىنىلەر شۇ ھالىتىدە بىردەمدىلا بىر

شۇ يەرگە چېچىۋېتەتتىم!" _ ئەندى ئۇلار باش قاتۇرۇش ئورنىغا خامخىيالغا كىرىشىپ كېتىشتى.

"ھازىر بىراقلا نەچچە مىڭ ئادەمنى تەڭ ئۇخلىتىۋېتىدىغان بىرخىل دورىلارمۇ بار دەيدۇ. ئۇنى چېچىۋېتىپ ئارقىدىنلا ھەممىسىنىڭ قۇراللىرىنى يىغىۋالاتتۇق دەڭلا!"

ئولتۇرۇشتىكىلەر ئەندى زامانىۋى خۇراپاتلار ئىچىگە پېتىشقا باشلىغانىدى. خاتا چۈشىنىپ قالماڭ، خۇراپاتقا بىلىمسىزلارلا پېتىپ قالماي، بۇ تۈردىكى ئېنجېنېرلىرىمىزمۇ پېتىپ قالالايدىكەن. ئەنە شۇ سەۋەپتىن نۇرغۇن ئاقىللىرىمىز ھېلى خىتاي ئاق كۆڭۈللۈكلىرىگە، ھېلى كىشىلىك ھوقۇق قانۇنلىرىغا، ھېلى دېموگراتىك سايلاملارغا، ھېلى دۇنيا جامائەتچىلىكىنىڭ ياردىمىگە، ... دېگەندەك خامخىياللارغا بېرىلىپ خەلقىمىزنى يېرىم ئەسىردىن ئارتۇق ۋاقىتتىن بويان پەپىلەپ كەلمىدىمۇ؟! مانا بۈگۈن خەلقىمىزنىڭ خېلى كۆپ قىسمى چەتئەللەردە جېنىنى ئاران بېقىپ يۈرگەن مۇھاجىرلىرىمىزدىن زور ئۈمىدلەرنى كۈتۈپ يۈرمەمدۇ؟! بۇ ئولتۇرۇشتىكى 'ۋەتەنپەرۋەر' لەرمۇ ئەنە شۇنداق خام خىياللار دېڭىزىدا ئۈزۈپ يۈرمەكتە ئىدى. ھەتتا ئۇلارنىڭ خام خىياللىرىغا ياغاچئات دەمدۇ، خاسىيەتلىك گىلەم دەمدۇ، سېھىرلىك چىنەك دەمدۇ، ئىشقىلىپ چۆچەكلەردىكى نەرسىلەرمۇ ئارىلىشىپ ئوتتۇرىغا تۆكۈلمەكتە ئىدى. ...

"ئاغىنىلەر، ئاغىنىلەر! _ 'تەشۋىقاتچى' دوستلىرىنىڭ گېپىنى ئاران توختاتتى.

_ ئاغىنىلەر، ئۇنداق بولمىغۇر گەپلەرنى قويۇپ بولىدىغانىراق گەپلەرنى قىلىڭلارچۇ!"

"دېگىنە ئەمىسە، نېمىكەن ئۇ بولىدىغان ئىشلار؟!"

"چەتئەللىك، شۇ چەتئەلدىكى تەشكىلاتلىرىمىز! ئۇلار دۇنيادىكى ئەڭ كۈچلۈك دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەتلىرىنى ئەيۋەشكە كەلتۈرۈۋېتىشىپتۇ. مەن ئۆتكەن يىللاردا ئالمۇتىغا بارغىنىمدا بۇ توغرىسىدا قىلىنىۋاتقان نۇرغۇن ئىشلارنىڭ خەۋەرلىرىنى گېزىتلىرىدىن ئوقۇغانىدىم. رەسىملىرى بىلەن بېسىلغان ئاجايىپ ئىشەنچلىك خەۋەرلەر دەڭلا! ھەتتا ئامېرىكىنىڭ پارلامېنت قۇرۇلتىيىغىمۇ كىرىپ لايىھىلىرىنى سۇنالىغانلار بار ئىكەن. ئۇلارنىڭ بۇ تۈردىكى ھەرىكەتلىرى بۇ كۈنلەردىمۇ تازا ئەۋجىگە چىقىپ راۋاجلانماقتىكەن. يېقىندىلا بىر لايىھەنى ئۇلارنىڭ پارلامېنتىغا سۇنغانىكەن، ئاران بىر ئاۋاز كاملىق قىلىپ ئەستىقلانماي قاپتۇ دەڭلا، بولمىسا قالتىس ئىشلار بولۇپ كېتەركەندۇق. شۇ پىرېزدېنت سايلىمى بەكلا تاقىشىپ قالغان گەپ. مانا شۇلارنىڭ ئىشلىرى چوقۇم بىزنى ئازات قىلدۇرالايدۇ. ..."

"... ..."

بۇخىل تالاش- تارتىشلار توگەيدىغاندەك ئەمەس ئىدى. قاسىم بىرچەتتە ئولتۇرۇپ،

ئۇيغۇر كىتاب تورى بېكىتى
www.uyghurkitap.com

يېقىنلىشىپ، يېڭىدىن كېلىدىغانلارنىڭ سانى يىلىغا بىرەر يۈز مىڭدىنمۇ ئېشىپ كەتكەنمىش. بۇرۇن شىنجاڭ دېسە، بىلىملىكلىرىلا ئەمەس، بەلكى ئادەتتىكى ماڭلۇر-تىلەمچىلىرىمۇ جان دەپ ئۆزىنى ئۇرۇپ تۇراتتىكەن. مانا ئەندى ھەتتا قۇراللىق ھەربىلىرىمۇ 'شىنجاڭغا بارسەن' دېسە قورقۇپ يېرىم يولدا قېچىپ كېتىدىغان ئەھۋاللار خىتايدا ئادەتتىكى جىنايەتلەر ھالىغا چۈشۈپ قالغانمىش. نۇرغۇنلىغان خىتايلار بالا تۇغۇشنى باھانە قىلىپ بولسىمۇ يۇرتىغا قېچىپ كېتىشمەكتە ئىكەن. مۇشۇنداق بىرنەچچە يىل داۋام قىلىپ بەرسە، بۇ يەردىكى خىتايلار ئون مىليوندىن زادىلا ئاشالمايدىغاندەك كۆرۈندۇ. يېقىنقى كۈنلەردە مەخپىي پارتىلىتىش ھەرىكەتلىرىنىڭ خاراكتېرى ئۆزگىرىشكە باشلاپ ھۆكۈمەت كادىرلىرى، ساقچىلار، ھەربىلەرگە زەربە بېرىشكە قاراپ تەرەققىي قىلماقتا دېيىشىدۇ. ئاغىنىلەر، شۇنداق ئويلايمەنكى، بۇ ئىشلارنى پىلانلىق، تەشكىللىك، ئومۇمىي يۈزلۈك قانات يايدۇرالىغاندا، ئۆزۈنگا قالماي خىتايلارنىڭ سانى رەسمىي ئازىيىشقا قاراپ يۈزلىنىدىغاندەكلا قىلىدۇ. ھەرقانچە ۋەھشىلىك قىلىشتى دېگەن بىلەنمۇ، بۈگۈنكى بىگۇتۇن نوپۇسىمۇ ئازىيىپ بۇرۇنقىسىنىڭ يېرىمىغا كېلىپ قالغانمىش. قارىغاندا بۇ ئىشلار بولىدىغان ئىشتەكمۇ قىلىدۇ. ھەي ئىست، شۇ مەدەنىيەت ئىنقىلاۋى دېگەننىڭ ئالدى- كەينىدە خىتايلار نېمە دېگەن ئاز ئىدى- ھە؟! ئەندى ئۇ دەۋرگە يېنىشىمىز خېلى مۈشكۈلگە توختايدىغان ئوخشايدۇ دەڭلا ئاغىنىلەر. ..."

"ھەربىلەر، ھەربىلەرنى قورقۇتۇپ قاچۇرۇش ئۇنداق ئاسان ئىش ئەمەس! _ 'ساقى' 'تەشۋىقاتچى' نىڭ سۆزىنى بۆلدى. _ خىتاينىڭ ئەڭ كۈچلۈك ھەربى قىسىملىرى شىنجاڭدا دەڭلا، ئۇلارنىڭ نەچچە مىڭ تانكىسى، نەچچە مىڭ ئۇرۇش ئايروپىلانلىرى، نەچچە مىڭ زەمبىرىكى، ..."

"بولدى قوي بىزنى تولا قورقۇتماي، ئۇنىڭغىمۇ ئامال قىلغىلى بولىدۇ. _ بۇ قېتىم 'موخوركىچى' 'ساقى' نىڭ گېپىنى بولىۋەتتى. _ ئەگەر 'سۇلايمان قالپاق' تىن بىرسى بولىدىغان بولسا، ئۇنى كېيىۋېلىپ خالىغان خىتاي قىسىملىرىنىڭ ئىچىگە كىرەلەيتتۇق، ئايروپىلان- تانكىلىرىنىڭ، ئىسكىلاتلىرىنىڭ تۇرغان يېرىگە مىنا كۆمۈپ چىقاتتۇق. ھەركۈنى بىر پولكىنى پارتىلىتىپ يوقاتقىلى بولاتتى دەڭلا، بىر يىلغا قالماي ھېچ نېمىسى قالمىغان بولاتتى بۇ گويلارنىڭ. ..." _ ئۇ مەغرۇر ھالدا يېنىدىن گېزىت قەغىزىنى چىقىرىپ نەشە ئوراشقا كىرىشتى.

"مىكروپ دېگىنە مىكروپ. _ دېدى 'ساقى' مۇ رومكىسىنى قولىدا تۇتۇپ تۇرۇپ، _ بىرىنچى نومۇرلۇق كېسەللىك مىكروپىدىن تېپىۋالسام نەدە خىتاي ئەسكىرى يىغىلسا

شۇندىن بىرقانچە ھەپتە ئۆتكەندىن كېيىنكى بىر كۈنى، 'يېڭى ئاي قوشۇنى'
نىڭ بارلىق ئەزالىرى يەنە گۈلباھارنىڭ ئۆيىگە يىغىلىشتى.

"بۈگۈن بىز نۆۋەتتىكى ھەرىكەت پىلانلىرىمىز ئۈستىدە مۇزاكىرە قىلىشىمىز. ـ دېدى گۈلباھار ئەتراپىدىكىلەرگە بىرقۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقىپ، ئاندىن ئورنىدىن تۇرۇپ ئىشكاۋىنىڭ تەكچىسىدىن بىر قاپ 'كامېل' ماركىلىق تاماكا ئېلىپ ئاغزىنى قوپاللىق بىلەن يىرتىپ ئاچتى. ئاۋۋال ئۆزىگە بىرتال چىقىرىپ، قاسىم بىلەن 'يانچۇقچى' غا بىرتالدىن چىقىرىپ ئۇزاتتى. گۈلباھارنىڭ نازۇك بۇرنىدىن قىزلارغا خاس بولمىغان بىر شەكىلدە ئاپپاق تاماكا ئىسى پۇرقىراپ چىقماقتا ئىدى. بۇنىڭغا دىققەت قىلىپ ئولتۇرغان قاسىم، قولىدىكى تاماكىسىنى تۈتەشتۈرمايلا ئاستا كۈلدانغا تىكلەپ قويدى. گۈلباھار قاسىمنىڭ بۇ ھەرىكىتىنى سەزمىدى ئەتىمالىم، پەرۋاسىزلارچە ئۆز گېپىگە كىرىشىپ كەتتى. ـ بىزنىڭ بۇ شورىكا ئۆتكەن ھەپتىدە كېچىلىك رازۋېتكىغا چىقىپ، خىتاي قوراللىق پاترۇللىرىنىڭ ھەرىكەت قانۇنىيەتلىرىنى كۆزىتىپ باققان. نەتىجىدە ئۇلارنىڭ بىرمۇنچە ئاجىز نوقتىلىرىنىمۇ سېزىپ كەپتۇ. قارىغاندا پىلانلىق ۋە سەگەكلىك بىلەن ھەرىكەت قىلىنىدىغان بولسا، خىتاي پاترۇللىرىغا كېچىلىك زەربە بېرىش پۇرسىتىنىمۇ يارىتىشقا بولىدىغاندەك. ھەتتا قاراڭغۇ كوچىلاردا ئىككى گۇرۇپ خىتاي پاترۇللىرىنى بىر- بىرسىگە سېلىپ قويۇپ قېچىپ كېتىشكىمۇ بولىدىغاندەك تۇرىدۇ.
ـ گۈلباھار قولىدىكى تاماكىسىنى قاتتىق بىر شورىۋالغاندىن كېيىن، تېخى يېرىمىغىمۇ كەلمىگەن تاماكىسىنى كۈلدانغا ئېزىپ تۇرۇپ سۆزىنى داۋام قىلدى. ـ بۇ پىلاننى ئىشقا ئاشۇرۇشقا سىلەر ئىككىڭلار زايا كېتىسىلەر. ـ ئۇ خاسىيەت بىلەن قاسىمغا قاراپ قويۇپ گېپىنى داۋام قىلدى. ـ يەنى دېمەكچىمەنكى، سىلەر زىيالىلارنىڭ كالاڭپايلىغىڭلاردىن بۇنداق جىددى ئىشلارنى قاملاشتۇرالمايسىلەر، ئاسانلا بىلىندۈرۈپ قويۇپ، ھېچ نېمە قىلمايلا بىكاردىن- بىكارغا تۇتۇلۇپ ياكى ئۆلۈپ كېتىسىلەر. بۇ ئىشلارغا مۇۋاپىق ئەزا توپلىشىمىزغا توغرا كېلىۋاتىدۇ. ھازىرچە بۇ ئىشلارنى بىزنىڭ 'يانچۇقچى' شورىكىمىز ھۆددىگە ئېلىپ ئىختىيارىچە مىدىرلاپ تۇرسۇن. ياكى سىلەرنىڭ بۇنداق ئىشلارغا ئەسقاتقىدەك بىرەر ئەزالىرىڭلار بارمىدى؟!"

"قايسى كۈنىسى كېچىلىك رازۋېتكىغا چىققىنىمدا، ـ دەپ سۆز ئالدى 'يانچۇقچى'، ـ كېچە قاراڭغۇلۇقىدا بىرسىنىڭ يېنىمدىكى بىر بىنانىڭ بالكونىدىن سىرىلىپ چۈشۈپ قېچىپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالدىم. كوچا بېشىدىن كېلىۋاتقان گۇڭگا يورۇقلۇقتا ئۇنىڭ چىرايىنى ئېنىق كۆرۈپ قالغانىدىم. ـ قاسىمنىڭ ئىچىدىن 'كىمكەن ئۇ؟!' دەپ سورىغىسى كېلىپ ئۆزىنى ئارانلا تۇتۇپ تۇراتتى. بۇمۇ بىر

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

مېيىغىدا كۈلگىنىچە ئۇلارنىڭ قۇرۇق گەپلىرىنى ئاڭلاپ ئولتۇراتتى. پات- پاتلا ساتتى نىڭ ئالدىدىكى پوتولكىغا قاراپ قوياتتى. پوتولكىدىكى بۇ هاراقمۇ قېرىشقاندەك زادىلا تۈگىمىگەندەك ئەمەس. تالادا ئوبدانلا قاراڭغۇ چۈشۈپ قېلىۋاتاتتى. دوسلىرىنىڭ سۆھبەتلىرى ئاجايىپ ئاتوم بومبىسى، كائىناتتىن كەلگەن مەخسۇس ئۇيغۇرلارغىلا ياردەم قىلىدىغان خاسىيەتلىك ئادەم، بىر شەھەرنى بىرلا ۋاقىتتا ئوڭتەي- توڭتەي قىلىۋېتەلەيدىغان قالتىس بومبىلار، يولدىن تېپىۋالىدىغان بىر تاغار نەق پۇل، ئەڭ چىرايلىق قىزلار، ئامېرىكىنىڭ مىڭلىغان بومباردىمانچى ئايروپىلانلىرىنىڭ خىتاي ھەربىي بازىلىرىغا بومبا ياغدۇرۇۋېتىشى، تەيۋەنلىكلەرنىڭ چوڭ قۇرۇقلۇققا ھۇجۇم قىلىشى، دېموكراتىك خىتايلارنىڭ ھاكىمىيەتنى تارتىۋېلىشى، موڭغۇللارنىڭ، مانجۇرلارنىڭ مۇستەقىل بولۇپ خىتاينىڭ بۇ تەرەپلەرگە كېلىش يولىنى توساپ قويۇشى، ھىندىستاننىڭ تىبەت دۆلىتى قۇرۇپ بېرىمىز، مېكماخون سىزىغىنى ئىشقا ئاشۇرىمىز دەپ خىتايلارنى جەلپ قىلىۋېلىشى، ... ھەتتا دۆلىتىمىزنىڭ يېڭى ئىسمى، دۆلەت بايرىقىمىزنىڭ يېڭى لايىھىسى، دۆلەت شېرىمىز، ھۆكۈمەت شەكلى، دۆلەت تۈزۈمىمىز، ... ئىش قىلىپ ئۇلار ھەممىنى ئارىلاشتۇرۇپ، ھېلى ئازاتلىق كۈنلىرىمىزگە، ھېلى دۇنياغا، ھېلى جەڭ مەيدانلىرىغا، ھېلى پاھىشىخانىلارغا، ... دېگەندەك ئارىلاشتۇرۇپ ئايلىنىپ يۈرۈپ ۋەتىنىمىزنى ئەتىلا ئازات قىلىۋېتىدىغاندەك ھالغا كەلتۈرۈشۈپ ئاندىن ئولتۇرۇشتىن تارقىلىشتى. ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئىنتايىن خۇشال، مەغرۇر قىياپەتتە ئۆيدىن چىقىشتى. ئەندى ئۇلارنى تالادا تۈگىمەس تەكشۈرۈشلەر كۈتۈپ تۇراتتى. "ئۇلار ئۆيلىرىگە ساق- سالامەت يېتىپ بارالارمۇ؟!" _ قاسىمنىڭ غېمى شۇنىڭدىلا قالغانىدى.

"ئۇھ خۇدايىم، بېشىم پارتىلاپ كېتىدىغاندەكلا بولۇپ كەتتى بۇ مەسلەرنىڭ گېپىدىن. بۇ ئاغىنىلىرىڭىز نېمە دېگەن لاۋزا كىشىلەر بۇ؟!"

"جېنىم خاسىيەت، سىز تېخى بىلمەي يۈرەمتىڭىز؟! مانا مۇشۇلار بىزنىڭ ئۇيغۇر يېڭى زىيالىيلىرىنىڭ تىپىك ئۈلگىلىرى. بىز ئەنە شۇنداق ئادەملىرىمىزنى قۇتقۇزالارمىزمىكىن دەپ جېنىمىزنى قولتۇقىمىزغا قىستۇرۇپ يۈرىمىز. جەمئىيەتتە بۇنىڭدىنمۇ خاراپ ئادەملىرىمىز كۆرمىگىلارچە يېتىپتۇ! _ قاسىم كېلىپ خاسىيەتنى قۇچاغلىدى. _ جېنىم خاسىيەت، بۇلار بۈگۈن سىزنى بار دەپ خېلى تۈزۈلۈپ قالغىنى، مەنمۇ سىزلەر بىلەن تونۇشۇشتىن ئاۋال شۇلاردىن پەرقىم يوق بىرسى ئىدىم. سىزلەر بىلەن تونۇشقىنىمدىن كېيىنلا ئاندىن ھاياتىمنىڭ مەنىسىنى ھېس قىلىشقا باشلىدىم." _ ئۇلار ئىككىسى خېلى كۈنلەردىن بېرى بىر- بىرىنى كۆرمىگەچكە، چىڭ چاپلىشىپ ئۇزۇنغىچە ئولتۇرۇشتى. ...

تۇرۇپ چىقماڭ، كېلەر قېتىملىق يىغىلىشىمىزغا قالماي ماڭا بېرىڭ."

"مېنىڭچە، _ دەپ گەپ قىستۇردى خاسىيەت، _ بىز ھازىرچە مانا مۇشۇ خىلدىكى ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىپ، ئۆزىمىزنى كوچا ھەرىكىتى بىلەن شۇغۇللىنىشقا چېنىقتۇرۇپ، ئاندىن كېچىلىك ھەرىكەتلەرگە ئۆتسەكمىكىن دەيمەن. بولۇپمۇ كېچىلىك ھەرىكەتلەردە قۇراللىق بىۋاستە توقۇنۇشۇپ قېلىشلاردىنمۇ ساقلانغىلى بولمايدۇ. ئەگەر مۇمكىن بولسا، تىزىملىك چىقارغىنىمىزدا شۇ پاتىروللارنىڭ بىر قانچىسىنى تىزىملاپ چىقىشقا تىرىشسىڭىز قانداق قاسىم؟"

"بىزنىڭ خاسىيەتمۇ ياخشى پىكىرلەرنى قىلالايدىكەن- ھە! _ گۈلباھار خاسىيەتكە قاراپ بوم ھىجىيىپ قويدى. _ شۇنداق قىلىڭ ئەمىسە قاسىم، كۈچىمىز يەتمەيدىغان ياكى بىزنىڭ قولىمىزدىن كەلمەيدىغان ئوبيېكتىپلارنى كېلەر قېتىملىق مۇزاكىرىدە تاللاپ چىقىپ خەلقىمىز ئارىسىغا تارقىتىۋەتەرمىز بولمىسا." _ دەپ يىغىننى خۇلاسىلاپ، بەزىلەرگە يەنە يېڭى ۋەزىپىلەرنى بېرىپ يىغىننىڭ تۈگىگەنلىكىنى ئېلان قىلدى.

سورۇندىكىلەر بىرقۇر يەڭگىل نەپەس ئېلىشىۋېلىپ، چۇقۇرۇشۇپ يۈرۈپ تاماققا تۇتۇش قىلىپ كېتىشتى.

بۈگۈنكى سورۇندا ھاراق ئىچىلمىدى. ئەمما جوزىدا بىرقانچە شىشە ئىسىل ۋىسكى- تاتلىق ھاراقلار ئاغزى ئېچىلغان، رومكىلارغا ئاز-تولا قۇيۇلغان ھالدا تۇردى. ئۈستى بېشىلىرىغا ئەتىردەك سېپىپمۇ ئېلىشقاچقا، ئۆي ئىچى سېسىق ھاراق پۇرىقى بىلەن تولغانىدى. جوزىدىكى ھاراق پوتولكىلىرىغا گۈلباھاردىن باشقىلىرى زادىلا دىققەت قىلىشمىدى. پەقەت، بىچارە گۈلباھار ئۇياق- بۇياققا ئۆتكىنىدە باشقىلاردىن يوشۇرۇنۇقچە ھاراق پوتولكىلىرىغا مۇڭلۇق كۆزلىرى بىلەن تەلمۈرۈپ تۇتۇپ قوياتتى. ...

مەلۇم بىر دەم ئېلىش كۈنى ئىدى. قاسىمنىڭ ئاغىنىلىرى خېلى ئايلاردىن بېرى ئۇنى يوقلاشمىغانىدى. ئۇ، يالغۇز ئولتۇرۇپ بۇ بىرقانچە ئايدىن بېرى توپلاپ يۈرگەن يېقىنلاشقىلى بولمايۋاتقان ياكى ئېنىق ئادرېسلىرىنى تاپالماي كېلىۋاتقان قانخور جاللاتلار ھەققىدە قولغا كەلتۈرگەن مەلۇماتلارنى خەلقى ئارىسىغا تارقىتىۋېتىش ئۈچۈن تىزىملىكتىكىلەرنىڭ تەپسىلى ئادرېس ۋە قىسقىچە جىنايەتلىرىنى رەتلەپ يېزىپ ئولتۇراتتى.

كونا ئۆلپەتلىرى بىر بېسىپ، ئىككى دەسسەپ كىرىپ كېلىشتى. ئەڭ ئاۋال كىرگىنى پىشقەدەم 'ساقى' بولدى.

ئىللەتتە! 'يانچۇقچى' تاماكىسىنى كۆلدانغا قېقىپ تۇرۇپ گېپىنى داۋام قىلدى، ئۇ بالىنى مەن خېلىلا ئوبدان تونۇيمەن. ئۇنىڭ بۇنداق ئىشلارنى ئويلايدىغانلىقىنىمۇ خىيالىمغا كەلتۈرۈپ قويمىغانىكەنمەن. ئەتىسى ئاخشامدا، ھېلىقى بىنادا ئولتۇرۇشلۇق بىر خىتاي چوڭجاڭنى ئايالى ۋە يالغۇز ئوغلى بىلەن بىرلىكتە بوغۇزلىنىپ ئۆلتۈرۈلگەنلىكىدىن خەۋەر تاپتىم. يەنە كېلىپ ئۇ خىتايلارنىڭ ھەممىسىنىڭلا قۇلاقلىرى كېسىۋېلىنغانمىش. ئۇ چوڭجاڭنىڭ ئىچى- باغرىنىمۇ بوشىتىۋەتكەنمىش. شۇڭا، بۇ ۋەقەنى بۇ يىلقى كۆرۈلگەن ئەڭ پاجىئەلىك قاتىللىق ۋەقەسى دېيىشىدىكەن. شۇنىڭغا قارىغاندا، ئۇ بالا بۇنداق ئىشلارغا تازا ماس كېلىدۇ دەپ ئويلايمەن. ئىلاھىم بىرەر يېرئاستى قوشۇنغا ئەزا بولىۋالمىغاندۇ"

"مەيلى، ئىشەنچ قىلالىساڭ، شۇ بالىدىن باشلاپ ئۆرەڭنىڭ توغۇندا قوشۇنىڭنى قۇرۇپ ئىش باشلىۋېتەرسەن." _ دېدى گۈلباھار.

"بۈگۈنگىچە بىز رەسمىي بىر شەكىلدە خىتاي ئەمەلدارلىرى تەۋەسىدىن گۆرۈگە ئادەم قاچۇرۇپ باقمىغانىدۇق. _ دېدى خاسىيەت، _ گۆرۈگە ئادەم بۇلاش شەكلىلىرى بىلەن خىتاي ئەمەلدارلىرىدىن بەزى نەرسىلەرنى ئۇندۇرىۋېلىشقا بولماسمىدۇ؟!"

"راس دېگەندەك، بۇ يېقىندا بەزى خىتاي جاللاتلىرى بەكلا ھەددىدىن ئېشىپ كېتىۋاتىدۇ. ھەتتا بۇنداق ۋەھشىلىكلەرگە بىرقىسىم ئۇيغۇر قاتارىدىكى مىللىي مۇناپىقلارمۇ ئالاھىدە ياردەمچى بولىۋاتىدۇ. ئۇنداقلارنىڭمۇ نوخولىسىنى تارتىپ قويۇش ۋاقتى كەلدى دەپ ئويلايمەن. بۇ ئىشلارمۇ خۇددى خاسىيەت دېگىنىدەك ئادەم قاچۇرۇش، ۋاستىلىق زەربە بېرىش شەكىللىرىدە مەخسۇس قىلىشقا بولىدىغان ئىشلار. مەن بۇ ھەقتە بىرمۇنچە جاللات- مۇناپىقلارنىڭ تەپسىلىي ئادرېسلىرىنى تېپىپ قويغانىدىم." _ دېدى قاسىم يانچۇقىدىن بىر كىچىك قەغەز پارچىسىنى چىقىرىپ تۇرۇپ.

"توغرا دەيسىلەر، بىز بۇ جەھەتتىمۇ ۋەزىپە بەلگىلەپ ئىجرا قىلىشىمىز كېرەك. _ گۈلباھار ئورنىدىن تۇرۇپ ئەزالىرىغا كۆز يۈگۈرتكەچ دېدى. _ بولۇپمۇ خەلقىمىزنى ناھەق جازالاش پىلانىنى تۈزۈشۈپ بېرىۋاتقانلار، ئۇنىڭغا قاتناشقانلارنى مىللىتى، جىنسى، ۋەزىپىسى، بىلىمى، يېشى، ئىختىسادىي ياكى ئىجتىمائىي ئورنىنىڭ قانداق بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر، ھەرگىزمۇ رەھىم قىلماستىن بىۋاستە ياكى ۋاستىلىق چارىلاردىن پايدىلىنىپ ئۆزىنى، ئەتراپىدىكىلەرنى ياكى يېقىنلىرىنى قىساس ئېلىش ئۈچۈن مۇتلەق تۈردە جازالاشنى ئىشقا ئاشۇرۇشىمىزغا توغرا كەلمەكتە. بۇنداقلارنى ئېنىقلاپ چىقىپ، ئۇلارغا، ئۇلارنىڭ يېقىنلىرىغا، ئۇلارنىڭ مال- مۈلكىگە تېنىم تاپماي ئېغىر زىيانلارنى سېلىشىمىز لازىم! قاسىم، سىز تېزلىكتە بۇ ھەقتە بىر تەپسىلىي تىزىملىك

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

چىرايى غەلىتىلا بولۇپ قالغان، كۆزلىرى چوڭقۇرلاپ ئوغرىنىڭكىدەكلا خۇنۈك پارىلدايتتى.

ئۇلار ئۆيگە كىرىپ ئىچىشكە تەييارلاندى. بۇ ئارىدا 'موخوركىچى' يانچۇقىدىن كىچىك بىر تۈگۈكنى چىقىرىپ تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن يېشىپ، يېشىل رەڭلىك ياڭاقتەك بىر كومۇلاچنى چىقىرىپ بۇغدايدەك- قوناقتەك ئۈزۈپ ئالقىنىدا ئۇۋۇلاشقا باشلىدى. ئاندىن 'تارانچى' قىلىپ گېزىت قەغىزىدە ئورىۋالغان نەيچە ئىچىگە كۆك تاماكىسى بىلەن ئارىلاشتۇرۇپ بىرقات تاماكا، بىرقات كومۇلاچ قىلىپ تىزىپ تۇشقازدى. ئاندىن نەچچە تال سەرەڭگە بىلەن لاپىلدىتىپ يالقۇن چىقىرىپ پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن ئىچىگە تارتىشقا كىرىشتى. ئۇنىڭ چىرايى تېخىمۇ بەتەر ساغىرىپ قورقۇنۇشلۇق تۈسكە كىرىۋاتاتتى.

"ئەدىنىمۇ تاپتىڭ شۇ پاسكىنا نەرسىنى! _ دېدى 'ساقى' دوستىنىڭ ساماندەك ساغىرىپ كېتىۋاتقان چىرايىغا قاراپ، _ ئۆزەڭگە هاي بەرمىسەڭ تۈگۈشۈپلا كېتىسەن ئاداش. هېلىمۇ چىرايلىرىڭ ھەلىمە قورۇقنىڭكىدەك قورقۇنۇشلۇق تۈسكە كىرىپ قاپتۇ دوستۇم. بۇ نەرسە ساڭا ياراشمىدى."

"بۇ كۈنلەردە تۈگەشمىگەن يەنە كىم بار دەيسەن؟ _ 'موخوركىچى' پەلىگىنى قايتىدىن چوڭقۇر بىر نەچچىنى تارتىۋېلىپ، تۈتاشمايۋاتقان مەشىنىڭ كانىيىدىن چىقىۋاتقان ئىستەك ئاپپاق ئىس چىقىرىپ تۇرۇپ، _ سەن ماڭا دېگىچە ئاۋال ئۆزەڭنىڭ چىرايىغا بىر قارىغىنە، خاڭدىن چىققاندەكلا قارىداپ كېتىپسەن. سەنمۇ رەسمىلا زابوي بولۇپ كېتىۋاتىسەن جۇمۇ! مۇشۇ مېڭىشىڭدا پات- يېقىندا بىز بويتاقلار قوشۇنىغا ئەزا بولىشىڭدا گەپ يوق."

"دېمىسەڭمۇ بىزنىڭ 'ساقى' بىرنەچچە ھەپتىدىن بېرى ئۆيدە بويتاق يالغۇز تۇرىۋاتىدۇ. _ دېدى 'خەۋەرچى' ئاشخانا ئۆيدىن چەينەك- چىنىلارنى كۆتۈرۈپ كىرىۋاتقان قاسىمغا قاراپ، _ ئۇنىڭغا خوتۇن- باللىرىدىن مۇشۇ ھاراقنىڭ تەمى بەكىرەك مۇھىم بولۇپ قالدى."

"سەن قالدىڭ ئەندى ماڭا تەربىيە قىلمىغان، _ دېدى 'ساقى' قولىدىكى ھاراق رومكىسىنى ئايلاندۇرۇپ ئولتۇرۇپ، _ دېمىسەڭلارمۇ زېرىكىشتىن جېنىم چىقايلا دەپ تۇراتتى.. _ 'ساقى' دەرھال گەپنى باشقا ياققا بۇرىدى. _ ئاغىنىلەر، ئەسلىدە شۇ تېررورچىلارنىڭ تۇتقان يولىمۇ خېلى توزۇكتەك قىلىدۇ. بۇ كۈنلەردە ئادەم يېمىگەن مانتىنىڭ پۇلىنى تۆلەپ يۈرگىچە، بىرەر خىتاينىڭ مېڭىسىنى چېچىۋېتىپ بولسىمۇ راھەت ئۆلگەن ياخشىمىكىن دەيمەن!"

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

"نېمە دېگەن زېرىكىشلىك كۈنلەر بۇ! ئادەم ئەتىدىن كەشكىچىلا قورقۇپ يۈرگەن، يا بىر يەرگە ئەركىن بارالمىغان، بىرەرسىنىڭ ئۆيىدىمۇ ئارامخۇدا ئولتۇرۇپ بىرەر رومكا ئىچەلمىگەن. _ 'ساقى' رەسمىلا غۇدۇڭشۇپ قالغانىدى. ئۇ، ئىشتان يانچۇقىدىن بىر پوتۇلكا ناچار بىر ھاراقنى چىقىرىپ، دوسلىرى كەلگىچە بىرنەچچە رومكا قېقىۋېلىش نىيىتىدە ئىدى. ئۇ، تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن شىشىنىڭ ئاغزىنى مىڭ تەستە ئېچىپ رومكىغا سېسىق ھاراقنى تولدۇرۇپ گۇيلا قىلىپ ئىچىۋەتتى. ئۇنىڭ ئاچچىق ھاراقنى يۇتقاندىكى بۇ تۇرقىنى قاسىم ئەمەس، ئالۋاستى كۆرسىمۇ قورقۇپ يەتتى قات ئاسمانغا قېچىپ كەتكەن بولاتتى! 'ساقى' نىڭ چىرايىدا ئادەم سىياقى قالمىغانىدى.

"ئۇ پوتۇلكاڭنى ماڭا تاشلاپ قوي ئاداش. _ قاسىم دوستىنىڭ چىرايىغا قاراپ چىدىمىغانىدى. _ بۈگۈن مەندە خېلى ياخشى بىر داچۇي بارىدەك قىلىۋاتاتتى. شۇنى ئېلىپ بېرەي ساڭا." _ دېگەچ بېرىپ ئىشكاپتىن ئالاھىدە ئىشلەنگەن بىر پوتۇلكىنى چىقىرىپ 'ساقى' نىڭ ئالدىغا تىكلەپ قويدى.

"پاھ، پاھ، پاھ! بۇ ھاراقنى بىرەر يىلدىن بۇيان كۆرمىگەنىدىم دېگىنە! _ 'ساقى' تىترەپ تۇرغان قوللىرى بىلەن ئالدىراش شىشىنى ئېلىپ ئاغزىنى چىشلەپلا ئېچىۋەتتى. پوتۇلكىنىڭ ئاغزىنى ئىتتىك بۇرنىغا تۇتۇپ چوڭقۇر بىر پۇرىۋالدى. _ جىنىڭ ھاراق دېگەن مۇنداق بولىدۇ دېگىنە ئاداش. _ ئۇ رومكىسىنى توشقۇزۇپ گۇيلا قىلىپ بىرنى كۆتۈرىۋەتتى. ئۇنىڭ چىرايى بۇ 'ئېسىل ھاراق' تىمۇ ئوخشاشلا بايىقىدەك پۈرلىشىپ كەتتى. _ تازىمۇ ياخشى كەلدى بۇ بىر رومكا. قارىمامسەن، تۈزۈلۈپلا قالدىم دېگىنە! _ قاسىم دوستىنىڭ بۇنداق تۈزۈلۈپ قالغىنىدىن ئۇنىڭ ئۆلگەن چىرايى تېخىمۇ ياخشىراقمىكىن دېگەنلەرنى خىيالىدىن ئۆتكۈزدى. 'ساقى' تاماكىسىنى تۇتاشتۇرغاچ دېدى، _ ئاغىنىلىرىمىز ھازىر كېلىدۇ ھەقىچان. تۈنۈگۈن سېنىڭكىگە يىغىلىشنى دېيىشىۋالغانىدۇق. قارىمامسەن ئاداش، بىزنىڭ 'موخوركىچى' دوستىمىز نەشە دېگەن شۇ تېزەكتىن تۈگۈشۈپلا كەتتى دېمەمسەن. يامان بولدى ئۇنىڭغا، قانداق قىلساق بولاركىن ئۇ ئاغىنىمىزنى؟" _ 'ساقى' ئۆزىنىڭ ھالىمۇ ئۇنچىلىك ۋاي دېگۈچىلىكى قالمىغانىدى. يۈز- كۆزى ئىششىپ، قارىداپ باشقىچىلا بولۇپ قالغانىدى. قاسىم بۇ ئاغىنىلىرىدىن پات يېقىندا ئايرىلىپ قېلىشىدىن بەكلا ئەنسىرەيتتى. بۇ ئارىدا، قالغان ئىككىسىمۇ يېتىپ كىرىشتى.

"دېمىدىممۇ، بۇ 'ساقى' دا ئاغىنىدارچىلىق دېگەن نەرسە تۈگەپ كېتىۋاتىدۇ. بىزنى ساقلىمايلا ئىشنى باشلىۋاپتۇ ئەمەسمۇ!" _ 'تەشۋىقاتچى' سۆزلىگەچ كىرىپ پالشوپكىسىنى چىقىرىپ بىر يانغا قويدى. راس دېگەندەك، 'نەشىكەش' ئاغىنىسىنىڭ

"بولدى، بولدى. شۇنداق دەپ قويسام بىر دەمىلاپلا قارىم بولۇۋالماقچىلار يەنە. بايا مەن سورىغانغا بىرنېمە دەپ باقمامسىلەر قېنى. _ 'ساقى' شۇنداق دېگەندەك قىلسىمۇ يەنىلا ئالدىدىكى پوتولكىنى ئاستا جوزىنىڭ ئاستىغا تىقىپ قويدى. _ شۇ تەشۋىقات ۋارىقىدا چەتئەل كۈچلىرىنىڭ خىتايغا بېسىم ئىشلىتىپ بىزنىڭ ئىشلىرىمىزنى ھەل قىلغۇزۇپ بېرىش دېگەندەك مەسىلىگە بەكلا ئۈمىدۋار قارىغاندەك قىلىشامدۇ نېمە؟ دېمىسىمۇ بۇ خىتايلارنى شۇنداق بىر كۈچ كېلىپ قوغلاپ بەرمىسە، بىز خەق بۇنى زادىلا كېلىشتۈرەلمەيمىز. شۇڭا، ئۇ ماقالىدە يېزىلغان سىياسىي جوغراپىيىنىڭ ئالاھىدە مۇھىم دېيىشىنى ئېنىق بىلگىم كېلىدۇ. بۇ مەسىلە بىزنىڭ مىللىي مۇستەقىللىقىمىزنىڭ جان يېرى ئەمەسمۇ؟!"

'نەشكەش'، بېشىنى چۆكۈرۈپ ئوراۋاتقان ئىككىنچى پەلەك موخوركىسىغا سالغان يېشىل دانىچىلىرىنى تەكشىلەپ تىزىش بىلەن بولۇپ كەتتىكەنىدى.

"مېنىڭچە بولغاندا، بۇ ۋاراقتا يېزىلغانلار چەتئەل كۈچلىرىدىن پايدىلىنىش ئىشىنىڭ مىللىي مۇستەقىللىقىمىز ئۈچۈن ھەقىقەتەنمۇ ئالاھىدە مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە بولىدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىپتۇ. دېمىسىمۇ قايسى بىر يىللىرىدا نيۇ يوركتىكى 'قوشكېزەك بىنا پاجىئەسى' دىن ئۆچ ئالىمىز دەپ ئامېرىكا ئەسكەرلىرى ئافغانىستان بىلەن ئىراققا كىرىپ خىتايلارنى بەكلا ئالاقىزادە قىلىۋەتكەنىدى. بولۇپمۇ بىزنىڭ جەنۇبىي خوشنىمىز بولغان پاكىستاننى خىتاي تەسىرىدىن ئايرىۋېتىشكە تىرىشىۋاتقانلىقى خىتايلارنى بەكلا ھولۇقتۇرۇۋەتكەنىدى. ئۇنىڭدىن كېيىن يەنە تۈركىيىنىڭ ئافغانىستانغا ئەسكەر كىرگۈزۈشى، ئوتتۇرا ئاسىياغا ئامېرىكىلىقلارنىڭ قوشۇن تۇرغۇزۇشىغا ئورۇنۇشلىرى خىتايلارنىڭ ۋەتىنىمىزنىڭ غەرب ۋە جەنۇب تەرەپلىرىدىكى ئىتتىپاقداشلىرىنى يولدىن چىقىرىپ قويۇش خەۋپىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىپ، ۋەتىنىمىزگە جىددى شەكىلدە ھەربى يۆتكەشكە مەجبۇر بولۇشقانىدى. بۇلارنىڭ ھەممىسىنى تۈركىيەدە، ياۋروپادا، ئامېرىكىدا تۇرىۋاتقان مۇھاجىر تەشكىلاتلىرىمىز قانات يايدۇرۇۋاتقان خەلقارالىق تەشۋىقاتلىرىنىڭ نەتىجىسى دېيىش مۇمكىن ئىكەن. دېمەكچىمەنكى، بىز بۇ يەردە بىكاردىن- بىكارغىلا ئۆلۈپ بېرىپ، بىرمۇنچە تونۇش- بىلىشلىرىمىزنىڭ بېشىغا بالا تېرىپ يۈرگىنىمىزدىن، مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ قىلىۋاتقىنىدەك چەتئەل كۈچلىرىنى كۈشكۈرتۈپ خىتايلارنى قورقۇتۇپ بۇ يەردىن قاچۇرۇش مەخسىدىگە يېتەلەيدىغاندەك قىلىمىز. شۇنداق بولغىنىدا بىزدىن ھېچكىم گۇمانلىنالمايدۇ، خىتايلار چەتئەللىك بىلەن ھەپىلىشىمەن دەپ بىزگە چولىسى تەگمەي قالىدۇ." _ 'تەشۋىقاتچى' مەغرۇر قىياپەتتە ئەتراپىدىكىلەرگە بىرقۇر كۆز يۈگۈرتۈپ

"نېمە بولدى ساڭا بۇ يېقىنلاردا؟! _ قاسىم چاي قۇيغاچ دېدى. _ پ[illegible] چىققاندەكلا ئۇ پاراكەندىچىلەرنى ماختىغىلى تۇردۇڭغۇ؟! بۇ ھالىڭ بىلەن بىرەر تۆكى [illegible] بالاغا قېلىپ يۈرمىگىن يەنە. ئۇلارنى زادىلا ياخشى كۆرمەيدىغان گەپلەرنى قىلاتتىڭ."

"بۇرۇنقى گەپلەر كىمنىڭمۇ ئېسىدە تۇرۇپتۇ دەيسەن، _ 'ساقى' قولىدىكى رومكىسىنى كۆتۈرۈۋېتىپ ئاغزىنى قولىنىڭ تەتۈرسى بىلەنلا سۈرتكەچ دېدى، _ بۈگۈن، بۈگۈننىڭ گېپىنى قىلسەن. ئوقۇۋىدىڭمۇ ھېلىقى كىتاپلارنى؟! ھە، راس، ئۇ كىتاپلارنى ساڭا بېرىمەن دەپ بەرمىگەنمىدىم؟! ئۇ كىتاپتا بىزدەكلەرنى قورقۇنچاق خائىنلار دەپ كېسىپلا ھۆكۈم قىلىۋەتكىنىنى دېسەڭ، ئەسلىدە بۇ قالپاقمۇ بىزدەكلەرگە خېلى دۇرۇس كەيگۈزۈلگەن قالپاقتەك قىلىدۇ. دېمىسىمۇ بىز راستىنلا خىتايغا تەخسىكەشلىك قىلىپ قورسىقىمىزنى بېقىپ يۈرگەن مىللىي پارازىتلاردىن بولماي نېمە؟! راس، ئاخشام ئىدارىدىكى خىتايلارنىڭ بىر- بىرسىگە پىچىرلىشىپ تۇرۇپ دېيىشكەن گەپلىرىدىن قارىغاندا، خىتايلارنى بوغۇزلاپ، پارتىلىتىپ يۈرگەنلەر ئارىسىدا بىرمۇنچە ئۇيغۇر قىزلىرىنىڭمۇ بارلىقىدىن گۇمان قىلىشىدىكەن. بىزدەك شۇنچە كۆپ ئەرلەر تۇرغان يەردە، بۇنچە خەتەرلىك ئىشلىرىمىزغا خوتۇن خەقلىرىمىزنىمۇ سېلىپ قويغان بولساق، بۇ جاننىڭ تازىمۇ قىممىتى قالمىدى دەڭلا. خىتايلارنىڭ دېگىنى راس بولغىنىدا، ئۇ قىزلارنىڭ يۈرىكى بىز ئەر خەقلەرنىڭكىدىن خېلىلا يوغان بولسا كېرەك؟! تۇۋۋا دېمەي بولمايدۇ بۇ ئىشلارغا."

"نېمىگە تۇۋۋا دېمەكچىسەن؟"

"يا دەيمەندە، نېمە دېگەن قورقماس يۈرەكلىك قىزلاردۇ ئۇلار، زادىلا ئىشەنگىم كەلمەيدۇ."

"يەتتى قىزلىرىم، نۇرۇزگۇم، رىزۋانگۈل دېگەنلەرگىمۇ ئىشەنمەمتىڭىيا؟!" _ 'موخوركىچى' ئۇنىڭغا قاراپ دېدى.

"ئاغىنىلەر، قۇرۇق گەپنى قويۇپ جىم تۇرۇڭلارچۇ بىردەم. مەن سىلەرگە ئوقۇپ بېرىدىغان بىرنەرسە تېپىپ كەلدىم." _ دېگىنىچە، 'تەشۋىقاتچى' يېنىدىن بىرۋاراق نەرسىنى چىقىرىپ ئۈندىلا ئوقۇشقا كىرىشتى، 'ساقى' ئۇنى ئوقۇشتىن توختاتتى:

"قوي، بولدى ئوقۇما ئۇنى. ئالدىمىزغا ھاراقنى تىكلەپ قويۇپ دىنىي مەسىلىلەر ھەققىدە تالاش- تارتىش قىلىشساق يامان بولىدۇ. بايا دېگىنىڭدەك چەتئەللىكلەرنىڭ توغرىسىدىكى نەرسەڭ بولسا يەنە ئوقۇغىنە، شۇنى ئېنىق بىلگىم بار ئىدى."

"ئۇنچىلىك خۇدادىن قورقىدىغانلىقىڭنى بىلمەپتىكەنمەن. بولمىسا ئالدىڭدىكى پىتولكىنى ئېلىۋېتەيمۇ- يا؟!"

ئۆلگەندە نامىزىمىزنى چۈشەرتىشى ئۈچۈنلا مۇسۇلمان بولىۋالىمىز ھەقچان!"

"راس دەيسەن، _ دېدى 'تەشۋىقاتچى' ئورنىدىن تۇرۇپ، _ بىز پەقەت ئۆلۈم ئۈچۈنلا مۇسۇلمان بولىۋالىمىز. گويا مۇسۇلمانلارنىڭ ۋەزىپىسى ئۆلۈشلا بولىدىغاندەك گەپ قىلىشىمىز. ئەگەر مۇسۇلماندارچىلىق ئۆلگەندىن كېيىن ئاندىن ئەسقاتىدىغان بولسا، خۇدايىم بۇ دۇنيانى نېمىشكە شۇنچە مۇرەككەپ قىلىپ يارىتىپ بىزگە ئامانەت قىلدىم دەيدۇ؟ شۇنچە كۆپ پەيغەمبەرلەرنى نېمىشكە ئېۋەرتىپ تۇردى؟ قۇرئاننى نېمىشكە چۈشۈردى؟ ھېچ نېمە قىلماي جەينامازدا ئولتۇرۇپ بۇ دۇنيالىق ئىمتىھانىغا قاتنىشىۋاتىمەن دەيدىغان مۇسۇلمانچىلىقنى خۇدايىممۇ ياخشى كۆرمىسە كېرەك؟ مېنىڭچە، بىز مۇسۇلمانلارنىڭ ئېڭىدا بىر مەسىلە باردەكلا قىلىدۇ."

"ئاغىنىلەر، سىلەر بۈگۈن ئىشنى بۇزدۇڭلار جۇمۇ! ئەندى بۇ رومكىلارنى يىغىشتۇرماي بولمىدى. ھېچنېمە قىلالمىساقمۇ، دىن ئۈستىدە پاراڭ بولغاندا بولسىمۇ ئالدىمىزدىن ھاراقنى ئېلىۋەتكىنىمىز تۈزۈك. _ 'ساقى' ئۆزىچە غودۇڭشۇپ يۈرۈپ پوتولكا-رومكىلارنى يىغىشتۇرۇپ ئىشكاپقا تىقىشقا باشلىدى.

"دېگىنىڭنىڭ يولى بار. _ دېدى قاسىم 'تەشۋىقاتچى' ئاغىنىسىگە قاراپ، _ خۇدايىم بىزنى بۇ دۇنياغا نېمىشكە ئېۋەتتى؟ ..."

"ھە، ئەندى ئەقلىڭنى تاپتىڭ قاسىم. ئارىمىزدا ئىچمىگەن سەن بولغىنىڭ ئۈچۈن بۇ ھەقتە گەپ قىلىشقا توغرا كەلگىنىدىمۇ سەن قىلىشىڭ كېرەك. قېنى دېگىنە، بۇ ھەقتە سېنىڭ گېپىڭنى ئاڭلاپ باقايلى." _ 'ساقى' جوزىدىكى تاتلىق تۈرۈملاردىن يىگەچ قاسىمغا قارىدى.

"راس دېگەندەك، بۈگۈنكى ئىسلام قاراشلىرىدا قانداقتۇر بىر چاتاق بار دېگەننى مەنمۇ پات- پاتلا ئويلاپ قالىمەن. بۇرۇنقى ئىسلام قاراشلىرى ئىلمىي تەرەققىياتنىڭ يۈكسىلىشىگە ئەگىشىپ مۇكەممەللىشىپ بارغانىكەن. ئەمما 10- 12- ئەسىرلەردىن باشلاپ ئىلمىي تەتقىقات ئىشلىرى يېڭى ئىزدىنىش باسقۇچىغا مۇھتاج بولىۋاتقىنىدا، ئىسلام دۇنياسىنىڭ ئىلمىي تەتقىقاتلىرى توختاپ قېلىش، ھەتتا چېكىنىش باسقۇچىغا كىرىپ قالغاندەك كۆرۈنىدۇ. نەتىجىدە، مۇسۇلمانلارنىڭ دىنىي كۆزقاراشلىرىمۇ بىرخىل قاتماللىققا كىرىپ قېلىپ، تا بۈگۈنگىچە داۋاملىشىپ كەلگەنلىكىنى سەزدىم. بايىقى سوئاللارنىڭ ئەسلى مەنبەسىنى مانا مۇشۇ جەھەتتە تەھلىل قىلىشقا بولىدۇ. يەنى، بۇ دۇنياغا بىزنى نېمىشكە ياراتتى؟ بۇ مۇرەككەپ ئەمما تولۇق قانۇنىيەتلىك بىر دۇنيانى بىزگە نېمىشكە رىسق قىلىپ ئامانەت قىلىپ بەردى؟ بىزنىڭ بۇ مېڭىمىزنى نېمە ئۈچۈن شۇنچە مۇرەككەپ ھۈجەيرىلەر بىلەن قۇراشتۇرۇپ بەرگەن؟ بۇ ئالەمدىكى ماددىلارنى

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

چىقىپ، 'ساقى' غا ئىشارەت قىلىپ بىر رومكا قۇيدۇرۇپ كۆتۈرۈشتى.

"ئاسماندىكى غازنىڭ شورپىسىغا نان چىلاپ تۇرايلى دېگىنە! _ دېدى 'موخوركىچى' يەنە يىرتىق پۇشقاقتىن چىققاندەكلا گەپ قىلىپ، ئاندىن ئۇ قولىدىكى موخوركىسىنى قاتتىق بىر شورىۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدى، _ دېگەندەك، مۇھاجىرلىرىمىزنىڭ قىلمىۋاتقانلىرى توغرا بولغىنىدا، خىتايلار قورقۇپ قېچىش ئورنىغا يۇرتىمىزدىكى ئەسكەر سانىنى بۇرۇنقىسىنىڭ بىر ھەسسىسىگە يېقىن كۆپەيتىپ نېمە قىلاتتى؟! مانا بۈگۈن نەگىلا قارساڭ قۇراللىق خىتاي."

"توغرا دەيسەن. سېنىڭ مېڭىلىرىڭنى نەشىدىن بۇلغۇنۇپ پىكىر قىلالماس بولۇپ كەتتىمىكىن دېسەم، ئازىراق قالغاندەكمۇ- قانداق؟!"

"بولدى قىلىڭلار بۇ بولمىغۇر گەپلەرنى. _ قاسىم گەپكە ئارىلاشتى. _ بايىقى شۇ دىن توغرىسىدا يېزىلغانلىرىنىمۇ بىر ئوقۇپ باقمامسەن؟! ھەرقانچە دېگەن بىلەن، بىز بەربىر مۇسۇلمان باللىرىغۇ"

قولىدىكى رومكىسىنى بوشىتىپ تۇرغان 'ساقى'، رومكىنى قويۇپ ئۆزىدىن نېرىسىغا ئىتتىرىپ قويدى:

"مۇسۇلمان باللىرىمىش تېخى! بىزنى قانداقمۇ مۇسۇلمان دېگىلى بولسۇن؟! ئىچىشىمىز ھاراق، چېكىشىمىز نەشە، قىلىۋاتقىنىمىز پاشىۋازلىق! مۇسۇلمان دېگەن بەش ۋاقىت نامىزىنى تاشلىمايدىغان تەقۋادار، يالغان سۆزلىمەيدىغان، مۇلايىم، رەھىمدىل، ھارامغا يېقىن يولىمايدىغان كىشىلەردىن بولىشى كېرەك. بىزچۇ؟! بىز دېگەن خىتايلاردىنمۇ بەتتەرلىشىپ كەتكەنلەرمىز! ھە، شۇ تېررورچىلارنى دېمەمسەن، بوغۇزلاۋاتقان، ئۈچەي باغىرلىرىنى چۇۋۇۋېتىپ بارغان، بۇنداق ئادەم قېلىپىدىن چىققان ئىشلار يەنە شۇ بىزدىن چىقمىدىمۇ؟! بىز خەقنى دېمەيلا قوي. دۇنيادىكى شۇنچە كۆپ مۇسۇلمانلارنىڭ قايسى بىرسى بىزدىن تۈزۈكرەك؟! ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا ئامېرىكىنىڭ، ياۋروپالىقلارنىڭ، ھەتتا روس، ياپون، خىتايلارنىڭ قولىغا قارىشىپ يۈرمەمدۇ؟! سىلەردىن قايسى بىرىڭلار كۆردۈڭلار قېنى، 'ما دې ئىن مۇسۇلمان دۆلىتى' دەپ يېزىلغان بىرەر نەرسىنى سېتىۋالغىنىڭلار ياكى كۆرگىنىڭلار بارمۇ؟! ..."

"مەن كۆردۈم، _ دەپ 'ساقى' نىڭ گېپىنى بۆلدى 'تەشۋىقاتچى'، _ خورما، ..."

"مەنمۇ كۆردۈم، ما دې ئىن تۈركىيە دېگەن پېچىنە بار ئىكەن. ..."

"چاخچاقنى قويۇڭلار، _ 'ساقى' قايتا گېپىنى باشلىۋالدى. _ ھېلىمۇ ياخشى، ئۇ مۇسۇلمان دۆلەتلىرىنىڭ بىرمۇنچىسىغا خۇدايىم قارامايىنى بەرگەنىكەن. بولمىسا نېمە قىلار بولغىيدىكىن. تېخىمۇ ۋەيران بولىدىغانلىقى تۇرغانلا گەپ! مۇسۇلمانلار، بىز خەق

سورىمايدۇ. مېنىڭچە قاچىلىغان خۇدانىڭ ئۇلۇغلىقىنى ئىسپاتلايدىغان بىلىمىنى، ئۇ بىلىمدىن پايدىلىنىپ باشقىلارغا خۇدانىڭ ئۇلۇغلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان ياخشىلىقلىرىڭىزنىلا سورايدۇ. بۇنىسى ئېنىق!"

"ئۇنداق بولسا، ئاللاھ بىزدىن تاپشۇرغان بۇ ئالەمنى تونۇش، ئۇنى كەشىپ قىلىش ۋە ئۇنىڭدىن ياخشى ئىشلاردا پايدىلىنىشنى بىزگە ئىمتىھان قىلىپ بەرگەن بولسا، بىز بۇنداق بىلىم، بۇنداق تېخنىكىنى ئۆگىنىش، كەشىپ قىلىشنىڭ ئەڭ مۇۋاپىق مۇھىتىنى يارىتىشىمىز، ئۆزىمىزگە بۇنداق مۇھىتنى يارىتالمىساقمۇ ئەۋلادلىرىمىزغا يارىتىپ بېرىشنى بۈگۈنكى ۋەزىپىمىز دېسەك توغرا بولامدۇ؟"

"سەن يەنە گەپنى ئايلاندۇرۇپ يۈرۈپ ۋەتەننى دۈشمەنلىرىدىن تارتىپ ئېلىش ئىشى بىزنىڭ نۆۋەتتىكى بىرىنچى ئورۇندىكى ۋەزىپىمىز دېگەن يەرگە ئېلىپ كەلمەكچىمۇسەن؟

_ 'ساقى' تاماكىسىنى چەككەچ گەپ قىلدى، _ قارىغىنا شۇ ھالىمىزغا، بىزدىن بۇ ۋەزىپىنى ئورۇنداشقا لايىق بىرەر سۈپەت كۆرەلەمسەن؟"

"ھاراقنى، نەشىنى، تاماكىنى ۋەتەندىن ئۈستۈن كۆرسەك، نورغۇن كىشىلەردەك پۇل- مالنى، ھاۋايى ھەۋەسنى، ئابرۇينى، ئويۇن- تاماشىنى ۋەتەننىڭ ئالدىغا قويىۋالساق، بۇ ۋەزىپىنى ئورۇنداش لاياقىتىگە ھەرگىزمۇ ئىگە بولالمايمىز. بۇ دېگەنلىك ئوينىمايلى، پۇل- مال دېمەيلى، ئۆي، خوتۇن- بالا دېمەيلى، ئابرۇيىم دېمەيلى دېگەنلىكمۇ ئەمەس. بىز 'ئۆزەمنىڭ ۋەتىنىدە ئوينايمەن، باي بولىمەن، ئابرۇيلۇق بولىمەن' دەيدىغان غايىگە كېلەلىسەكمۇ ھازىرچە يېتەتتى. بۇ غايىلارنىڭ ھەممىسىلا ۋەتەننى ئالدىنقى شەرت قىلماقتا. _ قاسىم بىر يۇتۇم چاي ئىچىۋېلىپ گېپىنى داۋام قىلدۇردى. _ بۇنداق بىر ۋەتەننى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن، بۇ ۋەتەننى بىزدىن تارتىۋالغان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن قايتۇرۇپ ئېلىش ئۈچۈن ئاۋۋال دۈشمەننىڭ ئەڭ ئاجىز نوقتىلىرىغا زەربە بېرىشتىن ئىش باشلاشقا مەجبۇر ھالغا كېلىپ قالدۇق، ..."

"گېپىڭنى ئۇزارتماي 'ئىزچى مەن' نىڭ تەرغىپ قىلىۋاتقان يولىنى ئوتتايلى دېگىنە. _ 'ساقى' گەپنى بۆلدى، _ سېنىڭچە بولغاندا، بۈگۈنكى تېررورچىلىقنىڭ ..."

"'تېررورچىلىق' ئەمەس، ۋەتەنپەرۋەر پىدائىيلار ھەرىكىتى دېمەمسەن!"

"بىلىمەن! _ 'ساقى' لوقما قىلغان 'موخوركىچى' غا ئالىيىپ قاراپ قويۇپ دېدى، _ بۇنداق ئىشلارنى 'ئىزچى مەن' دېگىنى ۋەتەنپەرۋەرلىك ھەرىكىتى دەيدۇ، خىتايلار بولسا تېررورچىلىق دەيدۇ."

ھەممە جىمىپ قالدى.

'ساقى' قولىدىكى يېرىمى تۈگىمىگەن تاماكىسىنى كۈلدانغا پاتۇرۇپ ئېزدى. ئەندى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

نېمە ئۈچۈن ئېنېرگىيىلەر ھالىتىدە، جىسىملار ھالىتىدە، مالېكۇلا، ئاتوم، يادرو زەررىچىلىرى، فوتون، ... لاردىن ياراتتى؟! خۇدا كائىناتقا بۇ ماتېرىياللارنى پەيدا قىلىپ، بىزنى ئۇلاردىن خالىغانچە پايدىلىنىشقا، ئۇلاردىن تولۇق پايدىلىنىپ ئىشلىرىمىزنى تېخىمۇ ئاسانلاشتۇرۇشقا بۇيرۇق قىلمىدىمۇ؟! شۇ ئارقىلىق خۇدانىڭ بىردىن- بىر ئەڭ مۇكەممەل بۇ كائىناتنى ياراتقۇچى ئىكەنلىكىنى تونۇپ يېتىشىمىز، شۇ ئاساستا ئىرادىمىزنى، ئېتىقادىمىزنى سىناشقا بۇيرۇق قىلغىنى مۇقەررەر. بۇنىڭ ئۈچۈن خۇدا بىزگە ئامانەت قىلغان بۇ بايلىقلارنى بىلىشىمىز، پايدىلىنىشىمىز ۋە ئىشلىتىش قانۇنلىرىنى، بىلىملىرىنى، تېخنىكىلىرىنى بوشاشماي، يېنىۋالماي، جاپاسىدىن قورقماي ئۆگىنىش، بىلىۋېلىش، كەشىپ قىلىش ۋە پايدىلىنىشلارنى ۋەزىپە قىلدى. بولمىسا خۇدايىم قىلىدىغانغا ئىشى يوق بوخىل ئېنېرگىيىلەرنى، سېكۇنتىغا ئۈچ يۈز مىڭ كىلومېتىردىن ئۈچۈپ قانۇنىيەتلىك ھەرىكەت قىلىدىغان ئاتوم يادروسى، ئېلېكترونلار، ئۇلارنىڭ ھەرىكەت ئوربىتالىرى، فوتونلارنى ياراتمىغان بولمىغىيدى؟! ۋەياكى ئۇلارنى دىنسىزلار پايدىلىنىپ خۇداغا ئىشىنىدىغان بىز مۇسۇلمانلارنى بوزەك قىلىپ ئوينىسۇن دەپ بەرمىگەندۇ؟! بۇ دېگەنلىك ماددىي دۇنيانى، كائىناتنى ئۆگەن، كەشىپ قىل ۋە ئىشلەت دېگەن گەپ. دېمىسىمۇ خۇدايىم بىزگە بۇ مىليونلىغان كىتاپلارغا يېزىلىدىغان بىلىملەرنى سىغدۇرۇپ كېتەلىگىدەك مۇكەممەل ئىشلەيدىغان مېڭىمىزنى بېشىمىزغا سېلىپ بىر ئۆمۈر كاۋىدەك كۆتۈرۈپ يۈرۈشىمىزگە بەرمىگەندۇ؟! ياكى بۇ مېڭىمىزنى پۇل، مال، ئويۇن- كۈلكە، ... دېگەندەكلەر بىلەن تولدۇرۇپ كېلىڭلار دەپ بەرمىگەن بولغىيدى؟! ئۇنى قۇرۇق كۆتۈرۈپ بارساق، ئاخىرەتتە چوقۇم ئۇنىڭ سورىقىغا قالىمىز. ھەتتا ئەڭ چوڭ سورىغىدا قالىمىز! ئويلاپ كۆرۈڭلار، دۇنيانى ئاستىن- ئۈستۈن قىلىۋېتكىدەك بىلىملەرنى كەشىپ قىلغان ئەينىشتېيىنىنىڭ مېڭىسىمۇ ئۆلگىچە بولغان ئارىلىقتا ئارانلا ئۈچ- بەش پىرسەنتى ئىشلىتىلىنگەنىكەن. ئەگەر ئۇنىڭدەك مېڭە ئىشلىتەلەيدىغان ئادەمدىن بىرلا ۋاقىتتا يەنە ئون كىشى بولغىنىدا يەنە قانچىلىك ئۆزگىرىشلەرنىڭ بولىدىغانلىقىنى مۆلچەرلىيەلەمسىلەر؟! ھالبۇكى، بىز ئۇيغۇرلارنىڭلا ئون- يىگىرمە مىليوندىن شۇنداق زاپاس مېڭىمىز بار! بىز ئۇنچىلىك كەشپىيات تۇرماق، شۇ ئۆلۈمتۈك خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن قۇتۇلۇشنىڭ يولى ئۈچۈنمۇ بۇ مېڭىنى ئىشلىتەلمەيۋاتىمىز. بۇنىڭ ئاخىرەتتىكى سورىغىنى ئەندى ھېساپلاپ بېقىڭلارچۇ؟!"

"دېگىنىڭنىڭ خېلى جېنى بار گەپلەر ئاداش. ئەسلىدە سورۇلىدىغان ھېساپ شۇ بولسا كېرەك. _ دېدى 'ساقى' گەپ قىستۇرۇپ، _ خۇدايىم سەندىن پۇل- مېلىڭنى

"مەن نەدىن بىلەي، يېڭىدىن ئادەم بولىشىمىزنى تەبرىكلەپ ئۆتىگەن نامىزىم، شۇ. سىلەر ھازىر ھاراقتىن 'جۇنۇپ' بولغىنىڭلار ئۈچۈن، سىلەرگە تاھارەت ئۇتمايدۇ، كېيىن تولۇقلىۋېتەرسىلەر."

قاسىم خۇشاللىقىدىن ھاياجانلىنىپ ئاغىنىلىرى ئۈچۈن قايتىدىن دەستىخان راسلىدى. خېلى بۇرۇنلا قازانغا سېلىپ قويغان گۆشنى پىشىپ تازا مەي بولۇپ كەتكەنىكەن. لېگەنگە سېلىپ چىقتى. قاسىم يالغۇز دۇئا قىلدى. ھەممىسىگە ئاتاپ بىسمىللا دەپ دوسلىرىنى دەستىخانغا تەكلىپ قىلدى. ھەممىسىنىڭلا كاللىسى سەگەكلىشىپ قالغانىدى. ئۇلار خۇشاللىقىدىن قىن- قىنىغا پېتىشمايتتى. خۇددى چوڭ ھېيت- بايرام كۈنلىرىدىكىدەك خۇشال ئىدى. ئۇلار تەكەللۇپلەر بىلەن، يېرىم چاخچاقلىشىپ گۆشكە قول ئۇزۇتۇشتى. ...

ئۇنىڭ قوللىرى تىترىمىگەندەك قىلاتتى. ئاندىن تەمكىنلىك بىلەن ئورنىدىن تۇرۇپ، ئېتىراپىدىكىلەرگە بىرمۇ- بىر تىكىلىپ قاراپ چىقتى. ئاستا بېرىپ ئىشكاپقا سېلىپ قويغان پوتولكىلارنى چىقاردى. ئۇلارنى ئېلىپ ھاجەتخانىغا كىردى. ئالدىرىماي تۇرۇپ پوتولكىدىكى ھاراقنى بۇلدۇقلىتىپ تۆكۈپ بوشاتتى. قايتىپ كىرىپ قۇرۇق پوتولكىلارنى جوزىغا تىكلەپ قويدى. ئۇ، دوسلىرىغا مەغرۇر قارىغىنىچە، بىر ئېغىزمۇ گەپ قىلمىدى.

'نەشىكەش' مۇ ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ، قولىدىكى يېڭى ئورىغان پەلىگىنى كۈلدانغا يىمىرىپ باستۇردى. يانچۇقىدىن قاقتەك قىلىپ ئورىۋالغان يېشىل بىر نېمىنى چىقىرىپ كۈلدانغا ئۇۋۇتۇپ ئەزدى. ئۇمۇ مىت قىلماي بۇ ھەرىكەتلەرنى قىلماقتا ئىدى.

'تەشۋىقاتچى' مۇ جىم تۇرماي، قولىدىكى تاماكىسىنىڭ تازا ئاتتىن چۈشكەن يېرىنى كۈلدانغا يىمىرىپ ئەزدى. ئەپچىللىك بىلەن يانچۇقىدىن تېخى يېڭىلا ئېچىلغان تاماكا پاشكىسىنى چىقىرىپ ئېزىپ- پۇرلاپ بۇلۇڭدىكى ئەخلەت خالتىسىغا تاشلىدى. ئۇنىڭمۇ ئاغزىنى تىنغ ئاچماس ئىدى.

ھەممىسلا چاقماقلىرىنى چىقىرىشىپ ئەخلەت خالتىسىغا تاشلاشتى.

'ساقى' سالماقلىق بىلەن ئورنىغا كېلىپ تۇردى:

"ئاغىنىلەر! _ ئۇنىڭ چىرايى رەسمى جىددى تۇسكە كىرگەنىدى. ئاۋازىمۇ جاراڭلاپ تۇراتتى. _ ئاغىنىلەر، بۈگۈندىن باشلاپ ئولتۇرۇشىمىزدا ھاراق يوق. نەشە يوق. تاماكا يوق. ئائىلىمىزدىن يامانلاشلار يوق. مۇمكىن بولسا بۇرۇنقى ئاياللىرىڭلار بىلەن يارىشىۋېلىڭلار. بولمىسا ئۆيلىنىۋېلىڭلار. ... دىن ھەققىدە تالاش- تارتىشلار بىزنىڭ ۋەزىپىمىز ئەمەس. ئۇنىڭغا يەتكىدەك بىلىممىزمۇ يوق. ئەمما مەيلى توغرا بولسۇن ياكى خاتا بولسۇن، بۇرۇندىن كېلىۋاتقان دىنىي ئىبادەت قائىدىلىرىنى مەخپىي ئىجرا قىلىشقا تىرىشىمىز! ... بۇلار بۇندىن كېيىن بىزنىڭ دوسلۇقىمىزنىڭ، بۇنداق ئولتۇرۇشلىرىمىزنىڭ شەرتى بولىدۇ. بۇندىن كېيىنكى ئولتۇرۇشلىرىمىزدا چاي- تاماقتىن باشقا نەرسە بولمايدۇ. سۆھبەتلىرىمىزمۇ دىن، ۋەتەن، مىللەت ھەققىدە بولىدۇ. ئەمما مۇتلەق مەخپىي بولسۇن. سىلەر قانداق قارايسىلەر؟"

ھەممە بىردەك ئۆرە تۇرۇشۇپ قوللىرىنى ئۇزارتىشتى. تۆت قول بىر- بىرسىنىڭ ئۈستىگە قاتلاندى. قاتلاردا قاسىم دەرھال مونچىغا كىرىپ يۇيۇنۇپ چىقىپ، ياتاق ئۆيگە كىرىپ بىر ئۇلق خەسنى جەينماز قىلىپ بىرنەچچە رەكئەت ناماز ئوقۇپ چىقتى.

"ئاغىنە، ھازىر ئۆتىگىنىڭ قايسى ۋاقىتنىڭ نامىزىدى؟" _ بايىتىدىن بېرىقى جىمجىتچىلىقنى 'خۇشۇرچى' بۇزدى.

www.uyghurkitap.com

ئېلىشقا ئالاھىدە كۆچ چىقارغان ساقچى فېنىڭ لىن دېگەن بىلەن ئۇنىڭغا يارىدەملىشىپ بەرگەن مۇناپىق ساقچى ئابدىرېيىم نىياز ئائىلىسىنى پارتىلىتىۋېتىش پىلانىمىزنى ئىجرا قىلالمىدۇق. بۇنىڭغا مەن ئۆزۈم سەۋەپچى بولدۇم. ئەسلىدە بۇ مۇناپىقنىڭ ئائىلى تېخى بىر ئاي ئاۋۋاللا تۇغۇتتىن قوپۇپ ئۆيگە يېنىپ كەلگەن بولغاچقا، بۇ ئىشقا ھەرقانچە غەيرەت قىلساممۇ قولۇم بارمىدى. بولمىسا، قولغا ئېلىنغان شۇ ياشلارنىڭ بىرنەچچىسى قىلچە كىرىمى بولمىغان بالا- چاقىلىرى ئۆيدە ئىگە- چاقىسىز قالغان ئىدى. ھەتتا ئۇلارنىڭ بىرسىنىڭ ئۆيىدە ئىشسىز ئائىلى بىلەن ئىككى ئايلىق بوۋىقى ئاچ- يالىڭاچلىقتا قالغانىكەن. ... مەن بىر ئايال كىشى بولغىنىم ئۈچۈنمۇ بىلمىدىم. يەنىلا ئۇ مۇناپىقنىڭ ئائىلىسىنى پارتىلىتىۋېتىشقا كۆڭلۈم چىدىماي تۇردۇ. ... پەقەت بولمىغاندا، ... بولمىسا بۇ ۋەقەنى تەپسىلى تونۇشتۇرۇپ خەلقىمىز ئارىسىغا تارقىتىۋېتەرمىز. ئۇنى قانداق قىلىش ئىشىنى باشقىلار قارار قىلىشسۇنمىكىن دەيمەن. ھازىرقى مەسىلە، مىللىي مۇناپىق ئادىل دىگەننىڭ ئۈچ ياشلىق قىزىنى تۇتۇپ تۇرغان ئۆيدە بۇ قىز زېرىكىپ يىغلاپ ئاۋارە قىلغىلى تۇردى. قارىغاندا ئادىل دېگەنمۇ جاسۇسلۇق بۆلۈمىدىكى ۋەزىپىسىدىن ئىستىپا بېرىش غېمىدا يۈرگەن ئوخشايدۇ. ئىشەنچلىك بەزى يېقىنلىرىنىڭ دېيىشىچە، قىزىنى ساق- سالامەت قايتۇرۇپ ئېلىش ھىساۋىغا ئەنچۈەنتىڭنىڭ يېقىنقى ھەرىكەت پىلانلىرىدىن بىرقىسمىنى ئوغۇرلاپ بېرىشنى ئويلىشىۋاتقانمىش. شۇنداقتىمۇ، بۇ تۇردىكى ئادەم قاچۇرۇش ئىشى بەكلا ئاۋارىچىلىق ۋە خەتەرلىك بىر ئىش ئىكەن. ... قارىغاندا بىز ھازىرچە بۇنداق ئىشلارغا تەييار ئەمەستەك قىلىمىز."

گۈلباھار يەنە بىرقانچە ناھىيەدە يۈز بەرگەن ۋەھىمە پەيدا قىلىش ۋەقەلىرىدىن بىرقانچىسىنى تونۇشتۇرۇپ ئۆتتى. كوچىلاردا قازاقىستاندىن، خىتايدىن كەلگەن بىرقىسىم يېڭىچە ئاددى مىنا لايىھەلىرى بىلەن پارتىلىتىش دورا رېتسىپلىرى مەخپى تارقىلىپ يۈرەتتى. بۇلاردىن ئىككىسىنى 'يانچۇقچى' قولغا چۈشۈرۈپ كەلگەنىكەن. ئۇنى قاسىمغا ئۇزاتتى. خاسىيەتمۇ خىتايدا تونۇشۇپ قالغان بىر خىتاي كومپيۇتېر ئالىي ئىنجىنېرىدىن ئالغان مەخپى بەتلەرگە كىرىش پروگىراممىسى يۇمشاق دېسكىسىنى بەردى.

گۈلباھار بەزى قىيىن مەسىلىلەرنىڭ ھەل قىلىنىش چارىلىرى ئۈستىدە بىرئاز مۇزاكىرە قىلىشقاندىن كېيىن، كانۋېرت ئىچىگە سېلىنغان بىر ئايلىق ۋەزىپىلەرنى بىردىن- بىردىن تارقىتىپ بەردى:

"ئوقۇپ بولۇپلا دەرھال مەشكە سېلىپ كۆيدۈرۈۋېتىڭلار."

قاسىم كونۋېرتنى ئېچىپ قارىۋىدى، بۇ قېتىم ئۇنىڭغا ئاق قەغەز چىققانىدى. _

ئۇيغۇر كىتاب تورى
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى
www.uyghurkitap.com

16. يېڭى ئىشلار

"ۋەتەن سۆيۈش — ئىماننىڭ جۇملىسىدىندۇر."

— ھەدىستىن

بۈگۈن 'يېڭى ئاي قوشۇنى' دېگەنلەر 'يانچۇقچى' نىڭ تەييارلىغان بىر مەخپىي ئۆيىدە يىغىلىشتى.

"يىغىنىمىز ئۇچۇق، — دېدى گۈلباھار، ئالدىدىكى كۈلدانغا تاماكىسىنىڭ كۈلىنى قېقىپ تۇرۇپ، — بىز بۇ ئۈچ ھەپتىدىن بېرى يىغىلىشالمىدۇق. بۇ جەرياندا قوشۇنىمىز تۆت قېتىملىق مەخپىي ۋەھىمە ھەرىكىتىنى پەيدا قىلدى. يەنى،ئېنىغىراق دېسەم ئۆتكەن ھەپتىدە سانائەت ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ قوغداش باشقارما خىتاي باشلىقى ئائىلىسىنىڭ ئۈچ نەپەر ئادىمى بىلەن بىرگە ئۆيىدە پارتىلاپ تىتما- تىتما بولۇپ ئۆلدى. ئۇنىڭدىن قالسا، ئۆتكەن يىلى بىرمۇنچە سودىگەرلىرىمىزنىڭ نەچچە مىليون سوم پۇلىنى ئالداپ ئېلىۋالغان داڭلىق ئالدامچىلار شىركىتىنىڭ مۇدىرى ۋاڭ كوڭباۋ ياتقان ئۆيىدە ئىككى پاھىشە بىلەن بىرگە بوغۇزلىنىپ ئۆلتۈرۈلدى. ئۇنىڭدىن باشقا، بىر ئالىي تېخنىكومدىكى ئوقۇغۇچىلىرىمىزدىن گۇمان قىلىپ پېيىغا چۈشكەن بىخەتەرلىك نازارىتىنىڭ جاسۇسلىرىدىن جاڭ خۇلۇننىڭ ئۆيى كۆيدۈرۈۋېتىلدى. ئۇنىڭ ياردەمچىسى بولغان مىللىي مۇناپىق ئادىلنىڭ ئۈچ ياشلىق قىزى قاچۇرۇلۇپ ھازىرغىچە مەخپىي بىر يەردە گۆرۈگە تۇتۇلىۋاتىدۇ. شۇنىڭدەك يەنە گېئولوگىيە نازارىتىنىڭ ئالىي ئىنژېنېرى ئائىلىسىگە خەت كىرگۈزۈپ يۈز تال ئاپتوماتىك پىستان تەييارلاپ بېرىشى ۋە يېڭى پارتىلاتقۇچ دورىسى تەييارلاشنىڭ خامئەشيالىرىنى تېپىپ بېرىشى تەلەپ قىلىندى. بۇنىڭ تېخى جاۋابى يوق. يەنە بىرمەزگىل ساقلاپ باقىمىز. ئەگەر يەنىلا بىر جاۋاپ ئالالمىساق، ئەڭ ياخشىسى، ئۇنىمۇ ئۇچۇقتۇرىۋېتىشىمىز كېرەك. خىتاي زىيالىيلىرىغا بىر ئۈلگە بولسۇن بۇ ئۆلۈم. شۇنىڭدەك يەنە بەش پارچە تەشۋىقات ۋارىقى تارقىتىلدى. — گۈلباھار تاماكىسىنىڭ قالدۇغىنى ئالدىدىكى كۈلدانغا ئېزىپ تۇرۇپ گېپىنى داۋاملاشتۇردى، — ئەمما ئۆتكەن ئايدا بىگۇناھ يىگىرمە نەپەر ياش ئىشچىمىزنى قولغا

'موخوركەشچى' نىڭ ئېغىزىدا لىق سېغىز، 'تەشۋىقاتچى' نىڭ بولسا ئاغزىدا كەمپۈت، ئۇلار ئەندى تاماكا ئورنىغا خۇمارىنى باشقا نەرسىلەردىن چىقىرىشقا مەجبۇر ئىدى. ئەمما ئۇلارنىڭ چىرايلىرى ئالاھىدە تۈرۈلۈپ قالغان بولۇپ، ئۇبدانلا پارقىراپ تۇرۇشاتتى.

"ئاغىنىلەر، _ دېدى 'ساقى'، _ بىزنىڭ ئادەم بولمىغىنىمىز بەكلا تەسكە توختىدى جۇمۇ، قېنى قاسىم سەن نېمىدە تاماكا خۇمارىڭنى باستۇرۇپ يۈرىيسەن؟"

"چاي ئاداش چاي، ئاتىنىڭ قېنىدەك چاي بىلەن باستۇرۇپ يۈرىمەن دېگىنە، راسلا تەس ئىش ئىكەن بۇ" _ ئۇ كۈلۈپ قويدى.

ئاڭغىچە خاسىيەتمۇ ئوخشىغان سۈتلۈك چاي دەملەپ ئېلىپ كىردى. ھەممە ئولتۇرۇپ بىرقۇر-ناشتا قىلغاندەك ئىچىشتى. ئۇلارنىڭ سۆھبەتلىرى سىلىق سىپايە، ئەمما ھېلىغىچىلا بەكلا ياسالما قىياپەتتىن قۇتۇلۇپ كېتىشەلمىگەنىدى. بىر- بىرىگە ماسلاشمايدىغان، قولاشمىغان سۆھبەتلەر خېلى ۋاقىتلارغىچە يولىغا كىرەلمەي، ھەممىنى قىينىماقتا ئىدى.

"ئاغىنىلەر، توختىساڭلارچۇ، ھەرقانچە بولسىمۇ بۇنچە قىينىلىپ كەتمەيلىلا. ھەي شۇ ھاراق دېگەننى، ئەسلىدە ئۇ بىزنىڭ قوشقاچ تىللىرىمىزنىمۇ سۆزلەتكۈزۈشتەتتىكەن- دە! _ 'ساقى' نىڭ ئىچى سىقىلىپ چىدىمايلا قالغانىدى. _ ھەرقانچە بولسىمۇ ئەركىنىرەك بولمايلىمۇ، قىسىلىپ ئىچىم يېرىلىپ كېتىدىغاندەكلا بولۇپ كەتتىم. گەپ- سۆزلەردە بولسىمۇ ئازادىرەك بولمايلىمۇ؟"

ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا كۈلۈشۈپ كەتتى.

"ھېلىقى ئىچىۋالغان كۈنىڭدىكى قىياپىتىڭ ئېسىڭدىمۇ؟ خۇددى دوزاقتىن يېڭى چىققاندەكلا كۆرۈنگەنىدىڭ."

"مۇنۇنى دېمەمسەن تېخى، چېكىۋالغاندىن كېيىن چىنىدىكى چايغا قاراپ سۇغا چۆمۈلەيلى دەپ تۇرىۋېلىشىچۇ."

"... ..."

ئۇلار بۇرۇنقى چۈشكۈنلۈكتە قالغان كۈنلىرىدىكى كۈلكىلىك ھېكايىلىرىنى ئەسلىشىپ بىر- بىرىنى شاڭخو قىلىشقا كىرىشتى بىلەن، سۆھبەتلىرىمۇ ئاستا- ئاستا جانلىنىشقا باشلىدى.

'خەۋەرچى' نىڭ بەرگەن مەلۇماتلىرىدىن قارىغاندا، بۇ يېقىنلاردا بېلىگە پارتىلاتقۇچ بومبىسىنى تېڭىپ خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى زىچ يەرلەرگە كىرىپ بىرلىكتە پارتىلاپ شېھىد بولۇش ھادىسىلىرىنىڭ سانىمۇ كۆپەيمەكتە ئىدى. ئالدىنقى كۈنىسىلا بىر شەھەردە ئۇيغۇرلارنىڭ كىرىشى چەكلەنگەن بىر چوڭ ماگىزىنىنىڭ ئوتتۇرىسىدا كۈچلۈك

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

يەنى، ئۇنىڭغا بۇ ئايلىق ئۇچۇن يېڭى ۋەزىپە بېرىلمىگەنىدى.

بۇ ئارىدا، بىنانىڭ پەلەمپەيلىرىدىن توكۇلداشقان ئاياق تاۋۇشلىرى، ئىشىكلەرنى ئۇرۇپ خىتايچە ۋارقىراشقان ئاۋازلار كېلىشكە باشلىدى. كەينى- كەينىدىن غىچىرلاپ ئېچىلىۋاتقان ئىشىكلەرنىڭ ئاۋازىمۇ كەلمەكتە ئىدى.

"بۇ يەردىمۇ بارىكەندە بۇ ئۆي ئاختۇرىدىغانلار! _ دېدى گۈلباھار ئىتتىك ئورنىدىن تۇرۇپ، _ دەرھال يىرتىدىغاننى يىرتىپ مەشكە تاشلاڭلار! _ ھېلىمۇ ياخشى، 'يانچۇقچى' ئۆيدىكى پار ياخشى ئىسسىتالمىدى دەپ نېرىقى ئۆيگە بىر مەش قويۇپ ئەتىگەندىن بېرى ئوت يېقىقلىق تۇرغانىكەن. بايىتىدىن بېرى بۇ مەشتە ئوت گۈلدۈرلەپ يېنىپ تۇراتتى. مەشكە سېلىنغان قەغەز پارچىلىرى گۈرۈلدەپ كۆيۈپ بىردەمدىلا ئىزىنىمۇ قويمىدى. ھەممە بىردەك روەمكىلارنى قولىغا ئېلىپ ھاراق بىلەن ئېغىزلىرىنى چايقاشتى. بۇ ئارىدا گۈلباھار ئاغزىدىكى ھاراقنى يەنە يۇتىۋالدى. _ ھەستا، بۇ ئىشنى زادىلا ئۆگىنەلمىدىمغۇ تاڭ. قېنى ئەمىسە، ھەممىڭلار بىرمۇ روەمكىدىن قويۇپ دەرھال ئۇچاڭلارغا چاندۇرماي يۇركىۋېلىڭلار، دەرھال، چاققان!"

ئاياق تاۋۇشلىرى بۇ ئىشىككىمۇ يېتىپ كەلدى. گۈلدۈرلەپ ئۇرۇلغان ئىشىكنى 'يانچۇقچى' بېرىپ ئاچتى. ئىشىك ئېچىلىشى ھامان ئۆيگە ئالتى- يەتتى خىتاي ۋە بىر ئۇيغۇر ساقچى- جاسۇسلار كىرىپ كېلىشتى. ...

قاسىم بىلەن خاسىيەت قاراڭغۇ چۈشكىچە بىرمۇنچە تەكشۈرۈش نوقتىلىرىدىن ئۆتۈپ مىڭبىر بالالاردا ئاران ئۆيگە كېلىۋېلىشتى. دېگەندەك، ئۇلار يېقىندا ئۆيى شەھەر سىرتىدىراق بىر يەردە تۇرىدىغان خاسىيەتنىڭ دادىسى بىلەن بىر تۈرمىدە ياتقان بىر ئىمامغا نىكا قىلدۇرىۋېلىپ كەلگەنىدى. شۇڭا، ئۇلار بۇ يېقىندىن بېرى بىرگە تۇرىۋاتقانىدى. بىنادىكىلەرنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ئۇلار ئىككىسىنى تونىغاچقا، ئۇلارغا بەك دىققەت قىلىپ كەتمەس بولۇپ قالغانىدى.

ئۇلار ئۆيگە كىرىپلا تامباللىرىنىڭ ئىچىگە يوشۇرۇپ قويغان چېرتيوژ- رېتسىپلارنى چىقىرىشىپ ئوقۇشقا كىرىشتى:

%%%رېتسىپ ئورنى%%%

قاسىمنىڭ خىيالى بۇ رېتسىپتا يېزىلغان دورا ماتېرىياللىرىنى قانداق تېپىشتا قالغانىدى. ...

ئەتىسى چۈشكە يېقىن قاسىمنىڭ ئاغىنىلىرى بىرلەپ- ئىككىلەپ كىرىپ كېلىشتى.

'ساقى' پات- پاتلا يانچۇغىنى كولاپ بىرنېمىلەرنى ئاغزىغا ئېتىپ قوياتتى.

ئاستا بېرىپ ئۇنىڭ ھارۋىسىدىكى تاۋۇزدىن بىرنى تاللىدى. ئىمىن خېرىدارنىڭ چىرايىغا دىققەت قىلمىغان ھالدا تاۋۇزنى بىر خالتىغا سېلىپ قاسىمغا ئۇزاتتى. قاسىممۇ چاندۇرماي يانچۇقىدىن يۈز سوملۇق پۇلدىن بىرنى چىقىرىپ ئىمىنگە تۇتقۇزۇپلا كېيىنگە بۇرۇلۇپ ماڭماقچى بولىۋالدى.

"توختاپ تۇرۇڭ، مېنىڭدە بۇنچە چوڭ پۇلنى پارچىلىغۇدەك پۇلۇم يوق. بىردەم ھارۋامغا قاراپ تۇرسىڭىز شۇ ئۇدۇلدىكى دۇكانغا كىرىپ پارچىلىتىپ ... _ ئۇ گېپىنىڭ قالغىنىنى يۇتىۋېتىپ ئورنىدا تۇرغىنىچە قېتىپلا قالدى. ئۇمۇ بالىلىق دەۋرىدىكى دوستىنى تونۇپ قالغانىدى.

ئۇلار ئىككىسى بىر- بىرسى بىلەن سىلىق سالاملىشىپ قىسقىچە ھال- ئەھۋال سوراشتى. قاسىم ئۇنى تاپالماي ئىستەپ يۈرگەنلىكىنى دېدى. شۇنداق قىلىپ ئىمىنمۇ دوستىنى زورلىنىپ بولسىمۇ ئۆيىگە تەكلىپ قىلدى:

"ئەگەر بولمىسا، ... بۈگۈن ئەتىگەندىن بېرى ئارانلا بەش تال تاۋۇز ساتالىدىم. بەربىر ئىش يوق. ئەگەر ۋاقتىڭ بولسا ئۆيۈمگە كىرىپ بىردەم- يېرىمدەم ئولتۇرۇپ چىق. ئۆيۈم شۇ ئالدىمىزدىلا."

قاسىممۇ دەل بۇ گەپنى كۈتىۋاتقانىدى. شۇڭا ئۇمۇ قىلچە تەكەللۇپ قىلمايلا ئىمىنگە ئەگەشتى.

ئۇلار يولدىكى بىر دۇكانغا كىرىپ ئاز- تولا بىرنەرسىلەر ئېلىشتى.

ئىمىننىڭ ئۆيى بەكلا ناچار ئىدى. كىچىك ئىككى ئېغىزلىق بۇ ئۆيدە ئىككى تاختاي سۇپا، بىر تاماق جوزىسى، تۆت دانە غىچىرلاپ تۇرىدىغان تۆز ئورۇندۇق، بۇلۇڭدىكى تومپۇچكىنىڭ ئۈستىدە بىر كونا ماركىلىق رەڭسىز تېلېۋىزوردىن باشقا 'ئۆي جابدۇق' لىرى كۆرۈنمەيتتى. يەنە بىر بۇلۇڭدا ئىككى قەغەز ساندۇقتا لىق كىتاپ تۇراتتى. ئەمما ئىمىننىڭ ئىككىلا بالىسى تېخى كىچىك بولۇپ، بۇنچە كۆپ قېلىن كىتاپلارنى ئوقۇيالىغىدەك ياشتا ئەمەس ئىدى. ئايالىمۇ رەسمىلا بىر يېزا ئايالى ئىكەنلىكى مانا مەن دەپلا چىقىپ تۇراتتى. ئىمىننىڭ ساۋادىنى قاسىم ياخشى بىلەتتى. شۇڭا ئۇ قىزىققىنىچە ئاستا بېرىپ يەشىكتىكى كىتاپلارنىڭ يېنىغا باردى. ئۇ تېخىمۇ ھەيران قالدى. بۇ كىتاپلارنىڭ ھەممىسىلا دېگىدەك ختايچە، ئۇنىڭ ئۈستىگە پۇرلىشىپ كەتكەن بۇ كىتاپلارنىڭ كۆپ قىسمى فرېئۇدنىڭ، ئادلېرنىڭ، جيۇڭنىڭ، فرومنىڭ، ماسلوۋنىڭ، نىتسىنىڭ، ئارۋىيتىننىڭ كىتاپلىرى ئىدى. بۇنداق كىتاپلارنى قاسىممۇ بەكلا تەستە چۈشىنەلەيتتى. بۇلارنى ئىمىننىڭ ئوقۇيالىشى، ھەرقانچە دوستى دېگىنىدىمۇ، بىر تاۋۇزچىنىڭ چۈشىنەلىشى ئەسلا مۇمكىن ئەمەس ئىدى. "بەلكىم

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

بىر پارتىلاش يۈز بېرىپ، ئوتتۇز نەچچە خىتاي كۆچمەننى نەق مەيداندا ئېتىلىپ قىيمىدەك توزۇپ كەتكەنىكەن، ياردار بولغان خىتايلارنىڭ سانىمۇ ئەللىكتىن كام ئەمەسمىش.

بۇ ئارىدا تەشۋىقاتچىنىڭ بەرگەن بىر خەۋىرى قاسىمنىڭ دىققىتىنى ئالاھىدە ئۆزىگە تارتتى: تەشۋىقاتچى يېقىنقى بىر ئاخشىمى ئۆيىقىسى قېچىپ دېرىزىسىدىن تالاغا قاراپ خىيال سۈرۈپ تۇرغىنىدا، قاراڭغۇلۇقتا بىر كۆلەڭگە پەيدا بولۇپ بىر ئىستولبىغا ھەم بىر بىنانىڭ تېمىغا بىرنېمىلەرنى چاپلاۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالىدۇ. بۇ سايە ياندىكى بىنالارنىڭ ئارىسىغا كېتىۋاتقىنىدا، ئۇ بىنالارنىڭ بىرسىدىكى ئۆيدىن تۇيۇقسىز يېنىپ ئۆچكەن چىراقنىڭ يورۇقىدا ئۇنىڭ چىرايىدىن تونۇپ قالغانىكەن. كېيىن تەشۋىقاتچى نامازغا تاھارەت ئېلىپ چىقىۋاتقىنىدا قاسىمنىڭ قۇلىقىغا پىچىرلاپ دېدى:

"ھېلىقى تەشۋىقات ۋارىقىنى چاپلاۋاتقاننىڭ كىملىكىنى دەپ بېرەيمۇ؟ ئۇ، سېنىڭ كىچىك ۋاقتىڭدىكى يېقىن ئاغىنەڭ ئىمىن ئىدى."

قاسىمنىڭ يۈرىكى 'جىغ' قىلىپ ئويناپ كەتتى. ئۇ دەرھال تەشۋىقاتچىغا 'بۇنى ھېچكىمگە تىنغۇچى بولما' دەپ قاتتىق جىكىلەپ قويدى. قاسىم بۇ ئاغىنىسىنى سۈرگۈندىن قايتىپ كەلگەن يىللىرىدىن بۇيان تۇزۇك ئۇچراتمىغانىدى. ئۇنىڭ تۇنجى ھەرىكەت باشلىشى ئەنە شۇ ئاغىنىسىنىڭ ئۆچىنى ئېلىپ بېرىشتىن باشلانغانلىقى ئۈچۈن، ئۇ ئاغىنىسىغا قانداقتۇ بىر يېقىنلىق ھېس قىلاتتى.

بۈگۈنكى ئولتۇرۇش ھەقىقەتەنمۇ ھاراق- تاماكىسىز ئۆتكەنىدى. ئاغىنىلىرىنىڭ ھەممىسىلا نامازنى تاشلاشمىدى. قارىغاندا 'موخوركىچى' دوستى دائىملىق بەش ۋاخ نامازلىق، قالغان ئىككىسى كامىدا كۈندە بىرەر ۋاق ناماز ئوقۇپ تۇرىدىغان بولغانىكەن. ئۇلار كىشىلەرنىڭ دىققىتىنى تارتماسلىق ئۈچۈن ئاساسەن نامازنى مەسچىتكە بارماي ئۆيلىرىدىلا ئۆتىشىدىكەن. بۇ كۈنلەردە دوسلىرىنىڭ گەپ- سۆزلىرىمۇ خېلىلا تەرتىپكە چۈشۈپ، قىممىتىمۇ ئارتىپ قالغاندەك قىلاتتى. ...

شۇ ئولتۇرۇشتىن كېيىن، قاسىم چاندۇرماي سۈرۈشتە قىلىپ يۈرۈپ دوستى ئىمىننىڭ مەھەللىسىنى بىلىۋالدى. ئاندىن ئۇ، ئىشتىن بالدۇر چۈشكەنلىرىدە شۇ مەھەللىگە بېرىپ ئايلىنىدىغان بولىۋالدى. ئۇ، بىركۈنىسى نېرىقى كوچا دوخمۇشىدىن لىق تاۋۇز تىزىلغان قول ھارۋىسىنى ئىتتىرىپ كېلىۋاتقان بىرسىنى كۆرۈپ قالدى. قاسىم ئۇنىڭ ئىمىن ئىكەنلىكىنى جەزىم قىلىپ چاندۇرماي يېنىغا باردى. بىچارە دوستىنىڭ چىرايلىرى قورۇق بېسىپ رەسمىلا قېرىپ قالغاندەك كۆرۈنەتتى. قاسىم

ئۇياقتىن- بۇياقتىن گەپ يورغىلىتىپ يۈرۈپ ئىمىننىڭ دادىسىنى ناكا قىلىشىتكەن خىتاينىڭ ئۆلۈمى توغرىسىدا شۇنچە گەپ كوچىلىغان بولسىمۇ، ئىمىن بۇ گەپلەرگە زادىلا يېقىن يولىماي، ئىنتايىن نادان قىياپىتىنى بۇزماي ئولتىرىۋەردى. ئەڭ ئاخىرىدا بولمىدى. ئىمىننىڭ ئاغزىدىن بىر ئېغىز گەپ چىقىپ كەتتى:

"كاشكى شۇ ئىشنى قىلالىغىدەك جاسارىتىم بولسىمىغۇ!"

قاسىم، بۇ گەپنى ئېلىۋالغىنىدىن كېيىن، قىلچە چاندۇرمىغان ھالدا، بىرخىيالىدا يوقتەك ئولتۇرۇپ يېنىدىن بىرۋاراق قەغەزنى چىقىرىپ ئىچىدە ئوقۇغان بولىۋالدى. بىر ۋاقىتتا ئىمىن ئۇ قەغەزنى كۆرۈپ قېلىپ ئورنىدىن چاچراپ تۇرۇپ كەتتى:

"بۇنى نەدىن ئالدىڭ؟ ئەسلىدە سەن نېمە قىلىدىغان ئادەمسەن؟!" _ ئىمىن بۇ قەغەزنى تونۇپ قالغانىدى. بۇ تەشۋىقات ۋارىقى، قاسىمنىڭ 'تەشۋىقاتچى' لىقىملىك ئاغىنىسىنىڭ ھېلىقى كۈنى كېچىدە ئىمىننىڭ كەينىدىن چىقىپ تامدىن سۆكۈۋالغان قەغىزى ئىدى.

"نىمە بولدى، نىمانچىۋالا ھولۇقۇپ كېتىسەن؟ بايا يولدىن تېپىۋالغانىدىم. نېمىكەن دەپ مانا ھازىر ئوقۇپ بېقىۋاتىمەن، شۇ. _ قاسىم مىيىغىدا كۈلۈپ ئىمىنگە مەنىلىك قاراپ قويدى. ئىمىن رەسمىلا چېچىلغىلى تۇردى. _ ئولتۇر ئاغىنە ئولتۇر، ئۆزەڭنى بېسىۋال. _ دېدى قاسىم دوستىنىڭ مۈرىسىدىن تۇتۇپ، _ ئەندى مەن ساڭا سېنى نېمىشكە ئىستەپ كەلگەنلىكىم توغرىلىق ئۇچىغىنى ئېيتىمەن. _ ئۇ ئاۋازىنى سەل پەسەيتىپ سەمىمىي بىر شەكىلدە سۆزلىدى. _ قايسى كۈنى بىر ئاغىنەمنىڭ ئۆيىدە قونۇپ قېلىپ، ئۇيقۇم كەلمەي كېچە قاراڭغۇلۇقىدا دېرىزىدىن سىرتقا قاراپ تۇرغىنىمدا، سەن بۇ قەغەزلەرنى تام- تۈرۈكلەرگە چاپلاپ يۈرگىنىڭنى كۆرۈپ قالدىم. كەينىڭدىن چىقىپ بۇنى سويۇپ ئېلىۋالغانىدىم. ئەسلىدە بىرەر يىلدىن بېرى مەنمۇ مۇشۇنداق ئىشلار بىلەن ھەپىلىشىپ يۈرەتتىم. يالغۇزلۇقتا بەكلا ئىچىم پۇشۇپ يۈرگىنىمدە سېنى كۆرۈپ قالدىم. ئەگەر ماڭا ئىشەنسەڭ، ئىككىمىز بىر قوشۇن بولۇپ ھەرىكەت قىلساق، دەپ سېنى ئىستەپ يۈرەتتىم. گەپنىڭ پوسكاللىسى شۇ ئاغىنە. ئەندىكى گەپ سەندە."

ئىمىننىڭ ھولۇقىشى سەل پەسەيگەندەك قىلسىمۇ، يەنىلا خاتىرجەم بولالمىغانىدى:

"ماڭا قارا قاسىم، سەن مېنى تونىمايسەن. مەن، كىچىگىمىزدە سەن بىلىدىغان ھېلىقى بالا ئىمىن ئەمەسمەن. مەن ھازىر بۇ ئىككى بالامنى سالامەت قاتارغا

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى www.uyghurkitap.com

"ئارىلاپ ئەسكى- تۇسكى يىغىپ ساتىدىغان ئىشىمۇ بولسا كېرەك" دەپ ئويلىغان، كىتاپلار ئارىسىدىن قېلىن بىرسىنى ئېلىپ ۋاراغداپ باقتى: «ئىنجادىيەتنىڭ سىرى». كىتاپنىڭ ئىچىدىكى بەزى بەتلىرىنىڭ يانلىرىغا يېزىلغان ئۇنىڭغا غىل- پال تونۇش پوچۇركىدىكى يېڭى يېزىق خەتلەر ئۇنى چۆچۈتىۋەتتى! بۇ يېزىقلار ئىمىننىڭ قەلىمىدىن چىققان خەتلەر ئىدى! كىتاپ ئىنتايىن ئەستايىدىل ئوقۇلغانلىغى مانا مەن دەپلا چىقىپ تۇراتتى. يېزىلغان ئىزاھاتلار بۇنى ئوچۇق كۆرسەتمەكتە ئىدى. دېمەك، بۈگۈنكى ئىمىن، قاسىم تونۇيدىغان ھېلىقى باشلانغۇچ مەكتەپنى پۈتتۈرگەن كىچىك ۋاقتىدىكى دوستى ئىمىن ئەمەس ئىدى. ھەتتا ئالدىدا ئولتۇرغان بۇ تاۋۇزچى، ئىمىن بولماستىن ئالاھىدە سىرلىق بىرسى ئىكەنلىگىنى ھېس قىلدى. ئەمما ئىمىننىڭ بايىتىدىن بېرى بالا- چاقىلىرىغا دېگەن سۆز- ھەرىكەتلىرىدىن رەسمى كېسەك قويۇپ، قوم تاسقاپ يۈرىدىغان مەدىكارلاردىن قىلچە پەرقى يوقتەكلا قىلاتتى.

ئۇلار ئىككىسى تاماق يېگەچ ۋە تاماقتىن كېيىن خېلى ئۇزۇن سۆزلەشتى. ئۇلارنىڭ سۆھبىتى ئاساسەن بېشىدىن ئۆتكۈزگەن ئېغىر- يېنىك ۋەقەلەر بىلەنلا چەكلىنىپ، رەسمى ماۋزۇغا كىرىشمىگەنىدى.

"سەن بىلىسەن، دادامنى ئىشتىن قوغلاپ چىقىرىپ يېزىغا سۈرگۈن قىلىۋەتكىنىدىن كېيىن، كامىنادا تېرىقچىلىق، ھۈنەرۋەنچىلىك بىلەن كۈنۈم ئۆتتى. دادامنىڭ كېسىلىنى داۋالىتىمەن دەپ، زادىلا ئۆيلىنىش پۇرسىتىم بولمىغانىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بىر خىتايىنى ئۇرۇپ قويۇپ تۈرمىگە كىرىپ ئون يىلدەك يېتىپ چىقتىم. تۈرمىدىن چىقسام، دادام بىلەن ئانام شۇ يېزىدا تۈگەپ كېتىپتۇ. يېزىدىكىلەر مېنى بۇ ئايالىم بىلەن نىكالاپ قويۇپ شەھەرگە يولغا سېلىپ قويۇشتى. قېرىغاندا ئىككى بالىلىق بولۇپ قالدىم. دىسلىۋىدە ئۇ يەر- بۇ يەرلەردە مەدىكار بولۇپ ئىشلەپ يۈرەتتىم. كېيىن، ... _ ئىمىن سەل تۇرۇۋېلىپ موخۇركىسىدىن ئۇردى. ئاندىن تۇتاشتۇرۇپ چەككەش گېپىنى يەنە داۋام قىلدى. _ ھېلىقى شۇ، ... شۇ دادامنى ئۇرۇپ ناكا قىلىۋەتكەن خىتايىنىڭ مىڭىسىنى بىرسى چۇۋۇۋەتكەندىن كېيىن جاھان بارغانسېرى قالايماقانلىشىپ كەتتى. مىڭ تەستە يالۋۇرۇپ يۈرۈپ قايتا سۈرگۈن بولۇشتىن قۇتۇلىۋالدىم. شۇنداق قىلىپ تاپالىسام مەدىكارچىلىق، تاپالمىسام باققالچىلىق قىلىپ يۈرۈپ كۈنۈمنى ئېلىپ يۈرمەن. كېيىن يەنە نېمىلەر بولىدىغانلىغىنى بىلەلمەي يۈردۈم." _ ئىمىن رەسمىلا ئېغىرپېسىق دېھقان تىلى بىلەن سۆزلەيدىغان بولۇپ قالغانىكەن.

قاسىممۇ بېشىدىن ئۆتكەنلىرىنى قىسقىچىلا سۆزلەپ بەرگەندىن كېيىن،

ئۆگىنىۋالغانىدىم."

"مۇنداق دېگىنە، — دېدى قاسىم، — راستىنى دېسەم، مەن سېنى سۆرگۈن قىلىنغىنىڭلاردىن بېرى زادىلا ئىستىمىدىم. ئەسلىدە، قايسى كۈنىسى كېچىدە سېنى تونۇپ قالمىغان بولسام، بەلكىم سېنى بىر ئۆمۈر ئىستىمىگەن بولار ئىدىم. ئەمما مېنى ئۇنتۇپ قاپتۇ دەپ قالمىغىن يەنە. ئەگەر مەن سېنى ئۇنتۇپ قالغان بولسام ھەرگىزمۇ شۇ چولاق خىتاي ... شۇ چولاق خىتاي ۋەقەسىدىن ... قويغىنە بۇ گەپلەرنى، قارىغاندا سەن ماڭا ئاسانلىقچە ئىشىنىدىغاندەك قىلمايسەن. شۇنداقتىمۇ مەن ساڭا چاپلاشقىنىم چاپلاشقان. ئەسلىدە مەن سېنى شەخسى قىساسىڭنى ئېلىۋېلىشقا بىۋاستە قاتنىشىشىڭنى دەپ ساڭا بۇ تەكلىپنى قىلىشقا كەلگەنتىم. ئەندى سېنىڭ ئوقۇغان كىتاپلىرىڭغا قاراپ پىكرىمنى ئۆزگەرتتىم. ..."

"خىتايپەرەس بولۇپ كېتىپتۇ دەپ قالمىغانسەن ئەندى؟!"

"ياقەي، بۇنىڭ دەل تەتۈرسىچە بىر تەكلىپنى تەييارلىدىم. ئەندى مەن، ئۆزەڭ ئۈچۈن ئەمەس، مىللىتىمىزنىڭ ئازاتلىقى ئۈچۈن بۇ ھەرىكەتكە قاتناشساڭ دېيىش ئۈچۈن كەلدىم."

"سەن بۇ خىياللارنى نەدىن يوقتۇرىۋالغانتىڭ؟!" — ئىمىن خېلىلا مۇلايىملىشىپ قالغانىدى.

"ۋەتەن، مىللەت سۆيگۈسى خېلى بۇرۇندىنلا بار دېسەم بولار. ئەمما ھەرىكەت يوق ئىدى. بىركۈنىسى كوچىدا بىر ھاجەتخانىغا كىرگىنىمدە 'ئىزچى مەن' دېگەن بىرسىنىڭ يازغان ئىككى كىتاۋىنى تېپىۋالغانىدىم. شۇ كىتاپلارنى تولا ئوقۇپ مۇشۇ خىيالغا كىرىپ قالدىم ھەقىچان. ئەلۋەتتە سىلەرنىڭ تارتقان جاپالىرىڭلارمۇ بىر سەۋەپچىسى." — دېدى قاسىم كۈلۈپ قويۇپ.

ئىمىن تاماكىسىنى شورىغىنىچە خېلى ئۇزۇنغىچە جىمىپ كەتتى. ئۇ، تۇيۇقسىزلا بېشىنى كۆتۈرۈپ قاسىمغا قارىدى:

"ئىشەنمەيدىغان بولسام، پاكىت كەلتۈرسەڭمۇ نېمە پەرق قىلاتتى؟! تۇتۇپ بېرىدىغان بىرسى بولساڭ بەربىر تۇتۇپ بېرىسەن. ... سېنىڭ قوشۇنىڭ بارمۇ؟!"

قاسىم، تۇيۇقسىز سورالغان بۇ سوئالدىن رەسمىلا تەمتىرەپ قالدى:

"مېنىڭچە، ... مېنىڭچە بۇنى سورۇشتۇرمەيلى. مېنىڭ سەندىن سورايدىغىنىم، ئەگەر سەنمۇ بىرەر قوشۇنغا كىرمىگەن بولساڭ ئىككىمىز بىرلىشىپ بىر قوشۇن قۇرۇپ چىقالماسمىزمۇ؟!" — ئۇلار ئىككىسى خېلى ئۇزۇنغىچە جىمىپ قېلىشتى.

"قېنى ئەمىسە، دېدى ئىمىن جىمجىتلىقنى بۇزۇپ، — ئاۋۋال سەن ماڭا بىر ۋەزىپە

قوشۇشتىن باشقا ھېچنېمىنى ئويلىمايدىغان ئادەممەن. دېگەنلىرىڭگە قارىساق ئەتىمىز بىر ئۇيدانلا ئىشىڭ باردەك قىلىدۇ. سەنمۇ بۇنداق خىياللارنى قىلىپ يۈرمەي چىرايلىق كۆڭۈلنى ئالغىنىڭ ياخشى. ئەگەر دېگەنلىرىڭ راس بولسا، بۇنداق بولمىغۇر خىياللىرىڭنى ئۇنتۇپ كەت!"

قاسىم ئىمىنگە شۇنچە تەۋەككۈل قىلىپ راس گېپىنى قىلغان بولسىمۇ، يەنىلا ئىشەندۈرەلمىگەنىدى. ئىمىن، ھەتتا بۇ بالىلىق دوستىنىڭ تۇيۇقسىزلا پەيدا بولۇپ بۇنداق خەتەرلىك گەپلەرنى قورقمايلا دېيىشىدىن بەكلا گۇمان قىلىۋاتسا كېرەك؟! شۇنداقتىمۇ يەنىلا نېمە ئۈچۈندۇ بۇ كونا دوستىنى دەرھال ساقچىلارغا تۇتۇپ بېرىپ بالادىن قۇتۇلۇش نىيىتىگە كەلمىگەنىدى. ئىمىن ئويغا پاتتى: "ئەگەر دېگەنلىرى راس بولۇپ قالسىچۇ؟! مېنى كۆرگىنىگىمۇ خېلى كۈنلەر بولۇپ قالغانىكەن. شۇ ۋاقىتقىچە تۇتۇپ بەرمىگىنىگە قارىغاندا راس گەپ قىلىۋاتقانمۇدۇ قانداق؟! _ ئىمىننىڭ كاللىسىدا ھەرخىل گۇمانلار ئايلىنىپ يۈرەتتى. دەرۋەقە، ئىمىنمۇ بۇ يېقىنلاردا بۇ ئىشلار بىلەن ئۆز ئالدىغا پىلانسىز پائالىيەت قىلىپ بەكلا ئىچى سىقىلىپ يۈرگەنىدى. راس دېگەندە، ئۇنىڭغا مۇشۇنداق بىر ھەمسىرا بەكلا لازىم ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، بۇ دوستىنىڭ چىرايىدىن قارىغاندىمۇ سەممىي گەپ قىلىۋاتقانلىقى بىلىنىپ تۇراتتى. شۇنداقتىمۇ يەنىلا ئېھتىيات ئۈچۈن رەسمى بىر نادان قىياپىتىگە كىرىۋېلىپ يېقىن يولاتماي ئولتۇرىۋالدى.

"ئىمىن، گېپىمنى ئاڭلا، مېنىڭ تۇيۇقسىز پەيدا بولۇپ بۇ گەپلەرنى قىلىشىمدىن گۇمانلىنىشقا ھەققىڭ بار. ئەگەر بۇنداق گۇمان قىلمىغان بولسا ئىدىڭ، بەلكىم مەنمۇ ساڭا ئىشەنمىگەن بولاتتىم. قارىغاندا مەن سېنى ئىشەندۈرۈش ئۈچۈن پاكىت كۆرسەتمىسەم بولمايدىغاندەك قىلىدۇ. مەن يالغۇزلۇقتا، ساڭا ئىشىنىشكە مەجبۇرمەن. تەۋەككۈل قىلدىم ئەمىسە، مۇشۇ بىرنەچچە كۈن ئىچىدە شەھەرلىك تەشۋىقات بۆلۈمىنىڭ بىر ئادىمى ئۆلتۈرۈلدى. شۇنىڭدەك يەنە، پات يېقىندا سەنمۇ تونۇيدىغان بىر مۇناپىقمۇ جايلىۋېتىلىدۇ. قالغان گەپلەرنى شۇ چاغدا دېيىشەرمىز بولمىسا.

_ قاسىم بىر يۇتۇم چاي ئىچىۋېلىپ ئىمىندىن سورىدى. _ بۇ گەپلەرنى ھازىرچە ئۇنتۇپ كەت. راس، مەن سېنىڭ بىرەر ئالىي مەكتەپتە ئوقۇۋاتقانلىقىڭدىن خەۋىرىم يوق ئىكەن. بۇنچە خىتايچىنى نەلەردە يۈرۈپ ئۆگىنىۋالغانىدىڭ؟!"

"راس، مەن سېنىڭ بىلەن بىرگە ئوقۇغان شۇ تولۇقسىز ئوتتۇرىدىن باشقا بىرەر مەكتەپتە ئوقۇش پۇرسىتىم بولمىدى. _ ئىمىن سەل جىمىپ قالدى. _ ... يىگىرمە يىل ئاۋۋال بىر بىھۇدە ئىش بىلەن سولانغىنىمدا، تۈرمىدە بىر خىتاي مۇئەللىمى بىلەن بىر كامېردا ئۈچ يىل بىرگە ياتقانىدىم. خىتايچىنى شۇ خىتاي مۇئاللىمدىن

قولىنى تۇتۇپ ئۆيىگە كىردى. ئىمىن يەنە شۇ ھالىتىدە بىرخىيالدا يوق، غىچىرلاپ تۇرغان ئۇستەلگە ئۇنىڭغا دەستىخان راسلاش بىلەن ئاۋارە ئىدى.

ھاياجىنىنى باسالماي كېتىۋاتقان قاسىم ئابدىراپ كېتىۋاتاتتى:

"بۇ ئىشنى بەكلا مۇۋەپپەقىيەتلىك تاماملىدىڭ. بۇ پاجىئە، خىتاي جاللاتلىرىنى بەكلا ھولۇقتۇرۇپ قويدى. نۇرغۇن جاللاتلار ئائىلىسىنى ئابدىراپ خىتايغا يولغا سېلىۋېتىش دولقۇنىنى قوزغاشماقتا ئىكەن. ئۇ خىتاينىڭ سانجىغا بارىدىغانلىقىنى نەدىن بىلىۋالغانىدىڭ؟!"

"مەن نەدىن بىلەي، شۇنداق توغرا كېلىپ قاپتۇغۇ تاڭ؟!" _ ئىمىن نېرىقى ئۆينىڭ ئىشىگىنى چىڭ يېپىپ قويۇپ پېتىنى بۇزماي چېيىنى ئىچىپ ئولتىرىۋەردى.

"بۈگۈنگىچە سانجى تەۋەسىدە بۇنچىلىك ئېغىر ۋەھىمىلىك ھەرىكەت بولۇپ باقمىغانىدى. ئاڭلاشلاردىن قارىغاندا، ئۇ خىتاي جاللاتنىڭ دادىسى شۇ بىناسىنى سالغىچە خوشنىسى بولغان بىر تۇڭگاننىڭ ئېغىلىنى زورمۇ- زور قوشۇۋېلىپ بىناسىنى سېلىۋالغانىكەن. ھازىر بۇ تۇڭگاندىن گۇمان قىلىشىپ ئۇنى پۈتۈن ئائىلىسى بويىچە قاماپ قېيىن- قىستاققا ئېلىۋاتقان ئوخشايدۇ. بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقان سانجىدىكى، ھەتتا ئۈرۈمچىدىكى تۇڭگانلارمۇ ئەگەر قولغا ئېلىنغان قېرىنداشلىرىنى قويۇپ بەرمەيدىكەن، سانجىنى ئوڭتەي- توڭتەي قىلىۋېتىمىز دېيىشىپ، ھۆكۈمەتكە تەھدىت سېلىشىپ يۈرگىدەكمىش. بۇ تەھدىتتىن قورقۇپ كەتكەن خىتاي ھۆكۈمىتىدىكىلەر بىلەن ئەنچۈەنتىڭدىكىلەر ئارىسىدا جىددىيچىلىك پەيدا بولماقتا ئىكەن. ئەمما يەنىلا ئېھتىيات ئۈچۈن سانجىغا ئىككى پولك ئەسكەر كۆپەيتىپ، كوچا- كوچىلارنى قوراللىق ھەربىلەر بىلەن توشقۇزۇپ يۈرگىدەكمىش."

ئىمىن بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ تۇرۇپمۇ 'مىت' مۇ قىلىپ قويماي بىرخىيالدا يوق چېيىنى ئىچىپ ئولتىرىۋەردى. ئۇنىڭدا قىلچىلىكمۇ ھاياجان ياكى ھولۇقۇش دېگەن نەرسە كۆرۈنمەيتتى. "نەق بىر يەر ئاستى پارتىزانىغا لايىق يېتىشىپتۇ بۇ ئىمىن." _ قاسىم ئۇنىڭغا قارىغىنىچە قايىل بولغان قىياپەتتە ئىچىدە ئويلايتتى. چېيىنى ئىچىپ بولۇپ دۇئا قىلىشقاندىن كېيىن، ئىمىن زۇۋانغا كىردى"

"يەنە نېمە ۋەزىپە ئېلىپ كەلدىڭ؟!"

قاسىم يەنە ھولۇقۇپ قالدى. ئۇ، ئىمىنگە قاراپ دېدى:

"مۇشۇنچىلىكى بۇ ئايغا يېتەر. ئەندى بىز ئىككىمىز بىرلىشىپ پىلان تۈزۈپ ھەرىكەت قىلىمىز. ئىككىمىزنى بىر قوشۇن دەپ ھېساپلىساق بولىدىغاندۇ؟!"

بېرىپ باققىن. مەنمۇ ئۆزەمنى بىر سىناپ باقاي. شۇ قاتاردا سەنمۇ مېنى سېغىنغان بولارسەن. _ ئىمىن يېڭىدىن بىرتال موخوركا يۆگەپ چەكتى. _ مەنمۇ نەچچە يىلنىڭ ئالدىدا سەن دېگەن شۇ كىتاپلارنى ئوقۇپ باققانىدىم. ئەسلىدە مەنمۇ شۇ خىياللاردا بولۇپ يۈرەتتىم."

بۇ گەپلەرنى ئاڭلىغان قاسىم خۇشاللىغىدىن ئىمىننىڭ قوللىرىنى سىقىپ كەتتى:

"مەندە رەسمى ئاپتوماتنىڭ پىستاندىن بىرسى بار. ئۇنىڭغا ئازىراق پارتىلاتقۇچ دورىسى تاپساقلا ئاپتوماتنىڭ ۋاقىت تېزگىنلىيەلەيدىغان بىر مىناغا ئايلىنىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن پارتىلاتقۇچ دورىسى ..."

"دورىنىڭ غېمىنى قىلما، مەندىمۇ بىرقانچە تال ئاپتوماتنىڭ ۋاقىت تېزگىنلىيەلەيدىغان پىستان باردەك قىلىۋاتاتتى. دورىمۇ يەتكىدەك بار. سەن ئاۋال ئۇنى نەگە كۆمۈشۈمنىلا دېسەڭ يېتىدۇ"

"ئەنچۈەنتىڭنىڭ تېررورچىلارغا زەربە بېرىش ئىشخانىسى دەيدىغان مەخپى باشقارمىسىدىن بىرسى بارئىكەن. ئۇنىڭ باشلىغى بىكتۈەن ساقچى قىسمىدا باشلىق بولۇپ چۆچەكتە تۇرغان چېكىدىن ئاشقان مىللەتچى، يەرلىك مىللەتلەرگە ئەشەددى ئۆچمەنلىكى بولغان، جاسۇسلۇق قىسقا كۇرۇس بىلىمى بار ۋەھشى، ھىلىگەر بىرسى ئىكەندۇق. ئۇ خىتاي جاللىتى ئۆزىنى ئالاھىدە پۇختا مۇھاپىزەت قىلىپ يۈرگىنى ئۈچۈن، ئۇنىڭغا بىۋاستە يېقىنلىشىش يولىنى زادىلا تاپالمىدىم. ئاڭلىسام ئۇنىڭ دادىسى بىلەن ئانىسى، بۇ خىتاينىڭ بىر بالىسى بىلەن سانجىدىكى بىر كوچىدا ئۆزلىرى سېلىۋالغان ئىككى قەۋەتلىك بىر بىنادا تۇرىدىكەن. ..."

"گەپنى ئۇزارتماي دېگىنە، شۇلارنى پارتىلىتىۋېتىش كېرەكمىدى؟! ماڭا ئۇ يەرنىڭ تەپسىلى ئادرىسىنى بەرگىن. ئاۋال بېرىپ كۆزىتىپ باقاي." _ ئىمىن قاسىمغا قولىنى بەردى. ...

ئىككى ھەپتىدىن كېيىن، ھېلىقى ئەنچۈەنتىڭ چوڭى، سانجىدىكى ئۆيىدە ئانىسى، بالىسى، ئايالى ۋە ئىككى نەپەر خىتاي خىزمەتچىسى بىلەن بىرگە پارتىلاپ تىتما- تىتما بولۇپ ئۆلگەنلىك خەۋىرى كەلدى. قاسىم بۇ خەۋەرنى گۈلباھارنىڭ ئايلىق ھەرىكەت دوكلاتىدىن ئاڭلاپ، ئەتىسىلا ئىمىننى ئىستەپ باردى.

ئىمىن، يەنە شۇ بۇرۇنقىدەك پېتىنى بۇزماي قاپىغى تۈرۈك ھالدا، خۇددى ھېچنېمە بولمىغاندەك ئۇنى ئۆيىگە تەكلىپ قىلدى.

"مۇبارەك بولسۇن ئىمىن دوستۇم، سېنى تەبرىكلەيمەن!" _ دەپ دوستىنىڭ

17. ئىمىن ھەرىكەتتە

— ئۇنىڭ قولىدىن قالتىس ئىش كېلىدىغان نېمە جۇمۇ تۈنۈگۈن ئۇنىڭ يەنە بىر شېئىرى گېزىتتا بېسىلىپتۇ دېگىنە!

— ئىككى ئاغىنىنىڭ سۆھبىتىدىن

ئىمىن، دادىسى كېسەل ۋە ناكار بولغىنى ئۈچۈن، كىچىكىدىن تارتىپلا بۇ ئائىلىنىڭ يۈكىنى ئۈستىگە ئېلىشقا مەجبۇر بولغانىدى. بولۇپمۇ بەكلا نامرات يىراق يېزىغا پالانغىنىدىن كېيىن، ئۇنىڭ ئۈستىدىكى يۈك تېخىمۇ ئېغىرلىشىپ كەتكەنىدى. ھېلىمۇ ياخشى، بۇ يېزىدىكى دېھقانلار قايتا نامراتلىشىش ئىمكانىمۇ قالمىغان ئەڭ چېكىگە يەتكەن كەمبەغەللىك چېگرىسىدا ياشاۋاتقانلىقىغا قارىماي، بۇ شەھەرلىكلەرنى قولىدىن كېلىشىچە ھىمايە قىلىشقانىدى. ئىمىنمۇ بۇ يېزىغا كېلىپ ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئەترەتنىڭ غوللۇق ئەمگەك كۈچلىرى قاتارىغا كىرگەنىدى. ئۇ، يېزىدا كۆپرەك نومۇر بېرىدىغان ئېغىر ئىشلارنى تاللاپ قىلىشقا تىرىشاتتى. بىرقانچە يىل ئۆتمەيلا، ئىمىن بۇ يېزىنىڭ كونا ئەزالىرىدىن بىرىگە ئوخشاش رەسمىي دېھقان قىياپىتىگە كىرگەنىدى. بۇ يېزا، خىتايلاردىن يىراق بىر يېزا بولغاچقىمىكىن، بۇ يەردە ھۆكۈمەتنىڭ نۇرغۇن سىياسەتلىرىمۇ دېگەندەك ئىجرا قىلىنىپ كەتمەيتتى. ئەسلىدە، بۇ يېزا ھۆكۈمەت تەرىپىدىن ئۆلۈمگە تاشلىۋېتىلگەن بىر يەر بولۇپ، ھۆكۈمەتنىڭ ھېچقانداق بىر ئەتىۋارلىشىغىمۇ ئېرىشەلمىگەنىدى. ئىمىنمۇ بۇ يوچۇقتىن پايدىلىنىپ ئۆيىنىڭ كەينىدىكى يېرىگە ئاز- تولا كۆكتات، مېۋە- چېۋە ياكى كۆك تاماكا قاتارىدىكى نەرسىلەرنى تېرىپ ئۆيىنىڭ كۈندىلىك ئېھتىياجىنى ئازىراق بولسىمۇ ھەل قىلىشقا تىرىشاتتى.

بىرقانچە يىل ئۆتكەندىن كېيىن بۇ يېزىدىمۇ كوممۇنا تارقىتىش دولقۇنىغا ئۇچراپ، يەرلەرنى ئۆزئائىلىدىغا كۆتۈرە ئېلىپ تېرىيدىغان ھالغا كەلتۈرۈلدى. بۇنى پۇرسەت بىلگەن ئىمىن، نەچچە يىلدىن بېرى قاغجىراپ ياتقان بىرقانچە مو يەرنى چاغلاپ تۈزەشتۈرۈپ قوغۇن- تاۋۇز تېرىدى. ئۇستا قوغۇنچىلاردىن سوراپ يۈرۈپ تۇجۇپىلەپ

"شۇنچىلىكلا بىر ئىشىمدى بۇ 'قوشۇن' دېگىنىڭ، مېنى يەنە سىنىمامسەن؟! ـ ئىمىن سەل ھەيران بولغانىدەك پارقىراپ تۇرغان بادام كۆزلىرى ئۈستىدىكى قېشىنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭغا قارىدى. ـ مانا قارا!"

"ئەندى ئىككىمىز قوشۇن رەسمىيەتلىرىنى بىجىرىپ قويايلى، ئىككىمىز بىرلىكتە قۇرئان تۇتۇپ قەسەم قىلىپ قوشۇنىمىزنىڭ قۇرۇلغانلىقىنى تەبرىكلىشەيلى بولمىسا، قاندىلىق دەيسەن'؟!"

ئۇلار قايتا تاھارەت ئېلىپ بىرنەچچە رەكەت ناماز ئوقۇشتى. ئاندىن قۇرئانى كېرىمنى جەينامازنىڭ ئۈستىگە قويۇپ، ئىككىسى بىرلىكتە قۇرئاننى تۇتۇپ قەسەم قىلىشقا تەييار بولدى. ...

ئۇزۇن ئۆتمەيلا كوچىلاردا 'ت ن ت قوشۇنى' دېگەن نامدا بىر مەخپىي يەرئاستى خىتاي ۋەھىمىسى يارىتىش قوشۇنىنىڭ تەشۋىقات ۋاراقلىرى كۆرۈلۈشكە باشلىدى. ...

كونا دوستىنىڭ ۋاستىسى بىلەن رەسمى بىر مەخپى قوشۇن جەڭچىسى بولۇپ قالغانىدى. ئۇ، قاسىمنىڭ رۇخسىتىنى ئېلىپ بۇرۇنقى مەسكارچىلىقتا تونۇشۇپ قالغان كىشىلەر ئارىسىدىن تاللاپ يۈرۈپ ئۈچ كىشىلىك مەخپى قوشۇنىنىمۇ قۇرىۋالدى. ئۇنىڭ قوشۇنىدىكىلەر ئالاھىدە ئاكتىپ ھەرىكەت قىلىدىغان تەلۋە پىدائىلار بولۇپ، خىتاينى كۆرسە خام يەۋەتكىدەكلا كىشىلەردىن ئىدى. بىر- ئىككى يىلغا قالمايلا، ئۇنىڭ قول ئاستىدىكى تۈگۈندا قوشۇن ئەزالىرىنىڭ سانى ئوننەچچىدىن ئېشىپ كەتتى. ئۇلار ھېچ بولمىغاندا ئايدا بىرەر قېتىم ھەرىكەت پەيدا قىلماي كۆزگە ئۇيقا كەلمەيدىغانلار ئىدى. ...

قاسىم ئۆتكەن يىلى 'يېڭى ئاي قوشۇنى' نىڭ باشلىغى بولغانىدى. بۇ بىرنەچچە يىل مابەينىدە، 'يېڭى ئاي قوشۇنى' ئاۋال گۇلباھاردىن ئايرىلىپ قالدى. ئۇزۇن ئۆتمەيلا 'يانچۇقچى' دىنمۇ ئايرىلدى. كەينىدىنلا خاسىيەتمۇ قۇربان بولدى. بىر ھېساپتا، يېڭى ئاي قوشۇنىنىڭ ئەزالىرىدىن يالغۇز قاسىمدىن باشقا، تۈۋەندىكى تۈگۈندا قوشۇنلاردىن بىرنەچچە قېتىم ئەزا تولۇقلاشقا مەجبۇر بولغانىدى. بۇ كۈنلەردە قاسىم، قول ئاستىدىكى تۈگۈندا قوشۇنلاردا جەمئىي قانچە نەپەر ئەزا بارلىقىنىمۇ ئېنىق بىلەلمەيتتى. ئىش قىلىپ يۈزدىن كام بولمىسا كېرەك دەپ گۇمان قىلاتتى. بۇ ئارىدا نەچچە ئون ئادىمىدىنمۇ ئايرىلدى. ئوندىن ئارتۇق ئادىمى تۇتۇلۇپ قالدى. بۇنىڭ ئىچىدە بىرنەچچە تۈگۈندا قوشۇندا ئىككى جاسۇس ۋە بىر خائىن چىقىپ قېلىپ، ئۇنى بەكلا ئاۋارە قىلىۋەتكەنىدى. بۇ ئىشنى باش قوشۇنغا مەجبۇرى چىقىرىۋالغان ئىمىن پاش قىلىپ تېپىپ چىقمىغان بولسا، ئۇنىڭ ئىشى تېخىمۇ قىيىن ئىدى. قاسىم ئويلىنىپ بۇ يەرگە كەلگەندە، ئىمىنگە كۆپ رەخمەت ئېيتىش كېرەكلىكىنى ئويلىدى. ئۇ بولمىسا ئىدى، بۇ قوشۇنلارنىڭ پىلانلىق ھەرىكەتلىرىنى بۇنچە ئوڭۇشلۇق قىياس قىلالمىغان بولاتتى.

قاسىم بۇلارنى كۆزئالدىغا كەلتۈرگەچ، ئىمىنگە ئاپىرىپ بېرىدىغان بىرقانچە تال ئاپتوماتىك پىستانىنى يانچۇقىغا سېلىپ يولغا چىققانىدى. ئۇ، چوڭقۇر خىيال دېڭىزىغا غەرق بولۇپ كېتىپ، ئالدىدىكى كوچا دوخمۇشىدا كىشىلەرنى توختۇتۇپ يانلىرىنى ئاختۇرۇشىۋاتقان خىتاي پاترۇللىرىنى كۆرمەي قالغانىدى. ...

ئىشلىگەچكە، شۇ يىلىسى ياخشى ھوسۇل ئالدى. ئىمىن ئىشەك ھارۋىسىغا قوغۇن- تاۋۇزلىرىنى يۈكلەپ يېقىن ئەتىراپتىكى بىكىتۈش تۇز زاۋۇتىغا ئاپىرىپ ساتتى. كېيىن يەنە ئۇ يەردىن بىر- ئىككى ماشىنا باشلاپ كېلىپ ئېتىزدىكى قالغان قوغۇن- تاۋۇزلىرىنى بىراقلا توپ ئۆتكۈزۈۋەتتى. ئىمىن پۇلىنى ئالسا خېلىلا ئۇچىشلىپ قالىدىغانلىقىنى مۆلچەرلەپ ئىچ- ئىچىدىن خوشال يۈرەتتى. ئەمما تۇز زاۋۇتىنىڭ كاسسىرى ئۇنى- بۇنى باھانە قىلىپ كۆرسىتىپ پۇلىنى بەرگىلى ئۇنىمىدى. قىش كىرىپ قېلىۋاتاتتى. ئۇ، قولىدا بارىنى يەپ تۈگىتىۋەتكەنلىكى ئۈچۈن، ھېلىقى بىكىتۈشنىڭ كاسسىرنى ئىستەپ باردى. شۇنچە يالۋۇرۇپ دېگىنىگە قارىماي، پۇلىنى بەرگىلى ئۇنىمىدى. ئىمىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي، بېرىپ ھېلىقى خىتاينىڭ بويىنىغا ئېسىلدى. ... ئاقىۋەتتە، بىكىتۈش سوتچىلىرى ئىمىننى ئادەم ئۆلتۈرۈشكە ئۇرۇنغان دەپ، ئۇن بەش يىللىق قاماققا ھۆكۈم قىلىۋەتتى. ئىمىن تۈرمىدە ئۇن يىلغا يېقىن ياتتى. كېيىن 'ئىپادىسى ياخشى، ئۆزگىرىش نىيىتى بار' دېگەن 'مۇكاپات' قا ئېرىشىپ تۈرمىدىن 'بالدۇر' چىقىرىلدى. ئۇ يېزىسىغا بارغىنىدا، ئۆيدە ھېچكىمى يوق، بىر سامانلىقتا ئايلىنىپ قالغانلىقىنى كۆردى. يېزىسىدىكىلەر ئىمىننى باشلاپ يېزا قەۋرىستانلىقىدىكى ئاتا- ئانىسىنىڭ مازار بېشىغا ئاپىرىپ كۆرسەتتى. يېزىسىدىكىلەر ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىشىپ، شۇ يەردىن بىر يېتىم قىزغا ئۆيلەندۈرۈپ شەھەرگە يولغا سېلىپ قويۇشتى. ...

ئىمىن، رەسمى بىر تاشيۈرەك بولۇپ قالغانىدى. ئۇنىڭدا نە ھىسسيات، نە سۆيگۈ دېگەنلەر قالغانىدى. ئارتۇق گەپمۇ قىلمايتتى. بىرەر دوستىنىڭمۇ بارلىقىنى ھېچكىم بىلمەيتتى. ئۇنىڭ ئېنىق دوستى، تۈرمىدە بىر خىتاي پسىخولوگىيە لېكتورىدىن ئۆگىنىۋالغان پسىخولوگىيىگە دائىر خىتايچە كىتاپلىرى ئىدى. ئۇ، بۇ بەش- ئۇن يىل ئىچىدە نۇرغۇن كىتاپ ئوقۇدى. بولۇپمۇ پىسخولوگىيە، سوتسىيالوگىيە ۋە مىللىي تارىخىغا دائىر كىتاپلارغا بەكلا قىزىققانىدى. بۇ جەھەتتە ھېلىقى تۈرمىدىشى خىتاي مۇئەللىمى ئالاھىدە تەسىر كۆرسەتكەنىدى. بىلمىگەن يەرلىرىنى بېرىپ ھېلىقى خىتايدىن سوراپ ئۆگىنەتتى. ئۇ خىتاي ھازىر بىر ئېنىستىتۇتتا دوتسېنت ئىدى. بىر ھىساپتا، ئىمىننىڭ قايتا سورگۇنگە ئېۋەرتىلىشىدىنمۇ شۇ خىتاي مۇئەللىم يول مېڭىپ يۈرۈپ توساپ قويغانىدى.

بىر كۈنىسى ئىمىن بىر ئۆينى ئاخلاۋاتقىنىدا بىر بۇلۇڭدا تۇرغان كىتاپلار ئارىسىدىن 'ئىزچى مەن' نىڭ كۆك تاشلىق كىتاۋىنى تېپىۋېلىپ يانچۇقىغا سېلىۋالدى. ئۇنى ئوقۇپ يۈرۈپ مەخپى تەشۋىقات ۋارىغى تارقىتىشقا كىرىشىپ قالغانىدى. مانا ئەندى

خىتاينى قالايمىقانلاشتۇرۇش، خىتاي ئەمەلدارلىرىغا زەربە بېرىش ۋە مەخپىي قورال رېتسېپلىرى تەييارلاپ تارقىتىش بىلەن بۈگۈنگىچە ھەپىلىشىپ كەلمەكتىكەن.

قاسىم: بەزى كوچا خەۋەرلىرىدىن قارىغاندا، ھېلىقى قۇدۇق ئىچىگە مىللىي جىنايەتچىلەرنى تىرىك تاشلىۋېتىدىغانلىقىنى كۆرۈپ قالغان بىر قازاق مالچى بىلەن بىر موڭغۇل قۇدۇق ئىچىگە قېلىن تور باغلىۋېتىپ، قۇدۇققا ئېتىلغانلاردىن يەتتە كىشىنى قۇتقۇزۇپ چىقىرىۋالغانمىش. ئۇلارنىڭ بىرسى قاسىم ئىكەنمىش. ئۇ قۇدۇقتىن قۇتۇلۇپ چىقىپ تەڭرى تاغلىرى ئىچىدىكى ئورمانلاردا مەخپىي پارتىزانلىق بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرىدۇ دېگەن گەپلەر ئېقىپ يۈرمەكتە. يەنە بەزىلەر چېگرادىن ئوغرىلىقچە كىرىپ- چىقىپ يۈرۈپ مەخپىي قورال سودىسى قىلىپ يۈرىدۇ دەپ گۇمانمۇ قىلىشىدىكەن.

ئىمىن: چوڭ شەھەرلەر ئەتراپىدا زەنجىرسىمان مەخپىي پارتىزانلىق ئەترىتى تەشكىللەپ، بېنزىن- سەلەركە توشۇيدىغان ئاپتوموبىللارغا زەربە بېرىپ پائالىيەت قىلىۋاتقانمىش.

'ساقى': كېيىنكى كۈنلەردە بەش كىشىلىك مۇستەقىل بىر مەخپىي قوشۇن تەشكىللەپ، مەخسۇس مىللىي مۇناپىقلارغا يوشۇرۇن زەربە بېرىش پائالىيەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرىدۇ دېگەن گەپلەر بار.

'تەشۋىقاتچى': ھازىرغىچە ئۆزى يالغۇز مەخپىي تەشۋىقات، رېتسېپ- چېرتيوژ ۋاراقلىرىنى كېڭەيتىپ تارقىتىش بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرمىش.

'موخوركىچى': قايسى بىر دىنىي تەرىقەتكە قول بېرىپ، مەخپىي شەكىلدە شۇ تەرىقەتكە ئەزا تەربىيەلەپ يۈرگىدەكمىش.

دېموكراتچى خىتاي: قاسىمنى سوراق قىلغاندىن ئۈچ ھەپتە كېيىن، تاماق توشۇپ بەرگەن گۇندىپايلاردىن بىرسىنىڭ چېقىپ قويۇشى بىلەن قولغا ئېلىنغان ۋە بىر يىلدىن كېيىن خىتاي ھەربىي سوتى تەرىپىدىن ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنىپ دەرھال ئېتىپ تاشلانغان. قارىغا ئالغۇچى ئەسكەرلەر يېڭى بولغاچقا، نىشانغا دەل تەككۈزەلمەي ئالتە پاي ئوقتا ئاران جېنى چىققان دېگەن گەپلەر ئېقىپ يۈرمىش.

خاسىيەتنىڭ دادىسى: ئاغىنىلىرى بىلەن بىرلىشىپ يەرئاستى سېلىسارلىق ئۇستىخانىسىدا مەخپىي قورال ياساپ سېتىش ئىشى بىلەن شۇغۇللىنىپ يۈرمىش. بەزىلەر تۇتۇلۇپ تۈرمىدە ياتىدۇ دېيىشىدۇ. ئېنىق ئەمەس.

تۈرمىدىكى ياشلار: ئۇلارنىڭ ئۆلۈك- تىرىكلىكىدىن تا بۈگۈنگىچە ھېچكىم خەۋەر ئالالمىدى. ئۆتكەن ئايلاردا، بەزىلەر تۈرمىگە ھۇجۇم قىلىپ ئۇلارنى قۇتقۇزۇپ چىقىش تەييارلىقىنى قىلىۋېتىپتۇ، دېگەن گەپلەرمۇ تارقالغانىدى. ئاقىۋىتى مەلۇم ئەمەس.

18. مەخپىي ئارخىپ

— پالانچى ئادەممىز پوكونچىنى رەسمىي پاكىتلار بىلەن خائىن دەپ پاش قىلىۋەتسە بۇ قانداق گەپ؟!

— ئۇنى دېمەڭ پوكونچىمۇ بىر ۋاقىتلاردا پالانچىنى جاسۇس دەپ ئېسىپتىكەنغۇ؟!

— قويساڭلار شۇ گەپلەرنى، ھەممە ئىشىمىزنى دۇنياغا ئاشكارا، جاكالاپ قىلىشنى ئەڭ توغرا يول دېيىشكەن، مەخپىي ئىشىمىز يوق، ھەممىنى ئاشكارىلىۋېتىدىغان يەردە جاسۇس- خائىننىڭ نېمە ئىشى بار!

— ساۋاقداشلار ئارا سۆھبەتلەردىن

گۈلباھار: مېھمانخانا پارتىلىتىشتا بىرلىكتە پارتىلاپ ئۆلدى. ئۇنىڭ جەسىتىدىن ھېچ نېمە تېپىلمىدى. ئۇنىڭ نەگە كەتكەنلىكىنى جەمئىيەتتىكىلەردىن ياكى خىتاي دائىرىلىرىدىن ھېچكىم سۈرۈشتە قىلىپ بېقىش خىيالىغا كەلمىدى. ئەمما ئۇ، قوشۇن ئىنتىزامىغا خىلاپ ھالدا ئۆزىنىڭ ئىككىنچى مەخپىي قوشۇنى 'شەپقەت ھەمشىرىسى' نى قۇرۇپ ساپلا يولدىن ئازغان قىزلاردىن ئۈچ ئىزا قوبۇل قىلغانىدى. ئۇلارمۇ زەنجىرسىمان كېڭىيىپ بىرقانچە توغۇندا قوشۇن ھالىغا كېلىپ تا ھازىرغىچە 'قىزلار روتىسى' قوماندانلىق شتابى نامى بىلەن مەخپىي زەربە بېرىش پائالىيىتىنى داۋام قىلدۇرماقتا ئىكەن.

خاسىيەت: بومبىسىنىڭ ۋاقىت تەڭشىگۈچىنى خاتا تەڭشەپ قويۇپ، جايىغا بارماي تۇرۇپلا ئاپتوۋۇزدا پارتىلاپ تىتىلىپ كەتتى. ئۇنىڭمۇ جەسىدى تېپىلمىدى. ئەمما ئۇنى تونۇيدىغانلار چەتئەلگە قېچىپ كەتكەن دەپ پەرەز قىلىشىدۇ. ئۇنىڭ قۇرغان ئالىي مەكتەپلەر ئارا مەخپىي زەربە بېرىش قوشۇنلىرى 'بىلىم- كۈچ' شتابى ئاستىدا زەنجىرسىمان كېڭىيىپ تا بۈگۈنگىچە ئاپتوماتىك تېزگىنلىنىدىغان بومبا ئۈچۈرى تەييارلاش پائالىيىتىنى داۋام قىلدۇرۇپ كەلمەكتە دېيىشىدۇ.

'يانچۇقچى': ئۇنىڭ ئىسمىنى ھېچكىم بىلەلمىدى. بىر ۋاگون خىتاي ئەسكىرى بىلەن بىرگە پارتىلاپ كۆيۈپ كەتتى. جەسىدىنىڭ كۈلىمۇ قالمىدى. كىشىلەر ئۇنى خىتايدا ياكى ئوتتۇرا ئاسىيادا يانچۇقچىلىق قىلىپ ھازىرغىچە ياشاۋاتىدۇ دەپ بىلىدۇ. ئۇنىڭ قۇرغان مەخپىي قوشۇنىنىڭ زەنجىرسىمان ئۆزانتىسى ساپلا ئىنتېرنەت بىلەن

بوغۇلغان بوۋاق

مېنىڭ ئىسمىم قېنى؟

يېقىلغانتاش نەشرىياتى — ئۈرۈمچى

رومانىدىن تاللانمىلار

20. چوڭچىڭدىكى مەخپىي پىلان

... ...

پۈتۈن ئەتراپنى قويۇق تۇمان بېسىپ كەتكەن بولۇپ، بەش مېتىر نېرىسىنىمۇ پەرق قىلغىلى بولمايتتى. شۇنىڭغا قارىماي ھەممە كىشى ئالدىراش، بەزىلىرىنىڭ قولىدا خورۇمدىن، يەنە بەزىلىرىنىڭ قولىدا چىغدىن ئىشلەنگەن چامادانلار، يەنە بەزىلىرىنىڭ قولىدا بولسا يوتقان ئەستىرىگە تۈگۈۋالغان بوپىلار، ئەمما بۇ كىشىلەرنىڭ ئورتاق بىر تەرىپى شۇكى، ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا بىر قولىدا قومۇش كۆتۈلۈك تۇتىشىۋالغانىدى. كىشىلەر يوقۇرىدىن خۇددى بۇلۇت ئىچىدىن چىقىپ كېلىپ، يەنە تۆۋەندىكى بۇلۇت ئىچىگە كېتىشىۋاتقاندەك بىر كۆرۈنۈپ قويۇپلا يەنە غايىپ بولاتتى. مىغىلداپ ئالدىراش پەس تەرەپتىكى ئېتىنىڭ ئۇچىيىدەك تاش پەلەمپەيلەر تەرەپكە قاراپ يەنە تۇمان ئىچىگە چۆكۈپ غايىپ بولىۋاتقان بۇ ئادەملەر، نېمىدىندۇر بىر نەرسىدىن قېچىشىۋاتقاندەك ئەمەس، بەلكى نەگىدۇر بىر يەرگە ئالدىرىشىۋاتقاندەك كۆرۈنەتتى.

دۆڭدىن پەسكە ساڭگىلاپ چۈشكەن تىك ۋە تار تاش پەلەمپەي ئېغىزىنىڭ سەل يوقۇرىسىدىكى تۆرلۈكتە لىق چامادان، يوك- تاقىلار بىلەن تولغان، بەزىلىرىنىڭ ئىچىدە ئېسىل كېيىنگەن خانىم- قىزلار ئولتۇرۇشقان پىكاپلار، قول ھارۋىلىرى، رىكشىكلار،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

19. ئاخىرقى سۆز ئورنىدا

— قېنى دېسىلە، شۇ پەيتتە سىزنى ئەڭ بەك تەسىرلەندۈرگەن بىر جۈملە قايسى؟
— 'مېنىڭ ئىسسىقىم قېنى؟!' دېگەن جۈملىسى.
— ئاپتورلار ئولتۇرۇشىدىن

"... دۈشمەن ئوفىسېرى ماڭا قاراپ ئېتىلىپ كەلدى. مەنمۇ چىشلىرىمنى ئۇنىڭ بوغۇزىغا پاتۇرۇۋالدىم. يۈز- كۆزلىرىمدىن ئۇنىڭ گېلىدىن چاچراپ چىقىۋاتقان قانلار ئېقىپ تۇرسىمۇ قويۇۋەتمىدىم. جېنىمنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن تىركىشىمەكتە ئىدىم. ئۇمۇ مەندىن ئاجراپ چىقىپ قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئۈمىدسىزلىك بىلەن تولغىناتتى. ئەمما مەن، گويا غاجىراپ قالغان قاۋان ئىتتەك چىشلىرىم بىلەن ئۇنىڭ كېكىرتەكىگە چىڭ چاپلىشىپ قالغانىدىم. ئاغزىمنىڭ ئىچى ئۇنىڭ بوغۇزىدىن چىققان قان بىلەن تولۇپ كەتتى. ئۇزۇن داۋام قىلغان بىر جان تالاشقان خىرىشىدىن كېيىن، قورقۇنۇشلۇق بىر تىترەك باسقانىدى ئۇنىڭ ۋۇجۇدىنى. ئۇنىڭ بوغۇزىنى چىشلەپ سۆكىۋالغانىكەنمەن. قۇرتتەك بىرلا دومىلاپ بېرىپ ئۇنىڭ قورالىنى قولۇمغا ئېلىۋالدىم. بۇ قورالنى ئېلىپ ئۇدۇلۇمدىن كېلىۋاتقان دۈشمەنلەرگە تەڭلەپ تۇرۇپ تەپكىسىنى بېسىۋەتتىم. ئەمما قورالدا ئوق تۈگىگەنىكەن. بارلىق كۈچۈم بىلەن قورالنىڭ پەينىگى بىلەن ئەڭ ئالدىدا كېلىۋاتقىنىنىڭ يۈزىگە قارىتىپ ئۇردۇم. كۈچلۈك بىر چىقىراش بىلەن تەڭ گويا قىلىپ ئالدىمغا مۆكچىيىپ يىقىلىپ چۈشتى. ئۇنىڭ يۈز- كۆزى تىتىلىپ قانغا بويۇلۇپ ئىنتايىن قورقۇنۇشلۇق بولۇپ كەتكەنىدى. ... ياق، ئىش بۇنىڭلىق بىلەنلا تۈگىمىدى. جەڭ تېخى ئەندىلا باشلىنىۋاتقانىدى. ..." ___ سۈبىن ھاسسەل

ئەمەس. سەن سالامەتلىكىڭنى ئاسراشقا دىققەت قىل، سەن بىزنىڭ باش پانايىمىزسەن. سەن بولمىساڭ بۇ بۈيۈك خىتاي ئېلىمىز پارچىمۇ- پارچە بولۇپ، قىزىل ياكى قارا رەڭلىك باندىتلارنىڭ قولىدا قالىدىغانەك تۇرىدۇ. _ جاڭ جىرجوڭ بېشىدىن گېنېراللىق قاسقان شەپكىسىنى ئېلىپ، يەنە بىر قولىدا كۆزەينىكىنىنى تۇزەشتۈردى. ئاندىن ئىككىسى بىرىپ ئۇدۇلمۇ ئۇدۇل قويۇلغان كىرسلوغا ئولتۇرۇشتى. جاڭ كەيشىنىڭ چىرايى بەكلا پاراكەندە كۆرۈنەتتى. ھېلىدىن ھېلىغا ئورنىدىن تۇرۇپ كېتىدىغاندەك ئالدىغا تەلمۈرۈپ ئولتۇراتتى.

_ قېنى دېگىنە، تۇگىمەيدىغان يەنە نېمە ئىشلار بارئىدى؟! ماۋ زېدوڭنىڭ راسا جاجىسىنى بەرگەندەكلا قىلىشىدىڭ، يەنە نېمە گەپ بولدى؟! _ جاڭ كەيشى تاقىر بېشىنى بارماقلىرى بىلەن سىلاپ قويۇپ گېنېرالىغا تەلمۈردى.

_ ھە، شۇنداق، ئەسلىدىنغۇ تىلغا ئالغۇچىلىغى يوق كىچىككىنىلا بىر ئىش ئىدى. _ جاڭ جىرجوڭ كۆزئەينىكىنى قولىغا ئېلىپ قول ياغلىغىنى چىقىرىپ سۈرتۈشكە كىرىشتى. _ شۇ روس ئېيىقلىرى ئىشنى بۇزۇپ يۈرمىسۇن دەيمەندە. _ ئۇ كۆزئەينىكىنى قايتا تاقىۋېلىپ زوڭتۇڭىغا قارىدى.

_ ئىچىمنى پۇشۇرماي ئوچۇقلا دېگىنە، نېمىكەن ئۇ قېرى روس ياۋايىلىرى قول سېلىۋالغىدەك يەنە؟!

جاڭ جىرجوڭ يەرگە قارىغىنىچە سەل جىم تۇرغاندىن كېيىن، بېشىنى كۆتۈرۈپ جاڭ كەيشىگە قاراپ دېدى:

_ ئەسلىدە كىچىك ئىش، _ ئۇ سەل ھېجىيىشقا تىرىشقاندەك قىلسىمۇ، يۈزىگە تەبەسسۇم كەلتۈرەلمىدى. _ شۇ ھېلىقى، زو زوڭتاڭ ھەزرەتلىرىمىز بىزگە ئېلىپ بەرگەن غەربى ديار يېڭى چېگرايىمىزدا يەرلىك ياۋايىلار توپىلاڭ چىقىرىشقانىكەن. شۇ ئىشلار، ...

_ دېمىدىمىمۇ، شۇ يىسا (ئەيسا بەگنى دېمەكچى- ئا) لار، يەنە بىرسىنىڭ ئېتى نېمىدى؟! ھە، يىمىڭ (مەمتىمىن ھەزرەتنى دېمەكچى- ئا) دېگىنى، كۆزۈمگە بەكلا تۈرى يامان كۆرۈنگەنىدى. _ جاڭ كەيشى، گېنېرالىنىڭ گېپىنى كېسىپ غۇدۇرىغىنىچە ئورنىدىن تۇرۇپ ئالدى- كەينىگە ماڭغىلى تۇردى.

_ ياق، ياق. بۇ قېتىمقىسى ئۇلار بىلەن مۇناسىۋىتى يوق. _ جاڭ جىرجوڭ يەنە كۆزئەينىكىنى تۈزەشتۈرىۋالدى. _ بۇلارنىڭ ئىشى بولسىغۇ ئاسان گەپ ئىدى. بەزى گەپلەردىن قارىغاندا، بۇلارنى ئۇ يەردىكى باندىتلارنىڭ ھېچقايسى خالىمايدىغاندەك قىلىدۇ. بۇلارمۇ ئۇلارنى ياراتمىسا كېرەك. شۇنداقتىمۇ ئۇلارغا ئىشەنگىم كەلمەيدۇ. بىرىپلا ئالسا بىرلىشىۋېلىشى تۇرغانلا گەپ. ئەسلىدىنلا ئۇلارنى بۇ ئەترىپلارغا قامال قىلىپ

www.uyghurkitap.com

ئەپكەشلىك ھامماللار، ئىگىز- پەس پىيادىلەر يولغا پىتىشماي كېلىشمەكتە ئىدى. ئادەملەر پەلەمپەيىنىڭ ئاغزىغا يۈك- تاقىلىرىنى چۈشۈرۈشۈپ يەنە ئالدىراش ئاش پەلەمپەيدىن تۆۋەنگە چۈشۈپ تۇمان ئىچىدە غايىپ بولىشاتتى. كېلىۋاتقانلارنىڭ كەينى ئۈزۈلمىگەندەك قىلمايتتى. بوشىغان ماشىنا- ھارۋىلار دۆڭدىكى مىغىلداپ ئادەم قايناپ تۇرغان قىستا- قىستاڭچىلىق ئىچىگە شۇڭغۇپ تۇمان ئىچىدە كۆزدىن غايىپ بولاتتى.

بۇ شەھەر گويا خىتاي رىۋايەرلىرىدىكى سوڭ ۋۇكۇڭنىڭ ئەرشكە چىققىنىدەك مەنزىرىنى ئەسلىتەتتى. ھەممە ئەتراپ قويۇق تۇمان ئىچىدە، بۇلۇت ئىچىدە كۆرۈنۈپ قويۇپلا يەنە يوقۇلۇپ كېتىۋاتقان مىغىلداپ تۇرغان ئادەم دېڭىزى، ئەجەبا بۇنچە نۇرغۇن ئادەم تار بىر پەلەمپەي ئاغزىغا قىستىلىشىپ نەگە قاراپ كېتىشىۋاتىدىغاندۇ؟! ئادەملەرنىڭ كېيىنىشلىرىمۇ ھەرخىل، شۇ ئۇلىرىمۇ بىر- بىرىسىدىن پەرقلىق، ... تۆۋەندە، چوڭقۇر بىر يەرلەردىن ئېغىر گۇدۇك ئاۋازلىرى سوزۇلۇپ ھۆكۈرەشمەكتە، دېمەك بەزى پاراخوتلار يولغا چىقىۋاتقاندەك قىلاتتى. ياكى يېڭىدىن پورتقا قاراپ كىرىشىۋاتامدىغاندۇ؟! ھېچ نېمىنى پەرق قىلغىلى بولمايتتى. شۇنىسى ئېنىقكى، بۇ خىتايلار چوڭچىڭنى بوشىتىپ، كۆن چىقىش تەرەپلەرگە قاراپ ئېقىن قىلىشماقتا. ...

مىغىلداپ تۇرغان بۇ ئاچ- يالىڭاچ ئادەملەر، ...

ئۇمانلىق ئىچىدىكى ئەگرى- توقاي يولدا كېتىۋاتقان بالادەك يۇغان پوق قوڭغۇزىغىلا ئوخشاپ كېتىدىغان قارا رەڭلىك مىرسەدەس بېنىچ، تۇمانلىق يوللاردا ھېلى كۆرۈنۈپ، ھېلى غايىپ بولۇپ دېگەندەك غويۇلداپ مېڭىپ، ئەتراپىغا زىچ پوس قويۇلغان چىرايلىق بىر داچىنىڭ دەرۋازىسىغا بۇرۇلۇپ كىرىپ كەتتى. يول بويىدىكى تېرەكتەك قاتار تۇرغان پوسلار پىكاپنى كۆرۈشى ھامان تىك تۇرۇپ چاس بەرگىنىچە قېتىپلا قالدى.

...

_ ھە، قېرىندىشىم جىڭ شيوڭ، ياخشى كەلدىڭ. سېنى تەبرىكلەيمەن، تەبرىكلەيمەن. ئاڭلىدىم، بۇگۇن يەنە باندىت ماۋنى تازا باپلاپسەن. شۇنداق قىلىش كېرەك بۇ باندىتلارنى، ئاغزىنىمۇ ئاچتۇرماسلىق كېرەك! _ ياندىن توپچىلانغان ئۇششۇقىغىچە چۈشۈپ تۇرىدىغان خىتايچە قارا يەكتەك كېيىمى كىيىۋالغان ئورۇق تاقىرباش جاڭ كەيشى ئىشىكتىن كىرىپ كەلگەن گېنىرال جاڭ جىڭجوڭنىڭ ئالدىغا بېرىپ ئۇنىڭ قولىنى ئىككى قوللاپ تۇتۇپ ئاتىلارچە سىلاپ قويدى. _ نېمە كۈنلەر بۇ بىزگە، ئەندى بىزنىڭ تېنچلىق دەپ سۆزلەشمىگەن شۇ كوممۇنىست باندىتلىرى قالغانىدى!

_ چېچىلما جاڭزوڭ، قارىغاندا ئىشلىرىمىز بۇنىڭلىق بىلەنلا توگەيدىغاندەك

بەرگەچ دېدى:

— خاتىرجەم بولۇڭ، دۆلەت ئاتىمىز، دېگىنىڭىزدەك قىلىمەن!

تۇمانلىق پايتەخت رەسمىيلا بىكار قىلىنماقتا ئىدى. شەھەرنىڭ ئىگىز- پەس تاش پەلەمپەيلىك كوچىلىرى ئۇرۇش ۋەيران قىلىۋەتكەندەكسىنمۇ بەتتەر خانىۋەيران بولۇپ كۆرۈنمەكتە.

بىرقانچە كۈن ئۆتكەندىن كېيىن يەنە ھېلىقى داچىدا، بۇ قېتىم ساراي ئىچىدە ئەمەس، تۇمانلىق تاغدىكى چىغىر يولدا جاڭ كەيشى بىلەن جاڭ جىڭجوڭ، ھەر ئىككىسىلا سۇرلۇك گېنېراللار قىياپىتىنى كېيىشكەن ھالدا بىرى ئالدىدا، بىرى كەينىدە يوقىرى ئۆرلىگەچ سۆزلىشىۋاتاتتى. جاڭ كەيشىنىڭ كۆرۈنۈشى بەكلا خاپا ئىدى. ئۇلار ئىككىسى پاكار ئورمان بىلەن يۆركەلگەن تار چىغىر يولدا بىر تۇرۇپ، بىر ئۆرلەپ دېگەندەك خېلى سۆزلەشتى.

— جاڭ زوڭ، شىنجاڭدىكى ۋەزىيەت راستىنلا مەن ئويلىغىنىمدەك ئۇنداق سەل قاراشقا بولىدىغان كىچىك ئىشلاردىن ئەمەس ئىكەن. بىر ھەساپتا ئۇ يەرنى قولدىن بېرىپ قويۇپتىمىز دېسەكمۇ بولغىدەك. قىلچىمۇ چارە قىلغىدەك يېرى قالماپتىكەن. شۇڭا روسلارنى ئارىغا سېلىشقا مەجبۇرلاندىم. مېنىڭچە، نەنجىڭگە بارا- بارمايلا بىزمۇ روسلار بىلەن بۇ ئىش ئۈستىدە خېلى جىددى سۆزلىشىپ باقمىساق بولماسمىكىن دەيمەن. يالتا قارارلىرىنى باھانا قىلىپ بولسىمۇ چىڭىراق تۇرۇپ تەلەپ قىلايلى دەيمەن. بولمىغاندا، موڭغۇل مەسىلىسىنى، ھەتتا يەنئەن بىلەن بولغان سۆھبەت مەسىلىلىرىنىمۇ سۆرەپ چىقىپ روسلارغا بېسىم قىلىپ باقساقمىكىن. ھازىرچىغۇ غەيرى- رەسمىي يوللار بىلەن دىخۇا روس كونسۇلى بىلەن كۆرۈشۈپ ئۇرۇشنى توختىتىپ تۇرۇشقا ۋەدە ئالغاندەك قىلدىم. ھېلىمۇ ياخشى تەلىيىمىزگە يامغۇر پەسلىگە توغرا كېلىپ قېلىپ، باندىتلارنىڭ يولىنى سەل تاشقىنى توسىۋالغانىكەن. ئەمما بۇ سەلنىڭ يەنە قانچە كۈن داۋام قىلىپ بېرەلىشىنى كىم بىلىدۇ. ئۇ يەرلەر بەكلا قۇرغاق يەرلەركەن. روس كونسۇلىمۇ دۇدۇقلاپ كېسىپ بىرنېمە دېگىلى ئۇنىماي تۇرىۋاتىدۇ. قارىغاندا، بۇ روسلار بۇ مالىمانچىلىقنى ئۆزلىرىنىڭ باشقا ئارزۇلىرى ئۈچۈن كوزۇر قىلىپ ئىشلىتىپ بىزگە بېسىم قىلىشنى ئويلىشىۋاتقاندەكلا بىلىندى ماڭا. ئەگەر تېز قارار قىلمىساق، جوڭخۇامىنگونىڭ شىنجاڭ دەيدىغان بىر يېرى قالمىغىدەك! — جاڭ جىڭجوڭ، ئۇنىدا سەل تۇرۇۋېلىپ ئاۋازىنى كۆچەيتىپ قوشۇپ قويدى، — شىنجاڭ دېگەن بەكلا كەڭرى

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

يۇرتلىرىغا زادىلا قايتۇرۇشقا رۇخسەت قىلماي كېلىۋاتىمىز. ئەمما ئۇ يەردىكى ئىشلار باشقا بىر ئىشتەكمۇ قىلىدۇ. شىنجاڭغا يېڭىدىن ئېۋەرتىلگەن گېنېرال ۋۇنىڭ تېلېگراممىسىدىن قارىغاندا، ئۇ تەرەپلەرگە ئۆزەم بىر بېرىپ كەلمىسەم زو ھەزرىتىمىزنىڭ روھى ئالدىدا يۈزىمىز يەرگە قاراپ قالامسۇن دەپ قورقىمەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئۇ يەر سوۋېتلەر ئىتتىپاقىدىن مۇداپىيە كۆرۈشىمىزدە زادىلا كام بولسا بولمايدىغان بەكلا مۇھىم بىر يەر. يەنە كېلىپ ئىشلىرىمىز تەييار بولۇپ قالغىنىدا، ج ك پ باندىتلىرىنىڭ ئۇ تەرەپلەرگە قېچىپ بېرىۋېلىپ روسلارنىڭ ياردىمىگە ئېرىشىۋېلىپ، خوددى جىڭگاڭسەنگە قېچىپ بېرىۋالغىنىدەك باشقىلاتىن كۈچلىنىۋېلىشىنىڭمۇ ئالدىنى ئېلىشنى ئويلاشمىساق بولماسمىكىن دەيمەن.

_ سەن كەتسەڭ بولمايدۇ، بۇ يەردە سەن بولمىساڭ ماۋ ئوغرىلىرى بىلەن كىم تەڭ كېلەلەيدۇ؟! ياق، ياق. باشقا بىرسىنى ئەۋەرتەيلى. تېخى ھېلىقى جۇ ئىنلەي دېگىنىچۇ تېخى، تۈلكىنىڭ نەق ئۆزى! مەن ئۇنى تا خۇاڭپۇدىكى ۋاقتىدىن تارتىپلا ياخشى بىلىمەن.

_ مېنىڭچە بولغاندا، بىز بۇگۈن يەنئەن باندىتلىرىغا بەرگەن تەكلىپلەرنى ئۇلار قايتىپ كېتىپ بىرمەزگىل غاجىلاشماي قويمايدۇ. مەن بۇ پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ شىنجاڭغا بىر بېرىپ كەلسەم دەيمەن. شۇ باھاندا، ئۇ يەرنىڭ كەلگۈسىدە بىزگە قانچىلىك ئەسقاتىدىغانلىقى، پالاكەت ئاستىدىكى ئۆلكىلىرىمىزدىن ئۇيەرگە بەش- ئون مىليون بولسىمۇ كۆچمەن يۆتكىگىلى بولامدۇ- يوق، ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆرۈپ كەلگىمۇ بار ئىدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە، ئۇ يەردىكى ئىشلارنىڭ بەك ئۇزۇنغا سوزۇلۇپ كېتىشىمۇ ناتايىن. مەن بارمىسام، ئۇ يەردىكى بىرنەچچە تەرسا گېنېراللىرىمىز ئىشنى بۇزۇپ روسلارغا يەم بولۇشقا تەييارلاپ قويامسۇن دەپ ئەنسىرەيمەن.

_ بۇ ...، بۇ ...، ئۇ يەردىكى ئەھۋاللار شۇنچىلىك ئېغىرمىكەن؟! _ جاڭ كەيشى تورۇپ كېتىپ تاقىر بېشىنى قاشلىغاندەك سىلاشتۇرۇپ قويدى. _ مەيلى جىرجوڭ قېرىندىشىم، بۇ كۈنلەردە سەنمۇ تازا چارچاپ كەتتىڭ. بولمىسا بۇ سەپەر ئىشىڭ ساڭا بىر دەم ئېلىپ ساياھەت قىلىپ زېھنىڭنى ئېچىپ كېلىدىغان پۇرسەت بولۇپ قالار. بۇنىڭغا ئاللىمۇقاچان ۋاقىت كەلگەنىدى. بېرىپ دەم ئېلىپ كەلگىنىڭدىن كېيىن ماۋچىلارغا تېخىمۇ كۈچلۈك زەربە بېرەلىگىدەك كۈچلىنىپ كېلەرسەن. _ ئۇ كېلىپ جاڭ جىرجوڭنىڭ مۈرىسىنى قېقىپ قويدى. _ ھە، ئىشنى سىلىغلاشتۇرىمەن دەپ ياۋايى باندىتلارغا تولىمۇ رەھىمدىللىق قىلىپ كەتمە! ئىشنى تېز تۈگەت، ۋە تېز قايتىپ كەل!

قاسقان شەپكىسىنى كېيىپ ئۆلگۈرگەن جاڭ جىرجوڭ، تىك تۇرۇپ سالام

21. 7995- مىللىي قىسىمدا

... ...

ئىشىككە تاقاشقىدەكلا ئېگىز بويلۇق پولك كوماندىرى ئەرشىدىن تۇرپان، توخسۇن ۋە پىچان تەرەپلەرگە تارقىلىپ كەتكەن ئەسكەرلىرىنى بىر يەرگە يىغىپ بولالماي، ئىچى تىت- تىت بولۇپلا يۈرەتتى. بۇنى ئاز دېگەندەك، پولكنىڭ مەجبۇرى كۆچۈرتىۋېتىلگەن كونا ئورنى بولغان ئۈرۈمچىنىڭ جەنۇبىي تاغ ئېتىكىدىكى ئورنىدىمۇ بىرمۇنچە پولك ماللىرى چىرىپ ياتاتتى. بۇ يەردىكى ئەخۋالمۇ ئۇنىڭدىن پەرقى يوق بولۇپ، پولك بىنالىرى تېخى تولۇق سۇۋالمىغان، نەرسە- كېرەكلەر ھەر تەرەپتە چېچىلىپ ياتقان، بۇ بەش يىلدىن بۇيان ئەسكەرلىرىگە تۈزۈكرەك ھەربى تەلىم- تەربىيە بېرىش پۇرسىتىمۇ بولمايۋاتاتتى.

"نېمە بولۇپ كېتىۋاتىدۇ بۇ ئىشلارغا، يا شۇ سەيپىدىن ئەزىزمۇ بۇ ئىشلار بىلەن چاتىقى يوقلا بولۇپ كېتىۋاتىدۇ. بولمىسا بۇلارنىڭ باشقىچە غەرەزلىرى بارمۇ- يا؟!"

پولك كوماندىرى دېرىزىسىدىن سىرتقا قاراپ ئويغا پېتىپ تۇرۇپ قالدى. بۇ كۈنلەردە ئايالى شاھادەتخانىنىڭمۇ زادىلا خۇشلۇقى يوق ئىدى. ئۆزىچىلا چېچىلىپ قالىدىغان، بىر بۇلۇڭغا تىكىلىپ ئۇزۇنغىچە جىمىپ ئولتۇرۇپ كېتىدىغان بولىۋالغانىدى.

"شۇ بىچارىغىمۇ نېمە كۈنلەر بۇ. مېنىڭ كەينىمدىن پالاقشىپ تاغمۇ- تاغ ئايلىنىپ يۈرگىنى يۈرگەن، بىرەر تۇرمۇشنىڭ خولىغىنى كۆرمەي مۇشۇ ياشقا كەلدى- دە، ئىسسىت بىچارىغا!"

شۇنچە يەرلەرنى ئايلىنىپ مىڭ تەستە ئۈرۈمچىنىڭ جەنۇبىي تاغ ئېتىكىدىن يەر ئېلىپ جايلىشىپ، كۆرمىگەن مۇشكۇلاتلارنى تارتىپ، دۆلەتتىن تۈزۈكرەكمۇ پۇل ئالالماي جەڭچىلەرنىڭ كۈچىگە تايىنىپلا دېگىدەك مىڭ تەستە قۇرۇلۇش سېلىۋاتقىنىدا، مەدەنىيەت ئىنقىلاۋى دېگەن ئىشنى چىقىرىشىپ، بىر تال خىشنىمۇ تاپقىلى بولمايدىغان قىلىۋەتتى. ئاخىرى بولماي جەڭچىلەر ئۆزلىرى خۇمدان سېلىپ خىش قۇيۇپ پىشۇرۇپ يۈرۈپ دېگەندەك پولكنى تېخى ئەندىلا بىر چىرايلىق ھالغا كەلتۈرگىنىدى. بىچارە جەڭچىلەر كۆكتاتتىن تارتىپ ئاشلىققىچە ئۆزلىرى تېرىپ يېتىشتۈرۈۋاتقان، ھەتتا گۆشنىمۇ ئۆزى قوي بېقىپ تەييارلاۋاتقان، ئۇنداق قىلمىسا قەھەتچىلىك

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

بىر زېمىن ئىكەن. ئۇ يەرنى يالغۇز ھەربىي ستراتېگىيىلىك ئورۇن بولۇپ قالماسلىقىمىزنى ھېس قىلدىم. ئەگەر ئۇ يەرلەرنى تەرەققىي قىلدۇرساق، سېپىل ئىچىدىكى يېتىشماي كېتىۋاتقان بىرەر يۈز مىليون ئىشلەمچىمىزنى ئۇ يەرگە ئاپارساق ئەركىن سىغدۇرغىلى بولىدىغاندەك كۆرۈنىدۇ. دەرھال ئامالىنى قىلمىساق زىيان بەكلا چوڭ، بەكلا ئېغىر بولغىدەك. ـ ئاخىرى ئۇ دۆڭگە چىقىشتىن توختاپ، جاڭ كەيشىدىن بىرقانچە قەدەم تۆۋەن بىر يەردە تۇرۇپ قولىدىكى پەلىيىنى چىقىرىشقا كىرىشتى.

دۆڭنىڭ ئۈستىگە يېتىپ بارغان جاڭ كەيشى، بۇلۇت بىلەن قاپلانغان بۇ قاچقۇن پايتەختنىڭ ئاخىرقى قېتىم بىر كۆز يۈگۈرتىۋېتىپ تۇرۇپ دېدى:

ـ شۇنچە جاپالىق كۈنلىرىمىزمۇ ئۆتۈپ كەتتى- ھە! ـ ئاندىن ئۆزىدىن سەل پەس تەرەپتە تۇرغان جاڭ جىرجوڭغا مەغرۇر قىياپەت بىلەن قارىدى، ـ مەيلى، سېنىڭ دېگىنىڭدەك بولسۇن ئەمىسە!

ئەسلىدە جاڭ كەيشىنىڭ بۇ گېپىنى نېمىگە قارىتىپ دېگەنلىكىنىمۇ تازا ئېنىق بىلگىلى بولمايتتى. ...

... ...

دېگىننى بويىچە قارار چىقىرىلغانلىقى، بۇندىن كېيىن بۇ تۈردىكى ئۇقۇشماسلىقلارنىڭ بولمايدىغانلىقىغا كاپالەتلەر بېرىشىپ ھىلىگەرلىك بىلەن ھىجىيىشىپ كېتىشتى.

"ياق، بۇ ئاي- بۇ كۈنلەردە سەيپىدىننىڭ ئۈنچىلىك جاسارەت قالمىغانىدى." _ دېپ ئويلىغان ئەرشىدىن، قولىغا شىتاپنىڭ مەخسۇس تېلېپونىنى ئالدى. قولىدىكى قەغەزگە يەنە بىر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى: پۈتۈن جەڭچىلەر چوڭ زالغا يىغىلسۇن، قىلىدىغان مۇھىم گېپىم بار. س. ئەزىزى دېگەندەكلەر يېزىلغانىدى. ئەرشىدىن ھەيرانلىق ئىچىدە قولىدىكى بۇ ئىككى ئىلىك قەغەزگە قارايتتى. يەنە كېلىپ بۇ يېقىنلاردا سەيپىدىننىڭ تۆمۈر داۋامەت بىلەن بولغان جىدىلىمۇ ئۇنى ئەنسىرەتمەي قويمايتتى. ھەرقانچە ياراتمىغىنى بىلەن، بەرىبىر ئەرشىدىنمۇ تۆمۈرنىڭ بىر يۈرتلىقى- دە!

كۈتۈشلىش يىغىنى بولغاچقا، جەڭچىلەرنىڭ ھەممىسىلا زالغا قۇرالسىز يىغىلىشقانىدى. پەقەت زالنىڭ كىرىش ئىشىگىدىلا رەسمىيەت ئۈچۈن ئىككى نەپەر قۇراللىق پوس قويۇلغان بولۇپ، سەيپىدىننىڭ ئېلىپ كەلگەن خىتاي مۇھاپىزەتچىلىرى بۇ ئىككىسىنى ئاز كۆردى ئەتىمالىم، دەرھال ئاپتوماتلىق سەككىز خىتاي ئەسكىرىمۇ قاتارغا كىرىپ پوسقا تۇردى. مانا ئەندىلا بىر ھەربى قىسىم يېرىگە ئوخشىغانىدى. ھەممە مىللىي جەڭچىلەر يىغىن زالىغا كىرىپ بولۇپ، زال ئىچى جىمجىت بولغىنىدىن كېيىن، ئىشىك تۈۋىدىكى ھېلىقى سەككىز نەپەر خىتاي ئەسكىرىدىن ئىككىسى بېرىپ زالنىڭ ئىشىگىنى سىرتتىن تاقىۋەتتى. قالغان ئالتى خىتاي ئەسكىرى دەرھال تۆت قەدەم كەينىگە چېكىنىپ تۇرۇپ ئالدىدىكى ئىككى ئۇيغۇر جەڭچىسىگە قۇراللىرىنى بەتلەپ ۋارقىراشتى:

"بۇيرۇق! سىلەر ئىككىڭلار دەرھال قۇراللىڭلارنى تاپشۇرۇڭلار!"

نېمە ۋەقە بولۇپ كەتكەنلىكىنىمۇ ئاڭقىرالماي خىرامان تۇرۇشقان ئىككى ئۇيغۇر جەڭچىسى، ئەتراپىدىكى بىنالاردىن كۆتۈرۈلۈپ چىققان پىلىموت، مىنامىيوت، تانكائاتارلارنىڭ قاتار ئۇچىنى كۆرۈشتى. ئاستا ئاستا قۇراللىرىنىڭ تاسمىلىرىنى بويىنلىرىدىن چىقىرىپ ئەسلىدىنلا ئوقى يوق قۇراللىرىنى ئالدىغا تاشلاشتى. بۇ ئارىدا يان كوچىلاردىن نەچچە يۈزلىگەن تولۇق قۇراللانغان خىتاي ئەسكەرلىرى زالنىڭ سىرتىنى قورشاشقا باشلىدى. يەنە بىرمۇنچىلىرى ئىسكىلات، ئاشخانا، ياتاق بىنالىرى ئەتراپىغا چېپىپ كېتىشتى. يىغىن زالىنىڭ ئەتراپى رەسمىي ھەربىي ھالەت تۈسىنى ئالغان بولۇپ، مىدىر قىلغاننى ئېتىشقا تەييار ھالغا كەلگەنىدى. ...

يىغىن زالىنىڭ ئىچى سىرتتا بولىۋاتقانلاردىن پۈتۈنلەي بىخەۋەر، جەڭچىلەر ئۆز جايلىرىغا ئولتۇرۇشۇپ جىم- جىت بولۇپ ساقلاۋاتقان، مۇنبەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئولتۇرغان

ئۇيغۇر كىتاب تورى
www.uyghurkitap.com

يىللىرىدىكىدەك ئايلارغىچە ئاشلىق بەرمەيدىغان ئەھۋال كۆرۈلىۋاتقان، ... بۇنداق بىر ھەربىي قىسىمنى ئەڭ ياخشىسى دېھقانچىلىق- قورۇلۇش ئەترىتى دېگەنلا دۇرۇس! مانا ئەندى ھەممە نەرسىنى تەل قىلىپ، جەڭچىلەرنى يېڭى پولك بىنالىرىدا تۇرغۇزۇش، باشقا خىتاي قىسىملىرىدىكىدەك يېڭى قوراللار بىلەن قوراللاندۇرۇپ مەشىق قىلدۇرۇش ۋاقتى كەلگىنىدە، يەنە نەدىن پەيدا قىلدى شۇ 'ئارمىيە سولچىلارنى قوللاش خىزمىتى' دېگەننى! بۇ ھەربىلەرگە ئوڭ- سول سىياسەتنىڭ نېمە ئىشىدىكى'؟ ئۇلار تەشۋىق قىلىش دېگەن باھانا بىلەن يېزىلارغا تارقىلىپ كەتكىنىدە، توختىماي پولك شتاۋىنى پۇكاڭغا يۆتكەڭلار دېگەن بۇيرۇق كەلدى. ئۇ يەرگە خىتايدىن كەلتۈرگەن قىسىملارنى جايلاشتۇرغىلى تۇردى. بۇ بىزنىڭ قانچىنچى قېتىملىق يۆتكىلىشىمىز ئىدى'؟ تۆرتىنچىسىمۇ ياكى بەشىنچىسىدى'؟ جەڭچىلەر مانا يەنە قاقاسلىقتا قورۇلۇش قىلىشقا كىرىشىپ كەتتى. شۇنداقتىمۇ ئەسكەرلەرنىڭ كۆپ قىسمى يېزىلاردىكى تەشۋىقات ۋەزىپىسىدىن قايتۇرۇلۇپ كېلىنمىگەن، يوق- تاقىلارنى توشۇش، يېڭى قورۇلۇش باشلاش دېگەنلەرگە ئادەم كېرەك- تە. مانا ئۇنى دەپ، بۇنى دەپ يۈرۈيمۇ بۇ يەردىكى قورۇلۇشنىمۇ پۈتتۈرىۋالغىدەك قىلالمىغىنىمىزدا، دۆلەتتىن زادىلا پۇل كەلمەس بولۇپ كەتتى. بولۇپمۇ شۇ لوڭ شۇجېن دېگىنىنىڭ بەكلا پەيلى بۇزۇق كۆرۈنىدۇ. شۇنىڭدىن قارىغاندا، بۇ مىللىي پولكىمىزنىڭ پۇكاڭدا تۇرالىشىمۇ ئۇزۇنغا بارمىسا كېرەك'؟

"ھەرنېمە دېگەن بىلەن جەڭچىلەرنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى يىغىلىپ بولدى. ئەندى قىش كىرگىچە شۇ تاشقى سۇۋاقلارنى بولسىمۇ پۈتتۈرىۋالىغان بولساق، ..." — ئەرشىدىن پولك كوماندىرى تازا خىيالغا پېتىپ تۇرغىنىدا، ئىشىكتە بىر خەۋەرچى يۈگۈرۈپ كەلدى. ئەرشىدىن ئۇنىڭ قولىدىن قەغەزنى ئېلىپ ئوقۇپ چۆچۈپ كەتتى:

— شاھادەت، چاققان بول، كېيىملىرىمنى تەييارلا، كونا قوماندانىم كېلىپ قالدى! — ئۇ سەل ھەيران بولغاندەك قىلدى 'نېمىشكە بۇنداق، ئالدىن خەۋەر بەرمەيلا كەلگەندۇ'؟ ياكى شۇ مەدەنىيەت ئىنقىلاۋىنىڭ ئالدىدىكىدەك بىرەر ئىش بولغانمىدۇ- يا'؟"

مەدەنىيەت ئىنقىلاۋىنىڭ ئالدىدا، سەيپىدىن ئەزىز پارتكوم ياكى ھۆكۈمەت تەۋەسىدە بىرەر توسالغۇغا ئۇچرىغان ياكى بىرەر قارار ئېلىشقا مەجبۇرلىنىپ قالغىنىدا دەرھال ماشىنىسىغا ئولتۇرۇپ غىپلا قىلىپ مىللىي پولكقا كېلىپ يېتىۋالاتتى. ئەرشىدىنمۇ بۇنى باھانا قىلىپ پۈتۈن قىسىمنى ئىچكى جەھەتتە ئىككىنچى دەرىجىلىك، سىرتقا قارىتا بىرىنچى دەرىجىلىك ئۇرۇش ھالىتىگە ئۆتكۈزۈپ تۇتىۋالاتتى- دە، بۇ مىللىي پولكقا ھېچكىم يېقىن يولىيالمايتتى. بىرقانچە كۈن ئۆتمەيلا، ئاپتونوم رايونلۇق ھۆكۈمەت- پارتكوملاردىن ئەلچىلەر كېلىپ كەچۈرۈم سوراشىپ، سەيپىدىننىڭ

ئېچىپ 'مېنى ئېتىۋېتىڭلار! پولكىم قالسۇن! مېنى ئات، مېنى! پولكىم ساقلىنىپ قالسۇن!' دېگەن سادالار، ...

يىغىن زالىنىڭ ئۈستىدىكى پەنجىرىلەرنى ئاللىمۇقاچان ئىگەللەپ بولغان خىتاي ھەربىلىرى بۇ مىللەتنىڭ ئەڭ ئاخىرقى قوراللىق قورچاق پولكىنىڭ ۋەيران قىلىنغانلىق مەنزىرىسىنى كۆرۈشۈپ ھىڭگاڭ چىشلىرىنى چىقىرىشىپ يىرگىنىشلىك كۈلۈشەتتى، ئەمما بۇ قوشۇننىڭ قاچاندىن بېرى ئۆزلىرىگە دوس بولۇپ ھىساپلىنىدىغانلىقىنىمۇ زادىلا ئەسلىرىگە ئالالمىدى- دە، دەرھال قوللىرىدىكى پىلىموتلىرىغا چىڭ چاپلىشىشتى.

بەزىلەرنىڭ دېيىشىچە، سەيپىدىن بۇ بۇيرۇقنى ئوقۇۋېتىپ تۇرۇپ، كۆزىدىن بىر تامچە ياش تۆككەنمىش! ھەر نىمە بولسا، شۇنچە زور تارىخىي خاتىمە ئۈچۈن بىرەر تامچە ياش تۆكۈدىغان ۋىجدانى بولسىمۇ قالغانىكەن!

ئەرشىدىنىنىڭ ئايالى بۇ پاجىئەلىك خەۋەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن بەرداشلىق بېرەلمەي دەرھال ھوشىدىن كېتىپ قالدى. ھوشىغا كەلگەندىن كېيىنمۇ، بۇ ئايال، مىللىي پولكىنىڭ پۈتۈن قارارلىق ئەسكەرلىرىگە ئىنتايىن مېھرىبانلىق بىلەن ئانىلىق قىلىپ يېتىشىپ كەلگەن بۇ ئايال، بىر ئۆمۈرىنى مىللىي ئەسكەرلەرگە كۆيۈنۈش بىلەن ئۆتكۈزگەن بۇ 'شەپقەتلىك پولك ئانىسى'، ئەڭ ئاخىرقى مىللىي ئارمىيەسىنىڭ يوقۇتۇلىشىغا بەرداشلىق بېرەلمەي، بىر مەزگىل شۇنداق جىمغۇرلىشىپ كەتتىكى، كۆندىن كۆنگە روھى يىمىرىلىپ، ئاخىرى ئەقلىنى ئۆزىنىڭ ئېتىكاپىغا قاماپ، قالغان ئۆمۈرىنى ئۆزىنىڭ يارىلانغان روھىي دۇنياسىغا بېغىشلىدى _ بۇ ھەقىقى ئەسكەر ئانا ئەقلىنى زادىلا قايتۇرۇپ كېلەلمىدى ياكى قايتۇرۇپ كېلىشنى زادىلا خالىمىسا كېرەك؟!

بۇ مىللىي پولكىنىڭ سابىق پولك كوماندىرى قۇمۇل، كورلا ۋە سانجى قاتارلىق جايلاردىكى تارماق ھەربى رايونلاردا بەش- ئون يىل سۆرۈلۈپ يۈرگىنىدىن كېيىن، ئۆمۈرىنىڭ ئاخىرىنى قايسى بىر ھەربى رايوننىڭ ئاتاقتىكى مۇئاۋىن باش قوماندانى بولۇپ تاماملىغان بولدى. ...

ئىسىت بىزنىڭ ئەرلىرىمىزگە! قېنى، شۇ ئايالچىلىكمۇ بولسا بولالىدۇقمۇ؟!

بىزنىڭ قورچاق بولسىمۇ قالغان ئەڭ ئاخىرقى مىللىي پولكىمىز _ يەتتىمىڭ توققۇزيۈز توقسەنبەشىنچى قىسىم تارقىتىۋېتىلىپ يېرىم يىل ئۆتكەندى.

پولكتا جەنۇپىنىڭ يىراق بىر ناھىيىسىدىن كەلگەن، ئىنتايىن نامرات بىر يېزىدا ئائىلىنىڭ ئىككىنچى يىللاردا ئاتا- ئانىسى سۇئىي ئاچارچىلىق يىللىرىدا بالىسىغا ئەڭ ئاخىرقى

سەپپەدىن ئەزىز تېخىچىلا ئورنىغا ئەپلىشىپ جايلىشىۋېلىش، ئاندىن چېچىنى مەشۇر بىلەن ئالدىرىماي تارىۋېلىش، ئالدىدىكى چېيىدىن بىر- ئىككىنى ئوتلىۋېلىش بىلەن مەشغۇل ئىدى. ئاندىن ئاستا يانغا ئېگىلىپ پولك كوماندىرى ئەرشىدىنگە قىسقىلا قىلىپ بىرنېمىلەرنى پىچىرلىدى. ئەرشىدىن سەل تۇرۇپ قالدى. ئەتراپىغا بىرقۇر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقىپ، مىكرافوننى قولىغىلا ئالدى:

_كوماندىر- جەڭچىلەر دىققەت! رەھبىرىمىز سەيپىدىن بۈگۈن سىلەرگە ئىنتايىن مۇھىم بىر بۇيرۇقنى ئېلان قىلىدۇ. _ دەپلا مىكرافوننى سەيپىدىن ئەزىزنىڭ ئالدىغا سەل ھۆرمەتسىزلىك بىلەن دوققىدە قىلىپ قويۇپ ئورنىغا ئولتۇرىۋالدى.

ئەندى مىكرافون، ئىككىنچى قېتىملىق مىللىي جۇمھۇرىيىتىمىزنىڭ دۆۋرىيە- دۆۋرىيە قوشۇنلىرىدىن ئەڭ ئاخىرىدا ساقلىنىپ قالغان بۇ بىردىن- بىر مىللىي ئارمىيە پولكىنىڭ ئالدىدا ئولتۇرغان سەيپىدىن ئەزىزىينىڭ ئالدىغا كەلگەنىدى.

ئۆزىنى ئالاھىدە ياخشى كۆتۈشنى بىلىدىغانلىقى مانا مەن دەپلا بىلىنىپ تۇرىدىغان بۇ ئولتۇرغان ئاق يۈزلۈك، ئىنچىكە قاڭشارلىق ئادەم، ئالدىدىكى مىللىي قوشۇننىڭ قىممىتىنى ھەممىدىن بەك ياخشى بىلىدىغان سابىق ئىككىنچى جۇمھۇرىيىتىمىز مىنىستىرلىرىدىن بىرسى، ھەتتا ئەخمەتجان جاسىم قاتارىدىكى مۇھىم رەھبەرلىرىمىزدىن ئايرىلىپ قالغان كۈنىمىزدىن ئېتىۋارەن، بۇ جۇمھۇرىيىتىمىزنىڭ باش مىراسچىسى، ئەينى ۋاقىتدا بىزنىڭ قان بىلەن كەلگەن جۇمھۇرىيىتىمىزنىڭ پۈتۈن ھوقۇقلىرىنى قىلچە تەمتىرىمەي خىتاي كوممۇنىست تاجاۋۇزچىلار قوشۇنىغا ئىككى قوللاپ سۇنۇپ بەرگەن باش جىنايەتچى، ئالدىدىكى قارا سومكىسىدىن بىرۋاراق قەغەزنى چىقىرىپ ئوقۇشقا كىرىشتى:

_ يولداشلار! مەن سىلەرگە مەركىزى ھەربى كوممۇتىتىنىڭ باش قوماندانى يولداش لىن بياۋ تەستىقلاپ تارقاتقان بۇيرۇغىنى ئېلان قىلىمەن. _ زال ئىچى تىمتاس بولۇپ كەتتى. _ بۇيرۇق، بۈگۈندىن ئېتىۋارەن ... يەتتىمىنىڭ توققۇزىيۈز توقسەن بەشىنچى قىسىم ئىندىن ئۆچۈرۈلۈپ تارقىتىۋېتىلدى. ... ئەگەر ...

زال ئىچىدە سېكونتلۇق بىر تىنجىرقاش بولغاندىن كېيىن، بىر يەرلەردىن ھۆكىرەپ يىغلىغان يىغا ئاۋازى باشلىنىشى بىلەن تەڭ، پۈتۈن زالدىكى مىڭدەك مىللىي ئەسكەر زالنى كۆتۈرىۋەتكىدەك قاتتىق گۈرۈلدەپ ۋارقىراشقا باشلىدى:

_ ياق! ياق! ئۇنداق ئىش يوق! ...

بۇيرۇقنىڭ ئاخىرىنى ھېچكىم ئاڭلىيالمىدى. تۇۋەندە غەزەپتىن چاشلىرىنى يۇلىۋاتقانلار، غولاشلاپ مەيدىسىگە مۇشلاۋاتقانلار، چاپانلىرىنى يىرتىپ مەيدىسىنى

تەپكە يېپىلىرىنى ئىشىككە تەڭشەپ چىڭ باغلايدۇ ...

ۋەزىيەت بەكلا ۋەھىمىلىك ئىدى: يولدىن قاراڭغۇدا كېلىۋاتقانلار يىپلارغا پۇتلىشىپ ئىككى تەرەپتىكى مىنالارنى پارتلىتىپ تىتما- تىتما بولۇپ كېتىشى، يول بويىدىكى ھاجەتخانىغا كىرگەنلەرمۇ ئىشىكنى ئاچار- ئاچمايلا پىلىموت ئوقىدا تىتىلىپ كېتىشى مۇمكىن ئىدى. قىسقىسى، بۇ كېچە ئەڭ كامىدا بىرەر روتا خىتاي ئەسكىرى جەھەننەمگە يوللىنىشى تۇرغانلا گەپ ئىدى.

بىر ۋاقىتلاردا كىنو تۈگەپ كلۇب ئالدىغا ئەسكەرلەر يىغىلىشقا باشلىدى. ئوتتۇرىدا بىر باتالىيون كوماندىرى چىقىپ ئەسكەرلەرنى يوقلىما قىلدۇرمايلا ئىختىيارى تارقىتىۋېتىدۇ. ئەسلىدە، بۈگۈن قىسىم ئەمەلدارلىرى باش قوماندانلىق شىتابىغا يىغىنغا كەتكەنىكەن. ئەسكەرلەر ياتاقلىرىغا چوڭ يولدىن ئايلىنىپ مېڭىش ئورنىغا، ئوڭۇل ئېتىزلىقتىن يۈگۈرۈشۈپ ياتاقلىرىغا تارقىلىشقان. ھەتتا ھاجەتخانىغىمۇ كىرىشمەي، يول بويىغا قويىۋېتىپلا كېتىشكەن.

دىجورنىلىك قىلىدىغان بىر ئەسكەر قورال تىزىلغان يەردىكى قوراللارنىڭ يوقاپ كەتكەنلىكىنى بايقىشى بىلەن، جىددى سىگنال چېلىنىپ تەكشۈرۈشكە كىرىشكەن. ...

بۇ ئارىدا ياتاق تەرەپتىن بوغۇق بىر دېسكا ئاپتومات ئوقىنىڭ ئاۋازى كەلگەن. دەرھال تەكشۈرگۈچىلەر يېتىپ بېرىپ قارىسا، يوتقان ئىچىدە بىر ئۇيغۇر ئەسكىرى قارنىغا بىر دېسكا ئوقنى سىرىۋېلىپ قان ئىچىدە ياتقىدەك.

كېيىن مەلۇم بولۇشىچە، بىچارە بالا پىلانىنىڭ ئەمەلگە ئاشمىغانلىقىنى سېزىپ دەرھال ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالغانىكەن.

بۇ ۋەقە، ھەممىنى ھەيران قالدۇرغان ھالدا، ئەڭ ئاخىرقى مىللىي پولكىنىڭ تارقىتىۋېتىلىشىگە بىر نارازىلىق ساداسى بولۇپ شۇ يەردىلا تىنجىپ قالدى. ...

... ...

www.uyghurkitap.com ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى

نان ئۇۋاقلىرىنىمۇ يىدۇرۇپ بولۇپ ئۆزلىرى ئاچلىقتىن ئۆلۈپ كېتىپ، يېتىم قالغان بىر بالا مىللىي پولكقا ئەسكەر بولۇپ كەلگىنىگە تېخى ئەندىلا بىرەر يىل بولغىنىدا سوۋېتلىك پولكىدىن ئايرىلىپ قالغاندىن كېيىن، شىخودىكى بىر خىتاي دىۋىزىيىسىنىڭ مەلۇم قىسمىغا تارقىتىۋېتىلگەن بىر ئۇيغۇر ئەسكەر بار ئىدى. ئۇ، مىللىي پولكقا كەلگەندىن كېيىن، بۆلۈك- پۈچقاقلاردا بولىدىغان شىۋىڭ- شىۋىڭ گەپلەرنى ئاڭلاپ يۈرۈپ، ئاز-تولا كۆزى ئېچىلىشقا باشلىغان، قىسمدىكىلەرمۇ ئۇنىڭ ۋىجىك تۇرقىدىن ئىچ ئاغرىتىشىپ، ئۇنى پولك ئاشخانىسىغا تەقسىم قىلىپ قويغانىكەن. كېيىن خىتاي دىۋىزىيىسىگە تارقىتىلغاندىن كېيىنمۇ يەنىلا مىللىي ۋۇزنۇوت ھالىدا ساقلىنىپ قالغان پولكىنىڭ مىللىي ئاشخانىسىدا كونا ئىشىنى داۋام قىلدۇرۇۋېرگەنىكەن. بۇ يىگىت، بەكلا جىمغۇر، ھېچكىمگە بىر تېنىق گەپمۇ قىلمايتتى. ئىشنى بەكلا ساداقەت بىلەن ئىشلەيتتى. ئۇ، ھەقىقەتەنمۇ 'لى فېڭچە جەڭچى' ئىدى.

بۇ يېڭى قىسمدا ھەر ھەپتىنىڭ ئاخىرىدا چوڭ زالدا كىنو قويۇپ بېرەتتى. ئادەتتە ئەسكەرلەر كىنوغا رەتلىك تىزىلىپ كىرىپ، كىنو تۈگىگەندە زال ئالدىدا تىزىلىپ قىسىم كوماندىرلىرىنىڭ يوقلىمىسىدىن ئۆتۈپ بولۇپ ئاندىن پەيلەر بويىچە رەتلىك تىزىلىپ چوڭ يول بويلاپ ياتاققا ئايلىنىپ كىرىپ كېتىشەتتى. بۇ ئارىدا ياتاق يېنىدىكى ھاجەتخانىغا كىرىپ چىقىدىغانلارمۇ كۆپ بولاتتى.

ئۇ كۈنىسى ئۇيغۇر جەڭچىلەر توي مۇناسىۋىتى بىلەن شىخوغا كىرىپ كەتكەن بولۇپ، قىسمدا ئۇيغۇر ئەسكەرلەردىن يالغۇز ھېلىقى بالىلا قالغانىدى. ئۇ يىگىت شۇ كۈنىسى 'قىزىل چىراق' دېگەن ياڭبەنشى قويۇلىدىغانلىقىنى باھانا قىلىپ، ئاشخانىنى تازىلايمەن دەپ كىنوغا كىرمەي ياتاقتا يالغۇز قالىدۇ.

ھەممە خىتاي جەڭچىلەر كىنوغا كىرىپ كەتكىنىدىن كېيىن، بۇ ئۇيغۇر جەڭچى قۇيۇندەك يۈگۈرگىنىچە روتىسىنىڭ قورال تىزىلغان زالىغا قاراپ چاپىدۇ. ئۇ يەردىن بىر تاغارغا گىرانات- مىنالاردىن بىرمۇنچە قاچىلايدۇ. قولتۇقىغىمۇ بىرقانچە يەڭگىل پۇتلۇق پىلىموت ۋە ئاپتوماتلارنى قىستۇرۇپ ھەسىرەپ- ھۆمۈدىگىنىچە كلوبنىڭ ئۇدۇلىدىكى چوڭ يول بويىغا كېلىدۇ. ئۇ، يانچۇقىدىن ئىنچىكە تارىدەك يىپلارنى چىقىرىپ مىنا- بومبىلارنىڭ پىلىكلىرىگە باغلاشقا باشلايدۇ. ئاندىن بومبا- مىنالارنى يول بويىدىكى قورۇق ئوتلارنىڭ ئارىسىغا يوشۇرۇپ چىقىپ، قالغان بىرنەچچە بومبا بىلەن قوراللارنى ئېلىپ ھاجەتخانىغا كېلىدۇ. ئۇ يەردە بىرمۇنچە ھەپىلىشىپ يۈرۈپ، پىلىموتلارنىڭ تەپكىلىرىنى يىپ بىلەن باغلاپ ئىشىككە چېتىپ چىقىدۇ. ئاۋايلاپ ئىشىكنى يېپىپ

يولىڭىزغا قاراپ مېڭىۋېرىڭ!"

ئەخمەتجان قاسىم شۇ چاغدىلا ھۇشىنى يىغىۋېلىپ مەخسۇمغا قاراپ زورلىنىۋاراق بولسىمۇ كۈلۈمسىرىدى ۋە تەمتىرىمەستىن ئۇدۇل ئالدىغا كېلىۋېردى.

"ئۇستازىم، بۈگۈنكى سۆھبىتىمىزنىڭ تېمىسىنى ناھايىتى ياخشى تاللاپ، ئەڭ جانلىق جاۋابىنى تەييارلىغانىكەنسىز. ئەندى بىزنىڭ سىياسى سۆھبىتىمىزنى تاماملىدۇق دېسەكمۇ بولىدۇ. ئەڭ ياخشى شەكىلدە سۆزلەشتۇق دېگىنىمىزدىمۇ ئارانلا مۇشۇنچىلىك ئۇختۇرالىغان بولار ئىدۇق. مەن ئەندى سىزدىن باشقا تېمىلار ئۈستىدە دەرس ئالماقچىمەن." ...

ياق، ئەخمەتجان قاسىم شۇنچە كوممۇنىستپەرەس بولغىنىدا ئىدى، سەيپىدىن ئەزىزدەك كوممۇنىستلارنىڭ قوينىغا ئۆزىنى ئېتىپ ياشاشنى بىلەلمىگىدەك بىر ئادەممىدى؟ ئۇ، ئەنە شۇ پەلسەپەلىك مەنتىقە قائىدىسى بويىچە دۈشمەننى تەھلىل قىلىش يولىنى مەخسۇمدەك كىشىلەردىن ئۆگەنگەن ئايدىڭ كۆز قاراش ئىگىسى ئىدى. ئۇ، مەيلى گومىنداڭ خىتايلىرى بولسۇن، مەيلى كوممۇنىست خىتايلىرى بولسۇن، ياكى رۇس كوممۇنىستلىرى بولسۇن ۋەتىنى ئۈچۈن دۈشمەنلىك نىيىتىدە، كوزۇر قىلىۋېلىش نىيىتىدە بولغانلارنى ياخشى بىلەلىگەن بىرسى ئىدى. شۇڭا، ئۇنىڭ بۇ ھەقتىكى كۆز قاراشلىرىنى ئاللىمۇقاچان سېزىپ بولغان كوممۇنىستلار ئۇنى ئەڭ زامانىۋى ۋە ئەڭ پاجىئەلىك تېررورلۇق چارىسىنى ئىشقا سېلىپ مەخسۇس ئۇجۇقتۇرۇۋېتىشكەنىدى. — زومىگەر دۆلەتلەر بىزگە ئاللىمۇقاچان مەخپى ئۆلتۈرۈش ئۇسۇللىرىدىن پايدىلىنىپ، يەنى بۈگۈن بىزگە تۆھمەت قىلىپ تېڭىشقا ئۇرۇنىۋاتقان تېررورچىلىق ئۇسۇلىنى، بۇنىڭدىن يېرىم ئەسىر ئاۋاللا ئۆزلىرى بىزگە ئىشلىتىپ بىزنىڭ ئەڭ ئالىي دۆلەت رەھبەرلىرىمىزنى ئايروپىلانغا بومبا قويۇپ پارتىلىتىپ ئۆلتۈرىۋېتىپ ۋەتىنىمىزنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ يولىنى ئاچقانىدى! ئەندى بىز نېمە ئۈچۈن مەخپى قارشىلىق كۆرسىتىش ئۇسۇللىرىدىن ۋەتىنىمىز ئىچىگە كىرىۋالغان دۈشمەنلەرگە قوللىنىشتىن خۇددى ئۇجۇيدىن قورققاندەك قورقۇپ كېتىمىز؟ بىزگە باشقىلار تېررورلۇق ئۇسۇلىدىن پايدىلىنىپ ۋەتىنىمىزنى قولغا كىرگۈزۈشكە باشلىغان ۋە ھازىرمۇ داۋاملاشتۇرۇۋاتقان تۇرسا، ئۇلار نىڭ قىلغىنى يوللۇق، ئەمما بىز ئۆز ئانا ۋەتىنىمىزدە بۇنىڭغا قارشى قولىمىزدىن كېلىدىغان قارشىلىق كۆرسىتىش چارىلىرىدىن پايدىلىنىمىز دېسەك بىز نېمىشكە يولسىزچىلاردىن بولۇپ قالىدىكەنمىز؟ ياكى بولمىسا بىز راستىنلا قورقىۋاتامدۇق ياكى بىرسىلىرىنىڭ ئارزۇلىرىغا بوي سۇنۇشنى تەرغىپ قىلىۋاتىمىزمۇ؟

"ئەقىللىق بالا" دەپ ئۆزىچە كۈلۈپ كەتتى مەخسۇم. ئۇ، تېخىچىلا ئۆزىنى يوقلاپ

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

22. ئابلىز مەخسۇم ئۆز ئالدىغا

… …

مەخسۇم، ئەڭ ئاخىرقى قېتىملىق تۈرمىدىن چىققىنىدىن بۇيان، زادىلا ئۆزىنىڭ زېھنىگە ئىگە بولالماي كېتىۋاتاتتى. ئۇنىڭ خىياللىرى پات- پاتلا بۇرۇنقى كۈنلىرىگە كېتىپ قالاتتى. ئەنە شۇنداق كۈنلىرىنىڭ بىرىدە ئۇنىڭ خىيالىغا ئەخمەتجان قاسىمنى تۇنجى قېتىم سۆھبەتلىشىش ئۈچۈن ئۆيىگە چاقىرغان ۋاقتى كېلىپ مېيىغىدا كۈلۈپ قويدى:

مەخسۇم، بۇ يىگىتنىڭ ئەقلى- ھوشى جايىدا زېرەك بىر ياش ئىكەنلىكىدىن خېلى بۇرۇنلا خەۋەر تېپىپ بولغاچقا، بۇ قېتىمقى سۆھبىتىنى بەكلا غەلىتى بىر 'ئىلىخو چاچقىغى' بىلەن باشلىماقچى بولۇپ، ئۆزىنى كەتكەن قورسىقىنىڭ قوش قاناتلىق ئىشىگى ئىچىگە ئارىلىقلىرىنى تەڭشەپ تۇرۇپ ئىككى تەرەپكە ئىككى قاۋان ئىتنى زەنجىرلەپ باغلايدۇ. ئىككى كۈندىن بېرى تۈزۈك بىرنېمە يېمىگەچكە، بۇ ئىتلار قويۇۋېتىلسە ئادەم تۇرماق دېۋىنى كۆرسىمۇ تالاپ يەۋەتكىدەك ئېچىقاپ كېتىشكەنىدى.

ئەپەندىمۇ ئېھتىيات يۈزىسىدىن، خىتاي تۈرمىلىرىنى ئۆمۈرلۈك ماكان قىلىۋالغان بۇ ۋەتەنپەرۋەرنىڭ ئۆيىگە ئۆزىلا تېپىپ كەلگەنىدى. ئەخمەتجان قاسىمى ئىشىكنى قاقمايلا ئۆزى ئېچىپ كىرىپ كېلىشى بىلەن تەڭ، ئىشىكنىڭ ئىككى قاسىنىقىدىن قوشقاردەك كېلىدىغان بىرى سېرىق، يەنە بىرسى قارا ئىككى قاۋان ئىت ۋەھشىلەرچە ئېتىلىپ كېلىپ ئەپەندىمنىڭ ئۈستىگە تاشلانماقچى بولدى! ھەرقانچە دېگەن بىلەنمۇ، بۇنچە يوغان قاۋانلارنى كۆرگەن ھەرقانداق كىشىنىڭ يۈرىكى ئورنىدىن قوزغىلىپ كېتىشى تۇرغانلا گەپ ئىدى. ئەپەندىممۇ نېمە كۆرگەنلىكىنى پەرق قىلىپ بولغىچە، يۈز- كۆزى تاتىرىپ ساغرىيپ بولغانىدى. يۈرىكىمۇ پارتىلداپ كېتىدىغاندەك راسا دۈپۈلدەپ كەتتى. تۇرۇپ قالغان يېرىدىن نېمە قىلارىنى بىلەلمەي ئۇدۇلىغا قارىغانىدى، تار ۋە ئۆزۈن قورانىڭ تا ئۇ بېشىغا بېرىپ تۇرىۋالغان مەخسۇم، ئەپەندىمگە قاراپ كۈلۈپ قول ئىشارىتى قىلدى:

"ئەخمەت ئەپەندىم، سېرىق ئىتقىمۇ قارىماي، قارا ئىتتىنمۇ قورقماي ئۇدۇل ئۆز

نۇرغۇن كىشىلىرىمىز بۇنداق تۇرمىغا كىرىپ قېلىشسا، ئۇلارنىڭ روھىي دۇنياسىنى ئالا قويماي دۈشمىنى ئالدىدا ئېچىۋېتىپ، 'مانا مەن تۇرمىدىن ساق-سالامەت چىقالىدىم' دەپ مەغرۇرلىنىپ كېتىشىدىكەن. شۇمىدى ئۇنداقلارنىڭ روھىي ساقلىقى'؟!

مۇھەببەت سۆيگۈسى دېگەن نەرسە ئۇنداق سۆيگۈ دۈشمەنلىرى بىلەن خالىغان ۋاقىتدا خالىغانچە كوپىراتسىيە قۇرالايدىغان ماركىسنىڭ چۈشەندە ئۇخلىتى ئەمەس- تە! سۆيگۈ تىكلىيەلىگەن ئادەم، بۇ سۆيگۈسى ئۈچۈن ھەممىنى پىدا قىلالايدۇ. ئۇنداق ئادەم، بۇ سۆيگۈسى ئۈچۈن بارلىق ماددىي نەرسىلىرىنىلا پىدا قىلىپ قالماي، ھەتتا ئەقلىنى، زېھنىنى ۋە تېنىنىمۇ قىلچە ئىككىلەنمەي پىدا قىلالايدۇ. يېتەركى بۇ كىشىدە ئەنە شۇنداق ھەقىقىي بىر سۆيگۈ بولسۇن! بۇ ھەقتە بۈيۈك ئالىمىمىز ئەلىشىر ناۋايى بۇندىن بەش ئەسىر ئاۋۋاللا شۇنداق دانا بىر سۆزنى قىلغان: "سۆيگۈ، ئۇنداق خالىغان بىرىلىرى ئېرىشەلەيدىغان ئاددى نەرسە ئەمەس. سۆيگۈ _ بەكلا ئاز كىشىلەرگە نېسىپ بولىدىغان بىر گۆھەر." خۇددى شۇنىڭدەك، سۆيگۈ _ ئەڭ مۇكەممەل ئادەم بولۇشنىڭ كام بولسا بولمايدىغان ئالدىنقى شەرتلىرىنىڭ بىرى، يەنى كىشىلىك ھوقۇق ئاساسلىرىدىن بېرى. كىندىك قېنى تۆكۈلگەن ئانا تۇپراق، ئەنە شۇنداق پىداكارلىقلارغا ئەرزىيدىغان بىر سۆيگۈ مەنبەلىرىنىڭ ئەڭ ئالدىنقىلىرىدىن بىرسىدۇر! ئۇنىڭ ئۈچۈن تارىختىن بۇيان نى- نى بايلار پۈتۈن مال- دۇنياسىنى ئايىمىغان، نى- نى ئالىملار زېھنلىرىنى پىدا قىلىشقان، نى- نى باتۇرلىرىمىز ئۇنىڭ ئۈچۈن ئانا- ئانا ۋە سۆيگەن خوتۇن- بالىلىرىدىنمۇ ۋاز كېچەلىگەن، نى- نى ۋەتەنپەرۋەرلىرىمىز قىممەتلىك جېنىنى ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاتىۋەتكەن! شۇڭا، بۇ تۇپراقلار بىزنىڭ ئەجدادلىرىمىزغا ۋەتەن بولالىغان! ھەتتا بۇ ئانا ۋەتىنى ئۈچۈن بارلىقىنى پىدا قىلىۋاتقانلار ھازىرمۇ كۆرۈلمەكتە: نۇرغۇن تىجارەتچىلەر بىر تېيىن- بىر تېيىندىن يىغىپ توپلىغان بايلىقلىرىنى قىلچە ئىككىلەنمەي ۋەتەن يولىدا جېنىنى پىدا قىلىۋاتىمەن دېگەنلەرگە ئاتاشماقتا. ئۇلار سارائ بولۇپ قالغانلارمىدى؟ شۇنچە نۇرغۇن باتۇرلىرىمىز بۇ ۋەتەن سۆيگۈسى ئۈچۈن جېنىنى تىكىشمەكتە. ئۇلار ئەقلىدىن ئېزىپ قالغانلارمىدى؟ يەنە نۇرغۇن ئوغلانلار زېھنىنى پىدا قىلماقتا. ئۇلارنىمۇ سارائ دېيىش كېرەكمىدى'؟!

بۇندىن يىگىرمە نەچچە يىل بۇرۇنقى بىر ئاخشىمى، دوستلۇق يولى بويىدىكى ئاپتوۋۇز بېكىتىگە كۆزلىرى غەلىتىلا پارقىراپ تۇرىدىغان بىرسى ئاپتوۋۇزغا قىستىلىپمۇ بۇ خىتايلارنىڭ دەردىدە چىقالماي بىر چەتتە تۇرغان بىر يىگىتنىڭ يېنىغا كېلىپ ئۇنى نوقۇدى: "سىز مىكروسكوپتا كۆرۈپ باققانمىدىڭىز؟" _ دەپ غەيرىيلا سورىدى. يولدا تۇرغان

كەلگەن مېھمانلىرىغا دىققەت قىلماي، بايىقىدەك خىياللار ئىچىگە پېتىپ قالغانىدى.
_ توغرىسى، مەخسۇم يوخلاپ كېلىپ ئالدىدا ئولتۇرغانلارنى تېخى كۆرمىگەنىدى. _ ئۇنى يوخلاپ كەلگەنلەر، مەخسۇمنىڭ ھازىرچە ئىچىدىن چىققىلى بولمايدىغان تارىخىي خىياللار ئىچىگە پېتىپ كەتكەنلىكىدىن بىخەۋەر، ئۇنىڭ ئىت ۋەقەسىدىن ۋىلىقلاپ كۆلۈپ كېتىشلىرىگە قاراپ، 'تۇۋۇۋا' دېيىشكىنىچە ياقىلىرىنى چىشلىشىپ چىقىپ كېتىشەتتى. مەخسۇم، ئەخمەتجان قاسىم قاتارىدىكى بۇ ياش ئەزىمەتلەرنىڭ قاپقانغا چۈشۈرۈلۈپ ئۆلتۈرۈلگەنلىكىگە ئېچىنىپ ئىچى ئۆرتىنەتتى. بەزىدە چىدىماي يىغلاپ كەتسە، يەنە بەزىدە دۈشمىنىگە غەزەپلىنىپ ۋارقىراپ- جارقىراپ كېتەتتى. بۇمۇ ئۇنى كۆرگىلى كەلگەنلەرگە غەلىتى بولۇپ كۆرۈنۈپ كېتىشكە سەۋەب بولۇپ قالاتتى.
مەخسۇم، بىر ئۆمۈر خىتاي تۈرمىسىدە جىسمانىي جەھەتتىن قامىلىپ ياتقانىدى. شۇڭا كىشىلەر ئارىسىدا شۇنداق رىۋايەتلەرمۇ چىققانىدى: ئابلىز مەخسۇم، جىمى شۇرىنىنىڭ تۈرمىسىدىن چىقىپ قارىسا يەنىلا ئوخشاش شېڭ دېگەن خىتاي بۇ يۇرتنى سوراۋاتقىدەك، 'ياق، مەن يەنە كىرىپ كەتكىنىم تۈزۈككەن' دەپ شېڭ شىسەينىڭ تۈرمىسىدە قامىلىپ يېتىپتۇ. كېيىن يەنە تۈرمىدىن چىقىپ قارىسا، گومىنداڭ دېگەن خىتايلارنىڭ بۇ يۇرتنى سوراۋاتقانلىقىنى كۆرۈپتۇ. 'ياق، مەن يەنە كىرىپ كەتسەم بولغىدە' دەپ قايتا تۈرمىگە كىرىپ يېتىپتۇ. ئاخىرىدا يەنە تۈرمىدىن چىققىنىدا قارىسا كوممۇنىست دېگەن ئوخشاشلا بىر خىتاي بۇ يۇرتنى سوراۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ يەنە 'كىرىپ كېتىمەن' دەپ تۈرمىگە كىرىپ يېتىۋالغان. ئەگەر بۇ قېتىم ئۆز زېھنىگە ئىگە بولالىسا ئىدى، بۇ قېتىممۇ يەنە قايتا تۈرمىگە كىرىپ يېتىۋالاركەندۇق.
بۇ مەدەنىيەت ئىنقىلابى دەۋرىدىن قالغان ئاددى دېھقان تەسۋىرى شۇنى ئۇچۇق كۆرسىتىپ بېرىدۇكى، مەخسۇم بىر ئۆمۈر ھەرقانداق خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا قارشى ئىزچىل ۋە كەسكىن پىكىرىنى سۆزلەپ قامىلىپ كەلگەن. نېمىشكىدۇ، بىزنىڭ ئارىمىزدىكى مۇتلەق كۆپ ساندىكى تېنچلىق يولى بىلەن ۋەتەننى ئازات قىلىشقا بولىدۇ دەپ ئېتىقات قىلىدىغان كىشىلىرىمىزنىڭ داھى سۈپەت ئادەملىرى مەخسۇمنى قوراللىق كۈرەشنى تەشەببۇس قىلىدىغان كىشىلىرىمىز قاتارىدا ھەر ۋاقىت كەمسىتىشكە تەييار تۇرۇشىدىكەن. مانا ئەندى ئۇ، روھىي جەھەتتىمۇ دۈشمەن تۈرمىسىدە قامىلىپ ياتماقتا ئىدى. ئۇنىڭ روھىي دۇنياسى قاماق ئىچىدە دۈشمىنى بىلەن، مىللىيى، ۋەتىنىنىڭ دۈشمەنلىرى بىلەن سىرتقا ئاشكارىلىنىشى چەكلەنگەن روھى تۈرمىسى ئىچىدىمۇ يەنىلا تىنىم تاپماي خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا قارشى جەڭ قىلىشنى بىر مىنۇتمۇ توختاتماي كەلمەكتە ئىدى. پەقەتلا بىزدەك دۆتلەر ئۇنى سەزمەي، 'ساراڭ' دەپ كەلمەكتىمىز!

ئېغىزى ئىكەنلىكىنى قاچانلاردىن بېرى كېلىپ بىلىپ بولغان؟ ئۇ رەھمەتلىك بوۋاي خەلقىگە ئىنتايىن مۇھىم بىر ۋەزىپىنى ــ ۋەتەن ئازاتلىقىنىڭ بىردىن بىر باشلىنىش يولىنى كۆرسىتىپ بېرىش ئۈچۈن ھاياتىنى پىدا قىلىشقا قارار قىلىپ بولغانىدى! سەھەرلىك سالقىن ھاۋادىن باشلاپ تومۇز ئىسسىق باشلانغىچە كۆپ ساقلىدى. سەكسەن ياشلىق بىر سۇنماس ئىرادىلىك ۋەتەنپەرۋەرىمىز ئۆزىنى بىلىندۈرۈپ قويماسلىق ئۈچۈن ھېلى ئالدىغا، ھېلى كەينىگە مېڭىپ يۈرۈپ، يەمەي، ئىچمەي ساقلىدى. نېمىنى ساقلىدى؟!

ئۇ، خىتايدىن ۋەتىنىمىزنى يوقىتىۋېلىش ئۈچۈن كېلىۋاتقان يولۇۋچىلار پويىزىنى ساقلىماقتا ئىدى. ئۇ بوۋاي، بۇ يېڭى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى ۋەتىنىمىزنىڭ كەلگۈسى پايتەختى بولغان ئۈرۈمچىگە كىرگۈزمەسلىك ئۈچۈن ئۆز گەۋدىسى بىلەن بولسىمۇ پويىزنىڭ يولىنى توساپ، خەلقىگە يول كۆرسىتىش قارارىغا كەلگەنىدى! چۈنكى بۇ پىشقەدەم ۋەتەنپەرۋەرىمىزگە مەلۇم ئىدىكى، ئۇنىڭ ئەندى بۇ كىندىك قېنى تۆكۈلگەن ئانا ۋەتىنىگە ئاتىيالىغىدەك شۇ زەئىپلىشىپ كەتكەن سەكسەن يىللىق جىسمانىيىتىدىن باشقا قۇرالى قالمىغانىدى! ...

ھەي خالايىق! جاۋاپ بېرىڭلارچۇ، بۇمۇ ساراڭلىقمۇ؟!

بۇ، ئۆمۈرىنى ۋەتەن ئازاتلىقىغا بېغىشلىغان بىر روھنىڭ ۋەتەن ئۈچۈن جېنىنى پىدا قىلىش ئىرادىسىنى تەشۋىق قىلىشى، دۈشمەنىنىڭ ئەڭ خەتەرلىك سۈنئىي كۆيۈش ئاپىتىنى خەلقىغە تونۇتىشى، بۇنىڭغا قارشى بۇندىن يىگىرمە يىل ئاۋاللا ئۆز ھاياتىنى پىدا قىلىپ ھەرىكەت ئۈلگىسى يارىتىپ بېرىشى ئىدىغۇ!!!

ماقۇلە، بۇنداقلارنىمۇ ساراڭ، ئەقلىدىن ئازغان دەپ تونۇيلى. ئەمما بۇنداق بەكلا كۆپ ئۇچرايدىغان ئەقلىدىن ئازغان مىساللاردىن شۇنى خۇلاسىلاشقا قەتئىي ھەققىمىز باركى، ئانا ۋەتەن ئىشقى، ئىنسانغا ھەممىنى پىدا قىلدۇرغۇزغىدەك سۆيگۈ ۋەسىلىسى بولالىغانىكەن، دېمەك ئۇ بىر ئىنساننىڭ ئەڭ تېپىك ۋە ئەڭ تۈپكى ئادىمىي ھەقلىرىدىن بىرى ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ. بۇنداق بىر كىشىلىك ھوقۇقنىڭ سىرتتىن كەلگەن يات تاجاۋۇزچىلار تەرىپىدىن تارتىپ ئېلىنىشى، شۇ ۋەتەننىڭ ھەربىر پەرزەنتىنى بۇ ھوقۇقىنى قايتۇرىۋېلىش ئۈچۈن قولىدىن كېلىدىغان بارلىق چارىلاردىن پايدىلىنىپ، چوقۇم قايتۇرۇپ ئالغىچە، بىرى يېقىلسا يەنە بىرسى ئۇنىڭ ئىزىنى بېسىپ جان تىكىپ كۈرەش قىلىشنى مەجبۇرى ۋە ھەققانى ۋەزىپە قىلىدۇ. ئۇنداق قىلمىغىنىدا يا ساراڭ بولۇپ تېرىك ۋىدالىشىدۇ، يا بولمىسا مەنىسىز ئۆلۈپ تۈگەيدۇ. چۈنكى ۋەتەن ئىشقى ئۇنىڭ ئۈچۈن خۇددى ھاۋا، يېمەك- ئىچمەك، تۇرالغۇ ئۆي، جىنسىي تەلىۋى، بىخەتەرلىكى،

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

بۇ ياش يىگىت، بۇ تۇيۇقسىز سورالغان سوئالدىن دەسلىۋىدە ھودۇقۇپ كەتكەن بولسىمۇ، ئەتراپىغا بىر قارىۋېلىپ زورۇقمىۋاراق دەيدۇ: "ھە، كۆرۈپ باققانمەن." غەلىتە كۆزلۈك يەنە دەيدۇ: "قاراڭ، بۇ ئاپتوۋۇزغا ئېسىلىۋاتقانلارنى، مىغ- مىغ- مىغ، نەق مىكروپنىڭ ئۇۋى!" — دەپلا بۇرۇلۇپ يولىغا راۋان بولىدۇ. بۇنداق مۆكەممەل ئوخشىتىش قايسى ساق قالغانلارنىڭ ئەقلىگە كەلگەن بولغىيدى؟!

بۇ ۋەقەمۇ شۇ يىللىرىغا توغرا كەلسە كېرەك: قوشخانىنىڭ مال يۈتكەش پونكىتىنىڭ بىر بوغالتىرى 'ئەقلىدىن ئېزىپ' قالىدۇ. ئۇ كىشى تاغ بويىدىكى كونا بىر ئېغىزلىق يالغۇز ئۆيىنىڭ ئالدىغا ئاسانلىقچە چىقىپمۇ قويمايتتى. ئەمما سەھەر سائەت يەتتىدىن سەككىزگىچە ، چۈش ۋاقتى سائەت ئون ئىككىدىن بىرگىچە ۋە ئاخشىمى سائەت بەشتىن ئالتىغىچە بىر مىنۇتمۇ ۋاقىتنى نېرى- بېرى قىلىۋەتمەي دەل ۋاقتىدا ھەركۈنىسى ئۆيىدىن چىقىپ، زىرىكمەي شوتىسىنى كۆتۈرۈپ ئۆگزىگە تىرەپ ئۈستىگە چىقىدۇ، ئوڭ قولىغا ئىنچىكە بىر تىۋىلغا تايىقىنى ئېلىۋېلىپ يولدا ئىشقا بېرىپ كېلىۋاتقانلارغا تىنىماي نۇتۇق سۆزلەپ چىقىدۇ: "خالايىق، قاراڭلار شۇ پەستىكى شەھىرىمىزنىڭ ھالىغا، بۇ كاپىرلار ھەممىلا يەرنى بۇلغاپ پاسكىنا قىلىپ بولدى! بۇلاپ- تالاپ بولدى! ... ئاچ كۆزۈڭنى ھەي خالايىق! ..."

ئۇنى نۇرغۇن قېتىم قامىدى. ئۇرۇپ قىيناشتى؛ ساراڭلار دوختۇرخانىسىغا — تۆتىنچى دوختۇرخانىغا — ئاپىرىپ سولاپ كارىۋاتقا باغلىۋېتىشتى. يېنىپ چىقىپلا قىلىدىغىنى يەنە شۇ ھېلىقى نۇتۇق سۆزلەش ئىشى! ئۇ ئاخىرقى ئۆمۈرىنى ئەنە شۇنداق 'قانۇنسىز ئەكسىيەتچى نۇتۇق سۆزلەش' بىلەنلا ئۆتكۈزدى. قاراڭ ئۇنىڭ ۋاقىتقا دىققەت قىلىشىنى. ئۇ ۋاقىتلار كىشىلەرنىڭ كۈندىلىك ئىشىغا بېرىپ- كېلىشىگە توغرا كەلتۈرۈلگەن. بۇ كىشىنى قانداقمۇ ساراڭلاردىن دېيەلەيمىز؟!

ئابلىز مەخسۇم، ئۇمۇ ئەنە شۇ يىگىرمە يىللار ئاۋال ئەنە شۇنداق روھىي تۇرمە ئىچىدە ياشاۋاتقان ۋاقىتلىرى ئىدى. بولمىدى، بۇنداق تەدبىر قوللانماي جىم يېتىۋېرىش ئۇنىڭ خاراكتېرىگە زادىلا توغرا كەلمەيتتى. ئەتىكاپتا قامالغان بولسىمۇ ئۇنىڭ ۋىجدانى بۇنداق جىم يېتىشقا زادىلا يول قويمىدى. بۇ خەلق، ۋەتىنىدە مىغىلداپ كۆپىيىپ كېتىۋاتقان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىغا قارشى زادىلا بىرەر ھەرىكەت باشلايدىغاندەك قىلمايتتى. ئۇ، ھامىنى بىر ئۆلۈم دېگەن قارارغا كەلدى. — سەھەر ئۆيىدىن ئوغۇرلۇقچە چىقىپ، سىندۇڭبېيدىن سىنپەڭكودىكى كونا سىنئەت مەكتىپى، ھازىرقى ئون ئىككىنچى خىتاي ئوتتۇرا مەكتىپى ئالدىدىكى تۆمۈريول كۆۋرۈكىنىڭ ئۈستىگە چىقتى. ئۇ، بۇ يەرنىڭ خىتايدىن كېلىدىغان يولوۋچىلار پويىزىنىڭ ئۆتىدىغان بىردىن- بىر يول

مانا قاراڭلار بىزنىڭ بۇ 'ئەقلىدىن ئازمىغان' ئەقىللىقلىرىمىزنىڭ ھالىغا!

بىز بۇنداق بىكارتەلەتلەرنىڭ ئالدىدا، ئۇستازلىرىمىزغا شۇنداق دەپ بېرىمىزكى، "ھەي ئۇستازىمىز ئابلىز مەخسۇم ئەپەندىمىز، سىزدەكلەرنىڭ چاچقان ئۇرۇغلىرىڭىز چوقۇم كۆكلەپ ياشنايدۇ، ئۇسۇپ يېتىلىدۇ، ئاخىرى چوقۇم مېۋىسىنى بېرىدۇ! ئۇستازلار، سىلەر خاتىرجەم بولۇڭلار! ..."

بۇ يەردە ئابدۇرېھىم ئۆتكۈر ئەپەندىنىڭ مەشھۇر شېئىرى «ئىز» نى قايتىدىن ئوقۇپ چىقىشلا كۇپايە. ...

... ...

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

ئىجتىمائىي تەلەپلىرى، بىلىم ئېلىش ئىشقى، ئەركىنلىك ئىشقى، ... قاتاردىكى ئادەم بولۇشنىڭ ئەقەللىي ئېھتىياجلىرىدۇر. بىلىقنى سۇدىن ئاجرىتىپ دەرختە ياشىتىشقا ئۇرۇنۇش قانچىلىك مەنتىقسىز بولسا، ئادەمنىمۇ يۇقۇرىدىكى تۆپكى ئېھتىياجلىرىدىن ئايرىپ ئادەم بولۇشقا مەجبۇرلاشمۇ شۇنداق مەنتىقسىزلىكتۇر. بۇنداق ئادەم بولۇشنىڭ تۆپكى ئېھتىياجلىرىدىن ئايرىۋېتىشقا ئۇرۇنۇشلارنى ئەقەللى ئادەم بولۇپ ياشاشقا يول قويمىغانلىق دېمەكتۇر. ئادەم بولۇش ئۈچۈن ياشاتقۇزمايمەن دېگەنلەرگە قانداق مۇئامىلە قىلىشىمىز كېرەك؟ ياكى سۇدىن چىقىرىلىپ دەرەخقە ئىلىپ قويۇلغان بېلىقتەك تېپىرلاپ- تېپىرلاپ جىمىپ قېلىش كېرەكمۇ؟ بۇ يەردە يەنە شۇنىمۇ ئۇنۇتماسلىغىمىز كېرەككى، ئادەم بولۇپ ياشاتقۇزماسلىق ھەرىكىتى دېگەنلىك، بولۇپمۇ بىر ئىنسانلىق جەمىيەتنىنى ياشاتقۇزماسلىق ھەرىكىتى _ بۈگۈنكى تېررورىزىمچىلارغا بېرىلىدىغان ئەڭ مۇكەممەل ئېنىقلىما بولىشى كېرەك. شۇنداق ئىكەن، خەلقىمىزنىڭ ئادەم بولۇپ ياشىشىغا يول قويمايۋاتقان خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى مۇتلەق توردە سېپى ئۆزىدىن تېررورچىلارسىندۇر! بۇنداق بىر تېررورچىلارغا سۈكۈت قىلىش، ئۇلار بىلەن يارىشىۋېلىش ياكى ئۇلاردىن مەنپەتدار بولۇشنى تەرغىپ قىلىش دېگەنلىك، تېررورچىلارغا ياردەم بېرىش، ئۇلارنىڭ ھەرىكىتىنى ئېتىراپ قىلىش دېگەنلىك بولىدۇ. بۇ يەنە كېلىپ دۇنيا كىشىلىك ھوقۇق قانۇنلىرىنى دەپسەندە قىلغانلىق، ئۇنى ئىنكار قىلىش، ھەتتا ئىنسانىيەتكە قارشى چىقىش دېگەنلىك بولىدۇ. ئەجىبا بىز ئۇيغۇرلاردا ئىنسانلارنى قوغدايمەن دەيدىغان بىر غورۇر يوقمىدۇ؟! قېنى جاۋاپ بېرىپ باقايلى، ئالدىمىزدا تۇرغان بۇ تېررورچىلار بىلەن كېلىشىپ بىرگە ياشايمەن دېيىشنى تاللايمىزمۇ ياكى ئۇلارغا ئۇزۇل- كېسىل زەربە بېرىپ ئۇلارنى ئەل قىلدۇرۇش يولىنى تاللايمىزمۇ؟! بۇنىڭ جاۋابىنى بىزنىڭ ئابلىز مەخسۇمدەك ئەجداتلىرىمىز تارىختىن بېرى ئەمىلى مىساللار بىلەن بېرىپ كەلمەكتە. قېنى شۇ ئەجداتلارنىڭ ئەۋلاتلىرى بۈگۈن بارمۇ؟! بار دېيەلىگەنلەر قېنى شۇ ئابلىز مەخسۇمدەك، ئاخۇنۇپتەك، زىيىندىن يۇسۇپتەك، بارىن قەھرىمانلىرىدەك، مەخپى پىدائىلىرىمىزدەك، ... ئەمما بۈگۈنكى دۈشمەن كۈچلىرىگە ئەڭ مۇۋاپىق زەربە يارىتالايدىغان ئۇسۇل- تاكتىكىلار بىلەن ئوتتۇرغا چىقالامسىلەر؟! ئابلىز مەخسۇمدەك شېھىتلىرىمىزنىڭ ئىسسىق قانلىرى بۇنى تەلەپ قىلىدۇ!

ھالبۇكى، نۇرغۇن 'مۇيسىپەت- بىلەرمەن' لىرىمىز، بۇ تۆردىكى قەھرىمانلىرىمىزنىڭ تىللاردا داستان بولغىدەك بۇ تۆردىكى پىداكارلىقلىرىنى نومۇس قىلىشماستىن 'ئەقلىدىن ئېزىپ ئۆزىنى ئۆلتۈرىۋالدى، پۈتلىكاشاڭلىق قىلدى، خەلققە زىيان سالدى، ئارامخۇدا ياشىشىمىزغا توسالغۇلۇق قىلدى، ...' دېيىشىپ چالۋاقاشماقتا!

پىلانلىشىپ قوزغاپ يۈرگەندەكلا بىلىنىدى ماڭا. ئۇنى قىلدۇق، مەغلۇپ بولدۇق، بۇنى قىلغاندۇق، تۇتۇلۇپ قالدۇق، بۇنى پىلانلىشىۋاتاتتۇق، ئىچىمىزدىن خائىن چىقىپ قالدى، ... يائاللا، بۇ دۇنيادىكى ھەممىلا پىشكەللىكلەر شۇلارنىڭلا ئۈستىدە ئەگىپ يۈرگەنمۇ قانداق، ساپلا شۇنداق گەپلەر. _ بوۋاي گېپىنى توختىتىپ يېنىدىكىنى نوقۇدى، _ قېنى چىقارسىنا ھېلىقى تاماكاڭدىن، خېلىلا تېتىغاندەك قىلدىغۇ _ ئۇ، تاماكىنى تۇتاشتۇرۇۋېلىپ قاتتىق بىر نەچچىنى شورىۋالدى. _ شۇنداق، ... ھە، ... شۇنداق قىلىپ، ... ھوي، بىرنېمە دىسەڭلارچۇ، بايا نېمە دەۋاتاتتىم؟! ھە راس، شۇنداق قىلىپ بەكلا قېيىپ كېتىپتۇق دەڭلا، گەپ مەيەردە ئىدى، شۇنداق قىلىپ ئالتايدا چېگرا قوغداش مىللىي پولكىدا ئەسكەر بولۇپ تۇرىۋاتقاندىم. بىزنىڭ پولكتا يېرىمىمىزدىن جىقىراقى ئۇيغۇردۇق. قالغانلىرى قازاق، قىرغىز، موڭغۇل، تۇڭگان، يەنە ئازىراق شىۋە- داغۇر دېگەنلەرمۇ بارمىدى قانداق، پەرق قىلالمىدىم. مەن تۇرغان روتىنىڭ كوماندىرى بىر قازاقتى. مېنى ئۇ، 'بەكلا كىچىككىنتايكەنسەن' دەپ، يېنىغا يۈگۈر- يېتىمچىلىككە ئېلىۋالغاندى. ئۇ قازاق مېنى ئىسمىم بىلەن چاقىرماي، 'ھەي سارت' دەپلا چاقىراتتى. مەيلى ئەمەسمۇ، نېمىلا دېسە دېمەمدۇ، ئۇ بەكلا بولىدىغان قازاقتى. بىچارە، ئاڭلىسام كېيىن دۆربىلجىن دەمدۇ، چۆچەك دەمدۇ ئەيتەۋۇر بىر يەرلەردە رىسمىلا زابوي بولۇپ، كوچىلاردا يېقىلىپ- دومىلاپ يۈرگىدەك دەپ ئاڭلىدىم. ئىسىت، ئىسىت! رىسمىلا قوماندان بولغىدەك بىرنېمە ئىدى- دە! ... ھە، يەنە قېيىپ كېتىۋاتامدىم؟! ئالدىرىماي تۇر تېخى، ئۆزۈڭغا قالماي مەندىنمۇ بەتەر بىرنېمە بولسەن سەنمۇ! ... شۇنداق قىلىپ، بىزنى بىركۈنىسى يىغىشتۇرۇپلا ئېلىپ ماڭغىلى تۇردى. نەگە دەمسىلەر؟! ھېچكىم بىلمەيدۇ. ئۇيان ئايلاندۇرۇپ، بۇيان چۆگۈلىتىپ يۈرۈپ ئاخىرى بۇرۇنقى پولكىمىزمۇ ئۆزىچىلا يوقاپ كەتتى. ... مەن نەدىن بىلەي؟! شۇنداق، يوقاپ كېتىدىكەنغۇ- تاڭ؟! ... يەنە بىرمۇنچە يەرلەردىن مىللىي ئەسكەرلەرنى يىغىپ كېلىشتى. كۈنلەرنىڭ بىرىدە، تازا سوغوق كۈنلەردە بىزنى ئالتىشەھەرگە ئېلىپ مېڭىشتى. ئۇ يەردە يەنە كېيىن قۇرۇلغان پولكىمىزمۇ يوقۇلۇپ كېتىپ، يەنە بىرمۇنچە ئەسكەرلەر قوشۇلۇپ بىرنېمە قىسىم بولۇپ ئۆزگەرتىلدۇق. بۇ ئارىدا بىزنىڭ قازاق كوماندىرىمىزمۇ بىرنېمىلەرنى قىلىپ يۈرۈپ ياقىسىغا بىر توشكا جىقايتىۋالدى. ئۆزىمۇ باتالىيون كوماندىرى بولۇپ قالدى. بىر كۈنلىرى كېچىدىلا يولغا چىقتۇق. تۇرماي مېڭىپ قاغىلىقتىنمۇ ئۆتۈپ كېتىپتىمىز. خوتەنلىك بالىلار بىلىشىدىكەن، بىز ھىندىستانغا قاراپ مېڭىپتىمىز. _ ئۇ سۆزىنى توختىتىپ بىر چاي ئۇتلىۋالدى. قولىدىكى تاماكىنىڭ تازا ئاتتىن چۈشكەن يېرىنى راسا بېرىلىپ تارتىۋالغاندىن كېيىن، قالدۇغىنى يەرگە دەسسەپ ئۆزدى. _ ھاي

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com

23. مىللىي قوشۇنىمىزنىڭ پاجىئەلىرى

... ...

بۇ گەپلەر ئېچىلغانىكەن، سورۇندىكى بوۋايمۇ شۇ ھىندىستان چېگرا ئۇرۇشىغا قاتناشقانلىقى توغرىسىدىكى ۋەقەلىكلەرنى سۆزلەشكە كىرىشتى.

— كېيىنچە ئاڭلىسام، ھە، شۇ ھېلىقى بىزنىڭ مەلىدىكى تۇرسۇن دەيدىغان بىر ئەقىللىق بالا بولغانىدى. ئۇ تۇرسۇن، تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇۋاتقان ۋاقتىلىرىدا يەرئاستى خەلق پارتىيىسى دېگەننىڭ ياشلار تەشكىلاتىغا قاتناشقانىكەن. ئۇنىڭ دادىسى ناھىيىنىڭ مۇئاۋىن ھاكىمى بولغاچقا، دادىسىنىڭ كۆزىگە تۇيا چېچىپ يۈرۈپ بىر مەھەلىدىن بىر قورانى ئىشلىتىشكە ئېلىۋاپتۇ. ئۇ ئۆيلەرنى نېمە قىلدى دېمەيسىلەر، ئۇلار بۇ ئۆيلەرگە ئونبەش تونىنا كۆزلۈك ئۆزۈم، ئەللىك خالتا ئاق ئۇن، بىرمۇنچە كېيىم-كېچەك ۋە دورا- دارمانلارنى يىغىپ يوشۇرۇن ساقلاپتۇ. نېمە قىلىشقا دەمسىلەر؟ ئۇ ئاخماقلار "خەلق ئىنقىلاۋى پارتىيىسى" نىڭ خامخىيال قىلىشىغا ئاساسەن ھىندىستانلىقلار بىزنى ئازات قىلىشقا كېلىۋاتىدۇ دەپ ئىشىنىپ، ئۇلارنىڭ غەلىبە قىلىپ كەلگىنىدە ئالدىغا چىقىپ كۈتۈۋېلىش تەييارلىقىنى قىلىشىۋاتقانمىش، ۋاي دۆتلىرەي! شۇنچە ئەقىللىق بىرنېمىدەك كۆرۈنگەن بۇ بالا قانداقلارچىسىغا بۇنداق گەپلەرگە ئىشىنىپ قالغانىكىن تاڭ؟! مەن ئەسكەرلىكتىن بوشاپ كەلگىنىمدە ئۇ بالا تۇيۇقسىزلا يوقاپ كېتىپتۇ. نەق ئون بەش يىلدىن كېيىن پەيدا بولدى. قارىسام ئۇ بىچارە ساراڭقېتىش بولۇپ قاپتۇ! شۇنداق ئىسىل باللارنى ئاخماق قىلىپ تايىنى يوق گەپلەرگە قىزىقتۇرۇپ يۈرگەن ھېلىقى "خەلق پارتىيىسى" دېگەنلەر نورغۇن ۋەيرانچىلىققا سەۋەپ بولدى دەڭلا. ئۇلارنىڭغۇ بىرەر ئىشىنىڭ ئوقۇشلۇق چىققانلىقىنى ئاڭلاپ باقمىدىم. كېيىن قەيەردىدۇ بىر يەرلەردە يۈرگەن بىرسىلىرى بۇ پارتىيىنىڭ كۆرمىش شەجەرىلىرى دېگەندەك بىر كىتاپ يازغانىكەن. بىر ئاغىنەمنىڭ ئۆيىدە كۆرۈپ قېلىپ ھېلىقى كىتاپنى ئوغۇرلۇقچە باشتىن- بويى بىرقۇر كۆرۈپ چىققانىدىم. راسلا شۇنداق ئىش ئىكەن ئەمەسمۇ! ئۇ پارتىيە دېگىنى مېنىڭچە ھەر قىلىدىغان ئىشىنى غەلىبىگە ئېرىشتۈرەيلى دەپ ئەمەس، مەخسۇسلا ئېغىر مەغلۇبىيەتكە سەۋەپ بولايلى دەپلا

تەرەپ- تەرەپتىن پىلىموتلار تاراخشىپ قونۇق قورىغاندەك قايناپ كەتتى. ئوقلار قولىقىمىزنىڭ تۈۋىلىرىدىنلا ۋىڭىلداپ ئۇچۇپ تۇراتتى. بۇ ھىندىلارنىڭ ئوقلىرى بىكارغا كېلەمدۇ- قانداق، قورۇق تاغلارغا قارىتىپ ئېتىۋېرىشىدىكەن. ئارىلاپ مىناميوتلارمۇ كېلىپ پارتىلاشقا باشلىدى. رەسمىلا بىر ئاپەتنىڭ ئىچىدە قالدۇق دېدىم. مانا ئۇرۇش دېگەن، تېخى بىرەر ھىندىنى بولسىمۇ كۆرمىدۇق. ئىككى ئادىمىمىز ئالدىمىزدىلا تولغىنىپ جان تالىشىپ ياتىدۇ، ھېچنېمە قىلالمىغان ئادەم. بىرچاغدا ئۇدۇلۇمىدىكى بىر قىيا تاشنىڭ يامزىلىغا كىرىۋېلىپ ئۇدۇلدىكى تاغنى دۇربۇندا كۆزىتىپ تۇرغان كوماندىرىم، دۇربۇندىن كۆزىنى ئۈزمەي تۇرۇپلا ماڭا ۋارقىرىدى: 'ھەي سارت، بېرى كەل!' — مەنمۇ ئالدىراپ كېتىپ تاشنىڭ كەينىدىن شۇنداقلا چىقاي دېۋىدىم، ماڭا قاراپ ئۇدۇلدىن ئوق يېغىشقا باشلىماسمۇ، دەرھال ئۆزۈمنى يەرگە ئاتتىم. يۈگۈرلانغاندەك بىرنېمىلەر پۇرىغاندەكلا قىلاتتى. چاندۇرمىغان بولۇپ بەدىنىمنىڭ ئۇيەر- بۇيەرلىرىنى سىلاپ باقتىم. ھەممە يېرىم پۈتۈندەك قىلاتتى. سەل تۇۋشىلەپ تۇرۇپ ئۆمىلىگىنىمچە كوماندىرىمنىڭ يېنىغا بېرىۋالدىم. 'ھەي سارت، ئىلىك ئۇۋلاشقا چىققان بولساڭمۇ ئېگىلىپ مېڭىشنى بىلمەمتىڭ!'- دەپ قولاقچامنى بېشىمدىن ئېلىپ ئىس چىقىۋاتقان يەرلىرىنى ئېزىپ ئۆچۈرۈشكە كىرىشتى. راس دېگەندەك، قولاقچامنىڭ ئوڭ قولىقى تۈۋىدىنلا پىلىموت ئوقىدا تىتىلىپ كەتكەنىكەن ئەمەسمۇ! قىل قاپتىكەنمەن دەڭلا كېتىپ قالغىلى. كوماندىرىم قولىقىمغا ۋارقىراپ تۇرۇپ بىرمۇنچە گەپلەرنى قىلىپ، بىر قولىقى يوق قولاقچامنى بېشىمغا چۆكۈرۈپ قويدى. مەنمۇ 'خوپ، كوماندىرىم!' دەپ تىك تۇرۇپ چاس بېرىشكە تەمشىلىۋىدىم، 'سارت، ئېڭىش، قولاقسىز چاس يوق!' دەپ چېكەمگە كۆتۈرۈلگەن قولۇمنى تارتىپ چۈشۈرۈپ، بىر كۆزىنى قىسىپ قويدى. مەنمۇ دەرھال پەسكە چۈشۈپ، كوماندىرىمنىڭ كۆزىنى قىسىشىنى دورىغىنىمچە تاشتىن- تاشقا سەكرەپ يۈرۈپ ئاۋۋال يېنىمىزدىكى تاغ باغرىغا جايلاشقان ئۈچۈنچى روتا كوماندىرىغا بۇيرۇقنى يەتكۈزدۈم. ئاندىن تۈۋەندىن تاغ ئايلىنىپ يۈرۈپ شتاپقا بېرىپ شتاپ كومىسسارىغا كوماندىرىمنىڭ تەلىۋىنى يەتكۈزدۈم. شتاپ كومىسسارى ماڭا بىرخەرىتىنى يۆگەپ تۇتقۇزدى. مەنمۇ بايىقىدەك قولۇمنى قولىقى يوق قولاقچامنىڭ چېكىسىگە تىرەپ تۇرۇپ چاس بېرىۋىدىم، كومىسسارىمىز مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى. بېشىمدىن قولاقچامنى ئېلىپ ئۆرۈپ- چۆرۈپ قارىغاندىن كېيىن، سىرتتا تۇرغان ئۈچ بالداقلىق بىرسىنى چاقىردى. ئۇنىڭ قولاقچىسىنى بېشىدىن ئېلىپ ماڭا كەيگۈزۈپ قويۇپ دېدى: 'ماڭ بېرىپ كوماندىرىڭغا دېگىن، دېگىنىدەك قىلسۇن. ھە، ئۇنىڭغا دېگىن، ساڭا يەنە ئىككى بالداق قوشۇپ بەرسۇن.' مەنمۇ خۇشاللىقىمدا قايتىدىن تىك

www.uyghurkitap.com

باللار، چېيىڭلار مۇزلاپ كېتىپتۇ. گەپنىڭ تازا مۇزلايدىغان يېرىگە كەلگەندە، چاپسا بولسىمۇ ئىسسىق- ئىسسىق ئىچمەيلىمۇ. ... ھە شۇنداق قىلىپ، قىلىن ھەربى جۇۋىلارغا پۈركۈنۈپ قارا ماشىنىلاردا ئولتۇرىمىز، كېتىۋاتىمىز، زادىلا ئويمانغا ماڭغىنىمىزنى ئەسلىيەلمەيمەن. ساپلا دۆڭگە قاراپ ياماشقاندەكلا قىلاتتۇق. ساپلا ئېگىز تاغلار، ئەسلىدە تاغ دېگەن مۇشۇ يەردىكەن دەڭلا باللا، ئالتايدىكى تاغلارنى بۇلارنىڭ ئالدىدا تاغ دېگىلى بولامدۇ؟! ئۇلارنى ئەسلىدە بىر دۆڭ دېيىشلا توغرىكەن. يەيدىغىنىمىز ساپلا ھەربى پېچىنىسى، كونسىرۋا. ئاخىرى بىر كۈنلىرى ئۇرۇش قىلىدىغان يەرگىمۇ كېلىپ قالدۇق. ساپلا تاغ، جىم- جىتچىلىق. نە دۈشمەن بار، نە ئادەم كۆرۈندۇ. ئەندىلا ئۇخلاۋاتساق تۇرۇڭلار دەيدۇ. بىر يەرلەرگە قاراپ مېڭىپ كېتىمىز. قارا تاغلىقتا ئايلىنىپ يۈرۈۋەردۇق. شۇنداق ئايلارنىڭ بىرىدە بىزنى بىر يەرگە ئېلىپ كېلىشتى. ئۇف ف! ھەرنېمە دېگەن بىلەن ئارىلاپ توپ- زەمبىرەكلەرنىڭ بولسىمۇ ئاۋازىنى ئاڭلىيالىغىدەك بولدۇق دەڭلا، ئۇرۇش بار يەرنى كۆرمەيلا كېتىپ قالارمىزمۇ دەپ بەكلا غەمدە قالغاندۇق. تۇۋۇۋا دەيمەن، ئادەم دېگەن راستىنلا قىزىق نېمىكەنغۇ تاڭ. ئۇرۇشنى خۇددى كىنولاردىكىدەك قىزىق ئويۇن دەپ بىلسەك كېرەك؟! ھەممە ئەسكەرلەر خوشال، ساراڭلار، كىنوغا كېتىۋاتىمىز دەمدېكىن تاڭ؟! بىر ۋاقىتتا بىزنىڭ قازاق روتا كوماندىرىمىز، ياقەي، توغرا، ئۇ ھازىر بىزنىڭ باتالىيون كوماندىرىمىز بولۇپ قالغانىدى. بىر ۋاقىتلاردا ئۇ شتاپتىن ئالدىراپ يېنىپ كەلدى. 'ئاتلىنىڭلار!' دەپ بۇيرۇق قىلىشى بىلەن تەڭ ھەممىمىز يولغا چىقتۇق. بىرەر سائەتتىن كېيىن بىر تاغنىڭ ئۈستىگە چىقتۇق. ھە، دېگەندەك ئۇ يەردە ھەرقانچە ئېگىز تاغنىڭ ئۈستىگە چىقتۇق دېسەڭمۇ يەنىلا باشقا ئېگىز تاغلارنىڭ تۈۋىدە قالىدىكەنسەن. ئارىلاپ يېقىنلاردا توپ- زەمبىرەكلەرنىڭ گۈمبۈرلىگەن ئاۋازلىرىمۇ ئاڭلىنىپ قالاتتى. بىزدىمۇ ئىككى دانە ئېغىر پىلىموت بارىدى. بىر تاش قىيانىڭ كەينىگە تىكلەشتى. بىرنەچچە ئەسكىرىمىز، ئۇلارنى مەن تونۇيتتىم، ئۇ تاشنىڭ ئارقىسىدىن بۇ تاشنىڭ كەينىگە مېڭىپ كېتىۋاتقىنىدا، تۇيۇقسىزلا نېرىقى تاغنىڭ يامىزىلىدىن بىر يەردىن پىلىموت تارقىشىپ قويۇۋەتمەسىمۇ ئەيىھەنناس! ئىككى باللىمىز ۋايجان دېيىشكىمۇ ئۈلگۈرەلمەي شۇ يەرگىلا تىك- موللاق چۈشتى، مانا ساڭا ئۇرۇش! ئالدىغىراق چۈشكىنىگە ھېلىغىچىلا پىلىموت ئوقى يېغىپ تۇراتتى. ئۇلار قان ئىچىدە تولغىنىپ ياتاتتى. ئىككى ئەسكىرىمىز ئۇلارغا چىدىماي يېنىغا ئۆمۈلەپ بارماقچى بولۇشىدى، بىزنىڭ قازاق باتالىيون كوماندىرىمىز ۋارقىراپ تىلللىغىنىچە توختىتىۋالدى: ئەكېڭنىڭ ... سارتىنىڭ بالىسى! ... دەپ بەكلا خاپا بولدى. ئۇ ئىككى ئەسكىرىمىز شۇ تۈت قەدەم نېرىسىدىلا تولغىنىپ جان جان تالىشىۋاتاتتى. ھېچكىم يېنىغا بارالمايتتى.

قىلمايدۇ. مانا ئەندى ئويلىسام، ئەسلىدە ئۇ جىپلارنىڭ قول تورمۇزلىرى تارتىلغانىكەندە. ئامال يوق، ھە- ھۇ دېيىشىپ ئون- يىگىرمىدىن ئەسكەرلەر بىرلىشىپ بۇ جىپلارنى ئورنىدىن مىڭ تەستە كۆتەرگىنىمىزچە بىرىبىرگە قاتار قىلىپ تىزىپ، ئولجىلىرىمىزنى مانىۋىر قىلىپ كۆرسىتىشكىمۇ بولسا تەييارلىغان بولدۇق. نېمە دېگەن شەرمەندىچىلىك! كېيىن يەنە بىر يەردە جەڭگە تەييارلاندۇق. ئەمما بۇ قېتىم دۈشمەن ئايروپىلانلىرى بېشىمىزدا ئايلىنىپ ئوق ئېتىپ بومبا تاشلاپ ۋىتۇرگىمىزنى چىقىرىۋەتتى دەڭلا، قازاق كوماندىرىمىز دەرھال ئېغىر پىلىموتلارنى تىكلىتىپ ئاسمانغا ئوق ياغدۇرۇشقا باشلىدى. ئاندىن ۋارقىرىغىلى تۇردى: 'ئايروپىلان ئېتىش ئوقى، ئايروپىلان ئېتىش ئوقىنى كەلتۈر!' پىلىموتچىلار يەنە بىر يەشىكنى ئېچىپ ئوق سالدى. 'كوماندىر، بۇلارنىڭ ھەممىسىلا ئايروپىلان ئېتىش ئوقى دەپ يېزىپتۇ!' نەدىكىنى، ئوق ئېتىلغانسىرى ئايروپىلانلار تېخىمۇ ۋەھشىلەشكىلى تۇردى. ئۇ قازاقنىڭ كۆزى بەكلا ئۆتكۈر نېمە دەڭلا، 'بىرسىگە ئوق تەگدى!' دەپ ۋارقىراپ كەتتى. ئەمما نەدىكىنى، ئايروپىلانلار ئوخشاشلا ئەگىپ كېلىپ بىزنى ئوققا تۇتقىنى تۇتقان. كوماندىرىمىز ئۆزى كېلىپ يەشىكتىكى ئوقلارنى يەرگە تۆكۈشكە باشلىدى. يەنە ئىككى يەشىكنىمۇ ئاچتۇرۇپ تۆكۈپ بولۇپ يەرگە تۇكەرگىلى تۇردى: 'ياپتۇۋايىمات قىتايلار! ئايروپىلان ئېتىش ئوقى دەپ بىزگە ساپلا ئادەتتىكى ئوقنى قاچىلاپ بەرگەنىكەن ئەمەسمۇ، بۇ ئالدامچى كاپىر قىتايلار!' كوماندىرىمىز تازا جىلى بولۇپ تۇرغىنىدا يەنە بىر ئەسكەر يېڭى ئېچىلغان بىر ساندۇق ئوقنى كۆرسىتىپ كوماندىرىمىزغا ۋارقىرىدى: 'كوماندىرىم، بۇ ئوقلارنىڭ ئۇچى يوق تۇرىدۇ، ھەممىسىلا مەشىق ئوقلىرىكەن!' ... شۇ ھېلىقى مەمەتىمىدى ئۇنىڭ ئېتى؟! يەنە بىر خىتاي شىتابىغا خەۋەر يەتكۈزۈشكە كېتىۋېتىپ تۇمانلىقتا يولدىن ئېزىپ دۈشمەن تەرەپكىمۇ ئۆتۈپ ئايلىنىپ قالىدۇ. ئاخىرى ئۇنىڭ قورسىقى ئېچىپ ماڭغىدەكمۇ ماجالى قالماي، ئاخىرى ئۆمىلەپ يۈرۈپ بولسىمۇ مېڭىپ، يول بويى ئۇ يەرگە بىر موخوركا قەغىزىنى، بۇ يەرگە بىر مىشەكنى، يەنە بىر يەرگە تاماكا قۇتىسىنى بەلگە قىلىپ دېگەندەك كەينىدىن ئىستەپ كېلىدىغانلارغا ئىز قالدۇرۇشقا تىرىشىدۇ. ئاخىرى بولالماي بىرىيەرلەرگە كەلگەندە ھوشىدىن كېتىپ يېتىپ قالىدۇ. چارلاشقا چىققان خىتاي ئەسكەرلىرى ئۇنى ھوشسىز ياتقان يېرىدىن تېپىۋېلىپ، ھىندىستانغا قېچىش نىيىتى بولغان بىر ئۇيغۇر ئەسكەرنى تېپىۋالدۇق، بۇ ئەسكەر يول بويى ھىندىلارغا بەلگە قويۇپ مېڭىپتۇ دەپ، ئۇرۇپ دۇمباللىغىنىچە ئىتنى سۆرىگەندەك سۆرىشىپ شىتابقا تاپشۇرىشىدۇ. شىتاپتىكىلەرمۇ ئۇنى قايتا قىيىن- قىستاققا ئېلىپ سوراق قىلىشىدۇ. ئۇنىڭ گېپىنى ئاڭلايدىغان خىتاي نەدە! ۋاي بىزنىڭ ئاخماق

تۇرۇپ چاس بېرىپ شتاپتىن يېنىپ چىقتىم. راس دېگەندەك، ئۇ ۋاقىتلاردا سىزنىڭ مىللىي پولكىنىڭ روتا- باتالىيونلىرىدا نېمىشكە تېلېپون يوقلىغىنى بىلەلمىگەن مەيلى، شۇنداق قىلىپ بىزمۇ ئۈچ سىزىقلىق بولۇپ قالدۇق دەڭلا، خوشاللىغىمدا ئويناقشىپ يۈگۈرۈپ كوماندىرىمنىڭ يېنىغا يېتىپ بېرىپ، يانلىرىغا بىرمۇنچە ئۆيغۇرچە يېزىقلار يېزىلغان خەرىتىنى تاپشۇردۇم: 'شتاپ كومىسسارى سىزنىڭ دېگىنىڭىزدەك بولسۇن دېدى كوماندىرىم!' _ ئەمما ئۇنىۋانىم توغرىسىدا بىرنېمە دېگىم كەلمىدى. كوماندىرىم قولۇمدىن خەرىتىنى ئېلىۋېتىپ بېشىمدىكى يېڭى پەيجاڭلارغا تەۋە قۇلاقچامغا قاراپ دېدى: 'هوي سارت، مەن بەش يىلدا ئاران كەيگەن بۇ قۇلاقچىنى سەن قانداق قىلىپ بىردەمدىلا كىيىۋالدىڭ؟' دەپ قۇلاقچامغا ئۇرۇپ قويدى. خەرىتىگە بىردەم قارىغاندىن كېيىن، يېنىدىكى باشقا روتىلارنىڭ خەۋەرچىلىرىگە بۇيرۇقلارنى بېرىپ يولغا سالدى. ئاندىن بۇ دۆڭگە بىر ۋوزىۋوتچە ئەسكەرنى قالدۇرۇپ قويۇپ، كەينىدىن ئايلىنىپ يۈرۈپ يەنە بىر تاغنىڭ ئاستىغا يېتىپ كەلدۇق. ئاندىن سائەتكە قاراپ بىردەم تۇرغاندىن كېيىن، ئىككى روتا ئەسكەرنى تاغنىڭ نېرىقى يېنىدىن، يەنە بىر روتا ئەسكەرنى بۇ تەرىپىدىن تىك تاغقا يامىششقا بۇيرۇق قىلدى: 'ئاۋاز چىقارماي ئالغا!' دېيىشى بىلەن تەڭ، ھەممىمىز ياماشقىلى تۇردۇق. ھەسرەپ ھۆمۈدەپ تاغ چوققىسىغا ئارانلا يېتىپ چىقتۇق: ئاللاھ- خۇدايىم! بايىتىدىن بىزگە ئوق ئېتىۋاتقان دۈشمەننىڭ كەينىدىنلا بىر يەردىن چىقىپ قالغانىكەنمىز دەڭلا، ئۇلار كەينىگە قارىماي ھە- دەپ بايىتىدىن بىز كەلگەن دۆڭگە قارىتىپ ئوق ئېتىشنى داۋام قىلماقتا ئىدى. پىلىموت- مىلتىقلىرىمىزدىن تەڭلا ئوق ياغدۇرۇپ دۈشمەن دېگەننى خامانەك سورىۋېتتۇق! بىر ۋاقىتتا 'تا- تىرى!' قىلىپ ئۆدۈلىمىزدىن بىر يەردىن بىزنىڭكىلەرنىڭ ھۇجۇم كانىيى چېلىنىشى بىلەن تەڭ، ھەممىمىز ئالدىغا قاراپ ئېتىلدۇق. ۋاڭ- ۋۇڭ، تاڭ- تۇڭ ئېتىشىشلار بىلەن بىردەمدىلا بىرور يۈزدەك قاپقارا ھىندىلارنى ئەسىرگە ئېلىۋالدۇق. تووۋا، ئەل بولۇپ تۇرغانلاردىن بىر نەچچىسى تىترەپ تۇرۇپ بىرنېمىلەر دېگىلى تۇردى. قۇلاق سالسام، 'ئەلھەمدۇلىللا مۇسۇلمان' دېگەندەك بىرنېمىلەرنى دېيىشىۋاتقانىكەن ئەمەسمۇ! يېنىدىكى بىرسىنى كۆرسىتىپ 'ھىندى، ھىندى' دەپ كەتتى. سەل ئۆتكەندە نېرى تەرەپتىكى پەسلىكتە ئېغىر پىلىموتلار، مىنامىيوتلار بىلەن قوراشتۇرۇلغان ئونەنچچە ھەربىي جىپلار ئۇيەر- بۇيەردە چېچىلىپ تۇرغانىكەن. ئولجىمىز خېلىلا جىق ئىدى. ئەممازە، بۇ شەرمەندىچىلىكنى دېمەمدىغان! بىرور مىڭدەك مىللىي ئەسكەر ئېچىدىن بۇ ئولجا ئېلىنغان پىكاپلارنى ھەيدىيەلەيدىغانغا بىرسىمۇ چىقمىدى! ئەسىرلەرنى بۇرۇنلا يالاپ كېتىشكەندى خىتاي چارلىغۇچىلار. بۇ جىپلار يەرگە چاپلىۋېتىلگەندەكلا قىمىرمۇ

تولا تەلەپ قىلىپ تۇرىۋالغىنىمدىن كېيىن، بىر ناھىيىگە 'تۈتنى ئېنىقلاش' كادىرى قىلىپ يەرلىك خىزمەتلەرگە يارەمچى قىلىپ ئەۋەرتىلدىم. ئۇ يەردە نەق ئىككى يىل قالدىم. قارىسام يېڭى ھەربى كېيىملەر چىققىلى تۇردى. مەنمۇ بېرىپ يۈتكىتىۋالاي دەپ ۋىلايەتتىكى ھەربى قوراللىق باشقارمىسىغا كىرسەم، يېرىم كۈنگىچە ئارخىپ ئاختۇرۇپ مېنىڭ تىزىمىمنى تاپالمايدۇ بۇ خىتايلار. دېمەك شۇنچە يىلدىن بېرى ھەربى كىيىمنى كىيىپ يۈرگىنىم بىلەن ئىگىچاقىسىز، ئۆزەمچە پەيجاڭمەن دەپ يۈرۈۋەرگەنىكەنمەن دەڭلا! بۇ ئىش بولمىدى. ئۈرۈمچىگە كېلىپ ھەربى رايونغا كىردىم. ئۇ يەردىمۇ تىزىمىم چىقمىدى. قانداق ئىش بولۇپ كېتىۋاتىدۇ بۇ دەيمەن. خىتايلار مازاق قىلىشقاندەك كۈلۈشەتتى. ھېلىمۇ ياخشى، بىر يەرلەردىن ھەربىلىككە تىزىملاتقان ئېتىم چىقىپ قالدى دەڭلا، ئۇنى دەپ، بۇنى دەپ مېنى ئاغزىمدىن چىققىنى بويىچە مۇئاۋىن روتا كوماندىرى دەرىجىسىدىكى كادىر ھىساۋىدا يەرلىككە بېرىۋېتىدىغان بولۇشتى. ئىسىت دەيمەن، مۇئاۋىن باتالىيون كوماندىرى دەپ باققان بولسامۇغۇ. مەيلى ئۆتكىنىمۇ ماقۇل دەپ، ھۆكۈمەت كادىرلار بۆلۈمىگە باردىم. نېمە ئىش قىلىسەن دەپ سورىدى. شۇ پىكاپلارنى مىدىرلىتالمىغىنىمىز ئېسىمگە كېلىپ ماشىنا بار يەرگە ئەۋەرتىڭلار دېدىم. شۇنداق قىلىپ بىر ماشىنا رېمونت زاۋۇتىغا كۆرۈپ كېلىشكە باردىم. ئۇ يەرگە قىزىقىپ قېلىپ، ماتور سېخىغا كىرىپلا ئىشلەپ كېتىپتىمەن. رەسمىيەتلىرىڭنى كەينىڭدىن ئەۋەرتىپ بېرىمىز دېگەن شەھەرلىك كادىرلار بۆلۈمىدىكىلەر، رەسمىيەتلىرىمنى مانا ئۆتەيمىز، ئەنە ئەۋەرتىمىز دەپ يۈرۈپمۇ بىرەر يىلنى ئۆتكۈزىۋېتىشتى. ھېلىمۇ ياخشى ھەربى رايوندىن خېلىلا ئوبدان چېكىنىش پۇلى ئېلىۋالغانىكەنمەن. بۇ زاۋۇتتىمۇ دەرىجەڭ نېمە دەپ سورىغىنىدا پارچىلاپ ئولتۇرمايلا روتا كوماندىرى دەپ قويغانىدىم. ئۇ يەردىمۇ كوجاڭلىق مائاشىنى بېرىۋەردى. غىڭ قىلماي ئىشلەپ يۈرۈۋەردىم. بىر ۋاقىتلارغا كېلىپ مەدەنىيەت ئىنقىلاۋى دېگەن نېمە بولۇپ كەتتى. ئاڭغىچە ئوبدانلا ماتور ئۇستىسى بولۇپ قېلىۋاتقانىدىم. مائاشىم كادىر، ئىشىم ئىشچى، كېيىن بىر گەپ بولار دەپ يۈرۈۋەردىم. بىر يىللىرىغا كېلىپ ئىنقىلاۋى كومىتېتلار قۇرۇلۇپ، ئۆزىچىلا مېنىمۇ قاتارغا كىرگۈزۈپ، سېخ مۇدىرى دەپ ئىككى يۈز ئىشچىنىڭ بېشىمۇ قىلىپ قويۇشتى. بىركۈنى زاۋۇتنىڭ باشلىقى چاقىرىدۇ، 'سەن بۇ كوجاڭلىق مائاشىڭنى نەدىن تەستىقلىتىپ ئالدىڭ'! دەپ سورىغىلى تۇردى. 'ۋاھ' دېدىم ئىچىمدە. 'يەنە يوقاپ كەتكەن ئوخشىمامدىم' دەپ ئەنسىرەشكە باشلىدىم. تەخىر قىلمايلا ھۆكۈمەت كادىرلار بۆلۈمىگە بېرىپ ئىشخانىمۇ ئىشخانا سۈرۈشتە قىلىپ يەنىلا كىم ئىكەنلىكىمنى تاپتۇرالماي كەلدىم. ئاجايىپ ئىشلاردە بۇ، ھەتتا مەن قاتناشقان قىسىملارنىڭمۇ تىزىملىكىنى

ئۇيغۇرلىرىمىز، نەدىلا بولساق بىز بىزەك دەڭلا! شۇنداق قىلىپ يۈرۈپ ئاخىرىدا بىز مىللىي قىسىملارنى تاشلىۋېتكەندەكلا قىلىشتى دەڭلا. شۇ بىر ئۇرۇش غەلىبىسىدىن كېيىن خىتايلار بىزلەردىن ئۆركىدىمۇ قانداق، بىلمىدىم. بىر تاغنىڭ يامزىلىغا ئاپىرىۋەتتى. بىز ئۇ يەردە ھېچنىمىدىن- ھېچنىمە يوق تۇرۇپ كەتتۇق. ھاۋا سوغۇق، ياقىدىغانغا ئازىراق بېنزىنىمىزدىن باشقا بىرنېمە يوق. قومغا بېنزىن تۆكۈپ يېقىپ، قىزىق قومغا پۇتىمىزنى سېپىپ ئۇخلىۋالىمىز. بۇمۇ بىردەملىك ئىش دەڭلا. مۇز بولۇپ قېتىپ قالىمىز. بىچارە باللارنىڭ پۇت- قوللىرى ئۈششۈپ، نۇرغۇنلىرىنىڭ بارماق- ئاياقلىرى چۈشۈپ قالدى. يەيدىغانغىمۇ بىرنېمە قالمىدى. ئامال يوق، ياۋا ئېشەك ئوۋلاپ يېيىشكە باشلىدۇق. ئۇ تاغلاردا، قازان ھەرقانچە قايىنىغاندەك قىلسىمۇ، توخۇمۇ پىشمايدىغان گەپكەندە، ئېشەك گۆشىنىڭ قېنىمۇ كەتمەيدىكەن. ئامال قانچە، قېپقىزىل قان گۆشلەرنى تارتىپ سوزۇپ، پىچاق- شىتىكلىرىمىز بىلەن كېسىپ پارچىلاپ غورتلا قىلىپ يۇتىدىغان گەپ. چايناش دېگەن نەدە! ... ئۇ كۈنلەرنىمۇ ساق ئۆتكۈزىۋالدۇق. ئۇرۇشمۇ توگىدى قارىغاندا. ئاخىرى قايتۇرۇلدۇق. يەكەن- قەشقەر كوچىلىرىغا ئەكىلىپ بىزنى تۆكىۋەتتى. دەسلىۋىدە جېنىمىز ساق قالغاندىن خوشال بولۇشۇپ تازا ئويىنىۋالغانىكەنمىز. قارىساق بۇنداق كۈنلەر توگىمەيدىغاندەك، بىزنىڭ باتالىيون كوماندىرىمىزمۇ ھە نېمە دېگەن بىلەن بىر ئۇرۇش مىدالىغا ئىگە بولدى دەپ يۈرگەنتۇق، قانداق قىلىشتى بىلمەيلا قالدۇق، بىرمۇنچە خىتاي تەكشۈرۈش ئۆمۆگىدىكىلەر كېلىپ كېتىشكەندىن كېيىن، قەشقەردە بىر كۈنىسى غەرق مەس، تىللايدۇ، ۋارقىرايدۇ. قارىسام پاگونىدىكى توچكىلىرى كامىيىپ قالغاندەكلا. ئەسلىدە ئۇنى يەنە بۇرۇنقى ئونىۋالىغا چۈشۈرۈپ قويۇشقانىكەن. ئەمىلىنىمۇ بۇرۇنقى روتا كوماندىرلىقىغا چۈشۈرۈپ قويۇشۇپتۇ. كېتىمەنلا دېيدۇ. تاغدا قويي باقسامۇ بۇنىڭدىن جاخسى دەپ بىرسىلىرىنى تىللايدۇ. شۇنداق ئايلىنىپ بىكارچىلىقتا بىرىمىز زابوي، بىرىمىز نەشىكەش، يەنە بىرىمىز قىمارۋاز- پاشىۋاز بولۇپ دېگەندەك يېرىم يىلنى ئۆتكۈزىۋەتتۇق. قارىساق بىزگە ھېچكىم ئىگە بولىدىغاندەك ئەمەس. ئاخىرى بەزىلەر ئۆيۈمگە يېقىن كېلىپ قاپتىمەن، بېرىپ كۆرۈپ كېلەي دېيىشىپ يولغا چىقىسىمۇ غىڭ قىلىدىغان بىرسى يوق. گازارمىدىن چىقىپ ھەپتىلەپ يوقاپ كەتسەكمۇ سورۇشتە قىلىدىغان بىرسى يوق. ئاخىرى گازارمىلار بىر- بىرلەپ ئۆزلىگىدىنلا بوشىغىلى تۇردى. ئۈچ مىللىي پولكتىن يىغىلغان بۇ قىسىم تۈزۈپ كېتىۋاتاتتى. كېيىن بىركۈنلىرى 'خالىساڭلار ئۆيۈڭلەرگە قايتىپ يېڭى تەخسىماتنى كۈتۈڭلار، خالىساڭلار ساقلاپ تۇرۇڭلار' دېگەن خەۋەر كەلدى. گۇرۇلدىشىپ بەكلا كۆپ ئەسكەر كېتىشتى. مەن ئۇ ۋاقىتلاردا پەيجاڭ بولىۋالغىنىم ئۈچۈن، ساقلاپ تۇراي دېدىم.

www.uyghurkitap.com

تېپىشالمىدى. ھەممىلا يەردە ئۇنداق بىر قىسىم بولۇپ باقمىغان، ئارخىپلاردا كۆرۈنمەيدۇ لا دېيىشىدۇ بۇ خىتايلار. ..."

مانا قاراڭ! بىزنىڭ مىللىي ئارمىيىمىزنىڭ ئاخىرقى تەغدىرى نېمە دېگەن ئادەمنىڭ ئىچىنى سىردۇرىدۇ ھە! ئەسلىدىنلا بۇلارنىڭ ھەممىسى مىللىي قىسىملاردىن قوتۇلۇشنىڭ ئاجايىپ غەلىتە ھىيلىگەرلىكلىرى ئىدى. مىللىي قوراللىق قوشۇنىمىزنىڭ مۇھىملىقىنى خىتايلار بىزنىڭ دۆت ئەمەلدارلىرىمىزدىن بەكىرەك ياخشى بىلەتتى. يەنى ئۇنىڭدىن بەكلا قورقۇشاتتى! ...

... ...

ئىخ، بىز ئۇيغۇرلار! مانا بۇلار بىزنىڭ يېقىن ئۆتمۈشىمىزدىكى 'تېنچ كۆرەش قىلىش' يولىنى تۇتۇشقان 'چوڭ' لىرىمىزنىڭ ۋەتەنگە قوشقان ئەللىك يىللىق چوڭ تۆھپىلىرى! مانا شۇ 'چوڭ' لىرىمىزنىڭ تەربىيىسىدە بىزنىڭ خەلقىمىز قورالنى كۆرسە فاشىزىم خىيالىغا كېلىدىغان، مىللىي قىسىمنىڭ گېپى چىقسىلا تېررورلۇق دەپ قورقۇپ كېتىشىدىغان غەيرى نورمال ھالغا كەلتۈرۈلدۇق! ...

... ...

ئۇيغۇر كىتاب تور بېكىتى
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە كىتابلارنىڭ يېڭى ئادرېسى

24. ئابدۇرېھىمغا سۆزلەش نۆۋىتى كەلگىنىدە

... ...

"ئاغىنىلار، مېنىڭمۇ بىر گېپىمگە قۇلاق سېلىپ باقامسىلەر. ئاندىن نېمە دېسەڭلار دەڭلار. — ئۇ قولىدىكى چىنىسىدىن بىر يۇتۇم چاي ئوتلىۋېلىپ ئەتراپىدىكىلەرگە بىر كۆز يۈگۈرتۈپ چىقىپ سۆزگە كىرىشتى. — ھەربىي كۈچىمىزدىن مۇتلەق ئېغىز ئېچىشقا بولمايدىغان بۇ شارائىتىمىزدا، ۋەتىنىمىز خەلقىنى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىدىن قۇتۇلدۇرۇش ھەركىتىگە يېتەكلەيمەن دەيدىكەنمىز، مېنىڭ دېگەنلىرىمنىمۇ چوقۇم ئويلانمىساڭلار بولمايدۇ. ھەتتا مەندىن سورىساڭلار، بۇنى تەشكىلاتىمىزنىڭ نۆۋەتتىكى تۈپكى ھەرىكەت ستىراتىگىيىسى قىلىشىمىز شەرت دەپ قارايمەن. يەنى، بىزنىڭ بىرىنچى قەدەمدىكى ۋەزىپىمىز ۋەتىنىمىز تەۋەسىدىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ نوپۇس سانىنىڭ كۆپىيىشتىن چەكلىيەلەيدىغان ھەرىكەتلەرنى پىلانلاشتا ئورتاق پىكىرگە كەلگەن بولالىساق، مۇتلەق تۈردە تۆۋەندىكىچە تاكتىكا بەلگىلىشىمىز شەرت بولىدۇ:

بۇ تاكتىكىلارنى بەلگۈلەشتىن ئاۋال شۇلارنى بىر ئىزاھلىشىمغا رۇخسەت قىلىڭلار: بىز بۇ يەردە مىللىي مۇستەقىللىق جېڭى توغرىسىدا سۆزلىشىۋاتقانىكەنمىز، جەڭ دېگەننىمۇ ئېنىق بىلىشىمىز لازىم. بۇرۇنلاردا ئۇرۇشلار بىۋاستە دۈشمەن بىلەن سەپتە ئۇچرىشىش ئارقىلىق مەيدانغا كېلەتتى. بولۇپمۇ بىزنىڭ ۋەتىنىمىزدىكى ئۇرۇشلار ئاساسەن شۇخىل شەكىلدىكى ئۇرۇشلار بىلەن دېگىدەكلا يىگىرمىنچى ئەسىرگە كىرىپ كەلگەنىدى. بۈگۈنكى ئۇرۇشلارنىڭ ئۇچرىشىش ئارىلىغى شۇنچىلىك يىراقلىشىپ كەتتىكى، نۇرغۇن ئۇرۇشلار توپ- زەمبىرەك، ئۇرۇش ئايروپىلانلىرى بىلەنلا پۈتۈپ كېتىپ، ئەسكەرلەر دۈشمەننى زادىلا كۆرمەي تۇرۇپ يا ئۆلۈپ بولىدۇ، يا غەلىبە قىلىشىدۇ. بۇ يەردە يەنە شۇنداق بىر مەسىلىمۇ ئوتتۇرىغا چىقىدۇ: ئۇرۇشتا دۈشمەننى ئۆلتۈرۈپ تۈگىتىش غايە قىلىنامدۇ ياكى دۈشمەننى بوي سۇندۇرۇش غايە قىلىنامدۇ؟! رۇشەنكى، ئەسلىدە بويسۇندۇرۇش، كۈچسىزلەشتۈرۈش، تەسلىم قىلدۇرۇش، ئاگاھلاندۇرۇش، چېكىندۇرۇش،

قورقۇتۇش، پاراكەندە قىلىش، ناماقۇل قىلىش، چىقىمىنى تۆلىتىۋېلىش دېگەندەكلەردىن بىر ياكى بىرقانچىسىنى مەخسەت قىلىدىغانلىقى مۇقەررەر. بىز ئۈچۈن ئېيتقاندا، دۈشمەننى ۋەتىنىمىز تەۋەسىدىن قوغلاپ چىقىرىش ئەڭ ئاخىرقى مەخسىدىمىز بولىشى، بۇ نوقتىغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئاۋۋال قورقۇتۇش، پاراكەندە قىلىش، ئاندىن كۈچىنى خورىتىش، شۇ جەرياندا بىز ئۆزىمىزمۇ كۈچىمىزنى ئاسراش، كۈچلىنىش ۋە بىرقەدەر مۇقىم ئازات رايونلارغا ئېرىشىۋېلىشنى قولغا كەلتۈرۈش بولىشى لازىم. ئۇنداقتا بىز قورقۇتۇپ پاراكەندە قىلىش ئۈچۈن نېمىلەرنى قىلىش ئىمكانىغا ئىگىمىز؟ تۆۋەندە مېنىڭ ئاساسلىق توختىلىدىغىنىم ئەنە شۇ مەسىلىلەردۇر.

بىز ئاۋۋال ۋەتىنىمىزدىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى ئورتاق قورقۇتۇش ۋەزىيىتىنى يارىتىشقا تىرىشىشىمىز لازىم. يەنى مۇنداق ئېيتقاندا، ۋەتىنىمىزنىڭ ئەڭ مۇھىم يەرلىرىدە خىتايلار ئارىسىدا ئورتاق قورقۇتۇش ۋەزىيىتىنى يارىتىشىمىز كېرەك. ئەمما، بۇنداق ئورتاق خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنى قورقۇشنى يارىتالايدىغان ئوبيېكتىپلاردىن بىرىنچى ئورۇندا تۇرىدىغان ئىنتايىن پۇختا قوغدۇنۇپ تۇرىۋاتقان ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك ھۆكۈمەت، پارتىيە، ئارمىيە ۋە قانۇن ئورگانلىرىدىكى مۇھىم كىشىلەرگە تەھدىت يارىتىش شارائىتىغا ئىگە ئەمەسمىز. بۇنداق شارائىتقا ئىگىمىز دېيىلگەن تەغدىردىمۇ، پەقەتلا ئىزچىللىقىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولمايدىغان قىسقا ۋاقىتلىق چوڭ قورقۇتۇش بىلەنلا چەكلىنىپ قالىمىز. بەلكىم، ئىككىنچى قېتىملىق بۇنداق شارائىتقا زادىلا ئېرىشەلمەي ئۆتۈپ كېتىشىمىزمۇ مۇمكىن. ئۇندىن قالسا زەربە بېرىپ قورقۇتۇش پەيدا قىلغىلى بولىدىغان ئىككىنچى ئورۇندىكى ئوبيېكتىپلىرىمىزدىن نازىر- ۋالى دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت، ئارمىيە ۋە قانۇن ئورگانلىرىدىكى ئوبيېكتىپلارنى تاللىۋېلىشىمىزمۇ ئەڭ كۆپ بولغاندا يىلىغا بىرەر قېتىملىق بىلەنلا چەكلىنىپ قېلىشى، ھەتتا ئۇزۇن ئۆتمەيلا مەڭگۈ ئىشقا ئاشۇرغىلى بولمايدىغان ھالەت شەكىللىنىپ قېلىشىمۇ تۇرغانلا گەپ. ئۇندىن كېيىنكى ھاكىم- باشقارما باشلىقى دەرىجىلىك يۇقۇرىقىدەك تۆت خىل تەركىپتىكى ئوبيېكتىۋلارغا بېرىلىدىغان زەربىلەر ئاساسەن ئالغاندا مەملىكىتىمىز خاراكتېرىدىكى قورقۇش يارىتالايدىغان ئوبيېكتىۋلاردىن ئەمەس. خۇددى شۇنىڭدەك، بۇ تۈردىكى ئوبيېكتىۋلارمۇ كۆپۈنچە ساھەلەردە يېقىنلاشقىلى بولمايدىغان مۇداپىيىلىنىش ھالىتىگە ئۆتىۋالىشى مۇمكىن. بولۇپمۇ ھەربى، قانۇن ۋە ناھىيە ھاكىملىرى يەنىلا ئاسان يېقىنلاشقىلى بولىدىغان ئوبيېكتىۋلاردىن ئەمەس. ئاخىرقى بىر ئوبيېكتىۋ بولغان بۆلۈم باشلىقى دەرىجىلىك خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بولۇپ، بۇ تۈردىكىلەرنىڭ يىمىرىلمەس مۇداپىيىگە ئۆتىۋېلىشى بەكلا تەسكە توختايدۇ. بولۇپمۇ چوڭراق شەھەرلىرىمىزدىكى

www.uyghurkitap.com

بۇتۇردىكى ئوبىكتىۋلارنىڭ كۈنى تېخىمۇ تەس. پەقەتلا ھەربى ۋە قانۇن تۈزۈلمىلىرىمىزدىكى بۇتۇرگە مەنسۇپ ئوبىكتىۋلار بۇنىڭدىن مۇستەسنا بولىشى ئېھتىمال. ئەمما ئەڭ مۇھىم مەسىلە، بۇنداق ئوبىكتىۋلارغا زەربە بېرىش ئارقىلىق ئومۇمىي يۈزلۈك خىتاي قورقۇش ۋەزىيىتىنى يارىتالىشىمىز ئىنتايىن كام كۆرۈلىشى مۇمكىن. شۇنىڭ ئۈچۈن، بۇنداق ئوبىكتىۋلارغا بىۋاستە تەھدىت قىلىش سانىنى ئالاھىدە ئۈستۈن تۇتۇشقا مەجبۇرلىنىمىز. بۇمۇ ئۇنداقلارنىڭ مۇداپىيىگە ئۈتىۋلىش ئېھتىمالىنى ئاشۇرىۋېتىشى تۇرغانلا گەپ. ھەرنېمە دېگىنىمىز بىلەن، يۇقۇرىقىدەك تۆت تۈرلۈك ئوبېكىتلارنىڭ بىرىنچىلىرىگە تەلەيگە قاراپ زەربە بېرىش شارائىتىنى قولغا كەلتۈرۈش، ئىككىنچى تۈردىكىلەرگە ھەردائىم پايلاپ يۈرۈپ، ئالاھىدە پىلان تۈزۈپ ئالدىن تەييارلىق قىلىپ زەربە بېرىش پۇرسەتلىرى قولغا كەلگەن ھامان ھەرگىزمۇ قولدىن بەرمەسلىك، ئۈچۈنچى تۈردىكى ئوبىكتىۋلارنى تاللاپ پېيىگە چۈشۈپ زەربە بېرىشنى ھەر ۋاقىت ئۇنۇتماي، پۇرسەتنى قولغا كەلتۈرۈش، تۆرتىنچى تۈردىكىلەرگە مەخسۇس قوغلاپ يۈرۈپ زەربە بېرىشكە تىرىشىش پۇرسىتىگە ئىگىمىز. شۇنداقتىمۇ، بۇ تۈردىكى زەربە بېرىش ھەرىكەتلىرىنى يەنىلا ئالاھىدە تەجرىبىلىك، پىشقان مەخسۇس پىدائىلىرىمىزغا تايىنىپلا ئاندىن قانات يايدۇرالىشىمىز مۇمكىن. بۇ نوقتىدىن ئالغاندىمۇ، ھەرىكەتنىڭ ئومۇملاشتۇرۇلىشىدا بۇ تۈردىكى ئوبېكتىۋلارغا زەربە بېرىشتىن ئىشنى باشلاش يەنىلا نۇرغۇن چەكلىمىلەرگە سەۋەپ بولىشى، ھەرىكىتىمىزنىڭ ئىزچىللىقى بەكلا دولقۇنسىمانلىقتا ئىگە بولۇپ قېلىشى تۇرغانلا گەپ. ئەمما بۇ يەردە شۇنداقمۇ بىر ئېھتىماللىق بارلىقىنى ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەك: بىز دۈشمەننىڭ قورقۇش دائىرىسىنىڭ ئىمكانقەدەر كەڭرەك يېيىلىشىنى قولغا كەلتۈرەيلى دەيدىكەنمىز، زەربە بېرىلىدىغان ئوبىكتىۋلىرىمىز ئىمكانىيەتنىڭ بېرىچە بىرىنچى دەرىجىلىك ئوبىكتىۋلارغا بىۋاستە چېتىلىدىغان ئىككىنچى، ئۈچۈنچى ۋە تۆتىنچى ئوبىكتىۋلار ئارىسىدىن تاللاشقا ئەھمىيەت بېرىشىمىزگە بولىدۇ. ئەڭ بولمىغاندا، باشتىكى ئوبىكتىۋلارنىڭ بالا- چاقىلىرى، ئاتا- ئانىلىرى، نەۋرە- چەۋرىلىرى، كېلىن- كۈيئوغۇللىرى، يېقىن تۇغقانلىرى، يېقىن دوس-يارەنلىرى، يېقىن يۇرتلۇق ۋە ساۋاغداشلىرى قاتارلىقلار ئارىسىغا ئېغىر ۋەھىمە يارىتىش ئارقىلىقمۇ ۋاستىلىق ئومۇمىي يۈزلۈك ۋەھىمە يارىتىش ۋەزىيىتىنى پەيدا قىلالىشىمىز مۇمكىن. بۇنداق مەخپى زەربە بېرىش پائالىيىتىنى كېيىنكى ئوبىكتىپلار ئۈچۈن، تېپىك جاللاتلىرى ئۈچۈن، تېپىك رازۋېتچىكلىرى ئۈچۈن، تېپىك مۇناپىق، جاسۇس ۋە خائىنلار ئۈچۈنمۇ بىۋاستە ياكى ۋاستىلىق زەربە بېرىشلەرگىچە كېڭەيتىش ئارقىلىق شەھەر- ناھىيە دەرىجىدىكى ئالاھىدە جىددى ۋەزىيەت يارىتالىشىمىز تەبىئى. بىز شۇنىمۇ

ھەرگىز ئۇنۇتماسلىغىمىز كېرەككى، دۈشمىنىنى كۆرمەي تۇرۇپ جەڭگە ئاتلىنىش، مۇتلەق تۇردە بۇ ئۇچۇقچىلىقتا تۇرغانلارنىڭ ئىرادىسىنى ئېغىر دەرىجىدە سۇندۇرىدىغان بىر پسىخولوگىيىلىك قانۇنىيەت. بۇ نوقتىدىن ئالغاندا، بىز ئۇلارغا قارىغاندا سەل تەلەيلىكرەك دېيىشىمىز مۇمكىن. ئەمما جەڭ قىلىش دېمەك، يۇقۇرىدا دېگىنىمدەك، دۈشمىنىنى بىۋاستە تونۇپ، ھەتتا بىۋاستە كۆرۈپ تۇرۇپ ئۆلتۈرۈش دېمەكتۇر. بىۋاستە تونىمىغان، ياكى بىۋاستە كۆرمىگەن دۈشمىنىگە قارشى جەڭگە ئاتلىنىش، ھەرقانداق بىر ئىنسانىنى ئەقلىدىن ئازدۇرغىدەك بىر پسىخولوگىيىلىك زۇلۇمغا پاتۇرىۋېتىدۇ. بۇنداق زۇلۇمغا بەرداشلىق بېرەلەيدىغانلار بەكلا ئاز كۆرۈلىدۇ. بەرداشلىق بېرەلىدى دېگەنلىرىمۇ، پۈتۈنلەي تەلۋە ھالىغا چۈشۈپ، ئەقلىي كۈچىدىن ئاساسەن مەھرۇم بولۇپ قالىدۇ. بۇنداقلار ئەڭ ۋەھشى تېررورچىلارغا ئايلىنىپ، خەلقنى ۋەھشىلەرچە قاراقۇيۇقلا زورلاش، تەھدىت سېلىش، قىيىن- قىستاقلارغا ئېلىش، بىگۇنا ئۆلتۈرۈش قاتارىدىكى قاراملىق بىلەن قورقۇتۇش ۋاستىلىرىغا تايىنىپ، ۋاستىلىق يوللار بىلەن بىۋاستە تونىمايدىغان ئوبيېكتىۋلارنى تونۇۋېلىشقا ئۇرۇنۇشىدۇ. بۇنداق تاجاۋۇزچىلار پۈتۈنلەي ئادىمىلىكىنى يوقاتقان ۋەھشى ھايۋانلار بولۇپ، بۇنداق ھايۋانلار پۈتۈن ئىنسانىيەتنىڭ ئورتاق دۈشمەنلىرى، ئۇلارنى قىلچە رەھىم قىلماي، ھەتتا زۇرۇر تېپىلغاندا بىرلىكتە بىرگە قۇربان بولۇش چارىسىنى ئىشقا سېلىپ بولسىمۇ قەتئىي تازىلىۋېتىشقا غەيرەت قىلىنىشى شەرت. مانا بۇ تۇردىكى قاۋانلارنىمۇ بىۋاستە يوقۇتۇش پۇرسىتىگە ئېرىشەلمىگىنىمىزدە يۇقۇرىقىدەك ۋاستىلىق چارىلار بىلەن زەربە بېرىشنى ئۇنۇتماسلىغىمىز كېرەك. بىزگە شۇ نەرسىمۇ مەلۇم بولىشى كېرەككى، ھەرقانداق بىر ئەسكەر، ئۇلار ئۆزلىرىنى مەيلى نېمە دەپ ئاتىۋالسا ئاتىۋالسۇن، ئۇلار بەربىر ئادەم ئۆلتۈرۈش ئۇچۇنلا يېتىشتۈرۈلگەنلىكى مۇتلەق بىر ئەمىلىيەت. خۇددى شۇنىڭدەك، ھەرقانداق بىر ئۇرۇش قۇراللىرىدىن پايدىلىنىشنى ئۆگەنگۈچىمۇ مۇتلەق تۇردە ئادەم ئۆلتۈرۈشنى بىردىن- بىر مەخسەت قىلغان بولىدۇ. شۇنىڭ ئۇچۇن، ھەرقانداق بىر ئاتىش مەيدانىدا، ئۇدۇلىغا قانداقتۇر بىر تاشنى، قوينى، ياكى باشقا بىر مەخلۇقنى تىكلەپ ياكى رەسىمىنى چاپلاپ قارىغا ئېتىش مەشىقى قىلمايدۇ. خۇددى شۇنىڭدەك، ھەرقانداق بىر ئاتىش مەشقىدە نىشان تاختىسى مۇتلەق تۇردە ئادەمنىڭ نەق ئۆلىدىغان جان يېرىنىڭ سىمۋۇلىنى مۇتلەق ئوبيېكتىۋ قىلىپ تەييارلانغان بولىدۇ. ئۇنداق بولمىسا ئىدى، بىرەر ئىشتىنىڭ، بىرەر قوينىڭ ياكى بىرەر ئادەم پۇت- قولىنىڭ رەسىمىگىلا قارا ئېلىپ مەشىق قىلغان بولار ئىدى. ياردار قىلىش ئۇچۇن ياكى ناكار قىلىش ئۇچۇن دەپ قۇرال تۇتتۇم دېگىچۇلەرنىڭ ھەرقاندىغى راس گەپ قىلىدىغانلاردىن ئەمەس. ئەسلىدىنلا بۇنداق گەپلەرنى ئاسانلىقچە

www.uyghurkitap.com

ئائىلىغىلى بولمايدۇ ۋە ئۇنداق گەپلەرمۇ ئاخماقلىق دەپ قارىلىدۇ. بىز يەنە شۇنىمۇ ئۇنۇتماسلىقىمىز كېرەككى، بىزنىڭ ۋەتىنىمىزدىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ قولىدا ئەنە شۇنداق ئادەم ئۆلتۈرۈشنىلا تۈپكى مەخسەت قىلىپ كۆتۈرۈپ يۈرگەن ھەرخىل ئۇرۇش قوراللىرىدىن نەچچە مىليون تېپلى بار. ئۇلار مەيلى ئۆزلىرىنى دۆلەت مۇداپىيە ئارمىيىسى دەۋالسۇن، ياكى قوراللىق ساقچى- ئەسكەر دەۋالسۇن، ۋەياكى بىكىتۈەن، مىنبىڭ، قاتناش ساقچىسى، ئامانلىقنى ساقلىغۇچى، ... دېيىشكەن بولسۇن، بۇنداقلارنىڭ قولىدىكى قوراللىرىنىڭ ھەممىسىلا ئۇچىنى ھەرخىل باھەنىلارنى توقۇپ چىقىشىپ بولسىمۇ بىز قورالسىز يەرلىكلەرگە ئەڭ كۆپ قارىتىشماقتا ياكى بىز خەقتىن ئەڭ كۆپ ئۆلتۈرۈشمەكتە! مانا بۇ ۋەتىنىمىزدىكى خىتاي تاجاۋۇزچىلىرىنىڭ قولىدىكى ھەرخىل ئۇرۇش قوراللىرىنىڭ تۈپكى ئىشلىتىش مەخسىدى. دەرۋەقە، خىتاي تاجاۋۇزچىلىرى بىزخەقنى تولۇق قىرىپ تۈگىتىۋېتىشنى مەڭگۈ ئىشقا ئاشۇرالمايدۇ. ئەمما، بىزنى قورقۇتالايدۇ، مەجبۇرلىيالايدۇ، باش ئەگدۈرەلەيدۇ ۋە ۋاقتى- ۋاقتىدا باستۇرۇپ تۇرالايدۇ. بۇمۇ ئۇلارغا يېتىپ ئاشماقتا. ھالبۇكى، ھەرقانداق بىر ئىنساننىڭ ئەڭ چوڭ يوقاتقان نەرسىلىرىمۇ ئەنە شۇ تۈردىكى ئانا ۋەتىنىدە تاجاۋۇزچىلار تەرىپىدىن قورقۇتۇلۇشى، مەجبۇرلىنىشى، باش ئەگدۈرۈلىشى ۋە قانلىق باستۇرۇلىشىدۇر! ئاغىنىلار، بەزى تۇيغۇلار باركى، ئۇ تۇيغۇلار ئۈچۈن جان بېرىشكە ئەرزىيدۇ. چەتئەل تاجاۋۇزچىلىرىدىن قۇتۇلۇش، قورقاتقۇچىدىن قۇتۇلۇش، مەجبۇرلىغۇچىدىن قۇتۇلۇش، باش ئەگدۈرىشى ۋە قانلىق باستۇرۇشلىرىدىن قۇتۇلۇش، ۋەتەن قەھرىمانلىرىنى جازالىغۇچىلاردىن قۇتۇلۇش ئارزۇلىرى _ ئەنە شۇنداق جان بېرىشكە ئەرزىيدىغان تۇيغۇلاردىندۇر!"

ھەممە دوسلار ئۇنى تەبرىكلىشىپ چاۋاك چېلىۋېتىشتى. بۇ سورۇننىڭ ئاساسى ئېقىمى بولۇپ كېلىۋاتقان 'تېنچ پائالىيەت پىرىنسىپى' غا داغ چۈشۈۋاتقاندەك قىلاتتى.

... ...

ئەسكەرتىش::

«مېنىڭ نىسۋەم قېنى؟!» دېگەن بۇ روماننىڭ باشقا بۆلۈملىرى نۆۋەتتىكى ۋەزىيىتىمىز بىلەن مۇناسىۋەتتى بولمىغاچقا، قىسقارتىۋېتىلدى.

تامام

مۇندەرىجە

1. "ئۇيغۇر ئايغا چىقتى"
2. تۈرمىدە
3. يېڭى ھەرىكەت پىلانى
4. ھەربى ھالەتتىكى شەھەردە
5. بىر خىتاي چوڭجاڭنىڭ 'پاجىئەسى' نى پىلانلاش
6. قايتا تۈزۈلگەن پىلان
7. كامېردىكى سۆھبەتلەر
8. دېموگراتچى خىتاينىڭ ئەسلى غەرىزى
9. "يېڭى كېلىن"
10. "يېڭى ئاي" قوشۇنى
11. گۈلباھار
12. خاسىيەت
13. "يانچۇقچى"
14. ئەلۋىدا
15. ئۆزگىرىش
16. يېڭى ئىشلار
17. ئىمىن ھەرىكەتتە
18. مەخپى ئارخىپ
19. ئاخىرقى سۆز ئورنىدا

رومانىدىن پارچىلار

20. چوڭچىڭدىكى مەخپى پىلان
21. 7995- مىللىي قىسىمدا
22. ئابلىز مەخسۇم ئۆز ئالدىغا ھەرىكەتتە
23. مىللىي قوشۇنىمىزنىڭ پاجىئەلىك ئاقىۋىتى
24. ئابدۇرېھىمغا سۆزلەش نۆۋىتى كەلگەندە